

MNICH

Matthew Gregory Lewis

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Mnich
Romantický román
Matthew Gregory Lewis

Přeložil František Vrba

Znění tohoto textu vychází z díla [Mnich](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Odeon v Praze v roce 1971. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Matthew Gregory Lewis: Mnich), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 29. 4. 2019.

OBSAH

Předmluva.....	7
Oznámení	10
Kapitola I.....	11
Kapitola II	39
Kapitola III	86
Příběh dona Raymonda, markýze de las Cisternas	89
Kapitola IV	118
Pokračování příběhu dona Raymonda	118
Kapitola V	172
Kapitola VI	201
Kapitola VII.....	230
Kapitola VIII.....	250
Kapitola IX	272
Kapitola X	305
Kapitola XI	333
Závěr příběhu Agnes z Mediny	354
Kapitola XII.....	370

*Somnia, terrores magicos,
miracula, sagas,
nocturnos lemures,
portentaque.*

HORATIUS

*Sny, hrůzy magické
a mocná mámení,
přízraky noční
a zlá znamení.*

Předmluva

Napodobení Horáce, Epodes, I., XX.

*Tak myslím, knížko marnivá má,
že pošilháváš tam, kde fáma
se získává anebo ztrácí,
a toužíš mezi honoraci.
Zdráháš se tu svou naději
zahrabat u mne v portfeji,
nos ohrnuješ nad šuplem
a chceš se s pozlaceným hřbetem
z výkladu dívat do světa
u Stockdalea či Debretta.
Nu, tak se přidej k tomu reji,
odkud se knížky nevracejí!
Až zepsují tě místo díků
a řeknou, že jsi pod kritiku,
a ztrhají tvůj každý list
(jestli tě vůbec budou číst),
potom si vzdychej nerozumně
po klidu, kterýs měla u mne!*

*Předpovím ti tvůj osud nyní
a zahraji si na věstkyni:
Jen počkej, až tě móda zradí,
až pomine tvůj pel a mládí,
pak skončíš někde v temném koutě,
kde červotoči prožerou tě,
v pavučí, v plesnivině stárí —*

*nebo tě pošlou ke svíčkaři
k balení svíček. K osudu
pak lkej na tuhle ostudu!*

*Nedojdeš-li však blamáže
a někdo se snad otáže,
jestliže tě, má knížko, schválí,
kdo autor je a co ho pálí,
pak informuji ctěné pány:
Chud nejsem ani zazobaný;
jsem ukvapený, prudkých vznětů,
zakrslík nepodobný světu
a s málokým se mohu vystát;
v lásce i v záští extrémista,
hnusím si vše, co nemám rád,
a hořím, když chci milovat;
s úsudkem nikdy neotálím
a většinou se vždycky spálím;
jsem věrný přítel, ale sám
ve druhých hledám jenom klam
a zřím dle svého výměru
v přátelství pouhou chiméru;
do hádek vášnivě se pouštím,
jsem pyšný, nikdy neodpouštím,
však za pár vlídných slov bych šel
i do ohně a do pekel.*

*A kdo by, knížko, hádal věk,
co dosáhl tvůj autůrek,
z tvých nedostatků pozná hned,
že šlo mi sotva na dvacet,*

*jak čtenářům chci pověděti,
když v Anglii vlád Jiří Třetí.*

*Tak běž, má drahá, najdi je,
ty čtenáře! Běž, adijé!*

Haag, 28. října 1794
M. G. L.

Oznámení

První nápad na tento romantický román mi vnukl příběh *Santon Barsisa* otištěný ve *Strážci. Krvavá jeptiška* je tradiční pověst, které se dosud dostává víry v mnoha částech Německa, a bylo mi řečeno, že trosky hradu *Lauensteinu*, kde jeptiška podle pověsti straší, lze dosud spatřit na hranicích *Durynska*. *Vodní král* od třetí do dvanácté sloky je zlomek původní dánské balady a *Belerma a Durandarte* je překlad slok obsažených v jedné sbírce staré španělské poezie, v níž se najde i oblíbená píseň *Gayferos a Melesindra*, zmíněná v *Donu Quijotovi*. – Tím jsem se plně přiznal ke všem plagiátům, kterých jsem si sám vědom, ale nepochybuji, že se jich možná najde daleko víc, o nichž zatím nemám ani tušení.

Kapitola I

*Pan Angelo je přísný;
bdí ostražitě: sotva přiznává,
že sám v žilách má krev, že radši kouše
chléb nežli kamení.*
— VETA ZA VETU

Zvon na opatství nevyzváněl ještě ani pět minut, a v chrámu kapucínů se už tísnily zástupy posluchačů. Nepředstavujte si, že se shromáždily ze zbožnosti nebo z žízně po poznání. Jen málo jednotlivců bylo vedeno těmito důvody, a ve městě jako Madrid, kde pověra vládne tak tyranskou mocí, by bylo marné pátrat po opravdové zbožnosti. Obecenstvo shromážděné v kapucínském chrámu se sešlo z rozmanitých příčin, ale žádná z nich neodpovídala předstírané pohnutce. Ženy se dostavily, aby se daly vidět, muži proto, aby si prohlédli ženy; někoho přitáhla zvědavost na tak oslavovaného řečníka; někdo zase přišel, protože neměl nic lepšího na ukrácení času do začátku divadelního představení; někdo proto, poněvadž mu tvrdili, že v katedrále nebude k sehnání místo; a jednu polovičku Madridu sem přivedla naděje, že se tu setká s druhou polovičkou. Kdo jedině toužil vyslechnout kazatele, bylo pár zarytých pobožníků a půl tuctu konkurenčních orátorů, rozhodnutých objevit soupeřovy slabiny a zesměšnit ho. Pokud jde o zbytek obecenstva, mohlo být kázání vůbec vynecháno; určitě by nebyli zklamáni a velmi pravděpodobně by to ani nepostřehli.

Ať už však byly důvody k účasti jakékoli, je alespoň jisto, že kapucínský chrám nikdy neviděl početnější shromáždění. Kdejaký kout byl zaplněn, kdejaké sedadlo bylo obsazeno. Musely posloužit dokonce i sochy, které zdobily uličky mezi lavicemi. Chlapci viseli

na křídlech cherubů; sv. František a sv. Marek nesli na ramenou každý po jednom divákovi a sv. Agáta byla nucena snášet dokonce dva. Následkem toho se naše dvě nové příchozí, přes všechen svůj spěch a chvat, po vstupu do chrámu marně ohlížely po místech.

Starší žena se nicméně drala dál dopředu. Nadarmo ji ze všech stran rozmrzele okřikovali, nadarmo jí říkali: „Ujišťuji vás, seňoro, že tady žádné místo není.“ – „Prosím vás, seňoro, netlačte se na mne tak nesnesitelně!“ – „Seňoro, tudy neprojdete. Kristepane, jak se někdo může chovat takhle protivně?“ – Postarší žena se paličatě drala dál. Díky té vytrvalosti a širokým loktům si prorazila cestu davem a podařilo se jí proniknout do hlavní chrámové lodě ne-daleko kazatelny. Její spoléčnice ji plaše a mlčky následovala, těžíc z jejího úsilí.

„Svatá Panno!“ vykřikla postarší žena zklamáním tónem, když se pátravě rozhlédla kolem sebe. „Svatá Panno! To vedro! A těch lidí! Co to asi všechno může znamenat? Nejspíš se budeme muset vrátit; místo k sezení tu nikde neseženeme a nikdo zřejmě nemá tolik slušnosti, aby nám postoupil svoje.“

Tato neomalená narážka neušla pozornosti dvou kavalírů, kteří seděli na stoličkách po pravé straně a opírali se zády o sedmý sloup od kazatelny. Oba byli mladí a bohatě odění. Když zaslechli tenhle apel na svou zdvořilost, pronesený ženským hlasem, ustali v rozhovoru a podívali se, kdo to promluvil. Žena si odhrnula závoj přes hlavu, aby se mohla po katedrále lépe rozhlédnout; měla rezavé vlasy a šilhala. Kavalíři se odvrátili a pokračovali v rozhovoru.

„Rozhodně, Leonello,“ odpověděla spoléčnice starší ženy, „rozhodně se raději hned vraťme domů; vedro je tu k zadušení a mám strach z tolika lidí.“

Její slova byla pronesena tónem bezpříkladně líbezným. Kavalíři se znovu zarazili v rozmluvě, ale tentokrát se nespokojili s pouhým vzhlednutím, nýbrž vyskočili bezděčně ze sedátek a otočili se za hlasem.

Patřil ženě, jejíž útlá a elegantní postava vyvolala v mladících živou zvědavost na tvář, jež k ní patří. Ukojení té zvědavosti jim však bylo odepřeno. Rysy tváře byly zakryty hustým závojem, který se však při prodírání davem odhrnul natolik, že odhalil šíji, jež mohla souměrností a krásou soupeřit s Medicejskou Venuší. Vynikala oslnivou bělostí a další půvab jí propůjčoval stín dlouhých plavých vrkočů, splývajících v prstýncích až do pasu. Postava neznámé byla spíše útlejší, než bývá průměrem; vyznačovala se vzdušnou lehkostí lesní dryády¹. Nadra měla pečlivě zahalená. Šaty měla bílé, přepásané modrou šerpou, a sukně právě tak dovolovala vykukovat malé nožce nejdelikátnějšího tvaru. Přes ruku jí visel růženec z velkých zrněk a tvář měla zahalenu závojem z hustého černého tylu. Taková byla dívka, které teď mladší z kavalírů nabídl své sedátko, zatímco jeho druh považoval za nutné prokázat stejnou pozornost její společnosti.

Postarší dáma nabídku přijala s mnoha výrazy díky, ale bez nejmenších rozpaků, a ihned se posadila. Mladší následovala jejího příkladu, poděkovala však jenom prostou a půvabnou úklonou. Don Lorenzo (tak se jmenoval kavalír, který jí postoupil místo) se postavil vedle ní, předtím však pošeptal pár slov do ucha příteli, jenž okamžitě pochopil a snažil se odpoutat pozornost staré průvodkyně od její rozkošné svěřenky.

„Přijela jste bezpochyby do Madridu teprve nedávno?“ oslovil Lorenzo svou plavou sousedku. „Není možné, aby takové půvaby zůstaly dlouho nepovšimnuty, a kdybyste se dnes neobjevila na veřejnosti poprvé, závist žen a obdiv mužů by k vám už byly soustředily dostatečnou pozornost.“

Odmlčel se v očekávání odpovědi. Jelikož si však jeho projev zhořla žádnou odpověď nevyžadoval, dáma ani nepohnula rty. Mladík se po chvíli znovu ujal slova.

1 V řecké mytologii lesní nymfy, podobající se vílám a obývající jeskyně, háje i jednotlivé stromy. *Pozn. red.*

„Mýlím se, když předpokládám, že jste v Madridu cizí?“

Dáma zaváhala a nakonec se odhodlala k odpovědi tak tichým hlasem, že jí bylo sotva rozumět: „Ne, seňore.“

„A hodláte se tady nějaký čas zdržet?“

„Ano, seňore.“

„Pokládal bych za svoje štěstí, kdyby bylo v mé moci, abych vám zdejší pobyt nějak zpříjemnil. Jsem v Madridu dobře znám a moje rodina má určitý vliv u dvora. Jestli vám mohu nějak posloužit, nepoctíte mne a nezavážete si mne ničím víc, než když mi dovolíte, abych pro vás něco udělal.“ – „Na tohle určitě nemůže odpovědět jedním slovem,“ řekl si v duchu, „ted' na mne musí promluvit.“

Lorenzo se mýlil, neboť dáma odpověděla jenom úklonou.

Poznal za tu chvíli, že sousedka není právě výřečná, ale nemohl se dosud rozhodnout, pramení-li její mlčenlivost z pýchy, z opatrnosti, z plachosti nebo ze slabomyslnosti.

Po několikaminutové pauze poznamenal: „Určitě jen proto, že jste cizinka neobeznámená s našimi zvyky, jste si nechala ten závoj. Dovolte, abych vám jej odložil.“

S těmi slovy vztáhl ruku po tylu, avšak dáma mu v tom zabránila.

„Nikdy ho na veřejnosti neodkládám, seňore.“

„Co je na tom zlého, prosím tě,“ vmísila se do řeči trochu špičatě její průvodkyně. „Nevidíš, že všechny ostatní dámy závoje odložily – bezpochyby z úcty ke svatému místu, kde právě jsme? Já už svůj sundala, a jestli já sama vystavuju obličej pohledům veřejnosti, ty určitě nemáš proč se takhle plašit. Panenko Maria! To je cirátů kvůli tvářičce jedné slečinky! No tak, děvenko! Sundej si ho! Ručím ti za to, že ti s ním nikdo neuteče –“

„Drahá tetinko, v Murcii to není zvykem –“

„V Murcii, to se ví! Svatá Barboro, a co z toho? Pořád si připomínáš tu zapadlou provincii. Musí nám stačit, že je to zvykem v Madridu, a proto ti říkám, aby sis ten závoj okamžitě sundala. Ať už to je, Antonie! Víš přece, že nesnesu odmlouvání!“

Neteř zůstala zticha, ale nebránila se už snaze dona Lorenza, který, vyzbrojen tetiným svolením, jí závoj rychle sejmul. Jaká andělská hlava se odhalila jeho obdivným pohledům! Byla však spíše okouzlující než krásná; její půvab nepramenil ani tak z pravidelností rysů, jako z líbeznosti a oduševnělosti výrazu. Kdyby se jednotlivé části její tváře posuzovaly odděleně, mnohé by ani zdaleka nebyly hezké, ale dohromady tvořily celek hodný zbožňování. Její pleť, ačkoli světlá, nebyla zcela prosta pih; oči neměla nijak velké a řasy zvlášť dlouhé, ale zato její rty byly růžová svěžest sama; plavé a zvlněné vlasy, spoutané prostou stužkou, jí splývaly až pod pás v záplavě prstýnků; šíji měla plnou a nad pomyšlení krásnou; její ruce a paže se vyznačovaly dokonalou souměrností; mírné modré panenky připomínaly nebeskou líbeznost, a křišťál, v němž se pohybovaly, jiskřil veškerým třpytem brilliantů. Vypadala sotva na patnáct; šelmovský úsměv, který jí pohrával na rtech, svědčil o živosti, potlačené nyní přemírou plachosti. Rozhlížela se ostýchavými pohledy, a kdykoli se její zraky náhodou střetly s Lorenzovými, sklopila je rychle k růženci; líčka jí okamžitě zčervenala ruměncem a začala odpočítávat růžencová zrnka, třebaže její chování zřetelně prozrazovalo, že o tom vůbec neví.

Lorenzo na ni zíral s překvapením, do něhož se mísil obdiv, ale teta považovala za nutné omluvit Antoniinu stydlivost.

„Tahle děvenka,“ řekla, „se ještě vůbec nevyzná ve světě. Byla vychována na jednom starém hradě v Murcii a nestýkala se tam s nikým než se svou matkou, která – pomoz té dobré duši Pánbůh – nemá víc rozumu, než aby si trefila lžící do úst, ale je to přece jen moje vlastní sestra, po otci i po matce.“

„A to má tak málo rozumu?“ ozval se don Christoval s předstíraným úžasem. „To je opravdu neobyčejné!“

„Máte pravdu, señore, že je to zvláštní? Ale už je to tak. A jaké přitom mají někteří lidé štěstí! Jistý mladý šlechtic z nejlepší rodiny si vzal do hlavy, že Elvíra si může dělat určité nároky na krásu.

Cožpak nároky, těch si opravdu dělala dost vždycky, ale pokud jde o tu krásu – kdybych jen já vynaložila pouhou polovičku toho úsilí, abych se prosadila jako ona! Ale na tom teď vlastně nezáleží. Jak říkám, señore, ten mladý šlechtic se do ní zamiloval a oženil se s ní bez vědomí svého otce. Tajili svůj svazek skoro tři roky, ale nakonec se to doneslo starému markýzovi, a dovedete si představit, že ho ta zpráva dvakrát nepotěšila. Vypravil se co nejrychleji do Kordovy, rozhodnut zmocnit se Elvíry a poslat ji někam daleko, aby po ní nezbylo vidu ani slechu. Můj ty svatý Pavle! Jak vyváděl, když zjistil, že mu unikla, sešla se s manželem a že spolu nasedli na loď do Západní Indie! Proklínal nás všechny, jako by ho byl posedl běs, mého otce dal uvěznit – nejpočestnějšího a nejpilnějšího ševce v Kordově, a když odjížděl, byl tak krutý, že nám vzal sestrina chlapečka, tehdy sotva dvouletého, kterého sestra při svém náhlém útěku nemohla vzít s sebou. Nejspíš s tím chudáčkem malým nakládal jaksepatří surově, poněvadž pár měsíců nato jsme se doslechli o jeho smrti.“

„Ale to musel být strašný ukrutník, señoro!“

„Hrozný! A neměl za mák vkusu! Věřil byste, señore, že když jsem se ho pokoušela umírnit, proklel mě jako čarodějnici a vyslovil přání, aby hraběte stihl ten trest, že by moje sestra zošklivěla jako já? Zošklivěla, představte si! To má tedy u mě k dobru!“

„Jak směšné!“ zvolal don Christoval. „Hrabě by se byl bezpochyby pokládal za šťastného, kdyby byl směl vyměnit jednu sestru za druhou.“

„Krindepane! Jste vážně ohromně galantní, señore. Ale stejně jsem ze srdce ráda, že si conde, jako hrabě, myslel něco jiného. Však si Elvíra užila! Když se v Západní Indii pekli a vařili třináct dlouhých let, manžel jí najednou umřel a ona se vrátila do Španělska beze střechy nad hlavou a bez peněz, aby si nějakou opatřila. Tady Antonia byla tenkrát nemluvně a jediné dítě, které sestře zbylo. Shledala, že se její tchán znovu oženil, že se vůči condemu zatvrdil nesmiřitelně a že mu druhá manželka povila syna, prý znamenitého

mládence. Starý markýz odmítl sestru s jejím dítětem přijmout, ale vzkázal jí, pod podmínkou, že už o ní jakživ neuslyší, že jí vyměří malou penzičku a nechá ji bydlet na jednom starém hradě, který mu patřil v Murcii. Bývalo to oblíbené sídlo jeho nejstaršího syna, ale po jeho útěku ze Španěl starý markýz hrad nesnášel a nechal ho zpuštnout a rozpadat se. Sestra návrh přijala, uchýlila se do Murcie a žila tam až do minulého měsíce.“

„A co ji teď přivádí do Madridu?“ zeptal se don Lorenzo, kterého obdiv k mladé Antonii přiměl k živému zájmu o vyprávění řečné postarší ženy.

„Bohužel, seňore, její tchán nedávno zemřel a správce jeho murcijských statků jí odmítl vyplácet dál penzi. Přijela do Madridu proto, aby jeho syna poprosila o její obnovení, ale já myslím, že si tu námahu mohla ušetřit. Vy, mladí pánové, víte vždycky dobře, kam s penězi, a málokdy máte chuť vyhazovat je kvůli nějakým starým ženským. Radila jsem sestře, aby s tou žádostí poslala Antonii, ale nechtěla o tom ani slyšet. Je tak paličatá! No, doplatí si na to sama, že mě neposlechla; děvče má pěknou tvářičku, a leccos by možná dokázala.“

„Ach seňoro,“ vpadl jí do řeči don Christoval s předstíranou vášní, „jestli to vyřídí pěkná tvář, proč neposlala vaše sestra vás?“

„Ježíšikriste! Pane, vy mě tou svou dvorností namouduši udolá- te! Ale ujišťuji vás, že jsem si až moc dobře vědoma nebezpečí podobných výprav, abych se svěřila do rukou nějakého mladého šlechtice! Kdepak, zachovala jsem si až dosud reputaci bez poskvrnky a vždycky jsem věděla, jak si muže udržet od těla.“

„O tom, seňoro, ani v nejmenším nepochybuji. Ale dovolte, abych se vás v tom případě zeptal: máte snad nějaký odpor k manželství?“

„To je trefná otázka. Musím se přiznat, že kdyby se objevil nějaký roztomilý kavalír –“

Zamýšlela přitom vrhnout něžný a významný pohled na dona Christovala, ale poněvadž bohužel ohavně šilhala, její kukuč padl

přímo na jeho společníka. Lorenzo myslel, že je kompliment určen jemu, a poděkoval hlubokou poklonou.

„Smím se zeptat,“ ozval se, „na jméno onoho markýze?“

„Markýz de las Cisternas.“

„Toho důvěrně znám. Není právě v Madridu, ale čekají ho tady každým dnem. Je to jeden z nejlepších lidí, a jestli mi rozkošná Antonia dovolí, abych jí u něho dělal advokáta, nepochybuji, že vám v její záležitosti budu s to podat příznivou zprávu.“

Antonia zvedla modré oči a mlčky mu za tu nabídku poděkovala nevýslovně líbezným úsměvem. Leonella projevila spokojenost daleko hlasitěji a slyšitelněji. Byla opravdu přesvědčena, že je-li neteř v její společnosti zpravidla zamlklá, je na ní, aby mluvila za obě. Dařilo se jí to bez obtíží, poněvadž se jí jen zřídka kdy nedostávalo slov.

„Ach seňore!“ vykřikla. „Celou naši rodinu si tím nesmírně zavázete! Přijímám vaši nabídku s největší vděčností a splácím vaši velkodušnost tisícerými díky. Antonie, proč mlčíš, děvenko? Zatímco tě tenhle kavalír zahrnuje zdvořilostmi, sedíš jako socha a neřekneš ani bū, neprojevíš se dobře, špatně ani nanicovatě!“

„Drahá tetinko, dobře chápu, že –“

„Fuj, neteři! Kolikrát jsem ti říkala, že nemáš nikomu skákat do řeči, když právě mluví! Slyšelas někdy něco podobného ode mne? Takové manýry jsi pochytila v Murcii? Bože můj, já z té holky nikdy nevycepuju vychovanou dámu! Ale prosím vás, seňore,“ obrátila se na dona Christovala, „řekněte mi, proč se dnes v téhle katedrále sešlo tolik národa?“

„Cožpak opravdu nevíte, že ve zdejšímu chrámu káže každý čtvrtěk Ambrosio, opat zdejšího kláštera? Celý Madrid na něj pěje chválu. Zatím kázal teprve třikrát, ale všichni, kdo ho slyšeli, jsou jeho výmluvností tak nadšeni, že dostat v kostele místo je právě tak těžké jako dostat se na premiéru nové komedie. Jeho sláva přece musela proniknout i k vám?“

„Bohužel, seňore, až do včerejška jsem nikdy neměla to štěstí poznat Madrid, a v Kordově se doslechneme tak málo, co se děje v ostatním světě, že jméno Ambrosio v našem kraji nikdo nezná.“

„V Madridu, jak uvidíte, jde od úst k ústům. Jako by Madridanům uhranul, a já sám, poněvadž jsem ještě jeho kázání neslyšel, žasnu nad tím nadšením, jaké vyvolal. Je to bezpříkladné, jak ho všichni zbožňují, mladí i staří, muži i ženy. Velmoži ho zahrnují dary, jejich manželky odmítají jiné zpovědníky, a po celém městě je znám pod jménem *Vtělená svatost*.“

„Jistě je vznešeného původu, seňore?“

„Tahle okolnost není ještě vyjasněna. Minulý představený kapucínů ho našel jako nemluvně přede dveřmi opatství. Všechny pokusy o zjištění, kdo ho tam nechal, vyzněly naplano, a samo dítě nemohlo o svých rodičích podat žádnou zprávu. Byl vychován v klášteře, kde od té doby zůstal. Záhy projevil silný sklon ke studiu a k životu v ústraní, takže sotva dosáhl patřičného věku, složil řeholní slib. Nikdo se o něj nikdy nepřihlásil a neobjasnil tajemství kolem jeho narození, takže mnichové, kteří si váží přízně projevované klášteru z úcty k němu, neváhali rozhlásit, že jim ho seslala darem sama Panna Maria. A skutečně, výjimečná přísnost jeho života tu legendu svým způsobem potvrzuje. Je mu dnes třicet let a každou hodinu z nich strávil studiem v naprosté odloučenosti od světa a umrtvováním těla. Až do chvíle před třemi nedělemi, kdy byl zvolen představeným svého řádu, nikdy nevykročil za bránu opatství. Ani dnes klášter nikdy neopouští, leda ve čtvrtek, kdy má v téhle katedrále kázání, která si přichází poslechnout celý Madrid. Jeho vědomosti jsou prý propastně hluboké a jeho výmluvnost svrchovaně přesvědčivá. Za celý život neporušil jediné pravidlo své řehole; na jeho charakteru se nedá najít nejmenší poskvrnka, a zachovává prý tak přísně čistotu, že ani neví, v čem je rozdíl mezi mužem a ženou. Prostý lid ho proto považuje za svatého.“

„To dělá z člověka svatého?“ zeptala se Antonia. „Božíčku, tak to já jsem svatá taky!“

„Svatá Barboro na nebesích!“ vykřikla Leonella. „Co je to za otázku? Fuj, dítě, styď se, tohle není téma k rozhovoru pro mladou dívku! Neměla bys vědět, že něco takového jako muž na světě vůbec existuje, a měla bys mít za to, že všichni lidé jsou stejného pohlaví jako ty sama. Ještě lidem roztrubuj, co všechno o mužích víš – že nemají žádná prsa, žádné boky a žádnou...“

Na štěstí pro Antoniinu neznalost, kterou by byla tetina přednáška brzy rozptýlila, ohlásil všeobecný šum po celém chrámu kazatelův příchod. Doña Leonella vstala, aby na něj lépe viděla, a Antonia následovala jejího příkladu.

Byl to muž ušlechtilého držení a velitelského zjevu. Měl vznosnou postavu a neobvykle hezké rysy. Nos měl orlí, oči velké, černé a jiskrné, a tmavá obočí mu téměř srůstala dohromady. Plet' měl temně, ale čistě hnědou; studium a bdění úplně zbavilo jeho líce ruměnce. Na hladkém, nezvrásněném čele se mu zračil duševní klid, a vyrovnanost vyzařující z každého jeho rysu se zdála poukazovat na muže neznalého právě tak starostí jako zločinů. Poklonil se pokorně obecenstvu. Přesto však měl ve zracích i v chování jistou přísnost, vyvolávající všeobecnou zbožnou hrůzu, a jen málokdo snesl jeho pohled, zároveň ohnivý i pronikavý. Takový byl Ambrosio, opat kapucínů, označený za *Vtělenou svatost*.

Antonia, jež ho hltala očima, pocítila v prsou záchvěv rozkoše, jakou dosud nepoznala a kterou si přes všechnu snahu nemohla vysvětlit. Netrpělivě čekala na začátek kázání, a když konečně mnich promluvil, jeho hlas jako by jí pronikl až do duše. Třebaže nikdo z ostatních diváků nezažíval pocity tak bouřlivé jako mladá Antonia, všichni poslouchali se zájmem a s dojetím. I ti, kdož byli neteční k zásluhám víry, byli strženi Ambrosiovou výmluvností. Přitahovala neodolatelně pozornost celého shromáždění a v zaplněných uličkách chrámu zavládlo hluboké ticho. Ani Lorenzo se neubráníl

tomu kouzlu; zapomněl, že vedle něho sedí Antonia, a naslouchal kazateli se soustředěnou pozorností.

Mnich pádným, prostým a jasným jazykem široce vykládal o krásách náboženství. Stylem, který každého přesvědčil, vložil některé nejasné pasáže Písma svatého. Jeho hlas, zároveň zřetelný i hluboký, burácel všemi hrůzami bouře, když zaútočil na lidské neřesti a popisoval tresty, jimiž budou postiženy v budoucím životě. Každý posluchač si připomněl hříchy své vlastní minulosti a zachvěl se – zdálo se mu, že duní hrom, jehož blesk je předurčen, aby ho rozdrtil, a že se mu pod nohama otevírá propast věčného zatracení. Ale když Ambrosio přešel na jiné téma a promluvil o požehnání čistého svědomí, o zářivých vyhlídkách, které věčnost otevírá duši neposkvrněné výčitkou, a o odměně, jež ji čeká v končinách věčné slávy, jeho posluchači cítili, jak se jim mimovolně vrací rozmetaná odvaha, s důvěrou se vydali na milost svému soudci, s rozkoší ulpívali na konejšivých slovech kazatele, a zatímco jeho sytý hlas přerůstal v melodii, cítili se unášeni do oněch blažených krajů, které maloval jejich obrazotvorností v tak skvělých a jásavých barvách.

Kázání bylo značně dlouhé, když však skončilo, obecenstvo litovalo, že netrvalo déle. Třebaže mnich umlkl, v chrámu dosud vládlo nadšené mlčení. Jakmile se konečně kouzlo postupně rozplynulo, došel všeobecný obdiv slyšitelného výrazu. Když Ambrosio sestupoval z kazatelny, posluchači se natlačili kolem něho, zahrnuli ho blahořečením, vrhali se mu k nohám a líbali mu lem hábitu. Krácel pomalu, s rukama zbožně zkříženými na prsou, ke dveřím kaple opatství, kde na něj čekali jeho mniši. Vystoupil po schodech, načež se obrátil ke svým přívržencům a oslovil je několika vděčnými a povzbuzujícími větami. Zatímco mluvil, vyklouzl mu z ruky růženec z velkých jantarových kuliček a spadl mezi tísnící se množství. Diváci se ho dychtivě chopili a okamžitě si ho mezi sebou rozebrali. Komu se podařilo zmocnit se jednotlivého zrnka, uschoval

si je jako posvátnou relikvii, a kdyby šlo o růženec samého třikrát blahoslaveného Františka, nemohli by o něj zápolit horlivěji. Opat usmívaje se jejich dychtivosti pronesl požehnání a vyšel z chrámu s pokorou vepsanou v každém rysu tváře. Měl ji vepsanu i v srdci?

Antonia ho úzkostlivě sledovala očima; když za ním zapadly dveře, zmocnil se jí pocit, jako by ztratila člověka, bez něhož nemůže dojít ke štěstí; po líci jí němě skanula slza.

„Uzavírá se před světem!“ pomyslela si, „třeba ho už nikdy ne spatřím.“

Když si utírala slzu, Lorenzo ji pozoroval.

„Tak jste spokojena s naším kazatelem?“ zeptal se jí. „Nebo se vám zdá, že Madrid jeho nadání přeceňuje?“

Antonii tak překypovalo srdce obdivem k mnichovi, že se dychtivě chopila příležitosti promluvit si o něm. Kromě toho už Lorenza nepovažovala za naprostého cizince, takže ji neuváděla tolik do rozpaků přemíra ostýchavosti.

„Och! Daleko předčil všechno moje očekávání,“ odpověděla, „až dodneška jsem neměla ponětí, co všechno zmůže výmluvnost. Když mluvil, jeho hlas ve mně vyvolal takový zájem, takovou úctu, a skoro bych řekla takovou náklonnost k němu, až sama žasnu nad prudkostí toho citu.“

Lorenzo se usmál naléhavosti jejích výrazů.

„Jste mladá a právě vstupujete do života,“ poznamenal. „Vaše srdce, nezvyklé na svět a plné vřelého citu, dychtivě přijímá všechny první dojmy. Jste bezelstná, a proto nepodezíráte z klamu ani druhé; díváte se na svět očima své vlastní pravdy a nevinnosti, takže si představujete, že všichni kolem vás si zaslouží vaší důvěry a úcty. Jaká škoda, že se ty růžové vidiny budou muset brzy rozplynout! Jaká škoda, že tak záhy budete muset poznat lidskou nízkost a mít se před bližními na pozoru jako před nepřáteli!“

„Bohužel, seňore,“ odtušila Antonia, „neštěstí mých rodičů mi už dalo poznat až příliš mnoho smutných příkladů světské pro-

radnosti! Ale v tomhle případě mě ta vřelá sympatie určitě nemůže klamat.“

„Připouštím, že v tomhle případě ne. Ambrosiův charakter je dokonale bez hany, a člověk, který strávil celý život ve zdech kláštera, ani nemohl najít příležitost k provinění, i kdyby k tomu měl sklon. Ale teď, když ho povinnosti jeho postavení nutí občas vstoupit do světa a vystavit se pokušení, právě teď je na něm, aby prokázal zářivost své ctnosti. Zkouška je to nebezpečná; octl se teď právě v tom období života, kdy jsou vášně nejsilnější, nejnevázanější a nejtyranštější; pověst, kterou si získal, ho vystaví svodům jako význačnou obětí; lákadla rozkoše nabudou v jeho očích ještě většího kouzla pro svou novost; a dokonce i nadání, kterým ho obdařila příroda, může přispět k jeho zkáze tím, že mu ulehčí dosažení cílů, po nichž zatouží. Jen málokdo vyjde z takového zápasu vítězně.“

„Ach! Ambrosio bude jistě jeden z toho mála.“

„O tom ani sám nepochybuji; podle všeho je opravdovou výjimkou z lidského průměru, a závist by marně hledala kaz v jeho charakteru.“

„Señore, potěšil jste mě tím ujištěním! Povzbuzujete mě, abych neváhala ve své náklonnosti k němu. Nevíte ani, s jakou bolestí bych byla ten cit potlačila. Ach drahá tetinko, přimluv se u maminky, aby si ho vybrala za našeho zpovědníka!“

„Za to se přimlouvat?“ odpověděla Leonella. „Zaručuju ti, že nic takového neudělám! Mně se ten váš Ambrosio nelíbí ani za mák; číší z něho taková přísnost, že jsem se roztrásla od hlavy až k patě. Kdyby byl mým zpovědníkem, nesebrala bych nikdy kuráž vyznat se mu ani z poloviny svých hříšků, a pak bych se octla v pěkné šlamastyce. Jaktěživa jsem neviděla tak přísně nasupeného smrtelníka, a doufám taky, že už druhého takového neuvidím. Jeho popis ďábla – požehnej nám Pánbůh – mě div nepřipravil hrůzou o rozum, a když mluvil o hříšnicích, tvářil se, jako by je byl připraven na místě zakousnout.“

„Máte pravdu, seňoro,“ přidal se don Christoval. „Přílišná přísnost je prý Ambrosiova jediná chyba. Je sám povznesen nad lidské city, takže nemá dost shovívavosti k citům druhých lidí, a třebaže rozhoduje spravedlivě a nestranně, jeho řízení kláštera už v leccěms dokázalo jeho tvrdošíjnou neohebnost. Ale zástup se už skoro rozešel – dovolíte nám, abychom vás doprovodili domů?“

„Kristepane, seňore,“ zvolala Leonella a podařilo se jí začervenat se, „něco takového bych za nic na světě nepřipustila. Kdybych se vrátila domů v doprovodu tak galantního kavalíra, moje sestra je tak úzkostlivá, že by mi hodinu četla levity, a já bych se nikdy nedočkala konce. Kromě toho bych radši, kdybyste pro dnešek se svým vyznáním ještě počkal.“

„Se svým vyznáním? Ujišťuju vás, seňoro –“

„Ach seňore, věřím vám, že to ujištění o své nedočkavosti myslíte vážně, ale opravdu nesmíte tak pospíchat. Nebylo by to ode mne dost delikátní, kdybych vaši ruku přijala hned při prvním setkání.“

„Přijala mou ruku! Jako že doufám žít a dýchat –“

„Ach drahý seňore, nenaléhejte už na mne – jestli mě milujete, budu pokládat vaši poslušnost za důkaz vašeho citu. Dám vám vědět zítra, a zatím sbohem. Ale dovolte, páni kavalíři, smím se zeptat na vaše jména?“

„Můj přítel,“ odpověděl Lorenzo, „je conde d'Ossorio, a já Lorenzo de Medina.“

„To stačí! Nuže, done Lorenzo, seznámím svou sestru s vaší laskavou nabídkou a oznámím vám neprodleně výsledek. Kam vám mohu vzkázat?“

„Vždycky jsem k zastížení v paláci rodu Medinů.“

„Spolehněte se, že vám dám vědět. Sbohem, páni kavalíři. Seňore conde, snažně vás prosím, mírněte se ve svém vášnivém žáru. Ale abych vám dokázala, že se na vás nezlobím, a abyste se neoddával zoufalství, přijměte tuhle zástavu mé náklonnosti a vzpomeňte si někdy na nepřítomnou Leonellu.“

S těmi slovy mu podala hubenou a vrásčitou ruku, kterou její domnělý obdivovatel políbil s nechutí a přemáháním tak očividným, že Lorenzo jen stěží potlačil smích. Leonella pak kvapně opustila chrám. Rozkošná Antonia ji mlčky následovala, ale když došla k východu, otočila se bezděčně a ohlédla se po Lorenzovi. Ten se jí na rozloučenou poklonil, ona jeho pozdrav opětovala a rychle vyšla.

„Tak, Lorenzo!“ začal don Christoval, sotva se octli sami. „Tos mě zapletl do pěkného dobrodružství! Abych ti pomohl v tvých plánech s Antonií, promluvím párkrát slušně s tetou, nic tím nemyslím, a za hodinku stojím na prahu manželství! Jak se mi odměníš za to, co všechno jsem pro tebe vytrpěl? Co mi zaplatíš, že jsem té staré čarodějnici popletené musel líbat tu její koženou pracku? Diavolo! Načichly mi od ní tak rty, že budu celý měsíc páchnout po česneku! Až půjdu po Pradu, budou mě lidé pokládat za chodící omeletu nebo za nějakou obrovskou cibuli před vysemeněním!“

„Přiznávám, ubohý hrabě,“ odpověděl Lorenzo, „že vaše služba byla spojena s nebezpečím, ale zdaleka ji nepokládám za tak naprosto nesnesitelnou, aby mi to zabránilo požádat vás o další pokračování ve vašem milostném románku.“

„Z té žádosti usuzuji, že ta malá Antonia na tebe zapůsobila, co?“

„Ani ti neumím povědět, jak mne okouzčila! Od otcovy smrti mi strýc, vévoda z Mediny, dává najevo, že by mne rád viděl ženatého. Až dosud jsem byl k jeho narážkám hluchý a dělal jsem, že jim nerozumím; ale co jsem viděl dnes –“

„A copak jsi dnes viděl? Done Lorenzo, nejste přece takový blázen, abyste uvažoval o ženitbě s vnučkou ,nejpočestnějšího a nejpilnějšího ševce v Kordově?“

„Zapomínáš, že je taky vnučka nebožtíka markýze de las Cisternas. Ale bez diskuse o rodu a titulech tě musím ujistit, že jsem ještě nikdy neviděl tak zajímavou ženu jako Antonii.“

„Dost možná, ale nemůžeš přece vážně myslet na sňatek?“

„Proč ne, drahý conde? Moje jmění vystačí pro nás pro oba a víš přece, že strýc se na takové věci dívá svobodomyšlně. Jak znám Raymonda de las Cisternas, jsem si jist, že Antonii ochotně uzná za svou neteř. Její rod potom nebude na překážku, abych jí nabídl ruku. Byl bych darebák, kdybych na ni myslel jinak než jako na svou manželku; a opravdu se mi zdá, že má všechny přednosti potřebné k tomu, abych s ní byl šťasten – je mladá, rozkošná, něžná, rozumná –“

„Rozumná? – Vždyť neřekla nic jiného než ,ano‘ nebo ,ne‘.“

„O mnoho víc neřekla, to musím přiznat – ale vždycky to svoje ,ano‘ nebo ,ne‘ řekla v pravý okamžik.“

„Opravdu? Tohle, velevážený, je vážný argument pro milence, s tak obratným kazuistou si netroufám dál disputovat. Co abychom to odložili až do divadla při komedii?“

„To bohužel nepůjde. Přijel jsem do Madridu teprve včera večer a neměl jsem ještě příležitost podívat se za sestrou. Víš, že její klášter je v téhle ulici; vlastně jsem tam měl právě namířeno, když jsem uviděl ten dav, jak se hrne sem do katedrály, a to vyburcovalo mou zvědavost, co se tu děje. Půjdu teď za svým původním cílem a strávím pravděpodobně večer se sestrou za mříží v hovorně.“

„Tvá sestra je v klášteře, říkáš? Ovšem, pravda; já zapomněl. A jak se doně Agnes daří? Udivuje mě, done Lorenzo, že můžete chtít tak půvabnou dívku uvěznit ve zdech kláštera!“

„Já že to chci, done Christovale? Jak mě můžete podezírat z takového barbarství? Víte přece, že přijala závoj na své vlastní přání a že se z určitých důvodů chtěla uzavřít před světem. Vynaložil jsem všechny možné prostředky, abych ji od toho rozhodnutí odvrátil, jenomže moje snaha byla marná, a já tak ztratil sestru!“

„Tím větší máš štěstí! Myslím, Lorenzo, žeš tou ztrátou hodně vyžískal; jestli si správně vzpomínám, doña Agnes dostala podíl deset tisíc pistolí,² a polovička z nich se teď vrátila Vaší Milosti. Při svatém

2 Zlaté mince ražené od 16. století ve Španělsku. Pozn. red.

Jakubovi, kdybych tak měl padesát sester ve stejném postavení! Poztrácel bych je milerád všechny bez zvláštního srdcebolení!“

„Jakže, conde?“ vyjel si na něho vztekle Lorenzo. „Vy mě pokládáte za takového padoucha, abych přiměl sestru k odchodu do konventu? Vy si myslíte, že bych z mrzké touhy po jejím majetku dokázal –“

„Báječně! Jen kuráž, done Lorenzo! Jak se rozpálil! Dej Bůh, aby Antonia ten ohnivý temperament trochu zjemnila, nebo si určitě do měsíce podřežeme navzájem krky! Abych tak tragické katastrofě zabránil pro tuhle chvíli, vyklizuji pole a nechávám tě tu jako vítěze. Sbohem, rytíři z Etny! Mírní se v tom svém soptění a pamatuj, že když budeš potřebovat, abych vyznával lásku té ochechuli, můžeš se spolehnout na moje služby!“

Domluvil a vyrazil z katedrály.

„Popleta jeden!“ řekl si Lorenzo. „Jaká škoda, že při tak dobrém srdci nedokáže trochu solidně uvažovat.“

Zatím se rychle snášela noc. Lampy nebyly dosud rozžaty. Chabé paprsky vycházející luny sotva stačily proniknout gotickým příšeřím chrámu. Lorenzo si uvědomil, že se mu odtud nechce odejít. Prázdnost, jež mu zůstalo v hrudi po odchodu Antonie, a oběť sestřina, kterou právě jeho představivosti připomněl don Christoval, ho uvedly do onoho těžkomyslného rozpoložení, jež tak dobře odpovídalo zbožnému soumraku kolem. Pořád ještě se opíral o sedmý sloup od kazatelny. Hebký chladivý vánek povíval opuštěnými uličkami mezi lavicemi; paprsky luny pronikající do chrámu malovanými okny zalévaly žebroví stropů a masívní sloupy tisícerými odstíny světla a barev. Vůkol vládlo naprosté ticho, porušované jenom občasným zaklapnutím dveří v přilehlém opatství.

Klid noční chvíle a osiřelost chrámu přispěly k Lorenzově melancholické náladě. Vrhł se na sedátko vedle sebe a oddal se přeludům fantazie. Myslel na své spojení s Antonií, myslel na překážky, které se mu mohou postavit do cesty, tisíc proměnlivých vidin mu táhlo před vnitřním zrakem – pravda, smutných, nikoli však nepřijem-

ných. Nepozorovaně ho zmohl spánek, a vyrovnaně vážný stav jeho ducha v bdění ovlivňoval nějakou chvíli i jeho dřímotu.

Pořád ještě se viděl v chrámu kapucínů, ale ten už nebyl temný a osiřelý. Množství stříbrných lamp lilo svou záři z klenutých stropů; melodie varhan za doprovodu úchvatného zpěvu ze vzdáleného kůru stoupala chrámovou lodí; oltář se zdál vyzdoben jako pro nějakou význačnou slavnost; kolem oltáře se shromáždila skvělá společnost a před ním stála Antonia v bělostném svatebním rouchu a zardívala se půvabem panenské cudnosti.

Lorenzo na tu scénu zíral napůl s nadějí a napůl se strachem. Dveře vedoucí do opatství se náhle otevřely a Lorenzo uviděl přicházet s dlouhým průvodem mnichů kazatele, jemuž právě s takovým obdivem naslouchal. Mnich se blížil k Antonii.

„A kde je ženich?“ zeptal se.

Antonia jako by se úzkostlivě rozhlížela po chrámu. Mladík proti své vůli postoupil o pár kroků z úkrytu. Uviděla ho, na lících jí zažehnul ruměnec radosti a půvabným pohybem ruky mu pokynula, aby přistoupil. Nevzepřel se jejímu příkazu, rozletěl se k ní a vrhl se jí k nohám.

Na okamžik ustoupila, pak se na něj zahleděla s nevýslovným potěšením a zvolala: „Ano, můj ženich! Můj předurčený ženich!“

Sotva to dořekla, spěchala se mu vrhnout do náručí. Ale než ji stačil obejmout, vyvstal mezi nimi kdosi neznámý – byl obrovité postavy, pleť měl snědou, oči divoké a strašné, jeho ústa vydechovala oblaka ohně a na čele měl čitelnými literami napsáno: „Pýcha! Chtíč! Nelidskost!“

Antonia vykřikla. Netvor ji uchvátil do náručí, vyskočil s ní na oltář a mučil ji tam odporným laskáním. – Marně se pokoušela vymanit se z jeho objetí. Lorenzo se jí rozletěl na pomoc, ale než se k ní dostal, ozvalo se hlasité zaburácení hromu. Katedrála se okamžitě začala drolit a rozpadat, mniši se dali s vyděšeným jekotem na útěk, lampy pozhasínaly, oltář se propadl a na jeho místě se rozevřela

propast chrlicí plamenná mračna. Netvor vyrazil hlasitý a strašlivý výkřik, vrhl se do jícnu propasti a v pádu se pokusil strhnout Antonii s sebou. Jeho snaha byla marná. Antonia se mu s nadpřirozenou silou vyrvala z náručí, ale její bílé roucho mu zůstalo v drápech. V tom okamžiku vyrostla Antonii z obou paží oslnivě zářivá křídla. Vzletěla jako šipka vzhůru a v letu na Lorenza zavolala: „Příteli! Shledáme se tam nahoře!“

Zároveň se rozestoupila střecha katedrály, klenutím se rozezněly harmonické hlasy, a záře, do níž byla Antonia přijata, planula paprsky tak oslepujícími, že Lorenzo ten pohled nevydržel. Zatmělo se mu před očima a klesl na zem.

Když se probudil, shledal, že leží obličejem na chrámových dlaždicích. Chrám byl osvětlen a zdálky zazníval zpěv chorálů. Lorenzo se nějakou chvíli nedokázal přesvědčit, že to, co právě zažil, byl jenom sen, tak hluboce se mu to vtisklo do fantazie. Malá úvaha ho přesvědčila o vlastním klamu: lampy byly rozžaty, zatímco spal, a zpěv, který slyšel, vycházel z úst mnichů, shromážděných v kapli opatství při nešporách.

Lorenzo vstal a chystal se vykročit k sestřinu klášteru, v mysli dosud plně zaujat tím zvláštním snem. Blížil se už k východu, když jeho pozornost zaujal jakýsi stín pohybující se po protější zdi. Zvědavě se rozhlédl a brzy postřehl nějakého muže zahaleného v plášť, který se zdál opatrně zjišťovat, jestli není pozorován. Jen velice málo lidí se nedá ovlivnit zvědavostí. Neznámý se zdál úzkostlivě tajit, co v katedrále pohledává, a právě to Lorenza ponouklo, aby zjistil, co má vlastně za lubem.

Náš hrdina si však uvědomoval, že nemá právo pátrat po tajemství neznámého kavalíra.

„Půjdu,“ řekl si. A zůstal stát na místě.

Stín vržený sloupem ho skrýval před cizincem, jenž opatrně postupoval dál. Nakonec vytáhl zpod pláště nějaký dopis a kvapně jej položil pod obrovitou sochu sv. Františka. Potom se bez chvatu

stáhl a ukryl se v jedné chrámové lodi dosti daleko od místa, kde stála socha.

„Tak!“ řekl si Lorenzo. „Je to jenom nějaký bláhový milostný románěk. Měl bych raději jít, poněvadž v tom nikomu nemohu prospět.“

Po pravdě mu až do té chvíle vůbec nepřišlo na mysl, že by měl někomu prospívat, ale považoval za nutné najít si sám před sebou výmluvu, že tak povolil uzdu zvědavosti. Pokusil se tedy podruhé opustit chrám. Tentokrát došel k východu bez překážky; bylo mu však souzeno, aby se ten večer vrátil do chrámu ještě jednou. Když venku sestupoval po schodech na ulici, vyřítil se proti němu nějaký kavalír tak prudce, že je srážka div oba neporazila. Lorenzo sáhl po meči.

„Copak, seňore?“ zvolal. „Co má znamenat tahle hrubost?“

„Ha! To jsi ty, Medino?“ odpověděl nově příchozí, v němž teď Lorenzo po hlase poznal dona Christovala. „Jsi nejšťastnější chlapík pod hvězdami, žes odtud neodešel před mým návratem. Jen dovnitř, drahý chlapče, budou tady co nevidět!“

„Kdo tady bude?“

„Stará kvočna se všemi roztomilými kuřátky. Zpátky dovnitř, říkám, za chvíli se dovíš všechno!“

Lorenzo ho následoval do katedrály a ukryli se spolu za sochou sv. Františka.

„A teď,“ řekl náš hrdina, „smím se zeptat, co znamená všechen tenhle shon a vytržení?“

„Ach Lorenzo! Uvidíme něco nádherného! Převorka od sv. Kláry sem jde s celým zástupem svých jeptišek. Musím ti povědět, že zbožný otec Ambrosio (ať mu za to Pánbůh požehná!) se za nic na světě nechce hnout z okruhu svého vlastního kláštera. A protože každý elegantní ženský klášter považuje za nutné mít ho za zpovědníka, musí za ním jeptišky chodit do opatství; když nepřijde hora k Mohamedovi, musí Mohamed k hoře. A převorka od sv. Kláry, aby své ovečky uchránila před slíděním tak necudných očí, jak jsou

tvoje a tvého oddaného služebníka, považuje za slušné vodit je ke zpovědi potmě – do kaple opatství je pouštějí tímhle tím soukromým vchodem. Vrátná od sv. Kláry, stará dobrá duše a moje velká přítelkyně, mě právě ujistila, že tu budou co nevidět. To je něco pro tebe, ty rošťáku! Uvidíme pár nejhezčích tvářiček v Madridu!”

„Abys věděl, Christovale, nic takového neuvidíme. Jeptišky nosí vždycky závoje.“

„Kdepak! Mám lepší zprávy. Když vkročí na posvátnou půdu, vždycky závoje odloží, z úcty ke svatému, jemuž je chrám zasvěcen. Ale poslyš, už přicházejí! Ticho! Ticho! Dívej se a dej se přesvědčit!”

„Dobrá!” řekl si Lorenzo v duchu. „Alespoň možná zjistím, komu je určeno psaníčko toho záhadného cizince.“

Sotva don Christoval domluvil, objevila se domina od sv. Kláry s dlouhým procesím jeptišek. Každá při vstupu do chrámu sňala závoj. Představená si založila na prsou ruce křížem a hluboce se poklonila, když mýjela sochu sv. Františka, patrona katedrály. Jeptišky následovaly jejího příkladu a několik jich přešlo, aniž ukojily Lorenzovu zvědavost. Téměř už přestal doufat, že se dočká vyjasnění záhady, když náhle jedna z jeptišek při pokloně před sv. Františkem upustila růženec. Když se sklonila, aby jej sebrala, ozářilo jí světlo naplno tvář. Zároveň obratně sebrala dopis u paty sochy, ukryla si jej za ňadra a pospíšila si na své místo v procesí.

„Ha!” poznamenal Christoval tlumeným hlasem, „tady se určitě kují nějaké pikle!”

„Proboha, Agnes!” vykřikl Lorenzo.

„Jakže, tvoje sestra? Diavolo! Tady myslím někdo na naši zvědavost doplatí.“

„A doplatí na ni bez odkladu,” dodal rozlícený bratr.

Zbožné procesí zatím vešlo do opatství a dveře se za ním zavřely. Neznámý okamžitě opustil svůj úkryt a spěchal z chrámu; nežli však mohl svůj záměr uskutečnit, objevil Medinu, jenž se mu postavil do cesty. Cizinec kvapně ustoupil a stáhl si klobouk do očí.

„Nepokoušejte se mi utéci!“ zvolal Lorenzo. „Chci vědět, kdo jste a co bylo v tom dopise.“

„V jakém dopise?“ opáčil neznámý. „A jakým právem se mě takhle ptáte?“

„Právem, za které se teď stydím; ale vám nepřísluší vyptávat se mne. Bud'to mi zevrubně vypovíte, co chci vědět, nebo mi odpovězte mečem!“

„To druhé bude rychlejší,“ poznamenal cizinec a vytasil rapír. „Jen pojd'te, seňore mordýři, jsem připraven!“

Lorenzo, planoucí vzteky, prudce zaútočil. Oba soupeři již podnikli několik výpadů, než se don Christoval, který měl v té chvíli víc rozumu než oni, stačil vrhnout mezi jejich čepele.

„Zadrž! Zadrž! Medino!“ vykřikl. „Pamatuj, jaké důsledky by mělo krveprolití na posvěcené půdě!“

Cizinec okamžitě sklonil meč.

„Medina!“ zvolal. „Panebože, je to možné? Lorenzo, copak jsi docela zapomněl na Raymonda de las Cisternas?“

Lorenzův úžas každým okamžikem vzrůstal. Raymond pokročil k němu, ale Lorenzo s nedůvěřivým pohledem stáhl ruku, které se Raymond chtěl chopit.

„Vy tady, markýzi? Co to má všechno znamenat? Dopisujete tajně mé sestře, jejíž náklonnost –“

„Vždycky patřila a stále patří mně. Ale tohle není místo na vysvětlování. Doprovod' mne do mého paláce a všechno ti vysvětlím. Kdo je to s tebou?“

„Myslím, že jsme se už viděli,“ odpověděl don Christoval, „i když asi ne v kostele.“

„Conde d'Ossorio?“

„Přesně tak, markýzi.“

„Nemám nic proti tomu zasvětit vás do svého tajemství; jsem si jist, že se mohu spolehnout na vaše mlčení.“

„Pak o mně máte lepší mínění než já sám, a proto vás musím poprosit, abyste se mi nesvěřoval. Jděte si svou cestou a já si půjdu svou. Kde vás příště zastihnu, markýzi?“

„Jako vždycky v paláci de las Cisternas, ale pamatujte, že jsem tu inkognito. Když se mnou budete chtít mluvit, musíte se ptát po Alfonsovi d'Alvaradovi.“

„Výborně! Tak sbohem, kavalíři!“ řekl don Christoval a okamžitě odešel.

„Vy, markýzi,“ podivil se Lorenzo, „vy si říkáte Alfonso d'Alvarada?“

„Tak, tak, Lorenzo, ale jestli jsi ještě neslyšel mou historii od své sestry, musím ti povědět spoustu věcí, nad kterými užasneš. Pojď proto se mnou bez průtahů do mého paláce!“

V tom okamžiku vešel do chrámu vrátný od kapucínů, aby na noc zavřel. Oba šlechtici ihned vyšli a pospíchali co nejrychleji k paláci rodu de las Cisternas.

* * *

„Tak co, Antonie,“ řekla teta, sotva byly venku z chrámu, „co říkáš těm našim kavalírům? Don Lorenzo opravdu vypadá na úslužného a slušného mladíka; trochu se o tebe zajímal a kdo ví, co z toho ještě vzejde. Ale pokud jde o dona Christovala, říkám ti, že ten je hotový fénix dvornosti: je tak galantní, tak vychovaný, tak rozumný a tak cituplný! Jestli mě někdy nějaký muž dokáže přimět ke zrušení slibu, že se nikdy nevдам, bude to určitě tenhle don Christoval. Vidíš, neteri, že se všechno vyvíjí přesně tak, jak jsem ti předpověděla. Věděla jsem, že sotva se objevím v Madridu, budu obklopena ctiteli. Všimla sis, Antonie, jak na condeho zapůsobilo, když jsem si sundala závoj? A pozorovalas, jak vášnivě mi políbil ruku, když jsem mu ji podala? Jestli jsem někdy viděla opravdovou lásku, tak to bylo ve výrazu dona Christovala!“

Antonie skutečně pozorovala, jak don Christoval líbal dotýčnou ruku, jenomže si z toho vyvodila poněkud odlišný názor než její teta a byla natolik moudrá, aby o tom držela jazyk za zuby. Poněvadž je to jediný známý případ, kdy se tak žena zachovala, stál nám za to, abychom jej zde zaznamenali.

Stará dáma pokračovala s Antonií v rozhovoru podobným tónem, až došly do ulice, kde bydlely. Před jejich dveřmi se shromáždil dav, který jim nedovolil vstoupit. Přešly tedy na druhou stranu ulice a snažily se zjistit, co sem všechny ty lidi přilákalo. Po nějaké chvíli se zástup seskupil do kruhu a v jeho středu Antonia postřehla nějakou neobyčejně vysokou ženu, která se ustavičně točila dokola a všemožně přitom přehnaně gestikulovala. Její oděv tvořily cáry různobarevného hedvábí a plátna, uspořádané sice fantasticky, ne však docela nevkusně. Na hlavě měla jakýsi turban, ozdobený listy révy a lučním kvítím. Zdála se velice osmahlá, takže měla pleť tmavě olivovou; oči jí podivně žhnuly a v ruce držela dlouhý černý prut, jímž občas črtala na zem rozmanité podivné znaky, kolem kterých pak tančila s výstředním výrazem šílenství a deliria. Náhle se v tanci zarazila, třikrát prudce zavířila kolem vlastní osy a po kratičké pauze zazpívala tuto baladu:

Cikánčina píseň

*Jen blíž! Co pro vás osud schystal,
co lidské oči nezřely,
to vše vím já! Můj černý krystal
vám, panny, zjeví manžely.*

*Co neviděl zrak smrtelníka,
to mně je dáno viděti,
mé umění v taj nebes vníká,
z budoucna snímá pečeti.*

*Stříbrnou lunu nad oblaky
já vedu, vichry v moci mám,
pokladů strážce, rudé draky
svým kouzlem naráz uspávám.*

*Já, vyzbrojena škapulíři,
vstupuji v čarodějnic rej
i tam, kde hadi spí a štíři,
jež vyvolal zlý čaroděj.*

*Hle, tento dryák svojí mocí
dokáže chotě připoutat,
a je-li svařen o půlnoci,
přemůže u mládenců chlad.*

*Když pannu svedly svody světa,
můj lektvar napraví to zas,
a tímhle bledé líčko vzkvétá
a tímhle zlátne tmavý vlas.*

*Tak poslyšte, co kouzly svými
v zrcadle sudby uzřím teď!
Po letech každá potvrdí mi
tu cikánčinu předpověď.*

„Drahá tetinko!“ ozvala se Antonia, když cizinka dozpívala, „není šílená?“

„Šílená? Kdepak, děvenko, jenom prohnaná. Je to cikánka, něco jako tulačka, a nedělá nic jiného, než se potlouká po celé zemi, vykládá lži a oškubává lidi, co přišli k penězům poctivě. Pryč s takovou verbeží! Kdybych byla já španělským králem, dala bych zaživa upálit

všechny podobné, které by ode dneška za tři neděle přistihli v mém království.“

Vyslovila to tak nahlas, že její slova dolehla k cikánčině sluchu. Cikánka si okamžitě prorazila cestu davem a pustila se k dámám. Pozdravila je třikrát orientálním způsobem a pak se obrátila k Antonii.

*„Chcete vědět, vzácná panno,
co vám do vínku je dáno?
Svěřte se mi se svou dlaní
bez bázně a bez váhání!“*

„Drahá tetinko!“ zaprosila Antonia, „dovol mi to alespoň jednou! Ať vím, co mě čeká!“

„Nesmysl, děvenko! Napovídá ti jenom samé lži.“

„Na tom nezáleží, dovol mi alespoň poslechnout si, co řekne. Vyhov mi, drahá tetinko, snažně tě prosím!“

„No dobrá, Antonie, když ti na tom tak záleží. – Pojd', dobrá ženo, ukážeme ti svoje dlaně obě. Tady máš peníze a teď spust', co mě čeká!“

S těmi slovy si stáhla rukavici a nastavila dlaň. Cikánka se na ni chvíli zadívala a pak odpověděla:

*„Co čeká vás? — To snad váš věk
sám o sobě vám dávno řek.
Tím grošem ale nezhrdám
a za něj vám teď radu dám.
Každý váš přítel, co vás zná,
jen žasne, jak jste ješitná,
když vidí vaše praktiky,
jak uháníte mladíky.
Věřte mi, dámo, nač to hnát,*

*vždyť vám už bylo padesát,
a po šilhavém kukuči
se muži láskou nemučí.
Tak radši honem se vším pryč —
zahod'te šminky, šmuky, chtějí!
Líp rozdat, oč vás okrádá
ta vaše marná paráda,
líp vykoupit se ze hříchů,
než o příštím snít ženichu,
dokavad nepožal vám Čas
i poslední váš zrzivlas.“*

Diváci se při cikánčině řeči otrásali smíchy a slova jako „vám už bylo padesát“, „šilhavý kukuč“, „šminky a šmuky“ a „poslední zrzivlas“ šla od úst k ústům. Leonella se div nezadusila vzteky a zahrnula zlomyslnou rádkyni rozhořčenými výčitkami. Snědá věštkyňe ji chvíli poslouchala s opovržlivým úsměvem, nakonec ji krátce odbyla a obrátila se k Antonii:

*„Dost! Vám už jsem poradila.
A ted' vy, má slečno milá!
Vaši ruku, at' jsem jista,
vám co příští osud chystá!“*

Antonia si po vzoru Leonelly stáhla rukavici a podala cikánce bílou ručku. Ta se na ni nějakou chvíli upřeně dívala s výrazem, v němž se mísil soucit s úžasem, a konečně vyslovila věštbu těmito slovy:

*„Bože! Jak ta ruka hladí!
Cudnost, něžnost, krása, mládí —
jako hebké plátky růže
vzkvetlé pro dobrého muže!“*

*Běda však — až na tu čáru,
která hlásá blízkost zmaru!
Člověk, jenžto propad chtíči,
rozhod s ďáblem, že vás zničí;
země tak vás rychle zkruší,
nebesům že vzdáte duši.
Nemělo by se to stát,
budete-li dbát mých rad:
varujte se společnosti
muže, který chtěl by ctností
zářit víc, než lidem patří,
bezcitného k chybám bratří!
Vzpomeňte si na cikánku:
nedbejte na krásnou schránku!
Srdce ve vznešeném stánku
skrývá často temnou stránku!*

*Pláču nad tou vaší poutí,
ale vás ať nezarmoutí
moje věštba; pokořte se
před tím, co vám osud nese;
naděje vás raděj blaž
v lepší svět než tenhle náš.“*

Jakmile cikánka domluvila, znovu třikrát zavířila kolem své osy a pak s šíleným gestem vyrazila a zmizela z ulice. Zástup ji následoval, a když se tak Elvířiny dveře konečně uvolnily, Leonella vešla do domu, dopálená na cikánku, na neteř, na lidi a vůbec na celý svět kromě sebe a svého okouzlujícího kavalíra. Cikánčina předpověď silně zapůsobila i na Antonii, ale ten dojem záhy pominul a dívka za pár hodin zapomněla na celé dobrodružství stejně dokonale, jako by k němu nikdy nedošlo.

Kapitola II

*Fòrse sé tu gustassi una sòl volta
La millésima parte délle giòje,
Ché gusta un cor amato riamando,
Diresti ripentita sospirando,
Perduto è tutto il tempò
Ché in amar non si spènde.*
— TASSO

*Kdybys jen zažil jednou tisícinou,
jak milujícím sladké chvíle plynou,
vzdychal bys potom, znát ty jejich city:
je ztracen čas, čas v lásce neprožitý.*

Když mnichové doprovodili opata ke dveřím jeho cely, propustil je s výrazem vědomé převahy, v němž zdánlivá pokora zápasila se skutečnou pýchou.

Sotva se octl sám, popustil plně uzdu své marnivosti. Když si vzpomněl, jaké svým kázáním vyvolal nadšení, vzedmulo se mu srdce a obrazotvornost mu začala malovat skvělé vidiny vlastní velikosti. Rozhlédl se vítězoslavně vůkol a pýcha mu hlasitě řekla, že převyšuje všechny ostatní lidské tvory.

„Kdo jiný,“ pomyslel si, „kdo jiný nežli já prošel zkouškami mladosti, aby neměl svědomí potřísněno jedinou skvrnkou? Kdo jiný zkrotil prudké náporů vášně a svůj bouřlivý temperament, kdo se už od úsvitu života uchýlil dobrovolně do ústraní? Marně se po takovém člověku rozhlížím. Nevidím nikoho kromě sebe, kdo by osvědčil takovou rozhodnost. Církev se nemůže pochlubit nikým, kdo by se vyrovnal Ambrosiovi! Jak mocně zapůsobilo moje kázání na poslu-

chače! Jak se kolem mne tísnili! Jak mne zahrnovali blahořečením a označovali mne za jediný nenarušený pilíř církve! Co mi teď ještě zbývá udělat? Nic než bdít nad chováním svých bratří stejně pozorně, jako jsem do nynějška bděl nad svým vlastním! Ale počkejme! Nesvádí mne snad pokušení z cesty, kterou jsem až do dneška sledoval bez jediného bludného kroku? Nejsem snad člověk, jehož přirozenost je křehká a náchylná k omylu? Musím teď vyjít ze samoty svého útočiště; nejkrásnější a nejvznešenější madridské dámy mne ustavičně vyhledávají v opatství a nechtějí žádného jiného zpovědníka. Musím přivyknout pohledu na zdroje pokušení a vystavit se svodům přepychu a touhy. Co kdybych potkal ve světě, do něhož jsem nucen vstoupit, nějakou líbeznou ženu – líbeznou jako ty, Madono –!“

Při těch slovech upřel zraky na obraz Panny visící proti němu, který byl už po dva roky předmětem jeho rostoucího obdivu a zbožňování. Odmlčel se a s potěšením se na něj zahleděl.

„Jaká krása je v tom výrazu!“ pokračoval po chvíli odmlčení. „Jak půvabný je ten sklon hlavy! Jak milostný a zároveň majestátní je ten božský pohled! Jak hebcce se opírá líčko o její ruku! Mohla by růže soupeřit s ruměncem té tváře? Mohla by lilie soutěžit s úbělem té ruky? Ach, kdyby takové stvoření bylo na světě, a bylo na světě jenom pro mne! Kdybych si směl ovíjet ty zlaté kadeře kolem prstů a tisknout rty na poklady těch sněžných ňader! Milostivý Bože, dokázal bych odolat pokušení pak? Nevyměnil bych za jediné objetí odměnu svého strádání za třicet let? Nezahodil bych – Já blázen bláznivá! Kam se to dávám unášet obdivem k obrazu? Pryč, nečisté myšlenky! Musím pamatovat, že všechny ženy jsou pro mne navždycky ztraceny. Žádná smrtelnice nebyla nikdy tak dokonalá jako tenhle obraz. Ale i kdyby existovala, ta zkouška by snad byla zhoubná pro obyčejnou ctnost, kdežto ctnost Ambrosiova je proti pokušení obrněna. Řekl jsem pokušení? Vždyť bych v tom žádné neviděl – co mne okouzluje jako ideální představa nadzemské bytosti, znechutilo by mne, kdyby se to vtělilo v ženu poskvrněnou

nedostatky smrtelnosti. Ne, tím nadšením mne nenaplňuje krása ženy – obdivuji se umění malířovu a zbožňuji božského ducha. Což nejsou vášně v mém srdci mrtvy? Neosvobodil jsem se snad od lidské křehkosti? Neboj se, Ambrosio! Důvěřuj síle své ctnosti, vykroč směle do světa, nad jehož slabosti jsi povznesen, uvědom si, že jsi oproštěn od lidských kazů a vad, a vzdoruj všem nástrahám duchů temnoty – však poznají, kdo jsi!“

V tom okamžiku byl ze snění vytržen trojím zaklepáním na dveře cely. Opat se stěžl probral ze svého deliria. Zaklepání se opakovalo.

„Kdo je?“ zeptal se Ambrosio konečně.

„Jenom já, Rosario,“ odpověděl jemný hlas.

„Jen dál, jen dál, synu!“

Dveře se okamžitě otevřely a Rosario vešel s malým košíkem v ruce.

Rosario byl mladý klášterní novic, jenž za tři měsíce hodlal složit řádový slib. Jinocha obklopovalo nějaké tajemství, které přitahovalo zájem a zvědavost. Jeho odpor ke společnosti, jeho hluboká těžkomyslnost, jeho přísné zachovávání řeholních povinností i jeho dobrovolné odloučení od světa, tak nezvyklé v jeho věku, to všechno upoutalo pozornost celého bratrstva. Zdálo se, že má strach, aby nebyl poznán, a nikdo mu nikdy neviděl do tváře. Měl hlavu ustavičně zahalenu kápí, ale ty z jeho rysů, které občas odhalila náhoda, napovídaly neobyčejnou krásu a ušlechtilost. Rosario bylo jediné jméno, pod nímž byl v klášteře znám. Nikdo nevěděl, odkud přišel, a když na to byl dotazován, zachovával hluboké mlčení. Nějaký cizinec, jehož bohaté roucho a velkolepá ekvipáž prozrazovaly význačnou hodnost, s mnichy vyjednal, že přijmou jednoho novice, a složil potřebný obnos. Druhý den se vrátil s Rosariem a od té doby o něm nikdo neslyšel.

Jinoch se pečlivě vyhýbal společnosti ostatních mnichů – odpovídal na jejich zdvořilosti mile, ale zdrženlivě, a dával zřetelně najevo své samotářské sklony. Představený byl jedinou výjimkou z tohoto pravidla. K němu Rosario vzhlížel s úctou, hraničící s mod-

lářským zbožňováním; vyhledával jeho společnost s houževnatou úslužností a dychtivě se chápal každé příležitosti zavděčit se mu a získat jeho přízeň. V opatově přítomnosti se zdálo, že je mu lehčeji u srdce, a v jeho chování i v řeči se zračilo jakési veselí. Ambrosio se k jinochovi necítil přitahován o nic méně, jedině s ním odkládal svou obvyklou přísnost; v rozhovoru s ním začínal bezděčně mluvit mírnějším tónem a žádný hlas mu nezněl tak příjemně jako Rosariův. Oplácel jinochovi jeho pozornost tím, že jej vzdělával v rozmanitých vědách, novic při lekcích projevoval učenlivost a Ambrosia den ze dne čím dál více okouzloval jeho živý duch, prostota jeho chování i jeho řádnost; zkrátka řečeno, zamiloval si ho pravou otcovskou láskou. Někdy se neubráníl tajné touze spatřit tvář svého žáka, avšak jeho pravidlo sebezapírání zahrnovalo i zvědavost a zabránilo mu, aby jinochovi své přání projevil.

„Promiňte, že vás ruším, otče,“ řekl Rosario a postavil košík na stůl. „Přicházím za vámi jako prosebník. Doslechl jsem se, že jeden můj drahý přítel nebezpečně onemocněl. Prosím vás, pomodlete se za jeho uzdravení! Jestli mohou modlitby pohnout nebesa, aby ho ušetřila, vaše budou jistě účinné!“

„Pokud záleží na mně, synu, víš dobře, že si můžeš poručit. Jak se ten tvůj přítel jmenuje?“

„Vincentio della Ronda.“

„To stačí. Nezapomenu na něj ve svých modlitbách a kéž náš třikrát blahoslavený sv. František ráčí vyslechnout mou přímlovu! Co máš v tom košíku, Rosario?“

„Pár květin, důstojný otče, těch, které máte nejraději, jak jsem si všiml. Smím vám jimi ozdobit celu?“

„Tvoje pozornost mě okouzluje, synu.“

Zatímco Rosario rozdělával obsah košíku do malých váziček, rozestavěných za tím účelem porůznu po cele, opat pokračoval v rozhovoru.

„Neviděl jsem tě dnes v chrámu, Rosario.“

„Ale já tam byl, otče. Příliš vám vděčím za vaši ochranu, než abych vynechal příležitost být svědkem vašeho triumfu.“

„Bohužel, Rosario, mám málo důvodů k triumfování. Mými ústy hovořil náš svatý, všechna zásluha patří jemu. Zdá se tedy, že tě moje kázání uspokojilo?“

„Uspokojilo, říkáte? Překonal jste sebe sama! Nikdy jsem se ještě nesetkal s takovou výmluvností, až na jeden případ!“ Zde si novic mimoděk povzdechl.

„A který případ to byl?“ zeptal se opat.

„Když jste kázal místo našeho bývalého představeného, postiženého náhlou nevolností.“

„Už si vzpomínám; to je přece víc než dva roky. A tys tam tehdy byl? Tenkrát jsem tě ještě neznal, Rosario.“

„Pravda, otče; a kéž by mi byl Bůh dal vydechnout naposledy, než jsem se toho dne dožil! Jakého utrpení, jakého žalu jsem mohl zůstat ušetřen!“

„Utrpení? Ve tvém věku, Rosario?“

„Ano, otče; utrpení, které by vzbudilo zároveň váš hněv i soucit, kdybyste je znal – utrpení, které je zároveň mukou i rozkoší mého života! V tomhle útočišti by však moje srdce došlo klidu, kdyby mne ustavičně netrýznily ty obavy! Bože můj, Bože! Jak kruté je žít pořád ve strachu! – Otče, vzdal jsem se všeho; zřekl jsem se navždycky světa a jeho rozkoší; nezbývá mi už nic a nic už nemá pro mne půvab nežli vaše přátelství, než vaše náklonnost. Jestli ztratím to, otče, ach, jestli ztratím to, chvějte se před následky mého zoufalství!“

„Ty se bojíš ztráty mého přátelství? Cožpak jsem ti svým chováním zavalil důvod k takovému strachu? Měl bys mě znát lépe, Rosario, a mít mě za hodna své důvěry. Čím trpíš? Svěř se mi a věř, že jestli je v mé moci ulevit ti –“

„Ach, jenom ve vaší moci to je. Ale nesmím se vám svěřit. Nenáviděl byste mě za to přiznání! Vyhnal byste mě od sebe s hanbou a s opovržením.“

„Synu, zapřísahám tě! Snažně tě prosím –“

„Pro milosrdenství boží, neptejte se už! Nesmím – netroufám si! Slyšte! Zvon vyzvání k nešporám! Otče, dejte mi požehnání a nebudu vás už rušit.“

S těmi slovy se vrhl na kolena a dostal požehnání, o které žádal. Pak si přitiskl opatovu ruku ke rtům, vstal a kvapně vyšel z místnosti. Ambrosio brzy nato odešel na nešpory, které se celebroyaly v malé kapli opatství, zaražen nad mladíkovým zvláštním chováním.

Po nešporách se mnichové uchýlili každý do své cely. Jenom opat zůstal v kapli, aby přijal jeptišky z řádu sv. Kláry. Neseděl ve zpovědnici dlouho, když se objevila převorka. Vyzpovídal popořadě každou jeptišku, zatímco ostatní čekaly s představenou ve vedlejší sakristii. Ambrosio pozorně naslouchal zpovídajícím se, udělil mnoho napomenutí, přičinil vždycky pokání přiměřené prohrěšku a po nějaký čas šlo všechno jako obvykle – až nakonec jedna z jeptišek, nápadná ušlechtilostí zjevu a elegantní postavou, si nedbale nechala vypadnout ze záňadří nějaký dopis. Odcházela pak, aniž tu ztrátu postřehla. Ambrosio předpokládal, že je to dopis od příbuzných, zvedl jej a chtěl ho jeptišce vrátit.

„Počkejte, dcero,“ ozval se, „upustila jste –“

V tom okamžiku si bezděčným pohledem přečetl první slova listu, který byl už otevřen. Trhl sebou překvapením. Jeptiška se na jeho zavolání obrátila, uviděla dopis v jeho ruce a se zděšeným výkřikem se rozběhla, aby jej získala zpátky.

„Zadržte!“ odrazil ji mnich přísným tónem. „Dcero, ten dopis si musím přečíst.“

„Pak jsem ztracena!“ vykřikla a zalomila zoufale rukama.

Všechna barva jí rázem vyprchala z tváře, trásla se rozrušením a musela obejmout sloup, aby neklesla k zemi. Opat si zatím přečetl tyto řádky:

Všechno pro Tvůj útěk je připraveno, nejdražší Agnes. Zítra o půlnoci tě čekám u zahradní branky – dostal jsem klíč a několik hodin postačí, abych Tě ukryl v bezpečném útočišti. Nedej se ovlivnit klamnými skrupulemi, abys zavrhla jistý prostředek ke své záchraně i k záchraně nevinného tvorečka, kterého nosíš pod srdcem. Pamatuj, že ses zaslíbila mně dávno předtím, než ses odevzdala církvi; že Tvůj stav bude brzy patrný pátravým očím Tvých společníků; a že útěk je jedinou možností, jak se vyhnout následkům jejich zlomyslné nenávisti. Na shledanou, má Agnes, moje drahá a předurčená ženo! Určitě bud' u zahradní branky o půlnoci.

Sotva Ambrosio dočetl, zahleděl se přísným a hněvivým okem na nerozvážnou jeptišku.

„Ten dopis musí dostat matka představená,“ prohlásil a prošel kolem ní.

Jeho slova jí zaburácela v uších jako hrom; probrala se ze strnulosti jenom natolik, aby si uvědomila své nebezpečné postavení. Rozběhla se za ním a zadržela ho za cíp roucha.

„Počkejte, proboha počkejte!“ vykřikla zoufale, vrhla se mnichovi k nohám a zkrápěla mu je slzami. „Otče, smilujte se nad mým mládím! Buďte shovívavý k mé ženské slabosti a neodhalujte mou křehkost! Do konce života se budu kát za své jediné provinění a vaše slitování zachrání jednu duši nebi!“

„Žasnu nad touhle smělostí! Jakže! Klášter sv. Kláry se má stát útočištěm nevěstek? Mám strpět, aby Kristova církev hýčkala ve svém lůně prostopášnost a hanbu? Bídna hříšnice! Taková shovívavost by ze mne udělala tvého spoluviníka, milosrdenství by tu bylo zločinem. Vydala ses napospas svůdcovu chtíči; pošpinilas tou svou necudností svěcené roucho, a ještě si troufáš myslet, že si zasloužíš můj soucit? Pryč, nezdržuj mě už! Kde je matka představená?“ dodal zvýšeným hlasem.

„Zadržte, otče, zadržte! Vyslechněte mě ještě aspoň chvíli! Nevyčítejte mi necudnost a nemyslete, že jsem pochybila ze vznětlivosti smyslů. Dávno předtím, než jsem přijala řádový závoj, byl Raymond pánem mého srdce; vnukl mi ten nejčistší a nejnevinnější cit a měl se co nevidět stát mým zákonitým manželem. Strašlivé dobrodružství a proradnost jedné příbuzné nás od sebe odtrhly. Věřila jsem, že jsem ho ztratila navždycky, a vrhla jsem se do kláštera jenom ze zoufalství. Náhoda nás znovu spojila a já si nedokázala odepřít melancholickou rozkoš, že jsem mísila svoje slzy s jeho. Setkávali jsme se po nocích v zahradách sv. Kláry a v nestřeženém okamžiku jsem porušila svůj slib čistoty. Zanedlouho budu matkou. Důstojný otče, smilujte se nade mnou; smilujte se nad tím nevinným tvorečkem, jehož život závisí na mém životě. Jestli odhalíte mou nerozvážnost naší představené, jsme oba ztraceni. Tresty, kterými zákony sv. Kláry stíhají nešťastnice, jako jsem já, jsou strašlivě přísné a kruté. Ctihodný, ctihodný otče, nedopustěte, aby vám vaše vlastní neposkrvněné svědomí zabránilo v soucitu s těmi, kdo jsou méně obrnění před pokušením! Nedopustěte, aby milosrdenství bylo jedinou ctností cizí vašemu srdci! Slitujte se, nejdůstojnější otče! Vraťte mi ten dopis a neodsuzujte mě k nevyhnutelné záhubě!“

„Tvoje troufalost je mi nepochopitelná. Já mám krýt tvůj zločin – já, kterého jsi podvedla svou předstíranou zpovědí? Ne, dcero, ne! Prokážu ti důležitější službu – zachráním tě před zatracením i proti tvé vůli. Pokáním a umrtvováním těla odpykáš svůj hřích a přísnost tě donutí zpátky na cestu svatosti. – Hej, hola! Matko Agáto!“

„Otče, při všem, co je vám svaté, při všem, co je vám nejdražší, snažně vás prosím, zapřísahám vás –“

„Pust', nechci tě poslouchat! Kde je matka představená? Matko Agáto, kde jste?“

Dveře sakristie se otevřely a převorka vešla do kaple v doprovodu jeptišek.

„Ta krutost, ta krutost!“ vykřikla Agnes a pustila opata.

V divokém zoufalství se vrhla na zem, bušila se do prsou a rvala si závoj v zoufalém deliriu. Jeptišky užasle zíraly na tu scénu. Mnich zatím odevzdal osudný list převorce, oznámil jí, jak jej našel, a dodal, že záleží na ní, jaké uloží hříšnici pokání.

Když si představená dopis přečetla, tvář jí zahořela vzteky. Jakže! K takovému zločinu došlo v jejím klášteře a dověděl se o tom Ambrosio, idol celého Madridu, muž, na kterém jí tolik záleželo, aby nabyl co nejlepšího dojmu o přísnosti a řádnosti jejího domu! Slova nestačila vyjádřit její zuřivost; stála tedy němě a probodávala ležící jeptišku výhružnými a zlými pohledy.

„Pryč s ní do kláštera!“ poručila nakonec některým ze své družiny.

Dvě nejstarší jeptišky přistoupily k Agnes, zvedly ji násilím ze země a chystaly se ji vyvést z kaple.

„Jakže!“ zvolala náhle nešťastnice a jako smyslů zbavená se vyrvala z jejich sevření. „Je tedy všechna naděje marná? Už mě vlečou k potrestání? Kde jsi, Raymonde? Ach! Zachraň mě, zachraň!“ Pak upřela šílený pohled na opata. „Slyšte mě,“ vykřikla, „vy člověče tvrdého srdce! Slyšte mě, vy pyšný, nemilosrdný a krutý člověče! Vy jste mě mohl zachránit; mohl jste mi vrátit štěstí a ctnost, ale nechtěl jste; vy jste zahubil mou duši; jste můj vrah a padni na vás kletba za mou smrt i za smrt mého nenarozeného dítěte! V nestoudné pýše na svou dosud neotřesenou ctnost jste opovrhl prosbami kajícnice, ale Bůh projeví své milosrdenství, i když vy je neznáte. Jaké zásluhy má ta vaše ctnost, kterou se vynášíte? Jaká pokušení jste překonal? Zbabělče! Utíkal jste před svody, místo abyste se jim postavil. Ale den zkoušky ještě přijde! A pak, až podlehnete náporům vášně, až poznáte, že člověk je slabý a zrozený k chybování, až se s rozechvěním ohlédnete na své zločiny a v hrůze budete prosit Boha o milost – v tu

strašnou chvíli si na mne vzpomeňte! Vzpomeňte si na svou krutost! Vzpomeňte si na Agnes – a vzdejte se naděje na odpuštění!“

S posledními slovy ji opustily síly a klesla bezvládně na prsa jeptišky, která stála nejbliž. Byla okamžitě vynesena z kaple a její společnice ji následovaly.

Ambrosio neposlouchal její výčitky bez pohnutí – tajně svírání u srdce mu dalo pocítit, že s tou nešťastnicí jednal příliš přísně. Zdržel proto převorku a odvážil se několika slov ve prospěch provinilé.

„Divokost jejího zoufalství,“ řekl, „alespoň dokazuje, že s neřestí není obeznámena důvěrně. Kdyby se s ní snad naložilo o něco méně tvrdě, než bývá zvykem, a kdyby se obvyklé pokání poněkud zmírnilo –“

„Zmírnilo, otče?“ vpadla mu do řeči matka představená. „To ode mne nečekejte. Zákony našeho řádu jsou strohé a přísné. V poslední době se jich sice přestalo dbát, ale Agnesin zločin mi ukazuje nezbytnost jejich obnovení. Půjdu řeholi oznámit svůj záměr, a Agnes bude první, kdo pocítí tvrdost těch zákonů, které budou naplněny do posledního písmene. Sbohem, otče!“

Sotva domluvila, vyšla kvapně z kaple.

„Vykonal jsem svou povinnost,“ řekl si Ambrosio v duchu.

Ale ta úvaha jej pořád ještě plně neuspokojovala. Aby zaplašil nepříjemné myšlenky, které v něm nedávná scéna vyvolala, sestoupil po odchodu z kaple do opatské zahrady. V celém Madridu nebylo zahrady krásnější a lépe udržované. Byla uspořádána se znamenitým vkusem; krášlily ji nejvybranější květiny v plném rozkvětu, a třebaže byly zasazeny uměle, působily, jako by je tam byla rozhodila ruka přírody. Fontány tryskající z bílých mramorových bazénů ochlazovaly vzduch ustavičnými sprškami a zdi byly celé obrostlé jasmínem, révou a zimolezem. Noční hodina zvyšovala krásu scenérie. Luna v úplňku, plující modrou bezoblačnou oblohou, zalévala stromy chvějivým jasem a voda fontán jiskřila ve stříbrných paprscích; něžný vánek rozvíval podél alejí vůni pomerančových květů a melodický slavičí tlukot zazníval z úkrytu v umělé divočině, kam mířily opatovy kroky.

V srdci malého hájku stála prostá sluje, postavená jako imitace poustevny. Stěny byly ze stromových kořenů a skuliny mezi nimi vyplňoval mech a břečťan. Po obou stranách sluje stála drnová sedátka a z hořejší skály prýštil přirozený vodopád. Pohřížen do sebe, přiblížil se mnich k poustevně; srdce mu ukonejšil vesmírný klid a nádherný mír mu ukolébal duši do malátnosti.

Došel k poustevně a chystal se vstoupit, aby si odpočinul, ale náhle se zarazil, když zpozoroval, že tam už někdo je. Na jedné z lavic ležel nějaký muž v melancholické póze; hlavu si podepíral paží a zdál se být zabrán v rozjímání. Mnich přistoupil blíže a poznal Rosaria. Mlčky ho pozoroval a do poustevny nevešel. Po několika minutách zvedl jinoch oči a upřel je truchlivě na protější stěnu.

„Ano,“ řekl s hlubokým a naříkavým vzdechem, „cítím všechno blaho tvého postavení a všechnu bídu svého vlastního. Jaké by to bylo štěstí, dokázat myslet jako ty, shlížet s nechutí na lidstvo, pohrbít se navždycky do nějaké nedostupné samoty a zapomenout, že na světě žijí lidé, kteří si zaslouží, abychom je milovali! Ach Bože, jakým požehnáním by pro mne byla misantropie!“

„To je zvláštní myšlenka, Rosario,“ řekl opat, vcházeje do sluje.

„Vy jste tady, důstojný otče?“ vykřikl novic.

Zároveň vyskočil zmateně ze svého místa a kvapně si stáhl kápi přes tvář. Ambrosio se posadil na sedátko a vyzval jinocha, aby si sedl vedle něho.

„Nesmíš se oddávat těmhle sklonům k těžkomyslnosti,“ řekl mu. „Co jen ti mohlo postavit do tak příznivého světla právě misantropii – nejhorší ze všech citů?“

„Četba těchto veršů, otče, které až dosud unikly mé pozornosti. Jas luny mi dovolil přečíst si je, a jak teď závidím pisateli jeho rozpoložení!“

S těmi slovy ukázal na mramorovou desku připevněnou na protější stěně. Byly do ní vyryty tyto verše:

Nápis v poustevně

*Ó nemysli, kdo čteš mé řádky,
já neopustil světa zmatky
a nehledám tu pokoj sladký,
že chci se kát,
zlé svědomí že v cestě zpátky
mi brání snad.*

*Ne, nemám v duši vinu žádnou,
rád prchám lidstvu, jemuž vládnou
Pýcha a Chtíč; těm lidé padnou
vždy za kořist,
takže v nich najde oběť snadnou
zlý Antikrist.*

*Viděl jsem svět, kde vášně vřely;
meč cti jsem viděl zrezavělý;
odměnou těch, kdo více chtěli
na lásce nebo na příteli,
byl klam a mam.
To raděj v samotě své cely
zde dokonám.*

*V samotě, oděn do hadříků,
daleko bláhového křiku
i rozervaných kajících
a soužení,
já v službě nebesům, pln díků,
své trávím dni.*

*Má sluje v bouři je můj štít a
ten prostý plod, jímž les mě vítá,
a pouhá voda pramenitá —
tot' hostina.
Kdo zná však mír, jaký mi skýtá
má pustina?*

*V té jeskyni jsem došel štěstí,
od něhož svádělo mě scestí
marnivých cetek, život v necti
i skvělý dům;
dnes, každé ráno musím vznést
hlas k nebesům:*

*„Světského ruchu chraň mě, Pane,
a ušetři mě touhy plané
i vznětů chtíče, jimiž plane
ta hříšná zem;
a po smrti — kéž to se stane —
mě k sobě vem!“*

*Poutníku, jsi-li zdráv a mladý
a nezkrušeně stojíš tady,
pak obrátíš se možná zády
k těm řádkám mým.
Jsi-li však hryzán jako hady
zlým svědomím;*

*jestli znáš lásky marné chtění
či vyhnanství a zavržení
anebo tíhu provinění,
pak přístup blíž!*

*Ach, jak mi to mé postavení
ted' závidíš!*

„Kdyby to bylo možné,“ řekl opat, „aby se člověk tak beze zbytku zabral do sebe, že by žil v naprostém odloučení od lidské přirozenosti, a přece by cítil onen mír a uspokojení, jaké vyjadřují tyhle řádky, připouštím, že by takový stav byl žádoucnější nežli žít ve světě tak těhotném všemožnými neřestmi a pošetilostmi; jenomže k tomu nikdy nemůže dojít. Ten nápis sem byl umístěn jenom jako ozdoba sluje a poustevník i jeho pocity jsou stejně imaginární. Člověk byl zrozen pro lidskou společnost – ať je sebemeně připoután ke světu, nikdy na to nemůže docela zapomenout, ani snést, aby svět docela zapomněl na něj. Znechucen vinami nebo nesmyslností lidstva, misantrop od něho prchá, rozhoduje se stát poustevníkem a pohrbí se v jeskyni v nějakých ponurých skalách. Dokud mu plane v srdci nenávisť, může ho snad jeho postavení uspokojovat; ale když jeho zuřivost začne vychládat, když čas ukonejšší žal a zhojí rány, které si odnesl do své samoty, myslíš si, že cítí spokojenost? Ach ne, Rosario! Jakmile ztratí oporu v prudkosti svého hněvu, začne pociťovat veškerou jednotvárnost svého způsobu života a jeho srdce se stane kořistí nudy a únavy. Rozhlíží se a vidí, že je ve světě sám, láska ke společnosti mu ožívá v hrudi, a dychtí po návratu do světa, který opustil. Příroda v jeho očích ztrácí veškeré kouzlo – nemá po boku nikoho, kdo by mu ukázal její krásu nebo s ním sdílel obdiv k její nádheře a rozmanitosti. Opřen o nějaký balvan, zírá prázdným pohledem na padající vodopád; bez vzrušení sleduje záři zapadajícího slunce; večer se pomalu vrací do své cely, poněvadž nikdo dychtivě nečeká na jeho návrat, nenalézá žádnou útěchu, když osaměle pojídá svůj nanicovatý pokrm; vrhá se sklíčen a nespokojen na své mechové lože; a probouzí se, jenom aby prožil další den, stejně neradostný a jednotvárný jako den předešlý.“

„Udivujete mne, otče! Dejme tomu, že by vás k takové samotě odsoudily okolnosti – neposkytly by vám náboženské povinnosti a vědomí dobře prožitého života onen klid, který –“

„Klamal bych sám sebe, kdybych si představoval, že ano. Jsem naopak přesvědčen, že veškerá moje pevnost by mne nezachránila před těžkomyslností a znechucením. Kdybys jen věděl, jakou rozkoš mi po dni stráveném studiem působí večerní setkání s bratry! Kdybych ti jen dokázal vyjádřit radost, jakou po dlouhých hodinách samoty pociťuji, když zase jednou užrím bližního! Právě v tom vidím největší přednost klášterního zřízení. Chrání člověka před nástrahami neřesti; poskytuje mu volný čas, nezbytný k náležité službě Nejvyššímu; vysvobozuje ho od pokoření být svědkem světských zločinů, a přece mu dovoluje těšit se požehnání lidské společnosti. A ty bys, Rosario, záviděl poustevníkovi? Jsi opravdu tak slepý, že nevidíš, v jak šťastném žiješ postavení? Zamysli se nad tím trochu. Naše opatství se ti stalo útočištěm; tvoje řádnost, tvoje jemnost a tvoje schopnosti ti získaly všeobecné uznání; jsi odloučen od světa, o němž říkáš, že se ti hnusí, a přesto nepozbýváš dobrodiní společnosti, a to společnosti nejúctyhodnějších z lidí.“

„Otče, otče! To mě právě mučí. Štěstím by pro mne bylo, kdybych prožil život mezi hříšníky a zavrženci, kdybych byl nikdy neslyšel slovo ctnost. Právě moje neskonalá úcta k náboženství, moje nesmírná citlivost pro krásu spravedlnosti a dobra mě zahrnuje hanbou – a žene mě do zkázy. Ach, kéž bych byl nikdy nespátril zdi zdejšího opatství!“

„Jak to, Rosario? Když jsme spolu hovořili naposledy, mluvil jsi jiným tónem. Tak tedy poklesl v tvých očích význam mého přátelství? Kdybys byl nikdy nespátril zdi zdejšího opatství, nebyl bys poznal mne. To by sis opravdu přál?“

„Nebyl bych poznal vás?“ opakoval novic, vyskočil ze sedátka a chopil se s šíleným výrazem mnichovy ruky – „Vás, vás! Kéž by mi byl Bůh bleskem vypálil oči, než jsem vás kdy uviděl! Kéž by

Bůh dal, abych vás už víckrát nespatriil, abych zapomněl, že jsem vás kdy poznal!“

S těmi slovy utekl ze sluje. Ambrosio setrval v dřívější pozici a zamyslel se nad jinochovým nevysvětlitelným chováním. Začal ho podezírat z vyšinutí smyslů, avšak celkový ráz jeho počínání, spojitost jeho myšlenek a jeho klidné vystupování až do chvíle, kdy vyběhl ze sluje, se zdály takové domněnce odporovat. Po několika minutách se Rosario vrátil. Sedl si zpátky na lavičku, podepřel si tvář rukou a druhou si utíral slzy, které mu občas vytryskly z očí.

Mnich se na něj soucitně zadíval a nerušil ho v jeho rozjímání. Oba se na nějakou chvíli pohroužili do hlubokého mlčení. Slavík se zatím usadil na pomerančovníku proti poustevně a rozezpíval se těmi nejmelancholičtějšími a nejmelodičtějšími tóny. Rosario zvedl hlavu a pozorně mu naslouchal.

„Právě takhle,“ řekl s dlouhým a hlubokým povzdechem, „právě takhle sedávala moje sestra v posledním měsíci svého života a poslouchala slavičí zpěv. Ubohá Matylda! Ted’ spí v hrobě a její puklé srdce už nebuší vášní.“

„Tys měl sestru?“

„Správně jste řekl, že *měl*. Běda, už ji nemám; klesla pod břemenem svého žalu v rozkvětu života.“

„A jaký to měla žal?“

„*Váš* soucit by nevyvolal. Vy neznáte moc těch neodolatelných a osudných citů, které uchvátily její srdce. *Milovala*, otče, bohužel. *Vášnivá* láska k jistému muži, obdařenému všemi ctnostmi, k muži – ach, spíš dovolte, abych řekl k božstvu – se stala zhoubou jejího života. Jeho vznešený zjev, jeho neposkrvněný charakter, jeho rozmanitá nadání, jeho bezpečná, báječná a jiskřivá moudrost by byly roznítily i nejnecitelnější srdce. Moje sestra ho uviděla a odvážila se ho i milovat, i když se neodvážila doufat.“

„Jestliže byl ten muž tolik hoden její lásky, co jí bránilo v naději, že dosáhne cíle?“

„Otče, dřív než ji Julián poznal, zaslíbil se už jiné nevěstě, krásné a božské! Ale má sestra ho stejně milovala a kvůli manželovi se zamilovala i do jeho choti. Jednoho dne se jí podařilo utéci z otcovského domu; oblečena v prostý šat se nabídla za služku choti svého milovaného a byla přijata. Dlela pak ustavičně v jeho blízkosti, snažila se zavděčit jeho přízni a podařilo se jí to. Její pozornosti vzbudily Juliánův zájem – ctnostní lidé dovedou být vděční – a vyznamenával Matyldu nad její ostatní družky.“

„A to po ní vaši rodiče nepátrali? Smířili se trpně s její ztrátou a nepokusili se zbloudilou dceru najít?“

„Než se jim to podařilo, odhalila se sama. Její láska vzrostla tak bouřlivě, že už se nedala utajit. A přece netoužila po Juliánově osobě; neměla větší ctižádost než podílet se o místo v jeho srdci. V nestřeženém okamžiku se mu ze svého citu vyznala. A jaký byl výsledek? Julián, zbožňující svou choť a přesvědčený, že soucitný pohled věnovaný jiné ženě by choť oloupil o něco, čím je povinován jenom jí, vyhnal Matyldu ze své blízkosti a zakázal jí chodit mu na oči. Nad tou tvrdostí jí puklo srdce – vrátila se k otci a za pár měsíců ji odnesli na hřbitov.“

„Nešťastné děvče! Její osud byl opravdu příliš tvrdý a Julián byl příliš krutý.“

„To říkáte vy, otče?“ zvolal novic živě. „Myslíte, že byl krutý?“

„Zajisté si to myslím a upřímně ji lituji.“

„Vy ji litujete? Litujete? – Ach otče, otče! – Pak politujte mne –“

Mnich sebou trhl a Rosario po krátké odmlce dodal chvějícím se hlasem: „Protože moje utrpení je ještě horší. Moje sestra měla přítelkyni, opravdovou přítelkyni, která soucítila s její bolestnou láskou a nevyčítala sestře, že ji nedokáže potlačit. Já – já nemám přítele! Na celém širém světě nenajdu srdce, ochotné se mnou snášet můj žal.“

Při těch slovech se slyšitelně rozvzlykal. Mnicha to dojalo. Vzal Rosaria za ruku a něžně mu ji stiskl.

„Nemáš přítele, říkáš? A co jsem tedy já? Proč se nesvěříš mně, čeho se máš co bát? Mé přísnosti? Obrátila se snad někdy proti tobě? Důstojnosti mého hábitu? Rosario, nechme mnicha stranou, nepovažuj mě za nic jiného než za svého přítele, za svého otce. Smím si osobovat to jméno, vždyť žádný otec ještě nepečoval o dítě s větší náklonností než já o tebe. Od prvního okamžiku, kdy jsem tě uviděl, pocítil jsem v srdci něco dosud nepoznaného; našel jsem ve tvé společnosti zalíbení jako v nikom jiném; a když jsem sledoval rozvoj tvého nadání a vzdělání, radoval jsem se jako otec nad zdokonalováním vlastního syna. Odlož tedy strach, mluv se mnou otevřeně – promluv, Rosario, a řekni, že se mi svěříš. Jestli ti mohu svou pomocí či soucitem nějak ulevit v tvém neštěstí –“

„Můžete; jenom vy můžete. Ach otče, jak rád bych si vám vylil srdce! Jak rád bych vám odhalil tajemství, které mě drtí svou tíhou! Jenomže mám strach, mám strach –“

„Z čeho synu?“

„Ze si mě zošklivíte pro mou slabost; že mi moje důvěra vynese jen ztrátu vaší úcty.“

„Jak tě mám jenom ujistit? Zamysli se nad mým celým chováním v minulosti, nad otcovskou něhou, kterou jsem ti vždycky projevoval. Zošklivit si tě, Rosario? To už není v mé moci. Vzdát se tvé společnosti by pro mne znamenalo zbavit se největšího potěšení. Pověz mi tedy, co tě rmoutí, a věř mi, když ti slavnostně přísahám –“

„Zadržte!“ vpadl mu do řeči novic. „Přisahejte, že ať je mé tajemství jakékoli, nebudete mě nutit, abych odešel z kláštera před uplynutím svého noviciátu.“

„Na to ti dávám slovo, a kež Kristus dodrží svůj slib lidstvu, jako já dodržím tenhle slib tobě! Tak mi tedy vysvětli tu záhadu a spolehni se na mou shovívavost.“

„Poslechnu vás. Vězte tedy – ach, jak se chvěji, když to mám vyslovit! Vyslechněte mne soucitně, otče Ambrosio! Vzpomeňte si na každou skrytou jiskru lidské slabosti, která vám dokáže vnuknout

lítost k slabosti mé! Otče!“ vrhl se mnichovi k nohám a přitiskl si dychtivě jeho ruku ke rtům, zatímco se mu vzrušením dusil hlas. „Otče,“ vypravil ze sebe zajíkově, „já jsem žena!“

Opat sebou při tom nečekaném přiznání trhl. Nepravý Rosario ležel zdrceně na zemi, jako by němě čekal na rozsudek. Úžas jednoho a hrůza druhé je na chvíli zmrazila do nehybnosti, jako by se jich dotkl svým proutkem nějaký kouzelník. Nakonec se mnich vzpamatoval ze zmatku, vyběhl ze sluje a pospíchal co nejrychleji k opatství. Prosebníci jeho útěk neušel. Vyskočila a rozběhla se za ním, předehnala ho, vrhla se mu do cesty a objala mu kolena. Ambrosio se marně snažil vymanit se z jejího sevření.

„Neutíkejte přede mnou!“ vykřikla. „Nenechávejte mě napospas zoufalství! Vyslechněte omluvu mé nerozvážnosti, vyslechněte přiznání, že příběh mé sestry je můj vlastní příběh! Já jsem Matylda – a vy jste můj milovaný.“

Jestliže Ambrosia její první přiznání ohromilo, při druhém jeho překvapení přesáhlo všechny meze. Úžasem, rozpaky a nerozhodností nebyl s to vypravit ze sebe ani slabiku, takže zůstal na Matyldu němě zírat. To jí umožnilo pokračovat ve vysvětlení:

„Nemyslete si, Ambrosio, že přicházím oloupit vaši nevěstu o vaši lásku. Ne, věřte mi, jenom církve si vás zasluhuje, a Matylda je daleka toho, aby vás chtěla zavést ze stezky ctnosti. Cítím k vám lásku, ne prostopášný chtíč. Toužím po vašem srdci, ne po hříšné rozkoši z vaší osoby. Vyslechněte laskavě moje ospravedlnění – za okamžik se přesvědčíte, že moje přítomnost nepotřísnila tohle svaté útočiště a že mi můžete dopřát soucit bez porušení řeholního slibu.“ – Posadila se. Ambrosio, který sotva věděl, co dělá, následoval jejího příkladu a ona pokračovala:

„Pocházím z význačné rodiny; můj otec byl hlavou urozeného rodu Villanegas; zemřel, dokud jsem byla ještě nemluvně, a ustanovil mne jedinou dědičkou svého nesmírného jmění. Byla jsem mladá a bohatá, takže se se mnou chtěli oženit nejvznešenější

mladíci v Madridu, nikomu z nich se však nepodařilo získat mou náklonnost. Byla jsem vychována pod dohledem jednoho strýce, vynikajícího tím nejlepším úsudkem a rozsáhlým vzděláním, jemuž dělalo radost postoupit mi část svých vědomostí. Pod jeho vedením jsem začala chápat mnoho věcí lépe a hlouběji, než zpravidla bývá údělem mého pohlaví. Schopnostem učitele pomáhala moje přirozená zvědavost, a tak jsem značně pokročila nejen ve vědách všeobecně studovaných, nýbrž i v těch, jež jsou přístupny pouze několika málo vyvoleným a které slepá pověrčivost zavrhuje. Avšak zároveň s rozšiřováním obzoru mých vědomostí mi poručník pečlivě vštěpoval všechny mravní zásady: osvobodil mě z pout vulgárních předsudků, ukázal mi krásu zbožné víry, naučil mě s úctou vzhlížet ke všemu čistému a ctnostnému – a já ho bohužel poslouchala až příliš dobře!

Posuďte sám, jestli jsem s takovými předpoklady mohla pociťovat něco jiného než nechuť ke vší té neřesti, zhýralosti a zanedbnosti, které jsou k hanbě našim španělským mladíkům. S opovržením jsem odmítala všechny nabídky, moje srdce zůstávalo bez pána, dokud mě náhoda nezavedla do katedrály kapucínů. Ach, toho dne si můj anděl strážný určitě zdříml a zanedbal svou svěřenku! Tehdy jsem poprvé spatřila vás – zastupoval jste tenkrát nemocného představeného. Jistě se pamatujete, jaké jste svým kázáním vyvolal nadšení. Ach, jak jsem přímo pila vaše slova! Jak mě vaše výmluvnost povznášela nade všechno, čím jsem dosud byla! Neodvažovala jsem se ani dýchat, aby mi neunikla jediná vaše slabika, a zatímco jste mluvil, zdálo se mi, že se vám kolem hlavy rozsvítla svatozář a že vaše tvář vyzařuje božskou velebnost. Odcházela jsem z chrámu s planoucím obdivem. Od té chvíle jste se stal mým idolem, stálým předmětem mého rozjímání. Vyptávala jsem se na vás. Zprávy, které jsem dostala o vašem způsobu života, o vašich vědomostech, zbožnosti a sebezapírání jenom upevnilly řetězy, jimiž mne spoutala vaše výmluvnost. Uvědomila jsem si, že

v mém srdci není už prázdno, že jsem našla muže, jehož jsem až dosud marně hledala. V naději, že vás znovu uslyším, chodila jsem každý den do vaší katedrály; vy jste však zůstával v ústraní za zdmi opatství a já se vždycky vracela zoufalá a zklamaná. Noc ke mně byla milosrdnější, poněvadž jste se mi objevoval ve snách, sliboval jste mi věčné přátelství, vedl jste mě po cestách ctnosti a pomáhal jste mi snášet strážně života. Jitro ty luzné vidiny vždycky rozptýlilo – probouzela jsem se a viděla jsem se od vás oddělena překážkami, které se zdály nepřekonatelné. S uplývajícím časem moje vášeň jenom rostla; propadala jsem sklíčenosti a melancholii, utíkala jsem před společností a chřadla jsem ode dne ke dni. Nakonec jsem už ta muka nevydržela a rozhodla jsem se k přestrojení, ve kterém mě vidíte. Lest mi vyšla – byla jsem přijata do kláštera a podařilo se mi získat vaše uznání.

Měla bych tedy být úplně šťastná, kdyby mě nepronásledoval strach z prozrazení. Potěšení z vaší společnosti mi ztrpčovala představa, že jí možná záhy budu zbavena, a srdce mi bušilo při každém projevu vaší přízně nadšením, které mě jenom přesvědčilo, že bych nepřežila její ztrátu. Rozhodla jsem se proto neponechat odhalení o svém pohlaví náhodě, ale vyzpovídat se vám ze všeho a vydat se na milost vaší shovívavosti. Ach Ambrosio, je možné, že jsem se mylila? Je možné, že jste méně velkodušný, než jsem doufala? Nechci o tom pochybovat. Vy přece nedoženete ubožáčku k zoufalství; pořád vás budu smět vidět, rozmlouvat s vámi a zbožňovat vás! Vaše ctnost mi bude zářným příkladem po celý život, a až vydechneme naposled, naše těla spočinou v jednom hrobě.“

Umlkla. Zatímco mluvila, sráželo se v Ambrosiově hrudi tisíc protichůdných pocitů. Překvapení nad neobvyklostí tohoto dobrodružství, zmatek z její náhlé zpovědi, nelibost nad troufalostí, s jakou se vetřela do kláštera, a vědomí, jak přísně by měl odpovědět – to byly pocity, jichž si byl vědom. Cítil však i takové, které unikly jeho pozornosti. Nepostřehl, že jeho marnivosti zalichotila

chvála vzdaná jeho výmluvnosti a ctnosti; že ho naplnilo tajnou rozkoší pomýšlení na mladou a zřejmě půvabnou ženu, jež kvůli němu odvrhla svět a obětovala všechny ostatní vášně citu, který v ní roznítil on; a ještě méně si uvědomil, jak se mu srdce rozbušilo žádostí, když mu Matylda něžně tiskla ruku svými prstíky jako ze slonoviny.

Postupně se však vzpamatoval z omámení, myšlenky se mu přestaly honit zmateně hlavou, uvědomil si naprostou nepřípustnost toho, aby Matylda po přiznání ke svému pohlaví směla zůstat v klášteře. Zatvářil se přísně a odtáhl ruku.

„Jakže, slečno,“ řekl, „vy opravdu doufáte, že vám dovolím zůstat mezi námi? I kdybych vám vaši žádost splnil, co byste z toho měla? Myslíte si, že bych někdy mohl opětovat náklonnost, která –“

„Ne, otče, ne! Nečekám, že bych vám vnukla lásku podobnou mé. Žádám jenom o dovolení smět zůstat blízko vás, trávit denně pár hodin ve vaší společnosti; těšit se vašemu soucitu, přátelství a uznání. To snad není tak nerozumná prosba.“

„Ale zamyslete se, slečno; zamyslete se alespoň na chvíli, jak nevhodné by bylo, abych v našem opatství ukrýval ženu, a k tomu ještě ženu, která se přiznává, že mne miluje. To nelze. Riziko, že byste byla odhalena, je příliš velké a já se nevystavím tak nebezpečnému pokušení.“

„Pokušení, říkáte? Zapomeňte, že jsem žena, a bude po pokušení. Považujte mě pouze za svou přítelkyni, za nešťastnici, jejíž štěstí i život závisí na vaší ochraně. Nebojte se, nikdy vám nepřipomenu, že mě k přestrojení za muže přivedla láska, bouřlivá a nezkrotná láska, nebojte se, že bych se z touhy, přičící se vašim slibům i mé cti, pokusila svést vás z pravé cesty. Ne, Ambrosio! Naučte se mě znát líp; miluji vás pro vaše ctnosti; kdybyste je ztratil, ztratil byste i mou lásku. Dívám se na vás jako na světce; kdybyste mi dokázal, že nejste nic víc nežli muž, znechuceně bych vás opustila. Ve mně se tedy bojíte pokušení? Ve mně, ve které oslnivé světské rozkoše

nevyvolaly jiný pocit než pohrdání? Ve mně, která na vás lpí pro vaši povznesenost nad lidskou křehkostí? Ach, zaplašte takové urážlivé obavy! Smýšlejte o mně šlechetněji; smýšlejte šlechetněji o sobě! Nejsem schopna svést vás k pochybení a vaše ctnost má jistě základy tak pevné, že jimi neotřese žádná nepatřičná touha. Ambrosio, nejdražší Ambrosio! Nevyhánějte mě od sebe; vzpomeňte si na svoje slovo a dovolte mi zůstat!“

„Nemožno, Matyldo! Váš zájem mi velí odmítnout vaši prosbu, poněvadž se chvěji o vás, nikoli o sebe. Poté, co jsem přemohl prudké vzkypění mládí, po třiceti letech prožitých v umrtvování těla a v pokání bych vám klidně mohl dovolit, abyste zůstala, beze strachu, že byste ve mně roznítla vřelejší cit než lítost. Ale pro vás samotnou by další pobyt v klášteře nemohl mít jiné následky než osudné. Vykládala byste si špatně každé moje slovo i čin; chápala byste se chtivě každé příležitosti, která by ve vás vyvolávala naději, že budu vaši náklonnost opětovat; vašeň by ve vás bezděčně převládla nad rozumem; a místo toho, aby ji moje přítomnost potlačila, každý okamžik, který bychom strávili spolu, by ji jenom rozdmýchával. Věřte mi, nešťastné děvče, že je mi vás upřímně líto. Jsem přesvědčen, že jste až dosud jednala z nejčistších pohnutek; ale jestliže jste vy sama slepá k nerozvážnosti svého jednání, já bych se provinil, kdybych vám neotevřel oči. Cítím, že povinnost mě nutí, abych s vámi jednal příkře; musím odmítnout vaši prosbu a potlačit každý stín naděje, která by vám pomáhala živit city tak zhoubné pro váš duševní klid. Matyldo, zítra musíte odsud.“

„Zítra, Ambrosio? Zítra? To jistě nemůžete myslet vážně! Nechcete mě přece dohnat k zoufalství? Nemůžete být tak krutý –“

„Slyšela jste mé rozhodnutí a musíte poslechnout – zákony našeho řádu vám další pobyt zakazují. Dopustil bych se křivopřísežnictví, kdybych zatajil přítomnost ženy v těchto zdech, a můj řeholní slib mě zavazuje, abych váš příběh oznámil celému bratrstvu. Musíte pryč. Je mi vás líto, ale víc dělat nemohu.“

Pronesl ta slova slabým a rozechvělým hlasem, pak vstal a chystal se k spěšnému odchodu do opatství. Matylda se s hlasitým výkřikem vrhla za ním a zadržela ho.

„Počkejte ještě chvíli, Ambrosio! Vyslechněte alespoň jedno slovo!“

„Neodvážím se vás poslouchat. Pustťe mě – moje rozhodnutí znáte!“

„Alespoň slovo – jedno poslední slovo a skončím!“

„Nechte mě. Vaše prosby jsou marné – zítra musíte odsud.“

„Tak si běž, barbare! Ale tohle východisko mi pořád zůstává!“

S těmi slovy vytáhla najednou dýku. Roztrhla si roucho a přitiskla si hrot dýky na prsa.

„Otče, nikdy nevyjdu z těchto zdí živa.“

„Zadrž, zadrž, Matyldo! Co chceš udělat?“

„Rozhodla jsem se stejně pevně jako vy. V okamžiku, kdy mě opustíte, vrazím si tuhle čepel do srdce.“

„Svatý Františku! Matyldo, jste při smyslech? Znáte následky takového činu – víte, že sebevražda je největší zločin – že zatratíte svou duši – že se připravíte o naději na spásu – že se vydáte věčným mukám?“

„Na tom nezáleží, nezáleží!“ vybuchla vášnivě. „Budťo mě vaše ruka povede do ráje, nebo mě má vlastní ruka odsoudí k záhubě! Promluvte, Ambrosio! Slibte mi, že můj příběh zatajíte, že zůstanu vaší přítelkyní a společnící, nebo tahle dýka prolíje mou krev!“

Sotva to dořekla, zvedla paži a učinila pohyb, jako by se chtěla bodnout. Mnichovy oči s hrůzou sledovaly dráhu čepele. Matylda si rozervalá hábit a prsa se jí napůl odhalila. Hrot zbraně mířil na její levé ňadro – ach, na jaké ňadro! – a paprsky luny, které je zalévaly, umožnily mnichovi spatřit jeho oslnivý úběl. Nenasytně se přisál pohledem k té krásné oblině; až dosud nepoznaný pocit mu naplnil srdce úzkostí smíšenou s rozkoší; všemi údy mu projel plamenný

žár; krev mu začala vřít v žilách a v obrazotvornosti mu zmateně zavířilo tisíc divokých přání.

„Zadrž!“ vykřikl zajíkájícím se hlasem. „Vzdávám se! Zůstaň tedy, čarodějko! Zůstaň pro mou zkázu!“

Dořekl a vyrazil z místa, doběhl do kláštera, vrátil se do své cely a vrhl se na lože, rozervaný, nerozhodný a zmatený.

Nějakou dobu nebyl s to uspořádat si myšlenky. Výjev, který právě prožil, v něm vzbouřil tak různorodé pocity, že se nedokázal rozhodnout, jaký z nich převládá. Nevěděl, jak se má zachovat k rušitelce svého míru; uvědomoval si, že rozvaha, náboženství a slušnost vyžadují, aby ji přiměl k odchodu z kláštera; na druhé straně však hovořily pro její další pobyt tak mocné důvody, že byl až přesprávil nakloněn dovolit jí, aby zůstala. Nemohl se ubránit lichotivému pocitu z Matyldina prohlášení a z úvahy, že bezděčně dobyl srdce, které vzdorovalo útokům nejvznešenějších španělských kavalírů. Způsob, jímž si její lásku získal, rovněž svrchovaně uspokojoval jeho marnivost. Vzpomněl si také na mnoho šťastných hodin, jež strávil v Rosariově společnosti, a hrozil se prázdna v srdci, které by jej postihlo po rozloučení. Kromě toho jej napadlo, že je-li Matylda bohatá, její přízeň by mohla klášteru podstatně prospět.

„A co vlastně riskuji,“ řekl si pro sebe, „kdybych ji tu nechal? Což se nemohu spolehnout na její prohlášení? Nebude pro mne opravdu snadné zapomenout na její pohlaví, a přece ji pokládat za svou přítelkyni a žačku? Její láska je jistě tak čistá, jak ji líčí: kdyby pramenila z pouhé prostopášnosti, byla by ji tak dlouho tajila v srdci? Nebyla by se vynasnažila zjednat si její ukojení? Počínala si právě naopak: snažila se zatajit mi své pohlaví, a nic než strach z prozrazení a mé naléhání by ji bylo nepřimělo svěřit se mi s tím tajemstvím. Dodržovala své náboženské povinnosti neméně přísně než já sám; nijak se nepokusila roznítit mé dřímající vášně a do dnešní noci se mnou nikdy nemluvila o lásce. Kdyby byla toužila po mé milostné náklonnosti, a ne po mém uznání, nebyla by přede

mnou skrývala tak pečlivě svoje půvaby; až do téhle chvíle jsem nikdy neviděl její tvář, ale určitě musí mít tvář líbeznou a postavu krásnou, soudě podle jejích – podle toho, co jsem viděl.“

Když mu prokmitla hlavou takhle poslední představa, rozlil se mu po tváři ruměnec. Znepokojen pocity, jimž se oddával, uchýlil se k modlitbě. Vstal z lože, klekl si před krásnou Madonu a prosil ji, aby mu pomohla potlačit takové hříšné vzněty. Pak znovu ulehl a vzdal se dřímotě.

Probudil se všecek rozpálen a neosvěžen. Vznícená obrazotvornost mu ve spánku kreslila jen ty nejsmyslnější představy. Ve snu se mu zjevila Matylda a on opět utkvěl očima na jejím obnaženém ňadru; opakovala mu vyznání věčné lásky, objímala ho kolem krku a zasypávala ho polibky, které jí on vracel; přitiskl si ji vášnivě k hrudi – a vidina se rozplynula. Občas se mu zdálo o Madoně na obraze a představoval si, že před ní klečí; když jí nabízel zbožné sliby, její oči jako by na něj shlížely s nevýslovnou milostnou touhou; přitiskl své rty k jejím a shledal, že jsou teplé, oživená postava vystoupila z plátna, láskyplně ho objala a jeho smysly nemohly unést tak svrchovanou rozkoš. Takovými výjevy se ve spánku obíraly jeho myšlenky; neukojená přání mu předstírala nejsmyslnější a nejdráždivější představy a on se zalykal až dosud nepoznanou slastí.

Vyskočil z lože, pln zmatku při vzpomínce na ty sny, a o nic méně se nezastyděl, když pomyslel na důvody, jež ho v noci přiměly, aby dovolil Matyldě zůstat v klášteře. Mrak, který mu zamlžoval soudnost, se teď rozplynul a on se otrásl, když užíval své argumenty v jejich pravých barvách a zjistil, že otrocky propadl lichocení, hrabivosti a sebelásce. Jestliže Matylda během hodinového rozhovoru dokázala tak pozoruhodně proměnit jeho pocity, čeho všeho se od ní musel bát, kdyby zůstala v klášteře? Jakmile si uvědomil nebezpečí a vzpamatoval se z vysněné sebedůvěry, rozhodl se trvat na jejím bezodkladném odchodu. Začal cítit, že není proti pokušení

obrněn a že jakkoli by se třeba Matylda držela v mezích cudnosti, on že by se nedokázal vypořádat s vášněmi, nad něž se mylně cítil povznesen.

„Agnes! Agnes!“ zvolal při těch úvahách o svém obtížném postavení, „už začínám pociťovat tvou kletbu!“

Opustil celu, rozhodnut propustit falešného Rosaria. Dostavil se na ranní pobožnost, ale myšlenkami byl nepřítomen a věnoval pobožnosti pramalou pozornost; hlavu a mozek měl plné světských představ a modlil se bez zbožnosti. Po bohoslužbě sestoupil do zahrady a zamířil k místu, kde uplynulé noci došlo k onomu matoucímu odhalení; nepochyboval, že ho tam Matylda vyhledá. Neklamal se: brzy vkročila do poustevny a přiblížila se plaše k němu. Po několika minutách, kdy oba mlčeli, se užuž zdálo, že se Matylda chystá promluvit, ale opat, který zatím sbíral veškerou rozhodnost, ji kvapně zarazil. Třebaže si dosud naplno neuvědomoval jeho moc, už se hrozil melodické svůdnosti jejího hlasu.

„Posad'te se vedle mne, Matyldo,“ vyzval ji s výrazem pevné rozhodnosti, i když se pečlivě vyhnul sebemenšímu náznaku přísnosti. „Vyslechněte mě trpělivě a věřte, že k tomu, co vám teď řeknu, mě nevede můj vlastní zájem o nic víc než zájem váš; věřte mi, že k vám chovám nejvřelejší přátelství a nejryzejší soucit a že vás nemůže bolet víc než mne, když vám prohlašuji, že se už nikdy nesmíme setkat.“

„Ambrosio!“ vykřikla hlasem, v němž zároveň zaznělo překvapení i žal.

„Uklidni se, příteli, můj Rosario – dovol mi, abych tě ještě jednou nazval tím jménem, které mi bylo tak drahé – naše rozloučení je nevyhnutelné. Až se červenám, když přiznám, jak citelně se mě dotýká. Ale musí to být; cítím se neschopen jednat s tebou lhostejně, a právě to mě nutí, abych trval na tvém odchodu. – Matyldo, nesmíte tady zůstat.“

„Ach, kde tedy teď mám hledat bezúhonnost? Ve které šťastné končině se skrývá Pravda, znechucená proradným světem? Otče, doufala jsem, že sídlí tady; myslela jsem, že vaše srdce je jejím zamilovaným útočištěm. A teď se i vy projevujete jako lhář? Bože můj – i vy mě dokážete zradit?“

„Matyldo?“

„Ano, otče, ano; vyčítám vám to právem. Ach, kde jsou vaše sliby? Můj noviciát ještě neskončil, a už mě nutíte opustit klášter? Máte to srdce vyhnat mě od sebe? Nepřísahal jste mi slavnostně pravý opak?“

„Nenutím vás opustit klášter, přísahal jsem vám slavnostně opak, ale když se svěřím vaší velkomyslnosti, když vám řeknu, do jakých rozpaků mě vaše přítomnost přivádí, nezpustíte mě té přísahy sama? Uvažte nebezpečí, že budete prozrazena, uvažte, do jaké potupy by mě to uvrhlo. Uvažte, že je v sázce moje čest a pověst a že můj duševní mír závisí na tom, jestli mi vyhovíte. Zatím je moje srdce volné; rozloučím se s vámi s lítostí, ale ne se zoufalstvím. Zůstaňte tady – a pár týdnů stačí obětovat mé štěstí na oltáři vašich půvabů; jste příliš zajímavá, příliš roztomilá. Zamiloval bych se do vás, zbláznil bych se do vás! Moje srdce by se stalo kořistí touhy, kterou mi čest i povolání zakazuje uspokojit. Kdybych se jí bránil, prudkost neukojených přání by mě dohnala k šílenství; kdybych pokušení podlehl, obětoval bych za jeden okamžik hříšné rozkoše svou pozemskou pověst i nebeskou spásu. Utíkám se k vám tedy pro ochranu před sebou samým. Zachraňte mě, abych neztratil odměnu třiceti let strádání! Zachraňte mě, abych se nestal obětí výčitek svědomí! *Vaše* srdce už poznalo trýzeň beznadějně lásky. Jestli si mě tedy opravdu vážíte, ušetřte té trýzně moje srdce! Vraťte mi můj slib, odejděte co nejrychleji z těchto zdí! Běžte, a budou vás provázet mé nejhoroucnější modlitby za vaše štěstí, moje přátelství, má úcta a obdiv; zůstaňte, a stanete se mi zdrojem nebezpečí, utrpení a zoufalství. Odpovězte mi, Matyldo – jak se rozhodnete?“

Matylda mlčela.

„Nechcete mluvit, Matyldo? Neřeknete mi, co zvolíte?“

„Jste krutý, krutý!“ vykřikla a zalomila zmučeně rukama. „Víte sám dobře, že mi nenabízíte žádnou volbu, víte, že si nemohu přát nic jiného než vy!“

„Neklamal jsem se tedy. Matyldina velkodušnost se vyrovná mému očekávání.“

„Ano, dokážu vám pravdivost své lásky tím, že se podřídím nařízení, které mě bodá přímo do srdce. Vracím vám váš slib. Odejdu z kláštera ještě dnes. Mám příbuznou, abatyši jednoho ženského kláštera v Estremaduře; odeběru se k ní a navždycky se tam zavřu před světem. Ale řekněte mi, otče, požehnáte mi na cestu do mé samoty? Odpoutáte se někdy od zaujetí nebesy, abyste si vzpomněl na mne?“

„Ach, Matyldo, bojím se, že na tebe budu vzpomínat až příliš často pro svůj duševní klid!“

„Nemohu si tedy přát už nic jiného, než abychom se sešli v nebesích. Sbohem, příteli, sbohem, můj Ambrosio! A přece se mi zdá, že bych si od vás ráda odnesla něco na památku.“

„Co vám mám dát?“

„Něco – cokoli – jedna z těch květin tady postačí.“ A ukázala na růžový keř, zasazený u vchodu do sluje. „Schovám si ji na prsou, a až umřu, jeptišky ji najdou uschlou na mém srdci.“

Mnich nebyl mocen odpovědi. Pomalým krokem a s duší obtíženou zármutkem vyšel z poustevny. Přikročil ke keři a sklonil se, aby utrl jednu růži. Náhle pronikavě vykřikl, prudce ucouvl a květina, kterou už držel, mu vypadla z ruky. Matylda uslyšela výkřik a rozběhla se poděšeně k němu.

„Co se stalo?“ zvolala. „Odpovězte, proboha! Co se vám stalo?“

„Zastihla mě smrt,“ odpověděl mroucím hlasem. „Smrt ukrytá v růžích – had –“

V tom okamžiku dostoupila bolest z rány takové síly, že to lidská přirozenost nevydržela. Opustily ho smysly a klesl bez ducha Matyldě do náručí.

Její zoufalství se vymykalo každému popisu. Rvala si vlasy, bušila se do prsou, a neodvažujíc se Ambrosia opustit, pokusila se hlasitým křikem přivolat mnichy na pomoc. Nakonec se jí to podařilo. Několik bratří vyburcovaných jejím voláním přispěchalo a odnesli svého představeného do opatství. Okamžitě ho uložili do postele a mnich, který v řeholi zastával místo ranhojiče, se chystal vyšetřit ránu. Ambrosiovi zatím naběhla ruka do nestvůrné velikosti. Léky, které mu podávali, ho sice přivedly k životu, ale ne k zdravému rozumu; blouznil ve všech hrůzách deliria, od úst mu šla pěna a čtyři nejsilnější frátri ho sotva stačili udržet na loži.

Otec Pablos (tak se jmenoval ranhojič) si pospíšil s vyšetřením zraněné ruky. Mnichové obstoupili lože a s úzkostí čekali na rozhodnutí; domnělý Rosario mezi nimi se netvářil k opatovu neštěstí právě lhostejně. Upíral na trpícího pohled plný nevýslovné úzkosti, a steny, které se mu každou chvílí draly z hrudi, dostatečně prozrazovaly tíhu jeho zármutku.

Otec Pablos prozkoumal ránu sondou. Když nástroj vytáhl, jeho špička byla zabarvena do zelena. Pokýval truchlivě hlavou a odstoupil od lože.

„Toho jsem se právě bál,“ řekl. „Není žádná naděje.“

„Žádná naděje!“ vzkřikli mniši jedním hlasem. „Žádná naděje, říkáš?“

„Podle těch prudkých příznaků jsem podezíral, že opata bodl cientipedora³ a jed, který vidíte na mém nástroji, mi to potvrzuje. Nebude žít ani tři dni.“

„A nedá se proti tomu najít žádný lék?“ naléhal Rosario.

3 O hmyzu cientipedora se předpokládá, že pochází z Kuby a byl odtud zavláčen do Španělska Kolumbovou lodí.

„Bez extrakce jedu se nemůže zotavit, ale jak ten jed extrahovat, je mi dosud záhadou. Nemohu dělat nic jiného, než mu přikládat na ránu byliny pro úlevu v bolestech. Pacient sice přijde k sobě, ale jed mu rozloží všechnu krev a do tří dnů bude po něm.“

Všeobecné hoře po tomhle oznámení neznalo mezí. Pablos podle svého slibu obvázal ránu a pak se vzdálil v doprovodu svých společníků. Jedině Rosario zůstal v cele, poněvadž na jeho naléhavé prosby svěřili opata jeho péči. Ambrosio se vyčerpal divokým běsněním v deliriu a upadl do hlubokého spánku. Únava ho zmohla tak důkladně, že sotva projevoval známky života. V tom stavu byl ještě pořád, když se mnichové přišli znovu zeptat, jestli nedošlo k nějaké změně. Pablos odstranil obvaz zakrývající ránu, spíše ze zvědavosti než v naději, že by objevil příznaky zlepšení. Jak však užasl, když zjistil, že zánět naprosto zmizel! Vyšetřil ránu sondou – vytáhl nástroj čistý a neposkvřený, po jedu nezůstalo ani stopy, a kdyby nebylo dosud patrné ústí rány, Pablos by byl pochyboval, že tu vůbec kdy nějaká byla.

Oznámil své zjištění bratřím. Jejich radost se dala srovnat jenom s jejich překvapením. Z druhého pocitu se však záhy vzpamatovali, neboť si věc vysvětlili podle svých vlastních představ. Byli naprosto přesvědčeni, že jejich opat je světec, a nic nepokládali za přirozenější, nežli že sv. František kvůli němu udělal zázrak. Tento názor byl jednomyslně přijat. Prohlašovali jej tak hlasitě a pokřikovali: „Zázrak! Zázrak!“ s takovým ohněm, že Ambrosia brzy vytrhli ze spánku.

Mnichové se okamžitě nahrnuli kolem jeho lože a vyslovili mu radost nad jeho divuplným uzdravením. Opat byl plně při smyslech a na nic si nestěžoval, až na slabost a malátnost. Pablos mu dal posilující lék a doporučil mu, aby zůstal ještě dva dny v posteli. Pak odešel, poněvadž si přál, aby se nemocný neunavoval mluvením, ale raději se pokusil načerpát sil odpočinkem. Ostatní mniši následovali jeho příkladu a opat s Rosariem byli ponecháni beze svědků.

Ambrosio nějakou chvíli pohlížel na svou ošetřovatelku pohledem, v němž se mísilo potěšení s obavou. Seděla na pelesti lože s hlavou skloněnou a jako obvykle zahalenou kápí kutny.

„Vy jste ještě tady, Matyldo?“ ozval se opat konečně. „Nestačí vám, že jste mě přivedla tak daleko na pokraj zkázy, že mě před hrobem nemohlo zachránit nic jiného než zázrak? Nebesa určitě seslala ten hmyz, aby potrestala –“

Matylda ho zarazila tím, že si s veselým výrazem přiložila prst na ústa.

„Pst, otče, pst! Nesmíte mluvit!“

„Ten, kdo ten příkaz vydal, nemohl tušit, o jak zajímavých věcech chci mluvit.“

„Jenomže já to vím, a přece vám to poručím právě tak. Byla jsem ustanovena vaší ošetřovatelkou a nesmíte se protivit mým příkazům.“

„Vy máte nějakou náladu, Matyldo!“

„Třeba mám; právě jsem zažila největší radost za celý svůj život.“

„Jakou radost?“

„To musím zatajit před celým světem, ale nejvíce před vámi.“

„Nejvíc přede mnou? Ne, snažně vás prosím, Matyldo –“

„Pst, otče, pst! Nesmíte mluvit. – Ale protože se vám zřejmě nechce spát, mám se pokusit pobavit vás svou harfou?“

„Jakže? Nevěděl jsem, že se vyznáte v hudbě.“

„Ach, hraju jenom jakž takž! Ale poněvadž máte předepsáno osmačtyřicet hodin mlčení, třeba vás povyrazím, až se unavíte svým uvažováním. Půjdu si pro harfu.“

Brzy se s ní vrátila.

„Tak co vám mám zazpívat, otče? Chcete si poslechnout baladu o chrabrém Durandartovi, který padl ve slavné bitvě u Roncevalu?“

„Jak myslíte, Matyldo.“

„Och, neříkejte mi Matyldo! Říkejte mi Rosario. Říkejte mi příteli a tykejte mi. To ráda slyším z vašich rtů. A teď poslouchejte.“

Nato se obrátila k harfě a chvíli preludovala s tak znamenitým vkusem, že to dokázalo její mistrovské ovládání nástroje. Nápěv, který zahrála, zněl hebcem a lkavě. Ambrosio při poslechu cítil, jak ho opouští neklid, a v hrudi se mu rozhostila příjemná melancholie. Matylida náhle změnila notu; rychlými a směkými úderý zahrála několik hlasitých marciálních⁴ akordů a pak zazpívala tuto baladu na nápěv zároveň prostý i melodický:

Durandarte a Belerma

*O bitvě u Roncevalu
píseň chci vám zazpívat,
na těch pláních plných žalu
mnohý chrabrý rytíř pad.*

*Durandarte mezi nimi,
rek, jenž odvahou se skvěl,
zvolal slovy posledními,
nežli navždy oněměl:*

*„Belermo, jak jsem se soužil,
lásko moje, jak jsem plál!
Sedm roků jsem ti sloužil,
sedm roků marně lkal.*

*A teď, když mé plápolání
vznítlo i srdce tvé,
ve štěstí mi osud brání,
naději mou krutě rve.*

4 Mohutný. Pozn. red.

*Věř mi, byť i hynu mladý,
smrti neželel bych sám;
tebe jen že ztrácím tady,
proto těžce umírám!"*

*Bratrance pak Montesina
povolal si k sobě blíž:
„Pro tu družbu, co nás spíná,
poslední mou prosbu slyš.*

*Až má duše s údy mými
za chvíli se rozloučí,
pak mi srdce z hrudi vyjmi,
Belermě je poroučím.*

*Rci jí, že mých statků paní
chladnoucí ji činí ret,
vyřid' jí, že požehnání
vzkázal jsem jí naposled.*

*Řekni jí, ať dvakrát týdně —
jak jsem po ní vroucně prah! —
dvakrát týdně ať mě vlídně
vzpomíná v svých modlitbách.*

*Montesine, čas se chýlí,
smrtelná se blíží křeč,
už mi docházejí síly,
z ruky padá věrný meč.*

*K domovu se marně stáčí
zrak můj náhle plný tmy;*

*bratranče můj, ustaň v pláči,
ve smrti mě obejmí!*

*Pomodli se za mou duši,
pomodli se za můj klid,
až to srdce, které buší,
navždy přestane mi bít.*

*Nechat' modlitbu tvou slyší
milostivě Kristus Pán,
duši vzlétající k výši
do rajských ať vpustí bran!"*

*Domluvil a s tímto přáním
puklo srdce jako zvon;
Mauři divým zajásáním
přivítali rekův skon.*

*V hořkých slzách Montesinos
meč i přílbu jeho vzal,
v hořkých slzách Montesinos
Durandarta pohřbíval.*

*Podle bratrancova přání
srdce vyňal z hrudi mu,
aby mohl jeho paní
splnit odkaz hrdinův.*

*Cítil přitom, že tou ranou
svoje vlastní srdce rve:
„Durandarte, proč mi dáno
stát se svědkem smrti tvé?!"*

*Šlechetný a plný vděků,
rytířství jsi býval květ,
chrabřejšího z čackých reků
nepozná už nikdy svět.*

*Durandarte, tvá smrt zebe,
zmrazuje můj všecken cit.
Bratranče, když skláli tebe,
mne proč nechali tu žít?“*

Ambrosio naslouchal jejímu zpěvu s libostí. Nikdy dosud neslyšel harmoničtější hlas a podivil se, jak takové nebeské tóny může vyluzovat někdo jiný než anděl. Třebaže si však dopřál ten požitek sluchu, jediný pohled ho přesvědčil, že nesmí důvěřovat vlastnímu zraku. Zpěvačka seděla na krok od jeho lože. Lehce a půvabně se nakláněla k harfě, kápě se jí shrnula nazad dál než obvykle a bylo vidět korálové rty, zralé, svěží a vlahé, i bradu, v jejíž dolíčkách jako by číhaly tisíce amorků. Dlouhý rukáv hábitu by se byl ometal o struny nástroje; aby tomu zabránila, vyhrnula si jej nad loket, takže odhalila jednu paži, utvářenou s dokonalou souměrností, jejíž jemná plet' mohla svou bělostí soupeřit se sněhem. Ambrosio se na ni odvážil podívat jenom jednou; ten pohled ho přesvědčil, jak nebezpečná je její svůdná blízkost. Zavřel oči, ale marně se snažil zapudit její obraz z hlavy. Stále se před ním vznášela, krásná všemi půvaby, které mu napovídala vznícená obrazotvornost. Všechny její vnady, jež zatím spatřil, se mu jevily ještě nádhernější, a ty dosud skryté mu fantazie malovala zářivými barvami. Dosud mu však tanul na mysli jeho řeholní slib a nutnost dodržet jej. Zápasil s touhou a otrásl se, když si uvědomil, jak hluboká se před ním rozevírá propast.

Matylda dozpívala. Z hrůzy před působením jejích půvabů zůstal Ambrosio ležet se zavřenýma očima a vznesl k sv. Františkovi

modlitbu, aby stál při něm v té nebezpečné zkoušce. Matylda byla přesvědčena, že usnul. Vstala ze sedátka, přistoupila po špičkách k loži a pozorně se na něj zahleděla.

„Spí,“ řekla si konečně potichu, opat jí však zřetelně rozuměl. „Teď se na něj smím dívat bez pohoršení; smím svůj dech mísit s jeho dechem; smím zbožňovat jeho rysy, a on mě nemůže podezírat z necudnosti a z klamu. Bojí se, že ho chci svést k porušení řeholního slibu. Jak je nespravedlivý! Kdybych v něm chtěla roznítit touhu, cožpak bych před ním skrývala tak pečlivě svou tvář – tu tvář, o které ho denně slyším –“

Odmlčela se a hluboce se zadumala.

„Ještě včera,“ pokračovala po chvíli, „ještě před několika hodinami jsem mu byla drahá; vážil si mě a měla jsem v srdci mír; a teď, ach, jak najednou a krutě se mé postavení změnilo! Dívá se na mne s podezřením, chce abych od něho odešla, odešla navždycky. Ach ty můj svatý, modlo moje! Hned po Bohu jsi první v mém srdci, a do dvou dnů poznáš i moje tajemství. Kdybys věděl, co jsem cítila, když jsem tě viděla v mukách! Kdybys věděl, jak ses mi pro to své utrpení stal ještě dražším! Ale přijde čas, kdy se přesvědčíš o čistotě a nesobeckosti mé vášně. Pak mě polituješ a pocítíš naplno, co je to žal.“

Její slova zdusil pláč. Když se nad Ambrosiem sklonila, skanula mu její slza na tvář.

„Ach! Probudila jsem ho!“ zhrozila se Matylda a kvapně ustoupila.

Její leknutí však bylo bezdůvodné. Nikdo nespí tak tvrdě jako člověk rozhodnutý neprobudit se. Mnich byl právě v takovém rozpoložení; dosud se zdál pohřížen v hluboký mír, ale postupně ztrácel schopnost těšit se z něho. Horoucí slza se mu propálila až do srdce.

„Jaký cit, jaká čistota!“ řekl si v duchu. „Ach, jestli je moje hrud' takhle přístupna soucitu, což teprve, kdyby jí zmítala láska?“

Matylda znovu vstala ze sedátka a stáhla se o něco dál od lože. Ambrosio se odvážil otevřít oči a bázně se po ní podíval. Stála tváří k němu. Opírala se melancholicky hlavou o harfu a upřeně hleděla na obraz visící proti posteli.

„Šťastný, přešťastný obraze!“ oslovila krásnou Madonu. „K tobě se obrací v modlitbách, na tebe hledí u vytržení! Myslela jsem, že mi v mém žalu ulehčíš, ale tys mi v něm jenom přitížila; dalas mi pocítit, že kdybych byla Ambrosia poznala předtím, než složil klášterní slib, byla bych s ním mohla být šťastna. S jakým potěšením se na ten obraz dívá! Jak horoucně se obrací v modlitbách k necitelné podobizně! Ale nevnukl mu snad ten cit nějaký skrytý strážný duch, ochránce mé lásky? Nenašeptává mu něco přirozené mužské tušení? Zmlkňte, marné naděje! Nepodporujte mě v představě, která by ubrala záře Ambrosiově ctnosti! Jeho obdiv přitahuje zbožná víra, nikoli krása; neklečí před ženou, nýbrž před světicí. Kéž by mi tak věnoval nejmenší z něžností, jimiž zahrnuje tuhle Madonu! Kéž by mi jenom řekl, že kdyby už nebyl zaslíben církvi, neopovrhl by Matyldou! Kéž bych se směla kojit tou blahou nadějí! Třeba ještě pozná, že ke mně cítí něco víc nežli soucit, že láska jako moje zasluží opětování. Třeba mi to přizná, až budu ležet na smrtelném loži. Pak už se nebude muset bát, že poruší svoje sliby, a vyznání jeho citu mi zmírní smrtelná muka. Kdybych si tím tak mohla být jista! Jak upřímně bych pak zatoužila po vteřině zániku!“

Opat z její promluvy nepropásl ani slůvko, a tón, jímž pronesla poslední slova, mu projel až k srdci. Mimovolně se zdvihl na poduše.

„Matyldo!“ řekl zastřeným hlasem. „Ach, moje Matyldo!“

Trhla sebou při zvuku jeho hlasu a prudce se k němu obrátila. Prudkostí toho pohybu jí spadla kápě s hlavy a mnichovu pátravému oku se odhalila její tvář. Jak užasl, když spatřil dokonalou podobu své zbožňované Madony! Přesně táž skvělá souměrnost rysů, táž záplava zlatých vlasů, tytéž růžové retы, nebeské oči a vznešený

výraz krášlily i Matyldu! S výkřikem překvapení klesl Ambrosio zpátky na podušku a nevěděl, má-li před sebou smrtelnici, nebo božské zjevení.

Matyldu jako by ochromil zmatek. Zůstala bez pohnutí stát na místě, opřena o svůj nástroj. Oči sklopila k zemi a půvabná líčka jí polil ruměnec. Když se vzpamatovala, prvním pohybem si zastřela obličej. Pak se nejistým a rozechvělým hlasem odhodlala mnicha oslovit:

„Náhoda vám vydala tajemství, které bych vám sama nikdy neodhalila, leda na smrtelném loži. Ano, Ambrosio; v Matyldě de Villanegas vidíte originál své milované Madony. Záhy poté, co jsem propadla své nešťastné lásce, usmyslela jsem si poslat vám svou podobiznu. Zástupy ctitelů mě přesvědčily, že nejsem bez jisté krásy, a já zahořela touhou poznat, jak zapůsobí na vás. Dala jsem se portrétovat Martinem Galupim, proslulým Benátčanem, který tenkrát dlel v Madridu. Podoba vyšla znamenitě a já obraz poslala jakoby na prodej do kapucínského opatství; Žid, který prodej zprostředkoval, byl jeden z mých emisarů. Vy jste obraz koupil. Představte si moje vytržení, když jsem se dověděla, že se na něj díváte s potěšením, nebo ještě spíše se zbožným obdivem, že jste si jej pověsil ve své cele a že se v modlitbách neobracíte k žádnému jinému svatému či světici! Budu vám snad po tomhle odhalení ještě podezřelejší? Spíš by vás mělo přesvědčit, jak čistý je můj cit, a přimět vás, abyste mě strpěl ve své společnosti a neupíral mi své uznání. Slýchala jsem vás denně zahrnovat můj portrét chválou, vídala jsem na vlastní oči, jakým nadšením vás naplňovala jeho краса, a přece jsem nezaútočila na vaši ctnost zbraněmi, které jste mi sám poskytl; skrývala jsem před vašimi zraky tu tvář, do níž jste se nevědomky zamiloval – snažila jsem se, abych neroznítla vaši touhu svými půvaby, abych neovládla vaše srdce prostřednictvím vašich smyslů. Vzbudit vaši pozornost horlivým plněním náboženských povinností, zalíbit se vám důkazy, že smýšlím ctnostně a lpím na vás upřímně – to byl

můj jediný cíl. Podařilo se mi to; stala jsem se vaším společníkem a přítelem. Zatajila jsem vám své pohlaví, a kdybyste na mne byl nenaléhal, abych vám své tajemství odhalila, kdyby mě byl nemučil strach z prozrazení, nikdy byste mě byl nepoznal jinak než jako Rosaria. A přesto jste dosud rozhodnut vyhnat mě od sebe? Nesmím strávit ve vaší přítomnosti ani těch pár hodin života, které mi ještě zbývají? Ach promluvte, Ambrosio, a řekněte mi, že smím zůstat!“

Její řeč dala opatovi příležitost, aby se vzpamatoval. Uvědomil si, že v jeho současném duševním stavu jedinou záchranou před mocí té okouzující ženy bude, když se vyvaruje její společnosti.

„Vaše prohlášení mě tak ohromilo,“ řekl, „že vám zatím nemohu odpovědět. Nenaléhejte na mne, Matyldo. Nechte mě o samotě, potřebuji být sám.“

„Poslechnu vás, ale než půjdu, slibte mi, že nebudete trvat na tom, abych odešla z kláštera okamžitě.“

„Matyldo, uvědomte si svoje postavení; uvědomte si ty následky, kdybyste zůstala; naše rozloučení je nezbytné, musíme se rozejít.“

„Ale ne dnes, otče! Ach smilujte se, ne dnes!“

„Utočíte na mne příliš prudce, nemohu odolat tomu prosebnému tónu. Když na tom tedy trváte, souhlasím, abyste tu zůstala do té doby, dokud bratry nějak nepřipravíme na váš odchod. Zůstaňte ještě dva dni, ale třetího dne“ (bezděčně si povzdechl) „pamatujte, že třetího dne se musíme rozloučit navždycky!“

Chopila se dychtivě jeho ruky a přitiskla si ji na rty.

„Třetího dne!“ zvolala se zoufalou vážností. „Máte pravdu, otče, máte pravdu. Třetího dne se musíme rozloučit navždycky!“

V očích se jí při těch slovech objevil strašlivý výraz, který prochvél mnichovu duši hrůzou. Znovu mu políbila ruku a pak rychle vyběhla z cely.

Ambrosio toužil dovolit nebezpečné návštěvě, aby se v klášteře zdržela, zároveň si však uvědomoval, že její pobyt porušuje zákony řehole. Jeho hrud' se stala bojištěm tisíce soupeřících vášní. Na-

konec se zdálo, že zvítězí náklonnost k předstíranému Rosariovi, podporovaná přirozenou vznětlivostí opatova temperamentu. Vítězství pak bylo zaručeno, když Matyldě přispěla na pomoc domýšlivost, která tvořila základ jeho povahy. Mnich usoudil, že překonat pokušení je neskonale záslužnější než vyhnout se mu; řekl si, že by se měl spíš radovat z příležitosti, jež mu byla dána, aby dokázal svou neochvějnou ctnost. Sv. Antonín vydržel všechny svody smyslnosti, proč by je tedy nevydržel on? Ostatně sv. Antonín byl pokoušen od ďábla, který využil všech možných prostředků, aby roznítil světcovy vášně, kdežto Ambrosia ohrožovala pouhá smrtelnice, bojácná a cudná, jejíž obavy z jeho podlehnutí nebyly o nic menší než jeho vlastní.

„Ano,“ řekl si, „nechám tu ubožačku tady; nemám se její přítomnosti co bát; i kdyby se moje vlastní nevinnost ukázala příliš slabá, aby odolala pokušení, chrání mě před nebezpečím nevinnost Matyldina.“

Ambrosio měl ještě poznat, že srdci neznalému hříchu je hřích nejnebezpečnější, číhá-li pod maskou ctnosti.

Zotavil se zatím tak dokonale, že když ho večer znovu navštívil otec Pablos, opat ho poprosil, aby směl příštího dne opustit svou celu. Dostal k tomu svolení. Matylda se ten večer už neukázala, leda ve společnosti ostatních mnichů, kteří se společně přišli přeptat na opatovo zdraví. Zdálo se, že se bojí mluvit s ním o samotě, a zdržela se v cele jenom chvilku. Opat spal dobře, ale sny z předešlé noci se mu opakovaly a zakoušel v nich ještě naléhavější a nádhernější pocity rozkoše; před zraky se mu vznášely stejné smyslné vidiny, Matylda ve vši slávě své krásy, horoucnosti, něhy a rozmařilosti si ho tiskla na ňadra a zahrnovala ho laskáním. Oplácel jí stejně dychtivě a stál už na prahu naplnění touhy, když náhle klamný přelud zmizel a ponechal ho všem hrůzám studu a zklamání.

Začalo svítat. Opatovi, unavenému, utýranému a vyčerpanému dráždivými sny, nebylo do vstávání. Omluvil se z účasti na ranní

pobožnosti – bylo to první jitro v životě, kdy ji zameškal. Vstal pozdě; po celý den neměl příležitost promluvit si s Matyldou beze svědků; v jeho cele se neustále tísnili mniši, toužící vyjádřit mu své účastenství, a dosud přijímal jejich blahopřání ke svému uzdravení, když hlas zvonu svolal všechny do refektáře.

Po jídle se mnichové rozešli a rozptýlili do různých částí zahrady, kde jim stín stromů nebo útočiště umělých jeskyň skýtaly nejpříjemnější prostředí pro vychutnávání siesty. Opat zamířil k poustevně a pohledem vyzval Matyldu, aby ho doprovodila. Poslechla a mlčky ho následovala. Vešli do sluje a posadili se. Ani jednomu zřejmě nebylo do řeči, takže propadli tísní vzájemných rozpaků. Nakonec se ujal slova opat. Mluvil jenom o lhostejných věcech a Matylda mu odpovídala podobným tónem, jako by mu chtěla dát zapomenout, že vedle něho nesedí Rosario. Nikdo z nich se neodvážil, a vlastně ani netoužil zavést řeč na předmět, který jim oběma ležel na srdci.

Matyldiny pokusy tvářit se vesele byly zřejmě nucené; skličovala ji úzkost, a když promluvila, zněl její hlas ochable a malátně. Zdálo se, že touží po ukončení rozhovoru, který ji uváděl do rozpaků, a nakonec se omluvila, že jí není dobře, a požádala Ambrosia, aby se směla vrátit do kláštera. Doprovodil ji ke dveřím její cely, kde ji zastavil a řekl jí, že souhlasí, aby byla dál společnící jeho samoty, tak dlouho, pokud bude sama chtít.

Nedala při té zprávě najevo žádnou známku radosti, třebaže předešlý den jí na tom dovolení tolik záleželo.

„Bohužel, otče,“ řekla a smutně pokývala hlavou, „vaše laskavost přichází pozdě. Můj osud je zpečetěn. Musíme se rozejít navždycky. Ale věřte, že jsem vám vděčna za vaši velkodušnost i za váš soucit k nešťastníci, která si jich pramálo zasluhuje.“

Přitiskla si k očím kapesník; kápi měla jen napolo staženou přes tvář. Ambrosio si všiml, že je bledá a oči že má unavené a zapadlé.

„Bože na nebesích!“ zvolal, „vždyť vy jste nemocná, Matyldo; pošlu k vám okamžitě otce Pablose!“

„Ne, neposílejte. Jsem nemocná, máte pravdu, ale on mou chorobu nevyléčí. Sbohem, otče! Vzpomeňte si na mne zítra v modlitbách, zatímco já na vás budu vzpomínat v nebi.“

Zašla do své cely a zavřela dveře.

Opat neztratil ani okamžik, poslal k ní lékaře a čekal netrpělivě na jeho zprávu, avšak otec Pablos se zanedlouho vrátil a oznámil, že jeho poslání bylo bezvýsledné. Rosario ho nepustil dovnitř a rozhodně odmítl nabídku pomoci. Tahle zvěst Ambrosia nemálo zneklidnila, řekl si však, ať je pro tu noc Matyldě po vůli, ale ráno, nezlepší-li se její stav, že bude trvat na tom, aby se poradila s otcem Pablosem.

Nechtělo se mu spát; otevřel okno a zahleděl se na paprsky luny hrající na hladině potoka, který tekł podél klášterní zdi. Chladivý noční vánek a noční tišina opata rozesmutnily; myslel na Matyldinu krásu a oddanost, na rozkoše, které by s ní byl mohl sdílet, kdyby nebyl spoután okovy řeholního slibu. Uvažoval, že její láska k němu, neživena nadějí, nemůže mít dlouhého trvání; že se jí nepochybně podaří uhasit tu vášeň a že bude hledat blaženost v náručí někoho šťastnějšího. Otrásl se při pomyšlení na prázdnotu, kterou mu její odchod zanechá v hrudi; s nechutí si připomněl jednotvárnost klášterního života a povzdychl si po světě, od něhož je navždy odloučen. Z těch úvah jej vytrhlo hlasité zaklepaní na dveře. Klášterní zvon zatím už odbil druhou hodinu s půlnoci. Opat spěchal zjistit příčinu vyrušení. Otevřel dveře cely a vešel laický bratr, jehož výraz svědčil o spěchu a zmatku.

„Rychle, důstojný otče,“ řekl, „rychle k mladému Rosariovi! Snažně vás chce vidět, leží v posledním tažení!“

„Milosrdný Bože, kde je otec Pablos? Proč není u něho? Mám strach, strach –“

„Otec Pablos ho viděl, ale jeho umění nic nezmuže. Vyslovil podezření, že mladý Rosario byl otráven.“

„Otráven? Ach, to nešťastné stvoření! Toho jsem se právě bál! Ale nesmím ztrácet ani okamžik; snad se ještě dá zachránit!“

S těmi slovy se rozběhl do novicovy cely. Bylo tam už několik mnichů, mezi nimi otec Pablos, který držel v ruce nějaký lék a snažil se Rosaria přesvědčit, aby jej spolkl. Ostatní zatím obdivovali pacientovu božskou tvář, kterou viděli poprvé. Matylida vypadala líbezněji než kdy předtím; nebyla už bledá a malátná; na lících jí zažhnul ruměnec, oči jí zářily tichou rozkoší a její výraz svědčil o důvěřivé odevzdanosti.

„Ach, nemuňte mě už!“ říkala právě Pablosovi, když vyděšený opat vrazil do cely. „Moje nemoc se vymyká vaší obratnosti a já se z ní nechci vyléčit.“ Vtom postřehla Ambrosia. „Ach, tady je!“ zvolala. „Ještě jednou ho vidím, než se rozejdeme navždycky! Nechte mě, bratří; musím toho našemu svatému muži mnoho povědět mezi čtyřma očima.“

Mnichové okamžitě odešli a Matylida s opatem zůstali spolu.

„Cos to udělala, ty bláhová?“ vykřikl opat, sotva se octli o samotě. „Řekni mi, je mé podezření oprávněno? Opravdu tě mám ztratit? Sáhla sis na život vlastní rukou?“

Usmála se a chopila se ho za ruku.

„V čem jsem jednala bláhově, otče? Obětovala jsem oblázek a zachránila jsem démant. Moje smrt vykoupí život cenný pro svět a pro mne dražší než můj vlastní. Ano, otče, jsem otrávena, ale vězte, že ten jed koloval ve vašich žilách.“

„Matylido!“

„Co vám teď povím, nechtěla jsem vám nikdy odhalit, leda na smrtelném loži. Teď ten okamžik nadešel. Jistě jste ještě nezapomněl, jak vám ohrozilo život bodnutí jedovatého cientipedora. Lékař se vzdal naděje na záchranu, když prohlásil, že neví, jak vytáhnout jed z rány. Já znala jenom jeden prostředek, a neváhala jsem ho použít. Byla jsem s vámi sama a vy jste spal. Rozvázala jsem vám obvaz na ruce, políbila jsem ránu a vysála jsem jed vlastními ústy.

Zapůsobilo to rychleji, než jsem čekala. Smrt mi svírá srdce; ještě hodinku, a budu v lepším světě.“

„Všemohoucí Bože!“ vykřikl opat a klesl téměř bez života na lože.

Po chvíli se však náhle vztyčil a upřel na Matyldu pohled plný divokého zoufalství.

„Tak ty ses obětovala kvůli mně! Umíráš, umíráš proto, abys zachránila Ambrosia! Opravdu proti tomu není lék, Matyldo? Promluv na mne, promluv! Řekni mi, že se ještě dokážeš zachránit!“

„Uklidněte se, jediný můj příteli. Ano, znám ještě jeden prostředek, jak si zachránit život, ale je to prostředek, jehož si netroufám použít; je nebezpečný, je strašný! Vykoupila bych si život příliš draze – leda že bych směla žít pro vás.“

„Žij tedy pro mne, Matyldo, pro mne a pro mou vděčnost!“ (Chytil ji za ruku a přitiskl si ji jako u vytržení ke rtům.) „Vzpomeň si na naše nedávné rozhovory; souhlasím teď se vším. Vzpomeň si, jak živými barvami jsi mi vylíčila spojení duší; uskutečněme tu myšlenku! Zapomeňme na rozdíly pohlaví, opovrhňeme světskými předsudky a dívejme se jeden na druhého jako na bratra a na přítele! Jenom žij, Matyldo – žij pro mne!“

„Ne, Ambrosio, nesmí to být. Když jsem to říkala, klamala jsem vás i sebe – musím umřít buďto hned, nebo uchradnout pomalou trýzní neukojené touhy. Ach, od našeho posledního rozhovoru mi spadl z očí závoj a já strašlivě prohlédla. Nemiluji vás už tak zbožně, jako se zbožňuje světec; necením si vás už pro vaše duševní ctnosti; toužím po vašem těle. V prsou se mi probudila žena, stala jsem se kořistí bezuzdné vášně. Pryč s přátelstvím! Jak chladně a necitelně zní to slovo! Mé srdce hoří láskou, nevýslovnou láskou, a jen láska ji může splatit. Třeste se tedy, Ambrosio, třeste se, aby Bůh vaše prosby nevyslyšel! Jestli zůstanu naživu, vaše pravda, vaše pověst, vaše odměna života prožitého ve strádání – všechno, čeho si ceníte – je nenávratně totam! Nedokážu už se svou vášní bojovat, chopím se každé příležitosti, abych roznítla i vaši touhu, a udělám všechno,

abych vás zneuctila stejně jako sebe. Ne, ne, Ambrosio, já nesmím žít; každým okamžikem se přesvědčuji čím dál víc, že mám na vybranou jenom jedno; s každým úderem srdce cítím, že vás buďto musím mít, nebo zemřít.“

„Já žasnu, Matyldo! – Mluvíš to se mnou opravdu ty?“

Pohnul se, jako by chtěl vstát. Matylda pronikavě vykřikla, vztyčila se napůl v loži a objala ho pažemi, aby ho zadržela.

„Ne, neopouštějte mě! Berte moje poblouzení soucitně! Za několik hodin už tu nebudu. Ještě maličko, a osvobodím se od té potupné vášně!“

„Nešťastnice, co ti mám odpovědět? Nemohu – nesmím – Ale žij, Matyldo, žij!“

„Nemyslíte na to, co na mně žádáte. Jakže? Mám žít, abych se vrhla do hanby – stala se nástrojem pekel – nástrojem záhuby vaší i své vlastní? Cítíte, jak mi bije srdce, otče?“

Vzala ho za ruku. Ve svém zmatku, rozpacích a úžasu tu ruku neodtáhl a ucítil pod ní bít její srdce.

„Cítíte to srdce, otče? Ještě je sídlem cti, pravdy a čistoty. Jestli bude bít i zítra, propadne nejčernějším zločinům. Ach, nechte mě raději zemřít dnes! Nechte mě zemřít, dokud si ještě zasloužím slzu ctnostného muže. Takhle chci vydechnout naposled!“ (Opřela se mu hlavou o rameno a její zlaté vlasy se mu rozlily po hrudi.) „Ve vašem náručí klesnu do spánku; vaše ruka mi navždycky zavře víčka a vaše rty přijmou můj poslední vzdech. Nevzpomenete si na mne občas? Neprolijete někdy slzu na mém hrobě? Ach ano, ano, ano – ten polibek mě o tom ujišťuje!“

Byla hluboká noc. Hluboká tišina vůkol. Mdlé paprsky jediné lampy ozařovaly Matyldinu postavu a zalévaly celou matným tajemným světlem. Milencům nehrozilo žádné slídivé oko ani zvědavé ucho; nebylo slyšet nic než Matyldin melodický šepot. Ambrosio byl v plné mužné síle; viděl před sebou mladou a krásnou ženu, která mu zachránila život, která ho zbožňovala a kterou láska k němu

přivedla na pokraj hrobu. Seděl na jejím loži, ruka mu spočívala na jejích nadrech, její hlava se mu smyslně opírala o hrud'. Kdo by se divil, že pokušení podlehl? Opilý touhou přitiskl rty na rty, jež mu vycházely vstříc; jeho polibky soutěžily s Matyldinými vřelostí a vášní; sevřel ji uneseně do náručí; zapomněl na své klášterní sliby, na svou svatost, na svou pověst; neuvědomoval si už nic než rozkoš a příležitost.

„Ambrosio – Ach můj Ambrosio!“ vzdechla Matylda.

„Tvůj, navždycky tvůj,“ zamumlal mnich a klesl jí na řadra.

Kapitola III

*To jsou ti lotři,
co pocestným všem nahánějí strach.
Někteří z nich jsou také šlechtici,
takoví, jaké nevázanost mládí
vyvrhla z kruhu bohabojných lidí.*
— DVA ŠLEHTICI VERONŠTÍ

Markýz a Lorenzo pokračovali v cestě do paláce mlčky. První z nich se zaměstnával tím, že si v duchu vybavoval všechny okolnosti, jejichž sdělení by mohlo Lorenzovi ukázat jeho vztah k Agnes v nejlepším světle. Druhý pak, právem znepokojen o čest svého rodu, se cítil v markýzově společnosti nesvůj; dobrodružství, jehož byl právě svědkem, mu bránilo, aby s markýzem jednal jako s přítelem, jelikož se však sám právě ujal zprostředkování zájmů Antoniiniých, viděl, že by bylo nevhodné chovat se k donu Raymondovi jako k protivníkovi. Z těchto úvah dospěl k závěru, že bude nejmoudřejší, zachová-li hluboké mlčení, a netrpělivě čekal, až mu don Raymond všechno vysvětlí.

Dorazili do paláce rodu de las Cisternas. Markýz Lorenza okamžitě zavedl do svých komnat a jal se mu tlumočit své uspokojení, že ho nalézá v Madridu. Lorenzo ho přerušil.

„Odpustíte, pane,“ ozval se odměřeně, „jestliže na váš výraz náklonnosti odpovídám poněkud chladně. Jde o čest mé sestry, a dokud nebudu přesvědčen o její nedotčenosti a dokud se nevysvětlí smysl vaší korespondence s Agnes, nemohu vás považovat za přítele. Nemohu se dočkat, až uslyším, co znamenalo vaše chování, a doufám, že slíbené vysvětlení nebudete odkládat.“

„Dej mi nejdřív slovo, že mě vyslechněš trpělivě a shovívavě.“

„Miluji svou sestru příliš, abych ji snad soudil příkře, a do této chvíle jsem neměl dražšího přítele než vás. Přiznám se vám také, že vaše možnost zavázat si mě v záležitosti, která mi velmi leží na srdci, mě vede k horoucímu přání, abych vás dosud shledal za hodna své úcty.“

„Lorenzo, to je skvělé! Nic mi nemůže poskytnout větší potěšení než příležitost posloužit bratru Agnesinu.“

„Přesvědčte mě, že mohu vaši laskavost přijmout bez zneuctění, a nikomu na světě nebudu zavázán ochotněji.“

„Nejspíš jsi už od své sestry slyšel jméno Alfonso d'Alvarada?“

„Nikdy. Třebaže k Agnes cítím náklonnost vpravdě bratrskou, okolnosti nám zabránily strávit spolu delší dobu. Ještě jako dítě byla svěřena péči své tety, která se provdala za jistého německého šlechtice. Na jeho hradě zůstala až do doby přede dvěma roky, kdy se vrátila do Španěl, rozhodnuta uchýlit se do ústraní před světem.“

„Dobrý Bože! Lorenzo, tys věděl o jejím záměru, a přece ses nepokusil přesvědčit ji, aby jej změnila?“

„Křivdíte mi, markýzi. Ta zpráva, která mě zastihla v Neapoli, mnou přímo otrásla a pospíchal jsem zpátky do Madridu jenom proto, abych jí v té oběti zabránil. Okamžitě po návratu jsem letěl do konventu sv. Kláry, kde se Agnes rozhodla stát se novickou. Žádal jsem o rozhovor s ní. Představte si mé překvapení, když mi sestra vzkázala zamítavou odpověď; prohlásila rozhodně, že si je vědoma, jaký na ni mám vliv, a že by se v mé společnosti nemohla spolehnout sama na sebe až do dne před složením řeholního slibu. Zapřísahal jsem jeptišky, naléhal jsem, že musím Agnes vidět, a neváhal jsem se přiznat ke svému podezření, že jí brání v setkání se mnou proti její vlastní vůli. Aby se převorka očistila z nařčení, že drží Agnes násilím, přinesla mi několik řádek, psaných sestřiným dobře mi známým rukopisem, jež opakovaly vzkaz, který jsem byl již dostal. Všechny další pokusy alespoň o chvílku rozhovoru s ní byly stejně bezvýsledné jako ten první. Byla neoblomná a já nedostal dovolení

vidět ji až do dne předtím, kdy měla vstoupit do kláštera a nikdy víc ho neopustit. K onomu setkání došlo v přítomnosti našich nejbližších příbuzných. Uviděl jsem ji poprvé od jejího dětství a odehrál se nanejdůležitější dojemný výjev. Vrhla se mi na prsa, líbala mě a hořce plakala. Pokusil jsem se všemi možnými důvody, slzami i prosbami na kolenou odvrátit ji od jejího úmyslu. Líčil jsem jí všechny neshody řeholního života, maloval jsem její fantazii všechny radosti, kterých se chce vzdát, a zapřísahal jsem ji, aby se mi svěřila, co jí tak znechutilo svět. Při té poslední otázce zbledla a slzy jí vytryskly ještě prudčeji. Prosila mě, abych na ni v té věci nenaléhal; má prý mi stačit, že se jednou rozhodla, a klášter je prý jediné místo, kde teď může doufat v klid a mír. Setrvala ve svém předsevzetí a složila slib. Navštěvoval jsem ji často u mříže v hovorně a každým okamžikem, který jsem s ní strávil, se zvyšoval můj zármutek nad tím, že jsem ji ztratil. Krátce poté jsem musel opustit Madrid; vrátil jsem se teprve včera večer a od té doby jsem neměl čas zajít do konventu sv. Kláry.“

„Jméno Alfonso d'Alvarada jsi tedy nikdy neslyšel, dokud jsem je nevyslovil já sám?“

„Přece jen; teta mi jednou psala, že se nějakému dobrodruhovi toho jména podařilo vetřít se na hrad Lindenberg, že se vloudil do přízně mé sestry, a že ji dokonce přemluvil, aby s ním utekla. Nežli však ten kavalír mohl svůj plán uskutečnit, objevil, že panství na Hispaniole, které pokládal za majetek Agnesin, patří ve skutečnosti mně. Ta zpráva ho přiměla upustit od původního záměru; zmizel právě onoho dne, kdy mělo dojít k útěku, a Agnes v zoufalství nad jeho proradností a ničemností se rozhodla pro útočiště v klášteře. Teta se také zmínila, že se ten dobrodruh vydával za mého přítele, a chtěla vědět, jestli ho nějak znám. Odpověděl jsem záporně. Neměl jsem tehdy ani tušení, že Alfonso d'Alvarada a markýz de las Cisternas jsou jedna a táž osoba; popis onoho prvního mi v ničem neodpovídal tomu, co jsem věděl o druhém.“

„V tom je celá proradná povaha doni Rodolfy! Každé slovo té pomluvy je poznamenáno její zlomyslností, proľhaností a jejím nadáním překrucovat počiny každého, komu chce ublížit. Opuď mi, Medino, že tak otevřeně mluvím o tvé příbuzné. Zlo, které mi napáchala, ospravedľňuje mou nechuť k ní; a až vyslechněš můj příběh, přesvědčíš se sám, že moje výrazy nejsou nijak přehnaně přísné.“

A pak se jal vyprávět těmito slovy:

Příběh dona Raymonda, markýze de las Cisternas

Dlouhá zkušenost, můj drahý Lorenzo, mě přesvědčila o ušlechtilosti tvé povahy. Nemusel jsem čekat na tvoje prohlášení, že o dobrodružstvích své sestry nic nevíš, abych vytušil, že ti byla zatajena záměrně. Kdyby ses o nich byl dověďel, kolika nešťěstím jsme mohli Agnes i já ujít! Ale osud to předurčil jinak. Když jsem se s tvou sestrou seznámil, tys byl na cestách, a jelikož se naši nepřátelé postarali, aby jí zatajili, kde jsi, nemohla tě požádat o tvou ochranu a radu ani dopisem.

Jakmile jsem opustil Salamanku, kde jsi ty, jak jsem se doslechl později, zůstal na universitě ještě rok po mém odchodu, vydal jsem se okamžitě na cesty. Otec mě štěďře vybavil penězi, ale trval na tom, abych zatajil svou hodnost a vydával se za pouhého prostého šlechtice. Otcův příkaz mi zprostředkoval jeho přítel, vévoda z Villa Hermosa, velmož, jehož schopnosti a znalost světa jsem odjakživa choval v nejhlubší úctě.

„Věř mi, drahý Raymonde,“ řekl mi, „jednou oceníš dobrodiní svého dočasného ponížení. Pravda, jako syna markýze de las Cisternas by tě všude přijali s otevřenou náručí a tvé mladistvé marnivosti by mohla lichotit pozornost, kterou by tě zahrnovali ze všech stran. Teď bude všechno záležet hlavně na tobě; máš výtečná

doporučení, ale musíš se postarat sám, aby ti k něčemu byla; musíš se sám snažit, aby ses zalíbil; musíš usilovat o přízeň těch, jimž budeš představen; lidé, kteří by se jinak ucházeli o přátelství markýze de las Cisternas, nebudou mít zájem na objevování předností nebo na trpělivém snášení nedostatků Alfonsa d'Alvarady, takže když shledáš, že tě mají opravdu rádi, můžeš to s jistotou připsat svým dobrým vlastnostem, a ne své hodnosti, a pocty, kterých se ti dostane, budou daleko lichotivější. Kromě toho by ti tvůj urozený původ nedovolil stýkat se s nižšími vrstvami obyvatel, což nyní bude v tvé moci a což ti podle mého názoru značně prospěje. Neomezuj se na nejvyšší společnost zemí, kterými projdeš. Zkoumej způsoby a zvyky prostých lidí, navštěvuj chýše, a pozorováním, jak cizí velmoži zacházejí se svými vazaly, se uč zmírňovat břemena a rozmnožovat příjemnější stránky života svých vlastních poddaných. Podle mých názorů na výhody, které mladému muži, předurčenému k moci a k bohatství, poskytuje cestování, neměl by pokládat za zanedbatelnou tuhle příležitost ke styku s nižšími třídami a k očitému poznání trampot prostého lidu.“

Odpusť mi, Lorenzo, jestli se ti moje vyprávění zdá zdlouhavé; blízký vztah, který teď mezi námi vznikl, mě vede k touze, abys o mně věděl každou podrobnost, a ze strachu, abych nevynechal ani tu poslední maličkost, která by tvé smýšlení o tvé sestře a o mně obrátila příznivým směrem, ti možná budu vykládat ledacos, co ti třeba bude připadat nezajímavé.

Řídil jsem se vévodovou radou a brzy jsem se přesvědčil o její moudrosti. Opustil jsem Španěly pod přijatým jménem don Alfonso d'Alvarada v doprovodu jediného osvědčeně věrného sluhy. Mou první zastávkou byla Paříž. Na nějakou dobu mě okouzila, jak musí okouzlit každého muže, když je mladý, bohatý a má rád požitek. Uprostřed všech těch radovánek jsem však v srdci cítil, že mi něco chybí; začal jsem mít dost hýření; shledal jsem, že lidé, mezi nimiž jsem žil a kteří byli navenek tak uhlazení a svůdní, jsou v jádru frivolní,

necitelní a neupřímní. Odvrátil jsem se od obyvatel Paříže s nechutí a opustil jsem divadlo přepychu bez jediného vzdechu lítosti.

Zamířil jsem pak do Němec s úmyslem navštívit většinu hlavních panovnických dvorů. Před tou výpravou jsem se však chystal pobýt krátce ve Štrasburku. Když jsem v Luneville vystoupil z dostavníku, abych se něčím občerstvil, všiml jsem si nádherné ekvipáže se čtyřmi lokaji ve skvělých uniformách, která čekala před Stříbrným lvem. Brzy poté jsem z okna zahlédl jakousi dámu ušlechtilého zjevu, následovanou dvěma služebnými, která do onoho kočáru nastoupila, a ten okamžitě odejel.

Zeptal jsem se hostinského, kdo je ta dáma, co právě odcestovala.

„Jedna německá baronka, monsieur, velice urozená a bohatá; byla tady navštívit vévodkyni z Longueville, jak jsem se dověděl od jejího služebnictva. Teď jede do Štrasburku, kde se setká se svým chotěm, a oba se pak spolu vrátí na svůj hrad v Německu.“

Pokračoval jsem v cestě s úmyslem dorazit do Štrasburku ještě té noci. Mé plány mi však zmařilo zlámané kolo dostavníku. K nehodě došlo uprostřed hlubokého hvozdu a já se octl v nemalých rozpacích, co dělat. Bylo to v tuhé zimě, vůkol se už snášela noc, a do Štrasburku, nejbližšího města, zbývalo ještě pár mil. Zdálo se mi, že nechci-li strávit noc v lese, nezbyvá mi, než dojet na koni svého sluhu do Štrasburku, což byla v této roční době vyhlídka pramálo příjemná. Nevida však jiného východiska, byl jsem nucen rozhodnout se pro toto řešení. Sdělil jsem svůj záměr postilionovi a řekl jsem mu, že ze Štrasburku pošlu lidi, aby mu pomohli. Nedůvěřoval jsem příliš v jeho poctivost, ale jelikož Stefano byl dobře ozbrojen a vozka se mi zdál značně letitý, věřil jsem, že nijak neriskují ztrátu zavazadel.

Naštěstí, jak jsem si tenkrát myslel, se mi naskytla příležitost strávit noc příjemněji, než jsem očekával. Když jsem se zmínil o svém plánu pokračovat sám v cestě do Štrasburku, postilion zavrtěl nesouhlasně hlavou.

„Je to ještě daleko,“ prohlásil, „a sotva byste našel cestu bez průvodce; ostatně monsieur zřejmě není zvyklý na naši tuhou zimu a dost možná, že by nevydržel tak silný mráz –“

„Jaký to má smysl, všechny tyhle námitky?“ přerušil jsem ho netrpělivě. „Nic jiného mi nezbyvá; to zmrznu spíš, jestliže zůstanu přes noc v lese.“

„Zůstanete přes noc v lese?“ odpověděl mi. „Při svatém Denisovi, tak zle zas na tom ještě nejsme! Jestli se nepletu, jsme sotva pět minut pěšky od chýše mého starého přítele Baptisty, je to dřevorubec a poctivec od kosti. Určitě vás u sebe s radostí nechá přes noc. Já zatím na podsedním koni dojedu do Štrasburku a přivedu řemeslníky, aby vám opravili kočár hned za svítání.“

„Proboha svatého!“ vykřikl jsem. „Jak jste mě mohl tak dlouho napínat? Proč jste mi o té chýši neřekl hned? To byla ale hloupost!“

„Myslel jsem, že by třeba monsieur neráčil přijmout –“

„Nesmysl! Tak honem, dost řečí a zaveďte nás neprodleně k chýši toho dřevorubce!“ Poslechl a vykročili jsme; koním se s jistými potížemi podařilo odtáhnout porouchané vozidlo za námi. Můj sluha zimou téměř ztratil řeč a já sám začal pocítovat účinky mrazu, než jsme konečně dorazili k vytoužené chýši. Byla malá, ale úhledná, a když jsme se k ní blížili, potěšil mě pohled oknem na záři příjemně plápolajícího ohně. Náš průvodce zaklepal na dveře. Chvíli trvalo, než jsme se dočkali odpovědi; lidé uvnitř byli zřejmě na pochybách, zda nás mají vpustit.

„No tak, příteli Baptisto!“ křičel netrpělivě vozká. „Co ti to tak dlouho trvá? Spíš snad? Nebo bys odepřel nocleh pánovi, kterému se právě v lese poroučel kočár?“

„Ach, to jsi ty, poctivý Claude?“ ozval se zevnitř mužský hlas. „Počkej chvílku, hnedka otevřu.“

Brzy poté se odsunuly petlice, dveře se otevřely a objevil se muž s lampou v ruce, srdečně se přivítal s naším průvodcem a pak se obrátil ke mně: „Jen dál, monsieur, jen dál a buďte vítán! Odpusťte,

že jsem vám neotevřel hned, ale máme tady kolem tolik lotrasů, že jsem vás nejdřív s odpuštěním považoval za jednoho z nich.“

S těmi slovy mě uvedl do světnice, kde jsem už dřív upozoroval oheň. Okamžitě mě usadil do křesla blízko krbu. Nějaká ženština, kterou jsem pokládal za ženu svého hostitele, vstala při mém příchodu ze svého místa a pozdravila mě nepatrnou odměřenou úklonou. Na mou poklonu neodpověděla, ale hned si zase sedla a pokračovala v rozdělané práci. Její manžel se choval právě tak přátelsky jako ona stroze a odpudivě.

„Rád bych vás uložil pohodlněji, monsieur,“ řekl, „ale nemůžeme se v téhle chajdě chlubit nadbytkem místa. Přesto snad světničku pro vás a druhou pro vašeho sluhu nějak seženeme. Budete se muset spokojit s málem, ale co máme, věřte mi, to dáme ze srdce.“ Pak se obrátil na svou ženu. „Co tady tak sedíš, Markéto, jako bys neměla nic lepšího na práci? Hni sebou, ženská! Hni sebou! Přines něco k večeři a najdi nějaká prostěradla. No tak! Přihod' pár polen na oheň, nevidíš pána, že je celý zmrzlý?“

Žena odhodila svou práci na stůl a jala se plnit jeho rozkazy se všemi známkami nevole. Její tvář si mi nelíbila od první chvíle, co jsem si ji prohlédl, a přece měla vcelku nepochybně hezké rysy; byla však v obličeji zažloutlá a postavou hubená, až vyzáblá; ustavičně se škaredila a z tváře jí hleděla taková zatvrzelost a nechota, že to nemohlo uniknout ani nejméně vnímavému pozorovateli. Každý její pohled i pohyb vyjadřoval mrzutost a podrážděnost a její odpovědi Baptistovi, když jí dobromyslně vyčítal její nasupený výraz, zněly nevrle, stroze a pichlavě. Zkrátka a dobře jsem k ní na první pohled pocítil stejnou nechuť, jako jsem pocítil sympatii k jejímu manželovi, jehož vzezření budilo úctu a důvěru. Jeho tvář byla upřímná, nezáludná a přátelská; z jeho chování vyzařovala poctivost venkovana bez jeho hrubosti; líce měl široké, plné a ruměné a jeho podsaditost jako by plně omlouvala vyzáblost jeho ženy. Podle jeho vrásčitého čela jsem soudil, že má na hřbetě dobrých šest křížků,

ale snášel ta léta dobře a zdál se dosud při plné síle. Ženě nemohlo být víc než třicet, ale duchem a živostí byla neskonalé starší než její manžel.

Přes zřejmou neochotu se však pustila do přípravy večeře, zatímco dřevorubec se vesele rozpovídal o nejrůznějších věcech. Postilion vyzbrojený teď láhví lihoviny byl připraven vydat se do Štrasburku a zeptal se mě, mám-li ještě nějaké příkazy.

„Do Štrasburku?“ přerušil ho Baptista. „Snad se tam nechystáš teď v noci?“

„Dovol, jestli neseženu řemeslníky, aby opravili dostavník, jak by se monsieur dostal zejtra odtud?“

„To máš pravdu, na dostavník jsem zapomněl. Ale co aby ses tady aspoň navečeřel, Claude? Tím tolik času nepromeškáš a monsieur se zdá tak dobrotivý, že tě jistě nepošle s prázdným žaludkem do tak třeslutě mrazivé noci.“

S tím jsem beze všeho souhlasil a řekl jsem postilionovi, že vůbec nezáleží na tom, dostanu-li se zítra do Štrasburku o hodinu či o dvě později. Poděkoval mi a pak vyšel se Stefanem z chýše, aby zavedl koně do dřevorubcovy maštale. Baptista je vyprovodil ke dveřím a ustaraně vyhlédl ven. „Fičí tam severák,“ poznamenal. „Copak asi zdrželo ty mé dva chlapce? Monsieur, ukážu vám dva z nejlepších mládenců, jaké kdy nosil svět; staršímu je třiatdvacet a druhý je o rok mladší; na padesát mil od Štrasburku nenajdete nikoho, kdo by se jim vyrovnal rozumem, kuráží a čilostí. Kéž by už byli zpátky! Začínám o ně mít starost.“

Markéta právě prostírala na stůl. „Máte o svoje syny stejné obavy?“ zeptal jsem se jí.

„Kdepak já,“ zabručela, „moje děti to nejsou.“

„No tak, Markéto!“ ozval se manžel, „nemusíš se na pána utrhovat kvůli obyčejné otázce; kdyby ses neškaredila, nikdy by tě nepovažoval za tak starou, abys mohla mít třiatdvacetiletého syna; aspoň vidíš, kolik ti ta nabručenost přidává let! Odpusťte ženě její

hrubost, monsieur; podráždí ji každá maličkost a popudilo ji, že ji nepokládáte za sotva třicátnici. Nemám snad pravdu, Markéto? Vždyť víte, monsieur, že věk je pro každou ženu vždycky choulostivá záležitost. No tak, Markéto! Zasměj se trochu! Jestli nemáš tak staré syny dnes, dorostou ti za nějakých dvacet let, a dožijeme se doufám toho, že z nich budou stejní chlapíci jako Jacques a Robert.“

Markéta divoce spráskla ruce. „Chraňbůh!“ vykřikla. „Chraňbůh! Kdybych si to myslila, zaškrtila bych je vlastníma rukama!“

Vyšla kvapně ze světnice a pustila se po schodech nahoru. Nemohl jsem si pomoci a řekl jsem dřevorubci, jak ho lituji, že je na celý život svázán s takovou semetrikou.

„Panebože! Monsieur, každý neseme svůj kříž a Markéta je ten můj. Ostatně je jenom nabručená, ale není v jádru zlá; nejhorší je, že z lásky ke svým dvěma dětem z prvního manželství nakládá s mými dvěma syny jako macecha, nemůže je vystát, a kdyby záleželo na ní, nepustila by je ani přes práh. Ale já jí v tomhle punktu neustoupím a nikdy nenechám ty dva chudáky světa na milost a nemilost, jak mě o to často žádala. Ve všem ostatním jí nechávám volnou ruku a ona opravdu vede domácnost znamenitě, to jí zas musím přiznat.“

Tak a podobně jsme rozmlouvali, když nás najednou vytrhl z rozhovoru halasný pokřik, který se rozlehl hvozdem. „Moji synové, doufám!“ zvolal dřevorubec a běžel otevřít dveře.

Pokřik zazněl znovu. Pak jsme rozeznali koňský dusot a brzy zastavil u dveří chýše kočár doprovázený několika kavaleristy. Jeden z jezdců se zeptal, jak daleko mají ještě do Štrasburku. Jelikož se obrátil na mne, udal jsem mu počet mil, který jsem se dověděl od Clauda, načež vozky kočáru zasypala salva kleteb za to, že zabloudili. Pak se o vzdálenosti do Štrasburku dověděly osoby v kočáře, jakož i o tom, že koně jsou tak unaveni, že nejsou s to pokračovat v cestě. Nějaká dáma, která se zdála velitelkou, nad tou zprávou projevila nelibost, protože se však nedalo nic jiného dělat, jeden ze sloužících se zeptal dřevorubce, zda jim může poskytnout přístřeší na noc.

Můj hostitel tím zřejmě přišel do velkých rozpaků a odpověděl záporně s vysvětlením, že jediné volné jizby v domě už propůjčil jistému španělskému šlechtici a jeho sluhovi. Jakmile jsem to uslyšel, galantnost mého národa mi nedovolila ponechat si nocleh, jehož měla zapotřebí žena. Okamžitě jsem dřevorubci sdělil, že se ho vzdávám ve prospěch dámy. Namítal sice něco, ale já jeho námitky neuznal a spěchal jsem ke kočáru, otevřel jsem dvířka a pomohl jsem dámě vystoupit. Okamžitě jsem v ní poznal onu osobu, kterou jsem už viděl v hospodě v Luneville. Využil jsem příležitosti zeptat se jednoho z jejích sloužících na její jméno.

„Baronka z Lindenbergu,“ zněla odpověď.

Nemohl jsem přehlédnout, jak rozdílně náš hostitel přijal tyto nové příchozí a mne. Ve tváři měl zřetelně vepsanou nechuť přijmout je a jenom stěží se přemohl, aby dámu přivítal. Zavedl jsem ji dovnitř a usadil ji v křesle, ze kterého jsem před chvílí vstal. Velice milostivě mi poděkovala a natisíckrát se mi omluvila, že mi působí takovou nepříjemnost. Dřevorubcova tvář se najednou rozzářila.

„Konečně jsem to zařídil!“ vpadl dámě do jejích omluv. „Můžu vás uložit i s vašimi průvodci, madame, a přece nebudete nucena nechat tady pána strádat za jeho dvornost. Máme dvě volné světnice, jednu pro dámu a druhou pro vás, monsieur; moje žena přenechá svou jizbu oběma komorným, kdežto mužské služebnictvo se bude muset spokojit s prostornou stodolou pár kroků od chalupy; rozděláme jim tam pořádný oheň a dáme jim tak slušnou večeři, jakou jen seženeme.“

Poté, co dáma vyjádřila své díky a já svůj nesouhlas s tím, aby se Markéta vzdala svého lože, jsme se na tom řešení konečně dohodli. Poněvadž světnice byla těsná, baronka okamžitě propustila své mužské sluhy. Baptista se je právě chystal doprovodit do stodoly, o níž se prve zmínil, když se ve dveřích chýše objevili dva mladí mužové.

„Hrom a peklo!“ vykřikl první z nich a ucouvl. „Roberte, máme chalupu plnou cizích lidí!“

„Ha, moji synové!“ zvolal hostitel. „Jacquesi! A Roberte! Kde jste běhali, chlapi? Pro vás tu je ještě místa dost.“

Po jeho ujištění vešli mladíci dovnitř. Otec je představil baronce i mně, načež odešel s našimi sluhy, zatímco Markéta na jejich žádost zavedla obě komorné do jizby určené pro jejich paní.

Oba nově příchozí byli vysocí, statní a urostlí mladí muži s tvrdými a silně osmahými obličejí. Několika slovy nám složili poklonu a pozdravili se jako se starým známým s Claudem, který právě vstoupil do světnice. Pak odhodili pláště, do nichž byli zahaleni, odepjali si kožené opasky, na nichž visely dlouhé tesáky, a oba odložili na polici po páru pistolí.

„Cestujete pořádně ozbrojeni,“ poznamenal jsem.

„Pravda, monsieur,“ odpověděl Robert. „Vyjeli jsme ze Štrasburku pozdě navečer a člověk si musí dát pozor, když projíždí tímhle hvozdem po setmění; okolní kraj nemá zrovna dobrou pověst, to vám řeknu.“

„A proč?“ chtěla vědět baronka. „Jsou tu snad loupežníci?“

„Říká se to, madame, třebaže já sám jezdím naším hvozdem v každou denní i noční dobu, a nikdy jsem se ještě s žádným nasetkal.“

Vtom se vrátila Markéta. Nevlastní synové ji zatáhli do protějšího kouta světnice a chvíli si s ní šeptali. Podle pohledů, které na nás občas vrhali, jsem se domyslí, že se vyptávají, co v chalupě děláme.

Baronka zatím vyjádřila svou starost, že její manžel o ni vystojí mnoho strachu. Zamýšlela vyslat jednoho ze svých sluhů, aby barona zpravil o jejím zdržení, ale to, co nám o hvozdu sdělili oba mladí mužové, její plán překazilo. Claude jí však pomohl z tísně, když jí řekl, že musí stejně té noci do Štrasburku, a svěří-li mu baronka dopis, že se může spolehnout na jeho bezpečné doručení.

„Ale jak to,“ podivil jsem se, „že vy nemáte žádný strach ze setkání s těmi loupežníky?“

„Bohužel, monsieur, chudák s početnou rodinou nesmí pohrdnout jistým výdělkem, jestliže je spojen s trochou nebezpečí, a pan baron mě snad za mou námahu nějakou maličkostí odmění; ostatně nemám co ztratit, leda svůj život, a ten by loupežníkům za to nestál.“

Jeho důvody mě nepřesvědčily a radil jsem mu, aby počkal až do rána, ale protože mě v tom baronka nepodepřela, musel jsem ustoupit. Baronka z Lindenbergu, jak jsem se přesvědčil později, byla dávno zvyklá obětovat zájmy druhých lidí svým vlastním, a její přání poslat Clauda do Štrasburku ji zaslepilo tak, že neviděla nebezpečí takového podniku. Rozhodlo se tedy, že se Claude vypraví bez prodlení na cestu. Baronka napsala dopis svému choti a já poslal pár řádek svému bankéři s oznámením, že dorazím do Štrasburku teprve zítra. Claude vzal naše listy a vyšel z chalupy.

Dáma prohlásila, že ji cesta velice unavila; kromě toho, jakou ujeli vzdálenost, vozkové ještě zabloudili v lese. Obrátila se tedy na Markétu a požádala, aby ji zavedla do její jizby a nechala ji půl hodiny odpočívat. Okamžitě byla zavolána jedna komorná, která přišla se světlem, a baronka ji následovala nahoru do patra. Ve světnici, kde jsem dlel, se prostíralo, a Markéta nelenila dát mi najevo, že jí překážím. Její náznaky byly tak zřetelné, že se nedaly dobře přehlédnout, a tak jsem požádal jednoho z mladíků, aby mě doprovodil do jizby, kde mám spát a kde mohu vyčkat, dokud nebude hotova večeře.

„Která světnice to je, máti?“ zeptal se Robert.

„Ta se zelenými závěsy,“ odpověděla. „Právě jsem si dala práci a připravila jsem ji, povlékla jsem postel čistými prostěradly, tak jestli pána napadne válet se v ní, může si ji pak pro mne za mne ustlat znovu sám.“

„Máš špatnou náladu, máti, ale to není žádná novinka. Račte laskavě za mnou, monsieur!“

Otevřel dveře a vykročil k úzkému schodišti.

„Nemáš světlo,“ zarazila ho Markéta. „Chceš si zlámat vaz sám, nebo chceš, aby si ho srazil tady pán?“

Prošla kolem mne a dala Robertovi do ruky svíčku, se kterou začal stoupat do schodů. Jacques byl zaneprázdněn prostíráním stolu a byl ke mně obrácen zády. Markéta využila nestřeženého okamžiku, chytila mě za ruku a silně mi ji stiskla.

„Podívejte se na prostěradla!“ utrousila, když mě mījela, a okamžitě se znovu zabrala do přerušené práce.

Zaražen jejím náhlým počinem, zůstal jsem stát jako zkamenělý. Vzpamatoval mě Robertův hlas, který mě vyzval, abych ho následoval. Vystoupil jsem po schodech. Můj průvodce mě zavedl do jizby, kde v krbu nádherně plápolala polena. Postavil svíčku na stůl, zeptal se, zda mám ještě nějaké příkazy, a na mou zápornou odpověď mě nechal o samotě. Můžeš si být jist, že sotva jsem se octl sám, okamžitě jsem se zachoval podle Markétiny výzvy. Popadl jsem svíčku, přistoupil jsem k lůžku a odhrnul pokrývkou. Jaký byl můj úžas a moje hrůza, když jsem na prostěradlech objevil krvavé skvrny!

V té chvíli mi v obrazotvornosti vytanulo na tisíc zmatených představ. Loupežníci zamořující hvozď, Markétin výkřik o jejích dětech, výzbroj a vzezření obou mladých mužů i různé historky, které jsem slýchal o častém tajném spojení banditů s postiliony – to všechno mi proletělo hlavou a naplnilo mě pochybami a obavami. Přemítal jsem o nejschůdnější cestě, jak si svoje závěry ověřit. Náhle jsem si uvědomil, že pod oknem někdo kvapně přechází sem a tam. Všechno ve mně najednou vyvolávalo podezření. Opatrně jsem se připlížil k oknu, které navzdory mrazu zůstalo otevřené, protože jizba byla dlouho nevětraná. Odvážil jsem se vyhlédnout ven. Paprsky luny mi dovolily rozeznat mužskou postavu, ve které

jsem bez obtíží poznal svého hostitele. Pozoroval jsem jeho pohyby. Chvíli rychle přecházel, pak zůstal stát a zřejmě naslouchal, pak začal podupávat a bít se pažemi do těla, jako by se chránil před nepřívětivostí počasí, a při sebemenším hluku, když zdola z domu zazněl nějaký hlas, když se kolem něho mihl netopýr nebo když zaharašil vítr v bezlistých větvích, sebou trhl a netrpělivě se rozhlížel.

„Mor na něho!“ zamumlal po chvíli v krajním podráždění. „Kde tak dlouho vězí?“ Promluvil zastřeným hlasem, ale poněvadž stál právě pod oknem, rozeznal jsem jeho slova bez obtíží.

Náhle jsem zaslechl blížící se kročeje. Baptista vykročil po zvuku a setkal se s mužem, kterého jeho malá postava a trubka zavěšená přes rameno označovala k mému údivu za věrného Clauda, o němž jsem předpokládal, že už je na cestě do Štrasburku. V očekávání, že mi jejich rozhovor nějak osvětlí mé postavení, zařídil jsem se kvapně tak, abych je mohl bezpečně vyslechnout. Zhasil jsem proto svíčku, která stála na stole u postele – plamen z krbu nebyl dost jasný, aby mě prozradil – a okamžitě jsem znovu zaujal místo u okna.

Mužové, na něž se soustředila moje zvědavost, zůstali stát přímo pod ním. Zdá se, že během mé kratičké nepřítomnosti vytkl dřevorubec Claudovi jeho zdržení, poněvadž v okamžiku mého návratu k oknu se Claude snažil ospravedlnit.

„Ale teď,“ končil, „napravím horlivostí svou předešlou liknavost.“

„Pod tou podmínkou,“ odpověděl Baptista, „ti rád odpustím, ale opravdu bys měl ve vlastním zájmu projevit horlivost co největší, když už se s námi podílíš rovným dílem o výtěžek. Byla by hanba nechat si uniknout tak skvělou příležitost. Říkáš tedy, že ten Španěl je bohatý?“

„Jeho sluha se chlubil v hospodě, že jeho zavazadla v dostavníku stojí za dva tisíce pistolí.“

Jak jsem v tom okamžiku proklínal Stefanovi nerozvážnou chvástavost!

„A o baronce jsem slyšel,“ pokračoval postilión, „že s sebou veze skříňku se šperky nesmírné ceny.“

„Možná, ale stejně bych byl radši, kdyby se do toho nebyla připletla. Ten Španěl byl jistá kořist; jeho i jeho sluhu bychom s chlapci snadno vyřídili a rozdělili bychom se pak o ty dva tisíce pistolí mezi námi čtyřmi. Teď musíme přibrat k dělení celou bandu, a třeba nám ještě ptáčky uletí. Jestli se naši přátelé rozjedou na svá různá stanoviště dřív, než dorazíš do jeskyně, bude všechno ztraceno. Sluhů té dámy je moc na to, abychom si s nimi poradili sami. Jestli tu naši společníci nebudou včas, budeme ty pocestné muset zítra nechat odjet bez úhony.“

„Smůla, že moji kolegové, co kočírují její kočár, nepatří jako z udělání do našeho bratrstva! Ale žádný strach, kamaráde Baptisto; za hodinu jsem v jeskyni, teď máme teprve deset, a o půlnoci můžeš čekat celou bandu. Bud' zdrav a dej si pozor na ženu; víš, s jakým odporem se dívá na náš způsob života, a mohla by najít cestu, jak varovat sluhy té dámy před naším záměrem.“

„Oho! Jejím mlčením jsem si jist; na to se mě příliš bojí a má příliš ráda svoje děti, aby si troufala prozradit moje tajemství. Ostatně Jacques s Robertem ji hlídají jako ostríží a nepustí ji na krok z chalupy. Sluhy jsem bezpečně odklidil do stodoly. Udržím všechno v klidu až do příchodu našich přátel. Kdybych věděl určitě, že je najdeš, vyřídili bychom ty bohaté cizince v tu ránu, ale protože je možné, že se s bandou mineš, mám strach, co by se stalo, až by se po nich ráno ptali jejich sluhové.“

„A co když náš plán odhalí někdo z těch dvou cestujících?“

„To bychom museli oddělat dýkou ty, které máme v moci, a pokusit se pak vyříditi ostatní. Ale pospěš si radši do jeskyně, abychom se takovému riziku vyhnuli; banditi nikdy nevyjíždějí před jedenáctou, a jestli si popílíš, zastihneš je možná ještě včas.“

„Řekni Robertovi, že si vezmu jeho koně; můj přetrhl uzdu a utekl mi do lesa. Jaké je dnes heslo?“

„Odměna za kuráž.“

„To stačí. Spěchám do jeskyně.“

„A já se vrátím k hostům; aby moje nepřítomnost nevzbudila podezření. Šťastnou cestu a čiň se!“

Nato se oba ctní kumpáni rozešli; jeden se pustil k maštali, zatímco druhý zamířil zpátky do chalupy.

Můžeš si představit, co jsem asi cítil při tom rozhovoru, ze kterého mi neuniklo ani slůvko. Báł jsem se, abych se neprozradil svým vlastním chováním, a neviděl jsem žádné východisko, jak uniknout hrozícímu nebezpečí. Věděl jsem, že odpor by byl marný; byl jsem beze zbraně a sám proti třem. Přesto jsem se nakonec rozhodl prodat svůj život co nejdraž. Ze strachu, aby si Baptista nevšiml mé nepřítomnosti a nepodezíral mě, že jsem vyslechl poselství, s jakým vypravil Clauda, jsem honem znovu zažehl svíčku a vyšel jsem z jizby. Po návratu dolů jsem našel stůl prostřený pro šest osob. Baronka seděla u krbu, Markéta právě připravovala salát a její nevlastní synové si spolu šuškali na druhém konci světnice. Baptista, který cestou zpátky k domovním dveřím musel obejít zahradu, se ještě nevrátil. Posadil jsem se tiše proti baronce.

Můj letmý pohled Markétě hned prozradil, že mě nevarovala nadarmo. Jak jinak mi teď najednou připadala! V čem jsem dřív viděl nevrlost a mrzutost, objevil jsem teď odpor k jejím společníkům a soucit se mnou v mém nebezpečném postavení. Vzhlížel jsem k ní jako ke své jediné spojenkyni, ale věděl jsem, jak podezíravým okem ji manžel hlídá, a tak jsem nemohl příliš spoléhat na projevy její dobré vůle.

Přes všechno úsilí, abych potlačil své rozčilení, zračilo se mi zřejmě až příliš v tváři. Byl jsem bledý a mluvil jsem i jednal rozháraně a stísněně. Oba mladí mužové si toho všimli a zeptali se mě na příčinu. Připsal jsem to přemíře únavy a prudkým účinkům drsného počasí. Netroufám si soudit, zda mi věřili či ne, přestali mě však alespoň uvádět do rozpaků svými otázkami. Pokusil jsem se

zaplašit myšlenky na hrozící nebezpečí rozhovorem s baronkou. Mluvil jsem o různých věcech a zmínil jsem se i o své zamýšlené návštěvě Německa. Bůh ví, jak málo jsem v té chvíli doufal, že je kdy uvidím! Odpověděla mi velice živě a zdvořile, prohlásila, že potěšení z našeho seznámení ji plně odškodnilo za zdržení v cestě, a naléhavě mě zvala, abych nějaký čas pobyl na hradě Lindenbergu. Při těchto jejích slovech si oba mládenci vyměnili potměšilý úsměv, který říkal, že baronka by musela mít z pekla štěstí, aby se na svůj hrad sama vrátila. Jejich pohled mi neunikl, ale podařilo se mi zatajit, jak mě v té chvíli bodlo u srdce. Pokračoval jsem v rozhovoru s dámou, ale mluvil jsem tak nesouvisle, že baronka zapochybovala, jak mi řekla později, jestli jsem při zdravých smyslech. Pravda byla taková, že zatímco jsem mluvil o jednom, v myšlenkách jsem se plně obíral něčím docela jiným. Uvažoval jsem, jak vyklouznout z chýše, najít cestu ke stodole a zpravit sluhy o plánech našeho hostitele. Brzy jsem se přesvědčil o neuskutečnitelnosti takového pokusu. Jacques a Robert ze mne na okamžik nespustili bdělé oko, a tak jsem se té myšlenky musel vzdát. Všechny moje naděje se teď upjaly k tomu, že Claude bandity nenajde a že tedy, podle toho, co jsem vyslechl, budeme ráno propuštěni bez úhony.

Bezděky jsem se zachvěl, když do světnice vkročil Baptista. Horlivě se omlouval za svou dlouhou nepřítomnost, ale „zdržely ho neodkladné záležitosti“. Poprosil pak o dovolení, aby směl se svou rodinou povečeřet u jednoho stolu s námi, poněvadž by mu jinak účta k nám nedovolila, aby se toho odvážil. Jak jsem toho pokrytce v duchu proklínal! Jak jsem si ošklivil přítomnost toho zákeřníka, který se mě chystal připravit o život, jenž mi byl v té době neskonale drahý! Měl jsem tenkrát všechny důvody být s ním spokojen; byl jsem mladý, bohatý, urozený a vzdělaný a otvíraly se přede mnou nejkrásnější výhledy. A najednou jsem viděl nebezpečí, že se mé naděje skončí tím nejohrožnějším způsobem, a přesto jsem se musel

přetvařovat a přijímat se zdánlivou vděčností falešné pozornosti vraha, který mířil dýkou na mou hrud'.

Dovolení, o něž hostitel žádal, se mu beze všeho dostalo. Posadili jsme se ke stolu. Seděl jsem s baronkou na jedné straně, synové proti nám zády ke dveřím, Baptista zaujal místo vedle baronky na horním konci a místo vedle něho zůstalo pro jeho ženu. Ta brzy vešla do světnice a postavila před nás prostou, leč chutnou venkovskou krmi. Hostitel pokládal za nutné omluvit se za tak chudou večeři, netušil prý, že přijdeme, a může nám nabídnout jen to, co bylo připraveno pro jeho vlastní rodinu.

„Ale pro případ,“ dodal, „že by nějaká nepředvídaná náhoda zdržela vzácné hosty déle, než teď zamýšlejí, doufám, že se o ně postarám líp.“

Ten padouch! Dobře jsem věděl, na jakou nepředvídanou náhodu naráží. Zachvěl jsem se při pomyslení, jak se o nás hodlá postarat.

Z mé společnice v nebezpečí jako by docela spadla rozmrzelost nad zdržením v cestě. Smála se a žertovala s rodinou s překypujícím veselím. Snažil jsem se řídit se jejím příkladem, ale marně. Byl jsem zřejmě duševně vykloubený a úsilí, s jakým jsem se přemáhal, neušlo Baptistově pozornosti.

„No tak, monsieur, rozveselte se trochu!“ nabádal mě. „Zřejmě jste se ještě nevzpamatoval z té únavy. Co byste říkal na povzbuzení sklence výtečného starého vína, které mi zůstalo po mém otci? Dej mu Pánbůh věčnou slávu, už má všechno trápení za sebou! Zřídkakdy na to víno sáhnu, ale tak vzácní hosté mě nepoctí každý den, a taková příležitost si zaslouží zapít ji lahvičkou!“

Pak dal své ženě klíč a popsal jí, kde zmíněné víno najde. Nezdála se tím posláním nijak potěšena; vzala klíč s rozpaky a váhala vstát od stolu.

„Tys mě neslyšela?“ obořil se na ni Baptista vztekle.

Markéta po něm šlehla pohledem, ve kterém se mísila zlost se strachem, a vyšla ze světnice. Baptista ji podezíravě sledoval očima, dokud se za ní nezavřely dveře.

Brzy se vrátila s lahví zapečetěnou žlutým voskem. Postavila ji na stůl a vrátila klíč manželovi. Napadlo mě, že nám ten nápoj nebyl nabídnut bez nějakého záměru, a pozoroval jsem s neklidem Markétiny pohyby. Vyplachovala právě pohárky z rohu. Když je stavěla před Baptistu, viděla, že na ní visím očima, a v okamžiku, kdy si myslela, že ji banditi nepozorují, mi naznačila pohybem hlavy, abych to víno neochutnával. Pak znovu zaujala své místo.

Hostitel zatím vytáhl zátku, nalil do dvou pohárků a nabídl je dámě a mně. Baronka se nejdřív zdráhala, ale Baptista tak naléhal, že mu nakonec musela vyhovět. Ze strachu, abych nevzbudil podezření, jsem bez váhání přijal pohár nabídnutý mne. Podle barvy a vůně jsem hádal na šampaňské, ale drobná zrníčka plovoucí na hladině mě přesvědčila, že se s ním dalo něco nekalého. Netroufal jsem si však projevit svůj odpor; pozdvihl jsem pohár ke rtům a tvářil jsem se, že piji; najednou jsem však vyskočil ze židle a vrhl jsem se ke štoudvi s vodou opodál, ve které Markéta před chvílí vyplachovala pohárky. Předstíral jsem, že víno znechuceně vyplivuji, a využil jsem té příležitosti, abych obsah poháru vylil nepozorovaně do štoudve.

Bandity moje počínání zřejmě vyplašilo. Jacques napůl vstal, sáhl si do západří a já postřehl rukojeť dýky. Vrátil jsem se na své místo jakoby nic a tvářil jsem se, že jsem jejich zmatek nepozoroval.

„Nezavděčil jste se mému gustu, poctivý příteli,“ obrátil jsem se k Baptistovi. „Nemohu se napít šampaňského, aby se mi z něho neudělalo pořádně zle. Ted’ jsem pár doušků vypil, než jsem si uvědomil, co piji, a bojím se, že na svou nerozvážnost doplatím.“

Baptista s Jacquesem si vyměnili nedůvěřivé pohledy.

„Třeba se vám protiví ta vůně,“ poznamenal Robert.

Vstal od stolu a odnesl můj pohár. Všiml jsem si, že zkoumá, jestli jsem vypil většinu obsahu.

„Musel toho vypít dost,“ řekl šeptem bratrovi, když si znovu sedal.

Markéta se zatvářila ustaraně, že jsem se přece jen napil. Vyvrátil jsem jí to letmým pohledem.

Čekal jsem z úzkostí, jak ten nápoj zapůsobí na dámu. Nepochyboval jsem, že ona zrníčka, kterých jsem si všiml, byla jedovatá, a vyčítal jsem si v duchu, že jsem nenašel příležitost varovat ji před nebezpečím. Ale uplynulo několik okamžiků a zjistil jsem, že se baronce zavřela víčka, hlava jí klesla na rameno a ona usnula hlubokým spánkem. Tvářil jsem se, že jsem nic nezpozoroval, a pokračoval jsem v rozhovoru s Baptistou se vší zdánlivou veselostí, kterou jsem dokázal předstírat, ale hostitel už mi neodpovídal bez přemáhání, díval se na mne s výrazem nedůvěry a úžasu a stále častěji si šeptal se svými banditskými syny. Moje postavení bylo čím dál trapnější; čím dál méně se mi dařilo tvářit se přirozeně. V hrůze z příchodu loupežnických kumpánů právě tak jako ve strachu, že banditi prohlédnou, co vím o jejich záměrech, jsem nedokázal rozptýlit nedůvěru, která se jich zřejmě začala zmocňovat. Z toho nového dilematu mi opět pomohla přátelská Markéta. Prošla za zády svých nevlastních synů, na okamžik se zastavila proti mně, zavřela oči a sklonila hlavu na rameno. Tento náznak okamžitě rozptýlil mou nejistotu; napověděl mi, abych napodobil baronku a tvářil se, že na mne nápoj plně zapůsobil. Udělal jsem to a za chvíli se zdálo, že mě zmohl tvrdý spánek.

„Tak!“ zvolal Baptista, když jsem se zvrátil na opěradlo. „Konečně usnul! Už jsem si myslel, že nějak vytušil náš záměr a že ho budeme muset oddělat na místě.“

„A proč to neudělat?“ zeptal se krvelačný Jacques. „Proč mu nechávat možnost, aby naše tajemství prozradil? Markéto, podej mi pistoli, jedno zmačknutí kohoutku to s ním skoncuje nadobro!“

„Ale co když naši přátelé,“ namítl otec, „co když naši přátelé dnes v noci nepřijedou? To budeme ráno pěkně vypadat, až se po něm budou shánět sluhové! Ba ne, Jacquesi, musíme počkat na své společníky; jestli přijedou, budeme dost silní, abychom vyřídili sluhy i pány, a výhra bude naše. Jestli Claude tlupu nenajde, musíme se obrnit trpělivostí a strpět, aby nám kořist proklouzla mezi prsty. Chlapci, chlapci, kdybyste byli přijeli o pět minut dřív, byl s tím Španělem konec a měli jsme dva tisíce pistolí v kapse! Jenže vy nikdy nejste po ruce, když vás člověk nejvíc potřebuje. Jste smolaři, packalové –“

„Škoda řečí, táto,“ ohradil se Jacques. „Kdybys byl poslechl mne, bylo by už po všem. Ty, Robert, Claude a já – vždyť těch cizáků bylo jen dvakrát tolik, a ručím ti za to, že bychom je byli zmohli. Jenže Claude je pryč a pozdě bycha honit. Musíme trpělivě počkat na celou bandu, a jestli nám kořist unikne dnes, musíme si na ni počíhat zejtra.“

„Svatá pravda,“ souhlasil Baptista. „Markéto, dalas uspávací kapky těm dvěma komorným?“

Markéta přisvědčila.

„Tak je všechno v pořádku. Hlavu vzhůru, chlapci, ať to dopadne jak chce, my si nemáme nač naříkat. Nic nám nehrozí, můžeme hodně vyhrát a nic neztratíme.“

V tom okamžiku jsem zaslechl koňský dusot. Ach, jak hrůzně mi zabubnoval do uší! Po čele mi stékal studený pot a pocítil jsem všecken děs blížící se smrti. Nijak mě v té chvíli nepovzbudil zoufalý výkřik soucitné Markéty:

„Všemohoucí Bože, jsou ztraceni!“ Dřevorubec i jeho synové byli naštěstí příliš zaujati příjezdem svých kumpánů, aby si mě všímali; jinak by je mé prudké vzrušení určitě přesvědčilo, že svůj spánek jenom předstírám.

„Otevřete, otevřete!“ zahulákalo několik hlasů před chalupou.

„Ano, ano!“ zvolal radostně Baptista. „Jsou to naši přátelé, docela jistě! Ted' máme kořist v kapse! Honem, chlapci, honem! Zaved'te je do stodoly, víte, co je tam třeba!“

Robert spěchal otevřít domovní dveře.

„Ale nejdřív,“ ozval se Jacques a chopil se zbraní, „nejdřív vyřídíme tady ty spáče!“

„Ne, ne, ne!“ zarazil ho otec. „Ty běž do stodoly, tam je tě třeba! Tyhle dva a ty ženské nahoře nech mně!“

Jacques poslechl a vyšel za bratrem ven. Chvilí se tam zřejmě domlouvali s nově příchozími, načež jsem slyšel, jak loupežníci sesedají s koní, a jak jsem se domyslel, míří ke stodole.

„Tak! Tak je to rozumné!“ mumlal si Baptista. „Sesedli s koní, aby je mohli přepadnout znenadání. Výborně! A ted' ruče k dílu!“

Slyšel jsem, jak jde ke skříňce na druhém konci světnice a odmyká ji. V tom okamžiku mnou někdo lehce zatřásl.

„Ted'! Ted'!“ pošeptala mi Markéta. Otevřel jsem oči. Baptista ke mně stál zády. Nikdo jiný ve světnici nebyl, kromě Markéty a spící baronky. Padouch vytáhl ze skřínky dýku a zřejmě ji zkoušel, jestli je dost ostrá. Opomněl jsem se ozbrojit, ale uvědomil jsem si, že tohle je má poslední naděje na únik, a rozhodl jsem se nepromarnit příležitost. Vyskočil jsem ze židle, vrhl jsem se na Baptistu, sevřel jsem mu hrdlo a tiskl je tak pevně, že nestačil ani vykřiknout. Snad si vzpomínáš, jak jsem v Salamance vynikal silou v pažích. Ted' mi to prokázalo rozhodující službu. Překvapený, vystrašený a bezdechý padouch mi nebyl zdaleka rovnocenným soupeřem. Mrštíł jsem jím o zem a sevřel jsem ho ještě pevněji, a zatímco jsem ho tiskl k podlaze, že se nemohl ani pohnout, Markéta mu vypáčila z ruky dýku a pohroužila mu ji několikrát do srdce, dokud nevydechl naposled.

Sotva byl ten hrůzný, ale nezbytný čin dokonán, vyzvala mě Markéta, abych ji následoval.

„V útěku je naše jediná spása,“ řekla mi; „rychle pryč!“

Uposlechl jsem ji bez váhání, ale nechtěje ponechat baronku za obět pomstě loupežníků, vzal jsem ji, dosud spící, do náručí a pospíchal jsem za Markétou. Koně banditů stáli přivázaní poblíž dveří. Moje průvodkyně se vyšvihla na jednoho z nich, já se zařídil podle jejího příkladu, položil jsem si baronku před sebe a nasadil jsem koni ostruhy. Naší jedinou nadějí bylo dojet do Štrasburku, který byl daleko blíž, než mi tvrdil proradný Claude. Markéta dobře znala cestu a cválala přede mnou. Museli jsme minout stodolu, kde loupežníci mordovali naše sluhy. Dveře byly otevřeny; slyšeli jsme steny umírajících a kletby vražedníků. Jazyk se vzpírá popsat, co jsem v té chvíli cítil.

Jacques uslyšel dusot našich koní, když jsme se hnali kolem stodoly. Vrhł se ke dveřím s planoucí pochodní v ruce a snadno rozpoznal uprchlíky.

„Zrada! Zrada!“ zařval na své kumpány.

Ti okamžitě zanechali krvavého díla a hnali se ke koním. Víc jsme už neslyšeli. Zarýval jsem ostruhy do slabin komoně a Markéta pobodávala svého dýkou, která nám už prokázala tak dobrou službu. Letěli jsme jako blesk a brzy jsme byli na volné pláni. Už jsme zahlédli štrasburskou věž, když jsme uslyšeli loupežníky za sebou. Markéta se ohlédla a viděla, že pronásledovatelé sjíždějí s návrší těsně za námi. Marně jsme pobízeli koně; blížili se k nám každým okamžikem.

„Jsme ztraceni!“ vykřikla Markéta. „Ti padouši nás dohánějí!“

„Jen dál! Dál!“ odpověděl jsem. „Slyším dusot koní přijíždějících z města!“

Zdvojnásobili jsme své úsilí a brzy jsme zpozorovali početnou tlupu jezdců, kteří nám uháněli plným tryskem vstříc. Div nás tak neminuli.

„Stůj! Stůj!“ vykřikla Markéta. „Zachraňte nás! Pro lásku boží nás zachraňte!“

První jezdec, který zřejmě dělal průvodce, okamžitě přitáhl svému oři uzdu.

„To je ona! Ona!“ zvolal a seskočil s koně. „Stůjte pane, stůjte! Jsou zachráněni! Je to moje matka!“

Markéta se současně svezla ze sedla, sevřela ho do náručí a zasykala ho polibky. Ostatní kavaleristé zůstali po těch výkřicích stát.

„Baronka z Lindbergu!“ zvolal další z cizinců úzkostlivě. „Není s vámi? Kde je?“

Zarazil se, když ji uviděl nehybnou v mém náručí. Vrhł se k ní a vzal mi ji z rukou. Hluboký spánek, ve který byla pohřžena, ho nejprve roztrásl strachem o její život, ale tlukot jejího srdce ho záhy uklidnil.

„Bohudíky!“ zvolal; „vyvázla bez úhony!“ Vytrhl jsem ho z jeho radosti, když jsem ho upozornil na briganty, kteří se stále blížili. Sotva jsem na ně poukázal, většina oddílu, očividně hlavně vojáci, se jim vrhla vstříc. Lotři na jejich atak nečekali. Jakmile zpozorovali nebezpečí, obrátili koně a prchali do hvozdu, kam se je naši zachránci jali pronásledovat. Cizinec, ve kterém jsem vytušil barona z Lindbergu, mi zatím poděkoval za péči o svou choť a navrhl, abychom se co nejrychleji vrátili do města. Baronku, na kterou dosud nepřestal působit uspávací prostředek, si vzal před sebe; Markéta a její syn znovu nasedli na koně, baronovi sluhové vyjeli za námi a brzy jsme dorazili do hostince, kde se baron ubytoval.

Bylo to U Rakouského orla, kde můj bankéř, jehož jsem před odjezdem z Paříže zpravil o svém úmyslu navštívit Štrasburk, připravil ubytování i pro mne. Ta shoda okolností mě potěšila. Umožnila mi seznámit se s baronem blíž, což se mi mohlo hodit v Německu. Baronku hned po našem příjezdu uložili na lože. Poslali pro lékaře, který jí předepsal medicínu proti účinkům uspávacího dryáku, a jakmile jí lék vpravili do hrdla, svěřili ji péči hostinské. Baron se pak obrátil ke mně a prosil mě, abych mu o tom dobrodružství vyprávěl dopodrobna. Bez prodlení jsem jeho žádosti vyhověl, poně-

vadž v obavách o osud Stefanův, jehož jsem byl nucen nechat všanc krutosti banditů, jsem nebyl schopen odpočinku, dokud o Stefanovi nedostanu nějakou zprávu. Až příliš záhy jsem se však dověděl, že můj věrný služebník zahynul. Vojáci, kteří bandity pronásledovali, se vrátili, zatímco jsem baronovi líčil naše dobrodružství. Z jejich hlášení jsem se dověděl, že loupežníci byli přemoženi. Zločin se špatně rýmuje s opravdovou statečností; lupiči se vrhli k nohám svých pronásledovatelů, vzdali se bez jediné rány, prozradili svůj tajný úkryt, vyrazili svá znamení, podle kterých mohly být pochytány zbytky bandy, zkrátka a dobře projevili naplno svou podlost a zbabělost. Tak byla zajata celá tlupa, čítající skoro šedesát osob, a v poutech odvedena do Štrasburku. Někteří vojáci pospíchali do chýše, kam je zavedl jeden z banditů. Jejich první návštěva platila neblahé stodole, kde naštěstí našli dva baronovy sluhy dosud naživu, i když těžce raněné. Ostatní zahynuli meči loupežníků, a můj nešťastný Stefano byl mezi oběťmi.

Loupežníci, vyplašení naším útekem, ve snaze dohnat nás opomněli navštívit chýši, takže vojáci našli obě komorné bez úhony, pohřížené v týž spánek podobný smrti, jaký přemohl jejich paní. Nikdo jiný v chýši nebyl, až na malé dítě, sotva čtyřleté, které vojáci přivezli s sebou. Lámal jsem si hlavu nad původem toho ubožáčka, když Markéta vtrhla do pokoje s nalezeným dítětem v náručí. Padla k nohám důstojníkovi, jenž nám podával hlášení, a natisíckrát mu blahořečila za záchranu svého chlapečka.

Když se vzpamatovala z prvního překypění mateřské něhy, poprosil jsem ji, aby nám pověděla, jaký vlastně vztah měla k muži, jehož zásady se zřejmě tak naprosto lišily od jejích. Sklopila oči a setřela si s lící pár slz.

„Pánové,“ řekla po chvíli mlčení, „ráda bych vás požádala o jednu laskavost. Máte právo vědět, komu se cítíte zavázáni, a nebudu vám proto tajit přiznání, které mě zahanbuje, ale dovolte, abych to od byla co nejstručněji.

Narodila jsem se ve Štrasburku z úctyhodných rodičů; jejich jméno zatím musím zamlčet. Můj otec totiž dosud žije a nezaslouží si, aby ho poskvrnila moje potupa. Jestliže však mé prosbě vyhovíte, sdělím vám i své rodinné jméno. Jistý zlotřilec se stal pánem mého srdce a já kvůli němu opustila otcovský dům. Třebaže však moje vášeň překonala mou ctnost, neklesla jsem do onoho bahna neřesti, jaké bývá až příliš často údělem žen, které se prvním krokem dostanou na šikmou plochu. Milovala jsem svého svůdce, vroucně jsem ho milovala! Byla jsem věrná jeho loži a tohle dítě, stejně jako chlapec, který vás, pane barone, varoval před nebezpečím hrozícím vaší choti, jsou důkazem naší lásky. Dodneška pláču nad tím, že jsem ho ztratila, třebaže byl příčinou veškerých běd mého života.

Byl urozeného původu, ale prohýřil dědictví po rodičích. Jeho příbuzní ho považovali za černou ovci rodiny a úplně se ho zřekli. Jeho výstřelky mu vynesly rozhořčení policie. Musel utéci ze Štrasburku a neviděl jinou záchranu před žebráckou holí než ve spolku s bandity, kteří řádili v blízkém hvozdu a jejichž tlupa se skládala hlavně z urozených mladíků ve stejném postavení, jako byl on sám. Byla jsem rozhodnuta nevzdat se ho. Následovala jsem ho do loupežnické jeskyně a snášela jsem s ním trampoty nerozlučně spojené se zbojnickým životem. Třebaže jsem však věděla, že žijeme z plení, netušila jsem nic o hrozných okolnostech, spojených s povoláním mého milence, poněvadž je přede mnou pečlivě tajil. Byl si vědom, že nejsem natolik otrlá a zkažená, abych snesla bez hrůzy vraždu. Právem předpokládal, že bych s ošklivostí prchla z náruče vražedníka. Osm let, kdy byl mým pánem, neumenšilo jeho lásku ke mně a obezřele přede mnou zakrýval všechny stopy, které by ve mně mohly vzbudit podezření na zločiny, jichž se až příliš často zúčastnil. Podařilo se mu to dokonale. Teprve po smrti svého svůdce jsem objevila, že měl ruce potřísněné krví nevinných obětí.

Jedné osudné noci ho přinesli zpátky do jeskyně pokrytého ranami; utržil je při přepadení nějakého anglického cestujícího, jehož

ostatní loupežníci okamžitě obětovali své zuřivosti. Měl sotva čas odprosit mě za všechny strážně, které mi způsobil, přitiskl si mou ruku na rty a vydechl naposledy. Můj žal byl nevýslovný. Jakmile jsem se z něho trochu vzpamatovala, rozhodla jsem se, že se vrátím do Štrasburku, vrhnu se otci k nohám se svými dvěma dětmi a budu ho prosit za odpuštění, i když jsem v ně sotva mohla doufat. Jaké však bylo mé ustrnutí, když jsem se dověděla, že nikdo, komu bylo svěřeno tajemství loupežnické skrýše, nesmí nikdy opustit jejich rotu, že se musím vzdát všech nadějí na návrat do lidské společnosti a okamžitě přijmout jednoho z bandy za manžela. Moje prosby a protesty byly marné. Losovali mezi sebou, komu z nich mám připadnout. A tak jsem se stala majetkem toho hanebníka Baptisty. Jeden loupežník, bývalý mnich, provedl spíš burleskní než církevní obřad, a byla jsem i s dětmi vydána svému novému muži, který si nás okamžitě odvedl do své chýše.

Ujišťoval mě, že už dávno ke mně plane horoucí touhou a že jen přátelství k mému zemřelému milenci ho přimělo, aby ji potlačil. Pokoušel se usmířit mě s mým osudem a nějakou dobu se mnou nakládal uctivě a jemně. Když však nakonec zjistil, že můj odpor spíše roste, než slábne, vynutil si násilím ony projevy přízně, které jsem mu vytrvale odpírala. Nezbývalo mi než trpělivě snášet své trápení; byla jsem si vědoma, že jsem si je vrchovatě zasloužila. Útěk byl zakázán. Baptista měl v moci mé děti a přísahal, že jestli se pokusím uprchnout, odpykají to děti životem. Měla jsem víc než dost příležitostí přesvědčit se o jeho barbarské povaze, abych nepochybovala, že by tu hrozbu do písmene splnil. Smutná zkušenost mi potvrdila hrůzu mého postavení. Můj první milenec mi ty hrozné stránky pečlivě tajil, kdežto Baptista se přímo kochal tím, že mi otvíral oči, abych poznala krutost jeho povolání, a snažil se mě přivyknout na krev a na vraždění.

Byla jsem prostopášná a měla jsem horkou krev, ale nebyla jsem krutá; jednala jsem nerozvážně, ale v srdci jsem se nevzdávala jis-

tých zásad. Posuďte sami, jak mi asi bylo, když jsem byla ustavičně svědkyní nejhrůznějších zločinů! Posuďte, jak hořce jsem želela svazku s mužem, který přijímal nic netušící hosty s výrazem největší upřímnosti a pohostinnosti, a zároveň už plánoval jejich záhubu! Hoře a nespokojenost podrážily mou tělesnou soustavu, těch pár půvabů, které mi uštědřila příroda, rychle uvadlo, a sklíčený výraz mé tváře vyjadřoval trýzeň mého srdce. Tisíckrát jsem byla v pokušení skoncovat s tím svým živořením, ale pomyslení na děti mi vždycky zadrželo ruku. Chvěla jsem se při představě, že bych své drahé chlapce nechala v rukou toho tyрана, a ještě víc než o jejich život jsem se chvěla o jejich ctnost. Ten druhý byl ještě příliš malý, aby něco měl z mých naučení, ale svému prvorozenému jsem nepřestávala usilovně vštěpovat zásady, které by ho mohly uchránit před zločiny jeho rodičů. Poslouchal mě učenlivě, ba lapal každé mé slovo. Už v raném věku na něm bylo vidět, že neroste pro společnost lotrů, a jedinou útěchou v mé strážni mi bylo pozorovat rodící se ctnosti mého Theodora.

Tak jsem na tom byla ve chvíli, kdy proradnost postilionu zavedla dona Alfonsa do naší chýše. Jeho mládí, zevnějšek i způsoby ve mně vyvolaly nejvřelejší sympatii. Nepřítomnost manželových synů mi poskytla příležitost, po jaké jsem už dlouho toužila, a rozhodla jsem se riskovat všechno pro cizincovu záchranu. Baptistova bdělost mi zabránila varovat dona Alfonsa před hrozícím nebezpečím. Věděla jsem, že prozrazení tajemství bych okamžitě odpykala smrtí, a jakkoli mi mé pohromy ztrpčovaly život, neměla jsem dost odvahy obětovat jej na záchranu druhého člověka. Všechna moje naděje se upjala k přivolání pomoci ze Štrasburku. Rozhodla jsem se, že se o to pokusím, a kdyby se naskytla příležitost varovat dona Alfonsa v nestřeženém okamžiku, byla jsem odhodlána horlivě se jí chopit. Na Baptistův příkaz jsem šla nahoru připravit cizinci lože. Použila jsem k tomu prostěradel, na nichž byl před několika dny zavražděn jiný cestující a která byla dosud potřísněna krví. Doufala jsem, že

ty skvrny neujdou bdělosti našeho hosta a že se z nich domyslí, jaké jsou úmysly mého proradného muže. Nezůstala jsem však při tomto jediném kroku na cizincovu záchranu. Theodor právě ležel, upoután na lože nemocí. Odkradla jsem se do jeho jizby bez vědomí svého tyрана, seznámila jsem ho se svým plánem a on se dychtivě pustil do jeho provedení. Navzdory chorobě vstal a nakvap se oblékl. Provlékla jsem mu pod pažemi prostěradlo a spustila jsem ho z okna. Doběhl do maštale, vzal si Claudova koně a pustil se tryskem do Štrasburku. Kdyby ho byli zastavili banditi, měl jim říci, že ho poslal Baptista s nějakým poselstvím, ale naštěstí dorazil do města bez překážek. Po příjezdu do Štrasburku si neprodleně vyžádal pomoc městského úřadu; jeho vyprávění se rozletělo od úst k ústům, až se dostalo taky k panu baronovi. Protože se strachoval o bezpečí své choti, o níž věděl, že má ten večer přijet do města, napadlo ho, že i ona mohla upadnout do moci loupežníků. Doprovodil tedy Theodora, který vedl vojáky k chýši, a přijeli právě včas, aby nás zachránili před opětovným pádem do rukou našich nepřátel.“

V tom okamžiku jsem Markétu přerušil a zeptal jsem se jí, proč jsem dostal ten uspávací nápoj. Baptista, jak mi řekla, předpokládal, že u sebe mám zbraň, a chtěl mě zneškodnit, abych se snad nepostavil na odpor; zajišťoval se tak vždycky, poněvadž cestující v bezvýhodném postavení by mohli ze zoufalství prodat svůj život velice drah.

Baron se pak Markétu otázel, jaké jsou její další plány. Připojil jsem se k němu a prohlásil jsem, že jsem ochoten dokázat jí svou vděčnost za to, že mi zachránila život.

„Jsem tak znechucena světem,“ odpověděla, „ve kterém jsem poznala jenom neštěstí, že netoužím po ničem jiném než po útočišti v klidu nějakého kláštera. Ale nejdřív se musím postarat o své děti. Zjistila jsem, že moje matka už nežije – nejspíš ji předčasně sklátil do hrobu můj útek. Otec je dosud naživu. Není to zatvřelý člověk. Možná, pánové, že by ho vaše přímluva mohla přimět, aby

mi odpustil můj nevděk a nerozvážnost a ujal se svých nešťastných vnuků. Jestli mi vyprosíte tohle, oplatíte mi mou službu natisíckrát.“

Ujistili jsme ji s baronem oba, že nebudeme litovat námahy, abychom pro ni dosáhli odpuštění, a že i v případě, kdyby se její otec ukázal neoblomný, nemusí se o osud svých dětí nijak obávat. Já sám jsem se zavázal, že si vezmu na starost Theodora, a baron slíbil, že vezme pod svou ochranu mladšího synka. Vděčná matka nám se slzami v očích blahorečila za naši velkodušnost, jak se vyjádřila, ale ve skutečnosti nešlo o nic jiného než o samozřejmý výraz našich závazků vůči ní. Pak vyšla z pokoje, aby uložila chlapečka, jehož přemohla únava a tvrdý spánek.

Baronka se po svém zotavení dověděla, z jakého jsem ji zachránil nebezpečí, a přímo se rozplývala vděčností. Její manžel se k ní připojil tak srdečným naléháním, abych je doprovodil na jejich hrad v Bavořích, že jsem jejich prosbám nemohl odolat. Za ten týden, který jsme ještě strávili ve Štrasburku, jsme nijak nezapomněli na zájmy Markétiny. S přímluvou u jejího otce jsme pochodili tak znamenitě, jak jsme si jen mohli přát. Ten starý dobrák, jemuž zemřela manželka, neměl jiné děti než svou nešťastnou dceru, o níž nedostal zprávy téměř čtrnáct let. Byl obklopen vzdáleným příbuzenstvem, které netrpělivě čekalo na jeho smrt, aby se zmocnilo jeho peněz. Když se tedy před ním tak neočekávaně objevila Markéta, pokládal to za dar z nebes; přijal ji i její děti s otevřenou náručí a trval na tom, aby se bez odkladů nastěhovali k němu. Zklamaní bratřenci museli vyklidit pole. O vstupu své dcery do kláštera nechtěl starý pán ani slyšet, prohlásil, že ji nezbytně potřebuje ke svému štěstí, a ona se dala snadno přesvědčit, aby od původního záměru ustoupila. Ale žádné přemlouvání nedokázalo přimět Theodora, aby se vzdal plánu, který jsem mu zpočátku navrhl já. Upřímně ke mně během mého pobytu ve Štrasburku přilnul, a když jsem se chystal k odjezdu, zapřísahal mě v slzách, abych ho vzal do svých služeb. Maloval mi v nejrůznějších barvách i své nejnepatrnější schopnosti a snažil

se mě přesvědčit, že pro mne bude na cestách neocenitelný. Nechtěl jsem si uvázat na krk mládenečka sotva víc než třináctiletého, o kterém jsem věděl, že mi bude jen břemenem, ale nedokázal jsem odolat horoucím prosbám toho chlapce, který skutečně měl na tisíc výborných vlastností. S určitými potížemi přemluvil své příbuzné, aby mu dovolili jet se mnou, a když toho konečně dosáhl, pasoval jsem ho na své páže. Po týdnu ve Štrasburku jsme se s Theodorem vypravili do Bavor v družině barona a jeho choti. Oba manželé i já jsme přinutili Markétu, aby od nás přijala několik cenných dárků, jak pro sebe, tak pro svého mladšího synka. Při rozloučení jsem jí rukoudáním slíbil, že jí Theodora do roka přivedu zpátky.

Vyprávěl jsem ti tohle dobrodružství tak zdlouhavě, Lorenzo, abys pochopil, jak se „dobrodruhovi Alfonsovi d'Alvaradovi podařilo vetřít se na hrad Lindenberg“. Posud' z toho příkladu sám, kolik víry si zasloužila tvrzení tvé tety.

Kapitola IV

*Pryč! Zmiz mi z očí! Propadni se v zem!
Máš kosti bez morku a krev jak led,
blesk myšlenky se nenajde v těch zracích,
kterými zíráš! Zmiz, ty strašný stíne!
Přízraku klamný, zmiz!*
— MAKBETH

Pokračování příběhu dona Raymonda

Cestovalo se mi neobyčejně příjemně. Shledal jsem, že baron je muž dost rozumný, ale málo znalý světa. Prožil většinu života, aniž vytáhl paty za hranice svých vlastních panství, a jeho způsoby proto nebyly právě nejuhlazenější, byl však srdečný, dobromyslný a přátelský. Nemohl jsem si přát nic lepšího než pozornost, s jakou se mi věnoval, a měl jsem všechny důvody být s jeho chováním spokojen. Jeho hlavní náruživostí byl lov, na který si zvykl dívat se jako na vážné zaměstnání, a když mluvil o nějaké pozoruhodné štvanici, bral ji tak vážně, jako kdyby šlo o bitvu, na níž záleží osud dvou království. Vyznal jsem se náhodou v honitbě slušně sám a brzy po svém příchodu na Lindenberg jsem párkrát dokázal svou obratnost. Baron ve mně okamžitě začal vidět génia a přísahal mi věčné přátelství.

Jak se ukázalo, jeho přátelství mi nemělo být nijak lhostejné. Na hradě Lindenbergu jsem poprvé spatřil tvou sestru, líbeznou Agnes. Pro mládence s nezadaným srdcem, které bolestně pociťovalo svou prázdnotu, uvidět ji znamenalo totéž, co zamilovat se do ní.

Našel jsem v Agnes všechno, čím se můj cit jenom utvrdil. Bylo jí tehdy sotva šestnáct, měla už vyspělou štíhlou a elegantní postavu, dokonale vládla několikerým nadáním, zejména vynikala v hudbě a v kreslení, měla veselou, upřímnou a dobrosrdečnou povahu, a půvabná prostota jejího oděvu i způsobů příjemně kontrastovala s vyumělkovaností a strojenou koketerií slečinek v Paříži, kterou jsem právě opustil. Od chvíle, kdy jsem ji spatřil, pocítil jsem nejživější zájem o její osud. Důkladně jsem se na ni vyptal baronky.

„Je to moje neteř,“ odpověděla mi ta dáma. „Nevíte ještě, done Alfonso, že jsem vlastně vaše krajanka. Jsem sestra vévody Mediny Celi. Agnes je dcera mého druhého bratra, dona Gastona; je od kolébky předurčena pro klášter a brzy v Madridu složí slib.“

(Na tomto místě Lorenzo markýze přerušil udiveným výkřikem: „Od kolébky předurčena pro klášter?! Bože na nebesích, o něčem takovém slyším poprvé v životě!“

„To věřím, můj drahý Lorenzo,“ odpověděl don Raymond; „ale musíš mě vyslechnout trpělivě. O nic méně tě nepřekvapí některé další podrobnosti o tvé rodině, o kterých dosud nevíš a o kterých jsem se dověděl přímo od Agnes.“ Potom se markýz znovu ujal vyprávění.)

Jistě ti není neznámo, že tvoji rodičové naneštěstí otročili nejhrubší pověře, a když ta zasáhla do hry, všechny jejich ostatní city a vášně ustupovaly neodolatelné síle jejich slabosti. Když vaše matka očekávala narození Agnes, onemocněla nebezpečnou chorobou a lékaři se už vzdali naděje na její záchranu. V té tísní se doña Inesilla zavázala, že jestliže se uzdraví, zasvěť klášteru dítě, které nosí pod srdcem; jestliže to bude děvče, tedy sv. Kláře, a jestliže chlapec, sv. Benediktovi. Její prosby byly vyslyšeny, zotavila se z nemoci, Agnes se narodila živá a byla okamžitě předurčena ke službě sv. Kláře.

Don Gaston ochotně souhlasil s přáním své choti, ale poněvadž věděl, jak se na klášterní život dívá jeho bratr vévoda, rozhodl se před ním pečlivě zatajit předurčení tvé sestry. Aby bylo tajemství lépe uchováno, poslal Agnes do Němec s její tetou, doňou Rodolfou, která se právě vypravovala za svým novomanželem baronem z Lindenbergu. Po příchodu na jejich panství byla malá Agnes dána na vychování do kláštera ležícího jenom několik mil od hradu. Jeptišky, jimž byla její výchova svěřena, se zhostily svého úkolu znamenitě; dokonale v ní vypěstovaly nejrozmanitější schopnosti a snažily se vštípit jí zálibu v odloučení a tichých radostech kláštera. Tajný instinkt však mladé chovance napověděl, že není zrozena pro samotu konventu, neváhala s veškerou bujností a svobodomyslností mládí tropit si šprýmy z mnohých ceremonií, na které jeptišky pohlížely s posvátnou úctou, a nikdy nebyla šťastnější, než když jí živá obrazotvornost vnukla nějaký nápad, jak potrápit puntičkářskou abatyši nebo ošklivou a nabručenou starou vrátnou. S nechutí hleděla vstříc budoucnosti, která se před ní otevírala, neměla však na vybranou, a tak se podřídila rozhodnutí rodičů, i když se jím tajně trápila.

Nedovedla se však natolik přetvařovat, aby svůj odpor utajila nadlouho. Don Gaston se o něm dověděl. Obávaje se, aby ses ty, Lorenzo, nepostavil z lásky k sestře proti jeho plánům a důrazně neprotestoval proti sestřině neštěstí, rozhodl se zatajit celou tu věc i před tebou právě tak jako před vévodou, dokud Agnes nebude obětována. Chvilé jejího řeholního slibu byla stanovena na dobu, kdy ty budeš na cestách, a dotud nepadla o neblahé přísaze doni Inesilly ani zmínka. Tvoje sestra se nikdy nedověděla, kde právě meškáš. Všechny tvoje dopisy dostávala předem přečtené a byla v nich vyškrtána všechna místa, která by mohla roznítit její náklonnost ke světu; její vlastní listy jí pak diktovala buď její teta, nebo paní Kunegonda, její guvernanka. O těchto podrobnostech jsem se dověděl dílem od Agnes, dílem od samotné baronky.

Okamžitě jsem se rozhodl zachránit tu líbeznou dívku před osudem tak odporujícím jejím sklonům a tak nepřiměřeným jejím schopnostem. Snažil jsem se zavděčit se její přízni. Chlubil jsem se důvěrným přátelstvím s tebou. Dychtivě mě poslouchala, přímo hltala všechno, co jsem říkal k tvé chvále, a děkovala mi očima za mou náklonnost k jejímu bratrovi. Ustavičnou a nepolevující pozorností jsem si konečně získal její srdce a s určitou námahou jsem ji přiměl k doznání, že i ona miluje mne; když jsem jí však navrhl, aby se mnou opustila hrad Lindenberg, rozhodně tu myšlenku odmítla.

„Bud' velkodušný, Alfonso,“ řekla mi, „máš moje srdce, ale nezneužívej toho nešlechtně; nevyužívej svého vlivu na mne, abys mě přemlouval ke kroku, za který bych se později musela červenat. Jsem mladá a opuštěná; můj bratr, jediný můj přítel, je ode mne odloučen a ostatní příbuzní se mnou jednají nepřátelsky. Slituj se nad mojí bezmocností; nesváděj mě k činu, který by mě uvrhl do hanby, ale snaž se raději získat si náklonnost těch, kdo mnou vládnou. Baron si tě váží. Moje teta, jinak ke každému strohá, pyšná a přezíravá, nezapomněla, žeš ji zachránil z rukou vražedníků a k tobě jedinému se chová vlídně a laskavě. Pokus se tedy ovlivnit moje opatrovníky. Jestliže dají souhlas k našemu svazku, budu tvá. Podle toho, cos mi říkal o mém bratrovi, nijak nepochybuji, že získáš jeho souhlas, a až se moji rodičové přesvědčí, že nemohou provést svůj záměr, věřím, že mi odpustí neposlušnost a vykoupí nějakou jinou obětí neblahý matčin slib.“

O přízeň Agnesiných příbuzných jsem usiloval od prvního okamžiku, kdy jsem ji spatřil. Povzbuzen vyznáním jejího citu jsem svoje úsilí zdvojnásobil. Hlavní palbu jsem soustředil na baronku; bylo snadné objevit, že její slovo je na hradě zákonem; její manžel se jí naprosto ve všem podřizoval a považoval ji za vyšší bytost. Bylo jí kolem čtyřicítky; zamlada bývala krasavice, její vnady však patřily k onomu typu, který nevydrží pod náporom let, i když si

doposud zachovala jejich zbytky. Měla bystrý a pronikavý rozum, jestliže jí ho nezastíraly předsudky, zastíraly jí ho však bohužel často. Ve svých náruživostech byla vášnivá, nelitovala ničeho, aby je ukojila, a pronásledovala neutuchající pomstychtivostí každého, kdo se jejím choutkám postavil na odpor: nejhoroucnější přítelkyně a nejzarytější nepřítelkyně – taková byla baronka z Lindenbergu.

Namáhal jsem se ustavičně, abych se jí zalíbil, a podařilo se mi to bohužel až příliš. Moje pozornost ji zřejmě těšila a vyznamenávala mě jako nikoho jiného. Jedním z mých denních zaměstnání bylo několik hodin jí předčítat; byl bych ten čas mnohem raději trávil s Agnes, ale poněvadž jsem si byl vědom, že přátelský vztah k její tetě napomůže našemu budoucímu svazku, ochotně jsem snášel ten trest, kterému jsem tak byl vystaven. Knihovna doni Rodolffy se skládala zejména ze starých španělských romancí; to byla její oblíbená četba a vkládala mi den co den do rukou jeden z těch nemilosrdných svazků. Předčítal jsem jí únavná dobrodružství *Perceho z lesů*, *Čackého válečníka Tiranta Bílého*, *Palmerina Anglického* a *Slunečního rytíře*, div mi ty knihy nepadaly z ruky nudou. Vzrůstající záliba, kterou se baronka zdála nalézat v mé společnosti, mě však povzbuzovala, abych vytrval, a za nějaký čas mi projevovala tak očividnou přízeň, že mi Agnes doporučila, abych tetě při první vhodné příležitosti řekl o naší vzájemné lásce.

Jednou večer jsem byl s doňou Rodolfou o samotě v její soukromé komnatě. Poněvadž se naše četba většinou týkala lásky, Agnes se jí nikdy nesměla zúčastnit. Právě jsem si v duchu blahopřál, že jsem dorazil *Lásku Tristana a královny Isoldy* –

„Ach ti chudáci!“ zvolala baronka. „Co tomu říkáte, señore? Myslíte, že jsou lidé opravdu schopni tak nesobecké a upřímné oddanosti?“

„Beze vší pochyby,“ odpověděl jsem. „Ujišťuje mě o tom moje vlastní srdce. Ach doňo Rodolfo, kéž bych směl doufat, že mi schválí-

te mou lásku! Kéž bych se vám mohl svěřit se jménem své milované bez obav z vaší nelibosti!“ Přerušila mne.

„A co když vám tu zpověď ušetřím? Co když vám řeknu, že mi předmět vaší touhy není neznám? Co když vám povím, že vaše vy-toužená opětuje vaši lásku a sdílí stejně upřímně vaši bolest nad neblahým slibem, který vás od ní dělí?“

„Ach doňo Rodolfo!“ zvolal jsem, vrhl jsem se před ní na kolena a přitiskl jsem si její ruku ke rtům. „Objevila jste mé tajemství! Jak o něm rozhodnete? Mám si zoufat, nebo smím doufat ve vaši přízeň?“

Neodtáhla ruku, za kterou jsem ji držel, ale odvrátila se ode mne a zakryla si druhou rukou tvář.

„Jak bych vám ji mohla odepřít?“ odpověděla. „Ach done Alfonso, dlouho už vím, komu platí vaše pozornost, ale nevěděla jsem až do dneška, jak hluboce jste tím zapůsobil na mé vlastní srdce. Ted' už nedokážu tajit svou slabost sama před sebou ani před vámi; vzdávám se prudkosti své vášně a přiznávám se vám, že vás zbožňuji! Tři dlouhé měsíce jsem svou touhu potlačovala, ale ta tím přemáháním jenom rostla, a dnes konečně podléhám jejímu bouřlivému vzepětí. Pýcha, strach i čest, moje sebeúcta i mé závazky k baronovi, všechno je totam! Obětuji je své lásce k vám, a ještě se mi to zdá příliš malou cenou za to, že budete můj.“

Odmlčela se v očekávání mé odpovědi. Posud', Lorenzo, do jakého zmatku mě ten objev uvedl! Okamžitě jsem si uvědomil, jak obrovskou překážku jsem si sám navršil do cesty ke svému štěstí. Baronka považovala všechny pozornosti, které jsem jí prokazoval jenom kvůli Agnes, za výraz mých citů k ní samotné, a vášnivost jejích slov i pohledy, jimiž ta slova doprovázela, jakož i všechno, co jsem věděl o její pomstychtivosti, mi rozechvělo srdce strachem o sebe i o mou milovanou. Chvilí jsem mlčel. Nevěděl jsem, jak na její vyznání odpovědět; neviděl jsem jiného východiska než bez prodlení rozptýlit její omyl a zatajit jí pro tu chvíli jméno své vy-

volené. Sotva se mi přiznala ke své vášni, všechno nadšení, které se mi dosud zračilo v tváři, ustoupilo ohromení a rozpakům. Pustil jsem jí ruku a vstal jsem z kleku. Změna mého výrazu neušla její pozornosti.

„Co znamená to mlčení?“ zeptala se mě rozechvělým hlasem. „Kde je ta rozkoš, kterou jste mi svým vyznáním napověděl?“

„Odpusťte mi, seňoro,“ odpověděl jsem, „jestli mě nezbytnost nutí, abych se vám zdál příkrý a nevďečný. Utržovat vás v omylu, jakkoli pro mne lichotivém, který by vám však byl nutně zdrojem zklamání, by ze mne ve všech očích udělalo zločince. Čest mě nutí, abych vám řekl, že jste si mylně vyložila jako projev lásky, co bylo pouze výrazem přátelství. To jsem chtěl vzbudit ve vašem srdci; chovat k vám cit vřelejší mi nedovoluje ani úcta k vám, ani vděčnost za velkomyslné chování baronovo. Snad by tyto důvody nestačily, aby mě uchránily před vaší přitažlivostí, kdyby má náklonnost nepatřila už jiné. Vaše půvaby, seňoro, jsou s to uchvátit i nejméně citlivou duši a žádné dosud nezadané srdce by jim nedokázalo vzdorovat. Naštěstí pro mne mi moje srdce už nepatří, jinak bych si musel navždy vyčítat, že jsem porušil zákony pohostinství. Vzpamatujte se, vznešená paní; upamatujte se, čím jste povinna své cti a čím jsem povinen já baronovi, a věnujte mi svou přízeň a přátelství místo oněch citů, které nikdy nemohu opětovat.“

Baronka po tomto neočekávaném a rozhodném prohlášení zbledla; nevěděla, zda sní či bdí. Nakonec se z překvapení vzpamatovala, její ustrnutí vystřídala zuřivost a krev se jí prudce nahrnula zpátky do tváří.

„Padouchu!“ vzkřikla. „Podvodný netvoro! Tak přijímáš vyznání mé lásky? Takhle tedy... ale ne, ne! To nemůže, nesmí to být! Alfonso, pohleď na mne u svých nohou! Shlédni na moje zoufalství! Slituj se nad ženou, která k tobě plane upřímným citem! Čím si zasloužila takový poklad ta, které patří tvoje srdce? Co pro tebe obětovala? Čím je lepší než Rodolfa?“

Snažil jsem se ji pozdvihnout z kleku.

„Proboha, seňoro, mírněte se v těch výlevech; nejsou ke cti vám ani mně. Vaše výkřiky by mohl někdo uslyšet a vaše tajemství bude vyzraženo služebnictvu. Vidím, že vás moje přítomnost jenom dráždí; dovolte mi, abych se vzdálil.“

Chystal jsem se vyjít z komnaty, ale baronka mě náhle chytila za paži.

„Kdo je ta moje šťastná sokyně?“ zeptala se hrozivým tónem. „Chci znát její jméno, a až se je dovím... Je to někdo v mé moci; prosil jsi mě o můj souhlas a ochranu! Jen počkej, až ji najdu, až se dovím, kdo se odvažuje oloupit mě o tvé srdce, pak pozná všechna muka, jimiž je sokyni schopna postihnout žárlivost a zklamání. Kdo je to? Odpověz mi okamžitě! Nedoufej, že ji ukryješ před mou pomstou! Obklopím tě všude svými špehy, každý tvůj krok a pohled bude pozorován; tvé vlastní oči mi mou sokyni prozradí, a jakmile ji najdu, Alfonso, chvěj se strachy, o ni i o sebe sama!“

S těmi slovy dostoupila její zuřivost takového vrcholu, že jí zadržela dech. Baronka začala sítět, chroptět a nakonec omdlela. Když se kácela, zachytil jsem ji do náruče a uložil ji na pohovku. Pak jsem se vrhl ke dveřím a přivolal její služebné, aby jí pomohly; svěřil jsem ji jejich péči a využil té příležitosti k úniku.

Rozčilen a nevýslovně zmaten jsem zamířil na zahradu. Vlídnost, s jakou mi baronka naslouchala zpočátku, mě naplnila nejružovějšími nadějemi; domníval jsem se, že uhodla můj vztah ke své neteři a souhlasí s ním. Moje zklamání, když jsem pochopil pravý smysl jejích slov, přesahovalo všechny meze. Nevěděl jsem, co si mám počít; pověřivost Agnesiných rodičů spolu s neblahou vášní její tety se mi zdály klást našemu svazku do cesty překážky téměř nepřekonatelné.

Když jsem kráčet přízemní dvoranou, jejíž okna vedla na zahradu, zahlédl jsem polootevřenými dveřmi Agnes sedící u stolu. Zaměstnávala se kreslením a několik nedokončených náčrtů leželo

rozházeno kolem ní. Vešel jsem, dosud nerozhodnut, mám-li ji seznámit s prohlášením barončiným.

„Ach, to jsi jenom ty?“ řekla Agnes pozvedajíc hlavu. „Nejsi nikdo cizí, takže mohu pokračovat ve svém kreslení bez ceremonií. Vezmi si židli a sedni si tady ke mně!“

Poslechl jsem a posadil jsem se poblíž stolu. Plně zabrán do myšlenek na právě prožitou scénu, vzal jsem bezděčně do ruky některé náčrty a zadíval jsem se na ně. Jedna z kreseb mě zaujala svým podivným námětem. Představovala velkou dvoranu hradu Lindenbergu. Dvířka v rohu, vedoucí k úzkému schodišti, byla pootevřená. V popředí bylo vidět skupinu postav v nejgrotesknějších pózách; všem se ve tváři zračila hrůza. Jedna klečela s očima obrácenýma k nebi v nejzbožnější modlitbě, jiná se po čtyřech plížila pryč. Některé si zastíraly obličej pláštěm nebo je skrývaly v klíně druhých osob; další se schovávaly pod stolem, na němž bylo dosud vidět zbytky hostiny, zatímco jiné, s ústy dokořán a s vypoulenýma očima, ukazovaly prstem na postavu, která zřejmě to pozdvižení vyvolala. Byla to žena nadlidského vzrůstu, oblečená v nějaký řeholní hábit. Tvář měla zahalenu závojem, přes ruku jí visel růženec a roucho měla na několika místech potřísněno krví, která prýštila z rány v jejích prsou. V jedné ruce držela lampu, ve druhé třímala veliký tesák a zdála se kráčet směrem k železné bráně do dvorany.

„Co to má představovat, Agnes?“ zeptal jsem se. „Je to nějaká tvoje fantazie?“

Pohlédla na kresbu.

„Ale kdež,“ odpověděla, „tohle je výmysl daleko moudřejších hlav, než je moje. Je to vůbec možné, že jsi na Lindenbergu už celé tři měsíce, a ještě jsi neslyšel o Krvavé jeptišce?“

„Od tebe slyším to jméno poprvé. A kdo, prosím tě, má být ta dáma?“

„To na mně chceš víc, než ti mohu povědět. Všechna moje znalost o ní pochází ze staré tradice baronovy rodiny, z tradice, která se

dědí z otce na syna a pokládá se po všech baronových panstvích za naprosto zaručenou. Věří jí dokonce i baron sám, a pokud jde o mou tetu s tím jejím vrozeným sklonem ke všemu nadpřirozenému, ta by spíš pochybovala o pravdivosti bible než o Krvavé jeptišce. Chceš si tu historii poslechnout?“

Odpověděl jsem, že bych jí byl velice zavázán, kdyby mi ji vyprávěla. Agnes se pak dala znovu do kreslení a začala s burleskní vážností tento příběh:

„Člověka překvapuje, že v žádné staré kronice se o téhle pozoruhodné osobnosti nenajde jediná zmínka. Ráda bych ti řekla něco o jejím životě, ale bohužel se o její existenci nic nevědělo, dokud nebyla po smrti. Teprve tehdy považovala za nutné dát o sobě vědět a směle s tím úmyslem obsadila hrad Lindenberg. Protože měla dobrý vkus, vybrala si za svůj příbytek nejlepší hradní komnatu, a jakmile se tam jednou usídlila, začala se bavit tím, že v noci převracela stoly a židle. Třeba měla špatné spaní, ale to se mi nikdy nepodařilo zjistit. Podle tradice se tak začala povyrážet asi před sto lety. Doprovázela svoje kousky jekotem, vytím, sténáním, proklínáním a mnoha jinými líbeznými zvuky podobného rázu. Třebaže však vyznamenávala svými návštěvami především jeden určitý pokoj, neomezila se jenom na něj. Občas se odvážila na staré ochozy, procházela se prostornými dvoranami a někdy zůstávala stát přede dveřmi komnat a lkala tam a kvílela k všeobecné hrůze obyvatel. Při těch nočních výletech ji potkávali různí lidé, kteří všichni popisují její zjev tak, jak ho tady vidíš zachycený rukou její nehodné kronikářky.“

Podivnost toho vyprávění bezděky zaujala mou pozornost.

„A promluvila někdy na lidi, kteří se s ní setkali?“ zeptal jsem se.

„Kdežpak. Ostatně ukázky jejího konverzačního talentu, kterými se každou noc projevovala, nebyly nijak lákavé. Někdy se hradem rozléhaly kletby a zlořečení; vzápětí se modlila *paternoster*⁵; hned

5 Otčenáš. Pozn. red.

skučela a nejpříšerněji se rouhala; a hned zase zpívala *De profundis*⁶, jako by dosud vyzpěvovala na kůru; zkrátka a dobře, chovala se jako náramně náladové stvoření, ale ať už se modlila nebo proklínala, ať mluvila bezbožně nebo svatě, vždycky posluchače vyděsila tak, že byli strachy bez sebe. Na hradě se už nedalo pomalu ani bydlet a jeho pán se těmi nočními radovánkami tak vystrašil, že ho jednoho krásného jitra našli v posteli mrtvého. Ten úspěch zřejmě jeptišku náramně potěšil, poněvadž od té doby tropila horší povyk než kdykoli předtím. Ale nový baron na ni vyzrál. Přivedl si s sebou slavného zaklínače, který se nebál zavřít se ve strašidelné komnatě přes noc. Zdá se, že tam s tou příšerou svedl tuhou bitvu, než mu slíbila, že zůstane zticha. Byla paličatá, ale on byl ještě paličatější, a tak se nakonec zavázala, že nechá obyvatele hradu v noci klidně vyspat. Pak o ní nějakou dobu nebylo slyšet, jenomže po pěti letech zaklínač umřel a jeptiška si znovu troufala vylézt. Ale byla teď daleko zkrotlejší a vychovanější. Obcházela mlčky a nikdy se neobjevovala častěji než jednou za pět let. Ten zvyk, jestli chceš věřit baronovi, doposud zachovává. Baron je naprosto přesvědčen, že pátého máje každého pátého roku se s úderem jedné hodiny s půlnoci otevřou dveře strašidelné komnaty. (Uvědom si, že ta komnata je už skoro celé století zamčená.) Ze dveří vyjde duch jeptišky s lampou a s dýkou, sestoupí po schodech východní věže a projde velkou dvoranou. Vrátný tu noc nechává hradní bránu vždycky otevřenou, a to z pouhého respektu ke zjevení, ne proto, že by se to pokládalo za nějak nutné, neboť jeptiška by se podle libosti dokázala protáhnout třeba klíčovou dírkou; dělá se to čistě ze zdvořilosti, aby nemusela vycházet způsobem tak ponižujícím pro její strašidelné důstojenství.“

„A kam chodívá po odchodu z hradu?“

6 Modlitba za zemřelé. Pozn. red.

„Doufám, že do nebe, ale jestli je to pravda, není jí to tam určitě po chuti, poněvadž se po hodinové nepřítomnosti vždycky vrací. Pak se ta dáma stáhne do své komnaty a dalších pět let dá pokoj.“

„A ty tomu věříš, Agnes?“

„Jak se na něco takového můžeš vůbec ptát? To se ví, že ne, Alfonso! Mám víc než dost příčin naříkat si na vliv pověry, abych jí nepropadla ještě sama. Jenomže se ke své nevěře nesmím přiznat baronce, ta o pravdivosti té historie vůbec nepochybuje. A pokud jde o paní Kunegondu, mou guvernantku, ta tvrdí, že naše strašidlo před patnácti léty viděla na vlastní oči. Vyprávěla mi, jak jednou ji a několik jiných sloužících vyděsila Krvavá jeptiška zrovna u večeře; podle jejího líčení jsem pak pořídila tuhle kresbu a můžeš se spolehnout, že jsem Kunegondu nevynechala. Tady ji máš! Nikdy nezapomenu, jak se dopálila a jak byla ošklivá, když mě peskovala, že jsem ji vypodobnila tak věrně!“

Agnes ukázala na burleskní postavu stařeny ve vyděšeném postoji.

Přes melancholii, která mě tížila, jsem se nad Agnesinou hravou fantazií nemohl ubránit úsměvu; vystihla podobu paní Kunegondy přesně, ale přehnala všechny její nedostatky a zesměšnila každý její rys tak neodolatelně, že jsem si snadno představil duenin vztek.

„Ta figura je obdivuhodná, drahá Agnes! Ani jsem nevěděl, že máš takový talent pro směšnost!“

„Počkej chvílku,“ odpověděla mi; „ukážu ti figuru ještě směšnější, než je paní Kunegonda. Jestli se ti bude líbit, můžeš si s ní udělat, co chceš.“

Vstala, šla k nedaleké skříni, odemkla jednu zásuvku a vytáhla malé pouzdro; otevřela je a podala mi je.

„Poznáváš tu podobu?“ zeptala se s úsměvem.

Byla to ona sama.

Unesen jejím darem, přitiskl jsem si podobiznu vášnivě ke rtům; vrhl jsem se Agnes k nohám a poděkoval jsem jí nejvřelejšími a nej-

láskyplnějšími slovy. Vyslechla mě vlídně a ujistila mě, že mé city opětuje, najednou však hlasitě vykřikla, vytrhla mi ruku, za kterou jsem ji držel, a utekla z místnosti dveřmi na zahradu. Ohromen tím náhlým úprkem, vstal jsem kvapně z pokleku. Vyjeveně jsem zůstal hledět na baronku, která se přede mnou vynořila rozpálená žárlivostí a téměř se dusíc vzteky. Když se vzpamatovala z mdloby, mučila si obrazotvornost, aby přišla na svou tajnou sokyni. Nikdo si zřejmě nezasloužil její podezření víc než Agnes. Baronka okamžitě spěchala za neteří vyčíst jí, že mě podporuje v mém dvoření, a přesvědčit se, zda byl její dohad správný. Viděla už bohužel dost, aby nepotřebovala žádné další potvrzení. Objevila se ve dveřích do místnosti právě v okamžiku, kdy mi Agnes dávala svůj portrét; slyšela mě, jak její sokyni vyznávám věčnou lásku, a viděla mě klečet u jejích nohou. Vykročila, aby nás roztrhla. Byli jsme oba příliš zaměstnáni jeden druhým, takže jsme ji neslyšeli přicházet a neuvědomili jsme si její přítomnost, dokud ji Agnes neuviděla vedle mne.

Vztekl doni Rodolfo a moje rozpaky nám na chvíli oběma svázaly jazyk. Dáma se vzpamatovala první.

„Měla jsem tedy se svým podezřením pravdu,“ obořila se na mne. „Koketérie mé neteře zvítězila a vy jste mě obětoval kvůli ní. V jednom ohledu mám ale štěstí; nebudu alespoň sama, kdo nařídí pro zklamanou vášeň; i vy poznáte, co je to láska bez naděje! Každým dnem čekám pokyn, abych Agnes poslala zpátky jejím rodičům. Okamžitě po návratu do Španěl složí řeholní slib, který vás neodvolatelně rozloučí. Můžete si ušetřit svoje prosby!“ – Když viděla, že se chystám promluvit, pokračovala: „Moje rozhodnutí je pevné a nezvratné. Vaše milovaná zůstane v domácím vězení ve svém pokoji, dokud nevymění náš hrad za klášter. Samota jí snad připomene smysl pro povinnost, ale abyste proti tomu kýženému výsledku nemohl nic podniknout, done Alfonso, musím vám oznámit, že váš další pobyt u nás není příjemný ani baronovi, ani mně.

Vaši příbuzní vás neposlali do Němec, abyste vykládal nesmysly mé neteri; měl jste v plánu cestovat a mne by mrzelo, kdybych vás od tak znamenitého záměru měla dál zdržovat. Sbohem, seňore, a pamatujte, že zítra ráno se uvidíme naposledy.“

Po těch slovech mě probodla pohledem plným pýchy, pohrdání a zloby a vyšla ze dvorany. I já jsem se uchýlil do své komnaty a strávil jsem noc přemýšlením o způsobu, jak Agnes zachránit z moci její tyranské tety.

Po tak rozhodném prohlášení paní hradu jsem nemohl svůj pobyt na Lindenbergu prodlužovat, a tak jsem nazítří ohlásil, že okamžitě odjíždím. Baron mi řekl, že ho to upřímně bolí, a vyslovil se tak vřele v můj prospěch, že jsem se pokusil získat ho pro své zájmy. Sotva jsem však vyslovil jméno Agnes, okamžitě mě zarazil a prohlásil, že jakýkoli zásah do téhle záležitosti se naprosto vymyká z jeho moci. Viděl jsem, že bych ho marně přesvědčoval; baronka ovládala manžela přímo despoticky, a já pochopil, že ho poštvala proti mému svazku s Agnes. Agnes se neobjevila; prosil jsem o dovolení, abych se s ní směl rozloučit, ale moje prosba byla zamítnuta. Musel jsem tedy odjet, aniž bych ji spatřil.

Baron mi při odjezdu stiskl srdečně ruku a ujistil mě, že jakmile jeho neteř bude pryč, mohu jeho dům pokládat za svůj.

„Sbohem, done Alfonso!“ řekla mi baronka a podala mi ruku.

Vzal jsem ji a chystal jsem se ji pozvednout ke rtům. Baronka mi v tom však zabránila. Její manžel byl na druhé straně místnosti, takže ji neslyšel.

„Dejte si pozor,“ řekla mi; „moje láska se proměnila v nenávist a moje poraněná hrdost nezůstane bez zadostiučinění. Ať se hnete kamkoli, moje pomsta vám půjde v patách!“

Doprovodila svá slova pohledem, při kterém jsem se zachvěl. Neodpověděl jsem, ale pospíšil jsem si, abych už byl z hradu pryč.

Když můj kočár vyjížděl z nádvoří, vzhledl jsem k oknům komnaty tvé sestry, ale nikoho jsem tam neviděl. Zoufale jsem se zvrá-

til do sedadla. Neměl jsem s sebou jiné služebnictvo než jednoho Francouze, jehož jsem přijal do služeb ve Štrasburku místo Stefana, a své malé páže, o kterém jsem se ti už zmínil. Zamiloval jsem si už Theodora pro jeho věrnost, bystrost a dobrou povahu, ale teď si mě zavázal tak, že jsem se na něj začal dívat jako na svého strážného anděla. Sotva jsme se vzdálili od hradu na půl míle, přiklusal na koni ke dveřím kočáru.

„Nezoufejte, seňore!“ řekl mi španělsky, kterýžto jazyk už plynně a správně ovládal. „Zatímco jste se loučil s baronem, vyčíhal jsem si okamžik, kdy paní Kunegonda zůstala v přízemí, a vyběhl jsem nahoru do pokoje nad komnatou doni Agnes. Zpíval jsem si z plna hrdla jednu německou písničku, kterou doña Agnes dobře zná, a doufal jsem, že mě pozná po hlase. Nezklamal jsem se, protože jsem brzy uslyšel, jak otevírá okno. Spustil jsem honem motouz, který jsem už měl připravený. Když jsem zaslechl, že se její okno zase otevřelo, vytáhl jsem motouz nahoru a našel jsem k němu přivázaný tenhle papírek.“

Podal mi pak psaníčko s mou adresou. Netrpělivě jsem je rozbalil a přečetl jsem si tyto řádky tužkou:

Schovej se na příštích čtrnáct dní v nějaké okolní vesnici. Teta bude věřit, že jsi z Lindenbergu odjel, a pustí mě zase na svobodu. Přijdu o půlnoci třicátého do západního pavilonu. Určitě tam přijď a budeme mít příležitost domluvit se na našich dalších plánech. Adieu.

Agnes

Moje nadšení při četbě těch řádek přesáhlo všechny meze a stejně bezmezně jsem děkoval Theodorovi. Jeho pozornost a takt si skutečně zasloužily nejvřelejší uznání. Jistě nepochybuješ, že jsem se mu se svou láskou k Agnes nijak nesvěřoval, ale ten bystrý mládeneček měl tolik důvtipu, že mu moje tajemství neušlo, a tolik

diskrétnosti, aby o své vědomosti pomlčel. Pozoroval mlčky, co se dalo, a nepokusil se do věci zasáhnout, dokud si to mé zájmy nevyžádaly. Obdivoval jsem právě tak jeho úsudek jako jeho bystrost, jeho obratnost i jeho věrnost. Nebylo to poprvé, kdy jsem shledal, jak nesmírně mi je užitečný, a den co den jsem se o jeho pohotovosti a schopnostech přesvědčoval víc a víc. Za mého krátkého pobytu ve Štrasburku se horlivě začal učit základům španělštiny. Pokračoval pak ve studiu s takovým úspěchem, že mluvil španělsky stejně snadno jako svou mateřštinou. Většinu času trávil četbou. Načerpal na svůj věk mnoho vědomostí a spojoval přednosti živé tváře a ladné postavy se znamenitým rozumem a předobрым srdcem. Dnes je mu patnáct; je dosud v mých službách a jsem si jist, že se zalíbí i tobě, až ho uvidíš. – Ale odpusť mi to odbočení; navážu tam, kde jsem přestal. Zařídil jsem se podle Agnesina pokynu. Dojel jsem až do Mnichova, kde jsem nechal kočár pod dohledem svého francouzského sluhy Lucase a vrátil jsem se koňmo do malé vísky asi čtyři míle od hradu Lindenbergu. Hostinskému, u něhož jsem se tam ubytoval, jsem napovídal smyšlený příběh, aby se nedivil, že v jeho hospodě zůstávám tak dlouho. Ten stařík byl naštěstí důvěřivý a nebyl zvědavý, takže věřil každému mému slovu a nevyptával se na víc, než co jsem považoval za vhodné mu povědět. Byl se mnou jenom Theodor; oba jsme byli v přestrojení, a poněvadž jsme si dávali pozor, nikdo nás nepodezíral, že jsme něco jiného, než zač jsme se vydávali. Tak uplynulo čtrnáct dní. Za tu dobu jsem se ke své radosti přesvědčil, že Agnes je zase na svobodě. Jednou projela vískou s paní Kunegondou, vypadala zdravě a vesele a rozmlouvala se svou společnicí bez jakékoli známky stísněnosti.

„Kdo jsou ty dámy?“ zeptal jsem se hostinského, když kočár přejel.

„Neteř barona z Lindenbergu se svou guvernantkou,“ odpověděl mi. „Jezdívá pravidelně každý pátek do kláštera sv. Kateřiny, kde byla vychována; je to asi míli odsud.“

Umíš si představit, jak netrpělivě jsem čekal na příští pátek. Znovu jsem svou líbeznou milenku spatřil. Pohlédla na mne, když míjela dveře hospody. Ruměnec, který jí polil tváře, mi zvěstoval, že mě poznala i v mém přestrojení. Hluboce jsem se jí poklonil. Poděkovala mi malou úklonou hlavy jako nějakému poddanému, a zadívala se na druhou stranu, dokud kočár nepřejel.

Dlouho vytoužená a dlouho očekávaná noc konečně nadešla. Bylo ticho a luna stála v úplňku. Sotva hodiny ohlásily jedenáctou, pospíchal jsem na dostaveníčko, abych nepřišel pozdě. Theodor mi obstaral žebřík, takže jsem se dostal bez potíží přes zahradní zeď. Páže mě následovalo a vytáhlo žebřík za námi. Zašel jsem do západního pavilonu a netrpělivě jsem čekal na Agnes. V každém zašeptání vánku, v každém zaševelení padajícího lístku jsem slyšel její kroky a vrhal jsem se jí vstříc. Tak jsem musel strávit celou hodinu, jejíž každá minuta mi připadala jako věčnost. Konečně hradní zvon odbil dvanáctou a já mohl sotva uvěřit, že noc nepokročila mnohem dál. Uplynulo další čtvrt hodiny, a pak teprve jsem zaslechl lehké kroky své milované, blížící se opatrně k pavilonu. Rozletěl jsem se jí v ústrety a dovedl ji k sedátku; vrhl jsem se jí k nohám a rozplýval jsem se radostí, že ji zase vidím, ona mě však přerušila:

„Nemáme času nazbyt, Alfonso; každá chvíle je drahocenná; nejsem sice už zavřena, ale Kunegonda mě hlídá na každém kroku. Od otce přišel rychlým poslem dopis, že se mám okamžitě vrátit do Madridu, a jenom stěží se mi podařilo získat týden odkladu. Pověřivost mých rodičů, podporovaná líčením mé kruté tety, mi nedává žádnou naději, že bych je obměkčila k soucitu. V tom postavení jsem se rozhodla svěřit se tvé cti. Dej Bůh, abys mi nikdy nezavdal příčinu želet toho rozhodnutí! Útěk je mou jedinou spásou před hrůzami kláštera a naléhavost nebezpečí musí omluvit mou nerozvážnost. Poslechni si tedy můj plán, podle kterého odtud doufám uniknout.

Máme dnes třicátého dubna. Ode dneška za pět dní se má objevit ona přeludná jeptiška. Při své poslední návštěvě v klášteře jsem si

opatřila hábit vhodný pro její roli. Mám tam přítelkyni, které jsem neváhala svěřit své tajemství, a ona mi potřebné řeholní roucho ochotně poskytla. Ty sežeň nějaký kočár a počkej poblíž hlavní hradní brány. Jakmile hodiny odbijí jednu, vyjdu ze své komnaty, oblečená stejně, jak se prý zjevuje ten přízrak. Jestli mě někdo potká, bude tak vyděšený, že mě na útěku nezadrží; klidně vyjdu z brány a svěřím se tvé ochraně. Potud máme úspěch zajištěný, ale kdybys mě, Alfonso, oklamal, kdybys pohrdl mou nerozvážností a odměnil ji nevděkem, nebylo by na světě větší ubožáčky, než bych byla já! Chápu všechna nebezpečí, kterým se tak vystavím. Chápu, že ti dávám právo brát mě lehkově, ale spoléhám na tvou lásku a na tvou čest! Krok, k němuž se chystám, proti mně popudí příbuzenstvo. Kdybys mě opustil ty, kdybys zradil důvěru, kterou v tebe skládám, neměla bych přítele, jenž by potrestal tvou vinu nebo se ujal mé věci. Všechna moje naděje se upíná jen k tobě, a jestli se za mne nepřimluví tvoje vlastní srdce, je se mnou navěky konec!“

Pronesla ta slova tak tklivým tónem, že jsem se přes všechnu radost nad jejím slibem, že půjde se mnou, nedokázal ubránit dojetí. Tajně jsem také litoval, že jsem neměl dost prozíravosti, abych si ve vesnici sehnal kočár už dnes; v tom případě bych byl mohl Agnes unést ještě téže noci. Takový pokus byl teď neuskutečnitelný; kočár ani koně se nedali sehnat blíž než v Mnichově, a tam byly z Lindenbergu dobré dva dny cesty. Musil jsem proto souhlasit s jejím plánem, který se mi ostatně zdál dobře promyšlen. Její přestrojení zabránilo, aby nebyla zastavena na odchodu z hradu, a umožnilo jí, aby bez obtíží a beze ztráty času nasedla do kočáru hned u brány.

Agnes mi zarmouceně položila hlavu na rameno a v paprscích luny jsem uviděl, že jí po lících stékají slzy. Snažil jsem se rozptýlit její melancholii a povzbuzoval jsem ji, aby se raději těšila vyhlídkou na naše budoucí štěstí. Zapřisáhl jsem se jí co nejslavnostněji, že její ctnost a nevinnost zůstanou pod mou ochranou nedotčeny a že dokud církev nepožehná našemu zákonnému manželství, bude mi

její čest stejně svatou jako čest sestřina. Řekl jsem jí, že moje první starost bude vyhledat tebe, Lorenzo, a smířit tě s naším svazkem, a pokračoval jsem ve stejném tónu, když mě náhle vyburcoval nějaký šramot zvenčí. Najednou se rozletěly dveře pavilonu a před námi stála Kunegonda. Slyšela, jak se Agnes krade ze své komnaty, sledovala ji na zahradu a viděla ji vejít do pavilonu.

Pod záštitou stromů, které pavilon stínily, a nepozorována Theodorem, jenž čekal opodál, se nehlučně připlížila a vyslechla náš celý rozhovor.

„To je obdivuhodné!“ zaječela Kunegonda hlasem vyostřeným vzteky, zatímco Agnes hlasitě vykřikla. „Při svaté Barboře, mladá dámo, to jste ale měla znamenitý nápad! Tak vy budete představovat Krvavou jeptišku? Jaká bezbožnost – jaká nevíra! Namouduši mám tisíc chutí nechat vás ten plán provést! Zaručuji vám, že byste se dostala do pěkné šlamastyky, kdyby vás tak potkal opravdový duch! A vy byste se měl stydět, done Alfonso, svádět mladé nevědomé stvoření, aby opustilo rodinu a přátele; ale tentokrát aspoň vám překazím váš nekalý záměr; hned o tom povím naší milostivé paní a Agnes bude muset svou hru na strašidlo odložit až na lepší příležitost. Sbohem, seňore! A vy, doňo Agnes, prokažte mi tu čest a dovolte, abych Vaši Strašidelnou Výsost odvedla zpátky do vašeho pokoje!“

Přistoupila k pohovce, na níž seděla její třesoucí se svěřenka, vzala ji za ruku a chystala se ji vyvést z pavilonu.

Zdržoval jsem ji a snažil jsem se ji zapřísaháním, konejšivými sliby a lichocením získat na svou stranu, ale když jsem shledal, že všechna moje slova jsou marná, nechal jsem planého úsilí.

„Vaše paličatost se potrestá sama,“ řekl jsem jí; „ale zbývá mi ještě jeden způsob, jak zachránit Agnes i sebe sama, a nebudu váhat užít ho.“

Vylekána tou hrozbou, pokusila se Kunegonda znovu vyjít z pavilonu, ale chytil jsem ji za zápěstí a zadržel jsem ji násilím. V tom

okamžiku Theodor, který vešel do pavilonu za ní, zavřel dveře a zabránil jí tak v útěku. Vzal jsem Agnesin závoj a hodil jsem ho dueně přes hlavu. Vřeštěla přitom tak pronikavě, že jsem se přes naši vzdálenost od hradu bál, že nás prozradí. Nakonec se mi podařilo nacpat jí do úst tak důkladný roubík, že nemohla vyrazit ani hlásek. Pak se nám s Theodorem s jistými obtížemi poštěstilo svázat jí ruce i nohy našimi kapesníky a já doporučil Agnes, aby se co nejrychleji vrátila do svého pokoje. Slíbil jsem jí, že se Kunegondě nic nestane, připomněl jsem jí ještě jednou, že pátého máje budu čekat před hlavní hradní bránou, a láskyplně jsem se s ní rozloučil. Byla tak rozechvělá a nesvá, že sotva sebrala sílu, aby mi k mému plánu přikývla, a prchla v nepořádku a ve zmatku zpátky do svého příbytku.

Theodor mi pak pomohl odnést mou obstarožnou kořist. Zdvihli jsme ji přes zeď, položil jsem si ji před sedlo jako balík a odcválal jsem s ní od hradu Lindenbergu. Nešťastná dueňa jakživa nepodnikla nepřijemnější cestu. Natřásala se a nadsakovala tak, až se málem proměnila v pouhou oživenou mumii, nemluvic o hrůze, kterou zakusila, když jsme se brodili přes říčku, kterou bylo nutno překročit, abychom se dostali zpátky do vesnice. Než jsme dorazili do hostince, rozhodl jsem se, jak s obtížnou Kunegondou naložíme. Vjeli jsme do uličky, kde hostinec stál, a zatímco páže klepalo na dveře, já počkal opodál. Hostinský otevřel s lampou v ruce.

„Dejte mi světlo,“ zahartusil na něj Theodor, „můj pán se blíží!“

Vytrhl mu lampu z ruky a naschvál ji upustil na zem. Hostinský se vrátil do kuchyně, aby lampu rozsvítil znovu, a dveře nechal otevřené. Využil jsem temnoty, seskočil jsem s koně s Kunegondou v náručí, jako šipka jsem vyběhl nahoru, nepozorovaně jsem se dostal do své jizby, odemkl jsem prostornou komoru, strčil zajatkyňi dovnitř a zamkl jsem ji na klíč. Za chvíli se objevil hostinský a Theodor se světlem; hostinský sice projevils překvapení, že se vracím tak pozdě, ale neměl žádné nepatřičné otázky. Za chvíli ze světnice vyšel a nechal mě, abych se kochal úspěchem svého podniku.

Okamžitě jsem zajatkyni navštívil. Snažil jsem se ji přesvědčit, aby své dočasné uvěznění nesla trpělivě. Můj pokus byl bezvýsledný. Když nemohla mluvit ani se pohybovat, vyjadřovala svou zuřivost očima, a kromě doby, kdy jedla, jsem se ji nikdy neodvážil rozvázat nebo jí uvolnit roubík. Po celý čas jídla jsem nad ní stál s taseným mečem a ujišťoval jsem ji, že jestli jen pípne, probodnu ji na místě. A sotvaže dojedla, dostala znovu roubík. Věděl jsem, že je to kruté, a jenom nezbytnost mohla takové zacházení ospravedlnit. Theodor však v té věci netrpěl žádnými skrupulemi a Kunegondino zajetí mu bylo zdrojem nesmírného pobavení. Během svého pobytu na hradě vedl s dueňou ustavičnou válku a teď, když mu byla jeho nepřítelkyně vydána tak naprosto všanc, nemilosrdně triumfoval, jako by nemyslel na nic jiného než na způsoby, jak ji nově potrápít. Někdy se tvářil, že ji lituje, a pak se jí vysmál; pošťval ji a opičil se po ní; prováděl jí tisíce skopičin, jednu potouchlejší než druhou, a bavil se tím, že jí vykládal, jak asi musel barona a baronku překvapit její útěk s miláčkem. To také byla skutečně pravda. Nikdo kromě Agnes si nedovedl představit, co se s paní Kunegondou stalo. Prohledali každý kout a díru, propátrali rybníky a pročesali důkladně lesy, jenže po paní Kunegondě nikde ani stopy. Agnes si podržela své tajemství, já si podržel dueňu, a baronka tudíž zůstala v naprosté nevědomosti o stařenině osudu, měla však podezření, že Kunegonda zahynula samovraždou. Tak uplynulo pět dní, v jejichž průběhu jsem zařídil všechno potřebné pro svůj podnik. Hned jakmile jsem se s Agnes rozloučil, poslal jsem po jistém venkovanu dopis Luca-sovi do Mnichova a přikázal jsem mu, aby na pátého máje v deset hodin zařídil příjezd kočáru s čtyřsپřežíím do vesnice Rosenwaldu. Ekvipáž také skutečně v udanou dobu přijela.

Čím více se blížil den útěku její paní, tím víc rostla Kunegondina zuřivost. Opravdu věřím, že by byla pukla vzteky a záštíím, kdybych byl naštěstí neobjevil její zálibu v třešňovce. Dostalo se jí té zamilované kořalky ve štědré míře a roubík jí byl, vždycky pod do-

hledem Theodora, čas od času odstraněn. Kořalka zřejmě báječně zmírňovala její přirozenou nevrlost, a jelikož jí vazba nedovolovala žádné jiné povyražení, pravidelně se každý den opila, jenom aby si ukrátila dlouhou chvíli.

Den pátého máje nadešel – den, na který nikdy nezapomenu! Odebral jsem se na místo činu ještě dříve, než hodiny odbily dvanáctou. Theodor jel za mnou na koni. Ukryl jsem kočár do prostorné jeskyně v úbočí návrší, na jehož vrcholku stál hrad. Jeskyně byla značně hluboká a mezi venkovany byla známa pod jménem Lindenberská díra. Noc byla tichá a krásná; paprsky luny dopadaly na staré hradní věže a zalévaly jejich vrcholky stříbřitým jasem. Vůkol se nic nepohnulo; nic nebylo slyšet než občasné zaševení nočního vánku v listnatých korunách, vzdálený štěkot vesnických psů nebo zahoukání sýčka, který se usadil v jednom výklenku opuštěné východní věže. Podíval jsem se při jeho melancholickém kuvíkáni vzhůru; seděl na římsě okna, ve kterém jsem poznal okno strašidelné komnaty. To mi připomnělo příběh o Krvavé jeptišce a povzdychl jsem si, když jsem se zamyslel nad mocí pověry a nad slabostí lidského rozumu. Náhle jsem zaslechl, jak se nočním tichem line nějaký slabý sborový zpěv.

„Co by to mohlo být, Theodore?“

„Nějaký vznešený cizinec,“ odpověděl mi, „projel dnes vesnicí cestou na hrad; říká se, že je to otec doni Agnes, a baron mu bezpochyby uspořádal oslavu na přivítanou.“

Hradní zvon ohlásil půlnoc. To byl obvyklý signál pro rodinu, aby se odebrala na lože. Brzy poté jsem postřehl, jak se na hradě různými směry mihají světla sem a tam. Usoudil jsem, že společnost se rozchází. Slyšel jsem skřípět těžké dveře, jak se s námahou otevírají, a když znovu přibouchávaly, zpuchřelé okenice rachotily v rámech. Agnesin pokoj byl na druhé straně hradu. Zamrazilo mě obavou, jestli se jí podařilo sehnat si klíč od strašidelné komnaty. Tou totiž musela projít, aby se dostala na úzké schodiště, po němž

měla přeludná jeptiška sestoupit do velké dvorany. Znepokojen tím pomyšlením, zadíval jsem se upřeně na okno, v němž jsem doufal zahlédnout přátelské světélko lampy v Agnesiných rukou. Pak jsem slyšel, jak někdo odstraňuje příčné břevno z masívní brány. Poznal jsem v záři svíčky v jeho ruce starého vrátného Konráda. Otevřel bránu dokořán a odešel spát. Světla na hradě postupně hasla, až se nakonec celá budova pohroužila do tmy.

Jak jsem tak seděl na úbočí návrší, noční tišina mi vnukla melancholické myšlenky, ne však docela nepříjemné. Hrad, který se naplno tyčil před mými zraky, působil zároveň hrozivě i pitoreskně. Jeho mohutné hradby, zalévané lunou slavnostním jasnem, jeho staré a částečně zřícené věže, strmicí k oblakům a zdánlivě se mračící na vůkolní planinu, jeho vznosná cimbuří, obrostlá břečťanem, a zející brána, otevřená na počest přízračné obyvatelky, to všechno mě naplnilo těžkomyslnou a uctivou bázni. Nicméně jsem těmi pocity nebyl zaujat tak naplno, abych netrpělivě nevnímal pomalé plynutí času. Přiblížil jsem se k hradu a odvážil jsem se ho obejít. Z Agnesina pokoje se dosud míhalo několik paprsků světla. Pozoroval jsem je s radostí. Dosud jsem k nim hleděl, když jsem si povšiml, že k oknu přistoupila nějaká postava a pečlivě zatáhla závěsy, aby hořící lampu zakryla. Přesvědčen nyní, že Agnes neustoupila od našeho plánu, vrátil jsem se s lehkým srdcem na své předchozí stanoviště.

Odbilo půl – a pak tři čtvrti! Srdce se mi rozbušilo nadějí i očekáváním. Konečně se ozval vytoužený zvuk. Zvon odbil jednu a jeho hlasitý a slavnostní tón se rozlehl ozvěnou po celém hradě. Vzhlédl jsem k oknu strašidelné komnaty. Uplynulo sotva pět minut, když se v něm objevilo očekávané světlo. Stál jsem teď těsně pod věží. Okno nebylo tak vysoko nad zemí, takže se mi zdálo, že vidím ženskou postavu s lampou v ruce, jak zvolna prochází komnatou. Světlo se brzy ztratilo a všechno se znovu pohroužilo v ponuru temnotu.

Pak z oken schodiště občas vystřelily záblesky jasu, jak líbezné strašidlo sestupovalo kolem. Sledoval jsem světlo, jak se blíží dvo-

ranou, pak došlo k portálu, a konečně jsem Agnes uviděl vycházet z otevřené brány. Byla oblečena přesně tak, jak mi popsala strašidlo. Přes ruku jí visel růženec; hlavu měla zahalenou dlouhým bílým závojem; řeholní roucho měla potřísněné krví, a dokonce si obstarala lampu a dýku. Kráčela směrem k místu, kde jsem stál. Vrhł jsem se jí v ústrety a sevřel jsem ji do náručí.

„Agnes!“ vykřikł jsem a přitiskł jsem ji k srdci.

„Agnes! Agnes! Ted' jsi má!

Agnes! Agnes! A já tvůj!

Dobře si to pamatuj:

pro tebe dám život svůj!

Ty jsi má!

A já jsem tvůj!

Tělo mé i duše má!“

Bez dechu leknutím nebyla s to promluvit. Upustila lampu i dýku a mlčky mi klesla na hrud'. Zvedł jsem ji na rukou a odnesł jsem ji do kočáru. Theodor zůstal ještě ve vesnici, aby propustil paní Kunegondu. Také jsem mu svěřil dopis pro baronku, ve kterém jsem jí všechno vysvětlil a poprosil ji o zprostředkování, aby se don Gaston smířil s tím, že se míním oženit s jeho dcerou. Prozradil jsem jí svoje pravé jméno. Dokázal jsem jí tak, že můj rod i mé dědictví ospravedlňují mé dvoření její neteři, a ujistil jsem ji, že ačkoli nemohu opětovat její lásku, nepřestanu usilovat o její přízeň a přátelství.

Nasedł jsem do kočáru, kde Agnes už seděla. Theodor za námi zavřel dvířka a postilioni práskli do koní. Zpočátku mě rychlost naší jízdy těšila, ale sotva jsme byli mimo nebezpečí, že se někdo pustí za námi, zavolal jsem na vozky, aby zmírnili krok. Marně se mi snažili vyhovět; koně se nechtěli podřídít uzdě a uháněli dál ohromujícím tempem. Postilioni zdvojili úsilí, aby je zastavili, avšak zvířata

se brzy vyhazováním a potřásáním hlav vymanila z jejich rukou. Nakonec byli vozkové s pronikavými výkřiky shozeni s kozlíku. V tom okamžiku se obloha zatáhla hustými mračky, kolem zavyla vichřice, blesky se křížovaly a zaburácel hrom. Tak strašnou bouři jsem jakživ neviděl! Koně vyděšení srážkou živlů jako by každým okamžikem cválali čím dál rychleji. Nic je nebylo s to zadržet v jejich letu, vlekli kočár za sebou přes živé ploty i přes příkopy, řítili se s nejprudších srážů a uháněli s větrem o závod.

Celou tu dobu mi moje společnice ležela nehybně v náruči. Vážně poděšen velikostí nebezpečí jsem se ji marně pokoušel přivést k sobě, když tu hlasitý praskot ohlásil, že náš let skončil tím nejne-příjemnějším způsobem. Kočár se nám rozpadl na kusy. Narazil jsem v pádu spánkem na nějaký kámen. Bolest z rány, prudký otřes a strach o bezpečí Agnesino mě společně přemohly tak naprosto, že jsem ztratil vědomí a zůstal jsem ležet na zemi jako bez života.

Ležel jsem tak nejspíš delší dobu, poněvadž jsem se probral do denního světla. Kolem mne stál kroužek venkovanů a zřejmě se dohadovali, jestli se z toho dostanu. Mluvil jsem německy dost slušně, a sotva jsem byl s to vypravit ze sebe srozumitelné slovo, ptal jsem se po Agnes. Jaké bylo moje překvapení a zklamání, když mě venkované ujistili, že neviděli nikoho, kdo by odpovídal jejímu popisu! Řekli mi, že je cestou do práce vylekal pohled na trosky mého kočáru a sténání koně, jediného ze všech čtyř, který zůstal naživu; ostatní tři leželi mrtvi vedle mne. Když mě venkované objevili, nikoho nablízku nenašli a dlouho jim trvalo, než mě vůbec vzkřísili. V nevýslovných obavách o osud své společnice jsem venkovany zapřisáhl, aby se rozptýlili a jali se ji hledat. Popsal jsem jim její oděv a slíbil závratnou odměnu každému, kdo mi o ní podá jakoukoli zprávu. Pokud šlo o mne, nemohl jsem se hledání zúčastnit; zlomil jsem si při pádu dvě žebra; vykloubená paže mi bezmocně visela podél těla a levou nohu jsem měl pochroumanou tak strašně, že jsem vůbec nečekal, že se na ni kdy budu moci postavit.

Venkované vyhověli mému přání; rozešli se všichni, až na čtyři, kteří spletli z větví nosítka a chystali se mě odnést do blízkého města. Zeptal jsem se na jeho jméno; ukázalo se, že to bylo Řezno, a já mohl sotva uvěřit, že jsem se za jedinou noc dostal tak daleko. Řekl jsem venkovanům, že jsem v jednu hodinu ráno projížděl vesnicí Rosenwaldem. Vrtěli nedůvěřivě hlavami a naznačovali si mezi sebou, že mě jistě chytá fantas z horečky. Donesli mě do slušného hostince, kde mě okamžitě uložili do postele. Poslali pro lékaře, který mi úspěšně napravil paži, pak vyšetřil moje ostatní zranění a řekl mi, že se nemusím obávat následků žádného z nich, ale nařídil mi, abych zůstal v klidu a připravil se na zdlouhavou a bolestivou léčbu. Odpověděl jsem mu, že jestli chce, abych zůstal v klidu, musí se nejdříve pokusit sehnat mi nějakou zprávu o dámě, která se mnou v noci vyjela z Rosenwaldu a byla se mnou ve chvíli, kdy se náš kočár rozpadl. Usmál se a odpověděl mi jenom radou, abych si nedělal starosti, že se mi dostane náležité péče. Když ode mne odcházel, setkal se ve dveřích pokoje s hostinskou.

„Ten pán není docela při smyslech,“ řekl jí tiše, „je to přirozený následek jeho pádu, ale brzy se z toho vzpamatuje.“

Vesničané se jeden po druhém vraceli do hostince a oznamovali mi, že nenašli ani stopu po mé nebohé milence. Můj neklid se proměnil v zoufalství. Zapřísahal jsem je co nejnaléhavěji, aby v pátrání pokračovali, a zdvojnásobil jsem odměnu, kterou jsem jim už slíbil. Mé divoké a šílené chování jenom všechny utvrzovalo v tom, že mě chytá fantas. Když po hledané dámě nenašli nejmenší známku, pokládali ji za výtvar mého horečnatého mozku a přestali dbát na mé prosby. Hostinská mě sice ujišťovala, že se v pátrání pokračuje, ale později jsem shledal, že mě tím slibem chtěla jenom uklidnit; ve skutečnosti v té věci už nic nepodnikli.

Třebaže jsem nechal zavazadla v Mnichově pod dozorem svého francouzského sluhy, měl jsem dobře zásobený měšec, poněvadž jsem se připravil na dlouhou cestu; moje ekvipáž kromě toho

dokazovala, že jsem někdo význačný, a tak se mi v hostinci dostalo všemožné pozornosti. Uplynul den, a pořád nic nového o Agnes. Moje úzkost teď ustoupila temné zasmušlosti. Přestal jsem o ní blábolit a propadl jsem se do melancholických dum. Když moji ošetřovatelé viděli, že jsem zamlklý a klidný, uvěřili, že mě fantas pustil a že se moje nemoc obrátila k lepšímu. Na lékařův příkaz jsem spolkl utišující medicínu a sotva se snesla noc, ošetřovatelé odešli, aby mě nechali odpočinout.

Po tom odpočinku jsem však toužil nadarmo. Vnitřní rozrušení mi plašilo spánek. Přes všechnu tělesnou vyčerpanost jsem se převaloval v neklidných myšlenkách ze strany na stranu, až hodiny na blízké kostelní věži odbily jednu. Když jsem naslouchal jejich truchlivému zvuku, který odumíral ve vytí větru, pocítil jsem, jak se mi tělem rozlévá podivný chlad. Otřásl jsem se, a nevěděl jsem proč; čelo mi orosily studené kapky potu a vlasy se mi zježily hrůzou. Náhle jsem zaslechl pomalé a těžké kroky sestupující se schodů. Bezděčně jsem se vztyčil na loži a odhrnul jsem jeho záclonu. Jediná svíčka, blikající na krbové římse, ozařovala chabým světlem místnost ověšenou čalouny. Najednou se prudce rozletěly dveře. Vešla nějaká postava a blížila se k mému loži vážně odměřeným krokem. V úzkostném rozechvění jsem si tu noční návštěvnicki prohlédl. Všemohoucí Bože! Byla to Krvavá jeptiška – moje ztracená společnice! Tvář měla dosud zastřenou závojem, ale nedržela už lampu a dýku. Pomalu si zdvihla závoj. Jaký pohled se naskytl mým ohromeným očím! Viděl jsem před sebou oživenou mrtvolu. Obličej měla dlouhý a vyzáblý, tváře a rty bez krve, všechny její rysy se vyznačovaly smrtelnou bledostí a její oči, nehnutě na mne upřené, byly bez lesku a propadlé.

Zíral jsem na tu příšeru s větší hrůzou, než mohu popsat. Krev mi ztuhla v žilách. Chtěl jsem zavolat o pomoc, ale slova mi zmrzla na rtech. Nervy jsem měl ochromené, takže jsem strnul bez hnutí jako socha.

Přízračná jeptiška se na mne dlouho dívala mlčky; v jejím pohledu bylo cosi zmrazujícího. Nakonec pronesla tichým hrobovým hlasem tato slova:

*„Raymonde! Ted', ted' jsi můj!
Raymonde! A já jsem tvá!
Dobře si to pamatuj,
že dáš pro mne život svůj!
Ty jsi můj!
A já jsem tvá!
Tělo tvé i duše tvá!“*

Bez dechu hrůzou jsem poslouchal svá vlastní slova, která mi opakovala. Strašidlo se posadilo proti mně na židli v nohách postele a mlčelo. Zíralo mi vážně a upřeně do očí pohledem, který zřejmě působil jako pohled chřestýše, poněvadž jsem se marně namáhal uhnout očima stranou. Připadal jsem si jako uhranutý a nemohl jsem od přízraku odtrhnout zraky.

Příšera tak zůstala sedět celou dlouhou hodinu, beze slova a bez pohnutí, a ani já nebyl mocen řeči nebo posunku. Konečně hodiny odbily druhou. Zjevení vstalo ze židle a přistoupilo k loži. Chopilo se ledovými prsty mé ruky, která spočívala jako neživá na pokrývce, přitisklo mi své studené rty na moje a znovu opakovalo:

*„Raymonde! Ted', ted' jsi můj!
Raymonde! A já jsem tvá!“*

Potom mi pustilo ruku, vyšlo pomalým krokem z pokoje a dveře se za ním zavřely. Až do té chvíle byly všechny mé tělesné schopnosti ochromeny; jenom můj duch bděl. A nyní kouzlo povolilo; ztuhlá krev se mi prudce nahrnula zpátky k srdci; hluboce jsem zasténal a klesl jsem jako bez života na polštář.

Vedlejší pokoj, kde spal hostinský se svou ženou, byl od mé ložnice oddělen jenom tenkou přepážkou. Hostinského zburcovalo mé zasténání a okamžitě ke mně přispěchal s hostinskou v patách. Přes všechny potíže se jim podařilo vzkřísit mě a poslali okamžitě pro lékaře, který se kvapně dostavil. Prohlásil, že mi horečka značně stoupla a že jestli se budou opakovat takové prudké záchvaty, nemůže ručit za můj život. Nějaké léky, které mi dal, mě do jisté míry duševně uklidnily, takže jsem na úsvitu upadl do jakési dřímoty, ale strašné sny mi bránily v tom, abych se spánkem zotavil. Viděl jsem v duchu střídavě Agnes a Krvavou jeptišku, které se spojily, aby mě týraly a mučily. Probudil jsem se vyčerpán a neosvěžen. Horečka mi spíš stoupala než klesala; duševní rozrušení bránilo mým zpřeráženým kostem ve srůstu; často jsem omdléval a doktor po celý den neuznal za možné opustit mě na déle než na dvě hodiny.

Podivnost mého dobrodružství mě dovedla k rozhodnutí zatajit je přede všemi, poněvadž jsem se nemohl nadít, že by někdo uvěřil tak zvláštním okolnostem. Dělal jsem si veliké starosti o Agnes. Nevěděl jsem, co si pomyslela, když mě nenašla na dostaveníčku, a děsil jsem se, aby nezačala pochybovat o mé věrnosti; spoléhal jsem však na obratnost Theodorovu a věřil jsem, že můj dopis baronce ji přesvědčí o čestnosti mých úmyslů. Takové úvahy mi poněkud ulevily v obavách o Agnes, ale dojem, kterým na mne zapůsobila noční návštěva, mě každým okamžikem tížil víc a víc. Blížila se noc a já se jejího příchodu děsil; snažil jsem se však přesvědčit sám sebe, že se přízrak už neukáže, a pro všechny případy jsem si vyžádal, aby se mnou v ložnici proseděl celou noc jeden sloužící.

Tělesná únava z nevyspání předešlé noci spolu s opiáty, kterých jsem dostal spoustu, mě nakonec zkolébaly do spánku, jehož jsem měl tolik zapotřebí. Hluboce a klidně jsem usnul a prospal jsem tak několik hodin, když mě probudily hodiny v sousedství, odbíjející jednu. Jejich zvuk mi rázem vybavil všechny hrůzy minulé noci. Zmocnilo se mě stejné mrazení. Vztyčil jsem se na loži a viděl jsem,

že sloužící tvrdě spí v lenošce poblíž. Zavola jsem ho jménem, ale neodpověděl mi. Prudce jsem jím zacloumal a marně jsem se ho snažil probudit. Zůstal ke všem mým pokusům dokonale necitelný. Vtom už jsem zaslechl těžké kročeje sestupující se schodů; dveře se rozletěly a Krvavá jeptiška stála znovu přede mnou. Údy mi znovu spoutala kojenecká bezmocnost, znovu jsem slyšel ona neblahá slova:

*„Raymonde! Ted', ted' jsi můj!
Raymonde! A já jsem tvá!“*

Znovu se odehrál výjev, který mnou tak otrásl minulé noci. Příšera mi opět přitiskla rty na rty, opět se mě dotkla svými práchnivějícími prsty, a stejně jako při svém prvním zjevení opustila pokoj s úderem druhé hodiny.

Tak se to opakovalo noc co noc. Místo abych si na přízrak zvykl, každá jeho další návštěva mě naplňovala rostoucí hrůzou. Představa přeludné jeptišky mě nepřestávala pronásledovat ani na okamžik a zmocnila se mě trvalá melancholie. Ustavičné duševní rozrušení přirozeně zpomalilo mé uzdravování. Uplynulo několik měsíců, než jsem mohl opustit lože, a když mě konečně přestěhovali na pohovku, byl jsem tak malátný, ochablý a vychrtlý, že jsem bez cizí pomoci nedokázal přejít ani přes pokoj. Pohledy ošetřovatelů mi sdostatečně napovídaly, jak málo doufají v mé zotavení. Hluboká melancholie, která mě nepřestávala tížit, vedla lékaře k tomu, že mě považoval za hypochondra. Příčiny své sklíčenosti jsem pečlivě tajil, neboť jsem věděl, že mi nikdo nemůže ulevit. Často jsem si vyžádal ošetřovatele, aby se mnou proseděli noc, ale sotva hodiny odbily jednu, zdolal je nepřekonatelný spánek, z něhož se neprobudili, dokud přízrak nezmizel.

Třeba tě překvapí, že jsem během té doby nepátral po osudu tvé sestry. Theodor, který konečně s obtížemi zjistil místo mého poby-

tu, mě uklidnil stran jejího bezpečí, zároveň mě však přesvědčil, že všechny pokusy vysvobodit ji ze zajetí by byly marné, dokud nebudu s to vrátit se do Španěl. Podrobnosti jejich zážitků, které ti teď povím, jsem se dověděl dílem od Theodora a dílem od samotné Agnes.

Oné osudné noci, kdy jsme spolu měli utéci, jí náhoda nedovolila opustit její pokoj ve stanovený čas. Konečně se odvážila do strašidelné komnaty, sestoupila po schodišti do dvorany, našla bránu podle očekávání otevřenou a vyšla nepozorovaně z hradu. Jaké bylo její překvapení, když mě nenašla, abych se jí ujal! Prohledala jeskyni, prochodila všechny pěšiny v blízkém lese a strávila tím neplodným pátráním plné dvě hodiny. Nenašla nejmenší stopu ani po mně, ani po kočáru. V jejím úleku a zklamání jí nezbývalo než vrátit se do hradu dřív, než ji baronka pohřeší, ale tím se dostala do nových rozpaků. Protože zvon už odbil druhou hodinu, pečlivý vrátný zamkl bránu. Po delším rozhodování se konečně odhodlala tiše zaklepat. Měla štěstí, že Konrád byl ještě vzhůru; uslyšel klepání a vstal s brumláním, že musí jít otevřít podruhé. Jakmile však otevřel jedno křídlo brány a uviděl, že domnělé strašidlo čeká na vpuštění, hlasitě vykřikl a padl na kolena. Agnes využila jeho zděšení, proklouzla kolem něho, vyběhla do své komnaty, odhodila převlek přízraku a lehla si, ale marně si lámala hlavu příčinou mého zmizení.

Mezitím Theodor, který mě viděl odjet v kočáře s nepravou Agnes, se vesele vrátil do vesnice. Druhý den ráno pustil Kunegondu ze zajetí a doprovodil ji na hrad. Tam zastihl barona, jeho choť a dona Gastona v disputaci o hlášení vrátného. Všichni se shodovali ve víře v existenci duchů, ale vrátný namítal, že strašidlo, dožadující se vstupu klepáním, je zjev doposud nebývalý a naprosto odporující nehmotné přirozenosti přízraků. Dosud se o tom dohadovali, když se objevilo páže s Kunegondou a rozptýlilo záhadu. Po jeho výpovědi se všichni svorně shodli, že Agnes, kterou Theodor viděl

nastupovat do mého kočáru, musela být Krvavá jeptiška, a duch, který vyděsil Konráda, že nebyl nikdo jiný než dcera dona Gastona.

Když pominulo první překvapení z tohoto objevu, baronka se rozhodla využít toho, aby svou neteř přiměla ke složení řeholního slibu. Z obavy, aby tak výhodná možnost sňatku pro jeho dceru nezviklala dona Gastona v původním záměru, zatajila mu baronka můj dopis a vydávala mě dál za neznámého nuzného dobrodruha. Dětinská marnivost mě předtím vedla k tomu, že jsem své pravé jméno zatajil i před svou milovanou; chtěl jsem, aby mě milovala jen pro mou osobu, ne jakožto syna a dědice markýze de las Cisternas. V důsledku toho neznal můj pravý stav na hradě nikdo kromě baronky, a ta si dala dobrý pozor, aby si to nechala pro sebe. Když don Gaston schválil sestřino rozhodnutí, předvolali si Agnes. Obvinili ji, že se chystala k útěku, donutili ji k plnému přiznání, které bylo k jejímu úžasu přijato nečekaně mírně, jaký však byl její žal, když se dověděla, že za nezdar jejího plánu nesu vinu já! Kunegonda jí z návodu barončina namluvila, že když jsem ji propustil ze zajetí, uložil jsem jí prý, aby své paní oznámila, že je mezi námi konec, že ke všemu došlo jenom na základě mylných informací a že se mi nijak nehodí do krámu oženit se s ženou bez jmění nebo naděje na dědictví.

Moje náhlé zmizení jejímu výmyslu jenom dodalo zdání věrohodnosti. Theodor, který by tu smyšlenku mohl vyvrátit, nesměl na barončin příkaz Agnes na oči. Čím se pak ještě víc utvrdila moje pověst prolhaného podvodníka, byl tvůj vlastní dopis s prohlášením, že žádného Alfonsa d'Alvaradu neznáš. Tyhle zdánlivé důkazy mé proradnosti s pomocí lstivých náznaků ze strany tetiny, lichocení Kunegondy a hrozeb otcových docela zlomily odpor tvé sestry ke klášternímu životu. Rozhořčena mým chováním a znechucena světem vůbec svolila k přijetí řeholního závoje. Strávila ještě měsíc na hradě Lindenbergu; to, že jsem se za tu dobu znovu neukázal, ji ještě víc utvrdilo v jejím odhodlání; a pak odjela s donem Gastonem

do Španěl. Theodor pak byl propuštěn na svobodu. Pospíchal do Mnichova, kde jsem mu slíbil nechat zprávu, když však od Lucase zjistil, že jsem tam nikdy nedorazil, pokračoval s neúnavnou vytrvalostí v pátrání a nakonec se mu podařilo objevit mě v Řezně.

Změnil jsem se zatím tak, že mě sotva poznal, a zármutek v jeho tváři výmluvně dosvědčoval, jak velice mu na mně záleží. Společnost toho rozmilého chlapce, ve kterém jsem vždycky viděl spíš druha než sluhu, se mi teď stala jedinou útěchou. Dovedl hovořit vesele, ale rozumně a jeho poznámky bývaly trefné i zábavné. Nashromáždil daleko víc vědomostí, než by odpovídalo jeho věku, ale co mi na něm bylo nejmilejší, byl jeho příjemný hlas a nemalé hudební nadání. Oblíbil si také poezii, a dokonce se příležitostně sám pouštěl do veršování. Často skládal ve španělštině krátké balady. Jeho skladbičky byly jen prostřední, to musím přiznat, ale těšila mě jejich svěžest, a když jsem ho poslouchal, jak je zpívá za doprovodu kytary, bylo to pro mne jediné rozptýlení, jehož jsem byl schopen. Theodor dobře viděl, že mě něco hryže, ale protože jsem se s příčinou své trýzně nesvěřil ani jemu, respekt mu bránil, aby strkal nos do mého tajemství.

Jednou večer jsem ležel na pohovce, zabrán do úvah zdaleka ne příjemných. Theodor se bavil tím, že pozoroval z okna hádku dvou postilionů, kteří si vjeli do vlasů na hospodském dvoře.

„Ha!“ zvolal najednou; „tamhle jde Velký Mogul!“

„Kdo?“ podivil jsem se.

„Jenom jeden člověk, co se mnou v Mnichově tak divně mluvil.“

„Jak divně?“

„Když mi to teď připomínáte, seňore, bylo to něco jako vzkaz pro vás, ale opravdu to nestálo za vyřízení. Já sám bych byl řekl, že ten chlapík je blázen. Jakmile jsem přijel do Mnichova, abych tam pátral po vás, našel jsem ho ubytovaného u Krále římského a hostinský mi o něm vykládal zvláštní věci. Podle přízvuku se zdá, že je to cizinec, ale nikdo nemůže určit, z které země. Zřejmě

neměl ve městě žádné známé, zřídka kdy s někým mluvil a nikdo ho neviděl usmát se. Neměl ani sluhy, ani zavazadla, ale měšec měl zřejmě zásobený jaksepatří a nadělal v městě hodně dobra. Někteří lidé ho pokládali za nějakého arabského astrologa, jiní v něm zas viděli potulného šarlatána a hodně jich prohlašovalo, že je to doktor Faust, kterého ďábel poslal zpátky do Německa. Hostinský mi však řekl, že má dobrý důvod považovat ho za Velkého Mogula na cestách inkognito.“

„Ale co ti tak divného říkal, Theodore?“

„Vida, na to jsem skoro zapomněl, ale namouduši by nebylo žádná škoda, kdybych na to byl zapomněl vůbec. Musím vám povědět, seňore, že když jsem se hostinského vyptával na vás, tenhle cizinec šel právě kolem. Zůstal tehdy stát a vážně se na mne podíval.

„Mládenče,“ řekl mi pak slavnostním tónem, „ten, koho hledáš, našel někoho, koho by se rád zbavil. Jenom moje ruka dokáže vysušit krev. Vyříd' svému pánu, aby si na mne vzpomněl, až hodiny odbijí jednu.“

„Jakžel!“ vykřikl jsem a vyskočil jsem z pohovky. Slova, která mi Theodor opakoval, zřejmě naznačovala, že cizinec zná mé tajemství. „Honem běž za ním, chlapče! Popros ho, ať mi dopřeje chvíli rozmluvy!“

Theodora moje vzrušení překvapilo, ale na nic se neptal a pospíchal splnit mé přání. Čekal jsem netrpělivě na jeho návrat. Uplynulo však jenom pár krátkých minut, když se objevil znovu a uvedl kýženého hosta do mého pokoje. Byl to muž majestátního zevnějšku; měl silně zbrázděnou tvář, veliké, černé a zářící oči, a přece bylo v jeho pohledu cosi, co mne od prvního okamžiku naplnilo tajemnou bázní, neřku-li hrůzou. Oblečen byl prostě, vlasy mu v nepořádku splývaly k obočí, a černá sametová páska, kterou nosil kolem čela, ještě přidávala jeho rysům pochmurnosti. V jeho výrazu se zračila hluboká melancholie, krok měl pomalý a pohyboval se vážně, důstojně a slavnostně.

Zdvořile mě pozdravil, a když odpověděl na obvyklé uvítací komplimenty, pokynul Theodorovi, aby opustil místnost. Páže okamžitě odešlo.

„Vím, co vás tíží,“ řekl cizinec, aniž mi dal čas promluvit. „Je v mé moci zbavit vás vaší noční návštěvnice, ale ne před nedělí. V hodinu ranního rozbřesku na den sabatu mají duchové temnoty na smrtelníky nejmenší vliv. Po sabatu vás už jeptiška nenavštíví.“

„Smím se vás zeptat,“ ozval jsem se, „jakým způsobem jste se dověděl tajemství, které před každým tak pečlivě skrývám?“

„Jak bych o vašem trápení nevěděl, když jeho příčina stojí právě v tomhle okamžiku vedle vás?“

Ustrnul jsem. Cizinec pokračoval.

„Třebaže je pro vás viditelná jenom jednu hodinu ze čtyřiaadvaceti, neopouští vás ve dne ani v noci, a neopustí vás, dokud nesplníte její přání.“

„Ale jaké je to přání?“

„To musí vysvětlit sama; já o tom vědomost nemám. Počkejte trpělivě na sobotní noc a všechno se vysvětlí.“

Neodvážil jsem se už na něj naléhat. On pak záhy změnil předmět řeči a rozhovořil se o nejrozmanitějších věcech. Jmenoval lidi, kteří zemřeli před mnoha sty lety, a přece o nich mluvil, jako by je byl osobně znal. Nemohl jsem se zmínit o sebevzdálenější zemi, aby ji byl nenavštívil, a nestačil jsem se obdivovat množství a rozmanitosti jeho vědomostí. Poznamenal jsem, že mu tak rozsáhlé cesty, zážitky a znalosti jistě musí skýtat nesmírné potěšení. Zavrtěl však truchlivě hlavou.

„Nikdo,“ odpověděl, „nemůže pochopit bídu mého údělu. Osud mě nutí k ustavičnému pohybu; na jednom místě se nesmím zdržet déle než čtrnáct dní. Nemám ve světě jediného přítele a při svém neklidném putování nemohu nikdy žádného získat. Rád bych se zbavil svého ubožáckého života, poněvadž závidím těm, kdo se těší hrobovému míru, ale smrt se mi vyhýbá a prchá mému objetí.“

Marně se vystavuji všemožnému nebezpečí. Vrhám se do oceánu, vlny mě však s odporem vyplivují na břeh; vrhám se do ohně, ale plameny přede mnou couvají; vydávám se všanc zuřivosti banditů, jejich meče se však otupují a lámou o mou hrud'. Hladový tygr se třese před mými kroky a aligátor prchá před netvorem hroznějším, než je sám. Bůh mě poznamenal svou pečetí a všichni tvorové ten osudný cejch respektují.“

Dotkl se rukou sametu, kterým měl ovázané čelo. V očích mu bleskl výraz zuřivosti, zoufalství a zlovůle, který mě až do dna duše pronikl hrůzou. Zachvěl jsem se v bezděčné křeči. Cizinec si toho všiml.

„Takovou jsem postižen kletbou,“ pokračoval. „Jsem odsouzen k tomu, abych každému, kdo na mne pohlédne, vnukal děs a odpor. Vy sám už cítíte působení toho kouzla a s každým dalším okamžikem je pocítíte ještě víc. Nebudu svou přítomností zvyšovat vaši trýzeň. Na shledanou v sobotu! Jakmile hodiny odbijí půlnoc, očekávejte mě u dveří svého pokoje.“

Po těch slovech odešel a zanechal mě v úžasu nad záhadným obratem ve svém chování i řeči. Jeho ujištění, že budu brzy zbaven přízračných návštěv, zapůsobilo blahodárně na mou tělesnou soustavu. Theodor, s nímž jsem jednal spíš jako s přijatým synkem než se služebníkem, byl po svém návratu překvapen, jak dobře najednou vypadám. Blahopřál mi k tomu příznaku vracejícího se zdraví a vyjádřil své potěšení, že mi rozhovor s Velkým Mogulem tak prospěl. Dotazováním jsem zjistil, že cizinec strávil v Řezně už osm dní, takže se tam měl podle vlastního sdělení zdržet už jenom šest dní, a do soboty zbývaly ještě tři. S jakou netrpělivostí jsem očekával její příchod! Krvavá jeptiška zatím pokračovala ve svých nočních návštěvách, jelikož jsem však doufal, že se jich záhy zbavím vůbec, nepůsobily na mne už tak zhoubně jako předtím.

Vytoužená noc nadešla. Abych nevzbudil žádné podezření, odebral jsem se v obvyklou hodinu na lože. Ale sotva mě ošetřovatelé

opustili, znovu jsem se oblékl a připravil jsem se na přijetí cizince. Vstoupil do mého pokoje s úderem půlnoci. Nesl v ruce menší truhlici, kterou položil vedle krbu. Pozdravil mě beze slova a já jeho poklonu opětoval, zachovávaje rovněž mlčení. Cizinec pak otevřel truhlici.

Jako první vytáhl malý dřevěný krucifix; klesl na kolena, zasmušile se na něj zahleděl a pak pozdvihl zraky k nebi. Zdálo se, že se vroucně modlí. Nakonec se uctivě uklonil, třikrát krucifix políbil a vstal z kleku. Potom z truhlice vyňal pohár přikrytý víkem; tekutinou z poháru, která vypadala jako krev, pokropil podlahu, pak do ní smočil jeden konec kříže a opsal jím uprostřed místnosti kruh. Po jeho obvodě rozložil různé ostatky, lebky, stehenní kosti a podobně. Všiml jsem si, že je všechny uspořádal do tvaru křížů. Nakonec vytáhl velkou bibli a pokynul mi, abych s ním vkročil do kruhu. Poslechl jsem.

„Dejte si pozor, ať neproneseš ani slůvko,“ pošeptal mi cizinec; „a ať nevykročíte z kruhu. A jestli se máte rád, neodvažujte se mi podívat do obličeje!“

Pak uchopil krucifix do jedné ruky, bibli do druhé, a zdálo se, že s hlubokým zaujetím čte. Hodiny zatím odbily jednu. Uslyšel jsem jako obvykle kročeje přízraku na schodech, ale nepocítil jsem obvyklé mrazení. Čekal jsem na příchod přízračné jeptišky beze strachu. Vstoupila do místnosti, přiblížila se ke kruhu a zarazila se. Cizinec zamumlal několik slov, kterým jsem nerozuměl. Pak zdvihl hlavu od knihy, napřáhl ke strašidlu krucifix a pronesl zřetelným a slavnostním hlasem:

„Beatrice! Beatrice! Beatrice!“

„Čeho si žádáš?“ odpovědělo zjevení dutým a rozechvělým hlasem.

„Co ruší tvůj spánek? Proč mučíš a trýzníš tohoto mladého muže? Jak může tvůj neklidný duch dojít míru?“

„Netroufám si odpovědět. Nesmím odpovědět! Ráda bych spočinula v hrobě, ale přísný příkaz mě nutí dál snášet trest!“

„Znáš tuhle krev? Víš, komu kolovala v žilách? Beatrice! Beatrice! Jeho jménem ti poručím: odpověz mi!“

„Netroufám si neposlechnout svoje příkazce.“

„Troufáš si neposlechnout mne?“

Promluvil velitelským tónem a strhl si černou pásku s čela. Přes jeho varování mi zvědavost nedala, abych se mu nepodíval do tváře. Zvedl jsem oči a spatřil jsem na jeho čele otisk planoucího kříže. Nedovedu si vysvětlit, proč mě ten pohled naplnil takovou hrůzou, ale nikdy jsem nepocítil větší. Na okamžik mě opustily smysly, a kdyby mě byl zaklínač nezachytil za ruku, byl bych vypadl z kruhu.

Když jsem se vzpamatoval, shledal jsem, že planoucí kříž nezapůsobil o nic méně na strašidlo. Jeptiščina tvář vyjadřovala hlubokou úctu a hrůzu a její přeludné údy se roztřáslы strachem.

„Ano,“ řekla konečně. „Třesu se před tím znamením! Podřizuji se mu! Poslechnu tě! Věz tedy, že moje kosti jsou dosud nepohřbeny; tlejí v zapomenutí v Lindenberské díře. Nikdo jiný než tento mladík nemá právo uložit je do hrobu. Sám se mi vlastními ústy zaslíbil tělem i duší; nikdy ho toho slibu nezprostím, nikdy nepozná noc bez hrůzy, dokud se nezaváže, že sebere mé práchnivějící kosti a uloží je do rodinné hrobky na svém hradě v Andalusii. Pak ať dá sloužit třicet mší za klid mé duše, a nechám tento svět na pokoji. Ted' mě nech odejít. Ty plameny mě spalují!“

Cizinec pomalu spustil ruku s krucifixem, kterým až dosud mířil na jeptišku. Zjevení sklonilo hlavu a rozplynulo se jako pára. Zaklínač mě vyvedl z kruhu. Uložil bibli a ostatní rekvizity zpátky do truhlice a pak se obrátil ke mně, jak jsem stál vedle něho úžasem neschopen řeči.

„Done Raymonde, slyšel jste podmínky, za jakých se vám vrátí klid; postarejte se, abyste je splnil do písmene. Mně už nezbyvá nic jiného než rozptýlit temnotu, která dosud obestírá historii onoho

přízraku, a oznámit vám, že Beatrice, dokud žila, nesla jméno de las Cisternas. Byla to prateta vašeho praděda. Pro to příbuzenství si její popel zaslouží vaší úcty, třebaže vás nesmírnost jejích zločinů jistě naplní odporem. Povahu těch zločinů vám nemůže objasnit nikdo lépe než já. Znal jsem osobně onoho svatého muže, který jí zarazil noční řádění na hradě Lindenbergu, a slyšel jsem ten příběh z jeho vlastních úst.

Beatrice de las Cisternas složila v útlém mládí řeholní slib; ne z vlastní vůle, ale na výslovné přání svých rodičů. Byla tehdy ještě příliš mladá, aby želela radovánek, o něž ji klášterní život připravil, ale sotva se začala její horkokrevná a rozkošnická povaha rozvíjet, oddala se bezuzdně popudu svých vášní a využila první příležitosti, aby je ukojila. Příležitost se jí konečně naskytla po překonání mnoha překážek, které její náruživost jenom roznítily. Podařilo se jí uprchnout z konventu a utekla do Němec s baronem z Lindenbergu. Strávila na jeho hradě několik měsíců jako jeho přiznaná konkubína. Celé Bavorsko bylo pobouřeno jejím nestoudným a nevázaným chováním. Její hodokvasy soupeřily přepychem s hostinami Kleopatřinými a Lindenberg se stal jevištěm nejprostopášnějších zhýralostí. Neukojena svou necudností prostitutky, prohlásila se Beatrice za atheistku; využívala každé příležitosti, aby znevážila svůj řeholní slib, a zahrnovala posměchem nejsvětější církevní svátosti.

Ve své zkaženosti se neomezila nadlouho na jediný předmět milostné náklonnosti. Záhy po jejím příjezdu na hrad vzbudil její pozornost baronův mladší bratr, vynikající výraznými rysy, gigantickou postavou a herkulovskými údy. Neměla v povaze dlouho tajit své záliby, ale v Ottovi von Lindenberg našla člověka, který se jí zkažeností plně vyrovnal. Opětoval její vášeň jen natolik, aby ji ještě víc roznítil, a když ji rozdmýchal do kýženého žáru, stanovil si za svou lásku cenu: smrt svého bratra. Ta bídnic na tu hroznou úmluvu přistoupila. Určili si noc, kdy měla vraždu spáchat. Otto, který žil na malém panství několik mil od hradu, jí slíbil, že na ni

v jednu hodinu s půlnoci počká v Lindenberské díře; že s sebou přivede družinu vybraných přátel, s jejichž pomocí nepochyboval, že se zmocní hradu; a že se s ní hned potom ožení. Ten poslední slib překonal všechny Beatriciny skrupule, jelikož baron, třebaže ji měl rád, prohlásil rozhodně, že za manželku si ji nikdy nevezme.

Osudná noc nadešla. Baron už spal v objetí své proradné milenky, když hradní zvon odbil jednu. Beatrice okamžitě vytáhla zpod polštáře dýku a vrazila ji milenci do srdce. Baron vydal jediný strašný sten a vydechl naposledy. Vražednice kvapně opustila lože, jednou rukou se chopila lampy a druhou zakrvácené dýky a pustila se k jeskyni. Vrátný se neodvážil odepřít otevření brány ženě, které se na hradě báli víc než svého pána. Beatrice došla do Lindenberské díry bez překážek a našla tam Ottu, jenž na ni podle svého slibu čekal. Vyslechl s nadšením její zprávu, ale dříve, než se ho stačila zeptat, proč přišel bez doprovodu, přesvědčil ji, že nechtěl, aby byl někdo svědkem jejich rozhovoru. Ve snaze utajit svůj podíl na vraždě a zbavit se ženy, jejíž násilná a divoká povaha ho naplňovala pochopitelným strachem o vlastní bezpečnost, se totiž rozhodl, že svou ničemnou spoluvinici sprovodí ze světa. Vrhł se na ni náhle, vykroutil jí z ruky dýku, probodl ji čepelí, z níž dosud kapala bratrova krev, a opěťovanými ranami ji dobil.

Otto se tak stal novým baronem z Lindenbergu. Vražda byla připsána na vrub jenom uprchlé jeptišce a nikdo ho nepodezíral, že ji sám k tomu činu podnítl. Jestliže však jeho zločin zůstal nepotrestán lidmi, boží spravedlnost mu nedopřála těšit se v míru z krvavě nabytého titulu. Zatímco Beatriciny nepohřbené kosti dosud práchnivěly v jeskyni, její duch nedošel klidu a zůstával dál na hradě. Každou noc přicházela k Ottovu loži, oblečena v řeholní hábit, připomínající její zrazený slib Bohu, ozbrojena dýkou, která prolila krev jejího milence, a opatřena lampou, jež vedla její kroky na útěku. Na hradě zavládl strašlivý zmatek. Klenutými komnatami se rozléhal jakot a úpění, když strašidlo na svých potulkách po starobyklých ochozech

chrtilo páté přes deváté modlitby i rouhavé kletby. Otřes z těch příšerných vidin Otto nevydržel; jeho hrůza narůstala s každým dalším zjevením. Nakonec propadl děsu tak nesnesitelnému, že mu z toho puklo srdce, a jednoho rána ho našli na loži úplně studeného a bez života. Jeho smrtí však noční výtržnosti neustaly. Beatriciny kosti zůstávaly nepohřbeny a její duch strašil na hradě dál.

Lindenberské panství pak připadlo jistému vzdálenému příbuznému. Nový baron však, vyděšen zvěstmi o Krvavé jeptišce (jak se strašidlu začalo říkat mezi obecným lidem), pozval si na pomoc proslulého zaklínače. Tomuto svatému muži se podařilo Beatrici přimět, aby dala na čas pokoj. Třebaže mu však vyprávěla svůj příběh, nesměl s ním seznámit nikoho jiného ani dát pohřbít její pozůstatky do posvěcené půdy. Ta služba zůstala vyhrazena vám, a její duch byl až do vašeho příchodu odsouzen, aby bloudil po hradě a želel zločinu, jehož se tam dopustila. Zaklínači se nicméně podařilo zavázat ji, aby zachovala klid alespoň po dobu jeho života. Pokud žil, zůstala strašidelná komnata zamčena a přízrak neviditelný. Po jeho smrti o pět let později se jeptiška začala zjevovat znovu, ale jenom každý pátý rok, ve stejný den a hodinu, kdy proklála srdce svého spícího milence; pak vždycky navštívila jeskyni, kde leží její práchnivějící kostra, s úderem druhé hodiny se vrátila na hrad a zmizela na dalších pět let.

Byla odsouzena strádat tak po dobu jednoho století. Těch sto let právě uplynulo. Nezbyvá už nic jiného než řádně pohřbít Beatricin popel. Já se stal nástrojem vašeho vysvobození od oné přízračné mučitelky; a při všech protivenstvích, která mě tíží, pomyšlení na to, že jsem vám prospěl, je mi alespoň částečnou útěchou. Sbohem, mladý muži! Kéž duch vaší příbuzné dojde v hrobě toho spočinutí, které mně odplata Všemohoucího odepřela navždycky!"

S těmito slovy se cizinec chystal opustit můj příbytek.

„Počkejte ještě okamžik!“ zarazil jsem ho. „Ukojil jste mou zvědavost stran onoho přízraku, ale vrháte mě všanc ještě větší

zvědavosti, pokud jde o vás samého. Prozrad'te mi laskavě, komu vděčím za tak mnoho. Mluvíte o událostech dávno minulých a lidech dávno mrtvých; znal jste osobně zaklínače, který podle vašich slov zesnul téměř před sto lety. Jak si to mám vysvětlit? Co znamená ten planoucí kříž na vašem čele a proč mě pohled na něj naplnil takovou hrůzou?"

Na tyhle otázky mi však nějakou dobu odmítal jakoukoli odpověď. Nakonec slíbil, překonán mým naléháním, že mi všechno objasní, ale pod podmínkou, že si na jeho vysvětlení počkám až do zítřka. S takovou výhradou jsem musil souhlasit a můj návštěvník odešel. Druhý den ráno platila má první otázka záhadnému cizinci. Představ si moje zklamání, když jsem se dověděl, že odjel z Řezna. Okamžitě jsem za ním vyslal posly, aby ho dostihli, leč nadarmo. Neobjevili po uprchlíkovi ani stopu. Od té doby jsem o něm už nikdy neslyšel a nejspíš taky neuslyším.

(Na tomto místě Lorenzo přítele přerušil: „Jakže, tys nikdy nezjistil, kdo to byl, a dokonce ses toho ani nedohadoval?“

„Přece jen,“ odtušil markýz; „když jsem tohle dobrodružství vyprávěl svému strýci, vévodovi kardinálovi, řekl mi, že ten podivný muž byla nepochybně slavná postava všeobecně známá pod jménem *Věčný Žid*. Okolnost, že nesměl strávit víc než čtrnáct dní na jednom místě, planoucí kříž, kterým měl poznamenáno čelo, dojem, jímž působil na posluchače, a mnoho dalších podrobností té domněnce dává zdání pravděpodobnosti. Kardinál je o tom plně přesvědčen a já sám se k tomu kloním jako k jedinému řešení, které se pro tu záhadu nabízí. – Ale teď se zase vrátím k vyprávění, od něhož jsem odbočil.“)

Od té doby jsem se zotavoval tak rychle, že nad tím lékaři žasli. Krvavá jeptiška se mi už neukázala a záhy jsem byl s to vypravit se na Lindenberg. Baron mě přijal s otevřenou náručí. Svěřil jsem se

mu se svým dobrodružstvím a barona nemálo potěšilo, že fantom už nebude každých pět let obtěžovat jeho sídlo svými návštěvami. S lítostí jsem však shledal, že moje nepřítomnost nijak neoslabila nerozvážnou vášeň doni Rodolfy. V soukromém rozhovoru, k němuž mě zatahla za mého krátkého pobytu na hradě, se znovu pokusila přesvědčit mě, abych její náklonnost opětoval. Poněvadž jsem v ní viděl hlavní příčinu svých strázní, necítil jsem k ní už nic jiného než nechut'. Kostra Beatrice se našla na místě, o němž se zmínila. To bylo také všechno, co jsem chtěl na Lindenbergu zařídit, a spěchal jsem tedy, abych už byl pryč z baronova panství, veden právě tak snahou vykonat pohřební obřady za zavražděnou jeptišku, jako uniknout dotírání ženy, která se mi protivila. Odjel jsem provázen výhrůžkami doni Rodolfy, že moje zhrdnutí jejím citem nezůstane dlouho bez trestu.

Pospíchal jsem nyní do Španěl co nejrychleji. Lucas za mnou přijel s mými zavazadly už na Lindenberg. Do vlasti jsem dorazil bez příhod a okamžitě jsem se rozjel na hrad svého otce v Andalusii. Beatriciny pozůstatky byly uloženy do rodinné hrobky, všechny patřičné obřady provedeny, a byl odsloužen příslušný počet zádušních mší, o který požádala. Nic mi teď nebránilo věnovat se naplno pátrání po útulku, kde je ukryta Agnes. Baronka mi sice tvrdila, že její neteř už složila řádový slib, ale podezíral jsem ji, že si to vymyslela ze žárlivosti, a doufal jsem, že najdu svou milovanou dosud volnou, aby přijala mou ruku. Vyptával jsem se po její rodině a zjistil jsem, že doña Inisilla opustila tento svět dřív, než její dcera dojela do Madridu; o tobě, drahý Lorenzo, mi řekli, že jsi za hranicemi, ale nemohl jsem se dovědět kde; tvůj otec byl ve vzdálené provincii na návštěvě u vévody de Medina; a pokud šlo o Agnes, nikdo mi nemohl nebo nechtěl dát zprávu, co se s ní stalo. Theodor se podle mého slibu vrátil co Štrasburku, kde shledal, že jeho děd zemřel a odkázal Markétě všechno své jmění. Její přemlouvání, aby synek zůstal u ní, bylo marné; rozloučil se s ní podruhé a přijel za mnou do Madridu. Překonával se přímo ve sna-

ze pomoci mi v pátrání, ale i naše společné úsilí bylo bezvýsledné. Agnesin úkryt mi zůstal neproniknutelným tajemstvím a začal jsem už ztrácet naději, že ji vůbec kdy najdu.

Asi před osmi měsíci jsem se po večeru stráveném v divadle vracel v melancholickém rozpoložení do svého paláce. Byla tmavá noc a já byl bez doprovodu. Zabrán do myšlenek, které nebyly ani zdaleka příjemné, jsem si nevšiml tří mužů, kteří mě sledovali z divadla, a když jsem zahrnul do jedné opuštěné uličky, všichni na mne zuřivě zaútočili. Uskočil jsem o pár kroků, tasil jsem kord a přehodil jsem si plášť přes levé předloktí. Noční temnota mi pomohla, poněvadž většina ran vražedníků, mířených naslepo, mě ani neškrábla. Konečně se mi podařilo složit jednoho z útočníků ke svým nohám, ale mezitím jsem už byl tolikrát zasažen a zatlačen tak do úzkých, že bych byl nevyhnutelně zahynul, kdyby mi řinkot kordů nepřivolal na pomoc jakéhosi kavalíra. Rozběhl se ke mně s taseným kordem a za ním několik sloužících s pochodněmi. Jejich příchodem se síly na obou stranách vyrovnaly, ale najatí vrazi neustoupili od svého záměru, dokud nebyli sluhové skoro u nás. Teprve pak vzali nohy na ramena a ztratili se nám ve tmě.

Cizí kavalír mě teď zdvořile oslovil a zeptal se mě, jestli jsem raněn. Zesláblý ztrátou krve, sotva jsem mu dokázal poděkovat za jeho včasnou pomoc a poprosil jsem ho, jestli by mě pár jeho sluhů nedopravilo do paláce de las Cisternas. Sotva jsem pronesl to jméno, kavalír se prohlásil za známého mého otce a řekl mi, že nedovolí, abych se obtěžoval tak daleko, dokud mi nedá prohlédnout rány. Dodal, že jeho dům je hned vedle, a prosil mě, abych ho tam doprovodil. Řekl to tak vážně, že jsem nemohl jeho nabídku odmítnout. Opřel jsem se o jeho rámě a za okamžik jsme byli před portálem nádherného paláce.

Jakmile jsme vstoupili dovnitř, přišel mého průvodce uvítat starý šedovlasý sluha, který se zeptal, kdy vévoda, pán domu, přijede z venkova, a dostal odpověď, že vévoda na venkově ještě pár mě-

síců zůstane. Můj zachránce pak požádal, aby bez prodlení poslali pro rodinného ranhojiče, a jeho příkaz byl proveden. Posadili mě na pohovku v krásné komnatě, a když ranhojič prozkoumal moje rány, prohlásil, že jsou docela lehké. Doporučil mi však, abych se nevystavoval nočnímu vzduchu, a cizí kavalír na mne tak upřímně naléhal, abych přenocoval v jeho domě, že jsem se rozhodl pro tu chvíli zůstat.

Jakmile jsem se octl se svým zachráncem sám, využil jsem toho, abych mu poděkoval výmluvněji, než jsem to učinil dosud, ale on mě žádal, abych o tom pomlčel.

„Pokládám za svoje štěstí,“ řekl mi, „že jsem měl možnost prokázat vám tuhle službičku, a budu se cítit věčně zavázán své dceři, že mě tak dlouho zdržela v klášteře sv. Kláry. Hluboká úcta, kterou odjakživa chovám k markýzi de las Cisternas, třebaže náhoda nám nedovolila sblížit se natolik, jak bych si byl přál, mě vede k tomu, že s radostí vítám příležitost seznámit se s jeho synem. Jsem si jist, že můj bratr, v jehož domě se právě nalézáte, bude litovat, že nebyl v Madridu, aby vás přivítal osobně, ale ve vévodově nepřítomnosti jsem hlavou rodiny já a mohu vás jeho jménem ujistit, že v paláci rodu de Medina je vám všechno naprosto k službám.“

Představ si, Lorenzo, moje překvapení, když jsem ve svém zachránci objevil dona Gastona de Medina! Vyrovnalo se mu jen moje tajné uspokojení nad zjištěním, že Agnes je v klášteře sv. Kláry. Ten druhý pocit se mi však nemálo zakalil, když mi don Gaston v odpovědi na mé zdánlivě bezvýznamné otázky řekl, že jeho dcera už složila řeholní slib. Nedopustil jsem však, aby zklamání z této okolnosti zapustilo v mé mysli kořeny; lichotil jsem si představou, že vliv mého strýce u papežského dvora v Římě tuhle překážku překoná, a že pro svou milovanou bez potíží dosáhnu dispens od jejích závazků k řeholi. Rozjařen touto nadějí, potlačil jsem neklid v srdci a zdvojnásobil jsem své úsilí, abych projevil náležitý vděk za pozornost dona Gastona a potěšení z jeho společnosti.

Do komnaty pak vešel služebník, který mi oznámil, že zákeřník, jehož jsem poranil, projevil jisté známky života. Vyslovil jsem přání, aby ho odnesli do paláce mého otce, a prohlásil jsem, že jakmile bude s to promluvit, vyslechnu ho, co ho vedlo k útoku na můj život. Dověděl jsem se, že zlotřilec už mluvit může, byť s obtížemi. Don Gaston mě ze zvědavosti požádal, abych úkladníka vyslechl v jeho přítomnosti, jenomže já jsem nikterak nemínil vyjít jeho zvědavosti vstříc. Jednak proto, že jsem se dohadoval, kdo asi útok zosnoval, a nechtěl jsem donu Gastonovi stavět před oči provinění jeho sestry. A jednak proto, že jsem se bál, aby mou osobu nespojil se jménem Alfonso d'Alvarada, a nezabránil mi proto v setkání s Agnes. Vyznat se mu z lásky k jeho dceři a snažit se ho získat pro své plány by podle všeho, co jsem věděl o jeho povaze, bylo v té chvíli nemoudré. Pokládaje za nejdůležitější, aby mě znal jenom jako syna markýze de las Cisternas, rozhodl jsem se nepřipustit, aby slyšel zákeřníkovu zpověď. Naznačil jsem mu, že z účasti na té záležitosti podezírám jistou dámu, jejíž jméno by mohlo útočníkovi uklouznout, takže je nutné, abych ho vyslechl mezi čtyřma očima. Delikátnost donu Gastonovi nedovolila, aby v té věci dál naléhal, a tak byl najatý vrah dopraven do mého paláce.

Druhý den ráno jsem se s hostitelem rozloučil, neboť se měl ještě týž den vrátit na venkov k vévodovi. Moje rány byly tak lehké, že až na pásku, ve které jsem byl nucen krátce nosit paži, jsem necítil žádné nepříjemné následky nočního dobrodružství. Ranhojič, který prohlédl zranění najatého vraha, je označil za smrtelné; zákeřník měl sotva čas vyzpovídat se, že ho k pokusu vraždy na mně ponoukla pomstychtivá doña Rodolfa, a chvíli poté vydechl naposledy.

Upjal jsem se teď všemi myšlenkami na to, jak se domluvit se svou líbeznou jeptiškou. Theodor se dal znovu do práce, tentokrát s větším úspěchem. Zaútočil na zahradníka od sv. Kláry tak vehementně úplatky a sliby, že toho staříka naprosto získal pro mé zájmy. Bylo dohodnuto, že se do kláštera dostanu jako zahradníkův

pomocník. Jal jsem se ten plán uskutečňovat bez průtahů. Převlečen do prosté haleny a s černou páskou přes jedno oko, byl jsem představen převorce, která pak ráčila vyslovit souhlas se zahradníkovou volbou. Okamžitě jsem nastoupil do zaměstnání. V botanice jsem měl vždycky zálibu, takže jsem v novém postavení nepřišel nijak do rozpaků. Několik dní jsem pracoval v klášterní zahradě, aniž jsem potkal příčinu svého přestrojení, ale čtvrtého rána mi štěstí přálo víc. Zaslechl jsem Agnesin hlas a pospíchal jsem za ním, zarazil mě však pohled na blížící se představenou. Opatrně jsem se stáhl a ukryl jsem se za hustým trsem stromů.

Převorka šla dál a posadila se s Agnes na nedalekou lavičku. Slyšel jsem ji, jak své spolčnici hněvivě vyčítá její ustavičnou melancholii. Peskovala ji, že plakat pro ztrátu jakéhokoli milovníka je v jejím postavení hřích, ale oplakávat ztrátu proradníka je krajní pošetilost a nesmysl. Agnes odpověděla tak tiše, že jsem nerozeznával slova, ale neušlo mi, že mluví mírně a pokorně. Jejich rozhovor přerušila svým příchodem mladá klášterní chovanka, která převorce oznámila, že na ni někdo čeká v hovorně. Stará paní vstala, políbila Agnes na tvář a odešla. Nově příchozí zůstala. Agnes jí horlivě vychvalovala jakéhosi člověka, jehož jméno jsem nepostřehl, ale její posluchačku ta rozmluva zřejmě velice zajímala a těšila. Agnes jí ukázala několik dopisů, ta druhá si je s očividným zalíbením přečetla, dostala pak dovolení opsat si je, a za tím účelem k mému velikému uspokojení odešla.

Sotva zašla z dohledu, opustil jsem úkryt. Ze strachu, abych svou milovanou nevydělil, blížil jsem se k ní pomalu a s úmyslem odhalit jí svou totožnost postupně. Kdo však dokáže být jen na okamžik oklamat oči zbystřené láskou? Zvedla při mém příchodu hlavu a poznala mě přes moje přestrojení na první pohled. Vyskočila z lavičky s překvapeným výkřikem a pokusila se utéci; já se však vrhl za ní, zadržel jsem ji a zapřísahal jsem ji, aby mě vyslechla. Odmltla mě poslouchat, poněvadž byla přesvědčena o mé proradnosti,

a rozhodně mi nařídila, abych ze zahrady odešel. Ted' jsem zase odmítl já. Prohlásil jsem, že ať to má sebenebezpečnější následky, neodejdu od ní, dokud nevyslechne mé ospravedlnění. Ujistil jsem ji, že se dala obelstít intrikami své příbuzné; že ji nade všechny pochybnosti přesvědčím o ryzosti a nezištnosti své lásky; a položil jsem jí otázku, proč bych ji tedy vyhledával v klášteře, kdyby mě vedly sobecké pohnutky, jaké mi připsali moji nepřátelé.

Moje prosby, důvody a prohlášení, že neodejdu dřív, dokud neslíbí, že mě vyslechne, spolu s jejím strachem, aby mě s ní jeptišky neviděly, spolu s její přirozenou zvědavostí a spolu s náklonností, kterou ke mně, navzdory mé domnělé zradě, pořád ještě cítila, nakonec zvítězily. Řekla mi, že v téhle chvíli mé žádosti vyhovět nemůže, ale slíbila, že na to místo přijde v jedenáct hodin v noci a promluví si se mnou naposledy. Po dosažení toho slibu jsem jí pustil ruku a ona se rychle rozběhla zpátky ke klášteru.

Zpravil jsem o tom úspěchu svého spojence, starého zahradníka, který mi ukázal skrýš, kde se mohu beze strachu z prozrazení schovat až do noci. Odebral jsem se tam v hodinu, kdy jsem měl se svým domnělým mistrem opustit klášter, a čekal jsem netrpělivě na domluvenou chvíli. Noční chlad byl na prospěch mým záměrům, poněvadž ostatní jeptišky se raději držely ve svých celách. Jenom Agnes nedbala na nepřízeň počasí a před jedenáctou přišla na místo, jež bylo svědkem naší předchozí rozmluvy. Bez obav z vyrušení jsem jí vyličil pravý důvod svého zmizení onoho osudného páteho máje. Moje vyprávění ji zřejmě silně dojalo, a když jsem skončil, přiznala mi, že mě podezírala nespravedlivě, a vyčítala mi, že ze zoufalství nad mým nevděkem složila řeholní slib.

„Ale ted' už je pozdě litovat!“ posteskla si nakonec. „Kostky jsou vrženy; zaslíbila jsem se řeholi a zasvětila jsem se službě boží. Víím dobře, jak se do kláštera nehodím. Moje nechť k řeholnímu životu roste den co den; ustavičně mě souží nuda a nespokojenost, a nechci ti tajit, že mi dosud v srdci nevyhasla láska, kterou jsem

cítívala k člověku, jenž se málem stal mým manželem; musíme se však rozejít! Dělí nás od sebe nepřekonatelné překážky a na tomhle světě se už do smrti setkat nesmíme!“

Užil jsem veškeré své výmluvnosti, abych jí dokázal, že náš svazek není tak nemožný, jak se jí zdá. Vynášel jsem se před ní vlivem svého strýce, vévody kardinála z Lermy, u papežského dvora v Římě. Ujišťoval jsem ji, že pro ni snadno vymohu dispens od řeholního slibu, a nepochyboval jsem, že don Gaston se mnou bude souhlasit, až pozná mé pravé jméno a doví se, jak dlouho už ji miluji. Agnes mi namítla, že jestli se kojím takovou nadějí, znám pramálo jejího otce. Že ať je ve všech ostatních ohledech svobodomyslný a laskavý, pověřčivost je jedinou skvrnou na jeho povaze. V tom že je neústupný; obětoval svým předsudkům své nejdražší zájmy, a považoval by za urážku, kdyby ho někdo pokládal za schopna dovolit své dceři, aby zrušila slib složený nebesům.

„Ale i kdyby,“ přerušil jsem ji, „i kdyby s naším spojením nesouhlasil, ať tedy o mém postupu nic neví, dokud tě nezachráním z toho tvého dnešního vězení. Jakmile budeš mou manželkou, vysvobodíš se z jeho otcovské pravomoci. Nepotřebuji od něho žádné peněžní příspěvní, a jakmile uvidí, že jeho odpor není nic platný, určitě tě vezme zase na milost. A předpokládejme i to nejhorší; kdyby se don Gaston ukázal nesmiřitelný, moji příbuzní by se navzájem předháněli, aby ti na tu ztrátu pomohli zapomenout, a v mém otci bys našla náhradu za rodiče, o kterého bych tě připravil.“

„Done Raymonde,“ odpověděla Agnes pevným a rozhodným tónem, „já svého otce miluji; v tomhle jediném případě se mnou jednal drsně, ale ve všem jiném se mi od něho dostalo tolik projevů lásky, že bez jeho náklonnosti nemohu žít. Kdybych opustila klášter, nikdy by mi to neodpustil; a představa, že by mi na smrtelném loži odkázal svou kletbu, mě roztřásá hrůzou už při tom pomyšlení. Kromě toho si sama uvědomuji, že můj slib je závazný. Uzavřela jsem úmluvu s nebesy dobrovolně a její porušení by bylo zločinem.

Zapomeň tedy na to, že bychom někdy mohli být spojeni. Jsem odána své víře, a třebaže snad budu želet našeho rozchodu, sama raději nastavím překážky do cesty, která by mě dovedla ke zločinu.“

Snažil jsem se jí vymluvit ty neopodstatněné skrupule. Dosud jsme o tom disputovali, když klášterní zvon začal jeptišky svolávat k jitřní pobožnosti. Agnes se jich musela zúčastnit, ale neodešla, dokud jsem si na ní nevynutil slib, že příští noc přijde ve stejnou hodinu na totéž místo. Naše schůzky pak pokračovaly několik neděl bez přerušení, a právě teď, Lorenzo, tě musím poprosit o shovívavost. Uvědom si naši situaci, naše mládí a naši dlouhou lásku. Uvaž všechny okolnosti našich dostaveníček a potvrdíš mi, že pokušení bylo neodolatelné; dokonce mi odpustíš, když se ti přiznám, že v jednom nestřeženém okamžiku padla Agnesina čest za obět mé vášni.

(Lorenzovi zaplály oči zuřivostí; v tváři ho polil nach; vyskočil ze židle a pokusil se tasit kord. Markýz ten pohyb očekával a zachytil mu ruku, kterou mu vroucně stiskl.

„Příteli! Bratře! Vyslechni mě až do konce. Krot' svůj hněv až do té chvíle, a buď aspoň ujištěn, že jestli na tom, co jsem ti řekl, bylo něco zločinného, všechna vina padá na mne, a ne na tvou sestru!“

Lorenzo se nakonec dal přesvědčit prosbami dona Raymonda; znovu se posadil a vyslechl zbytek vyprávění se zachmuřenou a popuzenou tváří. Markýz pak pokračoval.)

Sotva pominul první výbuch vášně, Agnes se vzpamatovala a s hrůzou se mi vytrhla z objetí. Nazvala mě hanebným svůdcem, zahrnula mě nejtrpčími výčitkami a bušila se divoce do prsou jako v záchvatu deliria. Zahanben svou vlastní nerozvážností, sotva jsem našel slova na svou omluvu. Snažil jsem se ji utěšit, vrhl jsem se jí k nohám a zapřísahal jsem ji, aby mi odpustila. Vyškubla mi svou ruku, za kterou jsem ji vzal, abych si ji přitiskl ke rtům.

„Nedotýkej se mě!“ vykřikla s prudkostí, jíž jsem se zděsil. „Proradný a nevděčný tvore, jak jsem se v tobě zklamala! Spoléhala jsem na tebe jako na přítele a na ochránce; bez obav jsem se svěřila tvým rukám, ve tvé cti jsem viděla záruku, že moje čest nedojde žádné úhony; a právě ty, jehož jsem zbožňovala, právě tys mě uvrhl do hanby! Právě tys mě svedl, abych porušila svůj slib Bohu, abych klesla na roveň nejbídnějším příslušnicím svého pohlaví! Styd' se, padouchu! Už mě víckrát neuvidíš!“

Vyskočila z lavičky, na které seděla. Pokusil jsem se ji zadržet, ale prudce se mi vyrvala a utekla do kláštera.

Šel jsem spát pln zmatku a neklidu. Druhý den ráno jsem se objevil jako obvykle na zahradě, ale Agnes nikde. V noci jsem na ni čekal na místě, kde jsme se zpravidla scházeli. Nedopadlo to o nic lépe. Stejně uplynulo i několik dalších dní a nocí. Konečně jsem svou milovanou uviděl přicházet po cestě, na jejíž ohrubě jsem pracoval; šla v průvodu oné mladé chovanky, o jejíž rámě se opírala jakoby ze slabosti. Na okamžik o mne zavadila pohledem, ale vzápětí odvrátila hlavu. Čekal jsem, že se vrátí, ale pokračovala v cestě ke klášteru, nevěnujíc mi žádnou pozornost a nevšímajíc si mých kajících pohledů, jimiž jsem ji prosil za odpuštění.

Sotva jeptišky opustily zahradu, přišoural se ke mně s žalostným výrazem starý zahradník.

„Señore,“ začal, „nerad vám to říkám, ale už vám nemůžu dál pomáhat; dáma, se kterou jste se tu setkával, mi právě řekla, že jestliže vás pustím ještě jednou na zahradu, oznámí to všechno paní převorce. Vzkazuje vám taky, že ji prej vaše přítomnost uráží, a jestli k ní prej máte ještě aspoň špetku úcty, nikdy se ji už nepokusíte uvidět. Promiňte mi teda, když vám říkám, že už vás tu nemůžu nechávat ve vašem převlečení. Kdyby se o tom dověděla paní převorka, třeba by jí nestačilo propustit mě ze služby; mohla by mě z pomsty nařknout, že jsem znesvětil klášter, a dát mě uvrhnout do vězení Inkvizice.“

Marně jsem se pokoušel jeho rozhodnutí zvrátit. Odepřel mi na-
příště jakýkoli přístup do zahrady a Agnes mi o sobě dál nedávala
ani slyšet. Asi za čtrnáct dní mě těžká nemoc, která zachvátila mého
otce, přinutila k cestě do Andalusie. Pospíchal jsem tam, a jak jsem
si představoval, našel jsem markýze na prahu smrti. Třebaže však
lékaři jeho chorobu prohlásili za smrtelnou, potácel se mezi živo-
tem a smrtí ještě několik měsíců, během nichž jsem ho ošetřoval
v nemoci, a po jeho skonu jsem musel uspořádat jeho záležitosti,
takže jsem nemohl Andalusii opustit. Do Madridu jsem se vrátil
před čtyřmi dny a zjistil jsem, že na mne v mém paláci čekal tenhle
dopis.

(Zde markýz odemkl zásuvku jedné skříně, vytáhl z ní list složeného
papíru a podal jej svému posluchači. Lorenzo list rozložil a poznal
rukopis své sestry. V dopise stálo:

*Do jaké propasti bídy jsi mě uvrhl! Raymonde, nutíš mě, abych
jednala stejně zločinně jako Ty. Rozhodla jsem se, že Tě už nikdy
neuvidím a zapomenu na tebe, bude-li to možné; a jestli ne, že
na tebe budu vzpomínat jenom s nenávistí. Ale tvoreček, ke kte-
rému už cítím mateřskou něžnost, na mně chce, abych odpustila
svému svůdci a apelovala na jeho lásku s prosbou o záchranu.
Raymonde, nosím pod srdcem Tvoje dítě. Třesu se před pomstou
převorky. Třesu se strachem o sebe, ale ještě víc o to nevinné
stvoření, jehož život závisí na mém životě. Jestli můj stav vyjde
najevo, jsme oba ztraceni. Porad' mi, co mám dělat, ale nepokou-
šej se o setkání se mnou. Zahradník, který se uvolil doručit Ti můj
list, je propuštěn, a v tomto směru se nemáme čeho nadít. Člověk
přijatý místo něho je neúplatně věrný. Nejlepší způsob, jak mi
poslat odpověď, je schovat ji pod velkou sochu sv. Františka
v kapucínské katedrále; chodím tam každý čtvrtek ke zpovědi
a snadno najdu příležitost, abych si Tvůj list vyzvedla. Slyšela*

jsem, že teď nejsi v Madridu. Musím Tě prosit, abys mi napsal hned, jak se vrátíš? To si nechci myslet. Ach Raymonde, jsem ve strašném postavení! Oklamána svými nejbližšími příbuznými, donucena k povolání, pro jehož povinnosti a jejich plnění nejsem stvořena, vědoma si svatosti těch povinností, a přece svedena k jejich porušení, a to člověkem, jehož jsem nejméně podezírala z proradnosti – a teď jsem ještě okolnostmi dohnána k volbě mezi smrtí a věrolomností. Ženská bázlivost a mateřská láska mi nedovolují při té volbě kolísat. Cítím všechnu vinu, do které se vrhám, když se podvoluji plánu, který jsi mi tenkrát navrhoval. Smrt chudáka otce, k níž došlo od té doby, kdy jsme se viděli naposledy, mi odstranila z cesty jednu překážku. Tatínek spí v hrobě a nemusím se už děsit jeho hněvu. Ale hněvu božího – ach Raymonde – kdo mě zaštití před ním? Kdo mě ochrání před mým vlastním svědomím, před sebou samotnou? Neodvážuji se prodlévat v těchto myšlenkách; zbláznila bych se z nich. Už jsem se rozhodla. Obstarej mi dispens od řeholního slibu. Jsem připravena uprchnout s Tebou. Napiš mi, můj choti! Řekni mi, že odloučení neumenšilo Tvou lásku! Řekni mi, že zachráníš před smrtí své nenarozené dítě a jeho nešťastnou matku! Prožívám všechna muka hrůzy. Každé oko, které na mne pohlédne, se mi zdá číst mé tajemství a mou hanbu. A Ty jsi příčina těch muk! Ach, když jsem se do Tebe zamilovala, jak málo jsem tušila, kolik mi způsobíš bolesti!

Agnes

Když Lorenzo list přečetl, mlčky jej vrátil. Markýz jej uložil do skříně a pak pokračoval.)

Překypoval jsem radostí při četbě této zprávy tak ze srdce vytoužené a tak málo očekávané. Můj plán byl brzy hotov. Když mi don Gaston prozradil úkryt své dcery, nepochyboval jsem o její ochotě

opustit klášter. Svěřil jsem se proto s celou záležitostí vévodovi kardinálovi z Lermy, který se okamžitě osobně pustil do obstarávání potřebné buly. Naštěstí jsem později opomněl zarazit ho v započaté proceduře. Nedávno jsem od něho dostal dopis, že každým dnem očekává příkaz papežského dvora. Byl bych se na to klidně spolehl, ale kardinál mi zároveň napsal, že musím najít nějaký způsob, jak Agnes dostat ven z kláštera bez vědomí převorky. Kardinál nepochybuje, že představená bude velice rozezlená, když její řehole přijde o členku z tak vznešeného rodu, a že bude Agnesino zrušení slibu pokládat za urážku svého konventu. Vylíčil mi ji jako osobu násilné a pomstychtivé povahy, schopnou sáhnout k nejkrajnějším prostředkům. Proto prý si mám dát pozor, aby nezmařila mé naděje a účinnost papežského mandátu tím, že by Agnes v klášteře uvěznila. Pod vlivem té úvahy jsem se rozhodl svou milovanou unést a ukrýt ji do příchodu očekávané buly na panství vévody kardinála. Ten mi můj záměr schválil a projevil ochotu poskytnout uprchlici útočiště. Potom jsem dal soukromě zajmout nového zahradníka od sv. Kláry a zadržet ho ve svém paláci. Tím jsem se zmocnil klíče od zahradních vrátek a nezbývalo mi nic jiného, než připravit na chystaný útěk Agnes. To jsem udělal dopisem, který jsi mě dnes večer viděl doručit. Napsal jsem jí v něm, že budu hotov přijmout ji zítra o půlnoci, že jsem si opatřil klíč od zahrady a že se může spolehnout na rychlé vysvobození.

Slyšel jsi teď, Lorenzo, celé mé dlouhé vyprávění. Nemám, co bych řekl na svou omluvu, leda to, že jsem měl s tvou sestrou vždyc-ky jen ty nejčestnější úmysly; že jsem vždyc-ky chtěl a stále chci vzít si ji za manželku; a že pevně věřím, uvážíš-li všechny okolnosti, naše mládí a naši lásku, nejen ve tvé odpuštění za naše chvilkové sklouznutí z cesty ctnosti, nýbrž i ve tvou pomoc, abych napravit všechno, čím jsem se na Agnes provinil, a zajistil jí i její lásce takové postavení, jaké jí zákonně náleží.

Kapitola V

*Kdo za Slávou ses v křehké bárce dal,
jež zve se Ješitnost, hnán větrem chval,
jak běh tvůj v bouři zákrutů je pln,
hned v propasti, hned na hřebeni vln!
Tvá kocábka, ach, jaká lopota,
vánkem se vzepne, vánkem ztroskotá.*

— POPE

Markýz dovyprávěl svoje dobrodružství. Než se Lorenzo rozhodl, jak odpovédět, strávil chvíli v zamyšlení. Konečně prolomil mlčení.

„Raymonde,“ řekl a vzal ho za ruku, „přísné zásady cti by mě zavazovaly, abych tu skvrnu, kterou jsi potřísnil mou rodinu, smyl tvou krví. Jenomže okolnosti tvého případu mi zakazují považovat tě za nepřítele. Pokušení bylo příliš silné, aby se mu dalo odolat. Za celé to neštěstí může pověrčivost mých příbuzných, ti se provinili hůř nežli ty a Agnes. K čemu došlo mezi vámi dvěma, se nedá odvolat, ale dá se to ještě napravit tvým sňatkem s mou sestrou. Vždycky jsi byl a pořád zůstáváš mým nejdražším a vlastně jediným přítelem. Mám Agnes vroucně rád a nikomu bych ji nesvěřil ochotněji než tobě. Proved' tedy svůj plán. Doprovodím tě zítra v noci a sám ji odvedu do kardinálova domu. Moje přítomnost ospravedlní její postup, takže jí nikdo nebude moci útěk z kláštera vyčítat.“

Markýz mu poděkoval slovy překypujícími vděčností. Lorenzo mu pak sdělil, že už nemá proč se bát nepřátelství doni Rodolfy. Už před pěti měsíci jí v záchvatu přílišné náruživosti pukla céva a v několika hodinách vydechla naposledy. Potom mu vylíčil záležitost Antoniinu. Markýze velice překvapilo, když se doslechl o této nové příbuzné. Nenávist k Elvíře provázela jeho otce až do

hrobu, takže nikdy ani náznakem neprojevil, že zná osudy vdovy po svém nejstarším synovi. Don Raymond přítele ujistil, že se v něm nemýlil, když předpokládal, že milerád uzná svou švagrovou a její roztomilou dceru. Přípravy na Agnesin útěk z kláštera mu nedovolí navštívit je hned nazítří, ale zatím požádal Lorenza, aby je ubezpečil o jeho přátelství a poskytl Elvíře na jeho účet jakoukoli sumu, kterou by potřebovala. Mladý muž přislíbil, že to provede, jakmile jen zjistí její bydliště. Rozloučil se pak s budoucím švagrem a vrátil se do paláce Medinů.

Už se málem rozbřeskoval den, když se markýz uchýlil do své komnaty. Jelikož předvídal, že jeho vyprávění zabere několik hodin, a jelikož se chtěl po návratu do paláce zajistit před vyrušováním, nařídil služebnictvu, aby na něj nečekalo; překvapilo ho tudíž poněkud, že při vstupu do svého pokoje našel Theodora, který se tam usadil. Páže sedělo u stolu s perem v ruce a bylo tak zabráno do sebe, že si neuvědomilo pánův příchod. Markýz zůstal stát a chvíli je pozoroval. Theodor napsal pár řádek, pak se zamyslel a přeškrtnl část napsaného; pak se dal znovu do psaní, usmál se a zdál se náramně spokojen, jak mu to jde. Nakonec odhodil pero, vyskočil ze židle a radostně si tleskl.

„To je ono!“ vykřikl nahlas, „teď je to krásné!“

Z nadšení ho vytrhl smích markýze, který tušil, čím se asi Theodor zabýval.

„Copak se ti tak líbí, Theodore?“

Jinoch se zarazil a ohlédl se. Zrudl, skočil ke stolku, popadl list, na který psal, a ve zmatku jej schoval.

„Ach pane, já neměl ponětí, že jste tak blízko! Mohu vám nějak posloužit? Lucas už spí.“

„Budu následovat jeho příkladu, jen co ti řeknu, co si myslím o tvých verších.“

„O mých verších, pane?“

„Ovšem, určitě jsi nějaké psal; proč bys jinak takhle ponocoval až do rána? Tak kdepak je máš, Theodore? Rád bych se na tu tvou skladbu podíval.“

Theodorovi zažhnuly tváře ještě krvavějším ruměncem. Toužil svou báseň ukázat, ale dřív se k tomu chtěl dát přemluvit.

„Opravdu, pane, nestojí za to, abyste se obtěžoval.“

„Jakže, ty verše, které sis právě liboval, jak jsou krásné? Jen ukaž, ať vidím, jestli se shodneme v názoru. Slibuji ti, že ve mně najdeš shovívavého kritika.“

Chlapec mu podal svůj list se zdánlivým zdráháním, ale uspokojení, jímž mu zajiskřily temné výrazné oči, prozradilo marnivost, sídlící v jeho útlé hrudi. Markýz se usmál těm pocitům srdce dosud příliš nezkušeného, aby své vzněty zastřelo. Posadil se na pohovku. Theodor, v jehož napjatém výrazu zápolila naděje se strachem, rozčileně čekal na pánovo rozhodnutí, zatímco markýz četl tyto řádky:

Láska a stáří

*Noc tměla se, vál vichr zlý
a Anakreon zestárlý
se ve své chýši choulil nad plamenem.
Vtom náhle — vzal se, kde se vzal —
najednou před ním Mílek stál
a vlídně rozhléd se a hned ho zdravil jménem.*

*„Co? To jsi ty? Proč?“ zvolal kmet
mrzutě na Mílka a hned
mu bledé líce hněvem zahořely.
„To zas chce milostný tvůj vznět
mé staré srdce pokoušet?
Na to jsou, chlapečku, moc chabé tvoje střely!*

*Proč chodíš sem do pustin mých,
kde neozve se nikdy smích,
můj údol nezná hravé láskování!
Zde zima poutá proudy řek,
tyransky mi vládne věk,
můj sad už nezná květ, mé srdce nezná plání.*

*Běž někam pod kvetoucí loubí,
kde zralá panna vzdychá zhloubi,
anebo sen jí vnukni vzrušující,
v milenci rozněť city nové,
kochej se různým retem Chloé
či zrob si podušku z ruměných jejích lící!*

*Běž, tam si lov a tam si hrej!
A mně se vyhni! Nedoufej,
že pod tvé jařmo skloním hlavu šedou!
Vzpomínám ještě, jak tvůj žár
poplenil kdysi květ mých jar,
tvé svody falešné mě svést už nedovedou.*

*Dnes ještě cítím trýzeň pout,
jež s Julií jsi chtěl mi skout,
ten plamen mučivý, jak pálil strašně,
ty noci, kdy mě míjel sen,
té kruté žárlivosti sten,
ty marné naděje a nesplněné vášně.*

*Ztrat' se mi z očí, nechod' blíž,
opušt' mou míruplnou chýš,
hned, okamžitě, však se rozpomínám —*

*kdo nežli já moh poznat líp
tvé úskoky, tvůj zrádný šíp —
jen běž, leť zrazovat a svádět někam jinam!*

*„Což věk ti, starče, rozum zmát?“
na čelo bůžka mráček pad
(i ten však sladký byl jak úsměv panny!).
„To mne chceš takhle pomlouvat,
mne, jenž tě nemá méně rád,
přesto, jak dary mé jen stíháš slinou hany?*

*Proti té jedné je snad málo
sto jiných, co se na tě smálo?
To nevyváží pýchu Julie?
Muž ovšem všechno dobré črtá
jen do písku a zas to škrtá —
a jednu chybičku hned v kámen vyryje!*

*Ty nevděčníku! Kdo tě ved,
kde Lesbii jsi v lázni zhléd,
a tam, kde Dafné sama v loubí spala?
Kdo polibky ti radil zmoc'
Celiin pokřik o pomoc,
než já a Láska má? Jen ta to dokázala!*

*Tehdy's mi říkal: „Chlapče můj,
slasti má, věrně při mně stůj!“
Než vlastní duše býval jsem ti bližší!
Tehdy's mě hýčkal na klíně
a věděls: ani ve víně
že rozkoš nenajdeš, než Láska zlíbá číši!*

*Což je už pryč ten krásný čas,
což navždy propast dělí nás,
což zahnal jsi mě navždy mezi stíny?
Ach ne, ten úsměv na tvých rtech
plaší můj strach; ten z hloubi vzdech
a zrak tvůj jiskřící mi odpouští mé viny!*

*Zas uvidím, jak ke mně lneš,
zas Mílka k srdci přivineš
a na tvém klíně hrát si budu zase;
tvé srdce vzkřísím žárem svým,
přemohu záští bledých zim,
ať mladé jaro zas tu kypí v hodokvase!"*

*A jedno pírkó zlatavé
vytrhl chlapec z letky své
a básníkovi do rukou je vtiskne.
A Anakreon vzápětí
se ve vidinách rozletí
a plno luzných snů kol jeho hlavy tryskne.*

*Žár milostný mu v hrudi vře
a rychle sáhne po lyře
a ve mžiku se prsty rozehrály.
A pírkó z křídla Mílkova
vyloudí ze strun poznova
zpěv Lásce na počest a plný její chvály.*

*A stromy stráslý sních a hned
popukal na všech řekách led
a krutá zima ztratila se v dáli,*

*a louky byly samý květ
a v něžném vánku jihl svět
a v výše nebeské sluneční šípy plály.*

*Pěvcova nota mámivá
už fauny z hvozdů vyzývá,
dav zvědavý se kolem chýše slétá;
a v lesních nymfách písňě čar
už rozněcuje vášně žár
a nikdo nevnímá, že slyší zpívat kmeta.*

*A Mílek, věčně nestálý,
hned zpěvem sám se rozpálí,
hned polibky ty sladké tóny tlumí,
hned batolí se po zemi,
hned věnčí pěvce růžemi,
hned krouží na křídlech, jak jenom on to umí.*

*A Anakreon skládá slib:
„O ničem nelze zpívat líp,
když Mílek v Lásku navrátil mi víru;
Athénu, Foiba neprosím
už o patronát pro svůj rým,
už jenom Lásce chci podrždit svoji lyru.*

*Dřív hrdina anebo král
mi k opěvání námět dal
a strhoval mě k bojovnému víru.
Však buď si hrdina či král,
o vás jsem nyní dozpíval,
už jenom Lásce chci zasvětit svoji lyru!“*

Markýz mu vrátil list papíru s povzbuzujícím úsměvem.

„Tvoje básnička se mi velice líbí,“ řekl, „ale na můj názor nesmíš dát – nejsem žádný posuzovatel poezie a sám jsem v životě nesložil víc než šest řádků. A ty ještě zapůsobily tak neblaze, že jsem se pevně rozhodl nesložit už nikdy ani veršík. Ale odbíhám od své myšlenky. Chtěl jsem ti povědět, že nemůžeš utrácet čas hůř než psaním veršů. Takový autor, ať už dobrý, špatný nebo prostřední, je tvor, jehož má každý právo napadnout. Třebaže psát knihy každý nedokáže, kdekdo si myslí, že je dokáže soudit. Špatná skladba se trestá sama – pohrdáním a posměškem, kdežto dobrá probouzí závist a přináší autorovi tisíc pokoření: pronásleduje ho zaujatá a špatně naladěná kritika; někdo mu strhá kompozici, druhý styl a třetí myšlenku, kterou chce autor čtenářům vštípit; a komu se nepodaří najít chybu v knize, vrhne se na očerňování autora: zlo- myslně vyhrabává a vynáší na světlo každou maličkost, která by mohla zesměšnit jeho osobní charakter nebo chování, a pokouší se zranit člověka, když nemůže ublížit knize. Krátce a dobře, vstoupit do literatury znamená dobrovolně se vystavit šípům netečnosti, posměchu, závisti a zklamání. Ať už píšeš dobře nebo špatně, haně stejně neunikneš. V tom je taky vlastně pro mladého autora hlavní útěcha: vzpomene si, že nespravedlivá a závistivá kritika stíhala i Lopeho de Vegu a Calderona, a skromně si pak představuje, že je na tom přesně jako oni. Jsem si však vědom, že na tebe zbůhdarma plýtvám všemi těmihle moudrými postřehy. Spisování je mánie, kterou nevyléčí ani ty nejsilnější argumenty; přesvědčit tě, abys nepsal, by pro mne bylo asi stejně snadné, jako pro tebe přesvědčit mne, abych nemiloval. Ale když už se neubráníš před těmi občasnými poetickými záchvaty, dej si alespoň pozor, abys svoje verše neukazoval nikomu, kromě lidí, kteří ti drží palce, takže máš zajištěný jejich souhlas.“

„Tak vy si, pane, nemyslíte, že ty verše ujdou?“ ozval se Theodor pokorně a sklesle.

„Špatně si moje slova vykládáš. Jak už jsem řekl, mně se velice líbí, jenomže mně na tobě záleží, takže ti držím palce, kdežto někdo jiný by o nich mohl mít horší mínění. A to ještě musím poznamenat, že ani moje zaujatost ve tvůj prospěch mě nezaslepuje natolik, abych přehlédl některé nedostatky. Například strašně motáš metafory; příliš se spoléháš na silná slova na úkor smyslu; některé verše působí, jako bys je napsal jenom kvůli rýmu; a většinu nejlepších myšlenek sis vypůjčil od jiných básníků, i když třeba o té krádeži ani sám nevíš. Takové chyby je někdy možné odpustit v dlouhé skladbě, ale krátká báseň musí být dokonalá a bez poskvrnky.“

„To všechno je pravda, seňore, ale měl byste uvážít, že píšu jenom pro svoje potěšení.“

„Tím méně se dají tvoje nedostatky omluvit. Prohřešky se dají odpouštět těm, kdo píší pro peníze, kdo jsou nuceni vykonat danou práci v daném čase a jsou placeni podle množství, ne podle hodnoty svých výtvorů. Ale u toho, koho k autorství nenutí holá nezbytnost, kdo píše pouze pro slávu a má sdostatek času, aby své skladby vypiloval, jsou nedostatky neodpuštělné a zaslouží kritiku nejostřejší.“

Markýz vstal z pohovky. Páže se tvářilo zaraženě a melancholicky, což neuniklo pánově pozornosti.

„Ale přesto myslím,“ dodal s úsměvem, „že ti ty verše nedělají hanbu. Rýmuješ docela lehce a zdá se, že máš sluch pro rytmus. Vcelku mi přečtení té tvé básničky udělalo radost, a jestli na tobě nežádám příliš mnoho, byl bych ti velice zavázán, kdybys mi ji opsal.“

Jinochova tvář se ihned vyjasnila. Nepovšiml si napůl souhlasného a napůl ironického úsměvu, jímž byla žádost provázena, a přechoťně slíbil, že báseň opíše. Markýz se pak uchýlil do své komnaty, velice pobaven tím, jak bezprostředně závěr jeho kritiky zapůsobil na Theodorovu ješitnost. Vrhł se na lože, brzy se ho zmocnil spánek a ve snu se mu zjevovaly nejlichotivější obrazy budoucího štěstí s Agnes.

Lorenzo se po návratu do paláce Medinů nejdříve sháněl po dopisech. Čekali jich na něj několik, ale ten, o který mu šlo, mezi nimi nebyl. Leonella mu nemohla napsat hned ten večer; nicméně její netrpělivá touha pojistit si srdce dona Christovala, na něhož podle svého vlastního lichotivého domnění udělala nemalý dojem, jí nedovolila odkládat o další den zprávu, kde ji don Christoval najde. Po návratu z kapucínského chrámu vypověděla všechna u vytržení sestře, jak pozorně se k ní choval jistý krásný kavalír a jak jeho společník slíbil přimluvit se za Antonii u markýze de las Cisternas. Elvíra tu novinu přijala s pocity značně odlišnými od těch, s nimiž jí byla oznámena. Vytkla sestře nerozvážnost, s jakou se s jejím příběhem svěřila naprostému cizinci, a vyslovila obavu, zda tak nepromyšlený krok nepopudí markýze proti ní. Hlavní příčinu svého znepokojení si však nechala pro sebe. Pozorovala s neklidem, že při zmínce o Lorenzovi se tváře její dcery polily temným ruměncem. Ostýchavá Antonia se neodvážila vyslovit jeho jméno; aniž věděla proč, upadala do rozpaků, když se na něj stočil rozhovor, a snažila se raději zavést řeč na Ambrosia. Elvíra si povšimla pocitů, jež háraly v její mladé hrudi, a proto trvala na tom, aby Leonella svůj slib oněm kavalírům raději zrušila. Vzdech, který Antonii při vyslechnutí toho rozkazu unikl, utvrdil opatrnou matku v jejím rozhodnutí.

A právě to rozhodnutí se Leonella odhodlala zvrátit; měla za to, že pramení ze závisti a že se sestra bojí, aby se Leonella nevyvýšila nad ni. – Aniž o svém záměru komu řekla, využila první příležitosti, aby Lorenzovi poslala tento vzkaz, který mu byl doručen, sotva se probudil:

Bezpochyby jste mě, señore done Lorenzo, už často obvinil z nevděku a zapomnětlivosti, ale dávám Vám svoje panenské slovo, že bylo nad moje síly splnit daný slib hned včera. Nevím, jakými slovy Vám vypsát, jak podivně má sestra přijala Vaše laskavé přání navštívit ji. Je to zvláštní žena s mnoha přednostmi, ale

její žárlivost vůči mně ji často vede k naprosto nevysvětlitelným nápadům. Sotva slyšela, že Váš přítel se mi tak trochu dvořil, okamžitě se vyplašila. Vytkla mi moje chování a rozhodně mi zakázala sdělit Vám naši adresu. Moje upřímná vděčnost za laskavou nabídku Vašich služeb a – mám se k tomu přiznat? – moje touha setkat se znovu s přeroztomilým donem Christovalem mi nedovoluje podřídít se jejímu zákazu. Ukradla jsem si proto chvilku, abych Vás zpravila, že bydlíme v ulici Strada di San lago, čtvrtý dům od paláce rodu d'Albornos, skoro přímo naproti holírně Miguela Coella. Ptejte se po doně Elvíře Dalfě, poněvadž sestra si podle příkazu svého tchána ponechala svoje jméno za svobodna. Najdete nás určitě doma dnes večer o osmé, ale neprořekněte se ani slůvkem, které by mohlo vyvolat podezření, že jsem Vám psala. Jestli uvidíte condeho d'Ossorio, vyříd'te mu (červenám se, když se k tomu přiznávám), že jeho přítomnost bude skoro až příliš vítána sympatizující s ním

Leonelle

Poslední věty byly napsány červeným inkoustem, aby naznačila svůj ruměnec při tomhle porušení panenské cudnosti.

Sotva Lorenzo její vzkaz dočetl, vydal se hledat dona Christovala. Protože ho však přes den nesehnal, vydal se k doně Elvíře sám, k Leonellině nekonečnému zklamání. Poněvadž služka, po které vzkázal nahoru svoje jméno, už prohlásila, že je paní doma, neměla Elvíra žádnou záminku, aby návštěvu odmítla; přijala ji však značně zdráhavě. Její zdráhavost jen vzrostla, když viděla, jak se při ohlášení hosta změnil výraz Antoniin, a rozhodně ji neumenšil sám příchod mladého šlechtice. Jeho souměrná postava, živý obličej, přirozená elegance jeho způsobů i vyjadřování Elvíru jen utvrdily v přesvědčení, jak je taková návštěva pro její dceru nebezpečná. Rozhodla se jednat s ním se zdvořilým odstupem, odmítnout s díky

jeho nabízené služby a dát mu bez urážky najevo, že jeho návštěvy v budoucnosti nejsou zdaleka vítány.

Když Lorenzo vstoupil, zastihl Elvíru, která trpěla nevolností, opřenou na pohovce; Antonia seděla u vyšívacího rámu a Leonella v úboru pastýřky držela v ruce Montemayorovu *Dianu*. Ačkoli šlo o Antoniinu matku, nemohl se zatím ubránit představě, že v Elvíře najde rodnou sestru Leonellinu a dceru „nejpočestnějšího a nejpilnějšího ševce v Kordově“. Jediný pohled ho však stačil přesvědčit, že se mýlil: viděl ženu, jejíž rysy, třebaže utrpěly časem a zármutkem, dosud nesly známky vynikající krásy; ve tváři se jí zračila vážná důstojnost, zmírněná však půvabem a líbezností, které jí propůjčovaly opravdové kouzlo. Lorenzo si představil, že se zamlada musela podobat své dceři, a ochotně nebožtíkovi hraběti de las Cisternas odpustil jeho nerozvážnost. Elvíra ho vyzvala, aby se posadil, a okamžitě zase zaujala své místo na pohovce.

Antonia ho přivítala prostou úklonou a pokračovala hned ve vyšívání. Líce jí polil nach a snažila se zakrýt svoje vzrušení tím, že se naklonila nad vyšívací rám. I její teta se rozhodla vystavit na odiv svou panenskou cudnost; podařilo se jí začervenat a rozechvět se, zatímco se sklopenýma očima očekávala poklony dona Christovala. Když se po chvíli nedočkala žádných známek jeho přítomnosti, odvážila se rozhlédnout po pokoji a s nelibostí shledala, že Medinu nikdo nedoprovází. Rozmrzelost jí nedovolila vyčkat vysvětlení; skočila do řeči Lorenzovi, který vyřizoval Raymondův vzkaz, a zeptala se, co je s jeho přítelem.

Lorenzo, jenž považoval za nutné udržet si její přízeň, se ji v tom zklamání pokusil utěšit malým překroucením pravdy.

„Ach seňoro!“ odpověděl melancholicky. „Jak ho bude mrzet ztráta téhle příležitosti složit vám poklonu! Nemoc v příbuzenstvu ho donutila odjet nakvap z Madridu, ale po svém návratu se jistě s nadšením chopí první příležitosti, aby se vám vrhl k nohám!“

Setkal se při těch slovech s očima Elvířinýma; potrestala ho za jeho lež jaksepatří tím, že ho probodla vyčítavým pohledem plným nelibosti. Přitom jeho klam ani nedosáhl svého účelu: zklamaná a rozmrzelá Leonella vstala a uchýlila se vztekle do svého pokoje.

Lorenzo si pospíšil napravit chybu, která mu v Elvířiných očích uškodila: pověděl jí, jak o ní mluvil s markýzem, ujistil ji, že Raymond je připraven uznat ji za vdovu po svém bratrovi a že Lorenza pověřil svým zastoupením, dokud jí nebude s to složit poklonu sám. Jeho zpráva Elvíru zbavila těžkého břemene obav: našla tak ochranu pro Antonii, sirotu bez otce, o jejíž budoucí osud trpěla velkými starostmi. Nešetřila díky vůči tomu, kdo se Antonie tak velkoryse zastal, ale stále ještě ho nepozvala, aby je navštívil častěji. Když však Lorenzo na odchodu požádal o dovolení, aby se jí příležitostně směl poptat po zdraví, zdvořilá vážnost jeho chování, vděk za jeho službu a úcta k jeho příteli markýzi jí nedovolily odmítnout. Váhavě přivolila, že ho přijme, Lorenzo slíbil, že její dobroty nezneužije, a opustil dům.

Antonia zůstala sama s matkou a na nějakou chvíli mezi nimi zavládlo ticho; obě chtěly začít o témž námětu, ale ani jedna z nich nevěděla, jak do toho. Té první svazovala jazyk plachost, ta druhá měla strach, že se její obavy potvrdí, nebo že dceři vnukne myšlenky, které jí dosud jsou cizí. Nakonec se Elvíra ujala slova:

„Je to okouzlující mladý muž, Antonio; velice se mi líbí. Byl s tebou včera v katedrále dlouho?“

„Nehnul se ode mne v kostele ani na chvíli; pustil mě sednout a byl hrozně úslušný a pozorný.“

„Vida! Tak proč ses mi o něm vůbec nezmínila? Teta se rozplývala chválou o svém příteli a tys vynášela výmluvnost Ambrosiovu, ale ani jedna z vás slovem neocenila osobnost a přednosti dona Lorenza. Kdyby mi byla Leonella neřekla o jeho ochotě ujmout se naší záležitosti, ani bych byla nevěděla, že je na světě.“

Odmlčela se. Antonia zrudla, ale zůstala zticha.

„Ty třeba o něm nemáš tak dobré mínění jako já. Podle mého názoru má pěknou postavu, rozumně mluví a umí se znamenitě chovat. Ale na tebe možná působí jinak, možná, že je ti nepříjemný, a –“

„Nepříjemný! Ach drahá maminko, jak by mi mohl být nepříjemný? Byla bych pěkná nevděčnice, kdybych si neuvědomila jeho včerejší laskavost, a byla bych slepá, kdybych si nevšimla jeho předností: je tak urostlý a ztepilý, chová se tak jemně a přitom tak mužně! Ještě nikdy jsem se nesetkala s tolika skvělými rysy v jediném člověku najednou a pochybuji, jestli se mu v Madridu vůbec někdo vyrovná.“

„Tak proč jsi na toho madridského fénixe tolik šetrila chválou? Proč jsi mi tajila, že tě jeho společnost těší?“

„Abych řekla pravdu, já nevím. Ptáš se mě na něco, na co sama neznám odpověď. Chtěla jsem se o něm zmínit už tisíckrát, měla jsem jeho jméno pořád na jazyku, ale když jsem se je chystala vyslovit, ztratila jsem k tomu najednou odvalu. Jestli jsem však o něm nemluvila, nemyslela jsem na něj proto o nic míň.“

„To ti věřím, ale mám ti povědět, proč jsi k tomu ztratila odvalu? Protože jsi zvyklá svěřovat se mi i s těmi nejtajnějšími myšlenkami, nevědělas, jak mi to zatajit, ale přitom ses bála přiznat, že cítíš v srdci něco, o čem jsi věděla, že bych s tím nesouhlasila. Pojd' ke mně, dítě!“

Antonia nechala vyšívání, vrhla se na kolena vedle pohovky a skryla si tvář v matčině klíně.

„Neboj se, holčičko! Dívej se na mne jako na matku i jako na přítelkyni a neměj strach z žádného hubování. Poznala jsem, co ti klíčí v srdci; neumíš ještě svoje city zakrývat, takže mým pozorným očím nemohly uniknout. Ten Lorenzo je nebezpečný pro tvůj klid; už se ti vtiskl do srdce. Pravda, vidím dobře, že tvou náklonnost opětuje, ale jaké může mít takové pouto důsledky? Ty jsi chudá a bez přátel, kdežto Lorenzo je dědicem vévody z Mediny Celi. I kdyby měl sám počestné úmysly, jeho strýc by k vašemu sňatku nikdy

nepřivolil, a bez jeho souhlasu bych s ním nesouhlasila ani já. Vím z vlastní zkušenosti, jaké trápení musí snést dívka provdaná do rodiny, která ji odmítá. Bojuj tedy s tou svou náklonností, ať je to pro tebe sebebolestnější, snaž se ji překonat. Máš něžné a přístupné srdce, a on už na ně zapůsobil hlubokým dojmem; ale až se jednou přesvědčíš, že takové city nesmíš živit, věřím, že budeš dost silná, abys je v srdci potlačila.“

Antonia jí políbila ruku a slíbila, že matku bez odmluvy poslechne. Elvíra pak pokračovala:

„Aby se ta tvoje vášeň nerozhořela, bude nutno zabránit Lorenzovi v dalších návštěvách. Služba, kterou mi prokázal, mi nedovoluje, abych mu je zakázala výslovně; ale jestli jeho charakter nepřeceňuji, nechá jich sám a neurazí se, když se mu přiznám, jaké k tomu mám důvody, a svěřím se cele jeho velkodušnosti. Až ho uvidím příště, poctivě se mu vyzpovídám, jaké nám jeho přítomnost působí rozpaky. Co tomu říkáš, dítě? Není takové opatření nutné?“

Antonia k tomu všemu přikývla bez váhání, ale nikoli bez lítosti. Matka ji láskyplně políbila a šla si lehnout. Antonia následovala jejího příkladu a tak často si umiňovala, že už nikdy na Lorenza nebude myslet, až usnula, nemyslíc na nic jiného.

Lorenzo zatím spěchal za markýzem. – K Agnesinu druhému útěku bylo všechno připraveno a o půlnoci čekali oba přátelé s kočárem a čtyřspřežím u zdi klášterní zahrady. Don Raymond vytáhl svůj klíč a odemkl vrátka. Vstoupili a nějakou dobu čekali, až se k nim Agnes připojí. Nakonec se markýze zmocnila netrpělivost; z narůstajícího strachu, že druhý pokus nedopadne o nic lépe než onen první, navrhl, aby propátrali klášter. Vykročili k němu. Všechno se halilo v ticho a tmu. Převorce záleželo na tom, aby celou záležitost udržela v tajnosti; bála se totiž, aby provinění jedné členky nezneuctilo celou řeholi nebo aby zásah mocných příbuzných nepřipravil její pomstu o příští obět. Postarala se tedy, aby Agnesinu milenci nezavdala žádnou příčinu k podezření, že jeho plán byl

odhalen a že jeho milenkou za její provinění čeká brzký trest. Z téhož důvodu zavrhl myšlenku na zatčení neznámého svůdce v zahradě: takový postup by vyvolal mnoho rozruchu a hanba jejího kláštera by se roznesla po celém Madridu. Spokojila se s tím, že zajistila důkladně Agnes; milenci pak ponechala vůli pokračovat podle plánu. Její očekávání se splnilo; markýz s Lorenzem čekali marně až do rozbřesku a pak se tiše vytratili, znepokojeni selháním svého plánu a nevědouce, co jejich nezdar zavinilo.

Druhý den ráno přišel Lorenzo do kláštera a chtěl mluvit se sestrou. Převorka se objevila u brány s melancholickým výrazem. Sdělila mu, že Agnes se zdála už pár dní velice rozrušená; že na ni jeptišky nadarmo naléhaly, aby jim prozradila proč a svěřila se jejich soucitné radě a útěše; že Agnes tvrdošíjně odmítala odhalit příčinu svého neklidu, avšak ve čtvrtek večer to na její tělesnou soustavu zapůsobilo tak zhoubně, že z toho onemocněla a musela ulehnout na lože. Lorenzo z celé té historky nevěřil ani slůvku; naléhal, že musí sestru vidět, a jestli ona nemůže k bráně, žádal, aby byl vpuštěn do její cely. Matka představená se pokřižovala. Pobouřilo ji už pouhé pomyšlení, že by mužské oko znesvětilo vnitřek jejího svatostánku, a vyjádřila své ohromení, že Lorenza něco takového vůbec mohlo napadnout. Řekla mu, že jeho žádosti nemůže vyhovět, ale přijde-li znovu druhý den, bude snad její milovaná dcera, jak doufá, natolik zotavena, aby se s ním setkala u mříže v hovorně. Po téhle odpovědi Lorenzovi nezbývalo, než aby odešel, neuspokojený a rozechvělý o sestřino bezpečí.

Nazítří ráno přišel v časnou hodinu. Agnes prý se přitížilo, lékař prohlásil, že jí hrozí bezprostřední nebezpečí, a nařídil, aby zůstala v klidu, takže je naprosto vyloučeno, aby bratra přijala. Lorenzo při té odpovědi vybuchl, ale neměl se oč opřít. Zapřísahal, zuřil a hrozil; nevynechal žádný prostředek, aby Agnes uviděl. Jeho úsilí však skončilo právě tak bezvýsledně jako včera, a tak se všecek zoufalý vrátil k markýzovi. Ten zatím nelitoval námahy, aby se dopídil, proč

jeho plán ztroskotat. Don Christoval, jemuž se teď s celou záležitostí svěřili, se pokusil vypáčit tajemství ze staré vrátné u sv. Kláry, se kterou se před časem seznámil, ta však byla příliš ve střehu, takže se od ní nedověděl nic. Markýz si počínal jako skoro smyslů zbavený a Lorenzovo rozrušení bylo sotva menší. Oba byli přesvědčeni, že připravovaný útěk byl jistě odhalen, nepochybovali, že Agnesina nemoc je pouhou zástěrkou, ale nevěděli, jakým způsobem by ji zachránili z rukou převorky.

Lorenzo navštěvoval klášter den co den, a stejně pravidelně se dovídal, že stav jeho sestry se spíš zhoršuje, než zlepšuje. Jelikož byl přesvědčen, že sestřina choroba je vylhaná, nebral si ty zprávy k srdci, ale nejistota o jejím osudu a o pohnutkách, které převorku vedly, aby ji před ním schovávala, ho naplňovala nejvážnějšími obavami. Stále ještě nevěděl, co by měl podniknout, když markýz dostal dopis od vévody kardinála z Lermy. K dopisu byla přiložena očekávaná papežská bula, prikazující, aby Agnes byla zproštěna řeholního slibu a navrácena svým příbuzným. Tato důležitá listina okamžitě rozhodla o postupu přátel; usnesli se, že Lorenzo bez prodlení předloží bulu matce představené a požádá, aby mu byla sestra okamžitě vydána. Proti takovému mandátu výmluvy na nemoc neplatily; dával bratrovi moc odvést ji okamžitě do paláce Medinů, a Lorenzo byl rozhodnut využít té moci hned nazítří.

Osvobozen od obav o sestru a povzbuzen nadějí, že jí brzy vrátí volnost, mohl nyní věnovat něco času lásce a Antonii. Ve stejnou hodinu jako při minulé návštěvě se vydal k doně Elvíře. Dala už předem rozkaz, aby byl vpuštěn do domu. Sotvaže byl ohlášen, její dcera odešla s Leonellou, a když vstoupil do pokoje, našel paní domu samotnou. Přivítala ho s menším odstupem než posledně a vybídla ho, aby se posadil na pohovku vedle ní. A pak mu bez prodlení pověděla, co má na srdci, jak se byla dohodla s Antonií.

„Nesmíte mě považovat za nevděčnici, done Lorenzo, a nesmíte si myslet, že zapomínám, jak důležitou službu jste mi prokázal

u markýze. Cítím, jak velice jsem vám zavázána, a nic pod sluncem by mě nedonutilo ke kroku, který jsem teď nucena podniknout, nežli zájem mého dítěte, mé milované Antonie. Jsem na tom špatně se zdravím; jenom Bůh ví, jak brzy mě povolá před svůj trůn. Moje dcera pak zůstane bez rodičů, a kdyby ztratila ochranu rodiny Cisternů, octne se i bez přátel. Je mladá a bezelstná, nepoznala světskou praradnost a je natolik půvabná, aby někomu stála za svedení. Posuďte sám, jak se musím třást při pomyslení, co ji asi čeká! Posuďte, jak úzkostlivě ji musím chránit před společností mužů, schopných roznítit v jejích prsou dosud dřímající vášně. Vy sám jste roztomilý, done Lorenzo; Antonia má citlivé, milující srdce a je vám vděčna za přízeň, kterou nám na váš zásah osvědčil markýz. Vaše přítomnost mi nahání strach; bojím se, aby v ní neprobudila city, které by jí mohly ztrpčít celý zbytek života, nebo v ní roznítit naděje v jejím postavení neopodstatněné a marné. Promiňte, že se vám přiznávám ke své hrůze a omluvte mne mou upřímností. Nemohu vám zakázat přístup do svého domu, poněvadž mě váže vděčnost; mohu se jenom vydat na milost vaší velkodušnosti a zapřísáhnout vás, abyste ušetřil citů úzkostlivé a milující matky. Věřte mému ujištění, že hluboce želiím té nutnosti odmítnout známost s vámi, ale nedá se nic jiného dělat, a v zájmu Antonie jsem nucena poprosit vás, abyste nás už nenavštěvoval. Když mé prosbě vyhovíte, vzroste jenom úcta, kterou k vám cítím už dnes a o které mě všechno přesvědčuje, že si jí opravdu zasloužíte.“

„Vaše upřímnost mě okouzluje,“ odvětil Lorenzo. „Přesvědčíte se, že jste se ve svém příznivém mínění o mně nezklamala, jenomže doufám, že vás důvody, jimiž vládnu, přesvědčí, abyste odvolala žádost, které bych mohl vyhovět jenom s nekonečným přemáháním. Miluji vaši dceru, miluji Antonii zplna srdce a netoužím po větším štěstí, než abych v ní probudil stejný cit a přijal její ruku před oltářem jako její manžel. Pravda, nejsem sám bohat, po otcově

smrti mi zůstal jenom skrovný majetek, ale naděje na dědictví mne opravňují ucházet se o dceru hraběte de las Cisternas.“

Chtěl pokračovat, ale Elvíra ho přerušila. „Ach, done Lorenzo! Zapomínáte při tom lesklém titulu na nízkost mého původu. Zapomínáte, že jsem teď prožila čtrnáct let ve Španělsku, vyobcována rodinou svého manžela a závislá na podpoře sotva dostačující na živobytí a výchovu mé dcery. Opustila mě dokonce většina mých vlastních příbuzných, kteří se ze závisti tváří, jako by pochybovali o skutečnosti mého manželství. Když mi po tchánově smrti byl jeho příspěvek zaražen, octla jsem se na samém pokraji bídy. Za těch okolností mě vyhledala moje sestra, která kromě všech svých slabostí má i vřelé, štědré a milující srdce. Vypomohla mi svým malým jměníčkem, které jí odkázal náš otec, přemluvila mě k návštěvě Madridu a živí mě i s dcerou od té doby, co jsme odjely z Murcie. Nedívejte se tedy na Antonii jako na dceru z rodiny hraběte de las Cisternas; dívejte se na ni jako na chudou a bezbrannou sirotu, jako na vnučku řemeslníka Torribia Dalfy, jako na chudé děvče, závislé na dceři toho řemeslníka. Zamyslete se nad rozdílem mezi takovým postavením a postavením synovce a dědice mocného vévody z Mediny. Věřím vám, že máte počestné úmysly, ale poněvadž není žádná naděje, že by váš strýc s takovým spojením souhlasil, vidím, že by důsledky vašeho vztahu musely být pro klid mé dcery osudné.“

„Promiňte, seňoro, ale mýlíte se, jestli si myslíte, že se vévoda z Mediny podobá většině ostatních mužů. Smýšlí svobodomyslně a nezaujatě, má mě rád, a já nemám proč bát se jeho nesouhlasu s mým manželstvím, až se přesvědčí, že na Antonii závisí moje štěstí. Ale i kdyby mi ten souhlas odepřel, z čeho bych měl mít strach? Rodiče už nemám, se svým skrovným jměním si mohu nakládat, jak chci, na živobytí s Antonii mi vystačí a její ruku vyměním za vévodství Medinů bez nejmenšího politování.“

„Jste ještě mladý a hoříte nadšením, takže je přirozené, jak mluvíte. Jenomže já sama draze zaplatila zkušenost, že nerovné svazky stíhá kletba. Provádala jsem se za hraběte de las Cisternas proti vůli jeho příbuzných. Jakým srdcebolením jsem za tu nerozvážnost byla potrestána! Kam jsme se jen vrtli, všude Gonzalva pronásledovalo otcovo zatracení. Propadli jsme nouzi a žádný přítel nám v ní neulevil. Měli jsme ovšem svou vzájemnou lásku, ale žel, ani ta nevydržela bez újmy. Můj manžel, zvyklý na bohatství a pohodlí, těžko snášel přechod do stísněných poměrů. Vzpomínal s výčitkami na přepych, kterému se kdysi těšil. Litoval postavení, jež kvůli mně opustil, a v okamžicích, kdy se ho zmocňovalo zoufalství, mi vyčítal, že jsem ho strhla do bídy s nouzí. Lál mi, že jsem jeho zhouba, příčina jeho neštěstí, nástroj jeho zkázy! Ach Bože, ani netušil, oč trpčeji jsem si to všechno vyčítala já sama! Neměl ponětí, že trpím trojnásob: za sebe, za svoje děti i za něj! Pravda, jeho hněv zřídka kdy trval dlouho, brzy se mu v srdci znovu probudila upřímná láska ke mně, a jeho kajícnost za slzy, které mě donutil prolít, mě pak mučila ještě hůř než jeho výčitky. Vrhla se přede mnou na kolena, žadonil jako šílenec, abych mu odpustila, a zahrnoval se kletbami jako ničitel mého klidu. Zkušenost mě naučila, že svazek uzavřený proti přání rodin z obou stran je nutně nešťastný, a proto chci ušetřit dceru všech těch strážní, kterými jsem prošla já sama. Dokud budu naživu, Antonia bez souhlasu vašeho strýce nikdy vaše nebude. Vévoda takový sňatek nepochybně neschválí, jeho moc je nesmírná a Antonia nesmí trpět jeho hněvem a pronásledováním.“

„Jeho pronásledováním! Jak snadno by se tomu dalo uniknout! I kdyby došlo k nejhoršímu, stačí odjet ze Španělska. Mohu svůj majetek snadno zpeněžit. A Západoindické ostrovy nám poskytnou bezpečné útočiště. Mám na Hispaniole statek; i když nemá valnou hodnotu, utekli bychom se tam a já bych ten kraj považoval za svou vlast, kdyby mi umožnil, aby Antonia byla nerušeně má.“

„Ach, mládí! Jaká to krásná, romantická vidina! Gonzalvo snil zrovna tak; představoval si, že dokáže opustit Španělsko bez lítosti, ale už chvíle odjezdu ho vyvedla z omylu. Nemáte ještě ponětí, co to znamená opustit svou rodnou zem, opustit ji a nikdy ji už nespátřit! Nevíte, co to znamená vyměnit kraj, kde člověk prožil dětství, za neznámé břehy a barbarské podnebí – být zapomenut, navždycky a navěky zapomenut druhý svého mládí – vidět své nejbližší přátele, svoje nejdražší hynout chorobami, které plodí západoindické ovzduší, a nebýt s to obstarat jim nezbytnou pomoc! Já to všechno prožila! Můj manžel a dvě moje sladká děťátka našla hrob na Kubě; a malou Antonii nezachránilo nic jiného než můj rychlý návrat do Španělska. Ach done Lorenzo! Kdybyste si jen mohl představit, co jsem tam za mořem vytrpěla – kdybyste věděl, jak hořce jsem litovala všeho, co jsem tu zanechala, a jak drahé mi bylo samo jméno Španělska! Záviděla jsem větrům, které k němu vály, a když španělský námořník cestou kolem našeho okna zanotoval nějakou známou písničku, zalily se mi při pomyšlení na rodnou vlast oči slzami. Gonzalvovi taky – mému muži –“

Elvíra se odmlčela. Hlas jí selhal a zakryla si tvář kapesníkem. Po chvíli ticha se zvedla z pohovky a řekla:

„Odpusťte, že vás na okamžik opustím; vzpomínka na všechno to strádání mě přemohla, potřebuji být chvíli sama. Než se vrátím, přečtete si tyhle verše. Našla jsem je po manželově smrti mezi jeho papíry. Kdybych byla o těchhle jeho citech věděla dřív, byla bych zašla žalem. Napsal je cestou na Kubu, když mu zármutek zastřel mysl, takže zapomněl, že má ženu a děti. Co ztrácíme, zdá se nám vždycky nejdražší ze všeho. Gonzalvo navždycky opouštěl Španělsko; proto mu Španělsko bylo dražší než všechno ostatní na světě. Přečtete si je, done Lorenzo; potom snad trochu pochopíte pocity vyhnance.“

Dala Lorenzovi do ruky list papíru a vyšla z pokoje. Mladý muž se na list podíval a uviděl tyto sloky:

Vyhnanec

*Španělsko, sbohem! Naposled ti mává
ten, kdo už nikdy nespátří tvůj břeh!
Předtucha smutná srdci našeptává
vyhnancův stesk i po tvých kamenech.*

*Vítr se ztišil. Koráb vyorává
tiše svou brázdu a mne svírá žal.
Kde je má kuráž, dřív tak vychloubavá?
Teď klnu vlnám, jež mě nesou v dál.*

*Španělsko, dosud hroty zřím tvých věží
a nad nimi tvůj modrojasný vzduch,
a z toho útesu tam vánek svěží
řeč rodnou dosud zanáší mi v sluch.*

*Tam na omšelé skále rybář suší
se zpěvem sítě, ach, jak častokrát
jsem slýchal jeho píseň, která vzruší
srdce vždy smutkem z toho, cos měl rád.*

*Ach, šťastný chlapec! Jako vždycky spěchá,
když soumrakem se nebe zešeří,
tam, kde ho čeká jeho rodná střecha
a z rodných polí plody k večeři.*

*Přátelství s Láskou rozběhnou se k němu
a s úsměvem mu přicházejí vstříc,
a žádná hrozba radost nebere mu
a žádná slza nebrázdí mu líc.*

*Ach, šťastný chlapče! Nemám tvoji sílu,
to blaho tvé mi závistí rve hrud'.
Já, který z vlasti prchám do exilu,
všemu, co rád mám, říkám sbohem bud'.*

*Mé ucho nikdy víc už neuslyší
vysoko v horách trylek pastýřčin,
vyznání lásky před vesnickou chýší,
ovčákův nápěv, když se snáší stín.*

*Už v objetí se s otcem neusmírím,
už neuzřím svůj tichý rodný dům,
kam vedou vzpomínky. Já jinam mířím —
pod žhavé slunce k cizím obzorům,*

*kde dusně kvasí nová strast a trýzeň,
kde tygr s hadem přinášejí zmar,
kde žádný nápoj nezažene žízeň
a zimnici a oslnivý žár.*

*Leč ani bolest, hlodající játra,
jež v květu mládí zvolna zabíjí,
ba ani úžeh, kterým mozek zchátrá,
a horečky, co krev mi vypijí,*

*mě nezmučí tak jako odloučení
od tebe, vlasti, jako to, že vím,
nad tebe v světě že mi dražší není,
a že se přesto nikdy nevrátím!*

*Ach, kolikrát má fantazie zbitá
si v těžkém spánku na tě vzpomene,*

*jak často stesk mi v duchu vypočítá
ztracené slasti, druhy ztracené!*

*Murcijské rokle, romantická loubí,
ta řeka, u níž v dětství jsem si hrál,
můj starý hrad i palouk v lesní loubi,
ta údolí jen roznítí můj žal.*

*Ó země má, ty země mého snění,
už nikdy, nikdy nepoznám tvůj vděk
a paměť vždy jak mučitel mi změní
někdejší radost v dnešní pelyněk.*

*Hle, slunce klesá do vln ze své výšky,
noc opět spěchá obnovit svou říš.
Soumrak už halí vesnické mé vížky,
už mizejí — a už je nevidíš.*

*Ó větre, ustaň! Spěte, vody třpytné!
Stůj, moje lodi, zastav teď svůj běh!
Ať zítra ráno, sotva slunce svítne,
španělský uzřím ještě jednou břeh!*

*Jak marná prosba! Navzdor mému přání
zafícel vítr, vzdul se vodní val.
Španělsko, sbohem! Zítra za svítání
navždycky zmizíš, dál a dál a dál.*

Lorenzo sotva stačil přečíst tyto verše, když se k němu Elvíra vrátila; tím, že se vyplakala, se jí ulevilo a nabyla opět své obvyklé duševní rovnováhy.

„Nemám už, co bych vám řekla víc, pane,“ poznamenala. „Slyšel jste, proč mám strach a proč vás prosím, abyste ve svých návštěvách nepokračoval. S plnou důvěrou spoléhám na váš smysl pro čest a jsem přesvědčena, že moje příznivé mínění o vás ničím neusvědčíte z omylu.“

„Jenom jednu otázku ještě, seňoro, a pak půjdu. Kdyby vévoda z Mediny s mou láskou souhlasil, bylo by vám a krásné Antonii moje dvoření nepřijatelné?“

„Řeknu vám to otevřeně, done Lorenzo; ačkoli je málo pravděpodobné, že by se takové spojení mohlo uskutečnit, obávám se, že moje dcera po něm až příliš horoucně touží. Zapůsobil jste na její mladé srdce, a to mě velice vážně znepokojuje. Právě proto, aby se ten dojem, který jste na ni udělal, ještě neprohloubil, musím odmítnout další styky s vámi. Pokud jde o mne, buďte ujištěn, že bych s radostí viděla své dítě v tak výhodném postavení. Víím, že mi moje zdraví, podryté žalem a nemocí, nedává naději zůstat na světě dlouho, takže se třesu při pomýšlení, že tady dceru zanechávám pod ochranou naprosto cizího člověka. Vůbec markýze de las Cisternas neznám. Jednou se ožení a jeho paní se třeba na Antonii bude dívat nemilostivě a připraví ji o jediného ochránce. Kdyby vévoda, váš strýc, souhlasil, nepochybujte, že bych souhlasila i já, stejně jako moje dcera. Ale jinak v náš souhlas nedoufejte. V každém případě, ať už podniknete co podniknete a ať je jakékoli vévodovo rozhodnutí, dokud je nebudete znát, zdržte se, prosím, toho, abyste svou přítomností rozněcoval Antoniinu náklonnost. Jestliže váš strýc k tomu vztahu přivolí a oprávní vás tak, abyste s ní jednal jako se svou ženou, moje dveře se vám otevrou dokořán; jestliže vám však bude souhlas odepřen, buďte ujištěn mou úctou a vděčností, ale pamatujte, že se už stýkat nesmíme.“

Lorenzo nerad přislíbil, že se jejímu rozhodnutí podřídí, ale vyjádřil naději, že mu strýcův souhlas brzy dovolí, aby s nimi znovu navázal styky. Vysvětlil pak Elvíře, proč ji markýz nenavštívil

osobně, a upřímně se jí svěřil se sestřiným příběhem. Na závěr vyslovil naději, že nazítří Agnes osvobodí, a jakmile se uklidní obavy dona Raymonda v této záležitosti, markýz neprodleně ujistí doňu Elvíru o svém přátelství a ochraně.

Paní potřásla hlavou. „Mám strach o vaši sestru,“ pravila. „Slyšela jsem mnoho vyprávět o představené od sv. Kláry; moje přítelkyně, která s ní byla vychována v jednom klášteře, mi už kdysi vyprávěla, jak je povýšená, neústupná, pověřivá a pomstychtivá. Od té doby jsem se doslechla, že se zamilovala do myšlenky udělat ze svého kláštera nejřádnější řeholi v Madridu a že nikdy neodpouští sestrám, které svou nerozvážností na řeholi vrhly sebemenší stín. Přes přísnost a krutost své povahy se však dovede přetvařovat, a vyžaduje-li to její zájem, umí předstírat laskavost. Zkouší všechny prostředky, aby přemluvila mladé ženy z vyšších kruhů ke vstupu do svého řádu; když ji něco podráždí, je nesmiřitelná a necouvne před nejhoršími zákroky proti provinilé. Odchod vaší sestry z kláštera bude nepochybně považovat za pohanu své řehole a užije kdejaké lsti, aby se nemusela podřídít příkazu Jeho Svatosti. Opravdu se třesu při pomyslení, že je doña Agnes v rukou té nebezpečné ženy.“

Lorenzo se pak zvedl k odchodu. Elvíra mu na rozloučenou podala ruku, kterou uctivě políbil, vyslovil naději, že mu brzy bude dovoleno pozdravit stejným způsobem Antonii, a vrátil se do svého paláce. Paní ten rozhovor s ním plně uspokojil: vyhlídka, že se stane jejím zetěm, jí připadala velice slibná; rozvaha ji však nabádala, aby před dcerou zatajila lichotivé naděje, jimž se teď sama oddala.

Sotva se rozednilo, dostavil se Lorenzo do kláštera sv. Kláry, vyzbrojen patřičným mandátem. Jeptišky byly na ranní pobožnosti. Netrpělivě čekal na konec bohoslužby, a konečně se převorka objevila za mříží v hovorně. Chtěl vidět Agnes. Stará představená odpověděla s melancholickým výrazem, že stav toho drahého dítěte se hodinu od hodiny zhoršuje, že lékaři pochybují o jejím životě, že však jedinou možnost uzdravení vidí v tom, bude-li ponechána

v klidu, a nepřiblíží-li se k ní nikdo, kdo by ji svou přítomností mohl rozrušit. Lorenzo jí nevěřil ani slovo, právě tak jako nebral vážně projevy zármutku a náklonnosti k Agnes, jimiž představená svou zprávu přisladila. Aby jednání skoncoval, podal převorce papežskou bulu a trval na tom, aby mu sestra, ať už zdravá nebo chorá, byla bez průtahů vydána.

Představená přijala listinu s výrazem pokory, ale sotva ji přečetla očima, její podráždění usvědčilo ze lži všechnu její pokryteckou přetvářku. Po tváři se jí rozlil temný šarlat a z očí jí na Lorenza vyšlehly hroživé blesky.

„Tenhle rozkaz mluví jasnou řečí,“ řekla vzteklým tónem, který se marně snažila zastřít, „a já bych mileráda uposlechla, ale bohužel to už není v mé moci.“

Lorenzo ji přerušil překvapeným výkřikem.

„Opakuji vám, seňore, že provedení toho rozkazu se naprosto vymyká mé moci. Z ohledu na vaše bratrské city bych vám byla tu smutnou událost sdělila postupně, šetrně bych vás byla připravila, abyste ji vyslechl statečně. Jenomže tenhle rozkaz zkřížil mé záměry; nařizuje mi, abych vám vaši sestru Agnes vydala bez průtahů, takže jsem nucena bez okolků vám oznámit, že minulý pátek vydechla naposledy.“

Lorenzo ucouvl hrůzou a zbledl. Chvilka zamyšlení ho však ujistila, že to tvrzení musí být vylhané, a opět se vzpamatoval.

„Lžete mi!“ vykřikl vášnivě. „Před pěti minutami jste mě ujišťovala, že je sice nemocná, ale že dosud žije. Okamžitě mi ji ukažte! Musím ji vidět a vaše pokusy zabránit mi v tom nikam nepovedou!“

„Zapomínáte se, seňore; jste povinen úctou k mému věku i mému postavení. Vaše sestra už není mezi živými. Když jsem vám před chvílí její smrt zatajila, udělala jsem to ze strachu, aby vás tak nečekaná zpráva příliš nezdrtila. Vidím, že za svou pozornost sklízím špatnou odměnu. Jaký zájem bych, prosím vás, mohla mít, abych ji tady držela? Už její přání opustit náš klášter je pro mne

dostatečným důvodem, abych si sama přála její odchod a pokládala ji za nehodnou řehole sv. Kláry. Jenomže ona se připravila o mou náklonnost ještě horším proviněním. Spáchala veliký zločin, a až se dovíte o příčině její smrti, done Lorenzo, budete nepochybně rád, že taková bídnicе už nežije. Udělalo se jí špatně minulý čtvrtek po návratu od zpovědi v kapucínské kapli. Její onemocnění provázely podivné příznaky, ale tvrdošíjně nám tajila jeho příčinu. Díky nejsvětější Panně jsme byly příliš nevědomé, abychom tu příčinu samy vytušily. Představte si tedy naše ustrnutí a naši hrůzu, když se jí druhý den narodilo mrtvé dítě, které vzápětí následovala do hrobu. Jakže, seňore, je to možné, že vám není na tváři vidět žádné překvapení, žádné pohoršení? Je snad možné, že byste byl o hanbě své sestry věděl, a přesto jí zachoval svou náklonnost? V tom případě nemáte zapotřebí mého soucitu. Nemám vám už co říci, leda bych opakovala, že nejsem s to vyhovět rozkazu Jeho Svatosti: Agnes už nežije, a abych vás přesvědčila o pravdě toho, co říkám, přísahám vám při našem blahoslaveném Spasiteli, že před třemi dny byla pohřbena.“

A políbila malý krucifix, který jí visel od pasu. Pak vstala ze židle a vyšla z hovorny. Cestou se na Lorenze pohrdlivě usmála. „Sbohem, seňore,“ řekla, „proti tomuhle neznám žádný lék a obávám se, že ani druhá papežská bula vaši sestru nevzkřísí z mrtvých.“

Lorenzo také odešel zdrcen smutkem, ale smutek dona Raymonda po vyslechnutí té zprávy hraničil přímo s šílenstvím; nedal se přesvědčit, že je Agnes opravdu mrtva a nepřestal trvat na tom, že je dosud vězněna ve zdech kláštera sv. Kláry. Nic ho nemohlo přimět, aby se vzdal naděje, že ji ještě najde. Každý den si vymýšlel nějaký nový plán, jak vypátrat něco o jejím osudu, leč všechny jeho plány se setkávaly se stejným neúspěchem.

Pokud šlo o Medinu, ten se vzdal myšlenky, že by se ještě někdy se sestrou shledal, ale věřil, že byla odstraněna nějak zákeřně. V té víře podporoval dona Raymonda v jeho pátrání, rozhodnut k tvr-

dé pomstě na necitelné převorce, kdyby pro své podezření objevil sebemenší důkaz. Ztráta sestry ho upřímně zarmoutila, a nikoli nejmenší příčinou jeho sklíčenosti byla i okolnost, že ze slušnosti musil na nějaký čas odložit rozhovor se strýcem o Antonii. Jeho emisáři zatím ustavičně střežili dveře doni Elvíry. Dostával zprávy o každém pohybu své vyvolené. A poněvadž Antonia ani jeden čtvrtek nevynechala kázání v kapucínské katedrále, měl jistotu, že ji jednou týdně uvidí, třebaže se podle svého slibu pečlivě vyhýbal jejím zrakům. Tak uplynuly dva dlouhé měsíce. O Agnes se pořád ještě nezjistilo nic nového. Všichni, až na markýze, ji pokládali za mrtvou, a Lorenzo se nyní rozhodl vyjevit strýci svoje pocity; utrousil už sem tam nějakou narážku, že se zamýšlí oženit, a poněvadž jeho narážky byly přijaty tak příznivě, jak jen mohl doufat, nijak nepochyboval o úspěchu své žádosti.

Kapitola VI

*Když v objetí je spoutal blahý sen,
žehnali noci, proklínali den.*

— LEE

Výbuch vášně pominul, Ambrosiův chtíč byl ukojen. Rozkoš prchla a její místo mu v hrudi zaujal stud. Zmaten a zděšen svou slabostí se vyvinul z Matyldiny náruče; zrada na řádové přísaze mu vyvstala před očima; zamyslel se nad právě se odehravším výjevem a zachvěl se při pomýšlení na důsledky odhalení; zahleděl se s hrůzou do budoucnosti; srdce mu ztěžklo a sytost v něm probudila znechucení. Vyhýbal se očím své společnice v hříchu. Zavládlo mezi nimi těžkomyslné ticho, ve kterém se oba nejspíš zabývali nepříjemnými úvahami.

První prolomila mlčení Matylda. Vzala ho něžně za ruku a přitiskla si ji k rozpáleným rtům.

„Ambrosio!“ hlesla rozechvělým hlasem.

Opat sebou při tom slově trhl a pohlédl na Matyldu, jejíž oči se zalily slzami, její tváře polil ruměnec a její prosebné pohledy jako by žadonily o jeho soucit.

„Nebezpečná ženo!“ zvolal. „Do jaké propastné bídy jsi mě strhla! Kdyby vešlo ve známost tvoje pohlaví, zaplatil bych svou ctí, ba životem za pár chviliek rozkoše. Jaký jsem to byl blázen, že jsem propadl tvým svodům! Co si teď počnu? Jakým pokáním odčiním své provinění? Čím teď vykoupím zločin, který jsem spáchal? Nešťastná Matyldo, rozvrátila jsi navždycky můj klid!“

„Mně to vyčítáš, Ambrosio? Mně, která se kvůli tobě zřekla všech světských radovánek, přepychu bohatství, zjemnělosti svého pohlaví, svých přátel, svého jmění i své pověsti!? Ztratil jsi něco, co

bych si já zachovala? Nesdílela jsem snad *tvoji* vinu i *já*? A nesdílel jsi *ty moji* rozkoš? Řekla jsem vinu? V čem je ta naše vina? Leda v očích křivě usuzujícího světa. Když svět o našich radovánkách nebude vědět, budou bezúhonné a božské. Nepřirozený byl tvůj slib celibátu, pro takový stav nebyl člověk stvořen, a kdyby byla láska zločinem, Bůh by jí nikdy nepropůjčil tu líbeznost a neodolatelnost! Setři si tedy chmury z čela, můj Ambrosio! Oddej se svobodně potěšení, bez něhož nestojí za to žít! Přestaň mi vyčítat, že jsem tě naučila poznat pravé blaho, a sdílej to vytržení se ženou, která tě zbožňuje!“

Když mluvila, v očích se jí objevil výraz sladké malátnosti, ňadra se jí dmula, ovinula kolem něho rozkošnický paže, přitáhla ho k sobě a přísála se ústy na jeho rty. Ambrosio znovu vzplanul touhou – kostky byly vrženy, mnišský slib už porušil, zločin už spáchal, tak proč by se neměl těšit jeho odměně? Přitiskl si Matyldu k hrudi se zdvojeným žářem. Nebrzděn už studem, povolil naplno uzdu svým nestřídmým choutkám, zatímco plavá prostopášnice uváděla ve skutek všechna vnuknutí smyslnosti, všechny rafinované vynálezy umění rozkoše, jež byly s to zvýšit blaho jejího majetnictví a ještě víc uchvátit jejího milence. Ambrosio se zalykal slastí, jakou ještě nikdy nepoznal. Noc rychle prchla a jitro se zardělo, aby ho užřelo v Matyldině objetí.

Opilý rozkoší, mnich vstal ze sirénina svůdného lože. Nestyděl se už za svou prostopášnost a neděsil se pomsty uražených nebes. Báł se jedině, aby ho smrt nepřipravila o radovánky, na něž mu dlouhý předchozí půst jenom vyostřil chuť. Matylda byla dosud pod vlivem jedu a smyslný mnich se méně třásl o život své záchránkyně než o život své souložnice. Kdyby ji ztratil, těžko by hledal druhou milenkou, se kterou by se mohl oddávat svým vášním tak bezuzdně a tak bezpečně; proto na ni s veškerou vážností naléhal, aby využila na svou záchranu onoho prostředku, o němž předtím prohlásila, že jím vládne.

„Ano!“ odpověděla Matylda, „poněvadž jsi mě přesvědčil, že život stojí za to, zachráním se stůj co stůj. Žádné nebezpečí mě neodstraší; směle budu hledět vstříc důsledkům svého činu a nezachvěji se před hrůzami, které jsou s ním spojeny; moje oběť mi bude připadat nepatrnou cenou za to, že mám tebe; a pamatuj, že okamžik strávený v tvém náručí na tomto světě mi mnohonásobně zaplatí za celé věky trestu na onom světě. Ale než ten krok podniknu, Ambrosio, zapřísáhni se mi slavnostně, že nikdy nebudeš pátrat, jakým způsobem jsem se zachránila.“

Ambrosio jí to co nejzávažněji odpřísáhl.

„Děkuji ti, můj miláčku. Ta opatrnost je nezbytná; třebaže to sám nevíš, ovládají tě vulgární předsudky. Postup, kterého dnes v noci musím užít, by tě mohl svou zvláštností zmást a snížit mě ve tvých očích. Řekni mi, máš po ruce klíč od těch nízkých dvířek na západní straně zahrady?“

„Ode dvířek, která se otvírají na náš společný hřbitov s řeholí sv. Kláry? Klíč nemám, ale mohu si ho snadno opatřit.“

„To je všechno, co na tobě chci. Pusť mě dnes o půlnoci na hřbitov. A dávej pozor, aby mě nezahlédly něčí slídivé oči, až sestoupím do podzemní hrobky sv. Kláry. Nech mě tam hodinu samotnou, a život, který zasvěcuji tvé rozkoši, bude zachráněn. Abychom nevzbudili podezření, nenavštěvuj mě dnes během dne. Nezapomeň na ten klíč, a že tě čekám před půlnocí. Pozor! Slyším někoho přicházet! Běž pryč, budu se tvářit, že spím.“

Fráter poslechl a vyšel z cely. Když otevřel dveře, objevil se otec Pablos.

„Přicházím se zeptat,“ řekl lékař, „na zdraví svého mladého pacienta.“

„Pst!“ umlčel ho Ambrosio ukazováčkem přitisknutým na rty. „Mluvte tiše. Zrovna od něho jdu; usnul hlubokým spánkem, který mu bezpochyby prospěje. Nerušte ho teď, chce si odpočinout.“

Otec Pablos poslechl, a když uslyšel vyzvánět zvon, doprovodil opata na ranní pobožnost. Ambrosio pocítil při vstupu do kaple rozpaky. Hřích byl pro něho něco nového a představoval si, že mu všichni vyčtou z tváře události uplynulé noci. Pokusil se modlit, v hrudi mu však už nehořel plamen zbožnosti a jeho myšlenky bezděky zalétaly k Matyldiným skrytým půvabům. Čeho se mu však nedostávalo na čistotě srdce, nahrazoval svatouškovským výrazem. Aby lépe zastřel svoje provinění, stavěl dvojnásob horlivě na odivctnostnou tvářnost a ještě nikdy se nezdál oddanější nebesům, než když porušil svoje závazky vůči nim. Tak mimovolně k porušení přísahy a zdrženlivosti přidal ještě pokrytectví; prvních dvou provinění se dopustil, když podlehl téměř neodolatelnému svodu, kdežto nyní zhřešil ze své vlastní vůle, když se snažil zakrýt vinu, k níž ho strhl někdo jiný.

Sotva ranní pobožnost skončila, uchýlil se Ambrosio do své cely. Rozkoše, jichž právě poprvé v životě okusil, mu dosud tanuly na mysli. Měl v hlavě zmatek, hotový chaos výčitek svědomí, smyslnosti, neklidu a strachu. S lítostí vzpomínal na duševní mír a jistotu ctnosti, jimiž se těšil až dosud. Vždyť povolil uzdu náruživosti, před jejíž pouhou představou by ještě před čtyřiaadvaceti hodinami s hrůzou ucouvl; třásl se při pomyslení, že sebemenší nediskrétnost z jeho nebo Matyldiny strany by rozvrátila jeho dobrou pověst, kterou si budoval po třicet let, a vydala by ho zhnusenému odporu lidí, pro něž byl až dosud idolem. Svědomí mu žhnoucími barvami malovalo jeho křivopřísežnictví a slabost, strach mu zvětšoval hrůzy trestu a už se viděl v žaláři Inkvizice. Po těch mučivých úvahách si představil Matyldinu krásu a ony slastné lekce, jimž se člověk jednou naučí, aby na ně už nikdy nezapomněl. Jediný letmý pohled tímto směrem ho usmířil s vlastním svědomím – rozkoše uplynulé noci se mu zdály obětováním nevinnosti a cti zaplacený až příliš lacino. Pouhá vzpomínka na ně ho uváděla do vytržení; proklínal svou pošetilou marnivost, která ho vedla k jalovému

promrhání nejkrásnějších let života v nevědomosti o blahu lásky a ženské společnosti. Rozhodl se pokračovat ve stycích s Matyldou stůj co stůj a burcoval na pomoc všechny důvody, schopné utvrdit ho v tom rozhodnutí. Položil si otázku, čím se proviní, zůstane-li jeho porušení pravidel utajeno, a jakých se v tom případě musí bát důsledků. Nepochyboval, že bude-li přísně lpět na všech ostatních řádových předpisech s výjimkou cudnosti, podaří se mu udržet si lidskou vážnost, a dokonce i ochranu nebes; doufal, že tak nepatrná a přirozená úchylka od řeholního slibu může být snadno odpuštěna. Zapomněl však, že po složení onoho slibu se porušení čistoty, nejprominutelnější hřích u laiků, stává v jeho případě nejohavnějším zločinem.

Jakmile se jednou rozhodl o svém budoucím jednání, duševně se mu ulevilo. Vrhł se na lože a snažil se spánkem obnovit síly vyčerpané noční nestřídmostí. Probudil se osvěžen a s palčivou touhou po opakování oněch rozkoší. Poslušen Matyldina příkazu ji však během dne nenavštívil. Otec Pablos se v refektáři zmínil, že se mu konečně podařilo Rosaria přesvědčit, aby vzal lék podle jeho receptu, že však medicína ani v nejmenším nezabrala, takže nevěří, že by um smrtelníka dokázal chlapce zachránit před hrobem. Opat s tím názorem souhlasil a předstíral zármutek nad neodvratným koncem jinocha, obdařeného tak slibným nadáním.

Nadešla noc. Ambrosio si přes den u vrátného opatřil klíč od nízkých dveří vedoucích na hřbitov. Jakmile v klášteře všechno ztichlo, opatřen klíčem opustil svou celu a spěchal za Matyldou. Vstala před jeho příchodem z lože a byla už oblečena.

„Čekala jsem tě už netrpělivě,“ uvítala ho. „Na těchto okamžicích záleží můj život. Máš ten klíč?“

„Mám.“

„Tak rychle na zahradu, nesmíme ztrácet čas. Pojd' se mnou!“

Vzala se stolu malý zakrytý košík. S košíkem v jedné ruce a s lampou, která hořela na krbu, ve druhé vyšla kvapně z cely.

Ambrosio jí šel v patách. Oba zachovávali hluboké mlčení. Matyl-da kráčela rychlými, ale opatrnými kroky, prošla ambity a došla na západní stranu zahrady. Oči jí blýskaly tak divokým ohněm, že to mnicha rázem naplnilo podivnou hrůzou a děsem. Na čele se jí zračilo zoufalé odhodlání a odvaha; podala Ambrosiovi lampu, vzala od něho klíč, odemkla nízká dvířka a vešla na hřbitov. Bylo to rozlehlé čtvercové prostranství, osázené několika tisy; polovička patřila opatství, druhá polovička náležela řeholi sv. Kláry a byla chráněna kamennou střechou. Hranici tvořila železná mříž, jejíž branka zůstávala zpravidla nezamčena.

Matyl-da k ní zamířila, otevřela ji a hledala vchod k podzemní kryptě, kde odpočívala práchnivějící těla vyznavaček sv. Kláry. Byla černočerná noc; nesvítla luna ani hvězdy. Naštěstí nezařoukal ani větříček, takže fráter nesl lampu naprosto bezpečně; v jejích paprscích také brzy objevili vchod do hrobky. Byl zasazen do výklenku ve zdi a téměř zakryt hustými girlandami břečťanu, které visely nad ním. Vedly k němu tři hrubě vytesané kamenné stupně a Matyl-da se po nich právě chystala sestoupit, když najednou ucouvla.

„Někdo je v kryptě!“ zašeptala mnichovi; „schovej se, dokud nepřejdou!“

A skryla se za vznosný, velkolepý náhrobek, postavený na počest zakladatelky kláštera. Ambrosio následoval jejího příkladu, když byl pečlivě zakryl lampu, aby je paprsky neprozradily. Uběhlo sotva pár okamžiků a dveře do podzemních kobek se otevřely. Na schodech se nejprve objevilo světlo, které pak skrytým pozorovatelům umožnilo spatřit dvě ženy v řeholním rouchu, zabrané zřejmě do vážného rozhovoru. Opat v první postavě bez obtíží rozeznal převorku od sv. Kláry a v její společnici jednu ze starších jeptišek.

„Všechno je připraveno,“ řekla převorka. „Zítra se rozhodne o jejím osudu a všechny její vzdechy a slzy jí nijak nepomohou. Ne! Za pětadvacet let, co jsem v tomhle klášteře představenou, jsem nezažila hanebnější chování!“

„Musíte být připravena, že se vaše vůle setká se silným odporem,“ ozvala se ta druhá mírnějším hlasem. „Agnes má v klášteře mnoho přítelkyň a zvlášť matka Uršula se jí vřele zastane. Abych řekla pravdu, zaslouží si to přátelství, a ráda bych vás přesvědčila, abyste uvážila její mládí a zvláštní postavení. Zdá se, že si je své viny vědoma; velikost jejího zármutku dokazuje, že se kaje; a já jsem přesvědčena, že její slzy pramení spíš z upřímné lítosti než ze strachu před trestem. Ctihodná matko, kdybyste se jen dala přemluvit, abyste zmírnila svůj přísný rozsudek, kdybyste zamhouřila oči nad tím prvním prohřešením, zaručuji se vám osobně za její budoucí chování.“

„Zamhouřit oči říkáte, matko Kamilo? Já nad vámi žasnu! Cože? Potom, co mě zneuctila před idolem celého Madridu, právě před tím mužem, na kterého jsem tolik toužila zapůsobit přísností své kázně? Jak mnou musil ten ctihodný opat opovrhovat! Ne, matko, ne! Tu urážku jí nemohu odpustit nikdy. Ničím Ambrosia nepřesvědčím spíš o svém zhnusení nad takovými zločiny, nežli když Agnes potrestám se vši strohostí, jakou naše přísné zákony dovolují. Přestaňte tedy se svými přímluvami, k ničemu nepovedou. Jsem pevně rozhodnuta. Zítra na Agnes jako na odstrašujícím příkladu dokážu svou spravedlnost a odpor ke zločinu.“

Matka Kamila zřejmě nechtěla ustoupit ze svého stanoviska, mezitím se však už obě jeptišky octly z doslechu. Převorka odemkla dveře, které vedly do kaple u sv. Kláry, a když se svou společnicí prošla, opět je za sebou zamkla.

Matylda se teď zeptala, kdo je ta Agnes, která převorku tak rozhořčila, a jakou souvislost má s Ambrosiem. Vyprávěl jí o Agnesině dobrodružství a dodal, že jeho názory od té doby prodělaly důkladný převrat, takže teď cítí s nešťastnou jeptiškou opravdový soucit.

„Chystám se,“ řekl, „vyžádat si zítra u matky představené slyšení a užít všech prostředků, abych pro ni vymohl zmírnění rozsudku.“

„Rozvaž si, co děláš!“ přerušila ho Matylda. „Tvůj náhlý obrat v názorech by přirozeně mohl vyvolat překvapení a vzbudit podezření, kterému se ve svém nejvlastnějším zájmu chceme vyhnout. Raději se navenek tvař dvojnásob přísně a hřímej hrozbami proti hříchům ostatních lidí, abys tím lépe zakryl vlastní provinění. Nech tu jeptišku jejímu osudu. Tvoje přímluva by mohla být nebezpečná, a ona si za svou nerozvážnost trest zaslouží – kdo nemá dost vtipu utajit své milostné rozkoše, není hoden, aby se jimi těšil. Ale ztrácíme touhle nicotností drahocenné okamžiky. Noc letí a do svítání mám spoustu práce. Jeptišky jsou pryč, vzduch je čistý. Dej mi tu lampu, Ambrosio. Musím dolů do krypty sama; ty počkej tady, a kdyby se někdo blížil, varuj mě zavoláním; ale jestli je ti život milý, neopovažuj se chodit za mnou; zaplatil bys jím za takovou nerozvážnou zvědavost.“

S těmi slovy pokročila k hrobce s lampou v jedné ruce a s košíkem ve druhé. Dotkla se dveří. Zaskřípěly pomalu ve stěžejích a jejím očím se odhalily úzké točité schody z černého mramoru. Jala se po nich sestupovat. Ambrosio zůstal nahoře a sledoval slábnoucí paprsky lampy, jak mizí v hlubinách. Konečně se ztratily a on se octl v naprosté tmě.

Ponechán sám sobě, neubráníl se překvapeným úvahám nad náhlou proměnou v Matyldině povaze i citech. Ještě před několika málo dny se jevila jako nejmírnější a nejjemnější příslušnice svého pohlaví, odevzdaná do jeho vůle a vzhlížející k němu jako k nadlidské bytosti. Teď si v chování i v řeči osvojila jistou smělost a mužnost, špatně vypočítanou na to, aby se mu líbila. Nemluvila už v náznacích, nýbrž velitelsky. Ambrosio nebyl s to překonat ji v argumentech a byl proti své vůli nucen přiznat jí pronikavější úsudek. Každým okamžikem ho přesvědčovala o svých ohromujících myslitelských schopnostech, ale co získávala v očích myslícího člověka, to i s úroky ztrácela v očích milence. Ambrosiovi se zastesklo po Rosariovi, něžném, jemném a poddajném; litoval, že Matylda dává

přednost ctnostem jeho vlastního pohlaví před ctnostmi pohlaví svého; a když si vzpomněl na její slova o zamilované jeptišce, nemohl se ubránit, aby je nepovažoval za krutá a neženská. Soucit je tak přirozený, tak samozřejmý rys ženské povahy, že u ženy ani není zásluhou; jeho nedostatek se však u ní pociťuje velmi bolestně. Ambrosio nemohl své milence jen tak odpustit neschopnost tohoto laskavého citu; třebaže ji však obviňoval z tvrdosti, věděl, že má ve svých vývodech pravdu, a třebaže nešťastnou Agnes upřímně litoval, rozhodl se pustit z hlavy pomyšlení na zásah v její prospěch.

Uplynula už skoro hodina od chvíle, kdy Matyllda sestoupila do podzemí, a dosud se nevracela. Vybičovalo to Ambrosiovu zvědavost. Přiblížil se ke schodům – zaposlouchal se – všechno tonulo v tichu, až na občasné ozvěny Matyldina hlasu, jak pronikal podzemními chodbami a odrážel se od klenby krypty. Matyllda byla příliš daleko, aby rozeznal slova; než k němu dolehla, ztlumila se v nezřetelné mumlání. Zatoužil proniknout do té záhady. Odhodlal se porušit Matyldin zákaz a sestoupit za ní do podzemí. Vykročil ke schodišti a sestoupil už po několika stupních, když ho odvaha opustila. Vzpomněl si, čím mu Matyllda pohrozila, jestli neposlechne jejího příkazu, a srdce mu sevřela záhadná a nevysvětlitelná hrůza. Vrátil se po schodech zpátky, zaujal své předchozí stanoviště a čekal netrpělivě, až tohle dobrodružství skončí.

Najednou ucítil prudký otřes. Jako by mu půdu pod nohama rozhoupalo zemětřesení. Sloupy podpírající klenbu, pod níž stál, se rozkmitaly tak silně, že hrozily každým okamžikem zřícením, a zároveň uslyšel prudké zaburácení hromu. Když doznělo, před očima upřenýma na schody mu z podzemních slují zableskl oslnivý sloup světla. Zahlédl ho jenom na okamžik. Sotva světlo pohaslo, obklopilo ho znovu ticho a tma. Tma se zdála ještě černější a noční tišinu narušil jenom netopýr, který pomalu přeletěl kolem.

Ambrosiova zvědavost rostla s každou vteřinou. Uplynula další hodina, načež znova zablesklo stejné světlo a právě tak náhle

zmizelo. Současně se ozvala líbezná, ale vážná melodie, jejíž tóny, linoucí se podzemními chodbami, mnicha naplnily zároveň slastí i děsem. Zanedlouho poté, co hudba dozněla, ozvaly se na schodech Matyldiny kroky. Vystoupila z podzemí a její krásné rysy oduševňoval výraz nejživější radosti.

„Viděl jsi tu něco?“ zeptala se ho.

„Dvakrát na schodech zableskl nějaký světelný sloup.“

„Nic víc?“

„Nic.“

„Za chvíli se rozbřeskně den; vraťme se do opatství, aby nás denní světlo neprozradilo.“

A vykročila rychlým, lehkým krokem ze hřbitova. Vrátila se do své cely a zvědavý opat s ní. Zavřela dveře a odložila lampu i košík.

„Podařilo se mi to!“ vykřikla a vrhla se mu na prsa. „Podařilo se to líp, než jsem se odvažovala doufat. Budu žít, Ambrosio, budu žít pro tebe! Krok, před kterým jsem se třásla, se ukázal jako zdroj nevýslovných radostí! Ach, kéž bych se mohla odvážit povědět ti o nich! Kéž by mi bylo dovoleno sdílet s tebou svou moc a pozdvihnout tě tak vysoko nad úroveň tvého pohlaví, jako mne povznesl jediný smělý čin nad úroveň pohlaví mého!“

„A co ti v tom brání, Matyldo?“ přerušil ji mnich. „Proč z toho svého počínání tam dole děláš tajemství? Myslíš snad, že si nezasloužím tvé důvěry? Matyldo, musím pochybovat o pravdivosti tvé lásky, když znáš radosti, které já nesmím sdílet.“

„Křivdíš mi, když mi to vyčítáš; upřímně lituji, že před tebou musím tajit svoje štěstí, ale není to moje vina; příčina netkví ve mně, ale v tobě, můj Ambrosio. Jsi ještě pořád příliš mnich; máš mysl zotročenou předsudky své výchovy, a pověra by tě mohla naplnit hrůzou před věcmi, které mě naučila zkušenost oceňovat a vážit si jich. Zatím ještě nejsi připraven, abych ti svěřila tak důležitá tajemství, ale tvoje schopnost úsudku a zvědavost, která ti, jak s potěšením vidím, jiskří v očích, mi dává naději, že si jednou

mé důvěry zasloužíš. Do té doby ukrot' svou netrpělivost. Pamatuj, žes mi slavnostně slíbil nikdy nepátrat po dobrodružstvích dnešní noci. Trvám na tom, abys tu přísahu dodržel, poněvadž –“ dodala s úsměvem a zapečetila mu ústa smyslným polibkem, „poněvadž ti sice odpouštím, žes porušil slib daný nebesům, ale očekávám, že dodržíš slib daný mně.“

Fráter opětoval její objetí, které mu uvedlo krev do varu. Znovu se oddali nádherným a nespoutaným nezřízenostem předešlé noci a nerozloučili se, dokud zvon neohlásil ranní pobožnost.

Holdovali pak těm rozkoším často. Mnichové se zaradovali nad nečekaným uzdravením domnělého Rosaria a nikdo ho nepodezíral, že by tajil své pravé pohlaví. Opat se těšil svou milenkou v naprostém klidu, a když si uvědomil, že o jeho křehkosti nemá nikdo nejmenší tušení, oddával se své vášni s pocitem úplného bezpečí. Stud a výčitky svědomí ho už netrýznily; časté opakování ho s hříchem důvěrně sblížilo a hrud' se mu obrnila proti šípům svědomí. Matylda ho v tom podporovala, leč brzy zpozorovala, že milence svým nespoutaným laskáním přesytila. Jakmile si na její půvaby zvykl, přestaly v něm rozněcovat stejnou touhu jako zpočátku. Když vystřízlivěl z deliria vášně, měl dost času hledat na Matyldě kdejakou drobnou chybičku, a když žádnou nenašel, přesycenost mu vnukla, aby si je vymýšlel. Mnich se přímo zahlcoval rozkoší. Uplynul sotva týden a už začínal mít milenky dost; horká krev ho sice pořád ještě hnala, aby v jejím objetí hledal ukojení své smyslnosti, ale když chvíle vášně pominula, znechuceně ji opouštěl, a jeho povaha, od přirozenosti nestálá, ho nutila netrpělivě vzdychat po změně.

Vlastnictví, které je muži na obtíž, ženinu náklonnost jenom rozněcuje. Matylda byla k fráterovi den ode dne čím dál víc poutána. Od chvíle, kdy mu věnovala svou přízeň, se jí stal dražším než kdykoli předtím, a byla mu vděčna za rozkoše, které spolu sdíleli. Bohužel, tou měrou, jak se její vášeň rozpalovala, Ambrosiova chladla; samy projevy její zamilovanosti v něm vyvolávaly odpor

a jejich přemíra jenom dusila plamen, který mu beztak v hrudi už jenom blikal. Matylda si musela všimnout, že je mu její společnost den ze dne nepříjemnější; neposlouchal ji, když mu něco říkala; její dokonalé hudební nadání ho přestalo bavit; a jestliže se mu náhodou uráčilo pochválit ji za ně, byly jeho komplimenty zřejmě nucené a studené. Nezíral už na ni jako u vytržení a neaplaudoval jejím pocitům s mileneckou zaujatostí. Matylda si to dobře uvědomovala a dvojnásob horlivě se pokoušela oživit cit, který k ní kdysi choval. Musela nutně ztroskotat, protože Ambrosio považoval její úpěnlivou snahu zalíbit se mu za dotěrnost, a právě to, čím ho chtěla přivolat zpátky, když jí unikal, ho nejvíc znechucovalo. Jejich nedovolený poměr sice dosud pokračoval, bylo však jasné, že ho do její náruče nevede láska, nýbrž brutální smyslný chtíč. Pro jeho tělo se žena stala nezbytností, a Matylda byla jediná, s kterou mohl popustit uzdu svým vášním bezpečně. Přes její krásu hleděl na každou jinou ženu s větší touhou, ale ze strachu, aby se jeho pokrytectví veřejně neprozradilo, nechával si své sklony pro sebe.

Rozhodně nebyl nijak bázlivý od přirozenosti, ale vychování ho poznamenalo strachem tak silně, že se v něm ustavičné obavy postupně změnilý v povahový rys. Kdyby byl prožil mládí ve světě, byl by osvědčil mnoho skvělých a mužných vlastností. Byl od přírody podnikavý, rozhodný a nebojácný; měl bojovné srdce a byl by mohl slavně zazářit v čele nějaké armády. Netrpěl žádným nedostatkem přirozené velkodušnosti – nebožáci v něm vždycky našli soucitného zastánce. Byl bystrý a pohotový, měl obsáhlou, solidní a pronikavou schopnost úsudku. S takovými vlastnostmi by býval mohl být ozdobou své vlasti; dokázal to v nejranějším dětství a jeho rodiče sledovali první projevy jeho schopností s láskyplným potěšením a obdivem. O ty rodiče bohužel ještě jako dítě přišel. Padl do rukou příbuznému, jehož jedinou starostí bylo nikdy už o chlapci neslyšet. Z toho důvodu ho svěřil svému příteli, někdejšímu představenému kapucínů. Opat, mnich každým coulem, vynaložil veškerou snahu,

aby chlapce přesvědčil, že mimo zdi kláštera neexistuje žádné štěstí. Plně se mu to podařilo. Ambrosiovou největší ctižádostí se stalo zasloužit si přijetí do řádu sv. Františka. Jeho vychovatelé v něm pečlivě potlačili ony ctnosti, jejichž skvělost a nesobeckost se špatně hodila do kláštera. Místo všeobecné blahovůle si osvojil sobecké stranění svému vlastnímu klášteru; naučili ho dívat se na soucítění s chybami bližních jako na nejčernější zločin; namísto vrozené vznešené otevřenosti mu vštípili otrockou pokoru; a aby zlomili jeho pravou přirozenost, strašili mnichové jeho mladou mysl všemi hrůzami, jaké jim poskytla pověřčivost; malovali mu v nejtemnějších a nejfantastičtějších barvách muka zatracenců a hrozili mu za nejmenší prohřešek věčnou záhubou. Není divu, že jeho obrazotvornost, ustavičně se obírající těmi děsivými představami, mu vnukla ustrašenost a bázlivost. Dodejme k tomu, že jeho dlouhé odloučení od světa a naprostá neznalost běžných životních nebezpečí mu o nich vštípilo obraz daleko ponuřejší, než jaká byla skutečnost. Zatímco z něho mnichové horlivě vykořeňovali jeho ctnosti a sešněrovali jeho city, dovoľovali všem neřestem, které mu byly dány do vínku, aby se rozvinuly k plné dokonalosti. Trpěli mu pýchu, ješitnost, ctižádostivost a povýšenost; žárlil na sobě rovné a pohrdal každou zásluhou, s výjimkou svých vlastních; urážky přijímal nesmiřitelně a krutě se mstil. Přes všechno úsilí, které mělo zvrátit jeho přirozenost, prorážely občas jeho vrozené dobré vlastnosti chmurným příkrovem, jímž byly s takovou péčí zakrývány. Při takových příležitostech svár mezi jeho pravou a osvojenou povahou zarážel a zůstával nepochopitelný každému, kdo nebyl obeznámen s jeho původními sklony. Odsuzoval přestupníky k nejprísnejším trestům, a vzápětí ho soucit přiměl, aby jim je zmírňoval; pouštěl se do nejtroufalejších podniků, ale strach z důsledků ho brzy nutil zanechat jich; jeho vrozený génus osvěcoval pronikavým světlem nejtemnější problémy, ale pověřčivost je skoro zároveň hroužila do ještě černější tmy, než jaké

byly právě vytaženy. Jeho klášterní bratří, kteří k němu vzhlíželi jako k vyšší bytosti, nepozorovali tyto rozpory v chování svého idolu; byli přesvědčeni, že všechno, co koná, je nutně správné, a předpokládali, že má dobré důvody pro svá měnící se rozhodnutí. Pravda byla taková, že se mu v hrudi střetaly protichůdné pocity, pramenící z jeho přirozenosti a výchovy; zůstávalo na jeho vášních, jež dosud žádný podnět nepovolal do hry, aby rozhodly, kam se přikloní vítězství. Jeho vášně však bohužel byly nejhoršími soudci, k nimž se mohl odvolat; klášterní odloučenost od světa mu až dosud svědčila, neboť mu nedávala příležitost, aby objevil své špatné stránky. Svrchovanost nadání jej povznášela natolik nad jeho druhy, aby mu nedovolila žárlit na ně; příkladná zbožnost, přesvědčivá výmluvnost a příjemné způsoby mu zajišťovaly všeobecnou úctu, takže nepociťoval žádnou újmu, za kterou by se musel mstít; jeho ctižádost se ospravedlňovala jeho uznávanými zásluhami a jeho pýcha byla pokládána za pouhou oprávněnou sebedůvěru. Nikdy nevidal příslušnice druhého pohlaví a tím méně se s nimi stýkal; neměl tušení o rozkoši, jakou je muži s to poskytnout žena, a jestliže se při svém studiu dočetl,

že lidé milují, s úsměvem ptal se jak.

Střídmá strava, časté vigilie a přísné pokání po nějaký čas potlačovaly a ochlazovaly přirozenou vřelost jeho založení, ale sotva se mu naskytla příležitost, sotva letmo zahlédl rozkoš, která mu až dosud byla cizí, náboženské zábrany byly příliš chabé, aby dokázaly vzdorovat strhujícímu přívalu jeho touhy. Všechny překážky padaly před prudkostí jeho temperamentu, horkokrevného a do krajnosti smyslného. Jiné jeho vášně doposud dřímaly, ale stačilo jednou je probudit, aby vzplanuly s neodolatelnou prudkostí.

Madrid se mu dál obdivoval. Nadšení vyvolané jeho výmluvností spíše ještě rostlo, než aby ho ubývalo. Každý čtvrtek, jediný den, kdy

se objevoval na veřejnosti, byla kapucínská katedrála přeplněna posluchači a jeho kázání bylo vždycky přijato se stejným souhlasem. Stal se zpovědníkem všech předních madridských rodin, a komu ukládal pokání někdo jiný než Ambrosio, nebyl počítán k módní smetánce. Dosud však trval na svém rozhodnutí nikdy neopouštět svůj klášter. V očích veřejného mínění to ještě utvrzovalo pověst o jeho svatosti a sebeodříkání. Především ženy na něj pěly hlasitě chvály, ani ne tak ze zbožnosti, jako pod vlivem jeho ušlechtilé tváře, majestátního vzezření a urostlé, graciézní postavy. Brána opatství byla od rána do večera obležena kočáry a nejvznešenější a nejkrásnější madridské dámy se opatovi zpovídaly ze svých tajných hříšků. Oči rozmařilého frátera hltaly jejich půvaby. Kdyby se jeho kajícnice poradily s těmito tlumočnický, býval by nepotřeboval vyjádřit své touhy nijak jinak. K jeho škodě však byly dámy tak silně přesvědčeny o jeho zdrženlivosti, že je ani ve snách nenapadlo podezírat ho z necudných myšlenek. Horké podnebí, jak je dobře známo, nemálo ovlivňuje temperament španělských dam, ale i ta nejbezuzdnější z nich by bývala pokládala za snadnější probudit vášně v mramorové soše sv. Františka, než roznítit chladné a kamenné srdce neposkvrněného Ambrosia.

Sám mnich pak byl pramálo obeznámen se zkažeností světa; netušil, že jenom málokterá z jeho kajícnic by odmítla jeho dvoření. Kdyby však byl v tomto směru lépe poučen, nebezpečí spojené s takovým pokusem by mu bylo zapečetilo rty mlčením. Věděl, že zachovat tajemství tak pikantní a tak důležité jako jeho lidská křehkost by bylo obtížné pro každou ženu; třásl se dokonce, aby ho neprozradila sama Matylda. V úzkostlivé snaze zachovat si dobrou pověst, na které mu nesmírně záleželo, viděl dobře, co by riskoval, kdyby se vydal na milost některé z těch marnivých a vrtkavých samiček, a poněvadž madridské krásky působily jenom na jeho smysly, aniž se dotkly jeho srdce, zapomínal na ně, sotva mu zmizely z očí. Nebezpečí z odhalení, strach z odmítnutí, obava před

ztrátou dobré pověsti – všechny tyto úvahy ho měly k tomu, aby své touhy potlačil, a třebaže k ní teď cítil dokonalou lhostejnost, byl nucen spokojit se s Matyldou.

Jednoho rána zhoustl proud kajícnic ještě víc než obvykle. Ambrosio se zdržel ve zpovědnici daleko přes obvyklou hodinu. Zástup se konečně rozešel a on se chystal opustit kapli, když vešly dvě ženy a pokorně se k němu blížily. Odhalily závoje a mladší z nich ho poprosila, aby ji na chvíli vyslechl. Melodie jejího hlasu, hlasu, jemuž nikdy žádný muž nenaslouchal bez zájmu, okamžitě zaujala Ambrosiovu pozornost. Zastavil se. Žadatelka se zdála zdrcena smutkem; tváře měla bledé, oči zamžené slzami a vlasy jí v nepořádku splývaly přes obličej a na prsa. Její tvář však přesto byla tak líbezná, tak nevinná a tak nebeská, že by dokázala okouzlit i srdce méně vznětlivé, než jaké tlouklo v hrudi opatově. Vyzval ji s kromobyčejnou jemností, aby jen promluvila, a s dojetím, které každým okamžikem vzrůstalo, vyslechl její slova:

„Důstojný otče, vidíte před sebou nešťastnici ohroženou ztrátou své nejdražší a téměř jediné přítelkyně! Moji matku, mou předobrou maminku, upoutala na lože nemoc. Včera v noci ji náhle přepadla nějaká strašná choroba, která pokračuje tak rychle, že si lékaři zoufají nad jejím životem. Z lidí mi nikdo nepomůže, nezbývá mi tedy nic jiného, než obrátit se o pomoc k nebesům. Otče, celý Madrid pje chvály na vaši zbožnost a ctnost. Buďte tak hodný a vzpomeňte si na maminku ve svých modlitbách, snad se jim podaří uprosit Všemohoucího, aby ji ušetřil. A jestli se smiluje, slibuji, že po tři měsíce budu každý čtvrtek rozsvěcovat svíčky před svatostánkem sv. Františka na jeho počest.“

„Tak!“ řekl si v duchu mnich. „Tady máme druhého Vincentia della Ronda. Takhle začalo Rosarioovo dobrodružství.“ A tajně zatoužil, aby tohle setkání skončilo stejně.

Slíbil žádosti vyhovět. Prosebnice mu vroucně poděkovala a pak pokračovala:

„Ráda bych vás poprosila ještě o jednu laskavost. Jsme v Madridu cizí a matka potřebuje zpovědníka, jenomže neví, na koho se obrátit. Jak jsme slyšely, vy nikdy neopouštíte opatství, a maminka bohužel nemůže přijít sem. Kdybyste byl tak hodný, důstojný otče, a doporučil nám vhodného kněze, jehož moudrá a zbožná útěcha by ulevila mamince v bolestech na smrtelném loži, prokázal byste tak nesmírnou laskavost srdcím nikoli nevděčným.“

Mnich vyšel vstříc i této žádosti. Jak by také mohl odmítnout prosbu vyslovenou tak okouzujícím způsobem? Prosebnice byla tak zajímavá – hlas měla tak lahodný a tak harmonický, dokonce i slzy jí slušely a její zármutek jako by propůjčoval zvýšený lesk jejím půvabům. Slíbil jí poslat zpovědníka ještě ten den večer a požádal ji o adresu. Její společnice mu podala lístek, na němž byla napsána, a odešla pak i s krásnou žadatelkou, která na odchodu opatovi nastokrát dobrořečila za jeho dobrotu. Sledoval ji pohledem z kaple. Teprve když mu zmizela z očí, podíval se na lístek a přečetl si tato slova: „Doña Elvira Dalfa, Strada di san Iago, čtvrté dveře od paláce d'Albornos.“

Prosebnice nebyla nikdo jiný než Antonia v doprovodu Leonelly. Teta jen s přemáháním svolila, že neteř do opatství doprovodí: Ambrosio jí naháněl takovou hrůzu, že se třásla při pouhém pohledu na něj. Strach překonal dokonce i její vrozenou výřečnost, takže ze sebe v jeho přítomnosti nedostala ani slůvko.

Mnich se uchýlil do své cely, kam ho pronásledoval Antoniin obraz. V prsou pocítil tisíc nových vznětů a zrovna se třásl, aby prozkoumal jejich příčinu. Byly naprosto odlišné od pocitů, které v něm vzbudila Matylda, když se mu přiznala k svému pohlaví a ke své náklonnosti. Necítil bodání chtíče; hrud' se mu nedmula smyslnou touhou a žhavá obrazotvornost mu nemalovala půvaby cudně zahalené před jeho zraky. Naopak, v citu, který se ho zmocnil teď, se mísila něha s obdivem a úctou. V duši se mu rozestřela sladká a lahodná melancholie, kterou by byl nevyměnil ani za nejzávratnější

opojení radosti. Pocítil nechuť k lidské společnosti a zalíbila se mu samota, jež mu dovolovala oddávat se vysněným vidinám; všechny jeho myšlenky prodchnul něžný konejšivý smutek a na celém širém světě nevnímal nic jiného než Antonii.

„Šťastný muž,“ zvolal v tom romantickém nadšení, „šťastný muž, kterému je určeno získat srdce té spanilé dívky! Jak delikátní má rysy! Jak ztepilou postavu! Jaké kouzlo je v té plaché nevinnosti jejích očí! Jak se liší od prostopášného výrazu, od prudkého smyslného ohně, kterým jiskří oči Matyldiny! Jediný polibek uloupený z růžových retů té první musí být lahodnější než všechny chlípné rozkoše, jimiž mě tak štědře zahrnuje ta druhá. Matylda mě přesycuje smyslností až k ošklivosti, násilím mě strhuje do náruče, hraje si na nevěstku a honosí se svým smilstvem. Hnus! Kdyby jen znala nevýslovné kouzlo ctnosti, jak neovladatelně vábí mužské srdce, jak pevně je připoutává k trůnu lásky, nebyla by svou cudnost nikdy odhodila. Byla by nějaká cena příliš vysoká za přízeň té líbezné dívky? Co bych neobětoval, kdybych tak mohl být zproštěn řeholního slibu a směl jí vyznat lásku před tváří země i nebes? Jak poklidně a nerušeně by nám spolu plynul čas, zatímco bych se na ni pokoušel zapůsobit něhou, přátelstvím a úctou! Milostivý Bože! Vidět ji, jak ke mně pozvedá ty sklopené modré oči, a jak jí z nich plaše září láska! Sedět celé dny a roky a poslouchat ten sladký hlas! Získat právo sloužit jí a slyšet bezelstné projevy její vděčnosti! Sledovat vzněty jejího čistého srdce! Rozvíjet v něm rodící se ctnosti! Sdílet její radost v okamžicích štěstí, slíbat jí slzy ve chvílích sklíčenosti a stisknout ji do náruče, kdyby se ke mně utekla pro útěchu a povzbuzení! Ano, je-li na světě nějaké dokonalé blaho, pak bude údělem muže, který se stane manželem toho anděla!“

Zatímco mu fantazie spřádala podobné představy, přecházel s rozháraným výrazem sem a tam po své cele. Oči upíral do prázdna, hlavu nakláněl k rameni a po líci mu kanuly slzy, když si uvědomil, že tahle vidina štěstí se mu nikdy nemůže uskutečnit.

„Pro mne je ztracena,“ řekl si. „Manželstvím ji získat nemohu a svěst takovou nevinnost, zneužít důvěry, kterou ve mne skládá, k její zkáze – ach, to by byl nejčernější zločin, jaký svět kdy poznal! Neboj se, ty spanilá, z mé strany tvé ctnosti nic nehrozí. Ani za poklady obou Indií bych nedopustil, aby tvé něžné srdce poznalo muka výčitek svědomí.“

Znovu se pustil do kvapného přecházení po cele. Pak se zarazil. Oči mu padly na obraz kdysi obdivované Madony. Strhl jej popuzeně se zdi, mrštil jím o zem a odkopl jej od sebe: „Děvko!“

Nešťastná Matylida! Její miláček zapomněl, že jenom kvůli němu se zřekla nároku na jméno ctnosti, a jediným důvodem jeho pohrdání bylo, že ho až příliš milovala.

Vrhl se do křesla stojícího u stolu. Uviděl lístek s Elvířinou adresou. Zvedl jej a vzpomněl si na svůj slib poslat jí nějakého zpovědníka. Chvilí prodlel v pochybách, ale Antonia ho ovládla již příliš pevně, aby dokázal dlouho vzdorovat myšlence, která ho napadla. Rozhodl se jít tam jako zpovědník sám. Opatství mohl snadno opustit nepozorovaně; doufal, že jestliže si zahálí hlavu kápí, projde ulicemi nepoznán; a nepochyboval, že bude-li postupovat takto opatrně a doporučí-li Elvířině rodině, aby jeho návštěvu zachovala v tajnosti, podaří se mu před Madridem zatajit, že porušil své rozhodnutí nikdy nevycházet z klášterních zdí. Matylida byla jediná osoba, jejíž bdělosti se bál, ale když jí v refektáři sdělil, že ho práce po celý den zdrží v cele, pokládal se za bezpečného před její žárlivou pozorností. Podle toho plánu se odvážil opustit opatství v době, kdy se většina Španělů oddává siestě, a vyšel soukromým vchodem, od něhož měl klíč. Kapucí kutny si zastřel tvář, ulice byly v odpoledním vedru téměř liduprázdné, takže potkával jenom ojedinělé chodce, našel ulici Strada di San Iago a bez nehody došel ke dveřím doni Elvíry. Zazvonil, byl vpuštěn a okamžitě uveden do bytu v patře.

Právě tam ho čekalo největší riziko prozrazení. Kdyby byla Leonella doma, určitě by ho poznala. A její sdílná povaha by jí nedala pokoj, dokud by se celý Madrid nedověděl, že Ambrosio se odvážil z opatství, aby navštívil její sestru. V tom ohledu mnichovi přálo štěstí. Leonellu po návratu od kapucínů čekal dopis s oznámením, že právě umřel jeden jejich bratranec a odkázal svůj skrovný majetek jí a Elvíře. Aby si to dědictví zajistila, musela se Leonella neprodleně vydat do Kordovy. Kromě svých slabůstek měla opravdu vřelé a milující srdce, takže se jí nechtělo sestru opustit v jejím nebezpečném stavu. Ale Elvíra naléhala, aby se na cestu vypravila, neboť si uvědomovala, že při neutěšeném dceřině postavení by neměly zanedbat ani ten nejnepatrnější majetkový přínos. Leonella tedy odjela z Madridu, upřímně zarmoucená sestřinou nemocí a s několika vzdechy při vzpomínce na roztomilého, ale nestálého dona Christovala. Byla zpočátku naprosto přesvědčena, že se mu nesmazatelně vryla do srdce, když však o něm později nic neslyšela, předpokládala, že buďto zanechal námluv, poněvadž ho znechutil její nízký původ a poněvadž věděl, že jinak než v manželství nemá žádnou naději na přízeň tak zuřivé obrádkyně ctnosti, za jakou se mu prohlásila, nebo že je od přírody vrtkavý a přelétavý, takže vzpomínku na její půvaby mu v srdci vymazalo kouzlo nějaké nové krásy. Ať ho však ztratila z jakéhokoli důvodu, trpce toho želela. Jak ujišťovala každého, kdo byl ochoten vlídně ji vyslechnout, marně se snažila vyrvat si jeho obraz ze srdce příliš přístupného dojmům. Tvářila se jako láskou chřadnoucí panna a přeháněla to do naprosté směšnosti. Žalostně vzdychala, lomila rukama, vedla dlouhé samomluvy a zaváděla obyčejně řeč na nějakou opuštěnou děvku, která vydechla duši, když jí puklo srdce. Ohnivě rezavé kadeře si ustavičně zdobila věnečky z vrbových snítek. Každý večer při měsíčku bloudila po březích říčky a prohlašovala se za vášnivou obdivovatelku rokotajících potůčků a slaviček a:

*Soumraků šerých ve sluji,
jež smutná srdce milují.*

V takovém duševním stavu byla Leonella nucena opustit Madrid. Elvíru přecházela trpělivost nad všemi těmi pošetilostmi a snažila se ji přesvědčit, aby si počínala jako rozumná bytost. Bylo to však, jako když hrách na stěnu hází: Leonella ji před odjezdem ujistila, že nic na světě jí nedá zapomenout na proradného dona Christovala. V tom se však naštěstí mylila. Jistý počestný mladý muž v Kordově, lékárnický příručí, zjistil, že její majetek by mu postačil na zřízení vlastního pěkného krámu. Na základě této úvahy se prohlásil za jejího obdivovatele. Leonella nebyla z kamene; žárem jeho vzdechů jí zjihlo srdce a záhy svolila učinit ho nejšťastnějším mužem na světě. Napsala o svých vdavkách sestře, ale později vysvětlíme, proč jí Elvíra na ten dopis nikdy neodpověděla.

Ambrosio byl uveden do předsíně pokoje, kde Elvíra odpočívala. Služka, která ho vpustila dovnitř, ho zanechala o samotě a šla jeho návštěvu ohlásit paní. Antonia, jež dlela u matčina lože, vyšla okamžitě za ním.

„Promiňte, otče,“ řekla cestou k němu, a když poznala jeho rysy, zarazila se náhle a radostně vykřikla. „Je to možné? Neklamou mě oči? Ctihodný Ambrosio porušil své rozhodnutí, aby zmírnil smrtelná muka nejlepší ženy na světě? Jak vaše návštěva maminku potěší! Nesmím ani na okamžik odkládat útěchu, kterou jí vaše zbožnost a moudrost přináší.“

S těmi slovy otevřela dveře do ložnice, představila matce vzácného hosta, přisunula k loži lenošku a vyšla do jiné místnosti.

Elvíru ta návštěva nanejvýš potěšila; podle všeobecného podání sice očekávala mnoho, ale skutečnost její očekávání ještě daleko předčila. Ambrosio, obdařený od přírody schopností zalíbit se, jí v rozhovoru s Antoniinou matkou využil až do krajnosti. Přesvědčivými důkazy uklidnil všechn její strach a rozptýlil její

pochybnosti. Pobídl ji, aby se zamyslela nad nekonečnou slitovností Nejvyššího Soudce, zbavil v jejích očích smrt všech ostnů a hrůz a naučil ji hledět beze strachu do propasti věčna, na jejímž pokraji v té chvíli stála. Elvíra mu naslouchala s napjatou pozorností a rozkoší. Jeho povzbudivá slova ji bezděky naplnila důvěrou a utěšila ji. Bez váhání se mu svěřila se svými starostmi a obavami. Její obavy stran budoucího života už právě uklidnil, a teď rozptýlil i starosti, které se týkaly vezdejšího světa. Svěřila se mu, že se chvěje o Antonii, že nemá nikoho, do čí péče by ji svěřila, kromě markýze de las Cisternas a své sestry Leonelly. Ochrana markýzova je velice nejistá, a pokud jde o sestru, Leonella má sice neteř ráda, ale pro svou bezmyšlenkovitost a ješitnost je sotva vhodnou osobou, aby mohla sama vést dívku tak mladou a tak neznalou světa. Sotva se fráter dověděl příčinu jejích starostí, ujistil ji, že v té věci může být klidna. Nepochyboval, že se mu podaří najít pro Antonii bezpečné útočiště v domě jedné ze svých kajčnic, markýzy z Villa Franca, což byla dáma uznávaně ctnostná a pozoruhodná svými přísnými zásadami a rozsáhlou dobročinností. A kdyby Antonia nějakou náhodou přišla o tuhle možnost, zavázal se, že jí zařídí přijetí do nějakého ctihodného kláštera, rozumí se jenom na byt a stravu, neboť Elvíra prohlásila, že není zrovna přítelkyní klášterního života, a mnich byl buďto natolik upřímný nebo shovívavý, že jejímu stanovisku přiznal určité oprávnění.

Takovými důkazy zájmu si plně získal Elvířinu přízeň. Když mu děkovala, vyčerpala všechny výrazy, které jí jenom vděčnost vnukla, a prohlásila, že teď se může klidně smířit se smrtí. Ambrosio vstal, aby se rozloučil; slíbil, že nazítří ve stejnou hodinu přijde znovu, ale požádal, aby jeho návštěvy zachovaly v tajnosti.

„Nechtěl bych,“ vysvětlil to, „aby moje porušení pravidla vynucené nezbytností vešlo ve všeobecnou známost. Kdybych se byl nerozhodl nevycházet z kláštera s výjimkou okolností tak naléhavých, jako jsou ty, které mě dnes zavedly k vašim dveřím, volali by mě

často kvůli nicotnostem, a zvědavé, zahálčivé a náladové povahy by mě připravily o čas, který nyní trávím u lože nemocné utěšováním umírající kajčnice a odklizením trnů z její cesty na věčnost.“

Elvíra ocenila jak jeho rozvahu, tak soucit a slíbila mu, že o návštěvách, jimiž ji poctil a poctí, bude mlčet jako hrob. Mnich jí pak požehnal a vyšel z pokoje.

V předsíni narazil na Antonii; nemohl si odepřít potěšení několika okamžiků v její společnosti. Povzbudil ji, aby se utěšila, že její matka se zdá vyrovnaná a klidná a že ještě doufá v možnost jejího zotavení. Vyptal se, kdo ji ošetřuje, a slíbil, že se na ni pošle podívat svého klášterního lékaře, jednoho z nejlepších v Madridu. Pak začal velebit Elvíru, pochválil ji za její čistotu a duševní pevnost a prohlásil, že ho inspirovala k nehlubší úctě a obdivu. Antoniino nevinné srdce se rozbušilo vděčností, v očích mezi dosud se třpytícími slzami jí zatančily jiskry radosti. Naděje na matčino uzdravení, kterou jí poskytl, živý zájem, který se o matku zdál projevovat, a lichotivý způsob, jakým o ní mluvil, Antonii víc než potvrdil pověsti o jeho bystrém úsudku a ctnosti, jakož i dojem, jímž na ni zapůsobila jeho výmluvnost, takže o něm začala smýšlet ještě příznivěji, nežli když ho uviděla poprvé. Odpovídala mu plaše, ale bez zábran; nebála se mu svěřit se všemi svými drobnými žaly, obavami a úzkostmi, a poděkovala mu za jeho dobrotu s veškerou ryzí horoucností, jakou prokázaná laskavost rozněcuje v mladém a nevinném srdci. Jenom takové srdce totiž dokáže ocenit dobrodiní v plném rozsahu. Lidé znalí světské proradnosti a sobectví vždycky přijímají prokázanou službu s obavou a znechucením; podezírají dobrodince z nějakých tajných zákeřných pohnutek; opatrně šetří vděkem a bojí se plýtvat chválou za dobrý čin, poněvadž si uvědomují, že za něj někdy v budoucnosti třeba budou muset zaplatit. Ne tak Antonie – myslela si, že všichni lidé na světě smýšlejí podobně jako ona, a neřest jí dosud byla tajemstvím. Mnich jí prokázal službu a přál jí všechno nejlepší, takže mu byla vděčna za jeho laskavost a žádná slova se jí

nezdála dost silná, aby stačila její díky vyjádřit. S jakým potěšením vyslechl Ambrosio projev té bezelstné vděčnosti! Přirozený půvab jejího chování, nevyrovnatelná lahoda jejího hlasu, její cudná živost, nehledaná elegance, výmluvná tvář a inteligentní oči, to všechno zároveň ho naplňovalo rozkoší a obdivem, zatímco nevyumělkovaná prostota jejího jazyka propůjčovala zvláštní krásu jejím rozvázným a bystrým poznámkám.

Ambrosio se nakonec musel vytrhnout z rozhovoru, který ho okouzloval až příliš mnoha půvaby. Opakoval Antonii své přání, aby se o jeho návštěvách nikdo nedověděl, a ona mu slíbila, že se tím bude řídit. Pak opustil dům, zatímco ta, jež mu učarovala, pospíchala za matkou, netušíc, jakou neplechu její krása napáchala. Nemohla se už dočkat, až uslyší Elvířin názor na muže, jehož jí tak nadšeně vychválila, a potěšilo ji, že je stejně příznivý, ne-li ještě příznivější než její vlastní mínění.

„Ještě než promluvil,“ řekla Elvíra, „mě zaujal ve svůj prospěch; a žár jeho nabádavých slov, důstojnost jeho vystoupení a trefnost jeho uvažování mě rozhodně nemohly přimět, abych svoje mínění změnila. Zvláště jeho krásný sytý hlas na mne zapůsobil; určitě jsem ho už někdy slyšela, Antonie, připadal mi důvěrně známý. Bud'to jsem se s opatem musela už někdy dřív setkat, nebo se jeho hlas úžasně podobá nějakému jinému hlasu, kterému jsem často naslouchala. Některé jeho tóny mi pronikaly až do srdce a probouzely ve mně tak jedinečné pocity, že se marně snažím vysvětlit si je.“

„Nejdražší maminko, na mne zapůsobil zrovna tak, jenomže ani jedna z nás ten hlas určitě neslyšela, dokud jsme nepřijely do Madridu. Mám dojem, že připisujeme jeho hlasu něco, co ve skutečnosti pramení z jeho příjemného chování, které nám nedovoluje považovat ho za cizího člověka. Nevím proč, ale když s ním mluvím, připadám si volněji, než se obvykle cítím při řeči s neznámými lidmi. Nebála jsem se vykládat mu všechny svoje dětinské nápady a nějak jsem si přitom byla jista, že ty moje pošetilosti přijme shoví-

vavě. A nezklamala jsem se v něm: poslouchal mě s nejvládnější pozorností a odpovídal mi laskavě a blahosklonně; neřekl mi, že jsem dítě, a nejednal se mnou pohrdavě jako náš mrzutý starý zpovědník na hradě v Murcii. Vážně věřím, že i kdybych prožila v Murcii tisíc let, nikdy bych se toho starého tlustého otce Dominika nenaučila mít ráda.“

„Přiznávám, že se otec Dominik nechoval právě nejvládněji, ale byl poctivý přítel a dobře to myslel.“

„Ach maminečko, ty vlastnosti jsou tak časté –“

„Dej Bůh, dítě, aby tě zkušenost nenaučila pokládat je za řídké a vzácné! Jako jsem se o tom přesvědčila já. Ale pověz mi, Antonie, proč by nebylo možné, že jsem opata viděla už někdy dřív?“

„Protože od chvíle, kdy vstoupil do kláštera, nevyšel nikdy z jeho zdí. Právě teď mi řekl, že pro svou neznalost ulic našel naši Strada di San Iago jen s obtížemi, třebaže je tak blízko opatství.“

„To je všechno možné, ale pořád ještě jsem se s ním mohla setkat *dřív*, než vstoupil do kláštera. Aby odtamtud mohl vyjít, musel se tam nejdřív nějak dostat.“

„Svatá panno! To máš namouduši pravdu. Ale cožpak se nemohl v klášteře narodit?“

Elvíra se usmála. „To asi sotva.“

„Počkej, už si vzpomínám, jak to bylo. Dostal se do opatství ještě jako nemluvně – prostí lidé si vykládají, že spadl z nebe a že ho kapucínům poslala darem sama Panna Marie.“

„To by od ní bylo hezké. Tak tedy spadl z nebe? To ale musil být pořádný pád!“

„Spousta lidí tomu nevěří, a tebe, drahá maminko, musím zřejmě počítat mezi ty nevěřící. Většinou se na to dívají tak, jak vykládala naše domácí tetě, že měl chudé rodiče, kteří ho nemohli uživit, a tak ho jako novorozeně položili před klášterní bránu. Minulý představený ho z čiré křesťanské lásky dal v klášteře vychovat, a on se projevil jako vzor ctnosti, zbožnosti, učenosti a já nevím čeho ještě.“

Proto byl přijat nejdřív mezi řádové bratry a před nedávnem byl zvolen za opata. Ale ať už je pravda jedno nebo druhé, všichni se shodují v tom, že když si ho mnichové vzali na starost, neuměl ještě mluvit, takže jsi nemohla slyšet jeho hlas před vstupem do kláštera, poněvadž tehdy ještě žádný hlas neměl.“

„Namouduši, Antonie, argumentuješ ohromně trefně; ty tvoje závěry se nedají vyvrátit. Neměla jsem tušení, že se takhle vyznáš v logice.“

„Ach, ty se mi směješ! Ale díky Bohu – těší mě, když tě vidím tak veselou. A taky se mi zdáš klidnější a uvolněnější, doufám, že už nebudeš mít žádné záchvaty. Ach, já věděla, že ti opatova návštěva uleví!“

„Opravdu mi ulevila, dítě. Uklidnil mě v některých věcech, které mi nedaly spát, a už teď cítím blahodárný vliv jeho pozornosti. Mám těžká víčka a myslím, že si trochu zdřímnu. Zatáhni záclony, Antonie, ale jestli se neprobudím do půlnoci, neseď se mnou, určitě!“

Antonia slíbila, že ji poslechne, a když jí matka požehnala, zatáhla záclony lože. Sama se pak tiše usadila u vyšívacího rámu a krátila si čas vysníváním vzdušných zámků. Ožila očividným obratem matčiny choroby k lepšímu a fantazie ji zahrnovala zářivými a rozkošnými vidinami. Ambrosio v těch snech nehrál nijak podřadnou roli; myslela na něj s radostí a s vděkem, ale za každou vzpomínku na frátera věnovala bezděčně alespoň dvě Lorenzovi. Tak plynul čas, dokud zvon na blízké věži kapucínské katedrály neohlásil půlnoc. Antonia se upamatovala na matčin příkaz, a byť i váhavě, poslechla. Opatrně rozhrnula záclony lože. Elvíra spala hlubokým a klidným spánkem; tváře se jí zardívaly ruměncem vracejícího se zdraví, její úsměv prozrazoval, že se jí zdá něco příjemného, a když se nad ní Antonia sklonila, zdálo se jí, že matka vyslovila její jméno. Políbila ji zlehka na čelo a uchýlila se do své ložnice. Tam si klekla před soškou sv. Rozálie, své patronky, doporučila se ochraně nebes, a jak bylo

jejím zvykem od malička, uzavřela svou modlitbu zpěvem těchto slok:

Půlnoční zpěv

*Vše utichlo a zvonu hlas
už odbil příchod hodiny,
kterou teď vítám znovu zas
svým čistým srdcem bez viny.*

*To je ta chvíle hrůzy zlé,
kdy kouzlem hrozí čaroděj,
kdy hrob vydává umrlé,
kdy započíná jejich rej.*

*Však já se nijak nebojím,
když nade mnou hřích nemá moc;
s čistým a lehkým svědomím
volám tě, spánku, na pomoc.*

*Dík vám, vy dobří andělé,
že nelapil mě žádný běs,
díky, že prosta moci zlé
uléhám, jak jsem vstala dnes.*

*Co však, když v srdci se mi zved,
aniž to tuším, kalný rmut,
rmut chtíče, jež vám uvidět
a mně zas přiznat brání stud?*

*Je-li to pravda, potom v snách
mi ukažte, jak z pasti ven,*

*pravdou mi svíťte v klamných tmách
a ochraňujte dál můj sen.*

*Zlá kouzla, čáry žeňte zpět,
ať jako přišly, prchnou zas —
vilnosti víla, noční skřet,
trýzněný duch i z pekel ďas.*

*Ať pokušitel, který lže,
si nechá svody rozkoší,
a noční můra u lože
ať klidný sen mi neruší.*

*Ať fantazie zločinná
mě nestvůrami neděsí,
spíš zářná, svatá vidina
ať cestu ke mně najde si.*

*Ať vidím sídlo andělů,
nebeský palác přeskvělý,
ať poznám slávu údělu
těch, kteří čisti zemřeli.*

*A do té říše blažených
mi ukažte tu cestu cest
a naučte mě tepat hřích
a k dobru mě vždy račte vést.*

*Tak ráno jako před spaním
hlas k nebesům vždy pozvedám
a vzdávám, ať už bdím či sním,
andělé strážní, chválu vám.*

*Tak všechna moje horoucnost
se vystříhat chce zla a chyb,
a milovat chce jenom ctnost
a podle vás žít líp a líp.*

*A pak, až přikáže mi Bůh
a v hrobě skončí moje pout',
a smrt mi přijde jako druh
přátelsky víčka uzamknout —*

*já šťastna nad svou záchranou
překročím na ten druhý břeh
a Bohu vrátím duši svou
tak čistou, jako mi ji vdech.*

Když dozpívala, šla si lehnout. Spánek jí brzy opředl smysly a několik hodin se těšila onomu nerušenému odpočinku, jaký je výsadou mládí a za který by mnohý monarcha milerád obětoval svou korunu.

Kapitola VII

*Ach, jaká tma
v té širé říši smutné pustoty,
kde vládne pouze mlčení a noc
černá jak chaos, dřív než vzniklo slunce
a novorozenými paprsky
se začalo s tmou rvát! Mdlá svíčka,
jež bliká těmi tvými klenbami,
co obrůstají slizkou srstí plísň,
nás naplňuje ještě větší hrůzou
a noc pak zdá se ještě černější.*

— BLAIR

Když se Ambrosio vrátil do opatství, jeho mysl překypovala nejrozkošnějšími představami. Záměrně přehlížel, jak nebezpečné by pro něj bylo vydat se všanc Antoniíným půvabům: vzpomínal jenom na rozkoš, kterou mu poskytla její společnost, a těšil se z vyhlídky na opakování té rozkoše. Neopomněl využít Elvířiny choroby, aby mohl vídat její dceru každý den. Zpočátku se ve své touze omezil na to, aby v Antonii vzbudil přátelskou náklonnost; sotva se však přesvědčil, že takovou náklonnost k němu dívka pocítuje v plné míře, vytyčil si smělejší cíl a jeho pozornosti nabyly vřelejšího rázu. Nevinná důvěrnost, s jakou s ním Antonia jednala, rozpalovala jeho touhu. Její cudnost, jakmile si na ni zvykl, ho už nenaplňovala úctou a zbožnou bázní; stále ji sice obdivoval, tím více však dychtil připravit ji právě o tuhle vlastnost, ve které tkvělo její hlavní kouzlo. Vřelá vášnivost a od přírody pronikavý ostrovtip, jímž byl na neštěstí pro sebe i pro Antonii obdařen v hojné míře, mu vnukly znalost svůdnického umění. Snadno rozeznal dívčiny

vzněty příznivé svým záměrům a lačně se chápal každé příležitosti, aby Antoniino srdce nakazil svou vlastní zkažeností. Nebylo to však nijak lehké. Její krajní prostota jí nedovolila postřehnout cíl, k němuž směřovaly mnichovy náarážky, avšak výtečný mravní cit, za který vděčila Elvířině pečlivé výchově, její pevný a rozvážný úsudek i silný smysl pro to, co se sluší a patří, daný jí od přírody, v ní vyvolávaly podezření, že v jeho našeptávání něco nehraje. Často několika prostými slovy rozkotala celou stavbu jeho rafinovaných argumentů a dala mu pocítit, jak jsou nicotné proti ctnosti a pravdě. Uchyloval se v takových případech ke své výmluvnosti; drtil ji přívalem filosofických paradoxů, kterým nerozuměla, takže na ně nemohla odpovědět. Nepřesvědčil ji tak sice o správnosti svých vývodů, ale zastřel před ní alespoň jejich falešnost. Pozoroval, že její úcta k jeho úsudku den ze dne roste, a nepochyboval, že ji časem dostane tam, kam ji dostat chtěl.

Byl si docela dobře vědom, že jeho pokusy jsou zločinné povahy. Chápal jasně, jak mrzké je svádět nevinnou dívku; příliš jí však zmítala vášeň, aby mu dovolila od nekalého záměru ustoupit. Rozhodl se uskutečnit jej bez ohledu na jakékoli možné důsledky. Spoléhal, že Antonii zaskočí v nestřeženém okamžiku, a poněvadž neviděl, že by její společnost směl sdílet nějaký jiný muž, ani o žádném od Antonie či od Elvíry neslyšel, měl za to, že její mladé srdce je dosud nezadáno. Zatímco čekal na příležitost, aby ukojil svůj neomluvitelný chtíč, vzrůstal každým dnem jeho chlad k Matyldě. V nemalé míře to bylo způsobeno i špatným svědomím, které vůči ní pocítoval. Neovládl se natolik, aby své prohřešky vůči ní dokázal zatajit, děsil se však, aby v záchvatu zuřivé žárlivosti nevyzradila tajemství, na němž záviselo jeho postavení, ba i život. Matyldě nemohla jeho lhostejnost ujít, on si toho byl vědom a ze strachu před jejími výčitkami před ní všemožně utíkal. Když se s ní však setkat musel, její mírnost by ho byla mohla přesvědčit, že se její rozmrzelosti nemá co obávat. Matylda se opět vžila do role

něžného a zajímavého Rosaria; nevyčítala mu nevděk, ale oči se jí bezděčně zalévaly slzami a tichá melancholie jejího výrazu a hlasu vyjadřovala lítost daleko tklivěji než všechna slova. Ambrosio nezůstal jejím žalem nedojet, poněvadž však nedokázal odstranit jeho příčinu, chránil se dát najevo, že se ho dotýká. Když ho její chování přesvědčilo, že se od ní nemusí obávat pomsty, zanedbával ji dál a pečlivě se vyhýbal její společnosti. Matylda viděla, že její pokusy získat znovu jeho náklonnost jsou marné; potlačila nicméně všechnu rozmrzelost a jednala se svým nestálým milencem s dřívější láskyplnou něhou.

Elvířin zdravotní stav se postupně zlepšil. Nesužovaly ji už křečovitě záchvaty a Antonia se přestávala o matku chvět. Ambrosio Elvířino zotavování sledoval s nelibostí; chápal, že matka se při své znalosti světa nedá obalamutit jeho svatouškovstvím a že snadno prohlédne jeho záměry s dcerou. Rozhodl se proto vyzkoušet moc svého vlivu na nevinnou Antonii, dokud bude Elvíra upoutána na lůžko.

Jednou večer, když našel Elvíru skoro úplně uzdravenou, odešel od ní dřív než obyčejně. Poněvadž Antonia nebyla v předpokoji, odvážil se za ní do jejího vlastního pokoje, který byl od ložnice matčiny oddělen pouze komorou, kde zpravidla spávala služebná Flora. Antonia seděla na pohovce, zády ke dveřím, pozorně zabraná do čtení. Neslyšela ho vejít, dokud se neposadil vedle ní. Trhla sebou a přivítala ho se zřejmým potěšením; pak vstala a chtěla ho zavést do přijímacího pokoje, ale Ambrosio ji vzal za ruku a donutil ji jemným nátlakem, aby se zase posadila. Beze všeho se mu podvolila; nechápala, proč by bylo nepatřičnější rozmlouvat s ním v jednom pokoji než ve druhém. Byla si stejně jista jeho zásadami jako svými vlastními, a sotva se znovu posadila na pohovku, začala s ním šveholit se svou obvyklou rozmarnou živostí.

Podíval se do knihy, kterou právě odložila na stůl. Byla to bible. „Jakže,“ podivil se v duchu fráter. „Antonie čte bibli, a je dosud tak nevědomá?“

Jenomže při bližším prozkoumání shledal, že Elvíra už dříve uvažovala přesně stejným způsobem. Prozíravá matka sice obdivovala krásu Písma svatého, byla však přesvědčena, že bez určitých omezení se sotva najde méně vhodná četba pro mladou dívku. Mnohé biblické příběhy mohou podnítit leda myšlenky naprosto nepatřičné pro ženskou stoudnost; všechno je zde pojmenováno přímo a bez obalu, takže větší výběr neslušných výrazů by se stěží našel v análech nějakého bordelu. A přesto je ta kniha doporučována ke studiu mladým dívkám a svěřována do rukou dětem, sotva schopným porozumět něčemu jinému než právě těm odstavcům, o nichž by raději měly zůstat v nevědomosti a jež až příliš často předčasně probouzejí dosud spící vášně. Elvíra o tom byla přesvědčena natolik, že by byla raději dala dceři do ruky *Amadise de Gaula* nebo *Čackého válečníka Tiranta Bílého* a spíš by jí dovolila studovat chlípná dobrodružství *Dona Galaora* či lechtivé vtipkování v knize *Děva mého života*. Následkem toho dospěla o bibli ke dvěma rozhodnutím. Jednak k tomu, že by ji Antonia neměla číst, dokud nedospěje do věku, kdy si uvědomí její krásu a bude mít užitek z její morálky. A za druhé, že by ji měla pro dceru vlastnoručně opsat a buď pozměnit či vynechat všechny nevhodné pasáže. Svému předsevzetí dostála a podle toho vypadala bible, kterou Antonie četla; dostala ji teprve nedávno a dychtivě se do ní hroužila s nevýslovným potěšením. Ambrosio si uvědomil svůj omyl a odložil knihu zpátky na stůl.

Antonia se rozhovořila o matčině zdraví s veškerým radostným nadšením mladistvého srdce. „Obdivuji vaši oddanost k matce,“ řekl opat; „svědčí o znamenitosti a citlivosti vaší povahy, slibuje hotový poklad muži, kterého nebesa předurčila, aby se mu dostalo vaší lásky. Jestliže je vaše srdce schopno něhy k rodičce, co asi pocítí k milenci – nebo to snad už k nějakému cítí dnes? Řekněte mi, líbezná dcero, víte už, co to znamená milovat? Odpovězte mi upřímně; zapomeňte na můj hábit a považujte mě prostě za svého přítele.“

„Co to znamená milovat?“ opakovala Antonia jeho otázku. „Ale samozřejmě že to vím; miluju spoustu lidí.“

„Tak to nemyslím. Láska, o které mluvím, se dá cítit jenom k jednomu člověku. Nepotkala jste ještě muže, kterého byste chtěla za manžela?“

„Ne, to opravdu ne!“

Nebyla to pravda, ale Antonia si neuvědomila klamnost svého prohlášení: nechápala povahu svého citu k Lorenzovi, a poněvadž ho od jeho první návštěvy u Elvíry nikdy neviděla, jeho obraz v jejím srdci den ze dne vybledal. Kromě toho ji pomyšlení na manžela naplňovalo panenskou hrůzou, takže na mnichovu otázku odpověděla bez nejmenšího zaváhání záporně.

„A netoužíte takového muže poznat, Antonie? Necítíte v prsou prázdnotu, kterou byste ráda vyplnila? Nevzdycháte kvůli nepřítomnosti někoho drahého, i když sama nevíte, kdo to je? Nepozorujete, že co vás dřív těšilo, ztratilo pro vás najednou půvab? Že se vám v prsou rodí tisíce nových přání, nových myšlenek a nových vznětů, které se dají jenom procítit, ale ne popsat? Nebo je snad možné, že zatímco zažehujete všechna ostatní srdce vášní, vaše vlastní srdce zůstává necitelné a chladné? Ne, není to možné! Tyhle nyvé oči, zardívající se líčka, ta okouzlující toužebná melancholie, která občas zastře vaše rysy – to všechno usvědčuje vaše slova ze lži: vy milujete, Antonie, a nadarmo to přede mnou skrýváte.“

„Otče, vy mě udivujete! O jaké lásce to mluvíte? Neznám nic podobného, a kdybych to cítila, proč bych měla takový cit zatajovat?“

„Nepotkala jste ještě muže, Antonie, kterého jste nikdy předtím neviděla, a přece se vám zdálo, že jste ho dlouho hledala, jehož podoba, třebaže cizí, vám připadala důvěrně známá, jehož hlas vás konejšil, hladil vás a pronikal vám až do duše, z jehož přítomnosti jste se radovala a jehož nepřítomnosti jste želela, se kterým vám překypovalo srdce a kterému jste s bezmeznou důvěrou svěřila své vlastní starosti? Cožpak jste to všechno nepocítila, Antonie?“

„Jistěže ano: cítila jsem to poprvé, když jsem uviděla vás.“

Ambrosio sebou trhl. Sotva se odvážil věřit vlastnímu sluchu. „Mne, Antonie?“ vykřikl a oči mu zajiskřily rozkoší a netrpělivostí, když se chopil její ruky a přitiskl si ji nadšeně ke rtům. „Mne, Antonie? Vy jste to všechno pocítila ke mně?“

„Ještě silněji, než jak jste to popsal. Okamžitě, jakmile jsem vás spatřila, zmocnila se mě taková radost, takový zájem! Tak dychtivě jsem zatoužila uslyšet váš hlas, a když jsem jej uslyšela, připadal mi tak líbezný – promlouval ke mně řečí, jakou jsem do té chvíle nikdy nepoznala! Zdálo se mi, že mi říká tisíc věcí, které jsem toužila uslyšet! Připadalo mi, že vás znám už odedávna, že mám právo na vaše přátelství, na vaši radu a ochranu. Plakala jsem, když jste odešel, a těšila se na okamžik, kdy vás opět uvidím!“

„Antonie, moje kouzelná Antonie!“ vykřikl mnich a uchvátil ji do náruče. „Smím věřit vlastním smyslům? Opakujte mi to, moje líbezná! Řekněte mi znovu, že mě milujete, že mě milujete vroucně a něžně!“

„Opravdu ano; když nepočítám maminku, jste pro mne nejdražší člověk na světě.“

Při tom upřímném vyznání se už Ambrosio neudržel; stržen divokou touhou sevřel červenající se a rozechvělou dívku do objetí. Přisál se chtivě ústy na její rty, sál její čistý vonný dech, plnil smělou rukou poklady jejích ňader a ovíjel si kolem těla její hebké a poddajné paže. Zarazil ji, poplašil a zmátl ji svým útokem tak, že se v prvním překvapení nedokázala bránit. Konečně se vzpamatovala a snažila se mu z objetí vytrhnout.

„Otče! – Ambrosio!“ vykřikla. „Pustte mě, pro boha svatého!“

Prostopášný mnich si však nevšímal jejího zapřisahání; šel dál za svým a začal si dovolovat ještě víc. Antonia prosila, plakala a zápolila s ním; v krajním zděšení, třebaže nevěděla, co ji vlastně tak poděsilo, napínala všechny síly, aby frátera odstrčila, a právě chtěla zavolat o pomoc, když se najednou dveře rozletěly dokořán.

Ambrosio si zachoval tolik duchapřítomnosti, aby postřehl hrozící nebezpečí. Nerad pustil svou kořist a prudce vstal z pohovky. Antonia radostně vykřikla, rozletěla se ke dveřím a stulila se do náručí matčina.

Elvíru už dříve poplašily některé opatovy řeči, které jí Antonia ve vší nevinnosti opakovala, a rozhodla se ověřit si pravdivost svého podezření. Zнала lidstvo natolik, aby se nedala zaslepit mnichovou vyhlášenou ctností. Zamyslela se nad některými okolnostmi, které se sice zdály malicherné, ale zváženy dohromady se zdály ospravedlňovat její obavy. Jeho časté návštěvy, omezené, pokud věděla, jenom na její rodinu; jeho zřejmé vzrušení, kdykoli promluvila o Antonii; jeho věk – byl přece v plném květu mužnosti; a především jeho zhoubná filosofie, o které jí vykládala Antonia a která se tak špatně rýmovala s jeho řečmi v matčině přítomnosti; to všechno v ní vyvolalo pochybnosti o čistotě Ambrosiova přátelství. Rozhodla se tedy, že se ho příště, až zůstane s Antonií o samotě, pokusí překvapit. Její plán měl úspěch. Pravda, když vstoupila do místnosti, pustil už Ambrosio svou kořist, ale dceřiny šaty v nepořádku a fráterův výraz Elvíře dostatečně prokázaly, že její podezření bylo plně opodstatněno. Byla však příliš prozíravá, aby je projevila. Usoudila, že odhalit podvodníka nebude nijak snadné, když se těší takové přízni veřejnosti; a poněvadž sama měla jen pár přátel, pokládala za nebezpečné poštvat si proti sobě tak mocného nepřítele. Tvářila se tedy, že jeho rozrušení nepozoruje, posadila se klidně na pohovku, uvedla nějaký banální důvod, proč nečekaně vyšla ze svého pokoje, a rozhovořila se zdánlivě důvěřivě a lehce o různých lhostejných námětech.

Mnich, uklidněn jejím chováním, se začal sbírat. Pokusil se Elvíře odpovídat tak, aby nebyly patrný jeho rozpaky, byl však dosud přílišný novic v předstírání a cítil, že jistě působí zmateně a trapně. Záhy proto rozhovor ukončil a vstal, aby se rozloučil. Jak nepříjemně ho však překvapilo, když mu Elvíra při loučení zdvořile řekla,

že teď, po svém naprostém uzdravení, považuje za nespravedlivé, aby o jeho společnost připravovala jiné, kdo ho možná potřebují víc. Ujistila ho o své nehynoucí vděčnosti za útěchu, kterou po dobu své nemoci čerpala z jeho společnosti a povzbuzení, a vyslovila politování, že ji domácí záležitosti, jakož i množství povinností, které nutně ukládá jeho postavení jemu, připraví pro budoucnost o potěšení z jeho návštěv. Ačkoli to vyslovila nejmírnějšími slovy, její náznak byl příliš zřetelný, aby si ho mohl vykládat jinak. Přesto se však chystal k námitkám, ale Elvířin výmluvný pohled mu je zarazil. Neodvážil se pak už vynucovat si pozvání k dalším návštěvám; její chování ho přesvědčilo, že byl odhalen. Podvolil se bez odpovědi, kvapně se rozloučil a vrátil se do opatství se srdcem plným vzteku a studu, hořkosti a zklamání.

Antonii se po jeho odchodu ulevilo, nemohla se však ubránit smutku, že už ho nikdy nemá uvidět. I Elvíra toho tajně želela: pomyšlení, že v něm našla přítele, ji až dosud příliš těšilo, aby neličila, že musela změnit názor; byla však natolik zvyklá na ošidnost světských přátelství, aby ji to zklamání tížilo obzvlášť dlouho. Pokusila se pak upozornit dceru na riziko, jemuž se vystavila; musela však postupovat opatrně, aby společně s obvazem nevědomosti nestrhla i závoj nevinnosti. Spokojila se tedy tím, že Antonii varovala, aby se měla na pozoru, a nařídila jí, pro případ, že by opat trval na všech návštěvách, aby ho nikdy nepřijímala o samotě. Antonia slíbila, že se tomu příkazu podrobí.

Ambrosio pospíchal do své cely. Zavřel za sebou dveře a vrhl se v zoufalství na lože. Palčivá žádost, ostny zklamání, hanba z prozrazení a strach z veřejného odhalení mu rozpoutaly v hrudi strašlivý zmatek. Nevěděl kudy kam. Vykázán z Antoniiny přítomnosti, pozbyl naděje na ukojení své vášně, která se stala nerozlučnou stránkou jeho života. Uvědomoval si, že jeho tajemství je v ženských rukou; třásl se neblahou předtuchou, když popatřil do propasti před sebou, a třásl se vzteky, když pomyslel, že nebýt Elvíry,

byl by už došel cíle své touhy. S příšerným proklínáním jí sliboval pomstu; zapřísahal se, že se Antonie zmocní stůj co stůj. Vyskočil z lože a pobíhal zmateně po cele, vyl bezmocnou zuřivostí, vrhal se divoce proti zdem a propadal záchvatům vztekého šílení.

Dosud se oddával téhle bouři vášní, když uslyšel tiché zatūkání na dveře své cely. Poněvadž si uvědomil, že jistě bylo slyšet jeho hlas, neodvážil se neodbytnému vetřelci zapřít. Pokusil se sebrat a zakrýt své rozrušení. Když se mu to do určité míry podařilo, odsunul závoru; dveře se otevřely a objevila se Matylda.

Nikoho na světě by byl v tom okamžiku neviděl raději daleko odtud. Nedokázal se ovládnout natolik, aby zatajil, jak je mu její návštěva proti mysli. Ucoulv a zamračil se. „Nemám čas,“ vyhrkl přísně; „běž pryč!“

Matylda tomu nevěnovala pozornost. Zastrčila opět závoru a pokročila k němu s něžným a prosebným výrazem.

„Promiň, Ambrosio,“ řekla, „ale v tvém vlastním zájmu tě nesmím poslechnout. Neboj se ode mne žádných nářků; nepřicházím ti vyčítat nevděk. Z celého srdce ti odpouštím, a když už nemohu mít tvou lásku, prosím tě alespoň o dar tvé důvěry a přátelství. K citům se nemůžeme nutit; ta trocha krásy, kterou jsi kdysi ve mně viděl, vzala za své se svou novostí; a jestliže už nedokáže roznítit tvou touhu, je chyba ve mně, ne v tobě. Ale proč by ses mi měl stále vyhýbat? Proč přede mnou tak utíkáš? Trápíš se, ale nedovolíš mi, abych s tebou tvé trápení sdílela; jsi zklamán, ale nechceš přijmout mou útěchu; toužíš po něčem, ale bráníš mi, abych ti pomohla dosáhnout toho. Na tohle si náříkám, ne na tvou lhostejnost vůči sobě. Vzdale jsem se nároků milenky, ale nic mě nepohne, abych se vzdala nároků přítelkyně.“

„Šlechetná Matyldo,“ odpověděl mnich a vzal ji za ruku, „jak vysoko jsi povznesena nad slabosti svého pohlaví! Ano, přijímám tvou nabídku. Potřebuji rádce a důvěrníka, a v tobě se všechny potřebné vlastnosti spojují. Ale abys mi pomohla dosáhnout cíle – ach Matyldo – to není v tvé moci!“

„Naopak, je to jedině v mé moci, Ambrosio; znám celé tvoje tajemství; bedlivě jsem pozorovala každý tvůj počín a krok. Zamíloval ses.“

„Matyldo!“

„Proč to přede mnou tajíš? Neboj se malicherné žárlivosti, která poskvřňuje většinu žen – má duše opovrhne tak mrzkou vášní. Zamíloval ses, Ambrosio; hoříš pro Antonii Dalfu. Zním všechny okolnosti tvé lásky. Zním obsah všech tvých rozhovorů. Mám zprávy o tvém pokusu zmocnit se Antonie, o tvém zklamání i vyhnání z Elvířina domu. Zoufáš si teď, že tvá milovaná nikdy nebude tvoje, ale já přicházím vzkřísit tvé naděje a ukázat ti cestu k úspěchu.“

„K úspěchu – Ach, to je nemožné!“

„Odvážnému není nemožné nic. Spolehni se na mne a ještě můžeš dojít svého blaha. Nadešel čas, Ambrosio, kdy mě ohled na tvou spokojenost a klid nutí, abych ti odhalila jednu stránku svého života, kterou dosud neznáš. Poslouchej a nepřerušuj mě. Jestli tě moje zpověď znechutí, pamatuj, že jejím jediným cílem je ukojit tvá přání a navrátit ti duševní mír, který tě prozatím opustil. Zmínala jsem se ti už dřív, že můj poručník byl muž nevšedních vědomostí. Postaral se, aby ty vědomosti vstúpil i mé dětské mysli. Mezi různými vědami, k jejichž studiu ho hnala zvědavost, nezanedbával ani oblast, kterou většina lidí pokládá za bezbožnou a mnozí za chimérickou; mluvím o umění týkajícím se světa duchů. Jeho zevrubné bádání o příčinách a následcích, jeho neúnavné studium přírodní filosofie, jeho hluboká a neomezená znalost vlastností a účinků všech drahokamů v útrokách země, všech bylin, které na zemi rostou, ho nakonec dovedla k metě, k níž tak dlouho a s plnou vážností mířil. Jeho zvědavost byla plně ukojena, jeho ctižádost vrchovatě naplněna. Určoval zákony živlům; dokázal zvrátit řád Přírody; prohlédal úradek budoucnosti a pekelní duchové se podřizovali jeho příkazům. Proč přede mnou couváš? Rozumím tvému tázavému pohledu. Tvé podezření je správné, ale tvůj strach je bezdůvodný. Můj poručník se přede mnou svým nej-

vzácnějším výdobytkem netajil. Kdybych však byla nepoznala *tebe*, nikdy bych své moci nebyla použila. Stejně jako ty jsem se chvěla při pomýšlení na magii; jako ty jsem si představovala strašné následky vyvolání démona. Abych si zachovala život, kterého jsem si začala vážit jenom pro tvou lásku, sáhla jsem k prostředkům, před jejichž nasazením jsem se trásla. Pamatuješ se na onu noc, kterou jsem strávila v kryptě kláštera sv. Kláry? Právě tam jsem se odvážila mezi tlejícími těly k onomu mystickému obřadu, jenž mi přivolal na pomoc padlého anděla. Posud' sám, jakou jsem pocítila radost, když jsem objevila, že jsem si všechnu hrůzu jenom namlouvala. Viděla jsem ho, jak se třese při mém zamračení, a zjistila jsem, že místo abych prodala svou duši pánovi, koupila jsem si svou odvahou otroka.“

„Nešťastná Matyldo! Cos to udělala? Odsoudila ses k věčné záhubě; zaprodala jsi za okamžik moci svou nehynoucí blaženost! Jestli má naplnění mé touhy záviset na černokněžnických čarách, odmítám tvou pomoc naprosto rozhodně. Následky jsou příliš strašné. Šílím po Antonii, ale nejsem chtíčem tak zaslepen, abych za rozkoš s ní obětoval svůj pozemský i věčný život.“

„Směšné předsudky! Styd' se, Ambrosio, červenej se za to, že jim takhle podléháš! Co riskuješ, přijmeš-li mou nabídku? Jaký bych měla důvod, abych tě k tomu kroku přemlouvala, nežli přání vrátit ti štěstí a klid? Jestli je tu nějaké nebezpečí, muselo by postihnout mne. Já přece přivolám pomoc duchů; já se proviním, kdežto ty z toho budeš těžit. Jenomže žádné nebezpečí nehrozí; nepřítel lidstva je můj otrok, nikoli vládce. Cožpak nevidíš rozdíl mezi vydáváním a posloucháním zákonů, mezi službou a rozkazem? Probud' se z těch lichých snů, Ambrosio! Zbav se té hrůzy, která tak málo sluší duši, jako je tvá; ponech ji obyčejným lidem a seber odvalu ke štěstí! Doprovod' mě dnes v noci do krypty u sv. Kláry, bud' svědkem mého vzývání a Antonie je tvá!“

„Takovým způsobem ji dostat nemohu a nechci. Přestaň mě přemlouvat, netroufám si využít moci pekel.“

„Ty si *netroufáš*? Jak jsi mě zklamal! Ta mysl, kterou jsem pokládala za tak velkou a chrabrou, se ukazuje slabošská, dětinská a patolízalská – otročí vulgárním nesmyslům a je zbabělejší než mysl ženy.“

„Což se mám dobrovolně podvolit svůdnickým kouzlům, třebaže jsem si vědom jejich nebezpečí? Mám se navždycky vzdát nároku na spásu? Mám vyhledávat pohled, o kterém vím, že mi vypálí oči? Ne, ne, Matyldo, nespolečím se s nepřitelem božím.“

„A ty jsi snad dneska boží přítel? Nezpřetrhal jsi své závazky k němu, nevzdal ses boží služby a nevrhl ses do víru svých vášní? Nechystáš se připravit o nevinnost a zničit bytost, kterou Bůh stvořil k obrazu andělů? Koho chceš přivolat k provedení toho chvályhodného plánu, jestliže ne démony? Myslíš snad, že tě v něm budou podporovat serafíni, že ti přivedou Antonii do náručí a požehnají svou pomocí tvé hříšné rozkoši? Nesmysl! Jenomže mě neoklameš, Ambrosio! Neodmítáš mou nabídku z ctnosti; *rád* bys ji přijal, ale *netroufáš si*! Nezdržuje tě strach ze zločinu, ale z trestu; nekrotíš se z úcty k Bohu, ale z hrůzy před jeho pomstou! Beze všeho bys ho urazil potají, ale bojíš se prohlásit se za jeho odpůrce. Hanba takové zbabělé duši, která nemá dost odvahy ani k pevnému přátelství, ani k otevřenému nepřátelství!“

„Hrozit se hříchu, Matyldo, je samo o sobě zásluhou; v tom ohledu se hrdě přiznávám ke své zbabělosti. I když mě vášeň svedla ze stezky ctnosti, dosud k ní v srdci pociťuji přirozenou lásku. Ale tobě sotva přísluší vyčítat mi porušení přísahy – ty první jsi mě svedla, abych se zpronevěřil svému slibu, první jsi probudila mé spící neřesti, dala jsi mi pocítit tíhu řetězů víry a přesvědčila jsi mě, že v hříchu je rozkoš. Třebaže však moje zásady podlehly náporu temperamentu, mám ještě tolik slušnosti, abych se trásl hrůzou před černokněžnictvím a vyhnul se zločinu tak obludnému a nepodstatnému!“

„Neodpustitelnému, říkáš? A co tvoje ustavičné vychloubání nekonečným milosrdenstvím Všemohoucího? Nebo snad v poslední době jeho nekonečnost omezil? Nepřijímá už hříšníka s radostí? Křivdiš mu, Ambrosio; vždycky budeš mít dost času na pokání a on dost dobroty, aby ti odpustil. Dopřej mu tu nádhernou příležitost, aby ti svou dobrotu projevil; čím větší tvůj hřích, tím větší jeho zásluha, až ti odpustí. Pryč s těmi dětinskými skrupulemi! Dej se přesvědčit pro své dobro a pojď se mnou do krypty.“

„Ach přestaň, Matyldo! Ten výsměšný tón, ta smělá a bezbožná řeč by zněla strašně z každých úst, ale nejstrašněji zní z úst ženy. Zanechme toho rozhovoru, který vyvolává jen hrůzu a odpor. Nepůjdu s tebou do krypty a nepřijmu služby tvých pekelných pomocníků. Dostanu Antonii, ale dostanu ji lidskými cestami.“

„Pak ji nedostaneš nikdy! Nesmíš se s ní stýkat; její matka prohlédla tvoje plány a je teď proti nim ve střehu. A co víc, Antonia miluje jiného; jistý mladík vynikajících předností zaujal její srdce, a jestliže nezasáhneš, za několik dní bude jeho nevěstou. Tu zprávu mi přinesli mí neviditelní sluhové, ke kterým jsem se obrátila při prvních známkách tvé lhostejnosti. Sledovali každý tvůj krok, řekli mi všechno, k čemu došlo u Elvíry, a vnukli mi, abych ti v tvém zámeru napomohla. Jejich zprávy byly mou jedinou útěchou. Třebaže ses mi vyhýbal, věděla jsem o všech tvých počinech, ba dokonce jsem byla do určité míry ustavičně s tebou – díky tomuhle vzácnému daru!“

S těmi slovy vytáhla zpod kutny zrcadlo z leštěné ocele, jehož rám byl vrouben různými podivnými a neznámými znaky.

„V trpkém žalu a v hořké lítosti nad tvým chladem mě zachránila před zoufalstvím moc tohoto talismanu. Při vyslovení jistých slov se v něm objeví osoba, ke které se pozorovatel upne v myšlenkách, takže tys mne sice, Ambrosio, z očí zapudil, ale já tebe měla na očích ustavičně.“

Její slova mocně roznítla fráterovu zvědavost. „Vykládáš mi něco neuvěřitelného! Matylde, nezahráváš si s mou důvěřivostí?“

„Přesvědč se na vlastní oči!“

Podala mu zrcadlo. Zvědavost ho přiměla, aby je vzal do ruky, a láska mu vnukla přání uvidět Antonii. Matylde pronesla magická slova. Ze znaků vyrytých na rámu se okamžitě vznesl hustý dým a zastřel povrch zrcadla. Pak se dým postupně rozptýlil a před fráterovými zraky vyvstala chaotická změť barev a tvarů, které se konečně ustálily, takže uviděl miniaturní obraz líbezné Antonie.

Byla v komůrce svého bytu a právě se svlékala do koupele. Dlouhé vrkoče už měla vyčesané nahoru. Zamilovaný mnich měl příležitost dosyta se vynadívát na smyslné obrysy její obdivuhodně souměrné postavy. Antonia odhodila poslední kus oděvu, přistoupila k připravené lázni a vstoupila jednou nohou do vody. Voda ji zastudila, takže nohu opět vytáhla. Ačkoli neměla tušení, že je pozorována, vrozená cudnost ji přiměla, aby si zakryla vnady a zůstala nerozhodně stát na kraji lázně v postoji Venuše Medicejské. V tom okamžiku k ní přiletěla ochočená konopka, stulila se jí mezi řadra a zobala ji do nich v dovádivé hře. Usmívající se Antonia se marně pokoušela ptáčka setřást a konečně zvedla ruce, aby jej zahнала z rozkošného útočiště. Ambrosio to už nevydržel. Jeho touha byla vybičována k šílenství.

„Vzdávám se!“ vykřikl a mrštil zrcadlem o zem. „Matylde, jdu s tebou! Dělej si se mnou, co chceš!“

Matylde nečekala na opakování jeho souhlasu. Byla už půlnoc. Rozběhla se do své cely a za okamžik se vrátila s košíkem a s klíčem od hřbitova, který si podržela od první návštěvy v podzemních kobkách. Nedopřála mnichovi čas na rozmyšlenou.

„Pojď!“ řekla a vzala ho za ruku; „následuj mě a uvidíš výsledek svého rozhodnutí!“

Po těch slovech se ho jala spěšně vést za sebou. Dostali se nepozorováni na hřbitov, otevřeli dveře do krypty a octli se na

vršku podzemního schodiště. Až dosud vedly jejich kroky paprsky luny v úplňku, náhle se však octli ve tmě. Matylda si zapomněla vzít lampu. Dosud držíc Ambrosia za ruku, začala sestupovat po mramorových schodech; naprostá temnota, která je obklopovala, je však nutila kráčet pomalu a opatrně.

„Ty se chvěješ,“ řekla Matylda svému společníkovi; „ničeho se neboj, brzy už budeme na místě.“

Došli k patě schodiště a postupovali dál, tápajíce po stěnách chodby. Když zahrnuli za roh, zahlédli najednou matné světélko, hořící někde v dálce. Pustili se směrem k němu. Paprsky vycházely z náhrobní lampičky plápolající ustavičně před sochou sv. Kláry. Ozařovaly chabým a neveselým světlem masívní pilíře podpírající strop, byly však příliš slabé, aby rozptýlily husté šero halící hořejší klenutí.

Matylda lampičku vzala. „Počkej tady na mne,“ řekla fráterovi; „za chvíli se vrátím.“

S těmi slovy odkvapila do jedné z chodeb, rozvětvojících se z toho místa různými směry a tvořících jakési bludiště. Ambrosio se octl sám. Obklopila ho nejčernější tma a živila jeho pochybnosti, které se v něm znovu začaly ozývat. Dal se před chvílí strhnout okamžitým deliriem. Stud za to, že před Matyldou projevils strach, jej vedl k tomu, aby ten strach potlačil; nyní však, když byl ponechán sám sobě, v něm opět hrůza převládla. Třásl se při pomýšlení na výjev, jehož bude za chvíli svědkem. Nevěděl, do jaké míry ovlivní magické mámení jeho mysl; třeba ho donutí spáchat něco, čím se jeho roztržka s nebem stane nenapravitelnou. Nejraději by byl v tom strašném rozporu prosil o pomoc Boha, byl si však vědom, že ztratil veškeré právo na boží ochranu. Byl by se rád vrátil do opatství, ale poté, co prošel nespočetnými jeskyněmi a křivolakými chodbami, bylo beznadějně pokoušet se o návrat ke schodišti. Jeho osud byl rozhodnut; nekynula mu žádná možnost úniku. Bojoval se svými obavami a bral si na pomoc kdejaký argument, který by mu umožnil podstoupit okamžik

zkoušky statečně. Říkal si, že odměnou za odvahu dostane Antonii. Rozpaloval si obrazotvornost výčtem jejích vnad. Přesvědčoval se ve shodě s poznámkou Matyldinou, že vždycky bude mít dost času na pokání, a jelikož využije *její* pomoci, a nikoli přispění démonů, že nemůže být obviněn ze zločinu čarodějnictví. Věděl o černé magii hodně z četby; chápal, že dokud nepodepíše řádnou smlouvu, ve které se vzdá nároku na spásu, Satan nad ním nebude mít žádnou moc. Byl rozhodnut, že takovou smlouvu neuzavře, ať se setká s jakýmikoli hrozbami nebo přísliby výhod.

Takovými úvahami trávil čekání na Matyldu. Náhle z nich byl vyrušen tichým hlasem, který se zdál vycházet z nedaleké blízkosti. Opat sebou trhl a zaposlouchal se. Chvilé minula v mlčení a pak se hlas ozval znovu. Znělo to, jako když někdo sténá bolestí. Za jiných okolností by to jen roznítilo mnichovu pozornost a zvědavost, v této situaci však pocítil především hrůzu. Ve své fantazii, zcela zaujaté myšlenkami na čarování a na duchy, si představoval, že ho obchází nějaká bludná příšera nebo že se Matylda stala obětí své troufalosti a hyne právě v krutých tesácích démonů. Zvuk se neblížil, nýbrž ozýval se v přestávkách. Občas zazněl zřetelněji – bezpochyby v okamžicích, kdy utrpení sténající osoby nesnesitelně narůstalo. Ambrosiovi se tu a tam zdálo, že rozeznává slova, a jednou byl téměř přesvědčen, že zaslechl slabý výkřik: „Bože, můj Bože! Žádná naděje! Žádná záchrana!“

Po těch slovech zazněly ještě hlubší steny, pak postupně odumřely a zavládlo naprosté ticho.

„Co to může znamenat?“ vrtalo hlavou zaraženému mnichovi.

V tom okamžiku mu probleskla mozkem myšlenka, která ho skoro zmrazila hrůzou; trhl sebou a zachvěl se sám před sebou. „Je to možné?“ zaúpěl bezděčně. „Je to opravdu možné? Ach, jaký jsem to netvor!“

Zatoužil skoncovat s pochybnostmi a napravit svou vinu, jestliže už není příliš pozdě. Tyto šlechetné a soucitné myšlenky však brzy

zahnal návrat Matyldin. Ambrosio zapomněl na zmučené steny a nemyslel už na nic kromě svého vlastního nepříjemného a nebezpečného postavení. Světlo vracející se lampičky pozlatilo stěny a Matylda stála za chvíli vedle něho. Neměla už mnišskou kutnu; byla oblečena v dlouhé roucho, černé jako havraní křídla, na němž byly zlatem vyšity rozmanité neznámé znaky. Měla je přepásáno pásem z drahokamů, za kterým jí trčela dýka. Krk a paže měla obnažené; rozpuštěné vlasy jí v nepořádku spadaly na ramena; oči jí planuly strašlivým ohněm a celé její chování bylo vypočteno na to, aby pozorovatele naplnila bázní a obdivem.

„Následuj mne!“ vyzvala mnicha hlubokým slavnostním hlasem. „Všechno je připraveno.“

Vykročil za ní všecek roztřesený. Vedla ho různými úzkými chodbičkami, po jejichž obou stranách odhalovaly paprsky lampy ty nejpříšernější pohledy: lebky, hnáty, hroby a podoby, jejichž oči jako by vetřelce spalovaly s výrazem překvapené hrůzy. Konečně došli do prostorné jeskyně, jejíž vysoký strop se ztrácel v nedohlednu. Prázdnem se vznášela hluboká temnota; poryvy vlhkých výparů zmrazovaly fráterovi srdce a on smutně naslouchal jejich vytí v opuštěných klenbách. Tady zůstala Matylda stát. Obrátila se k Ambrosiovi, jemuž bledly tváře i rty strachem. Matylda mu vyčetla jeho zbabělost pohledem plným pohrdání a hněvu, nepromluvila však. Postavila lampu na zem poblíž košíku. Pokynula Ambrosiovi, aby mlčel, a započala tajemný obřad. Nakreslila kolem něho kruh a druhý kolem sebe, pak vytáhla z košíku malou lahvičku a nalila na zem před sebou pár kapek. Naklonila se nad tím místem, zamumlala několik nezřetelných vět a ze země vzápětí vyšlehl bledý sirnatý plamen. Postupně narůstal a nakonec se rozlil po celém prostranství kromě kruhů, ve kterých stála Matylda a mnich. Potom se plamenné vlny vyšplhaly po mohutných pilířích z neopracovaného kamene, rozšířily se po stropě a proměnily jeskyni v ohromnou síň, celou zalitou modrým chvějivým ohněm. Nesálalo z něho žádné

teplo; naopak, v jeskyni se zdál s každým okamžikem vzrůstat pronikavý chlad. Matylda pokračovala ve svém zaklínání; co chvíli vytahovala z košíku různé předměty, jejichž jméno a povaha byly mnichovi většinou neznámé. Mezi těmi několika, které rozeznal, si však zvláště všiml tří lidských prstů a podoby Beránka božího, kterou Matylda rozlámala na kusy. Naházela to všechno do plamenů před sebou a oheň to okamžitě strávil.

Mnich na ni hleděl s úzkostnou zvědavostí. Matylda náhle pronikavě a hlasitě vykřikla. Jako by propadla záchvatu deliria; rvala si vlasy, bušila se do prsou, šíleně gestikulovala a nakonec si vytrhla dýku za pásem a vrazila si ji do levé paže. Krev vystříkla proudem, a jak Matylda stála na okraji kruhu, pečlivě dbala, aby proud dopadal mimo kruh. Plameny ustoupily ze zakrváceného místa, odkud se pomalu vznesl hustý černý mrak a zvolna stoupal, až dosáhl klenby jeskyně. V tom okamžiku zahřmělo, ozvěna se děsivě rozlehla podzemními chodbami a pod nohama zaklínačky se zatřásla země.

Ambrosio teď zalitoval své ukvapenosti. Slavnostní neobvyklost obřadu ho připravila na něco obludného a strašného. Čekal vyděšeně na zjevení ducha, jehož příchod ohlásil hrom a zemětřesení. Rozhlížel se divoce kolem sebe a představoval si, že se setká s nějakým příšerným netvorem, při pohledu na něhož zešílí. Roztřásl se zimou a klesl na jedno koleno, neschopen udržet se na nohou.

„Přichází!“ zvolala Matylda radostně.

Ambrosio sebou trhl a očekával démona s hrůzou. Jaké však bylo jeho překvapení, když hřmění ustalo a ozvaly se tóny melodické hudby! Zároveň se rozptýlil mrak a mnich uviděl postavu krásnější, než kdy načrtla tužka fantazie. Byl to mladík napohled sotva osmnáctiletý, jehož dokonalé tělo ani tvář by nenašly soka. Byl zcela nahý, na čele mu zářila jasná hvězda, z ramenou mu vyrůstaly dvě karmínové perutě, a hedvábné kadeře měl spjaty stuhou mnohobarevného ohně, který mu jiskřil kolem hlavy, přeléval se do nejrůznějších ornamentů a svou září překonával třpyt drahokamů. Na pažích i kolem kotníků nohou

měl diamantové obroučky a v pravici nesl stříbrnou snítku napodobující myrtu. Z jeho postavy vyzařoval oslňující jas a v okamžiku, kdy se objevil, zavonělo to v jeskyni osvěžujícími parfémy. Ambrosio na ducha zíral s úžasem a rozkoší, okouzlen viděním tak protichůdným tomu, co očekával. Přes všechnu krásu jeho vzezření však nemohl nepostřehnout démonův divoký pohled a tajemnou těžkomyslnost zračící se v jeho rysech, která prozrazovala padlého anděla a vnukala pozorovateli tajnou bázeň.

Hudba ustala. Matylida ducha oslovila; mluvila s ním jazykem, jemuž mnich nerozuměl, a duch jí odpovídal stejně. Zdálo se, že Matylida trvá na něčem, co se jí démon zdráhá poskytnout. Vrhal po Ambrosiovi často hněvivé pohledy a fráterovi přitom vždycky pokleslo srdce. Matylida se zřejmě rozhněvala, začala mluvit hlasitým a velitelským tónem a její gesta naznačovala, že démonovi hrozí svou pomstou. Její hrozby dosáhly zamýšleného účelu. Duch klesl na jedno koleno a s pokorným výrazem jí podal myrtovou snítku. Sotva ji přijala, ozvala se znovu hudba, zjevení zahalil hustý mrak, modré plameny zmizely a v jeskyni zavládla naprostá tma. Opat se nepohnul z místa: všechny smysly mu spoutala rozkoš, úzkost a překvapení. Když se nakonec temnota rozptýlila, uviděl vedle sebe Matyldu v jejím řeholním hábitu a s myrtou v ruce. Po zaklínání nezůstalo kolem ani stopy a klenby byly osvětleny toliko matnými paprsky náhrobní lampičky.

„Podařilo se mi to,“ řekla Matylida, „jenomže obtížněji, nežli jsem čekala. Lucifer, kterého jsem zavolala na pomoc, mi nejdřív odepřel splnit můj příkaz; abych ho k tomu donutila, musela jsem se uchýlit ke svým nejmocnějším kouzlům. Dosáhla jsem tak cíle, ale musela jsem se zavázat, že si už nikdy nevyžádám jeho služeb ve tvůj prospěch. Dej si tedy pozor, jak využiješ příležitosti, která se ti nikdy nevrátí. Moje magické umění ti teď už k ničemu nebude; propříště můžeš doufat v nadpřirozené přispění jedině tehdy, vyvoláš-li si demony sám a přistoupíš na podmínky, které žádají za

svou pomoc. Ty to nikdy neuděláš. Nemáš dost duševní síly, abys je přinutil k poslušnosti, a jestliže jim nezaplatíš požadovanou cenu, nikdy ti nebudou sloužit dobrovolně. Jenom v tomhle jediném případě se uvolili poslechnout; nabízím ti prostředek, jak získáš svou milovanou, ale dbej, abys příležitost nepromarnil. Vezmi si tuhle kouzelnou myrtu; když ji budeš držet v ruce, každé dveře se před tebou rozletí. Zítra v noci ti zjedná vstup do Antoniiny ložnice. Pak na snítku třikrát dýchneš, vyslovíš jméno své milované a dáš myrtu Antonii pod polštář. Okamžitě usne spánkem podobným smrti a nebude schopna bránit se tvým pokusům. Její spánek bude trvat až do rozbřesku. V tom stavu můžeš ukojit svou žádost bez nebezpečí prozrazení; až totiž denní světlo rozptýlí účinky kouzla, Antonia si uvědomí svou pohanu, nebude však znát jméno plenitele. Buď tedy šťasten, můj Ambrosio, a kéž tě tahle služba přesvědčí o mém nesobeckém a čistém přátelství. Pomalu už bude svítat, vraťme se do kláštera, aby naše nepřítomnost nevzbudila podezření.“

Opat od ní přijal talisman s němou vděčností. Měl myšlenky dosud příliš zmatené prožitým nočním dobrodružstvím, aby dokázal poděkovat jí nahlas, a dosud si vlastně neuvědomil plnou hodnotu jejího daru.

Matylda vzala lampu a košík a vyvedla svého společníka z tajuplné jeskyně. Vrátila lampičku na její místo a pokračovala v cestě tmou až k úpatí schodiště. První paprsky vycházejícího slunce jim usnadnily výstup. Matylda s opatem opustili chvatně hrobku, zavřeli za sebou dveře a brzy došli k západnímu ambitu kláštera. Nikdo je nepotkal, takže se nepozorovaně uchýlili každý do své cely.

Ambrosiův zmatek se začal uklidňovat. Radoval se ze šťastného výsledku dobrodružné výpravy, a když si uvědomil kouzlo myrtové snítky, díval se na Antonii, jako by ji už měl ve své moci. Představivost mu připomněla ony utajené půvaby, které mu odhalilo čarovné zrcadlo, a jal se netrpělivě očekávat půlnoc.

Kapitola VIII

*Ted' cvrček zpívá; přepracovaný
duch lidský odpočinkem okřává.
Tak potichu náš Tarquin došlapoval
kdys na podlahu stlanou rákosím,
než vzbudil cudnost, kterou poranil.
Ó Cythereo, jak tak nádherně
své lůžko zdobíš! Čerstvá lilie,
těch povlak bělejší!⁷
— CYMBELIN*

Veškeré pátrání markýze de las Cisternas bylo marné; ztratil Agnes navždycky. Zoufalství mu tak podrylo tělesnou soustavu, že nadlouho vážně ochorel. To mu zabránilo navštívit Elvíru, jak měl původně v úmyslu, a ona, neznajíc příčinu toho zanedbání, se tím nemálo soužila. Lorenzovi pak zabránila sestrina smrt oznámit strýci své plány s Antonií. Zákaz její matky mu nedovolil zajít za ní bez vévodova souhlasu, a tak Elvíra, nedočkavši se jeho žádosti o Antoniinu ruku, usoudila, že buďto našel výhodnější partii, nebo mu strýc nařídil vzdát se jakéhokoli pomyšlení na její dceru. Den ze dne ji Antoniin osud víc a víc zneklidňoval, avšak dokud se těšila ochraně opatově, nesla statečně zklamání svých nadějí v Lorenza a markýze. Ta opora se jí teď zhroutila. Elvíra nabyla přesvědčení, že Ambrosio usiluje o dceřinu zkázu, a když uvážila, že její smrt by zanechala Antonii bez přátel a bez ochrany ve světě tak podlém, proradném a zkaženém, srdce se jí svíralo trpkou předtuchou. V takových náladách sedávala po celé hodiny, upřeně svou líbez-

7 Přeložil J. V. Sládek.

nou dceru pozorovala a zdánlivě naslouchala jejímu nevinnému švitoření, ve skutečnosti se však v myšlenkách obírala soužením, do něhož by ji stačil uvrhnout jediný okamžik. Potom ji náhle tiskla prudce do náručí, skláněla hlavu na dceřina prsa a skrápěla je slzami.

Zatím se chystala událost, která by ji zbavila obav, kdyby o ní byla věděla. Lorenzo čekal jenom na vhodnou příležitost, aby vévodovi oznámil svůj zamýšlený sňatek, avšak jistá nepředvídaná okolnost ho donutila odložit to ještě o několik dní.

Choroba dona Raymonda se zjevně zhoršovala. Lorenzo dlel ustavičně u jeho lože a pečoval o něj s něhou vskutku bratrskou. Jak příčina, tak následky přítelovy nemoci ho jako Agnesina bratra hluboce skličovaly. Theodorův zármutek však nebyl o nic méně upřímný. Ten roztomilý chlapec neopouštěl svého pána ani na okamžik a využíval všech prostředků, aby ho utěšil a ulehčil mu v jeho strážni. Markýzova láska k zesnulé milence zapustila tak hluboké kořeny, že podle všeobecného mínění nemohl tu ztrátu přežít. Jestliže se dosud pod tíhou žalu nezhroutil, držela ho toliko víra, že Agnes ještě žije a potřebuje jeho pomoc. Jeho ošetřovatelé byli sice přesvědčeni o klamnosti té víry, utvrzovali ho v ní však, poněvadž mu byla jedinou útěchou. Denně ho ujišťovali, že se po Agnesině osudu znovu a znovu pátrá; vymýšleli si zprávy o různých pokusech proniknout do kláštera a oznamovali mu nové okolnosti, které sice neslibovaly, že Agnes určitě znovu získá, stačily však alespoň udržet při životě jeho naději. Markýz ustavičně propadal strašlivým záchvatům vášnivého bolu, když se dovídal o ztroskotání těch domnělých pokusů. Stále ještě nemohl uvěřit, že by další z nich dopadl stejně špatně, nýbrž namlouval si, že příští pokus povede k šťastnému výsledku.

Theodor jediný se namáhal pánovy chiméry uskutečnit. Věčně snoval nějaké plány, jak se dostat do kláštera nebo jak alespoň na jeptiškách vyzvědět něco o Agnes. Jedině provádění těch plánů ho

dokázalo přimět, aby dona Raymonda opustil. Stal se z něho hotový Proteus, den co den měnil vzezření, ale všechny jeho metamorfózy vyznívaly naplano. Vracel se zpravidla do paláce de las Cisternas bez nejmenší zprávičky na potvrzení pánových nadějí. Jednoho dne si vzal do hlavy, že se převleče za žebráka; zakryl si levé oko páskou a postavil se s kytarou v ruce před bránu kláštera.

„Jestliže je Agnes v klášteře opravdu uvězněna,“ uvažoval, „a uslyší můj hlas, pozná ho a najde snad cestu, jak mi dát o sobě vědět.“

S tou myšlenkou se vmísil do zástupu žebráků scházejících se denně u brány sv. Kláry pro polévku, kterou jeptišky v poledne rozdávaly. Všichni žebráci byli vyzbrojeni hrnky nebo miskami, v nichž si polévku odnášeli. Theodor však, nemaje žádnou podobnou nádobu, poprosil o dovolení, aby si svou porci směl sníst u klášterních vrat. Dovolení se mu bez obtíží dostalo. Svým líbezným hlasem a milou tváří, již nezhyzdila ani páska přes oko, si získal srdce staré dobrácké vrátné, která s pomocí laické sestry polévku rozdílela. Vyzvala Theodora, aby počkal, až ostatní odejdou, a slíbila mu, že pak mu vyhoví. Jinoch si nemohl přát nic lepšího; vždyť se nevydal do kláštera za polévkou. Poděkoval vrátné za její laskavost, ustoupil od vrat, posadil se na velký kámen a bavil se laděním kytary, než budou žebráci poděleni.

Jakmile se zástup rozešel, dostalo se Theodorovi pokynu, aby přistoupil k bráně a vešel dál. Uposlechl neobyčejně pohotově, ale předstíral při překračování posvátného prahu ohromnou úctu a bázeň z přítomnosti ctihodných sester. Jeho hraná ostýchavost zalichotila marnivosti jeptišek, které se ho snažily povzbudit. Vrátná ho pozvala do své malé vrátnice a laická sestra zatím došla do kuchyně, odkud se brzy vrátila s dvojitou porcí lepší polévky, než jakou dostali žebráci. Hostitelka mu k ní přidala z vlastních zásob pár kousků cukroví a obě jinocha vybídly, aby se najedl, co hrdlo ráčí. Theodor všechny ty pozornosti přijal s velkými projevy díků a s překypujícím blahořečením svým dobroditelkám. Zatímco

jedl, jeptišky obdivovaly jemnost jeho rysů, krásu jeho vlasů i půvab a líbeznost každého hnutí. Šeptem mezi sebou lamentovaly, že tak rozmilý chlapec je vydán svodům světa, a shodly se, že by byl cennou oporou katolické církve. Uzavřely svou poradu rozhodnutím, že by nebesům prokázaly velkou službu, kdyby převorku poprosily, aby u Ambrosia vymohla přijetí tohohle žebráka do řádu kapucínů.

Sotva se rozhodly, vrátná, která vládla v klášteře velkým vlivem, odkvapila do cely matky představené. A vylíčila jí Theodorovy přednosti tak ohnivě, že představená vzplanula zvědavostí poznat ho a dala vrátné příkaz, aby ho zavedla k mříži v hovorně. Domnělý žebrák zatím zkoušel vytáhnout z laické sestry něco o Agnes. Její výpověď jenom potvrdila tvrzení převorky. Agnes prý onemocněla hned po návratu od zpovědi a neopustila od té chvíle lože; laická sestra se sama zúčastnila jejího pohřbu. Dosvědčila dokonce, že viděla Agnes mrtvou a vlastnoručně ji pomáhala uložit na máry. Její zpráva vzala Theodorovi odvahu, když však už ve svém dobrodružství pokročil tak daleko, rozhodl se dojít v něm až do konce.

Vrátná se zatím vrátila a přikázala mu, aby ji následoval. Poslechl a byl uveden do hovorny, kde převorka už čekala za mříží. Obklopovaly ji jeptišky, které se všechny dychtivě sběhly k výjevu slibujícím trochu rozptýlení. Theodor je pozdravil s hlubokou úctou a dokázal svým chováním na okamžik vyhladit i přísně zamračené čelo matky představené. Položila mu několik otázek o jeho rodičích, náboženství a příčinách, proč klesl až k žebrotě. Odpověděl na všechny ty dotazy naprosto uspokojujivě a naprosto vymyšleně. Pak se ho zeptala, jak se dívá na mnišský život. Vyjádřil se o něm se svrchovanou úctou a uznáním. Převorka mu nato řekla, že by mohl být snadno přijat do řádového bratrstva; jeho chudoba že by mu na její přímlovu nebyla nijak na překážku; a ukáže-li se toho hoden, že se může propříště spolehnout na její záštitu. Theodor ji ujistil, že po ničem netouží víc, než aby si zasloužil její přízeň, načež

mu převorka přikázala, aby přišel znovu nazítří, kdy si s ním ještě promluví, a opustila hovornu.

Jeptišky, které až dosud z úcty k představené mlčely, se nahrnuly k mříži a zasypaly jinocha spoustou otázek. On si je už mezitím všechny pozorně prohlédl. Běda, Agnes mezi nimi nebyla! Jeptišky ho zahrnuly tolika dotazy, že sotva stačil odpovídat. Jedna se ho zeptala, kde se narodil, poněvadž jeho přízvuk svědčí o jeho cizím původu; jiná chtěla vědět, proč nosí přes levé oko pásku; sestra Helena byla zvědavá, jestli nemá sestru, která by se mu podobala, protože by měla ráda takovou společnici, kdežto sestra Ráchel byla plně přesvědčena, že z obou sourozenců by byl příjemnějším společníkem bratr. Theodor se bavil tím, že důvěřivým jeptiškám vydával za pravdu nejdivočejší výplody své fantazie. Vykládal jim o svých domnělých dobrodružstvích, až všechny posluchačky žasly, když jim líčil obry, divochy, ztroskotání korábů a ostrovy obývané

*Antropofágy a též národem,
kterému rostou hlavy v podpaží,*

s mnoha dalšími pozoruhodnými podrobnostmi. Prohlásil, že jeho rodištěm je Terra Incognita, že vystudoval na Hotentotské univerzitě a prožil dva roky mezi Amerikány ve Slezsku.

„Pokud jde o ztrátu oka,“ vykládal dál, „byl jsem postižen spravedlivým trestem za neúctu k Panně Marii při své druhé pouti do Loretta. Stál jsem v zázračné kapli poblíž oltáře, na kterém mnichové převlékali sochu do nejkrásnějšího roucha. Poutníci dostali příkaz zavřít při tom obřadu oči, jenomže mne, ačkoli jsem od přírody krajně zbožný, přece jen přemohla zvědavost. V okamžiku, kdy mnichové – ustrnete hrůzou, ctihodné dámy, až vám odhalím svůj zločin! – v okamžiku, kdy jí převlékali košili, odvážil jsem se pootevřít levé oko a zamžoural jsem na sochu. A byl to můj poslední pohled! Záře kolem Panny byla tak prudká, že jsem to nevydržel.

Rychle jsem svatokrádežné oko zavřel a od té doby je nedokážu otevřít.“

Jeptišky se při zprávě o tom zázraku pokřižovaly a slíbily, že se u blahoslavené Panny přimluví, aby mu zrak vrátila. Podivovaly se, kolik toho už zcestoval a kolik zažil divuplných dobrodružství v tak mladém věku. Pak si všimly jeho kytary a začaly se vyptávat, jestli se vyzná v hudbě. Odpověděl skromně, že se nesluší, aby on sám rozhodoval o svém nadání, požádal je však, aby směl zpívat a nechat to posoudit jim. Milerády k tomu přivolily.

„Ale dbejte alespoň,“ ozvala se stará vrátná, „ať nezpíváte nic znesvěcujícího.“

„Spolehněte se na mne,“ odpověděl Theodor; „uslyšíte, jak nebezpečné je pro mladé ženy poddávat se svým vášním, na příkladu dobrodružství jedné panny, která se na první pohled zamilovala do neznámého rytíře.“

„Ale to je dobrodružství pravdivé?“ zeptala se vrátná.

„Do posledního slůvka. Stalo se to v Dánsku a hrdinka platila za tak krásnou, že jí nikdo neřekl jinak než Spanilá panna.“

„Říkáte v Dánsku?“ zamumlala jedna stará jeptiška. „Copak nejsou v Dánsku všichni lidé černí?“

„Ale vůbec ne, ctihodná dámo; všichni jsou jemně hráškově zelení a vlasy i vousy mají jako oheň.“

„Matičko boží! Hráškově zelení!“ zvolala sestra Helena. „Ne, to je nemožné!“

„Nemožné?“ namítla vrátná s opovržlivým a uneseným výrazem. „Ani nápad, vzpomínám si, že jsem jich zamlada sama pár viděla.“

Theodor si zatím patřičně naladil nástroj. Četl kdysi o jednom anglickém králi, jehož vězení objevil potulný trubadúr, a doufal, že by podobným způsobem mohl objevit Agnes, jestliže je opravdu v klášteře. Vybral si baladu, které ho Agnes sama naučila na hradě Lindenbergu; možná že zaslechne zpěv a na některou sloku se ozve. Kytaru měl připravenou a chystal se sáhnout do strun.

„Ale ještě než začnu,“ poznamenal, „musím vám, dámy, povědět, že Dánsko je hrozně zamořeno kouzelníky, čarodějnicemi a zlými duchy. Každý živel tam má své zvláštní démony. V lesích straší zlovolný duch jménem král Olšovín nebo Dubovín; ten postihuje stromy snětí, ničí úrodu a poroučí skřetům a šotkům. Objevuje se v podobě majestátního starce se zlatou korunou a s dlouhým bílým vousem. Baví se hlavně tím, že rodičům odlákává malé děti; a jakmile je dostane do své jeskyně, roztrhá je na tisíc kousků. Řekám vládne další bēs jménem Vodní král; jeho oborem je bouřit moře, ztroskotávat lodi a stahovat topící se lodníky do vln. Vystupuje v podobě válečníka a věnuje se vábení mladých panen do svých osidel; co s nimi dělá pak, když je ve vodě chytí, ponechávám vaší vlastní představivosti, ctihodné dámy. Ohňový král vypadá jako člověk celý z plamenů; ten zase vypouští povětrone a bludičky, které svádějí pocestné do tůní a do bažin, přitahuje blesky tam, kde napáchají nejvíce škod. Poslední z těchto živelných démonů se jmenuje Mračný král; vystupuje v podobě krásného jinocha a vyznačuje se párem velikých havraních perutí; třebaže však svým zjevem tak okouzluje, není o nic lepší než ti ostatní. Zaměstnává se ustavičně rozpoutáváním bouří, vyvracením lesů z kořání a strhává střechy hradů i klášterů nad hlavami obyvatel. První z nich má dceru, která je královna skřítků a víl; druhý má matku, a ta je mocná vědma. Ani jedna z těch dam není o chlup lepší než jejich pánové. O druhých dvou démonech si nevzpomínám, že by se jim připisovala nějaká rodina; teď mi však o ně nejde, zajímá nás jenom bēs vodstev. Ten je hrdinou mé balady; ale považoval jsem za nutné povědět vám, dřív než začnu, něco o jeho zvycích.“

Theodor pak zahrál krátkou předeheru, po které zazpíval tyto sloky, napínaje co možná hlas, aby snáze pronikl k Agnesině sluchu.

*Vodní král
(dánská balada)*

*Tiše si řeka šeptala,
po břehu kvítím šlapala
spanilá panna zvesela,
šla do božího kostela.*

*A vodní běs ji okem zlým
uviděl šlapat údolím;
k své matce vědmě pospíchal
a takto se ji prosit jal:*

*„Ach matko, matko! Řekni, čím
spanilou pannu zaskočím?
Ach matko, matko! Řekni, jak
spanilé panny zlákám zrak?“*

*Vědma mu dala bílou zbroj,
že byl jak rytíř, když jde v boj,
z vln stvořila mu komoně,
čabraku z písku na koně.*

*A vodní král pak tryskem jel,
až přijel rovnou před kostel.
K hřbitovním vratům zamíří
a objíždí je — třikrát tři.*

*Zamířil do hřbitovních vrat
a objel je — tři na třikrát —
a pak vykročil k oltáři
a došel rovnou k faráři.*

*A lid se tázal ze všech stran:
„Co tady chce ten bílý pán?“
A panna se jen usmála:
„S tím bych se ráda sezdala!“*

*Překročil rytíř lavici:
„Spanilá panno, já tě chci!“
Překročil rytíř lávky dvě:
„Spanilá panno, vem si mě!“*

*Panna se sladce usmála
a pak mu ruku podala:
„I já chci být tvou nevěstou,
jdu s tebou cestou necestou.“*

*Farář je oddal ve chvíli,
pak v záři luny tančili,
a panna pranic netuší,
že běs jí hraje o duši.*

*Varovat ji tak dobrý duch,
že vodní král je její druh,
jak by se panna zhrozila,
čí ruky se to chopila!*

*Nic ale panně nevěstí,
jak blízko číhá neštěstí;
a ruku v ruce ved je běh
až na písečný žlutý břeh.*

*„Pojď, milá, ke mně nasednout,
musíme tady přes ten proud;*

*neboj se, je tu málko jen
a vlnky spoutal klidný sen.“*

*Tak lákal pannu vodní král
a na oře ji k sobě vzal;
brzy však zřela, jak se kůň
s rozkoší hrouží v rodnou tůň.*

*„Stůj, stůj, miláčku! Hladina
mi paty smáčet začíná!“
„Jen žádný strach, jsme v bezpečí,
tohle je hloubka největší.“*

*„Stůj, stůj! Ted' voda zelená
už omývá mi kolena!“
„Jen žádný strach, jsme v bezpečí,
tohle je hloubka největší.“*

*„Stůj! Kristepane, se mnou bud'!
Už voda zalévá mi hrud'!“
A vtom se rytíř na oři
do hlubin pod ní ponoří.*

*Kvílela marně, její kvíl
divoký víchr přehlušil;
běs řádil vpravdě zběsilý
a vlny obět' pohřbily.*

*Tři bylo slyšet výkřiky,
než strh ji příval veliký,
ale když ustal bouře bič,
spanilá panna byla pryč.*

*Proto, mé děvy spanilé,
střežte se v lásce moci zlé!
Lecjaký hezký rytíř dnes
může být vlastně vodní běs!*

Jinoch dozpíval. Jeptišky byly okouzleny libozvukem jeho hlasu i mistrným ovládáním nástroje; jakkoli by však jejich chvála Theodora za jiných okolností potěšila, tentokrát mu připadala bez chuti. Jeho lest neuspěla. Nadarmo pauzoval mezi jednotlivými slokami; žádný hlas mu neodpověděl a on se vzdal naděje, že se vyrovná trubadúrovi Blondelovi.⁸

Kláštevní zvon jeptišky upozornil, že je načase, aby se shromáždily v refektáři. Musely opustit mříž. Poděkovaly jinochovi za rozptýlení, které jim přinesla jeho píseň, a vyzvaly ho, aby přišel zítra zas, což jim přislíbil. Aby tím spíš dodržel slovo, řekly mu jeptišky, že se vždycky může v klášteře najíst, a každá z nich ho obdarovala nějakou drobností. Jedna mu dala krabici bonbonů, jiná *Beránka božího*; další mu přinesly ostatky svatých, voskové sošky a posvěcené křížky; a ostatní svoje výrobky, ve kterých zbožné řeholnice vynikají, jako výšivky, ažurování, umělé květiny a krajky. Doporučily mu, aby to všechno prodal a přilepšil si tak, a ujistily ho, že to rozprodá snadno, poněvadž Španělé si ručních prací jeptišek velice váží. Jinoch dárky přijal se zdánlivou úctou a vděčností, poznamenal však, že neví, jak si je má odnést, poněvadž nemá žádný košík. Několik jeptišek odběhlo nějaký vyhledat, zarazil je však návrat starší řádové sestry, které si Theodor do té chvíle nevšiml. Její mírná tvář a úctyhodný výraz v něm okamžitě vyvolaly sympatii k ní.

⁸ Pověst o Blondelovi de Nesle, kterému se podařilo odhalit hrad, kde byl v zajetí anglický král Richard I. Lví srdce. Blondel zazpíval píseň, kterou znal jen on a Richard, ten mu odpověděl zpěvem druhé sloky. *Pozn. red.*

„Vida!“ poznamenala vrátná. „Tady jde s košíkem matka Uršula.“ Jeptiška přistoupila k mříži a podala košík Theodorovi; byl z vrbového proutí, vykládaný atlasem a na čtyřech bočních stěnách měl malované výjevy z legendy o sv. Jenovefě.

„Tohle je můj dárek,“ řekla mu, když mu ho podávala. „Neopovrhňte jím, dobrý mládenče; třebaže se zdá bezcenný, má mnoho skrytých předností.“

Svá slova doprovodila výmluvným pohledem, který Theodorovi neušel. Když dárek přijímal, přistoupil co nejtěsněji k mříži.

„Agnes!“ zašeptala jeptiška jedva slyšitelným hlasem.

Theodor ji však zaslechl. Domyslel si, že košík obsahuje nějaké tajemství, a srdce se mu rozbušilo radostí a nedočkavostí. V tom okamžiku se vrátila matka představená. Ponuře se mračila a tvářila se pokud možná ještě přísněji než kdy jindy.

„Matko Uršulo, musím si s vámi promluvit mezi čtyřma očima.“

Jeptiška změnila barvu a zjevně zneklidněla. „Se mnou?“ hlesla rozechvěle.

Představená jí posunkem přikázala, aby šla za ní, a sama odešla. Matka Uršula ji poslušně následovala. Brzy poté se ozval zvon z refektáře podruhé, jeptišky odešly od mříže a Theodor si mohl odnést svou výhru. Rozradován, že má pro markýze konečně nějakou zprávu, spíš doletěl, než doběhl do paláce de las Cisternas. V několika okamžicích stál u pánova lože s košíkem v ruce. V komnatě byl přítomen Lorenzo a pokoušel se přítele smířit s neštěstím, které sám prožíval až příliš bolestně. Theodor vypověděl o svém dobrodružství a o nadějích vyvolaných dárkem matky Uršuly. Markýz se prudce zvedl z podušek. Oheň, který od Agnesiny smrti vyhasl, mu znovu zahořel v hrudi a oči mu zajiskřily dychtivým očekáváním. Pocity prozrazené výrazem Lorenzovým nebyly o mnoho slabší; s nevýslovnou netrpělivostí čekal na rozuzlení záhady. Raymond vytrhl pážeti košík z ruky, vysypal jeho obsah na lůžko a jal se jej zevrubně zkoumat. Doufal, že na dně najde nějaký dopis. Nic

podobného však neobjevil. Dal se do nového pátrání, avšak stále bez výsledku. Konečně si don Raymond všiml, že jeden růžek atlasového vyložení je poodtržen. Kvapně jej odtrhl docela a vytáhl kousek papíru, nesložený a nezapečetěný. Lístek byl adresován markýzi de las Cisternas a stálo na něm:

Poznala jsem Vaše páže a odvažuji se poslat Vám těchto pár řádek. Obstarejte si od vévody kardinála příkaz k zadržení mé osoby a k zatčení představené, nedávejte ho však provést do páteční půlnoci. Ten večer se koná slavnost sv. Kláry s půlnočním procesím jeptišek při pochodních. Budu mezi nimi. Pozor, ať se Váš úmysl neprozradí. Kdyby jediné utroušené slůvko vyvolalo podezření představené, nikdy o mně už neuslyšíte. Bud'te opatrný, je-li Vám drahá Agnesina památka a chcete-li potrestat její vraždu. Vypovím věci, při kterých Vám ustydne krev hrůzou.

Uršula

Sotva markýz dočetl, klesl nazpět na polštář zcela ochromen. Zklamal se v naději, která ho až dosud udržovala při životě; přečtené řádky ho až příliš jasně utvrdily, že Agnes už nedýchá. Lorenza to nezdrtilo natolik, poněvadž byl dávno přesvědčen, že jeho sestra zahynula zločinným zásahem. Když se z dopisu matky Uršuly ujistil, jak oprávněné bylo jeho podezření, nevyvolalo mu to potvrzení jiný pocit v srdci než přání potrestat původkyni zločinu, jak si zaslouží. Nebylo snadné markýze vzkřísit. Jakmile byl mocen slova, zatratil prudkým výbuchem vražednice své milované a zapřisáhl se, že se jim příkladně pomstí. Zuřil pak a mučil se dál bezmocným hněvem, až to jeho tělo, zesláblé žalem a nemocí, konečně nevydrželo, takže upadl znovu do bezvědomí. Jeho smutný stav upřímně zkormoutil Lorenza, který by byl rád zůstal s přítelem, volaly ho však jiné starosti. Potřeboval si opatřit příkaz k zatčení představené od sv. Kláry. Zanechal tedy Raymonda péči nejlepších

lékařů v Madridu, opustil palác rodu de las Cisternas a vydal se do paláce vévody kardinála.

K svému nesmírnému zklamání však shledal, že státní záležitosti kardinála odvolaly do vzdálené provincie. Do pátku zbývalo už jenom pět dní, ale doufal, že bude-li cestovat dnem i nocí, stihne se vrátit do pouti ke sv. Kláře. To se mu také podařilo. Našel vévodu kardinála a zpravil ho o předpokládaném zločinu převorky, jakož i o drtivém účinku, jaký to mělo na dona Raymonda. Nemohl užít působivějšího argumentu než onoho druhého. Markýz byl jediný ze všech synovců, k němuž vévoda kardinál upřímně lnul; přímo se v něm viděl, a převorka nemohla spáchat v jeho očích nic horšího než ohrozit markýzův život. Proto vydal rozkaz k jejímu zatčení bez nejmenších potíží. Dal Lorenzovi i dopis pro hlavního představitele Inkvizice, žádající jej, aby příkaz vykonal. Opatřen těmito listinami pospíchal Medina zpátky do Madridu, kam dorazil v pátek několik hodin před setměním. Našel markýze v poněkud lepším stavu, ale tak zesláblého a vyčerpaného, že nedokázal promluvit ani pohnout se bez usilovné námahy. Když Lorenzo strávil hodinu u jeho lože, opustil přítele, aby o plánu zpravil svého strýce a aby odevzdal kardinálův dopis donu Ramirezovi de Mello. Strýc strnul hrůzou, když se dověděl o osudu své nešťastné neteře. Podepřel Lorenza v záměru potrestat její vražednice a slíbil mu, že ho v noci doprovodí do kláštera sv. Kláry. Don Ramirez ho ujistil svou nejrozhodnější podporou a vybral rotu spolehlivých lučištníků, aby zabránili odporu ze strany obyvatelstva.

Zatímco ale Lorenzo dychtil po odhalení jednoho pokryteckého svatouška, netušil, jaký žal mu chystá druhý. Ambrosio se s pomocí Matyldiných pekelných mocností rozhodl strhnout nevinnou Antonii do záhuby. Nadešel okamžik, který jí měl být osudný. Antonia popřála matce dobrou noc. Když ji líbala, pocítila, jak jí srdcem proniká nezvyklá malomyslnost. Rozloučila se s matkou, ale vzápětí se k ní vrátila, vrhla se jí do náručí a zalila její tvář slzami. Nechtěla ji

pustit a tajná předtucha ji varovala, že už se nikdy neshledají. Elvíra si to uvědomila a snažila se rozptýlit smíchem tu dětinskou pověřčivou obavu. Mírně dceru vyplísnila za takový nepodložený smutek a varovala ji, jak je nebezpečné poddávat se podobným myšlenkám.

Na všechna napomenutí se jí však dostalo jen jediné odpovědi: „Maminko, ach maminko drahá! Kéž by Bůh dal, aby už bylo ráno!“

Elvíra, které starosti o dceru značně bránily v úplném zotavení, dosud trpěla následky své nedávné vážné choroby. Toho večera jí bylo hůř než obvykle, takže ulehla dříve, než měla ve zvyku. Antonia s lítostí opustila matčin pokoj, a dokud se nezavřely dveře, neodtrhla od ní melancholický pohled. Uchýlila se do svého vlastního pokojíku se srdcem plným trpkosti. Zdálo se jí, že všechny její vyhlídky se zhroutily, že nemá na světě nic, proč by stálo za to žít. Klesla do křesla, sklonila hlavu na paži a zírala prázdným pohledem na podlahu, zatímco jí v duši táhly ty nejpochemnější obrazy. Z této otupělosti ji vyrušila tichounká hudba dole pod oknem. Vstala, přistoupila k oknu a otevřela je, aby slyšela zřetelněji. Přehodila si přes tvář závoj a odvážíla se vyhlédnout ven. Ve světle luny zahlédla před domem několik mužů s kytarami a loutnami, a maličko opodál stál další muž zahalený v plášť, jehož postava i podoba jí silně připomněla Lorenza. Skutečně se v té domněnce neklamala; byl to opravdu Lorenzo, který – vázán slibem neukazovat se Antonii bez strýcova souhlasu – usiloval občasnými serenádami přesvědčit svou milovanou, že jeho láska dosud trvá. Jeho tah však neměl zamýšlený výsledek. Antonia zdaleka nepředpokládala, že ta noční hudba je určena jako poklona jí. Byla příliš skromná, aby se pokládala za hodnou takové pozornosti, a soudíc, že serenáda platí nějaké dámě v sousedství, cítila jenom zármutek, že se tak projevuje právě Lorenzo.

Nápěv zněl naříkavě a melodicky. Zapadal do Antoniiny nálady, takže lahodil jejímu sluchu. Po delší předeře se ozvaly hlasy a Antonia rozeznala tato slova:

Serenáda

Sbor

*Má lyro, potichouнку hrej,
že tady krása přebývá;
milenců muka vyzpívej,
co rvou jim srdce zaživa!*

Zpěv

*Kdejaké srdce poutem jmout
a pak mu vládnout bez mezí,
že otrok jatý do těch pout
sám líbá svoje řetězy,
tu moc má láska — a já, žel,
sám na sobě ji vyzkoušel.*

*Provdychat celý dlouhý den,
neklidně chvilku v noci spát,
být od té jedné odloučen
a ostatními pohrdat,
ta strast je láska — a já, žel,
sám na sobě ji vyzkoušel.*

*Číst souhlas v očích panenských
a políbit ji poprvé
a slyšet její něžný vzdych
a líbat, líbat do krve,
ta slast je láska — ale žel,
tu slast jsem ještě nenašel.*

Sbor

Ted', lyro má, se opět ztiš!

*Spi, moje milá! Krásy krás
ať ve snách nyní uvidíš,
třebaže zmlk mé lry hlas.*

Hudba ustala, hudebníci se rozešli a v ulici zavládlo ticho. Antonia odstoupila od okna s lítostí. Jako obvykle se odporoučela do ochrany svaté Rozálie, pomodlila se navyklé modlitby a ulehla. Spánek na sebe nenechal dlouho čekat a zbavil ji úzkosti a neklidu.

Byly už skoro dvě s půlnoci, když se prostopášný mnich odvážil zamířit k Antoniinu obydlí. Zmínili jsme se už, že opatství leželo nedaleko od ulice Strada di San Iago. Došel k domu nepozorován. Před ním se zastavil a na okamžik zaváhal. Zauvažoval o hrůznosti zamýšleného zločinu, o následcích prozrazení i o pravděpodobnosti, že ho Elvíra po předchozí zkušenosti bude podezírat ze zprznění své dcery. Naproti tomu si řekl, že ho může nanejvýš podezírat, nemůže však jeho vinu dokázat; že se znásilnění bude zdát vyloučeno, nebude-li Antonia vědět, kdy, kde a kdo ji znásilnil; a konečně byl přesvědčen, že jeho pověst je příliš dobrá, aby jí otráslo nedoložené obvinění dvou neznámých žen. Ten poslední argument byl zhola mylný. Ambrosio nevěděl, jak nejistý je potlesk veřejnosti, že postačí okamžik, aby se včerejší idol stal předmětem obecného opovržení. Výsledkem mnichovy úvahy bylo rozhodnutí, že svůj záměr přece jen provede. Vystoupil po schodech k domovním dveřím. Sotva se jich dotkl stříbrnou myrtou, dveře se rozletěly a nabídly mu volnou cestu. Mnich vešel a dveře se za ním samy zavřely.

Veden paprsky luny stoupal pomalými a opatrnými kroky po schodišti. Co chvíli se ohlédal, pln obav a neblahých tuch. V každém stínu viděl špeha, v každém zaševelení nočního vánku slyšel lidský hlas. Špatné svědomí z hříchu, k němuž se chystal, mu svíralo srdce, takže si počíнал bázněji než žena. Stále však postupoval. Došel až ke dveřím Antoniina pokojíku. Zůstal stát a naslouchal. Uvnitř bylo ticho. Naprosté mlčení ho přesvědčovalo, že jeho zamýšlená oběť

spí, a tak se odvážil stisknout kliku. Dveře byly zamčeny a vzdorovaly jeho úsilí. Sotva se jich však dotkl svým talismanem, závora odskočila. Plenitel pokročil dál a octl se v pokoji, kde spala nevinná dívka, netušící, jak nebezpečný návštěvník se krade k jejímu loži. Dveře se za ním zavřely a závora znovu zapadla.

Ambrosio postupoval opatrně. Dával si pozor, aby mu nevrzlo ani prkno pod nohama, a když se blížil k loži, zatajil dech. Nejprve vykonal magický obřad, jak ho poučila Matylda: dýchl třikrát na stříbrnou myrtu, pronesl nad ní Antoniino jméno a položil jí myrtu na polštář. Výsledky, kterých už kouzlo dosáhlo, mu nedovolily pochybovat, že s úspěchem uspí jeho milovanou tvrdým spánkem, aby mu byla povolná. Sotva obřad dokončil, viděl ji už naprosto ve své moci a oči mu zažhnuly netrpělivým chtíčem. Nyní se odvážil na spící krasavici pohlédnout. Jediná lampička hořící před soškou svaté Rozálie zalévala místnost tlumeným světlem a umožnila mu prozkoumat všechny půvaby rozkošného těla ležícího před ním. Horká noc Antonii donutila odhrnout částečně přikrývku; co ještě zbývalo, strhla spěšně Ambrosiova nestoudná ruka. Dívka ležela s líčkem opřeným o slonovinovou paži; druhá paže spočívala s půvabnou nedbalostí na pelesti lože. Několik kadeří uniklo zpod mušelínu, který jí halil vlasy, a spadlo jí volně na ňadra, pomalu se dmoucí pravidelným dechem. Teplý vzduch jí zbarvil líce živěji než obvykle. Na zralých korálových rtech jí pohrával nevýslovně líbezný úsměv, a občas jí z nich unikl tichounký vzdech nebo nezřetelná větička. Z celé její postavy vyzařovala okouzlující nevinnost a čistota a i její nahota se vyznačovala zvláštní cudností, která chlípného mnicha pobodla novými ostny žádosti.

Zůstal chvíli stát a hltal očima půvaby, jež měly záhy padnout v plen jeho nezřízené vášni. Její pootevřená ústa jako by si říkala o polibek; sklonil se k ní, přitiskl jí rty na rty a všecek uchvácen sál její vonný dech. Ten okamžitý požitek ještě víc vybičoval jeho touhu. Jeho žádost vzplanula onou šílenou vilností, jaká zmítá divou

zvěří. Rozhodl se neodkládat už ani o vteřinu naplnění svého chtíce a začal spěšně strhávat zbývající oděv, který mu v tom bránil.

„Milosrdný bože!“ vykřikl vtom nějaký hlas za jeho zády. „Není to přelud? Neklamou mě smysly?“

Ta slova Ambrosia udeřila v sluch, doprovázena hrůzou, zmatkem a zklamáním. S trhnutím se obrátil. Na prahu stála Elvíra a hleděla na mnicha s úžasem i odporem zároveň.

Zdál se jí právě děsivý sen, ve kterém viděla Antonii na krok od nějaké propasti. Viděla ji, jak se chvěje na jejím pokraji; každým okamžikem jí hrozil pád, a slyšela její zoufalé výkřiky: „Zachraň mě, maminko, zachraň! Ještě okamžik, a bude pozdě!“ Elvíra se s hrůzou probudila. Sen se jí vtiskl tak ostře do mysli, že jí nedovolil znovu usnout, dokud se neujistí, že je dcera v bezpečí. Vyklouzla chvatně z lože, přehodila si volný župan, prošla komorou, ve které spala služebná, a dorazila do dceřiny ložnice právě včas, aby ji zachránila před spáry prznitele.

Oba jako by zkameněli; mnich hanbou a Elvíra úžasem. Mlčky na sebe zůstali zírat. Paní se vzpamatovala první. „Není to sen,“ vykřikla; „opravdu přede mnou stojí Ambrosio; člověk, kterého Madrid pokládá za světce, a já ho nalézám v tuhle pozdní hodinu u lůžka svého nešťastného dítěte. Pokrytecký netvore! Podezírala jsem tě z tvých záměrů, ale ze soucitu s lidskou křehkostí jsem tě zatím neobvinila. Ted' by bylo mlčení zločinem. Celé město se doví o tvé necudnosti! Strhnu ti masku, padouchu, a dokážu církvi, jakého hada si hřála na prsou!“

Zmatený a zaskočený hříšník zbledl a roztřásl se před ní. Rád by byl své provinění zmírnil, ale nemohl pro své chování najít žádnou omluvu. Zmohl se leda na koktání a výmluvy, které si navzájem odporovaly. Elvíra byla příliš spravedlivě rozhořčena, aby mu odpustila, jak o to prosil. Prohlásila, že zburcuje sousedy a odhalí ho pro výstrahu všem budoucím pokrytcům. Pak kvapně přistoupila k lůžku a zavolala na Antonii, aby se probudila. Když zjistila, že

hlasem ji neprobudí, vzala ji za ruku a silou ji zvedla z podušky. Kouzlo však zapůsobilo příliš mocně; Antonia se neprobrala, a když ji matka pustila, klesla zpátky na polštář.

„Tenhle spánek nemůže být přirozený,“ zvolala užaslá Elvíra, jejíž rozhořčení každým okamžikem narůstalo. „V tom vězí nějaká čertovina. Ale třes se, pokrytče! Všechno tvoje padoušství vyjde brzy najevo. Pomoc, pomoc!“ vykřikla hlasitě. „Sem ke mně! Floro! Floro!“

„Alespoň mě vyslyšte, paní!“ zaúpěl mnich, vzpamatovavší se naléhavostí nebezpečí. „Při všem svatém a posvěceném vám přísahám, že čest vaší dcery je dosud nedotčena. Odpusťte mi můj poklesek. Ušetřete mě hanby z prozrazení a dovolte mi, abych se vrátil do opatství bez rozruchu. Smilujte se nade mnou! Slibuju vám nejenom, že Antonia přede mnou bude propříště v bezpečí, ale že celým zbytkem života dokážu –“

Elvíra ho rázně přerušila. „Antonia před tebou bude v bezpečí! Já sama ji zabezpečím. Už nebudeš zneužívat důvěry rodičů. Odhalím tvou nepravost veřejně. Celý Madrid se zachvěje nad tvou proradností, pokrytectvím a necudností. Hej hola! Sem! Floro! Sem, Floro!“

Při jejích slovech vyvstala Ambrosiovi vzpomínka na Agnes. Takhle ona prosila o smilování jeho a on takhle její prosby odmítl! Ted' bylo na něm, aby pykal, a nezbývalo mu než uznat, že si trest zaslouží. Elvíra se zatím nepřestávala dovolávat pomoci Flořiny, měla však hlas tak přiškrcený rozhořčením a služka spala tak hluboce, že ke všemu paninu pokřiku zůstala hluchá. Zároveň se Elvíra neodvážila vejít do komory, kde Flora spala, aby mnich té příležitosti nevyužil k útěku. To také opravdu zamýšlel; spoléhal se, že jestli se mu podaří vrátit se do opatství nepozorován nikým jiným než Elvírou, její osamoceně svědectví nepostačí, aby zničilo pověst v Madridu tak uznávanou, jako je pověst jeho. S tím záměrem si posbíral kusy oděvu, které už prve odhodil, a vrhl se ke dveřím.

Elvíra jeho plán prohlédla; pustila se za ním, a než stačil odsunout závoru, chytila ho za paži a zadržela ho.

„Nepokoušej se o útěk!“ vykřikla. „Z téhle místnosti nevyjdeš, dokud se nenajdou svědkové tvého provinění.“

Ambrosio se jí marně snažil vytrhnout. Elvíra nepovolila a její křik o pomoc zesílil. Fráterovi hrozilo čím dál větší nebezpečí; každým okamžikem čekal hlasy lidí zburcovaných jejím voláním. Blížící se pohroma ho vydráždila k šílenství, takže se rozhodl právě tak zoufale jako surově. Otočil se náhle a uchopil Elvíru jednou rukou za hrdlo, aby jí zabránil v křiku, a druhou ji prudce srazil k zemi a vlekl ji k loži. Překvapena jeho neočekávaným útokem, nenašla dost energie, aby se z jeho sevření vysvobodila. Mnich zatím vytrhl polštář zpod hlavy její dcery, přitiskl ho Elvíře na obličej, ze vší síly jí přiklekl na břicho a snažil se ji umlčet. Podařilo se mu to až příliš dobře. Strach o život zdvojnásobil její přirozenou sílu, takže dlouho zápasila o vyproštění, jenže nadarmo. Mnich jí nepřestal klečet na prsou, bez milosti sledoval křečovitě chvění údů pod sebou a s nelidskou pevností snášel podívanou na její smrtelná muka, když se duše loučila s tělem. Smrtelné křeče konečně utichly. Elvíra přestala bojovat o život. Mnich zdvihl polštář a vytřeštil na ni oči. Její tvář děsivě zčernala; údy se už nehýbaly; krev jí stydla v žilách; srdce jí zapomnělo tlouci a ruce měla ztuhlé a ledové. Ambrosio hleděl na druhdy ušlechtilou a majestátní podobu, proměněnou teď v mrtvolu – chladnou, necitelnou a nechutnou.

Sotva ten hrůzný čin dokonal, uvědomil si nesmírnost svého zločinu. Chladný pot mu orosil údy; oči se mu zavřely, dopotácel se ke křeslu a klesl do něho skoro stejně neživý jako nešťastnice ležící mu u nohou. Z toho stavu ho vyburcovala nutnost útěku a nebezpečí, že by byl přistižen v Antoniině bytě. Netoužil už ze svého dokonaného zločinu těžit. Antonia se mu najednou znechutila. Smrtelný chlad vystřídal onen žár, který mu prve háral v hrudi. Nenapadaly ho jiné myšlenky než na smrt a vinu, na dnešní hanbu a zítřejší trest. Štván

výčitkami svědomí a strachem přichystal se k útěku; hrůza mu však neochromila soudnost natolik, aby mu zabránila provést nezbytná opatření, jimiž pamatoval na svou záchranu. Vrátil polštář na lůžko, sebral kusy svého oděvu a s osudným talismanem v ruce vykročil nejistým krokem ke dveřím. Vyjevený hrůzou si představoval, že mu v útěku chce zabránit celý legion fantomů. Kamkoli se vrtl, zdálo se mu, že mu leží v cestě znetvořená mrtvola, a dlouho trvalo, než se konečně dostal ke dveřím. Čarovná myrta znovu zapůsobila: dveře se otevřely a mnich seběhl se schodů. Do opatství se dostal nepozorovaně, a když se zavřel ve své cele, propadl celou duší mukám marných výčitek a děsu z hrozícího odhalení.

Kapitola IX

*Vy mrtví, což z vás nikdo ze soucitu
nám pozůstalým neodeštre roušku?
Kéž by se prořek nějaký ten duch
o tom, co jste, a co my brzy budem!
Prý duše zemřelých nám občas předpovědí
hrozící smrt — a je to laskavost,
zabušit na poplach.
— BLAIR*

Ambrosio se otrásl, když si uvědomil své rychlé pokroky v nepravosti. Nesmírný zločin, který právě spáchal, ho naplnil opravdovou hrůzou. Viděl zavražděnou Elvíru ustavičně před očima a trpěl za svou vinu mukami svědomí. Čas však tyto dojmy značně oslabil; uplynul den, pak druhý, a pořád ještě na něho nepadl ani stín podezření. Beztrestnost ho smířila s vlastní vinou. Začal se duševně sbírat, a tou měrou, jak v něm odumíral strach z prozrazení, věnoval menší pozornost hryzení a výčitkám svědomí. Matylda se snažila ze všech sil uklidnit jeho obavy. Při první zprávě o Elvířině smrti se zdála velice zasažena a společně s mnichem želela katastrofálního výsledku jeho dobrodružství; když však shledala, že jeho rozrušení poněkud opadlo a že je Ambrosio více nakloněn naslouchat jejím argumentům, začala o jeho provinění mluvit mírnějším tónem a přesvědčovat ho, že se neprovinil natolik, jak si sám myslí. Vyložila mu, že pouze využil práva, které příroda dává každému, práva na sebezáchovu; že musela zahynout buď Elvíra, nebo on sám a že její neoblomnost a rozhodná vůle zničit ho ji zaslouženě předurčily za oběť. Pak mu prohlásila, že jelikož se už dřív vystavil Elvířinu podezření, je pro něj vlastně štěstí, že

jí zapečetila rty smrt; její podezření totiž, i bez toho posledního dobrodružství, by pro něho mohlo mít velmi nepříjemné následky, kdyby bylo vešlo ve veřejnou známost. Zbavil se tedy nepřítelkyně, která znala slabiny jeho chování natolik, aby mu byla nebezpečná, a která byla největší překážkou jeho záměrů s Antonií. Těch záměrů, podle Matyldina názoru, neměl zanechávat. Ujišťovala ho, že bez ochrany matčina bdělého dohledu mu dcera snadno padne za kořist, a vypočítáváním i chválou Antoniiných půvabů usilovala, aby v mnichovi znovu roznítla žádost. V té snaze si nemohla vést úspěšněji.

Jako by zločiny, k nimž ho svedla jeho vášeň, jenom rozdmýchaly její prudkost, zatoužil po rozkoši s Antonií víc než kdy předtím. Spoléhal se, že své budoucí viny zatají stejně úspěšně jako ty dosavadní. Ohluchl k tichému hlasu svědomí a rozhodl se ukojit svou touhu za každou cenu. Čekal jenom na příležitost k opakování svého původního plánu, jenomže to už nebylo dosažitelné týmiž prostředky. V prvních záchvatech zoufalství roztránil kouzelnou myrtu na tisíc kousků. A Matylda mu jasně řekla, že už nesmí očekávat další přispění od pekelných mocností, ledaže by byl ochoten přistoupit na jejich obvyklé podmínky. To však Ambrosio nechtěl. Přesvědčil sám sebe, že jakkoli velká je míra jeho nepravostí, pokud si zachová nárok na spásu, nemusí zoufat nad boží milostí. Odmítl tedy důrazně vstoupit do jakéhokoli svazku či smlouvy s ďábelskými silami, a Matylda, když se přesvědčila, že je v tom zatvrzelý, zanechala dalšího naléhání. Nasadila svou vynalézavost k objevení nějakého způsobu, jak Antonii dostat do opatovy moci; netrvalo pak dlouho, a způsob se naskytl sám.

Zatímco se takhle osnovala její zkáza, nebohou dívku ztráta matky těžce postihla. Každého rána po probuzení bylo její první starostí pospíšet do matčiny ložnice. Onoho rána po Ambrosiově osudné návštěvě se probudila později než obvykle; přesvědčila ji o tom zvonkohra z opatství. Vykouzla z lože, přehodila přes sebe

volný oděv a spěchala zjistit, jak se matka vyspala, když náhle zakopla o něco, co jí leželo v cestě. Podívala se dolů. Jaká byla její hrůza, když poznala Elvířinu zsinanou mrtvolu! Hlasitě vykřikla a vrhla se na podlahu. Sevřela neživé tělo do náruče, ucítla, že je smrtelně studené, a s gestem znechucení, které nedokázala potlačit, je opět pustila. Její výkřik vyburcoval Floru, jež jí přispěchala na pomoc. Pohled, který se jí naskytl, ji zdrtil hrůzou; spustila však nárek mnohem hlasitější než Antonia. Její lamentace se rozlehly po celém domě, zatímco její paní, zalykající se hořem, dokázala projevit své zoufalství jenom steny a vzlyky. Flořiny výkřiky brzy dolehly k sluchu domácí, jejíž zděšení a překvapení, když zjistila příčinu toho poplachu, přesáhlo všechny meze. Okamžitě poslala pro lékaře, ale ten po prvním pohledu na mrtvolu prohlásil, že Elvířino vzkříšení se vymyká lékařskému umu. Věnoval se proto péči o Antonii, která jí v té chvíli měla opravdu zapotřebí. Odnесли ji do postele, zatímco se domácí pustila do zařizování Elvířina pohřbu. Stará panna slečna Jacintha byla prostá dobračka, křesťansky účinnivá, přející a zbožná, byla však chabé intelligence a uboze podléhala strachu a pověrám. Třásla se při pomyslení, že by měla strávit noc pod jednou střechou s umrlou. Byla přesvědčena, že by ji Elvířin duch přišel strašit, a neméně si byla jistá, že by ji taková návštěva zabila strachy. Z toho důvodu se rozhodla přespát u sousedky a trvala na tom, aby se pohřeb konal hned nazítří. Poněvadž hřbitov sv. Kláry ležel nejblíže, došlo se k závěru pohřbít Elvíru tam. Slečna Jacintha na sebe vzala všechny výlohy. Nevěděla, v jaké situaci se Antonia octla, ale z šetrného způsobu života, jaký rodina vedla, usoudila, že to není situace nijak skvělá; proto se taky nekojila žádnou nadějí, že se jí ty výlohy vrátí. Tahle úvaha jí však nezabránila postarat se o pohřeb ve vši slušnosti a projevit nešťastné Antonii všemožnou pozornost.

Z pouhého zármutku nikdo neumírá; Antonia to jenom dosvědčila. Její mládí a zdravé tělo jí pomohlo překonat chorobu, do níž

ji matčina smrt uvrhla; nebylo však tak lehké vzpamatovat se z duševního otřesu. Oči se jí ustavičně zalévaly slzami; každá maličkost se jí dotýkala a v srdci jí zjevně zapustila kořeny hluboká melancholie. Nejmenší zmínka o Elvíře, nejběžnější okolnost, která jí připomněla milovanou rodičku, postačila, aby ji vážně rozrušila. Oč bolestnější by bylo její hoře, kdyby věděla, v jakých mukách její matka dodýchala! Nikdo však o nich neměl ani nejmenší podezření. Elvíra trpěla silnými křečemi; předpokládalo se, že si uvědomila jejich počátek a dověkla se do dceřiny ložnice v naději, že tam najde pomoc; přepadl ji však náhlý záchvat, příliš prudký, aby mu ve svém oslabeném stavu byla s to vzdorovat, a vydechla naposledy dříve, než stačila sáhnout po léku, který jí zpravidla ulevoval a který stál na polici v Antoniině pokoji. O tom alespoň byla pevně přesvědčena ta hrstka lidí, která měla o Elvíru zájem. Považovali její smrt za přirozenou a všichni na ni záhy zapomněli, až na Antonii, která měla příliš mnoho důvodů želet matčiny smrti.

Antoniino postavení bylo vskutku dosti obtížné a nepříjemné. Octla se sama uprostřed zhýralého a nákladného města; byla na tom špatně s penězi a ještě hůře s přáteli. Její teta Leonella byla dosud v Kordově a Antonia neznala její adresu. Od markýze de las Cisternas neměla žádné zprávy. Pokud šlo o Lorenza, vzdala se dávno myšlenky, že by se o ni v srdci zajímal. Nevěděla, na koho se ve svých rozpacích obrátit. Ráda by se byla poradila s Ambrosiem, ale měla na paměti matčin příkaz co možná se mu vyhýbat, a poslední rozhovor s Elvírou o této věci jí dostatečně osvětlil jeho záměry, aby propříště vůči němu byla ve střehu. Všechna matčina varování ji však pořád ještě nedokázala přimět, aby o opatovi změnila své dobré mínění. Dosud měla pocit, že ke svému štěstí potřebuje jeho přátelství a společnost; hleděla na jeho slabosti předpojatýma očima a nemohla se přimět k víře, že opravdu usiluje o její zkázu. Nicméně Elvíra jí jasně přikázala upustit od styků s ním a Antonia její nařízení příliš respektovala, než aby se mu vzepřela.

Nakonec se rozhodla obrátit se pro radu a ochranu na markýze de las Cisternas jako na svého nejbližšího příbuzného. Vylíčila mu v dopise své zoufalé postavení, poprosila ho, aby se slitoval nad dcerou svého bratra, vyplácel jí dál Elvířinu penzi a dovolil jí vrátit se na svůj starý hrad v Murcii, který jí byl až dosud útočištěm. Když dopis zapečetila, svěřila jej věrné Floře, jež se okamžitě vydala splnit uložené poslání. Jenomže Antonia se narodila pod nešťastnou hvězdou. Kdyby se byla na markýze obrátila jenom o den dřív, byla by jako jeho neteř, blízko hlavy rodiny, unikla všem pohromám, které jí teď hrozily. Raymond se stále chystal ujmout se příbuzných, ale zprvu naděje na tlumočení té nabídky ústy Agnesinými a potom jeho zoufalství nad ztrátou milované nevěsty, jakož i vážná choroba, která ho na nějaký čas upoutala na lůžko, ho vedly k tomu, že den za dnem odkládal úmysl poskytnout útočiště vdově po svém bratrovi. Pověřil Lorenza, aby ji štědře vybavil penězi, ale Elvíra, nechtějíc se tomuto šlechtici zavázat, jej ujistila, že v tom okamžiku žádné peněžní přispění nepotřebuje. Proto markýzovi vůbec nepřišlo na mysl, že by nepatrné zdržení z jeho strany mohlo někoho přivést do svízelné situace, a jeho vlastní bolest a rozrušení to opomenutí mohly omluvit.

Kdyby byl věděl, že Elvířina smrt zanechala její dceru bez přátel a bez ochrany, byl by nepochybně podnikl kroky, které by ji zajistily před jakýmkoli nebezpečím. Antonii však takové štěstí nebylo souzeno. Poslala svůj list do paláce rodu de las Cisternas druhý den po Lorenzově odjezdu z Madridu. Markýz tehdy propadl první křeči zoufalství, přesvědčen, že Agnes opravdu není mezi živými; blouznil v deliriu, a jelikož jeho život visel na vlásku, nikdo se mu nesměl přiblížit. Floře bylo řečeno, že markýz není schopen vyřizovat dopisy a že jeho osud je pravděpodobně otázkou několika hodin. S tou neuspokojivou odpovědí se musela vrátit ke své paní, která se tak octla v horších nesnázích než kdy předtím.

Flora se slečnou Jacinthou se ji pokusily utěšit. Slečna Jacintha ji prosila, ať se uklidní, že pokud bude Antonia chtít zůstat u ní, bude se k ní Jacintha chovat jako ke své vlastní dceři. Když si Antonia uvědomila, že k ní ta dobráčka opravdu přilnula, utěšilo ji poněkud pomyšlení, že má na světě alespoň nějakou přítelkyni. Pak jí doručili dopis, adresovaný Elvíře. Antonia poznala písmo Leonelly, a když dopis s radostí otevřela, našla podrobný popis tetiných dobrodružství v Kordově. Leonella sestře psala, že získala dědictví, ztratila srdce a výměnou za ně dostala srdce nejroztomilejšího ze všech lékárníků v minulosti, v přítomnosti i v budoucnosti. Dodala, že přijede do Madridu v úterý večer a doufá, že bude mít to potěšení představit svého *caro sposo* osobně. Třebaže tetiny vdavky Antonii zdaleka nepotěšily, zaradovala se z Leonellina brzkého návratu. Těšila se, že o ni bude opět pečovat příbuzná. Pokládala totiž za krajně nevhodné pro mladou ženu, aby žila mezi naprosto cizími lidmi, aby ji nikdo nevedl k správnému chování a neochránil ji před urážkami, jimž byla ve své bezbrannosti vystavena. A tak tedy netrpělivě čekala na úterní večer.

Konečně nadešel. Antonia napjatě naslouchala hrčení kočárů projíždějících ulic. Žádný z nich nezastavil. Připozdilo se, ale Leonella se neobjevila. Antonia se přesto rozhodla zůstat vzhůru a vyčkat tetina příjezdu. Slečna Jacintha s Florou trvaly přes její protesty na tom, že počkají také. Hodiny se pomalu a nudně vlekly. S Lorenzovým odjezdem z Madridu ustaly noční serenády; Antonia nadarmo doufala, že uslyší obvyklé kytary pod oknem. Vzala tedy svou kytaru a zahrála několik akordů, hudba však pro ni ten večer neměla žádný půvab, takže nástroj brzy uložila zpátky do pouzdra. Zasedla k vyšívacímu rámu, ale nic se jí nedařilo; ztrácela hedvábička, nit se každou chvíli trhala a jehly jí klouzaly tak obratně z prstů, jako by byly živé. Nakonec jí skápla kapka vosku ze svíce na její oblíbený věneček fialek. To ji dočista rozladilo, takže odhodila jehlu a nechala vyšívání vyšíváním. Jako z udělání ji ten večer nic nedokázalo zabavit. Propadla splínu a zanášela se bezvýslednými tužbami, aby už teta byla tady.

Když tak přecházela s malátným výrazem sem a tam po pokoji, padl jí pohled na dveře do bývalé ložnice matčiny. Uvědomila si, že tam je Elvířina knihovnička, a napadlo ji, že tam snad najde nějakou knížku, která by ji rozptýlila, než Leonella přijede. Vzala tedy se stolu svíci, prošla komorou a vešla do sousední ložnice. Když se rozhlédla kolem, vynořilo se jí na tisíc bolestných vzpomínek. Vkročila sem poprvé od matčiny smrti. Naprosté ticho vládnoucí v pokoji, holé lože zbavené pokrývek a polštářů, neveselý krb, na němž stála vyhaslá lampa, a pár skomírajících květin na okně, o které od Elvířiny smrti nikdo nepečoval, to všechno Antonii naplnilo melancho-lickou bázni. Noční tma ten pocit ještě znásobila. Antonia postavila svíci na stůl a klesla do široké lenošky, v níž viděla tisíckrát sedávat matku. Už ji tam nikdy neuvidí! Po lících jí stékal bezděčný proud slz a oddala se smutku, který se čím dál víc prohluboval.

Zahanbena svou slabostí nakonec vstala a začala hledat to, co ji na tuhle truchlivou scénu vlastně přivedlo. Malá sbírka knih stála srovnána na několika policích. Antonia si je prohlížela, nenacházejíc nic, co by ji zaujalo, až jí konečně padl do ruky svazek starých španělských balad. Přečetla si pár veršů jedné z nich. Probudily její zvědavost. Posadila se s knihou, aby se do nich začetla v pohodlí. Přistříhla knot svíce, která pomalu dohořívala, a přečetla si tuto baladu:

*Alonzo smělý
a krásná Imogen*

*Líbezná děva a válečník skvělý
se na louce setkali zrána;
jak na sebe hleděli, láskou se chvěli;
ten rytíř se jmenoval Alonzo Smělý
a Imogen krásná ta panna.*

„Ach, nejvíc mě,“ jinoch děl, „nejvíc mě mrzí,
že zítra mi nebudeš blízka,
až já budu v poli, ty setřeš si slzy,
a najde se jiný a ruku tvou brzy
si bohatší nápadník získá.“

„Ach, zaplaš, můj Alonzo, zaplaš ty stíny,“
tak pravila Imogen krásná;
„i kdyby tě pohřbili do černé hlíny,
já přísahám při Panně, nebude jiný,
s kým Imogen byla by šťastná.“

Jestliže svedena chtivými spády
má láska se někdy snad zvrhne,
dej Bože, ať za trest mé pýchy a zrady
tvůj duch se pak objeví za mými zády,
ať nad svojí nevěstou ujme se vlády
a do hrobu s sebou mě strhne!“

Pak hrdina pospíchal do Země svaté
a milenka propukla v lkání;
však rok sotva minul — a tady to máte:
pan baron oděný v brokáty zlaté
stál u vrat a počkal si na ni.

A dary a jměním a skvělostí stavu
si tak s ní dovedl zahrát,
až oči jí oslnil, spletl jí hlavu
a svedl ji vyhlídkou na světskou slávu
a domů si odvez ji na hrad.

*Kněz požehnal sňatku — a nepili vodu,
když číše se prázdnily ke dnu,
a tabule úpěly pod tíží chodů
a dosud šumělo veselí hodů,
když hodiny odbily jednu.*

*Tu Imogen krásná si s úžasem všímá,
že cizí kdos vedle ní sedí,
že nemluví, nehne se, očima svýma
se strašlivým výrazem dívá se zpříma,
jen na ni skrz štěrbiny hledí.*

*Měl brnění černé jak perutě běsů
a tyčil se do strašné výše,
a hned bylo po smíchu, kvasu a plesu,
i psi, když ho viděli, stáhli se v děsu
a svíce hned potuchly tiše.*

*Všem do srdcí vkradla se tíseň a sami
též seděli němí a bledí,
až nevěsta hlesla: „Ač nejste náš známý,
ted', pane rytíři, těšte se s námi
a zvedněte laskavě hledí.“*

*A cizinec poslechne; svit ještě víc hasne,
když pomalu hledí své zvedá.
Ach Bože! Ten pohled! Vše trne a žasne,
když před zraky zděšené Imogen krásné
ted' lebka se zjevila bledá!*

*Vše vykřiklo, každý se odvrací maní
před hrůzou té umrlčí hlavy:*

*rej červů se svíjí a vrhá se na ni
a hemží se lebce kol očí a skrání
a přízrak vtom nevěstě praví:*

*„Ty proradná, vzpomeň si, už mě máš tady!
Tys řekla: Jestli se zvrhne
tvá láska, ať za trest tvé pýchy a zrady
můj duch nad svou nevěstou ujme se vlády
a do hrobu s sebou tě strhne!“*

*A sotva to dořekl, hned se jí chopí
a sevře ji, aby ji odnes,
a do jícna země se s kořistí stopí,
že po krásné Imogen nezbylo stopy
a nikdo ji nenašel podnes.*

*I baron žil krátce; a kronika říká,
že hrad jeho pustý je dosud,
že Imogen za svoji zradu tam pyká
a trápí se, nařiká, vzdychá a vzlyká
a proklíná smutný svůj osud.*

*Prý čtyřikrát do roka v půlnoční chvíli,
když spánek nám uzamkne oči,
se zjeví co nevěsta, přízrak co bílý,
s tím kostlivcem strašným a sténá a kvílí,
když rytíř s ní v kole se točí.*

*Prý o nápoj z lebek tam spolu se dělí
a strašidel smečka strašná
jim připíjí krví a sbor jejich znělý*

*se rozléhá: „Na zdraví, Alonzo Smělý
a nevěrná Imogen krásná!“*

Četba toho příběhu málo přispěla k rozptýlení Antoniiny trudnomyslnosti. Měla od přírody silný sklon ke všemu tajuplnému a její chůva, která pevně věřila ve strašidla, jí v dětství vyprávěla tolik příšerných historek toho druhu, že všechna Elvířina snaha vymýtit jejich vliv z dceřiny mysli selhala. Antonia dosud podléhala pověřčivým předsudkům; často propadala hrůze, a když pak objevila její přirozenou a bezvýznamnou příčinu, rděla se studem nad vlastní slabostí. Při takovém založení ji právě přečtená balada stačila poděsit a poplašit. Pozdní hodina společně s prostředím to jenom posílily. Byla hluboká noc a Antonia byla sama, v pokoji, kde donedávna žila její nebožka matka. Venku vládl bezútěšný bouřlivý nečas; kolem domu vyl vítr, dveře drkotaly ve stěžejích a do oken šlehal lijavec. Nic jiného nebylo slyšet. Svíce, která zatím dohořela až k svícnu, vyprskla občas plamenem a ozářila pokoj ponurým světlem; vzápětí však plamen znovu potuchl a zdálo se, že co chvíli zhasne. Antonii se vzrušeně rozbušilo srdce; oči jí ustrašeně těkaly po okolních předmětech, když je třaslavý plamínek na okamžik ozářil. Pokusila se vstát z lenošky, ale ruce i nohy se jí rozechvěly tak silně, že nebyla mocna pohybu. Zavolala tedy Floru, která seděla v blízkém pokoji, vzrušením se jí však zadrhl hlas a její výkřiky odumřely v nezřetelném mumlání.

Setrvala v tom stavu nějakou chvíli, než její strach začal pomíjet. Snažila se vzpamatovat a sebrat tolik sil, aby vyšla z pokoje. Náhle se jí zdálo, že nablízku uslyšela tichý vzdech. Ta představa ji znovu oslabil. Zvedla se už zatím napůl z lenošky a sahala právě po svícnu na stole. Domnělý vzdech ji však zarazil. Stáhla ruku zpátky a opřela se o lenoch křesla. Vystrašeně naslouchala, ale nic víc neslyšela.

„Milosrdný bože!“ řekla si. „Co jsem to jen slyšela? Ošálil mě sluch, nebo co to bylo doopravdy?“

Z úvah ji vytrhl sotva slyšitelný hlas ode dveří; znělo to, jako by někdo šeptal. Antonia se vyplašila ještě víc, věděla však, že dveře jsou na petlici, a to pomyšlení ji poněkud uklidnilo. Jenomže petlice se najednou tiše zvedla a dveře se opatrně pohnuly sem a tam. Přemíra hrůzy propůjčila Antonii sílu, kterou do té chvíle nevládla. Prudce se vrhla ke dveřím do komory, kudy mohla projít do pokoje, kde předpokládala Floru se slečnou Jacinthou. Nedostala se však ani do polovičky místnosti, když se petlice zvedla podruhé. Antonia se mimovolně ohlédla. Dveře se pomalu, pomaličku otočily ve stězejích a na prahu se objevila vysoká, hubená postava, zahalená od hlavy až k patě do bílého rubáše.

Antonia při pohledu na to zjevení ustrnula; zůstala stát jako zkamenělá uprostřed místnosti. Záhadná postava pokročila vážně a odměřeně ke stolu. Skomírající svíce se při jejím přiblížení zatřepetala modrým a melancholickým plamínkem. Nad stolem visely nevelké hodiny; podle ručiček táhlo na třetí. Postava zůstala stát proti hodinám; zvedla pravou paži a ukázala na ručičky, pozorujíc přitom vážným pohledem Antonii, která němě a nehybně čekala, co se bude dít dál.

Postava v tom postoji setrvala nějakou chvíli, dokud hodiny nezačaly odbíjet. Když jejich hlas dozněl, neznámá pokročila ještě blíž k Antonii.

„Ještě tři dni,“ ozvala se slabým, dutým a hrobovým hlasem; „ještě tři dni a setkáme se znovu!“

Antonia se při těch slovech zachvěla. „Setkáme se znovu?“ vypravila ze sebe konečně. „Kde se setkáme? A s kým se to setkám?“

Postava ukázala jednou rukou k zemi a druhou si zvedla roušku, která jí zastírala tvář.

„Všemohoucí bože! Maminka!“

Antonia vykřikla a skácela se jako podťatá k zemi.

Výkřik vyburcoval slečnu Jacinthu, která se zaměstnávala ve vedlejším pokoji; Flora totiž právě sešla dolů pro olej do lampy, u níž

seděly. Jacintha proto pospíšila Antonii na pomoc sama a k svému velikému úžasu ji našla ležet na zemi. Zvedla ji do náruče, dovlekla ji do její ložnice a uložila ji na lůžko, dosud v bezvědomí. Pak jí začala omývat spánky, třít jí ruce a vůbec užila všech možných prostředků, aby ji přivedla k sobě. S jistými potížemi se jí to podařilo. Antonia otevřela oči a nepříčetně se rozhlédla kolem sebe.

„Kde je?“ zvolala rozechvělým hlasem. „Je pryč? Jsem v bezpečí? Promluvte na mne! Utěšte mě! Ach promluvte na mne, pro boha svatého!“

„V bezpečí? Před kýmpak, děvenko?“ opáčila ohromená Jacintha. „Copak vás tak vyplašilo? Kohopak se to bojíte?“

„Za tři dni! Řekla mi, že za tři dni se znovu setkáme; slyšela jsem ji na vlastní uši. Viděla jsem ji, slečno Jacintho, před chvílíčkou jsem ji viděla!“

A vrhla se slečně Jacinthě na prsa.

„A kohopak jste viděla?“

„Maminčina ducha!“

„Kristeježíši!“ vyhrkla Jacintha, pustila Antonii na polštář, uskočila od lůžka a utekla všechna ohromena z pokoje.

Když se hnala dolů se schodů, potkala vracející se Floru. „Běž ke své paní, Floro,“ pobídla ji. „Dějí se tu divné věci. Jsem nejnešťastnější žena na světě! Mám dům plný strašidel a umrlců a bůhsámví čeho ještě, třebaže se určitě nenajde nikdo, kdo by si v takové společnosti liboval míň než já. Běž si jen za doňou Antoníí, Floro, a já si půjdu po svých.“

S těmi slovy pokračovala v cestě k domovním dveřím, otevřela je a rozběhla se ke kapucínskému opatství, kam urazila většinu cesty, aniž si dopřála času, aby si přehodila závoj. Flora zatím pospíchala do ložnice své paní, překvapena a vyplašena Jacinthiným ohromením. Našla Antonii na loži v bezvědomí. Použila k jejímu vzkříšení týchž prostředků jako prve Jacintha, ale když zjistila, že se její paní vzpomíná vždycky jen na kratičko mezi dvěma návaly

mdloby, poslala co nejrychleji pro lékaře. Zatímco čekala na jeho příchod, svlékla Antonii a uložila ji do postele.

Jacintha téměř beze smyslů hrůzou běžela ulicemi nedbajíc bouře a nezastavila, dokud nedoběhla k bráně opatství. Hlasitě zazvonila na zvonec, a sotva se objevil vrátný, požádala o dovození, aby směla mluvit s představeným. Ambrosio se právě radil s Matyldou, jak se dostat k Antonii. Poněvadž příčina Elvířiny smrti zůstala utajena, nabyl přesvědčení, že zločinům nejde v patách trest tak rychle, jak ho kdysi učili mnichové a jak tomu sám až doposud věřil. To přesvědčení ho vedlo k rozhodnutí Antonii zničit, neboť nebezpečí a obtíže, s nimiž byla spojena rozkoš, kterou s ní zamýšlel užít, jenom rozněcovaly jeho vášně. Toho dne se mnich už jednou pokusil získat k Antonii přístup, avšak Flora ho odbyla způsobem, který ho přesvědčil, že všechny příští pokusy jsou marné. Elvíra se totiž byla věrně služce svěřila se svým podezřením, požádala ji, aby nikdy Ambrosia neponechávala s Antonií o samotě, a pokud možná zabránila jejich setkání vůbec. Flora jí slíbila, že se tím bude řídit, a plnila Elvířin příkaz do písmene. Odmítla toho dopoledne Ambrosiovu návštěvu, ačkoli Antonii o tom nic neřekla. Opat si uvědomil, že je vyloučeno, aby svou milovanou uviděl čestným způsobem, takže tu noc trávil s Matyldou vymýšlením nějakého plánu, který by vedl ke zdárnějšímu výsledku. A právě v takových úvahách ho zastal laický bratr, jenž vstoupil do opatovy cely, a oznámil mu, že by s ním chtěla na chvíli mluvit jakási žena, která se představila jako Jacintha Zunigová.

Ambrosio nebyl vůbec v náladě, aby návštěvnici vyhověl. Rozhodně odmítl a řekl laickému bratrovi, aby tu neznámou osobu odkázal na druhý den ráno. Matylda ho přerušila. „Přijmi tu ženu,“ pošeptala mu; „mám k tomu své důvody.“

Opat ji poslechl a prohlásil, že hned přijde do hovorny. S tou odpovědí laický bratr odešel. Sotva Ambrosio zůstal s Matyldou o samotě, zeptal se jí, proč na něm chce, aby se s tou Jacinthou setkal.

„Je to Antoniina domácí,“ odpověděla Matylda. „Mohla by ti být užitečná; podívejme se jí na zoubek a zjistíme, co ji sem přivádí.“

Odebrali se společně do hovorny, kde Jacintha na opata už čekala. Měla vysoké mínění o jeho zbožnosti a ctnosti a v přesvědčení, že má velkou moc nad ďáblem, považovala pro něho za maličkost zapudit Elvířina ducha až někam do Rudého moře. V této víře se také do opatství vypravila. Jakmile mnich vstoupil do hovorny, padla na kolena a začala se svým příběhem.

„Ach důstojný otče! Takové neštěstí! Taková hrůza! Nevím, kam se vrtnout, a jestli mi nepomůžete vy, určitě se z toho zblázním. Svět ještě neviděl takovou nešťastnici, jako jsem já! Dělal jsem všechno možné, abych se té hrůze vyhnula, ale všechno bylo málo. Co mi bylo platné modlit se čtyřikrát denně růženec a zachovávat všechny předepsané pusty v kalendáři? Co mi byly platné ty tři pouti ke sv. Jakubovi z Compostelly a moje odpustky od papeže, za které jsem zaplatila tolik, že by to vykoupilo i Kainův hřích? Na nic mi to nebylo! Všechno mi jde nazadarmo a jenom Pánbíček ví, jestli se to zase někdy rozšmodrchá! Posud'te to sám, vaše svatosti! Nájemnice mi umře v křečích. Z čisté křesťanské lásky ji dám pohřbít na svoje vlastní útraty – ne proto, že by byla moje příbuzná nebo že by mi z její smrti koukal jediný dukát. Nic jsem z toho neměla, takže jistě chápete, důstojný otče, že mi na jejím životě ani smrti za mák nezáleželo. Ale abych neodbíhala a vrátila se k tomu, čím jsem začala – vystrojila jsem jí pohřeb, ve vší slušnosti a počestnosti, a stálo mě to pěkné peníze, jakože je Pánbůh nade mnou! A co byste myslel, jak se mi ta paní za mou dobrotu odvděčuje? Tím, že nechce klidně spát ve své pohodlné jedlové truhle, jak se na mírumilovného a pořádného ducha sluší a patří, ale chodí mě strašit, mě, která o ni vůbec nestojím. Namouduši, klidně si přijde a potlouká se mi o půlnoci po domě, protáhne se klíčovou dírkou do ložnice své dcery a vyděsí tu chudinku, div jí z toho nepřeskočilo! I když je duch, měla by vědět, jaká je to nevychovanost cpát se do domácnosti,

kam ji nikdo nezve. Jenomže pro mě, důstojný otče, z toho zkrátka a dobře vyplývá jenom jedno: když mi chodí domů ona, nemůžu tam zůstat já. Takové návštěvy prostě nesnáším, to teda ne. Vidíte, vaše blahoslavenosti, že bez vaší pomoci jsem zničená a vyřízená na věky věků. Budu se muset z domu vystěhovat, jenomže ho nikdo nekoupí, až se doví, že tam straší, a pak budu v pěkné bryndě. Já ubožačka! Co si počnu? Co se mnou bude?“

Hořce se rozplakala, lomila rukama a prosila opata o jeho názor v té věci.

„Opravdu, dobrá ženo,“ odpověděl mnich, „těžko vám mohu pomoci, když nevím, co vás tak trápí. Zapomněla jste mi povědět, co se vlastně stalo a co ode mne chcete.“

„Ať se propadnu!“ zvolala Jacintha. „Vaše svatost má pravdu! Abych to teda pověděla krátce. Umřela mi nedávno nájemnice, moc hodná ženská, to zase musím uznat, pokud jsem ji znala, i když jsem ji neznala moc. Držela si mě, jak se říká, od těla; nosila nos hodně nahoru, a když jsem si na ni troufala promluvit, zatvářila se vždycky, že mi z toho bylo kapku nanic – Pánbůh mi to odpust', že to tak říkám! Ale přestože ze sebe dělala větší honoraci, než si mohla dovolit, a koukala na mě tak svrchu (třebaže, pokud mám dobré zprávy, pocházím z právě tak dobrých rodičů jako ona, ať se tvářila, jak chtěla; její otec totiž byl švec v Kordově a můj byl kloboučník v Madridu – jo, a náramně dobrý kloboučník, abych vám řekla), tak teda přes všechnu svou pýchu to byla tichá a dobře vychovaná osoba, že bych si lepší nájemnici ani nemohla přát. Tím spíš se divím, že nespí klidně v hrobě, jenomže komu se dá na tomhle světě věřit? Co mě se týče, nikdy jsem nezažila, že by udělala nějakou nepřístojnost, leda ten pátek, než umřela. Abych řekla pravdu, moc mě to tenkrát pobouřilo, když jsem ji viděla okusovat kuřecí křidýlko. ‚Jakže, slečno Floro,‘ povídám (Flora totiž, aby vaše úctyhodnost ráčila vědět, je nebožčina služka), ‚jakže, slečno Floro, povídám teda, ta vaše paní jí v pátek maso? Ale, ale! Počkejte si na ty následky a pak

si vzpomeňte, že vás slečna Jacintha varovala!’ Zrovna tak jsem jí to tenkrát řekla, ale bylo to, jako bych hrách na stěnu házela! Nikdo na mě nedal, a Flora, která je kapku drzá a hubatá (tím hůř pro ni, jářku), mi odsekla, že jíst kuře není o nic větší hřích než jíst vejce, ze kterého to kuře pochází – dokonce tenkrát prohlásila, že kdyby si její paní zakousla kus špeku, nebyla by tím o nic blíž zatracení. Chraň nás Pánbůh! Chuděra zabeďněná hříšná! Namouduši, vaše svatosti, roztrásla jsem se při takovém rouhání a čekala jsem, že se každou chvíli otevře země a pohltí ji i s tím kuřetem; abyste totiž věděl, ctihodný otče, že při tom našem rozhovoru držela v ruce talíř s tím dotýčným pečeným ptákem, a bylo to kuřátko jedna radost, to se zas musí nechat – jenom se rozsejpalo, protože jsem na jeho pečení dohlížela já osobně. Kuřátko z mého vlastního chovu, aby vaše svatost ráčila vědět, s masíčkem bílým jako vaječná skořápka, jak mi to řekla sama doña Elvíra. ‚Slečno Jacintho,‘ povídá spokojeně, protože abych pravdu řekla, na mě byla vždycky hrozně zdvořilá –“

V tom okamžiku Ambrosiovi došla trpělivost. Poněvadž dychtil vyslechnout Jacinthinu záležitost, která se zřejmě nějak týkala Antonie, div nevyletěl z kůže, když poslouchal sáhodlouhé rozklady upovídané staré panny. Skočil jí do řeči a prohlásil, že jestli mu okamžitě nepoví, oč jí jde, a neskoncuje s tím rychle, odejde z hovorny a nechá ji, ať si ze svých potíží pomůže sama. Dosáhl tím zamýšleného výsledku. Jacintha mu všechno vypověděla tak stručně, jak jen dokázala, přesto však její vyprávění bylo natolik rozvláčné, že Ambrosio musel sebrat všechnu trpělivost, aby vydržel až do konce.

„A tak, vaše úctyhodnosti,“ řekla Jacintha, když mu dopodrobna pověděla o Elvířině smrti a pohřbu – „a tak, vaše úctyhodnosti, jakmile jsem uslyšela ten výkřik, odložila jsem práci a pospíchala jsem do ložnice doni Antonie. Když jsem tam nikoho nenašla, prošla jsem do vedlejšího pokoje, ale musím se přiznat, že jsem se kapku bála, poněvadž právě v tom pokoji spávala doña Elvíra. Přesto jsem

vešla dovnitř a našla jsem slečnu nataženou na podlaze, studenou jako kámen a bílou jako plátno. Překvapilo mě to, jak si vaše svatost jistě dovede představit, ale jak jsem se roztřásla – Pánbůh s námi! – když jsem vedle sebe uviděla vysokánskou postavu s hlavou až do stropu! Obličej měla jako doña Elvíra, to přiznávám, ale z úst jí šlehaly plameny, ruce měla spoutané těžkými řetězy, které příšerně řinčely, a místo vlasů se jí na hlavě kroutili samí hadi, tlustí jako moje ruka. Vyděsilo mě to, pravda, a začala jsem se modlit Zdrávas Maria, ale postava mě přerušila, třikrát zhluboka zasténala a zaburácela strašným hlasem: „Ach, to kuřecí křídylko! Za to teď musím pykat!“ Sotva to dořekla, otevřela se země a strašidlo se propadlo; zahřmělo přitom a pokoj se naplnil sirným čmoudem. Jakmile jsem se z toho leknutí vzpamatovala, vzkřísila jsem doňu Antonii, a ta mi řekla, že vykřikla, když uviděla matčina ducha (a měla opravdu proč křičet, chudinka – já na jejím místě bych byla vykřikla desetkrát hlasitěji). Hned mě napadlo, že jestli někdo může to strašidlo zažehnat, je to jenom vaše ctihodnost. A tak za vámi honem spěchám a prosím vás, abyste mi přišel vykropit dům svěcenou vodou a zahnal to zjevení až do Rudého moře.“

Ambrosio užasl nad tou zvláštní historkou, které nemohl uvěřit. „A doña Antonia toho ducha uviděla také?“ zeptal se.

„Tak jasně, jako vidím já vás, důstojný otče.“

Ambrosio se na okamžik odmlčel. Naskýtala se mu příležitost získat k Antonii přístup, ale váhal využít jí. Pověst, které se v Madridu těšil, mu dosud byla drahá, a od té doby, co pozbyl ctnosti ve skutečnosti, mu připadalo tím cennější alespoň její zdání. Uvědomoval si, že jestli veřejně poruší své pravidlo nevycházet nikdy z opatství, ubere to mnoho jeho domnělé přísnosti zásad. Při návštěvách u Elvíry vždycky pečlivě dbal, aby si před služebnictvem zastřel tvář; až na paní, na dceru a na věrnou Floru ho nikdo v domě neznal pod jiným jménem než otec Jeroným. Věděl, že jestliže vyhoví Jacinthině žádosti a půjde s ní do jejího domu, nedá se takové

porušení pravidla zatajit. Jeho touha spatřit Antonii však zvítězila; doufal dokonce, že výjimečnost téhle příhody ho v očích Madridu ospravedlní. Proto se rozhodl využít příležitosti poskytnuté mu náhodou, ať to bude mít jakékoli následky. Výmluvný pohled Matyldin ho v tom jenom utvrdil.

„Dobrá ženo,“ řekl Jacinthě, „vykládáte mi něco tak zvláštního, že se mi tomu ani nechce věřit, ale přesto vám vyhovím. Zítra po ranní pobožnosti mě můžete čekat ve svém domě; prozkoumám pak, co pro vás mohu udělat, a jestli to bude v mé moci, zbavím vás těch nevíтанých návštěv. Ted' běžte domů a mír vás provázej!“

„Domů!“ vykřikla Jacintha. „Já a domů! Za nic na světě nepřekročím svůj práh, leda pod vaší ochranou. Chraňbůh! Ta nebožka by mě mohla potkat na schodech a strhnout mě s sebou mezi dábly! Že jsem si já nevzala toho mladého Melchiora Basca, když mě žádal o ruku! Byla bych aspoň měla ochránce, kdežto takhle jsem sama a nepotká mě nic než neštěstí a protivenství. Zaplaťpánbůh, že ještě není pozdě na pokání! Šimon Gonzales si mě vezme, když jenom kývnu, a jestli se dožiju zítřka, vdám se za něj v tu ránu. Budu mít manžela, to je jednou jisté; zbláznila bych se strachy, kdybych měla spát sama, když mi ted' v domě straší. Ale ted', proboha, pojďte se mnou, důstojný otče! Nebudu mít pokoj, dokud to strašidlo nezažehnáte, a chudák dona Antonia taky ne. Děvenka drahá, je na tom strašně špatně, nechala jsem ji v hrozných křečích a pochybuju, že se z toho leknutí tak brzy vzpamatuje.“

Fráter sebou trhl a skočil jí do řeči: „V křečích, říkáte? Antonia v křečích? Ved'te mě, dobrá ženo, půjdu s vámi okamžitě.“

Jacintha trvala na tom, aby se vyzbrojil kroupkou svěcené vody, a on jejímu přání vyhověl. Stará panna, cítíc se pod jeho ochranou v bezpečí, i kdyby ji napadl celý legion duchů, zahrnula mnicha díky a společně se vydali do ulice Strada di San Iago.

Přízrak zapůsobil na Antonii tak silně, že lékař pokládal první dvě či tři hodiny její život za ohrožený. Když se potom záchvaty přestaly

tak často opakovat, změnil názor; prohlásil, že postačí, aby zůstala v klidu, a dal připravit lék, který jí měl utišit nervy a poskytnout jí odpočinek, jehož měla tolik zapotřebí. Pohled na Ambrosia, který se náhle s Jacinthou objevil u jejího lože, značně přispěl ke zkonejšení jejích zjitřených smyslů. Elvíra jí přece jen dost nevysvětlila povahu opatových zámyslů, aby dívku natolik neznalou světa přesvědčila o nebezpečí vyplývajícím z téhle známosti. V tom okamžiku, kdy ji dosud ovládala hrůza z právě přestálého výjevu a kdy se bála pomyslet na to, co jí duch předpověděl, potřebovala Antonia veškerou útěchu přátelství a náboženství, takže opata přijala se zdvojenou náklonností. Silná předpojatost v jeho prospěch, kterou pocítila, když ho prvně spatřila, ji dosud neopustila; představovala si, ačkoliv nevěděla proč, že jeho přítomnost ji ochrání před každým nebezpečím, urážkou i neštěstím. Vroucně mu poděkovala za návštěvu a svěřila se mu s příhodou, která ji tolik vyděsila.

Opat vynaložil veškerou výmluvnost, aby ji povzbudil a přesvědčil ji, že to všechno byl jenom klam předrážděné obrazotvornosti. Samota, v níž strávila večer, noční tma, kniha, kterou četla, i pokoj, kde seděla, to všechno se podílelo na jejím preludu. Zesměšnil jí představu duchů a uvedl pádné argumenty na důkaz klamnosti takových myšlenek. Jeho slova ji uklidnila a utěšila, ale nepřesvědčila. Nemohla uvěřit, že by ten přízrak byl pouhým výtvozem fantazie: každá podrobnost se jí vtiskla do paměti příliš pevně, aby si mohla lichotit, že si to všechno sama vymyslela. Trvala na tom, že opravdu viděla matčina ducha, že slyšela ohlášení svého vlastního konce, a prohlásila, že nikdy neopustí lůžko živá. Ambrosio jí poradil, aby se takovým pocitům neoddávala, a pak se s ní rozloučil se slibem, že nazítří přijde zase. Antonia přijala jeho ujištění se všemi známkami radosti, mnich však jasně viděl, že její společnice se na vše dívá jinak. Flora se úzkostlivě řídila Elvířiným příkazem; bedlivě si všímala všeho, co by mohlo ovlivnit její mladou paní, ke které už léta lnula. Narodila se na Kubě, odjela s Elvírou do Španělska a milovala

slečnu Antonii přímo mateřskou láskou. Dokud dlel opat v pokoji, Flora odtud ani na okamžik nevyšla: střežla každé jeho slovo, každý pohled i každý pohyb. Cítil na sobě ustavičně její podezíravé oči, a u vědomí, že při tak bedlivém dohledu se svými záměry neuspěje, upadal často do zmatku a do rozpaků. Cítil, že Flora pochybuje o čistotě jeho úmyslů – že ho nikdy nenechá s Antoníí o samotě, a v přítomnosti tak bdělé strážkyně se vzdal naděje, že by našel příležitost k ukojení své vášně.

Když vycházel z domu, zastavila ho Jacintha a požádala ho, aby v klášteře odsloužili pár mší za mír Elvířiny duše, o níž nepochybovala, že pyká v očistci.

Slíbil staré panně, že na její žádost nezapomene, ale naprosto si ji získal, když se zavázal, že celou příští noc probdívá ve strašidelném pokoji. Jacinthě se nedostávalo slov dosti výmluvných, aby vyjádřila svou vděčnost, a mnich odešel obtížen jejím blahorečením.

Do opatství se vrátil až za bílého dne. Jeho první starostí bylo vypovědět všechno své důvěrnici. Plál k Antonii vášní příliš upřímnou, aby se ho bolestně nedotkla předpověď její blízké smrti, a chvěl se strachy při pomýšlení, že by měl ztratit bytost tak drahou. Matylda ho v tom ohledu povzbuzovala. Utvrdila ho v argumentech, kterých prve použil sám: prohlásila mu, že Antonii oklamalo šálení smyslů, melancholie, která ji v té chvíli tížila, i její přirozený sklon k pověrčivosti a tajuplnosti. Pokud šlo o sdělení Jacinthino, vyvracela je už jeho nesmyslnost. Opat bez váhání uvěřil, že si Jacintha celou historku sama vymyslela, buď z přestrašenosti, nebo v naději, že ho tak spíš pohne, aby jí vyhověl. Když tak Matylda rozptýlila mnichovy obavy, rozvinula dále svůj plán.

„Ta předpověď i ten duch jsou stejně vymyšlené,“ pokračovala, „ale je na tobě, Ambrosio, aby se domnělá předpověď zdánlivě potvrdila. Antonia musí do tří dnů zemřít pro svět, ale pro tebe musí žít. Její dnešní nemoc a ta její bludná představa dodá věrohodnosti plánu, o kterém už dávno uvažuji, ale který se nedal provést, dokud

jsi k Antonii neměl přístup. Bude tvoje, a nejenom na jednu noc, nýbrž navždycky, nic jí nepomůže všechna ostražitost její dueni; bez omezení se budeš kochat půvaby své milované. Musíš ten plán provést ještě dnes, poněvadž nemáš času nazbyt. Synovec vévody z Mediny Celi se chystá požádat Antonii o ruku; za pár dní ji přestěhuje do paláce jejího příbuzného, markýze de las Cisternas, a tam bude před tebou v bezpečí. Oznámili mi to v době tvé nepřítomnosti moji špehové, kteří mi ustavičně nosí zprávy ve tvém zájmu. Tak tedy poslouchej: existuje šťáva, výtažek z jistých bylin, známých jen několika zasvěcencům, která uvede každého, kdo se jí napije, do stavu přesně podobného smrti. Ať se jí napije Antonia; najdeš snadno způsob, jak jí namíchat několik kapek do léku. Bude to mít za následek, že ji asi na hodinu zachvátí silné křeče, pak jí postupně přestane bít srdce a kolovat krev, obličej jí smrtelně zbledne a každý v ní bude vidět nebožku. Nemá žádné přátele, takže se můžeš bez podezření ujmout jejího pohřbu a zařídit, aby byla pohřbena v kryptě u sv. Kláry. Opuštěnost a snadná přístupnost těch podzemních jeskyň z nich dělá nejprůhodnější místo pro tvé záměry. Dej Antonii ten uspávací lektvar dnes večer; osmačtyřicet hodin po jeho vypití znovu ožije. A pak bude naprosto ve tvé moci; shledá, že všechen odpor je marný, a nutnost ji dožene, aby ti otevřela náruč.“

„Antonia bude v mé moci!“ zvolal mnich. „Matyldo, přivádíš mě do vytržení! Konečně se tedy dočkám štěstí, a to štěstí mi daruje Matylda jako dar z přátelství! Sevřu Antonii do objetí, daleko od všech slídivých očí, ode všech nepříjemných vetřelců! Zhlobi duše vydechnu na jejích řadrech – naučím její mladé srdce prvním základům rozkoše a nikým nehlídán se budu zpíjet nekonečnou rozmanitostí jejích vnad! Opravdu se dočkám takové slasti? Budu smět popustit uzdu své touze a ukojit všechna svá bouřlivě vzedmutá přání? Ach Matyldo! Jak jen ti vyjádřím svou vděčnost?“

„Tím, že z mých rad budeš těžit, Ambrosio; žiju jen proto, abych ti sloužila; tvůj zájem a tvoje štěstí jsou zároveň i moje. Tělem se oddej

Antonii, ale dosud si dělám nárok na tvé srdce a přátelství. Jediná rozkoš, která mi zůstala, je přispívat k rozkoši tvé. Jestliže moje snaha povede k ukojení tvých přání, budu to považovat za vrchovatou odměnu své námahy. Ale neztrácejme čas; lektvar, o kterém jsem mluvila, se dá získat jenom v laboratoři kláštera sv. Kláry. Pospěš proto za převorkyní, požádej ji, aby ti laboratoř ukázala, a ona jistě neodmítne. Na konci hlavního sálu najdeš kabinet plný lektvarů různých barev i vlastností; láhev, kterou potřebuješ, stojí sama na třetí polici vlevo a obsahuje nazelenalou tekutinu; až nebudeš pozorován, odlij z ní do malé fióly, a Antonia je tvoje.“

Mnich s tím hanebným plánem bez váhání souhlasil. Jeho touha, už beztak dost divoká, při pohledu na Antonii vzplanula ještě žhavěji. Když před chvílí seděl u jejího lože, náhoda mu občas odhalila něco z půvabů, na nichž se pásal očima tu noc, kdy zavraždil Elvíru. Chvilími zahlédl její bílou dokonalou paži, když si upravovala podušku, občas mu její náhlý pohyb částečně odhalil dmoucí se ňadra, a on každou z těch objevených vnad přímo hltal pohledem. Stěží se ovládl natolik, aby před Antonií a její bdělou dueňou svůj chtíč zatajil. Při vzpomínce na tu krásu přistoupil na Matyldin nápad bez nejmenších rozpaků.

Sotva bylo po ranní pobožnosti, vypravil se do kláštera sv. Kláry; jeho příchod vyvolal v celé řeholi naprostý úžas. Převorka si uvědomila, jakou čest jejímu klášteru svou první návštěvou prokázal, a překonávala se, aby mu všemožnou pozorností projevila vděčnost. Sestry ho provedly po zahradě, ukázaly mu všechny ostatky svatých a mučedníků a jednaly s ním s takovou úctou a respektem, jako by jednaly se samým papežem. Ambrosio přijímal zdvořilosti představené velice milostivě a snažil se překonat její překvapení nad tím, že porušil svoje známé rozhodnutí. Prohlásil, že mnoha jeho kajícníkům nedovoluje nemoc vycházet z domu, a právě tihle lidé že mají nejvíce zapotřebí jeho rady a náboženské útěchy. Mnohokrát se na něj v té věci obraceli, a třebaže to odporuje jeho

vlastním přáním, shledal, že v zájmu služby nebesům je nezbytné, aby změnil své rozhodnutí a vyšel ze svého milovaného ústraní. Převorka nadšeně pochválila jeho horlivost a jeho křesťanskou lásku k lidstvu; prohlásila, že Madrid je šťastný, když se může pyšnit tak dokonalým a bezúhonným mužem. Za této rozmluvy se mnich konečně dostal do laboratoře, našel kabinet – láhev stála na místě, které mu Matylda popsala – a využil nestřeženého okamžiku, aby si uspávacím lektvarem naplnil malou lahvičku. Když pak s jeptiškami pojedl v refektáři, opustil klášter, uspokojen úspěchem své návštěvy, a zanechal sestry rozradované tou ctí, kterou jim prokázal.

Vyčkal potom až do večera, kdy se odebral do Antoniina příbytku. Jacintha ho nadšeně přivítala a prosila ho, aby nezapomněl na svůj slib, že stráví noc ve strašidelném pokoji, což jí přislíbil znovu. Antonii našel slušně zotavenou, ale dosud se ustavičně vracela k neblahé předpovědi. Flora se nehnula od jejího lože a ještě zřetelnějšími příznaky než včerejší noci projevovala nelibost nad opatovou přítomností. Ambrosio se však pořád tvářil, že to nepozoruje. Zatímco mluvil s Antonií, přišel lékař. Setmělo se a bylo třeba rozsvítit. Flora byla nucena sejít dolů pro lampy. Poněvadž však nechala v pokoji třetí osobu a věděla, že sama se vzdálí jen na chvíli, byla přesvědčena, že opuštěním svého strážného stanoviště nic neriskuje. Sotva vyšla z místnosti, přistoupil Ambrosio ke stolu v okenním výklenku, na němž stál Antoniin lék. Lékař usazený v lenošce a zabraný do rozhovoru s pacientkou nevěnoval mnichovu počínání pozornost. Ambrosio využil příležitosti; vytáhl osudnou lahvičku, nalil z ní pár kapek do léku, načež rychle odstoupil od stolu a vrátil se na místo, kde seděl předtím. Když se Flora vrátila se světlem, všechno se zdálo přesně stejné, jako než odešla.

Lékař prohlásil, že Antonia může naprosto bezpečně opustit názitří svůj pokoj. Doporučil jí užít stejného léku, který jí minulé noci dopomohl k osvěžujícímu spánku. Flora odpověděla, že medicína už stojí na stole připravena, lékař pacientce poradil, aby ji vzala

bez průtahů, a pak se rozloučil. V tom okamžiku Ambrosia opustila odvaha. Co jestli ho Matylda oklamala? Co jestli chce ze žárlivosti svou sokyni zahubit a podstrčila místo opiátu jed? To pomyšlení mu připadalo tak opodstatněné, že se užuž chystal zabránit Antonii ve vypití léku. Rozhodl se však příliš pozdě; koflík už byl prázdný a Antonia jej vracela Floře. Nedalo se už nic dělat; Ambrosiovi nezbývalo než netrpělivě čekat na okamžik, který měl rozhodnout o Antoniině životě nebo smrti a o jeho vlastním štěstí nebo zoufalství.

Ze strachu, aby svým dalším pobytem nevzbudil podezření nebo se svým rozčilením neprozradil, se raději se svou obětí rozloučil a vyšel z pokoje. Antonia mu dala sbohem méně srdečně než minulé noci. Flora jí totiž vyložila, že přijímání jeho návštěv se protiví matčině příkazu, a popsala jí jeho vzrušení, když vstoupil do pokoje, i lesk jeho očí, když na ni hleděl. Antonii to uniklo, neuniklo to však její společnici, která dívka vysvětlila mnichovy zámysly a jejich pravděpodobné následky slovy daleko jasnějšími, byť i méně delikátními než Elvíra, takže se jí podařilo Antonii vyburcovat a přesvědčit ji, aby s mnichem jednala s větším odstupem než dosud. Snaha podřídit se matčině vůli přiměla Antonii k okamžitému rozhodnutí. Třebaže ji rmoutila ztráta opatovy společnosti, přemohla se natolik, aby ho přijala s jistou uzavřeností a chladem. Uctivě a upřímně mu poděkovala za jeho dřívější návštěvy, ale propříště ho už nepozvala. Fráter v té chvíli neměl zájem dožadovat se k ní dalšího přístupu, a tak se s ní rozloučil, jako by se už nemínil vracet.

Na Floru, plně přesvědčenou, že známost, které se obávala, právě končí, udělala jeho povolnost takový dojem, že začala pochybovat o správnosti svého podezření. Když ho se světlem vyprovázela po schodech dolů, poděkovala mu za jeho snahu vymluvit Antonii pověřčivou hrůzu ze strašidelné předpovědi a dodala, že vzhledem k jeho zřejmému zájmu o Antoniino zdraví mu okamžitě podá zprávu, kdyby se její stav nějak změnil. Mnich odpověděl naschvál zvýšeným hlasem, doufaje, že ho uslyší Jacintha. To se mu také po-

dařilo: když se svou průvodkyní sestoupil k patě schodů, domácí se neopomněla objevit.

„Ale, snad nejdete pryč, důstojný otče?“ zvolala. „Copak jste mi neslíbil, že strávíte noc v tom strašidelném pokoji? Kristeježíši, necháte mě tu s duchem samotnou, to budu ráno v pěkné kaši! Ať dělám co dělám, ať mluvím jak mluvím, ten mezek stará paličatá Šimon Gonzales si mě dneska odmítl vzít a do zejtrka mě nejspíš roztrhají na cimprcampr strašidla, skřeti, čerti a bůhsámví co ještě! Pro boha živého, vaše svatosti, nenechávejte mě takhle na holičkách! Na kolenou vás prosím: dodržte svůj slib; hlídejte dneska v noci v tom strašidelném pokoji, zažeňte to zjevení až do Rudého moře a Jacintha vám bude až do smrti blahorečit v modlitbách!“

Právě po téhle žádosti Ambrosio toužil a čekal na ni, tvářil se však odmítavě a neochotně, jako by nechtěl dodržet slovo. Řekl Jacinthě, že žádný duch nikde nestraší, leda v její vlastní hlavě, a že její naléhání, aby zůstal celou noc v domě, je směšné a zbytečné. Jacintha trvala tvrdošíjně na svém; nedala se přesvědčit a dorážela na něj tak vehementně, aby ji nenechával napospas ďáblu, že nakonec její prosbě vyhověl. Všechno jeho zdráhání však nezapůsobilo na Floru, od přirozenosti podezíravou. Ta měla za to, že mnich hraje roli zcela protichůdnou svým pravým zámyslům a že si nepřeje nic jiného než zůstat v domě. Šla dokonce tak daleko, že Jacinthu pokládala za jeho náhončí, a chudák stará panna tak okamžitě klesla v jejích očích na sprostou kuplířku. Sama si v duchu blahopřála, jak prohlédla tohle spiknutí proti ctnosti své paní, a rozhodla se, že je zmaří.

„Tak tedy,“ řekla opatovi s napůl ironickým a napůl rozhořčeným výrazem, „vy se chystáte zůstat tady přes noc? Zůstaňte si tu, pro boha! Nikdo vám v tom nebude bránit. Sed'te si tu a čekejte, až se to strašidlo objeví; já budu bdít taky a dejžto Pánbůh, abych neviděla nic horšího než strašidlo! Nehnu se celou tuhle zatracenou noc od lůžka doni Antonie. Jen ať si někdo troufá k ní do ložnice a ručím

vám za to, že ať je to nesmrtelná duše nebo smrtelník, strašidlo, ďábel nebo člověk, bude litovat, že kdy překročil práh!“

Narážka byla sdostatek zřetelná a Ambrosio ji dobře pochopil. Nedal však nijak najevo, že si uvědomuje její podezření, nýbrž mírně odpověděl, že schvaluje dueninu opatrnost, a doporučil jí, aby se podle svého záměru opravdu zachovala. Ona ho pak ujistila, že se na to může spolehnout. Jacintha ho potom zavedla do pokoje, kde se strašidlo objevilo, a Flora se vrátila ke své paní.

Jacintha otevřela dveře strašidelného pokoje roztřesenýma rukama; odvážila se nakouknout dovnitř, ale ani poklady celé Indie by ji nezlákaly, aby překročila práh. Dala mnichovi svíci, popřála mu v tom dobrodružství hodně štěstí a pospíchala, aby už byla pryč. Ambrosio vstoupil. Zavřel za sebou na petlici, postavil svícen na stůl a posadil se do lenošky, kde předešlou noc seděla Antonia. Přes Matyldino ujišťování, že zjevení bylo pouhým preludem fantazie, na něho dolehla jistá tajemná hrůza. Marně se ji snažil setrást. Noční tišina, vyprávění o přízraku, pokoj táflováný temnými dubovými deskami, myšlenky na zavražděnou Elvíru, které v něm probouzel, i jeho nejistota o povaze kapek, které dal Antonii, to všechno ho teď stísňovalo. Myslel však daleko méně na strašidlo než na případný jed. Kdyby tak zahubil jedinou bytost, pro kterou mu byl život drahý – kdyby se strašidelná předpověď potvrdila – kdyby tak Antonia do tří dnů dodýchala a on sám byl neblahou příčinou její smrti – takové myšlenky byly příliš strašné, aby u nich prodléval. Zapuzoval ty hrozné představy, ony mu však vždy znovu vytanuly na mysli. Matylda ho ujistila, že opíat zapůsobí rychle. Naslouchal se strachem, a přece dychtivě, jestli ze sousedního pokoje neuslyší nějaký rozruch. Všechno bylo dosud pohříženo v ticho. Usoudil z toho, že kapky ještě nezačaly působit. Hrál teď o vysokou sázku; jediný okamžik mohl rozhodnout o jeho zoufalství či štěstí. Matylda ho naučila, jak rozpoznat, že život nevypřchal z těla navždy; na té zkoušce závisely všechny jeho naděje. Jeho netrpělivost se

každým okamžikem zdvojovala, jeho hrůza narůstala, jeho úzkost byla trýznivější. Neschopen unést takovou nejistotu, pokusil se o rozptýlení tím, že chtěl zahnat své vlastní černé myšlenky myšlenkami jiných lidí. Knihy, jak jsme se už zmínili, stály na policích poblíž stolu. Ten byl umístěn přesně naproti posteli, postavené v alkovně vedle dveří do komory. Ambrosio si vybral jeden svazek a posadil se ke stolu, pozornost mu však těkala od stránek knihy. Představivost mu ustavičně vnucovala obraz Antonie a zavražděné Elvíry. Pokračoval nicméně ve čtení, třebaže mu oči běhaly po literách, aniž vnímal jejich smysl.

V tomhle rozpoložení se mu najednou zdálo, že zaslechl nějaké kroky; ohlédl se, ale nic neviděl. Znovu se chopil knihy, ale za chvíli se ten zvuk opakoval, načež cosi těsně za ním zašustilo. Tentokrát vyskočil, rozhlédl se kolem a všiml si, že dveře do komory jsou pootevřené. Když prve vstoupil do pokoje, snažil se je otevřít, ale zjistil tehdy, že jsou z druhé strany zamčené.

Vykročil k nim, strčil do nich, až se otevřely docela, a nahlédl do komory: nikdo tam nebyl. Jak tam tak nerozhodně stál, připadlo mu, že z vedlejšího pokoje slyší nějaké chroptění; byl to pokoj Antoniina a jeho napadlo, že kapky začaly účinkovat. Když se však zaposlouchal pozorněji, zjistil, že ty zvuky vyluzuje hlídačka, která usnula u Antoniina lože a chrápe, jako když dříví řeže. Ambrosio se stáhl a vrátil se do druhého pokoje, hloubaje nad náhlým otevřením dveří do komory, které se marně snažil vysvětlit.

Mlčky začal přecházet sem a tam. Nakonec zůstal stát a jeho pozornost přitáhla postel. Zálona výklenku byla jen napůl zatažena. Bezděčně si povzdychl.

„Ta postel,“ řekl si pro sebe, „ta postel byla Elvířina! Strávila v ní mnoho klidných nocí, protože byla dobrá a nevinná. Jak pevně musela spávat – a přesto teď spí ještě pevněji! Ale spí opravdu? Kéž by to Bůh dal! Co kdyby v tuhle truchlivou a tichou hodinu vstala z hrobu? Co kdyby se vyprostila z hrobových pout a zjevila se

mi před ohromenýma očima? Ne, ten pohled bych nesnesl! Zase ji vidět znetvořenou smrtelnými mukami, její naběhlé žíly, její zsinalý obličej, její oči, bolestí vytrěštěné z důlků! Slyšet ji, jak mi slibuje věčný trest – hrozí mi pomstou nebes – vyčítá mi zločiny, které jsem spáchal – i ty, které se chystám spáchat. Veliký Bože! Co je to?“

Při těch slovech pohlédl na postel a uviděl, jak se záclona trochu pohnula sem a tam. Vzpomněl si na zjevení a skoro by řekl, že vidí Elvířinu přízračnou postavu spočívat na lůžku. Chvilka uvažování ho však uklidnila.

„Byl to jenom vítr,“ řekl si a vzpamatoval se.

Znovu se dal do přecházení po pokoji, ale mimovolnými pohledy, k nimž ho nutila bázeň a neklid, se ustavičně obracel k alkovně. Nerozhodně k ní přistoupil. Zarazil se, než vystoupil po několika schůdkách, které do ní vedly. Třikrát vztáhl ruku, aby záclonu rozhrnul, a třikrát ji stáhl zpět.

„Nesmyslný strach!“ zvolal nakonec, zahanben svou vlastní slabostí.

Rychle vystoupil po schůdkách, když vtom náhle z alkovny vyrazila nějaká postava v bílém, proklouzla kolem něho a vrhla se směrem ke komoře. Šílenství a zoufalství teď propůjčilo mnichovi odvahy, které se mu až dosud nedostávalo. Seběhl skokem se schůdků, vrhl se za zjevením a pokusil se je chytit.

„Duchu nebo ďáble, držím tě!“ vykřikl a chopil se přízraku za paži.

„Kristeježíši!“ zaječel pronikavý hlas; „svatý otče, vy mě mačká-
te! Přísahám, že nemám za lubem nic zlého!“

Tohle oslovení, stejně jako paže, kterou svíral, opata ujistily, že domnělý duch je z masa a krve. Přitáhl si vetřelce ke stolu, pozdvihl svíci a objevil tvář – slečny Flory!

Rozvztekle, že mu taková maličkost nahnala tak směšný strach, se jí přísně zeptal, co v tomhle pokoji pohledává. Flora, zahanbena tím, že byla objevena, a zastrašena Ambrosiovým přísným pohledem, padla na kolena a slíbila, že se ke všemu přizná.

„Zapřísahám se vám, ctihodný otče,“ řekla, „strašně mě mrzí, že jsem vás vyrušila, ani zdaleka jsem to nechtěla. Doufala jsem, že odtud vyklouznu stejně tiše, jako jsem sem vklouzla, a kdybyste byl neobjevil, že vás pozoruju, mělo by to stejný výsledek, jako kdybych vás nepozorovala vůbec. Já vím, že jsem udělala velikou chybu, když jsem vás špehovala – to nemůžu popřít. Ale Bože můj, vaše důstojnosti, jak má chudák slabá ženská odolat zvědavosti? Já byla tak zvědavá, co tu budete dělat, že jsem se nepřemohla a chtěla jsem se aspoň okem mrknout, aby o tom nikdo nevěděl. Nechala jsem tedy u lůžka své paní sedět starou slečnu Jacinthu a odvážila jsem se do komory. Nechtěla jsem vás rušit, a tak jsem se nejdřív spokojila s tím, že jsem se dívala klíčovou dírkou. Jenomže jsem tam nic neviděla, a tak jsem otevřela petlici, a když jste byl zády k alkovně, potichu jsem tam vklouzla. Ležela jsem tam tiše za záclonou, dokud na mě vaše ctihodnost nepřišla a nechytla mě dřív, než jsem stačila doběhnout ke dveřím do komory. To je celá pravda, namouduši, svatý otče, a prosím vás tisíckrát o prominutí za tu troufalost.“

Během té řeči měl opat dost času vzpamatovat se. Spokojil se s tím, že kající špehounce ušetřil kázání o nebezpečí zvědavosti a o nízkosti počínání, při jakém byla právě přistižena. Flora prohlásila, že plně uznává svou vinu, slíbila, že se to už nikdy nebude opakovat, a vracela se velice zkroušeně a pokorně do Antoniina pokoje, když se náhle rozletěly dveře do komory a vběhla Jacintha, bledá a všecka bez dechu.

„Ach otče, otče!“ křičela hlasem skoro uškrceným hrůzou. „Co si počnu? Co si jen počnu? Tohle je pěkná šlamastyka! Samá smůla – nic než umrlci a umírající! Já se z toho zblázním! Já se zblázním!“

„Mluvte honem!“ vykřikla Flora s mnichem jedněmi ústy. „Co se děje? Co je?“

„Čeká mě v domě další nebožka! Někdo mě určitě začaroval, mě a všechny kolem! Chudinka doña Antonia! Leží tam zrovna v ta-

kových křečích, jaké zabily její matku! To strašidlo jí předpovědělo pravdu – určitě pravdu!“

Flora se rozběhla či spíše rozletěla do ložnice své paní. Ambrosio jí byl v patách, se srdcem rozechvělým nadějí i obavami. Našli Antonii ve stavu, který jim popsala Jacintha, zmítanou svíravými křečemi, z nichž se jí marně snažili ulevit. Mnich poslal Jacinthu co nejrychleji do opatství, aby bez prodlení přivedla otce Pablose.

„Doběhnu pro něj,“ odpověděla Jacintha, „a pošlu ho sem, ale sama ho sem nepovedu za nic na světě. Dům je určitě začarovaný, a ať zaživa uhořím, jestli sem ještě někdy vkročím.“

S tím rozhodnutím se vydala do kláštera a vyřídila otcí Pablosovi opatův příkaz. Sama se pak odebrala do domu starého Šimona Gonzaleze, jehož se rozhodla neopustit, dokud ho nepřinutí oženit se s ní, aby u něho mohla bydlet.

Sotva se otec Pablos na Antonii podíval, ihned prohlásil, že její stav je nevléčitelný. Křeče trvaly ještě hodinu. Antonina muka přitom byla daleko menší než muka, jimiž její steny drásaly srdce opatovo. Každý její záchvat jako by mu vrážel dýku do prsou, a natisíckrát se proklel, že se podjal tak barbarského plánu.

Když hodina uplynula, křeče postupně slábly a Antonia se poněkud uklidnila. Cítila, že se blíží konec a nic že ji nezachrání.

„Ctihodný Ambrosio,“ ozvala se chabým hlasem, když si přitiskla jeho ruku ke rtům, „ted’ vám konečně mohu říci, jak jsem vám v srdci vděčná za vaši pozornost a laskavost. Ležím na smrtelném loži – ještě hodinu, a už tu nebudu. Smím se tedy bez zábran přiznat, že jsem se jen s bolestí vzdávala vaší společnosti, ale přála si to maminka – a já se neodvážila neposlušovat. Umírám bez protestů; jenom málo lidí bude žet mého odchodu – a jenom kvůli málo lidem ho želím i já. A kvůli nikomu ho neželím víc než kvůli vám. Ale však se znovu shledáme, Ambrosio – shledáme se jednou v nebi; tam znovu navážeme přátelství a maminka z toho bude mít radost.“

Odmlčela se. Opat se při její zmínce o Elvíře zachvěl. Antonia si jeho vzrušení vyložila jeho soucitem a smutkem kvůli ní.

„Rmoutíte se kvůli mně, otče,“ pokračovala, „ale netruchlete pro mne! Nemám žádné hříchy, ze kterých bych se kála, alespoň žádné, o kterých bych věděla, a vrátím beze strachu duši tomu, od koho jsem ji dostala. Mám jenom několik žádostí, ale nechte mě doufat, že mi je splníte. Dejte za mír mé duše sloužit mši, a druhou za milovanou maminku – i když nepochybuji, že v hrobě odpočívá klidně; jsem teď přesvědčena, že jsem ji viděla jenom v poblouznění, a mylná předpověď toho přeludu dostatečně dokazuje můj omyl. Ale každý má nějakou slabost; mohla ji mít i maminka, třebaže nevím jakou. Ráda bych proto, aby se odsloužila mše za její klid, a výlohy se mohou strhnout z toho nepatrného jmění, které vlastním. Jestli z něho něco zůstane, odkazuji to své tetě Leonelle. Až budu mrtvá, vyříd'te markýzovi de las Cisternas, že nešťastná rodina jeho bratra ho už nebude obtěžovat. Ale zklamání mě žene k nespravedlnosti; slyšela jsem, že je nemocný, a kdyby to bylo v jeho moci, byl by mi možná rád poskytl ochranu. Vyříd'te mu tedy, otče, jenom, že jsem umřela, a jestli má pocit, že se na mně nějak provinil, že jsem mu ze srdce odpustila. Pak už nežádám o nic víc než o vaše modlitby. Slibte mi, že na moje přání nezapomenete, a vydechnu duši bez bolesti a beze smutku.“

Ambrosio se zavázal, že její žádost vyplní, a dal jí rozhrěšení. Každý okamžik ohlašoval naplnění Antoniina osudu: zastřel se jí zrak, srdce zpomalilo, prsty jí ztuhly a vychladly a ve dvě hodiny vydechla bez jediného zasténání naposledy. Sotva dodýchala, otec Pablos odešel, upřímně zarmoucen tím smutným výjevem. Flora dala nejhlasitěji průchod svému žalu. Zcela jiné myšlenky zaměstnávaly Ambrosia; hledal Antonii puls, jehož tepání, jak ho ujistila Matylda, dosvědčí, že smrt je pouze dočasná. Nahmatal jej – stiskl jej – tep se mu zachvěl pod prsty a mnichovo srdce zajásalo radostí. Pečlivě však utajil uspokojení nad zdarem svého

plánu. Zatvářil se trdomyslně, obrátil se na Floru a domluvil jí, aby nepropadala marnému hoři. Její slzy byly příliš upřímné, aby jí dovolily naslouchat jeho radám, takže plakala ustavičně dál. Mnich pak odešel, když byl předtím slíbil, že sám zařídí pohřeb, který by se měl – z ohledu na Jacinthu, jak předstíral – konat co nejdřív. Flora, zdrcená žalem nad ztrátou milované velitelky, sotva vnímala jeho slova. Ambrosio si s pohřbem pospíšil. Dostal od převorky dovolení uložit mrtvou do krypty sv. Kláry a v pátek ráno, když byly vykonány všechny náležitě a nutné obřady, bylo Antoniino tělo odevzdáno hrobu.

Téhož dne přijela do Madridu Leonella, hodlajíc představit Elvíře svého mladého manžela. Různé okolnosti ji donutily odložit cestu z úterka na pátek a neměla možnost změnu plánu sestře ohlásit. Protože měla opravdu laskavé srdce a vždycky jí na Elvíře i na její dceři upřímně záleželo, její překvapení, když se dověděla o jejich náhlém a smutném konci, bylo právě tak veliké jako její žal a zklamání. Ambrosio jí poslal zprávu o Antoniině odkazu; na její žádost jí slíbil, že jakmile budou vyrovnány Elvířiny drobné dlužky, pošle jí zbytek. Po vyřízení téhle záležitosti Leonellu v Madridu už nic nezdržovalo, a tak se co nejrychleji vrátila do Kordovy.

Kapitola X

*Ó kdybych mohl pod nebem co ctít,
co země zrodila či vysnil cit,
tvůj oltář, svatá Svobodo, by stál,
kde nedosáh by na něj lidský kal —
kol svěží trávník, všude samý květ,
jenž letní horký vzduch smí provonět.*
— COWPER

Lorenzo, cele upjatý k tomu, aby vydal spravedlnosti vražednice své sestry, si sotva uvědomil, jak krutě utrpěly jeho zájmy v jiném ohledu. Jak už jsme se zmínili, vrátil se do Madridu až večer onoho dne, kdy byla Antonia pohřbena. Předložil velkému inkvizitorovi příkaz vévody kardinála (kteroužto ceremonii nebylo možno zanedbat, jestliže šlo o veřejné zatčení církevní osoby), oznámil své záměry strýci i donu Ramirezovi a shromáždil oddíl zbrojnošů na potlačení případného odporu, což všechno mu plně zabralo těch několik hodin do půlnoci. Proto neměl příležitost poptat se po své milované a tonul v naprosté nevědomosti o její smrti i smrti její matky.

Markýz nebyl ještě zdaleka mimo nebezpečí; probral se sice z deliria, ale zůstal po něm tak vyčerpaný, že lékaři odmítali vyjádřit se o možných následcích. Sám Raymond pak netoužil po ničem jiném než po spojení s Agnes v hrobě. Život mu byl odporný; nic na světě mu nestálo za pozornost, doufal jenom, že vydechne naposledy zároveň s tím, až se doslechne, že Agnes je pomstěna.

Doprovázen Raymondovými horoucími modlitbami za úspěch, dorazil Lorenzo k bráně kláštera sv. Kláry plnou hodinu před dobou, kterou určila matka Uršula. Doprovázel ho jeho strýc, don Ramirez

de Mello a sbor vybraných lučištníků. Ačkoli jich byl značný počet, jejich příchod nevyvolal žádné překvapení; před vraty kláštera se už sešel velký zástup, aby sledoval procesí. Proto se zdálo přirozené, že Lorenza s jeho průvodci sem přivedl stejný záměr. Když lidé poznali vévodu z Mediny, stáhli se zpátky a uvolnili jeho společnosti cestu. Lorenzo sám zaujal místo proti hlavní bráně, kudy měly poutnice vyjít. Přesvědčen, že mu převorka nemůže uniknout, čekal trpělivě na její objevení, předpokládané přesně o půlnoci.

Jeptišky se zabývaly náboženskými povinnostmi, stanovenými na počest sv. Kláry, k nimž nebyla žádná světská osoba nikdy připuštěna. Okna kaple byla osvětlena. Posluchači stojící venku slyšeli, jak se noční tišinou rozezněly naplno burácející varhany, doprovázené chórem ženských hlasů. Sbor pak odumřel a byl vystřídán jednotlivým nápěvem: byl to hlas dívky, jež byla určena sehrát v procesí roli sv. Kláry. Pro tento úkol byla vždycky vybrána nejkrásnější madridská panna, a ta, na kterou volba padla, si toho vážila jako nejvyšší pocty. Obecenstvo naslouchající hudbě, jejíž melodie se na dálku zdála ještě lahodnější, bylo pohrouženo v hluboké soustředění. V davu zavládlo naprosté ticho a všechna srdce překypovala zbožnou úctou – všechna srdce, až na Lorenzovo. Ten si byl vědom, že mezi jeptíškami pějícími tak líbezně chválu Bohu jsou některé, jež pobožností zastírají nejhnusnější hříchy, a tak v něm jejich chorály vyvolávaly jen ošklivost nad jejich pokrytectvím. Dávno už s nesouhlasem a s opovržením pozoroval pověřčivost, ovládající madridské obyvatele. Zdravý rozum mu ukazoval šejdířství mnichů i hrubou nesmyslnost jejich zázraků, divů a údajných relikvií. Rděl se při pohledu na své krajany, ohlupované tak směšnými podvody, a toužil jenom po příležitosti osvobodit je z těch mnišských pout. Taková příležitost, už dlouho marně očekávaná, se mu konečně naskytla. Byl rozhodnut nenechat si ji uniknout; chtěl ukázat lidu v křiklavých barvách nesmírnost nepravostí tak často v klášteře provozovaných, jakož i neoprávněnost veřejné úcty, nekriticky

prokazované každému, kdo nosí řeholní roucho. Prahla po okamžiku, kdy strhne pokrytcům masku a přesvědčí své krajany, že posvěcený zevnějšek neskrývá vždycky ctnostné srdce.

Bohoslužby trvaly, dokud klášterní zvon neohlásil půlnoc. Po jeho zazvonění hudba ustala, hlasy postupně umlkly, a brzy nato pohasla v oknech kaple světla. Lorenzovi se prudce rozbušilo srdce, když si uvědomil, že splnění jeho plánu se přiblížilo na dosah ruky. Byl si vědom přirozené pověřivosti lidu, takže byl připraven na jistý odpor; spoléhal však, že matka Uršula ospravedlní jeho počínání přesvědčivými důvody. Měl s sebou ozbrojence, aby odrazil první nápor obyvatelstva, dokud nebudou vyslyšeny jeho argumenty. Obával se jedině, aby představená nevytušila jeho záměr a neodstranila jeptišku, na jejíž výpovědi všechno záleží. Kdyby se matka Uršula nedostavila, mohl převorku obvinít pouze na základě podezření, a tahle úvaha ho naplnila jistými obavami o zdar celého podniku. Klid, který se zdál v klášteře vládnout, ho sice do jisté míry upokojil, stále však dychtivě vyčkával okamžik, kdy ho přítomnost jeho spojenkyně zbaví pochybností.

Kapucínské opatství oddělovala od ženského kláštera jenom zahrada a hřbitov. Mnichové byli pozváni, aby se pouti zúčastnili. A nyní se dostavili, kráčejíce ve dvojicích, s planoucími pochodněmi v rukou a pějíce chorály na počest sv. Kláře. Vedl je otec Pablos, jelikož opat se omluvil. Lidé se před svatým průvodem roztoupili a fráteři zaujali místo v řadách po obou stranách hlavní brány. Několik okamžiků postačilo k uspořádání sledu procesí. Jakmile to bylo vyřízeno, otevřela se klášterní brána dokořán a znovu naplno zazněl ženský chór. Nejdříve se objevil sbor zpívajících jeptišek. Sotvaže přešly, zařadili se za ně ve dvojicích mnichové, ubírající se volným a odměřeným krokem; pak přišly novicky, které nenesly svíce jako zaslíbené řeholní sestry, nýbrž kráčely se sklopenýma očima a napohled se modlily růženec. Po nich následovala mladá a půvabná dívka představující sv. Lucii; držela zlatou mísu, ve které

byly dvě oči, vlastní zraky měla zastřeny sametovou páskou a vedla ji jiná jeptiška, oblečená za anděla. Za ní kráčela sv. Kateřina s palmovou větví v jedné ruce a s plamenným mečem ve druhé; měla na sobě bílou řízu a čelo jí zdobil jiskřící diadém. Za ní se objevila sv. Jenováfa, obklopena tlupou diblíků, kteří kolem ní zaujímalí groteskní postoje, tahali ji za roucho a předváděli šprýmovné grimasy, aby odvedli její pozornost od knihy, do níž upřeně hleděla. Tihle rozverní rarachové velice bavili diváky, o jejichž potěšení svědčily opěťované výbuchy smíchu. Převorka si pečlivě vybrala jeptišku, jejíž povaha byla od přírody vážná a zachmuřená. Mohla být s tou volbou plně spokojena; šaškárny dábílků se zcela míjely cílem a sv. Jenováfa plula důstojně, aniž pohnula svaem v líci.

Všechny tyhle svaté od sebe oddělovaly sbory jeptišek, opěvující je v chorálech, které nicméně prohlašovaly všechny ostatní světice za daleko podřadnější než sv. Kláru, uznávanou patronku kláštera. Jakmile přešly, objevil se dlouhý průvod jeptišek, z nichž každá nesla, stejně jako chóristky, plápolající svíce v ruce. Pak byly v procesí nesený ostatky sv. Kláry, chované v nádobách stejně drahocenných svým materiálem jako uměleckým zpracováním; Lorenzovu pozornost však nezaujaly. Soustředil se plně na jeptišku nesoucí srdce svaté patronky. Podle Theodorova popisu nepochyboval, že to je matka Uršula. Zdálo se, že se úzkostlivě rozhlíží kolem, a poněvadž Lorenzo stál v první řadě diváků, které procesí míjelo, zachytila jeho pohled. Dosud bledé líce jí polil radostný ruměnec. Obrátila se horlivě ke své společnosti.

„Jsme v bezpečí,“ zaslechl Lorenzo její šepot; „tamhle je její bratr.“

S uklidněným srdcem teď přihlížel zbytku podívané. Objevila se nejskvělejší ozdoba procesí; byl to vůz upravený jako trůn bohatě posázený drahokamy a oslnivě osvětlený. Valil se vpřed na skrytých kolech a byl provázen několika roztomilými dítkami oblečenými jako serafové. Vrcholek trůnu obklopovala stříbrná oblaka, na nichž spočívala nejkrásnější postava, jakou kdy oči uzřely. Byla to panna

představující sv. Kláru. Byla oděna v roucho neodhadnutelné ceny a dýmavý vínek jí tvořil kolem hlavy umělou svatozář. Všechny ty ozdoby však bledly před září jejích vlastních půvabů. Když se blížila, zašumělo to v davu rozkoší. I sám Lorenzo si musel tajně přiznat, že dokonalejší krasavici jakživ neviděl, a kdyby jeho srdce nepatřilo Antonii, bylo by muselo padnout za oběť této okouzující děvě. Za daných okolností se však na ni díval jenom jako na nádhernou sochu: nedostalo se jí od něho jiného holdu než chladného obdivu, a když ho minula, už si na ni nevzpomněl.

„Kdo je to?“ zeptal se nějaký divák v Lorenzově doslechu.

„Jistě jste už často slyšel oslavovat její krásu. Jmenuje se Virginia de Villa Franca; je chovanka u sv. Kláry, příbuzná převorky, a byla právem vybrána za ozdobu procesí.“

Trůn postupoval dál. Za ním šla sama převorka; kráčela se zbožným a svatým výrazem v čele zbývajících jeptišek a uzavírala tak procesí. Postupovala pomalu, s očima pozdviženými k nebi; její tvář, klidná a pokojná, jako by se povznášela nad všechno pozemské, a žádný rys neprozrazoval její tajnou pýchu nad přehlídkou nádhery a bohatství jejího kláštera. Ubírala se vpřed provázena modlitbami a blahořečením obyvatelstva. Jaký však nastal všeobecný zmatek a překvapení, když don Ramirez vykročil a prohlásil ji za zatčenou.

Představená na okamžik oněměla a strnula úžasem; sotva se však vzpamatovala, spustila pokřik proti bezbožnosti a rouhání a vyzvala lid, aby ochránil dceru Církve. Dav se horlivě chystal uposlechnout ji, když don Ramirez, chráněn lučištníky před zuřivostí diváků, rozkázal, aby zadrželi, a pohrozil jim nejprísnější odvetou Inkvizice. Při tom obávaném slově všechny paže poklesly, všechny meče vklouzly zpátky do pochev a sama převorka zbledla a roztřásla se. Všeobecné mlčení ji přesvědčilo, že nemá jinou naději nežli prokázat svou nevinu. Zeptala se tedy dona Ramireze rozechvěle, z jakého zločinu je obviněna.

„To se včas dovíte,“ odpověděl jí; „ale nejdřív musím zajistit matku Uršulu.“

„Matku Uršulu!“ opakovala představená selhávajícím hlasem.

V tom okamžiku se rozhlédla a uzřela Lorenza s vévodou, kteří vystoupili za donem Ramirezem.

„Velký Bože!“ vykřikla a zalomila zoufale rukama. „Jsem zrazena!“

„Zrazena?“ opáčila matka Uršula, jež teď přišla v doprovodu několika lučištníků a následována jeptiškou, která šla vedle ní v procesí. „Ne zrazena, ale odhalena. Vidíte ve mně svou žalobkyni – ani nevíte, jak dobře znám vaše provinění. – Señore,“ obrátila se na dona Ramireze, „svěřuji se do vašich rukou. Obviňuji převorku od sv. Kláry z vraždy a zaručuji pravdivost své obžaloby vlastním životem!“

Všichni posluchači vzkřikli překvapením a hlasitě se dožadovali vysvětlení. Třesoucí se jeptišky, vyděšené hlukem a všeobecným zmatkem, se rozptýlily a rozprchly různými směry. Některé se uchýlily zpátky do kláštera, jiné hledaly útočiště v bytech svých příbuzných, a mnohé další, vnímající pouze okamžité nebezpečí a toužící uniknout z vřavy, se rozběhly ulicemi a bloudily nazdařbůh bez cíle. Půvabná Virgínia prchla mezi prvními, a dav, který chtěl lépe vidět a slyšet, si vyžádal, aby k němu matka Uršula promluvila z uprázdněného trůnu. Jeptiška té žádosti vyhověla; vystoupila na třpytící se vůz a oslovila pak okolní zástup těmito slovy:

„Ať se zdá moje chování sebepodivnější a sebenevhodnější, když uvážíme, že tak postupuje žena a jeptiška, nezbytnost je plně ospravedlní. Tíží mě na duši jisté tajemství, strašlivé tajemství, a nedojdu klidu, dokud je neodhalím světu a neuspokojím tu nevinnou krev, která z hrobu volá o pomstu. Mnoho jsem riskovala, abych získala tuhle příležitost ulehčit svému svědomí. Kdyby byl můj pokus o odhalení zločinu selhal – kdyby byla představená jenom vytušila, že znám její tajemství, neunikla bych záhubě. Andělé, kteří

ustavičně bdí nad těmi, kdo si jejich přízeň zaslouží, mi umožnili ujít prozrazení. Mohu vám teď svobodně vyprávět příběh, při kterém každou poctivou duši zamrazí hrůzou. Mám povinnost strhnout závoj pokrytectví a ukázat klamaným rodičům, jakému nebezpečí je vystavena žena, když upadne do rukou klášterní tyranky.

Mezi ctitelkami sv. Kláry nebyla žádná líbeznější a něžnější než Agnes de Medina. Zнала jsem ji dobře; svěřovala se mi se všemi tajnostmi svého srdce; byla jsem její přítelkyní i důvěrníci a milovala jsem ji upřímnou láskou. A nebyla jsem v té náklonnosti sama; její nepředstíraná zbožnost, její ochota i její andělská povaha z ní udělaly miláčka všech, kdo se v klášteře těšily nějaké úctě. Dokonce ani převorka, pyšná, úzkoprsá a nenávistná, nemohla Agnes upřít uznání, které jinak neuštěďřila nikomu. Jenomže každý má bohužel nějakou chybu! Agnes podlehla slabosti, přestoupila zákony naší řehole a vysloužila si zarytou zášť neodpouštějící představené. Pravidla sv. Kláry jsou přísná, ale zastarala už a nebyla uplatňována; na mnohá se v posledních letech buď zapomnělo, nebo byla s všeobecným souhlasem nahrazena mírnějšími tresty. Pokání přisouzené poklesku Agnesinu bylo nanejvýš kruté a nelidské. Příslušný zákon byl dávno zavržen, bohužel však existoval a mstivá převorka se najednou rozhodla vzkřísit jej. Ten zákon nařizoval, aby provinilá byla uvržena do soukromé kobky, výslovně zřízené k tomu, aby v ní oběť krutosti a tyranské pověry zůstala navždycky skryta před světem. V té hrůzné kobce měla setrvat ve věčné samotě, zbavena veškeré společnosti, a ti, kdo by se z lásky k ní mohli pokusit o její záchranu, měli věřit, že je mrtva. Tak měla chřádnout až do konce svých dnů, pouze o chlebu a vodě, a bez jakékoli jiné útěchy než proudy vlastních slz.“

Pobouření vyvolané tímto líčením bylo tak mocné, že jeho projevy na chvíli přerušily Uršulino vyprávění. Když rozruch ustal a ve shromáždění znovu zavládlo ticho, pokračovala jeptiška v řeči, zatímco výraz představené prozrazoval při každém slově její rostoucí hrůzu.

„Byla svolána rada dvanácti starších jeptišek: já jsem byla jedna z nich. Převorka přehnanými barvami vylíčila Agnesin přestupek a neváhala navrhnout uplatnění onoho téměř zapomenutého zákona. K hanbě našeho pohlaví budiž řečeno, že buďto představená ovládla klášter natolik svou vůlí, nebo že srdce jeptišek natolik zatvrdla a jejich povahy natolik zahořkly zklamáním, samotou a sebezapíráním, že devět z dvanácti hlasů s tím barbarským návrhem souhlasilo. Já k těm devíti nepatřila. Často jsem měla příležitost přesvědčit se o Agnesině ctnosti, zplna srdce jsem ji měla ráda a litovala jsem ji. Matka Berta a Kornelia se ke mně přidaly; postavily jsme se co možná nejrozhodněji proti návrhu a představená se cítila nucena změnit svůj názor. Třebaže ji většina podporovala, bála se otevřené roztržky s námi. Věděla, že s podporou rodiny Medinů by naše síly byly příliš mocné, aby se s námi vypořádala, právě tak jako věděla, že kdyby jednou uvězněná a za mrtvou prohlášená Agnes byla objevena, znamenalo by to její vlastní zkázu. Vzdala se tedy svého plánu, i když jen velice zdráhavě. Vyžádala si několik dnů na rozmyšlenou, než najde takový způsob trestu, jaký by mohla přijmout celá řehole, a slíbila, že jakmile dojde k rozhodnutí, svolá znovu stejnou radu. Uplynuly dva dny; večer třetího dne nám oznámila, že nazítří má být Agnes vyslechnuta a podle jejího chování při té příležitosti jí bude trest buď zostřen, nebo zmírněn.

Noc před tímto výsledkem jsem tajně navštívila Agnes v její cele, v hodinu, kdy jsem předpokládala, že ostatní jeptišky tvrdě spí. Utěšovala jsem ji, jak jsem jenom mohla, povzbuzovala jsem ji, aby sebrala odvalu, řekla jsem jí, aby se spolehla na podporu svých přátel, a ukázala jsem jí určitá znamení, kterými bych jí při otázkách představené mohla napovědět, zda má odpovědět kladně nebo záporně. Protože jsem si uvědomovala, že se ji její nepřítelkyně pokusí zmást, uvést do rozpaků a zastrašit, obávala jsem se, aby se Agnes nedala vylákat k nějakému přiznání, které by jí bylo ke škodě. Ve snaze utajit svou návštěvu jsem s Agnes zůstala

jenom krátce. Vyzvala jsem ji, aby neklesala na duchu. Smísila jsem své slzy s jejími, které jí kanuly po tvářích, vroucně jsem ji objala a chystala jsem se k odchodu, když jsem zaslechla kročeje, blížící se k cele. Ucouvla jsem zpátky. Závěs zakrývající velký krucifix mi poskytl útočiště a já se za něj rychle schovala. Dveře se otevřely. Vešla převorka v doprovodu čtyř dalších jeptišek. Přikročily k Agnesinu loži. Představená jí nejrozhořčenějšími výrazy začala vytýkat její pochybení. Řekla jí, že zneuctila klášter, že je rozhodnuta zbavit svět i sebe takové stvůry, a nařídila jí vypít obsah poháru, který jí v tom okamžiku podala jedna z jeptišek. Uvědomujíc si osudné vlastnosti nápoje a rozechvělá pomyšlením, že stojí na pokraji věčnosti, pokusila se nešťastnice vzbudit soucit představené nejdojemnějšími prosbami. Žadonila o život slovy, jimiž by zjihlo i srdce samotného ďábla. Slibovala, že se pokorně podřídí jakémukoli trestu, hanbě, uvěznění i mukám, jenom když bude smět zůstat naživu! Jen když bude moci žít alespoň měsíc, týden, jediný den! Nelítostná nepřítelkyně naslouchala jejím nářkům bez pohnutí; řekla jí, že zpočátku chtěla její život ušetřit, a změnila-li své rozhodnutí, může za to Agnes děkovat jenom odporu svých přítelkyň. A trvala na tom, aby nešťastnice vypila jed; vyzvala ji, aby se odporučila do milosrdenství Všemohoucího, nikoli do jejího, a ujistila ji, že za hodinu nebude už mezi živými. Když si Agnes uvědomila, že tu necitelnou ženu zapřísahá nadarmo, pokusila se vyskočit z lože a volat o pomoc; doufala, že i když neunikne hrozícímu osudu, bude mít alespoň svědky spáchaného násilí. Převorka uhodla její záměr; sevřela jí pevně paži a mrštila jí zpátky na podušku. Zároveň vytáhla dýku, přitiskla ji nešťastné Agnes na prsa a prohlásila, že jestliže Agnes jedenkrát vykřikne nebo bude-li se ještě chvilku zdráhat vypít jed, probodne jí okamžitě srdce. Polomrtvá strachem už nedokázala vzdorovat. Jeptiška k ní přistoupila s osudným pohárem; představená Agnes přinutila, aby se poháru chopila a vypila jeho obsah. Agnes se napila a hrůzný

čin byl dovršen. Jeptišky se pak rozesadily kolem lůžka, odpovídaly na steny umírající výčitkami, jízlivostmi ji vytrhovaly z modliteb, jimiž odporoučela svou odlétající duši božímu milosrdenství, vyhrožovaly jí pomstou nebes a věčným zatracením, zrazovaly ji, aby nedoufala v odpuštění, a přičiňovaly tím k jejímu bolestnému smrtelnému loži ještě ostřejší ostny. Tak trpěla ta mladá nešťastnice, dokud ji osud nevysvobodil od zlovůle jejích mučitelek. Vydechla v hrůze z minulosti a ve strachu z budoucnosti; její smrtelná trýzeň jistě plně uspokojila nenávist a mstivost jejích nepřítelkyň. Sotvaže oběť dodýchala, představená odešla v patách se svými spoluvinici.

Teprve pak jsem se odvážila vyjít z úkrytu. Netroufala jsem si své nešťastné přítelkyni přispět ku pomoci; věděla jsem, že bych si jenom přivodila stejnou zkázu, aniž bych ji zachránila. Nevýslovně otřesena a zděšena tím příšerným výjevem jsem sotva sebrala sílu, abych se vrátila do své cely. Ode dveří cely Agnesiny jsem se odvážila pohlédnout na lože, kde spočívalo její neživé tělo, kdysi tak líbezné a půvabné. Vydechla jsem modlitbičku za její duši, která odletěla, a zapřísáhla jsem se, že pomstím její smrt, že vydám její vražednice hanbě a trestu. Za cenu nebezpečí a nesnází jsem své přísaze dostála. Při Agnesině pohřbu, když mě přemíra žalu zbavila ostražitosti, jsem neopatrně utrousila pár slůvek, která zburcovala převorčino špatné svědomí. Dala mě pak sledovat na každém kroku, pozorovat každé mé hnutí. Ustavičně jsem byla obklopena jejími špehy. Dlouho mi trvalo, než jsem našla způsob, jak příbuzným nešťastné dívky naznačit své tajemství. Představená rozhlásila, že Agnes náhle zesnula; věřili tomu nejen její přátelé v Madridu, nýbrž i její přítelkyně přímo v klášteře. Jed nezanechal na těle žádné stopy; nikdo nepodezíral pravou příčinu její smrti, která tak zůstala utajena všem, až na vražednice a na mne.

Nemám už co dodat; to, co jsem řekla, si zodpovím svým životem. Opakuji, že převorka je vražedkyně; že vyštvala ze světa – a možná

i z nebe nešťastníci, která se provinila lehce a odpustitelně; že zneužila svěřené jí moci a projevila se tyransky, barbarsky a pokrytecky. Obviňuji i čtyři další jeptišky, Violantu, Kamilu, Alix a Marianu, jako její stejně zločinné spoluvinice.“

Tím matka Uršula své vyprávění skončila. Vyvolala vesměs hrůzu a úžas; když však vylíčila nelidské zavraždění Agnes, projevilo se rozhořčení davu tak hlasitě, že bylo stěží slyšet závěrečná slova. Povyk sílil každým okamžikem. Nakonec spousta hlasů volala, aby byla převorka vydána jejich hněvu. To don Ramirez rozhodně odmítl. Dokonce i Lorenzo lidem připomněl, že představená nebyla souzena, a doporučil jim, aby trest ponechali Inkvizici. Všechny domluvy však byly marné; vřava čím dál víc narůstala a rozhořčení obyvatelstva mohutnělo. Ramirez se marně pokoušel vyvést zatčenou z davu; ať se obrátil kam obrátil, tlupa výtržníků mu zatarasila cestu a žádala ještě hlasitěji, aby jim ji vydal. Ramirez rozkázal svým ozbrojencům, aby se zástupem prosekali. Tlak množství jim však zabránil tasit meče. Pohrozil davu odvetou Inkvizice, v okamžiku davového šílenství však ztratilo účinek i tohle obávané jméno. Třebaže Lorenza k dohledu na převorku přinutila jenom lítost pro sestru, nemohl teď nepocítit soucit k ženě v tak strašném postavení. Avšak přes všechnu jeho námahu i přes všechnu snahu vévodovu, dona Ramireze a lučištníků zástup neustával v tlaku. Prorazil řadou stráží, které hlídaly vyhlédnutou oběť, vyrval ji z jejich ochrany a začal se na ní beze všech cavyků mstít tím nejkrutějším způsobem. Divá hrůzou a sotva si vědoma, co říká, ubožačka křičela chvilku o smilování; prohlašovala, že se Agnesinou smrtí neprovinila a že se může z toho podezření nade vši pochybnost očistit. Výtržníci však nedbali ničeho kromě uspokojení své barbarské pomsty. Odmítli ji poslouchat; zahrnuli ji všemožnými urážkami, zasypali blátem a špínou, křičeli na ni nejpotupnějšími jmény. Trhali si ji navzájem z rukou a každý další trýznitel si počínal zvlčileji než ten předešlý. Řevem a nadávkami

přehlušili její ječení o milost, vlekli ji ulicemi, tupili ji, šlapali po ní a podrobili ji veškerým druhům krutosti, na jaké jen přijde nenávist či mstivá zuřivost. Nakonec ji zasáhl naplno do spánku křemen, vržený dobře mířící rukou. Klesla k zemi zalita krví a za okamžik její bídné živobytí skončilo. Třebaže však už necítila urážky, běsnící dav si na jejím neživém těle nepřestal vylévat bezmocný vztek. Bili ji, dupali po ní a špinili ji, dokud se tělo neproměnilo v hromadu ošklivého, beztvárného a nechutného masa.

Lorenzo a jeho přátelé, neschopní zabránit té otřesné události, přihlíželi s krajní hrůzou; z vynucené nečinnosti však byli vytrženi zprávou, že dav útočí na klášter sv. Kláry. Rozjitřené obyvatelstvo, které přestalo rozeznávat nevinné od vinných, se rozhodlo obětovat své zuřivosti všechny jeptišky řehole a nenechat z kláštera kámen na kameni. Vyburcováni touto zvěstí pospíchali ke klášteru, odhodláni bránit jej, bude-li to možné, nebo alespoň zachránit jeho obyvatelky před zuřivostí výtržníků. Většina jeptišek uprchla, několik jich však zůstalo ve svých celách. Jejich postavení bylo vskutku povážlivé. Poněvadž se jim však podařilo zajistit vnitřní vrata, Lorenzo doufal, že dokáže odrazit davový nápor, dokud se don Ramirez nevrátí s posilami.

Dřívější věrava ho zanesla několik ulic od kláštera, takže se k němu nedostal okamžitě. Když k němu dorazil, okolní zástup byl tak hustý, že mu zabránil proniknout k bráně. Obléhatelé zatím pokračovali v útoku s neztenčenou zuřivostí; snažili se pobořit zdi, házeli do oken hořící pochodně a zapřísahali se, že do východu slunce nezůstane ani jedna jeptiška z řehole sv. Kláry naživu. Lorenzovi se právě podařilo prorazit davem, když byla rozražena jedna z bran; výtržníci se nahrnuli dovnitř do budovy, kde si vylévali vztek na všem, co jim přišlo do cesty. Rozlámali na kusy nábytek, strhávali obrazy, ničili relikvie a ve své nenávisti k její služebnici zapomněli na všechnu úctu ke svaté. Někteří se vydali pátrat po jeptiškách, jiní bořili zdi kláštera a další zapalovali obrazy i cenné zařízení, které tu

našli. Ti poslední způsobili největší zkázu. Následky jejich počínání byly vskutku náhlejší, než si sami představovali a přáli. Plameny šlehající z hořících hranic zachvátily část budovy, která byla stará a vyschlá, takže požár rychle přeskakoval od místnosti k místnosti. Hltavý živel brzy nahlodal zdivo, sloupy se hroutily a krovy se řítily na výtržníky, z nichž mnohé svou vahou rozdrtily. Nebylo slyšet nic než jekot a sténání. Klášter stál v plamenech a skýtal hrůzné divadlo zkázy.

Lorenzem otřásl, že se stal příčinou, jakkoli bezděčnou, této děsivé výtržnosti. Pokoušel se napravit svou vinu ochranou bezbranných obyvatel kláštera. Vnikl s davem dovnitř a překonával se, aby potlačil rozpoutanou zuřivost, dokud ho prudký a děsivý postup požáru nedonutil dbát o vlastní bezpečí. Lidé teď pospíchali ven stejně horlivě, jako se prve nahrnuli dovnitř, bylo jich však tolik, že ucpali východ a rychle postupující požár jich mnoho zahubil dřív, než se jim podařilo uniknout. Lorenza zavedla šťastná náhoda k dvířkům na druhém konci kaple. Závora už byla odstrčena. Otevřel dvířka a octl se na prahu podzemní krypty sv. Kláry.

Zastavil se tam, aby si oddechl. Vévoda s několika ozbrojenci ho následovali, takže byli pro tu chvíli v bezpečí. Začali se radit, jak uniknout z místa zkázy, jejich úvahy však byly značně narušeny pohledem na ohnivé sloupy šlehající uprostřed masívních klášterních zdí, rachotem jakéhosi těžkého oblouku, který se zřítil v troskách, i výkřiky jeptišek smíšenými s hlasy výtržníků, když se buď dusili v tlačenci, hynuli v plamenech, nebo byli drceni tíhou padajícího zdiva.

Lorenzo se zeptal, kam vede branka, které si povšiml. Dostalo se mu odpovědi, že do kapucínské zahrady. Rozhodli se tedy, že prozkoumají možnost úniku tímto směrem. Vévoda proto zvedl petlici a prošel na vedlejší hřbitov. Ozbrojenci ho bez okolků následovali. Lorenzo se jako poslední rovněž chystal opustit kolonádu, když zahlédl, jak se dveře do krypty potichu otevřely. Vyhlédla nějaká

postava, když však zpozorovala cizince, vyrazila hlasitý výkřik, obrátila se zpátky a dala se na útěk dolů po mramorových schodech.

„Co tohle může znamenat?“ zvolal Lorenzo. „V tom je nějaké tajemství! Bez prodlení za mnou!“

S těmito slovy se vrhl do krypty a jal se pronásledovat osobu, která před ním stále prchala. Vévoda neznal příčinu Lorenzova výkřiku, předpokládal však, že k němu má synovec dobrý důvod, a bez váhání ho následoval. Ostatní se přidali a celá společnost brzy dorazila k patě schodů. Protože hořejší dveře zůstaly otevřené, okolní požár vrhal dolů sdostatek světla, aby Lorenzo zahlédl postavu, prchající dlouhými chodbami pod daleko se táhnoucími klenbami; když ho však náhlý zákrut chodby zbavil tohoto přispění, obklopila ho naprostá tma, takže mohl sledovat předmět své zvědavosti pouze podle ozvěny vzdalujících se kroků. Pronásledovatelé teď byli nuceni postupovat opatrně; pokud mohli usoudit, zvolnila i prchající osoba, poněvadž její kročeje zaznívaly v delších intervalech. Nakonec je bludiště chodeb zmátlo tak, že se rozptýlili různými směry. Lorenzo, stržen dychtivostí přijít na kloub tajemství a rozluštit záhadu, na jejíž stopu ho přivedl onen tajemný a nevysvětlitelný útěk, si toho nevšímal, dokud se neoctl naprosto sám. Zvuk kročejů umlkl, vůkol zavládlo ticho a nic mu neskýtalo vodítka k nalezení prchající osoby. Zůstal stát, aby si promyslel nejvhodnější způsob pronásledování. Byl přesvědčen, že příčina, jež vedla prchající postavu k vyhledání tak ponurého místa v tak nezvyklou hodinu, nebyla nijak běžná: výkřik, který zaslechl, se zdál výkřikem hrůzy, takže považoval za jisté, že to všechno souvisí s nějakou záhadou. Po několika okamžicích váhání se vydal na další cestu, tápaje po stěnách chodby. Strávil takovým pomalým postupem už drahnou chvíli, když zahlédl v dálce jiskérku světla. Veden tím znamením, vykročil s taseným mečem k místu, odkud se zdál paprsek vycházet.

Světlo pramenilo z lampy, která plápolala před sochou sv. Kláry. Před ní stálo několik žen, jejichž bílá roucha vlála v poryvech větru, vyjícího klenutými kobkami.

Lorenzo se opatrně přiblížil, zvědav, co je svedlo dohromady na tomto truchlivém místě. Neznámé se zdály pohrouženy ve vážný rozhovor. Nezaslechly Lorenzovy kroky a on se k nim dostal nepozorovaně, až uslyšel jejich hlasy.

„Říkám vám,“ pokračovala ta, která mluvila, když je zahlédl, a kterou ostatní velice pozorně poslouchaly, „říkám vám, že jsem je viděla na vlastní oči. Seběhla jsem se schodů, pustili se za mnou a jen taktak, že jsem jim nepadla do rukou. Nebýt téhle lampy, nikdy jsem vás nenašla.“

„Ale co je sem mohlo přivést?“ zeptala se jiná rozechvělým hlasem. „Myslíš si, že hledají nás?“

„Dej Bůh, aby mé obavy byly plané,“ odpověděla ta první, „ale nepochybuji, že jsou to vrahové, jestli nás najdou, je po nás veta! Alespoň můj osud je zpečetěn. Moje přibuzenství s převorkyní bude dostatečným zločinem, aby mě zatratilo, a třebaže mi tyhle klenby až dosud poskytly útočiště –“

Vtom vzhlédla a uviděla Lorenza, který se ustavičně pomalu přibližoval.

„Vrahové!“ vykřikla.

Vyskočila z podstavce sochy, na kterém seděla, a pokusila se o útěk. Její družky zděšeně vykřikly, když Lorenzo zachytil uprchlici za paži. Vyděšené a zoufalé se před ním vrhly na kolena.

„Ušetřte mě,“ zvolala dopadená. „Pro Kristovy drahé rány mě ušetřte! Jsem nevinná – opravdu nevinná!“

Hlas měla přiškrcený strachem. V paprscích lampy, které jí plně dopadly na nezahalenou tvář, poznal Lorenzo krásnou Virgínii de Villa Franca. Kvapně ji pozdvihl a zapřisáhl ji, aby se nebála. Slíbil jí, že ji ochrání před výtržníky, ujistil ji, že její útěk ještě nebyl vyzrazen a že se může spolehnout na jeho odhodlání bránit ji až

do poslední kapky krve. Během toho rozhovoru zaujaly jeptišky rozmanité postoje: jedna se vrhla na kolena a obrátila se k nebi; druhá skryla tvář do klína sousedce; některé zkameněly strachem, když naslouchaly slovům domnělého vražedníka, zatímco další objaly sochu sv. Kláry a prosily ji zoufalými výkřiky o ochranu. Když si uvědomily svůj omyl, shlukly se kolem Lorenza a zahrnuly ho blahořečením. Dověděl se od nich, že když slyšely výhrůžky davu a viděly z klášterních věží, jak krutě výtržníci naložili s jejich představenou, mnohé chovanky kláštera a jeptišky se v hrůze uchýlily do krypty. Mezi chovanky patřila i líbezná Virgínia; jako blízká příbuzná převorky měla největší důvod bát se výtržníků a zapřísahala teď Lorenza úpěnlivě, aby ji nenechával napospas jejich zuřivosti. Její družky, většinou ženy ze vznešených rodin, ho prosily stejně, a on jim ochotně vyhověl: slíbil jim, že je neopustí, dokud všechny nebudou bezpečně v náručí svých příbuzných; doporučil jim však, aby ještě nějakou dobu neopouštěly kryptu, dokud se zloba lidu trochu neuklidní a dokud vojenské posily dav neroztýlí.

„Kéž by Bůh dal,“ zvolala Virgínia, „abych už byla v bezpečí v matčině náručí! Co říkáte, seňore? Bude to trvat dlouho, než se odtud dostaneme? Každá chvilka, kterou tady strávím, je pro mne mukou.“

„Doufám, že dlouho ne,“ odpověděl Lorenzo; „ale dokud nebudete moci odejít bezpečně, tahle krypta vám poskytne nezbytné útočiště. Nehrozí vám tady nebezpečí prozrazení a doporučoval bych vám, abyste tu klidně vydržely ještě nějaké dvě tři hodiny.“

„Dvě tři hodiny?“ vykřikla sestra Helena. „Jestli v tomhle sklepení zůstanu ještě hodinu, umřu hrůzou. Za nic na světě bych nechtěla znovu podstoupit, co jsem vytrpěla od příchodu sem. Svatá Panno! Octnout se o půlnoci na tomhle truchlivém místě, mezi tlejšími těly svých mrtvých družek, a čekat, že mě každou chvíli roztrhají na kusy jejich duchové, co tady kolem obcházejí a naříkají, sténají

a kvílejí tak příšerně, až mi stydne krev v žilách! Ježíši Kriste! Z toho by se člověk zbláznil!“

„Odpusťte,“ namítl Lorenzo, „ale překvapuje mě, že zatímco vám hrozí opravdové nebezpečí, dokážete podlehnout téhle smyšlené hrůze. Váš strach je dětinský a bezdůvodný; překonejte ho, sestro. Slíbil jsem vám, že vás ochráním před výtržníky, ale proti útokům pověrčivosti se musíte bránit sama. Představa nějakých duchů je nanejvýš směšná, a jestli si nepřestanete namlouvat tuhle hrůzu –“

„Namlouvat!“ vzkřikly jeptišky jedním hlasem. „Vždyť jsme to slyšely na vlastní uši, seňore – všechny, jak tady jsme! Často se to opakovalo, a znělo to čím dál truchlivěji a příšerněji. Nikdy nás nepřesvědčíte, že bychom se byly všechny mýlily. Opravdu ne, věřte tomu, kdybychom si ten hlas jenom představovaly –“

„Ticho, poslouchajte!“ vpadla do toho Virgínia vyděšeným tónem. „Pánbůh s námi! Už je to tady zas!“

Jeptišky sepjaly ruce a padly na kolena. Lorenzo se pozorně rozhlédl kolem sebe a málem také propadl strachu, který se zmocnil žen. Zavládlo naprosté ticho. Lorenzo pečlivě obhlédl klenutí, ale nic neviděl. Chystal se už jeptišky oslovit a zesměšnit jejich dětinské obavy, když ho zarazilo hluboké a táhlé zasténání.

„Co to bylo?“ vykřikl překvapeně.

„Tak prosím, seňore!“ řekla Helena. „Tohle vás snad přesvědčilo. Slyšel jste to na vlastní uši; teď řekněte, jestli si něco namlouváme! Co jsme tady, opakuje se to sténání skoro každých pět minut. Určitě tak sténá nějaká zmučená duše, která chce, abychom ji vymodlily z očiště, ale žádná z nás se jí netroufá zeptat. Co se mne týče, kdybych uviděla nějaký přízrak, určitě bych v tu ránu umřela strachy.“

Sotva to dořekla, ozvalo se druhé zaúpění, ještě zřetelněji. Jeptišky se pokřižovaly a honem začaly opakovat modlitby proti zlým duchům. Lorenzo napjal sluch. Dokonce se mu zdálo, že slyší hlas,

jako by někdo naříkal, jenomže slovům nebylo na dálku rozumět. Hlas se zdál vycházet ze středu sklepení, kde právě s jeptiškami stál a odkud se rozbíhala řada chodeb, takže sklepení tvořilo jakousi hvězdici. Lorenzova vždycky bdělá zvědavost ho poháněla, aby záhadu rozluštil. Požádal o ticho a jeptišky mu vyhověly. Všechny se odmlčely, dokud nebyl naprostý klid znovu porušen steny, které se několikrát opakovaly. Lorenzo zjistil, že jsou nejslyšitelnější, když se při sledování hlasu přiblížil k soše sv. Kláry.

„Ten hlas vychází tady odtud,“ prohlásil; „čí je to socha?“

Helena, na niž se s tou otázkou obrátil, se na okamžik odmlčela. Najednou spráskla ruce. „No ovšem!“ vykřikla. „Určitě je to tak! Už vím, co to sténání znamená!“

Jeptišky se shlukly kolem ní a dychtivě ji žádaly o vysvětlení. Sestra Helena vážně odpověděla, že socha je od nepaměti proslulá svými zázraky. Z toho vyvodila, že světice se dotkl požár kláštera, který chrání, a vyjádřila svůj zármutek hlasitým nářkem. Lorenzo, jenž nesdílel tuto víru v divotvornou svatou, neshledal takové rozluštění záhady natolik uspokojujivé jako jeptišky, které je bez váhání přijaly. Jen v jednom bodě, abychom řekli pravdu, s Helenou souhlasil. Měl dojem, že sténání vychází ze sochy; čím déle naslouchal, tím o tom byl přesvědčenější. Přistoupil k soše blíž, rozhodnut prozkoumat ji podrobněji; jeptišky však, sotva si uvědomily jeho úmysl, ho zapřísahaly, aby toho proboha zanechal, poněvadž dotek sochy by znamenal jeho nevyhnutelnou smrt.

„Ale proč by to bylo tak nebezpečné?“ namítl.

„Matko boží, proč!“ opáčila Helena, dychtící vypovědět historii zázraku. „Kdybyste slyšel jen setinu těch divuplných zvěstí o téhle soše, které nám vykládala představená! Kolikrát nás ujišťovala, že kdybychom se odvážily dotknout se jí jenom prstem, čekaly by nás ty nejosudnější důsledky! Mezi jiným nám vyprávěla o jednom lupiči, který se vloupal do téhle hrobky a všiml si tamhletoho rubínu nezměrné ceny. Vidíte ho, seňore? Třpytí se na prostředníku její

ruky, ve které drží trnovou korunu. Drahokam samozřejmě roznítil lotrovu chtivost, takže se rozhodl zmocnit se ho. Vylezl proto na podstavec, přidržel se pravé paže světice a vztáhl vlastní pravici po prstenu. Jaké bylo jeho překvapení, když uviděl, jak se ruka sochy hrozebně zvedla, a její rty ho odsoudily k věčné záhubě! Ohromen hrůzou se vzdal svého pokusu a chtěl hrobku opustit. Jenomže ani to se mu nepodařilo. Útěk mu byl odepřen. Zjistil, že nemůže odtrhnout ruku, kterou se přidržoval pravé paže sochy. Nadarmo se o to pokoušel; zůstal k ní připoután, až ho nesnesitelná a divoká hrůza, která se mu rozlila žilami, přinutila, aby křičel o pomoc. Do krypty se sběhla spousta svědků. Darebák se přiznal k svatokrádeži a podařilo se ho osvobodit jenom useknutím jeho ruky, která zůstala navždycky spojena se sochou. Z lupiče se stal poustevník a žil pak až nadosmrti příkladným životem. Rozhodnutí světice se však naplnilo a tradice říká, že lupič dodnes straší v téhle kryptě a prosí svými steny a nářky sv. Kláru za odpuštění. Když o tom teď tak přemýšlím, to úpění, co jsme právě slyšeli, může vydávat duch toho hříšníka, i když si tím nejsem docela jistá. Jenom to vím určitě, že se od té doby nikdo neodvážil sochy dotknout. Neblázněte proto, drahý seňore! Pro lásku boží, vzdejte se toho svého záměru a nevystavujte se zbytečně jisté zkáze!”

Lorenzo, který tu zkázu nepovažoval za tak jistou jako Helena, setrval na svém rozhodnutí. Jeptišky ho žalostně zapřísahaly, aby toho nechal, a ukazovaly mu lupičovu ruku, kterou bylo skutečně dosud vidět na paži sochy. Domnívaly se, že ho ten důkaz musí přesvědčit. Zdaleka ho však nepřesvědčil, a jeptišky značně pobouřilo, když Lorenzo vyslovil podezření, že ty seschlé a scvrklé prsty tam byly umístěny na příkaz převorky. Přes všechny jejich prosby a hrozby vykročil k soše. Přeskočil železnou mříž, která ji chránila, a podrobně podobu svaté prozkoumal. Socha se nejdříve zdála kamenná, ale při bližším ohledání se ukázalo, že není ze solidnějšího materiálu nežli z pomalovaného dřeva. Lorenzo jí

zatřásl a snažil se jí pohnout, zdálo se však, že je z jednoho kusu s podstavcem, na kterém stála. Zkoumal ji znovu a znovu, ale pořád ještě nenacházel stopu, která by jej přivedla na kloub záhadě, po jejímž rozluštění začaly toužit i jeptišky, když se přesvědčily, že se sochy dotkl beztrestně. Lorenzo se zarazil a zaposlouchal se: steny se opakovaly v pauzách a on byl přesvědčen, že vycházejí odněkud z bezprostřední blízkosti. Zamyslel se nad tím zvláštním zjevem a pátravě sochu přejel očima. Najednou mu pohled utkvěl na seschlé ruce. Pomyslel si, že tak nápadné varování sem nebylo umístěno bezdůvodně: paže sochy se nikdo neměl dotýkat. Vystoupil znovu na podstavec, prozkoumal předmět svého zájmu a objevil malý železný knoflík skrytý mezi ramenem sochy a domnělou lupičovou rukou. Ten objev ho potěšil. Dotkl se knoflíku a silou ho stiskl. Uvnitř sochy se okamžitě ozvalo zarachocení, jako by se uvolnil nějaký napjatý řetěz. Bázlivé jeptišky poděšeny tím hlukem couvly, připraveny dát se při první známce nebezpečí na útěk ze sklepení. Když však všechno zůstalo tiché a klidné, shlukly se znovu kolem Lorenza a sledovaly s úzkostlivou zvědavostí jeho počínání.

Shledav, že jeho objev neměl žádné další důsledky, sestoupil Lorenzo s podstavce. Když se sochy pouštěl, ucítil, jak se mu pod rukama zakymácela. To znovu vyděsilo přihlížející jeptišky, přesvědčené, že socha ožila. Lorenzo na to měl zcela rozdílný názor. Snadno si domyslel, že rachocení, které slyšel, bylo způsobeno uvolněním řetězu, jenž poutal sochu k podstavci. Ještě jednou se jí pokusil pohnout a tentokráte se mu to bez valné námahy podařilo. Postavil ji na zem a pak zjistil, že podstavec je dutý a otvor v něm že zakrývá těžká železná mříž.

Nové zjištění vyvolalo takovou všeobecnou zvědavost, že sestry zapomněly na všechno skutečné i domnělé nebezpečí. Lorenzo se jal mříž zvedat a jeptišky mu v tom ze všech sil pomáhaly. Také se jim to bez zvláštních obtíží podařilo. Otevřela se před nimi hluboká propast, jejíž hustou tmou se jejich zraky snažily nadarmo pro-

niknout. Paprsky lampy byly příliš chabé, aby jim nějak pomohly. Nedalo se rozeznat nic kromě hrubých, neopracovaných schodů, vedoucích do zejícího jícnu, kde se brzy ztrácely ve tmě. Sténání ustalo, ale všichni byli přesvědčeni, že vycházelo z téhle propasti. Když se nad ní Lorenzo naklonil, zdálo se mu, že ve tmě rozeznává nějaký záblesk. Zadíval se upřeně do těch míst a nabyl přesvědčení, že tam září nějaké světélko, které se hned objevuje a hned zase mizí. Sdělil to jeptiškám a ony tu jiskérku zahlédly také; když jim však oznámil svůj záměr sestoupit do dutiny, jednomyslně ho z toho zrazovaly. Všechny jejich protesty mu v tom však nedokázaly zabránit. Žádná neměla tolik odvahy, aby ho doprovodila; a on nemohl ani pomyslet, že by je připravil o lampu. Chystal se tedy uskutečnit svůj plán sám a ve tmě, zatímco jeptišky se spokojily modlitbami za jeho bezpečí a zdar podniku.

Schůdky byly tak úzké a nestejně, že sestup po nich připomínal chůzi po stěně propasti. Temnota, jež ho obklopovala, mu nedovolila bezpečně došlápnout. Musel postupovat s krajní obezřelostí, aby neminul schod a nezřítel se do zející jámy. Několikrát tomu jen o vlásek unikl. Přesto se však octl na pevné zemi dřív, nežli očekával. Zjistil pak, že hustá tma a neproniknutelná mlha v jeskyni ho vedla ke klamně představě, že jáma je daleko hlubší, než se po prozkoumání ukázalo. Dosáhl bez škody paty schodů; tam se zastavil a rozhlédl se po světélku, jehož si byl prve všiml.

Rozhlížel se marně; vůkol vládla černá tma. Poslouchal, jestli uslyší ono sténání; neslyšel však nic než vzdálené mumlání jeptišek nahoře, jak tiše opakovaly svoje zdrávasy. Zůstal nerozhodně stát, nevěda, kterým směrem se pustit. Rozhodl se však stůj co stůj pokračovat v pátrání; vykročil tedy, ale jenom pomalu, ze strachu, aby se místo přiblížení nevzdálil od předmětu svého průzkumu. Steny se zdály napovídat někoho stíženého bolestí nebo alespoň žalem a Lorenzo doufal, že se mu podaří ulehčit té osobě v její tísní. Konečně zaslechl nepříliš daleko naříkavý tón a radostně zamířil

tím směrem. Jak postupoval, zazníval onen tón hlasitěji, a zanedlouho spatřil opět jiskěrku světla, kterou mu až dosud zakrýval nízký výstupek zdi.

Světlo vycházelo z lampičky, umístěné na hromadě kamení, a jeho chabé, truchlivé paprsky spíš zdůrazňovaly než rozptylovaly hrůzu úzké a ponuré kobky, vytesané na jednom konci jeskyně; zároveň ukazovaly několik podobných výklenků, jejichž vnitřek však halila tma. Paprsky studeně kmitaly na vlhkých stěnách, jejichž orosený povrch světlo matně odrážel. Strop klenuté kobky halila hustá a dusivá mlha. Když Lorenzo vykročil, pocítil, jak mu tuhne krev pronikavým chladem. Časté steny ho poháněly vpřed. Zamířil jejich směrem a v blikotavém světle lampičky uzřel v koutě hnusného žaláře jakési stvoření ležící na otepi slámy, tak zubožené, vyhublé a bledé, že je sotva mohl pokládat za ženu. Byla polonahá, dlouhé zcuchané vlasy jí v nepořádku visely přes tvář a skoro úplně ji zakrývaly. Jedna vyzáblá paže spočívala malátně na potrhané příkrývce, zakrývajcí její křečovitě se třesoucí údy. Druhou paží objímala malý uzlíček, který si tiskla k hrudi. Poblíž ležel velký růženec, naproti ní visel krucifix, na nějž upírala zapadlé oči, a vedle otepi slámy stál košík a malý hliněný džbáněk.

Lorenzo zůstal stát zkamenělý hrůzou. Díval se na tu ubožačku s odporem i soucitem zároveň. Zachvěl se při tom pohledu, srdce se mu sevřelo, síla ho opustila a nohy ho nemohly unést. Musel se opřít o nejbližší nízkou zídku, neschopen vykročit a oslovit trpitelku. Pohlédla ke schodům; zídka Lorenza zakrývala, takže ho neviděla.

„Nikdo nepřichází!“ zamumlala nakonec.

Její hlas zazněl dutě a chrčivě. Hořce si povzdychla.

„Nikdo nepřichází!“ opakovala znovu. „Zapomněly na mne. Už nikdy nepřijdou.“

Na chvíli se odmlčela a pak truchlivě pokračovala: „Dva dny! Dva nekonečné dlouhé dny, a ani sousto! Žádná naděje, žádná útěcha! Ach já pošetilá! Jak vůbec mohu lpět na tak ubožáckém živoření?

Ale taková smrt! Bože můj, takovouhle smrtí zahynout! Celé věky strávit v mukách! Až doposud jsem nevěděla, co je to hlad! Pozor! – Ne! Nikdo nepřichází, už nikdy nepřijdou!“ Umlkla. Roztrásla se a přetáhla si pokrývku přes nahá ramena.

„Je mi zima; pořád ještě jsem si nezvykla na vlhko téhle kobky. Jak je to divné! Ale na tom nezáleží; brzy vychladnu ještě víc, ale nebudu to už cítit. Budu studená, studená jako ty!“ Podívala se na uzlíček, který jí ležel na prsou. Sklonila se k němu a políbila jej; pak kvapně ucukla a otrásla se odporem.

„A jaký byl roztomilý! Jaký by býval krásný, tolik by se byl podobal jemu! Ztratila jsem ho navždycky! Jak ho těch několik dní změnilo! Sama bych ho už nepoznala. A přece mi je tak drahý – Bože! Tak drahý! Nesmím myslet na to, co se s ním stalo – budu jenom vzpomínat, jaký byl, a milovat ho, jako když byl tak líbezný, tak roztomilý, tolik jako on! Myslela jsem, že jsem už vyplakala všechny slzy, ale jedna mi právě ještě vytryskla!“

Utřela si oči pramenem vlasů. Vztáhla ruku po džbánku a s obtíží si ho přitáhla. Podívala se do něj s beznadějným očekáváním. Povzdychla si a postavila ho zpátky na zem.

„Úplně prázdný! Ani kapka! Ani kapka, abych si svlažila to vyprahlé patro! Poklady bych dala za doušek vody! – A to jsou prý služebnice boží, co mě takhle trýzní. Myslí si, že jsou svaté, ale mučí mě jako ďáblové! Jsou necitelné a kruté – a mne tady nutí k pokání, mně vyhrožují věčným zatracením! Spasiteli můj! Spasiteli, ty si to nemyslíš!“

Znovu upřela oči na krucifix, chopila se růžence, a zatímco odpočítávala jeho zrnka, rychlé ševlení jejích rtů prozrazovalo, že se horlivě modlí.

Když tak Lorenzo naslouchal jejím truchlivým nářkům, zjitřilo to ještě víc jeho soucit. První pohled na takovou bídu jím otrásl, ale teď se z otřesu vzpamatoval a vykročil k uvězněné. Zaslechla jeho kroky a s radostným výkřikem upustila růženec.

„Slyším, slyším!“ zvolala. „Někdo přichází!“ Pokusila se zvednout, ale neměla dost síly; klesla zpátky, a když dopadla na slámu, uslyšel Lorenzo zařinčení těžkých řetězů.

Když se blížil, zajatkyně pokračovala: „Jste to vy, Kamilo? Konečně jste tady! Ach, to byla doba! Myslela jsem, že jste mě opustily; že jsem odsouzena ke smrti hladem. Dejte mi napít, Kamilo, pro smilování boží! Je mi mdlo z toho dlouhého půstu, zeslábla jsem tak, že nedokážu sama vstát. Dobrá Kamilo, dejte mi napít, než vám tu zahynu před očima.“

Lorenzo nevěděl, jak ji oslovit, poněvadž se bál, aby pro ni překvapení v tom vyčerpaném stavu nebylo osudné.

„To není Kamila,“ řekl nakonec něžným a tichým hlasem.

„Kdo je to tedy?“ ozvala se trpitelka. „Snad Alix? Nebo Violanta? Oči mi tak zesláply a zemdlely, že nerozeznávám vaše rysy, ale ať jste kdokoli, jestli máte v srdci kapku soucitu, jestli nejste krutější než vlci a tygři, slitujte se nad mým utrpením. Víte, že umírám nedostatkem výživy. Tři dny jsem už nepozřela ani sousto. Nesete mi potravu? Nebo mi jenom přicházíte ohlásit smrt a přesvědčit se, jak dlouho ještě budu žít v mukách?“

„Mýlíte se,“ ozval se Lorenzo. „Nejsem posel té kruté převorky. Mám soucit s vaší trýzní a přicházím vám v ní ulevit.“

„Ulevit mi?“ opakovala vězeňkyně. „Říkáte ulevit?“

S těmi slovy se pozvedla, a opírajíc se rukama o zem, zadívala se vážně na neznámého.

„Veliký Bože? Není to přelud? Muž! Promluvte! Kdo jste? Co vás sem přivádí? Přicházíte mě zachránit, vrátit mi svobodu, život a světlo? Ach, promluvte! Promluvte rychle, než propadnu naději, jejíž zklamání by mě zahubilo!“

„Jenom klid,“ odpověděl Lorenzo konejšivým a soucitným tónem. „Představená, na kterou si stěžujete, si už svou vinu odpykala; nemusíte se jí už bát. Za chvíli budete zase na svobodě a v objetí svých přátel, od nichž jste odloučena. Můžete se spolehnout na mou

ochranu. Podejte mi ruku a nemějte žádný strach. Dovedu vás k lidem, kteří vám poskytnou ošetření, jaké ve svém zesláblém stavu potřebujete.“

„Ach ano, ano, ano!“ vykřikla vězeňkyně nadšeně. „Bůh je tedy opravdu spravedlivý! Ta radost! Zase budu dýchat čerstvý vzduch a uvidím nádherné sluneční paprsky. Půjdu s vámi, cizince. Půjdu s vámi! Nebesa ať vám žehnají za váš soucit s nešťastníci! Ale tenhle musí taky se mnou,“ dodala ukazujíc uzlíček, který si stále tiskla k hrudi. „Nemohu se s ním rozloučit. Odsesu si ho s sebou; dokážu světu, jak hrůzné jsou ty kláštery, lživě označované za sídlo zbožnosti. Podejte mi ruku, dobrý cizince, a pomozte mi vstát; jsem zesláblá hlady, hořem a nemocí, nemám už žádnou sílu. Tak, tak to půjde!“

Když se Lorenzo sklonil, aby ji zvedl, paprsky lampičky mu ozářily naplno obličej.

„Všemohoucí Bože!“ vykřikla ubožačka. „Je to možné? – Ta tvář! Ty rysy! – Ach ano! Je to on, je –“

Vztáhla paže, aby ho objala, ale vyčerpané tělo nevydrželo pohnutí, kterým se jí rozbušilo srdce. Omdlela a klesla zpátky na slámu.

Lorenza její poslední výkřik překvapil. Napadlo ho, že už někdy slyšel podobný tón, jaký mu teď zazněl z jejího hlasu, ale nemohl se upamatovat kde. Viděl, že omdlelá ve svém nebezpečném stavu potřebuje okamžité ošetření, a pospíchal, aby ji vyvedl z kobky. Zpočátku mu v tom bránil silný řetěz obtočený vězeňkyni kolem těla a poutající ji ke zdi. Jeho přirozenou sílu však zdvojnásobila touha nešťastnici ulevit, takže brzy vytrhl skobu, ke které byl konec řetězu připevněn, vzal ubožačku do náručí a vykročil s ní ke schodům. Vedly ho přitom paprsky lampy shora, jakož i mumlání ženských hlasů. Dosáhl schodiště a chvíli poté vystoupil k železné mříži.

Jeptišky v jeho nepřítomnosti strašně sužovala zvědavost i obavy. Když ho náhle uviděly vynořit se z jeskyně, byly stejně překvapeny

jako potěšeny. Všechna srdce překypovala soucitem k zuboženému stvoření, které nesl v náručí. Zatímco se jeptišky, a zejména Virgínia, pokoušely přivést omdlelou k sobě, Lorenzo jim několika slovy vylíčil, jak ji našel. Poznamenal pak, že vřava nahoře se jistě mezitím uklidnila, takže je bez nebezpečí bude moci doprovodit k jejich přátelům. Nemohly se už dočkat, až budou z krypty pryč, z opatrnosti však prosily Lorenza, aby se pustil napřed sám a zjistil, jestli je čistý vzduch. Vyhověl jejich žádosti a Helena se nabídla, že ho doprovodí ke schodům. Právě se chystali vykročit, když se z několika chodeb odrazilo na okolních stěnách silné světlo. Zároveň se ozvaly kvapně se blížící kročeje zřejmě značného počtu lidí. Jeptišky se tím velice vyplašily; měly za to, že jejich úkryt byl odhalen a výtržníci že jsou jim na stopě. Kvapně opustily zajatkyňi, která zůstala v mdlobách, shlukly se kolem Lorenza a připomínaly mu jeho slib, že je ochrání. Jedině Virgínia zapomněla na vlastní nebezpečí ve snaze ulevit strádající neznámé. Opřela si její hlavu o kolena, omývala jí skráně růžovou vodou, třela jí studené ruce a skrápěla jí tvář slzami, které jí vytryskly ze soucitu. Když se cizinci přiblížili, mohl Lorenzo obavy prosebnic rozptýlit. Klenutými chodbami se rozlehlo jeho jméno, provolávané mnoha hlasy, mezi nimiž poznal i hlas vévodův, a přesvědčil se tak, že hledají jeho. Oznámil to sestrám, které to přijaly s nadšenou úlevou. Za okamžik se Lorenzův předpoklad potvrdil. Objevil se don Ramirez i vévoda v doprovodu ozbrojenců s pochodněmi. Hledali Lorenza, aby mu pověděli, že dav byl rozptýlen a výtržnosti docela ustaly. Lorenzo jim krátce vylíčil své dobrodružství v podzemní jeskyni a upozornil je, jak naléhavě neznámá potřebuje lékařskou pomoc. Poprosil vévodu, aby se jí ujal, stejně jako jeptišek a klášterních chovaneč.

„Já mám ještě jinou starost,“ pokračoval. „Zatímco vy s jednou polovičkou lučištníků doprovodíte dámy do jejich domovů, rád bych si druhou polovičku nechal ještě tady. Chci prohledat dolejší jeskyni a propátrat i ta nejtajnější zákoutí krypty. Nebudu mít

pokoj, dokud se nepřesvědčím, že tahle oběť byla jediná, kterou pověřčivost uvěznila v těch kobkách.“

Vévoda mu tento plán vřele schválil. Don Ramirez se nabídl, že mu při pátrání pomůže, a Lorenzo to vděčně přijal. Jeptišky se s Lorenzem rozloučily, svěřily se péči jeho strýce a byly z hrobky vyvedeny. Virgínia si vyžádala, aby jí neznámou svěřili na starost, a slíbila, že dá Lorenzovi vědět, až se ubožačka sebere natolik, aby ji mohl navštívit. Ve skutečnosti to slíbila spíš kvůli sobě než kvůli Lorenzovi či vězeňkyni. Značně na ni totiž zapůsobila jeho dvornost, jemnost i neohroženost a upřímně zatoužila zachovat si možnost dalšího styku s ním; doufala, že spolu se soucitem, který vzbudila uvězněná, její vlastní pozornost k nešťastnici ji pozdvihne v Lorenzových očích. S tím si však nemusela dělat žádné starosti. Laskavost, kterou už projevila, a něžná péče, s jakou se trpitelce věnovala, jí už získaly přední místo v jeho přízni. Když ubožačce ulehčovala v její trýzni, sama povaha toho zaměstnání jí propůjčila nové půvaby a ztisíceronásobila přitažlivost její krásy. Lorenzo se na ni díval s obdivem a s rozkoší; viděl v ní anděla strážce, sestoupivšího na pomoc ublížené nevinnosti, a jeho srdce by neodolalo jejímu kouzlu, kdyby nebylo obrněno vzpomínkou na Antonii.

Vévoda zatím doprovodil jeptišky do bezpečí v domovech jejich příslušných přátel. Osvobozená zajatkyně byla dosud v bezvědomí a nejevila známky života, až na občasné zasténání. Odnесли ji na jakýchsi nosítkách. Virgínia, která se od ní nepohnula, měla strach, že se z vyčerpání dlouhým hladověním a z otřesu po náhlém přechodu z pout a z temnoty na svobodu a na světlo nikdy nevzpamatuje. Lorenzo a don Ramirez zůstali dosud v kryptě. Po poradě o dalším postupu se rozhodli, aby neztráceli čas, že lučištníci se rozdělí na dva oddíly a don Ramirez s prvním z nich prohledá jeskyni, kdežto Lorenzo s druhým oddílem pronikne do dalších chodeb krypty. Jakmile se dohodli a průvodci se vyzbrojili pochodněmi, don Ramirez vykročil k dolejší jeskyni. Sestoupil už po několika schodech,

když zaslechl z nitra krypty kvapně se blížící lidské kroky. Překvapilo ho to a vystoupil rychle z podzemí.

„Slyšíte ty kroky?“ řekl mu Lorenzo. „Pojďme za nimi. Zdá se, že přicházejí z téhle strany.“

V tom okamžiku ho hlasitý a pronikavý výkřik přiměl k tomu, že se rozběhl.

„Pomoc! Pomoc! Pro boha svatého!“ vykřikl hlas, jehož melodický tón pronikl Lorenzovo srdce hrůzou.

Vyrazil za tím výkřikem jako blesk a Ramirez se za ním rozletěl stejně rychle.

Kapitola XI

*Bože, jak slabý je tvůj tvor, když sám
se zrazuje a věří v sebeklam!
Nám vlastní síla připadá tak jistá,
že nedbáme, co proti nám se chystá,
když rozkoš trháme jak pestrý květ
a doufáme, že najdem cestu zpět —
až náhle vášeň zahřmí orkánem,
až v bouři splynou nebesa a zem,
až strhávání v oceánské víry
litujem pozdě svojí slepé víry!
Kol hlav se nám už jenom vlny valí
a země mizí smutným zrakům v dáli.
— PRIOR*

Ambrosio celou tu dobu nevěděl o hrůzných výjevech, jež se odehrávaly v takové blízkosti. Myslel jenom na provedení svých záměrů s Antonií. Až dosud byl s úspěchem svých plánů spokojen. Antonia vypila opiát, byla pohřbena v kryptě sv. Kláry a octla se naprosto v jeho moci. Matylda, dobře obeznámená s účinky uspávacího léku, mu vypočítala, že nepřestane působit až do jedné hodiny s půlnoci. A na tu hodinu Ambrosio netrpělivě čekal. Slavnost sv. Kláry mu poskytla vhodnou příležitost, aby sklidil plody svého zločinu. Byl si jist, že mnichové i jeptišky budou zaneprázdněni procesím, takže se nebude muset bát vyrušení. Sám pak požádal za omluvení, aby se nemusel objevit v čele mnichů. Nepochyboval, že Antonia, odříznutá od světa, mimo dosah jakékoli pomoci a zcela v jeho rukou, se jeho touze podvolí. Přesvědčovala ho o tom náklonnost, kterou k němu vždycky projevovala; v případě, kdyby mu však vzdorovala,

byl rozhodnut na nic se neohlížet a ukojit s ní svůj chtíč. Jelikož si byl jist před odhalením, nezachvěl se při pomýšlení na použití násilí, a jestli se mu přece jen nějak přičilo, nebylo to ze studu či ze soucitu, nýbrž proto, že po Antonii upřímně a horoucně toužil, takže by nerad vděčil za projev její přízně něčemu jinému než její vlastní povolnosti.

Mnichové opustili opatství o půlnoci. Matyllda šla mezi zpěváky a vedla sbor. Ambrosio zůstal sám, aby se oddal svým záměrům. Přesvědčen, že v klášteře nezůstal nikdo, kdo by sledoval jeho pohyby, pospíchal do západního křídla. Se srdcem bušícím nadějí, která nebyla prosta úzkosti, prošel zahradou, odemkl vrátka, jimiž se dostal na hřbitov, a za chvíli stál před podzemní kryptou. Tam se zastavil a podezíravě se rozhlédl; bylť si vědom, že jeho počínání se nehodí pro jakékoli cizí zraky. Když tak váhal, uslyšel melancho-lické kuvíkáni sýčka, vítr hlasitě narážel do oken vedlejšího kláštera a jeho poryvy k Ambrosiovi zanášely slabé útržky sborového zpěvu. Otevřel opatrně dveře, jako by se bál, že ho někdo uslyší, vstoupil a zavřel za sebou. Veden svou lampou procházel dlouhými chodbami, o jejichž zákrutech ho poučila Matyllda, až došel k soukromé hrobce, v níž spala jeho milenka.

Nebylo nijak snadné postřehnout její vchod, avšak Ambrosiovi, který si jej při Antoniině pohřbu prohlédl natolik zevrubně, aby se nedal oklamat, to nečinilo žádné potíže. Našel dvířka, jež nebyla zamčena, otevřel je a sestoupil do kobky. Blížil se k prostornému hrobu, kde Antonia odpočívala. Byl vyzbrojen železným socho-rem a krumpáčem, to opatření však bylo zbytečné. Mříž byla zvenčí upevněna jen zlehka; zdvihl ji, postavil lampu na okraj hrobu a naklonil se mlčky nad zející otvor. Spící krasavice ležela vedle tří napůl shnilých mrtvol. Na lících se jí už ukázal svěží ruměnec, předzvěst vracejícího se života, a jak tam spočívala v rubáši na pohřebních márách, zdálo se, že se usmívá na obrazy smrti kolem sebe. Když se Ambrosio zadíval na tlející kosti a nechutné postavy mrtvol, jež

druhdy možná bývaly stejně půvabné a spanilé, připomněl si Elvíru, kterou přivedl do stejného stavu. Vzpomínka na ten hrůzný čin ho naplnila ponurým děsem, jenom ho však posílila v odhodlání připravit Antonii o čest.

„Pro tebe, osudná krásó,“ zamumlal si mnich s pohledem na vyhlédnutou kořist, „pro tebe jsem se dopustil oné vraždy a zaprodal se věčným mukám. Nyní tě mám v moci; konečně se mi dostane ovoce mé viny. Nedoufej, že tě tvé modlitby vydechnuté neskonale melodickým hlasem, že tě tvé oči zalité slzami či tvoje úpěnlivě vztažené ruce, jako bys kajícně prosila Pannu za odpuštění, nedoufej, že tě tvá dojemná nevinnost, tvoje půvabné hoře a všechno tvoje žadonění vykoupí z mého objetí! Před rozbřeskem dne musíš být a taky budeš má!“

Vyzdvihl ji, dosud nehybnou, ze dna hrobu, usedl na kamennou lavici, a drže ji v náručí, netrpělivě čekal na příznaky vracejícího se života. Stěží ovládl svou vášeň natolik, aby se jí nezmocnil, dokud byla ještě v bezvědomí. Jeho přirozený chtíč se ještě rozpálil obtížemi, které mu bránily ukojit jej, jakož i dlouhým odříkáním se ženy; Matylda ho totiž od chvíle, kdy se vzdala nároku na jeho lásku, navždycky vyhostila ze své náruče.

„Nejsem žádná prostitutka, Ambrosio,“ řekla mu tehdy, když se v návalu chlípnosti dožadoval její přízně naléhavěji než kdy jindy; „nejsem ti už ničím víc než přítelkyní a nebudu ti milenkou. Přestaň mě tedy nutit, abych vyšla vstříc tvé touze, která mě uráží. Dokud jsi mi patřil srdcem, byla jsem na tvoje objetí hrdá. Jenomže ty blahé časy jsou tytam; moje osoba ti zlhostejněla a chceš se se mnou potěšit jenom z potřeby, nikoli z lásky. Nemohu vyhovět žádosti tak pokořující pro mou hrdost.“

Zbaven náhlé rozkoše, která se mu návykem stala naprostou nezbytností, mnich tímto omezením těžce strádal. Přirozeně oddán ukájení smyslů, v květu mužných sil a vzrypělé krve, nechal se natolik ovládnout svým temperamentem, že jeho chtíč přerostl

přímo v šílenství. Z jeho lásky k Antonii zůstala už jen hrubá žádost; chtěl se zmocnit jejího těla, a dokonce i ponurá hrobka, vůkolní ticho a odpor, který od ní očekával, jako by tím více rozněcovaly jeho divokou a bezuzdnou touhu.

Postupně cítil, jak ňadra spočívající na jeho hrudi zažhnula vracejícím se teplem. Dívčino srdce znovu zatepalo, krev se jí rozproudila a rty se jí pohnuly. Nakonec otevřela oči, ale okamžitě je zase zavřela, dosud otupělá a omámená účinky silného opiátu. Ambrosio ji bedlivě pozoroval, nenechávaje si ujít jediné její hnutí. Když zjistil, že přišla plně zpátky k sobě, přitiskl si ji v extázi na prsa a přilnul rty k jejím. Jeho náhlé objetí stačilo rozptýlit mlhy zastírající Antoniin rozum. Prudce se vztyčila a vyděšeně se rozhlédla vůkol. Podivné obrazy, které ji obklopovaly ze všech stran, jenom přispěly k jejímu zmatku. Sáhla si na čelo, jako by si chtěla uklidnit rozháranou představivost. Konečně ruku odtáhla, rozhlédla se po kobce podruhé, a pak se zahleděla do tváře opatovy.

„Kde to jsem?“ vyhrkla. „Jak jsem se sem dostala? Kde je maminka? Zdálo se mi, že ji vidím? Ach ten sen, ten hrozný sen mi řekl – Ale kde to jsem? Pust'te mě! Tady nezůstanu!“

Pokusila se vstát, ale mnich jí v tom zabránil.

„Uklidni se, líbezná Antonie,“ odpověděl jí; „žádné nebezpečí ti nehrozí; spolehni se na mou ochranu. Co se na mne díváš tak vážně? Nepoznáváš mě snad? Nepoznáváš svého přítele Ambrosia?“

„Ambrosio! Příteli! Ano, ano, už si vzpomínám – ale proč jsem tady? Kdo mě to sem přivedl? A proč jste tady se mnou? Ach, Flora mě varovala! – Kolem jen samé hroby, kobky a kostry! Děsí mě to tady! Dobrý Ambrosio, odved'te mě odsud, připomíná mi to ten strašný sen! Zdálo se mi, že jsem mrtvá a že ležím v hrobě! Dobrý Ambrosio, odved'te mě pryč! – Vy nechcete? Vy opravdu nechcete? – Nedívejte se na mne takhle! – Vaše planoucí oči mi nahánějí hrůzu! – Ušetřte mě, otče! Ušetřte mě, pro boží smilování!“

„Proč ten strach, Antonie?“ odpověděl opat, svíraje ji v náručí a zasypává jí ňadra polibky, jimž se marně snažila uniknout. „Čeho se bojíš ode mne – od muže, který tě zbožňuje? Co na tom záleží, kde jsi? Mně tahle hrobka připadá jako loubí pro milence. To šero kolem je vlídná tajuplná noc halící naši rozkoš. Tak to připadá mně a tak to musí brát i moje Antonie. Ano, dívkenko moje sladká, ano. V tvých žilách zahoří oheň, který koluje v mých, a moje extáze se zdvojnásobí, až ji se mnou budeš sdílet!“

S těmi slovy opětoval svá objetí a dovolil si ty nejnecudnější opovážlivosti. Ani Antoniina nevědomost nezůstala nepobouřena svévolí jeho počínání. Dívka si uvědomila hrozící nebezpečí, vytrhla se mu z náručí a zahalila se těsně do rubáše, který byl jejím jediným oblečením.

„Nechte mě, otče!“ vykřikla v počestném rozhořčení, zdvojeném strachy z toho, že je mu vydána bez ochrany všanc. „Proč jste mě sem zavedl? Mrazí mě tu hrůzou. Odvedte mě odsud, jestli máte alespoň trochu soucitu a lidskosti! Pusťte mě domů, odkud jsem se dostala bůhsámví jak; tady už nechci a neměla bych zůstat ani okamžik!“

Třebaže mnicha poněkud zarazil rozhodný tón, jakým to pronesla, nevyvolala v něm její slova nic víc než překvapení. Chytil ji za ruku, přitáhl si ji násilím na koleno, a popásaje se na ní hltavým pohledem, odpověděl tímhle způsobem:

„Seber se, Antonie! Odpor ti nepomůže a já se už nemusím tajit svou vášní k tobě. Svět tě pokládá za mrtvou; lidská společnost je pro tebe navždycky ztracena. Mám tě tady sám pro sebe, jsi naprosto v mé moci, a já hořím touhou, kterou musím buď ukojit, nebo zemřít, ale rád bych za své štěstí vděčil přímo tobě. Moje milovaná! Zbožňovaná moje Antonie! Nech mě zasvětit tě do radovánek, které jsou ti dosud cizí, a naučit tě, abys ucítila v mém náručí ony rozkoše, jaké musím brzy poznat já v náručí tvém. Ne, tenhle tvůj zápas je dětinský,“ pokračoval, když odrážela jeho laskání a snažila se uniknout

jeho sevření; „nikdo ti nepomůže a nebesa ani země tě nezachrání před mým objetím. Ale proč bys odmítala rozkoš tak sladkou a tak úchvatnou? Nikdo nás neuvidí; náš styk zůstane utajen před celým světem. Láska a příležitost tě zvou, aby ses oddala vášni. Poddej se jí, moje Antonie! Poddej se jí, má milovaná! Obejmi mě takhle láskyplně, přitiskni takhle svoje rty na moje! Že by ti příroda mezi všemi svými dary odepřela ten nejvzácnější, smysl pro rozkoš? Ne, to není možné! Každý tvůj rys, pohled i pohyb hlásá, že jsi stvořena k oblažování a k prožitku vlastní blaženosti! Neobracej se ke mně těma prosebnýma očima, zeptej se svých vlastních půvabů, a ty ti řeknou, že jsem obrněn proti všemu zapřísahání! Cožpak se mohu vzdát těch bílých údů, tak hebkých a tak delikátních; těch dmoucích se ňader, tak oblych, plných a pružných? Cožpak se mohu vzdát těch pokladů a nechat je, aby se jimi kochal někdo jiný? Ne, Antonie, nikdy, nikdy! To přísahám tímhle polibkem – a tímhle – a tímhle!“

Fráterova vášeň se každým okamžikem čím dál víc rozpalovala a Antoniina hrůza rostla. Zápolila, aby se mu vyvinula z náručí. Její námaha byla bezvýsledná, a když shledala, že si Ambrosio dovoluje ještě víc, vykřikla ze všech sil o pomoc. Vzezření kobky, chabé mi-hotavé světlo lampy, okolní temnota, pohled na hrob a pozůstatky smrtelných těl, s nimiž se její oči setkávaly ze všech stran, byly pramalým podnětem, aby v ní vzbudily podobné pocity, jaké zmítaly mnichem. I jeho laskání ji děsilo svou zuřivostí a nevyvolávalo v ní nic kromě strachu. Naproti tomu její poplašenost, její zřejmý odpor a neochabující obrana jako by jenom rozněcovaly mnichovu smyslownost a dodávaly jeho brutalitě novou sílu. Antoniiny výkřiky nikdo neslyšel, neustala však volat o pomoc a pokoušet se o únik, dokud bez dechu neklesla z mnichova objetí na kolena a neutekla se ještě jednou k prosbám a zapřísahání. Její pokus nedopadl o nic lépe než ten předešlý. Naopak, prznitel využil jejího postavení a vrhl se na ni. Přitiskl si ji k hrudi téměř polomrtvou hrůzou a vysílenou zápolením. Zadusil její výkřiky polibky, nakládal s ní s hrubostí ne-

svědomitého barbara, dovoloval si čím dál víc a v divokosti vilného deliria ji zraňoval a hmoždil jí křehké údy. Bez ohledu na její slzy, výkřiky a prosby se jí postupně zmocňoval a nepustil kořist, dokud svůj zločin nedovršil a Antonii nezneuctil.

Sotva svůj záměr provedl, zachvěl se nad způsobem, jakým to udělal. Sama přemíra dřívější dychtivosti, s jakou se Antonie zmocnil, teď přispěla k jeho znechucení a tajně pocítil, jak podlý a zbabělý zločin právě spáchal. Kvapně se jí vyvinul z náruče. Ta, která ještě před chvílí byla předmětem jeho zbožňování, v něm teď nevyvolávala nic než odpor a zuřivost. Odvrátil se od ní, a jestli o ni bezděčně zavadil očima, sršely mu z nich jenom blesky nenávisti. Nešťastnice omdlela ještě dřív, než byla její pohana dovršena; vzpa-matovala se jenom natolik, aby si uvědomila svoje neštěstí. Zůstala ležet na zemi v němém zoufalství, po lících jí pomalu stíhala slza slzu a nadra se jí dmula častými vzlyky. Zdrčena hořem setrvala nějaký čas v této netečnosti. Nakonec s námahou vstala a dovlekla se malátným krokem ke dveřím, aby opustila kobku.

Její kroky vyburcovaly mnicha z jeho zachmuřené apatie. Vyskočil od hrobu, o který se dosud opíral, a bloudil očima po obrazech zkázy, jež viděl na jeho dně. Vrhł se za obětí své brutality a brzy ji dostihł. Sevřel jí paži a násilím ji donutil vrátit se do hrobky.

„Kampak?“ vykřikł drsným tónem. „Okamžitě se vrať!“

Antonia se zachvěla při pohledu na jeho zuřivý výraz.

„Co ještě chcete?“ hlesla ustrašeně. „Nezkazil jste mi už docela život? Nejsem už navždycky zničena? Není snad vaše krutost nasycena? Mám trpět ještě dál? Nechte mě odejít, pusťte mě domů, abych tam bez zábran plakala nad svou hanbou a nad svým neštěstím!“

„Pustit tě domů?“ opakoval mnich s trpkým a opovržlivým posměchem. Pak mu náhle v očích zablesklo zuřivostí. „To tak! Abys mě mohla obvinít před celým světem – prohlásit mě za pokrytce, prznitele a zrádce, za krutého, chlípného a nevděčného netvora? Ne, ne, ne! Znáám dobře těžké břemeno svých vin – dobře vím, že

tvoje stížnost by byla až příliš oprávněná a moje zločiny až příliš odsouzeníhodné! Ne, nevykročíš odsud, abys rozhlásila po Madridu, že jsem padouch, že mám na svědomí hříchy, pro které zoufám nad božím odpuštěním. Nešťastnice, musíš tu zůstat se mnou – mezi těmihle opuštěnými hrobkami, těmi obrazy smrti, těmi tlejícími, ohavnými a shnilými mrtvolami! Tady zůstaneš a budeš svědkyní mé trýzně – svědkyní toho, co znamená cítit hrůzu zoufalství a vydechnout poslední sten v kletbách a rouhání! A komu za to vděčím? Kdo mě svedl k takovým zločinům, že mi při pouhé vzpomínce na ně běhá mráz po zádech? Neblahá čarodějko! Nebyla to snad tvoje krása? Nestrhla jsi mou duši do hanby? Neudělala jsi ze mne křivopřísežného pokrytce, prznitele a vraha? Což mi i v téhle chvíli neříká tvůj andělský pohled, abych se vzdal naděje na boží milosrdenství? Ach, až budu stát před jeho soudnou stolicí, ten pohled stačí, aby mě zatratil. Řekneš mému Soudci, žes byla šťastná, dokud jsem tě nepotkal já, žes byla nevinná, dokud jsem tě já neposkrvnil! Předstoupíš před něj s těmahle uplakanýma očima, s tou smrtelně bledou tváří, s těma rukama prosebně sepjatýma, jako když jsi mě prosila o smilování, kterého jsem ti nedopřál! A pak bude moje zatracení zpečetěno! A potom se objeví duch tvé matky a svrhne mě do příbytku ďáblů, do plamenů mezi pekelníky a do věčných muk! A ty mě zničíš svou obžalobou! Ty mi způsobíš nekonečnou trýzeň! Ty, bídnice, jenom ty!”

Ta slova přímo zaburácel, divoce sevřel Antonii paži a zadupal šílenou zuřivostí.

Antonia v domnění, že se pomátl, klesla v hrůze na kolena, zdvihla ruce a hlas jí téměř selhal ještě dřív, než ze sebe vypravila slovo.

„Smilování!” hlesla s námahou.

„Mlčíš!” vykřikl mnich nepřítčně a mrštil jí o zem.

Pak od ní odstoupil a jal se přecházet po kobce s divokým a rozháraným výrazem. Děsivě koulel očima, takže se Antonia zachvěla

pokaždé, kdykoli se setkala s jeho pohledem. Zdálo se, že zamýšlí cosi příšerného, a dívka se už vzdala veškeré naděje, že by z hrobky vyvázla živá. Tou představou mu však křivdila. Přes všechnu hrůzu a znechucení, které mu drásaly duši, nebyl dosud ke své oběti prost soucitu. Jakmile se jeho vášeň vybouřila, byl by dal všechno na světě, aby jí vrátil nevinnost, o niž ji připravil jeho nezkrotný chtíč. Po planoucí touze, která ho dohnala ke zločinu, mu v hrudi nezůstalo ani stopy. Ani za poklady celé Indie by se už nedal zlákat, aby se jejího těla zmocnil ještě jednou. Všecka jeho přirozenost se vzpírala při pouhém pomyslení na takovou možnost a rád by si byl vymazal z paměti výjev, který se právě odehrál. Tou měrou, jak opadala jeho pochmurná zuřivost, narůstal postupně jeho soucit se znásilněnou. Její postavení se zdálo tak beznadějně, tak strastiplné, že nebylo v silách smrtelníka ulevit jí. Co pro ni mohl udělat? Její duševní mír byl rozvrácen, její čest nenapravitelně potupena. Antonia byla navždycky vyvržena ze společnosti a on se neodvažoval vrátit ji mezi lidi. Byl si vědom, že kdyby se znovu objevila na světě, jeho provinění by vyšlo najevo a mělo by za následek nevyhnutelný trest. Člověka tak obtíženého zločiny ohrožovala smrt dvojnásobným děsem. A i kdyby Antonii přivedl zpátky na denní světlo, jak ubohé vyhlídky by ji čekaly! Nikdy by nemohla doufat, že znovu dosáhne počestného postavení; byla by poznamenána hanbou a odsouzena až do konce svých dnů k žalu a samotě. Co měl teď opat na vybranou? Rozhodnutí daleko strašnější pro Antonii, ale zaručující bezpečí alespoň jemu. Předsevzal si, že ponechá svět v přesvědčení o její smrti a podrží ji v zajetí v tomto ponurém vězení. Sliboval si, že ji tu bude každou noc navštěvovat, nosit jí potravu, kát se před ní a mísit její slzy se svými. Cítil, že je to rozhodnutí nespravedlivé a kruté, nic jiného mu však nezbývalo, chtěl-li Antonii zabránit v prozrazení své viny a její vlastní pohany. Kdyby ji byl propustil, nemohl by se spolehnout na její mlčení. Jeho zločin příliš volal do nebe, aby směl doufat v její odpuštění. Kromě toho by její objevení vyvolalo vše-

obecnou zvědavost a prudkost její trýzně by jí nedovolila zatajit její příčinu. Rozhodl se tedy, že Antonia musí zůstat uvězněna v kobce.

Přiblížil se k ní se zmateným výrazem v tváři. Zdvihl ji ze země – ruka se jí třásla, když se jí chopil, a on ji hned opět pustil, jako by se byl dotkl hada. Sama příroda jako by před tím dotykem couvala. Cítil se k Antonii zároveň přitahován i odpuzován od ní, ale nedovedl si žádný z těch pocitů vyložit. V jejím vzezření bylo cosi, co ho naplňovalo hrůzou, a třebaže si to dosud rozumově neuvědomoval, svědomí mu napovídalo celý rozsah jeho zločinu. Kvapnými slovy, byť i těmi nejněžnějšími, jakých byl schopen, s odvrácenýma očima a jedva slyšitelným hlasem se ji pokusil utěšit v neštěstí, jemuž teď už nešlo zabránit. Prohlásil, že se upřímně kaje a že by rád vycedil kapku vlastní krve za každou slzu, kterou jí vynutilo jeho barbarství. Zbídačelá a zoufalá Antonia ho poslouchala v němém bolu, když jí však oznámil, že zůstane zavřena v hrobce, že ji čeká ten příšerný osud, proti němuž by i smrt byla vykoupením, vyburcovalo ji to okamžitě z její otupělosti. Živořit bédně v té těsné ohavné cele, kde by o ní nevěděla živá duše kromě jejího prznitele, skomírat mezi tlejícími mrtvolami, vdechovat morový hnilobný puch, nikdy už nespátřit denní svit a neloknout si čistého nebeského vánku – ta představa byla hroznější, než mohla Antonia snést, a překonala dokonce i její odpor k fráterovi. Znovu klesla na kolena a dovolávala se nejtklivějšími slovy jeho soucitu; slibovala mu, že vrátí-li jí opat svobodu, zatají ona své rány před světem a uzná všechny důvody pro své objevení mezi lidmi, jaké se mu budou zdát vhodné; a aby na něj nepadl ani stín podezření, nabídla mu, že opustí okamžitě Madrid. Její prosby zněly tak naléhavě, že na mnicha silně zapůsobily. Začal uvažovat, že nerozpoznává-li už Antonia jeho žádost, není důvodu, aby ji dál před světem skrýval, jak to zamýšlel původně; že by tím jen přidal další trýzeň k tomu, co od něho Antonia už vytrpěla; a že kdyby dostala svému slibu, ať už pod zámkem či na svobodě, jeho život i pověst by byly stejně bezpečné. Zároveň se však obával, aby

Antonia ve svém soužení neporušila závazek mlčení bezděčně, nebo aby svou přemírou prostoty a neznalostí klamu neumožnila někomu zchytralejšímu dobrat se jejího tajemství. Jakkoli však byly tyhle obavy odůvodněné, soucit a upřímná snaha napravit pokud možno vlastní provinění ho vedly k tomu, aby vyšel vstříc jejím prosbám. Jedině potíží s vysvětlením Antoniina nečekaného návratu do života po její domnělé smrti a po veřejném pohřbu mu bránila v rozhodnutí. Dosud hloubal nad způsobem, jak tuhle překážku odstranit, když uslyšel chvatně se blížící kroky. Dveře kobky se rozletěly a dovnitř vpadla Matylda, zřejmě krajně zmatená a vyděšená.

Když Antonia spatřila cizí osobu, vykřikla radostí; její naděje na pomoc se však brzy rozplynula. Domnělý novic neprojevil nejmenší překvapení, že opata nalézá o samotě s ženou na tak podivném místě a v tak pozdní hodinu, nýbrž ho bez váhání oslovil:

„Co máme dělat, Ambrosio? Jestli se rychle nepodaří rozehnat výtržníky, jsme ztraceni. Ambrosio, klášter sv. Kláry hoří; převorka padla za oběť zuřivosti davu. Opatství už hrozí podobný osud. Mni-chové, vyděšení hrozbami lidu, tě všude shánějí. Myslí si, že tvoje autorita by stačila výtržnost uklidnit. Nikdo neví, kam ses poděl, a tvá nepřítomnost vyvolala všeobecný údiv a skleslost. Využila jsem zmatku a běžím sem, abych tě varovala před nebezpečím.“

„To se dá snadno napravit,“ odpověděl opat; „vrátím se rychle zpátky do své cely a vysvětlím svou nepřítomnost nějakou malič-kostí.“

„To nepůjde!“ opáčila Matylda. „Podzemní krypty jsou plné lu-čištníků. Lorenzo de Medina s několika vojáky Inkvizice prohledává kobky a proniká do všech chodeb. Přistihnou-li tě při útěku, budou pátrat, co děláš v tak pozdní hodinu v kryptě, najdou Antonii a bude po tobě navždy veta!“

„Lorenzo de Medina! Vojáci Inkvizice! Co je sem přivádí? Hledají mne? – Jsem tedy v podezření? Ach promluv, Matyldo! Odpověz mi, pro boží smilování!“

„Na tebe ještě nepřišli, ale mám strach, že brzy přijdou. Jedinou nadějí, jak uniknout jejich pozornosti, ti dává obtíž s objevením této kobky. Dveře jsou chytře zamaskovány; snad na ně nepřijdou a my tu přečkáme v úkrytu, dokud nebude po pátrání.“

„Ale Antonia – jestli se inkvizitoři přiblíží a zaslechnou její křik –“

„Toho nebezpečí se zbavím takhle!“ vpadla mu do řeči Matylda.

Zároveň vytáhla dýku a vrhla se na předurčenou oběť.

„Stůj! Zadrž!“ vykřikl Ambrosio, chytil ji za ruku a vykroutil jí už zdviženou zbraň. „Co to chceš udělat, ty ukrutnice! Ta ubožačka už vytrpěla dost, díky tvým zhoubným radám! Kéž bych tě byl nikdy neposlouchal! Kéž bych byl nikdy nespátril tvou tvář!“

Matylda ho probodla opovržlivým pohledem. „Nesmysl!“ vykřikla s výrazem vášně a vznešenosti, který mnicha naplnil hrůzou. „Poté, cos ji připravil o všechno, proč měl její život cenu, by ses bál zbavit ji té bídy, která jí zbyla? Ale budiž! Nech ji žít, aby tě usvědčila z tvého bláznovství! Já tě ponechám tvému neblahému osudu! Vzdávám se spojenectví s tebou! Kdo váhá před takovým bezvýznamným zločinem, nezaslouží si mou ochranu. Slyš! Slyš, Ambrosio! To jsou lučištníci! Už přicházejí a tvoje záhuba je nevyhnutelná!“

V tom okamžiku zaslechl opat vzdálené hlasy. Rozběhl se zavřít dveře, na jejichž utajení závisela jeho bezpečnost a které Matylda opomněla přirazit. Než k nim dospěl, proklouzla Antonia kolem něho, vyrazila ze dveří a jako šipka se rozletěla za hlasy. Poslouchala předtím pozorně Matyldu, slyšela zmínku o Lorenzovi a odhodlala se riskovat všechno, aby se svěřila jeho ochraně. Dveře byly otevřeny. Hlasy ji přesvědčily, že lučištníci nemohou být daleko. Sebrala poslední zbytek sil, proběhla kolem mnicha dřív, než postřehl její záměr, a rozběhla se směrem k hlasům. Sotva se opat vzpamatoval z prvního překvapení, jal se ji pronásledovat. Antonia marně zdvojnásobila rychlost a napjala všechny síly do krajnosti. Nepřítel ji každým skokem doháněl; slyšela jeho kroky těsně za sebou a cítila na šíji jeho horký dech. Dohnal ji – popadl ji

za splývající kučeravé vlasy a snažil se ji zatáhnout zpátky do kobky. Antonia se mu ze všech sil vzepřela. Objala pažemi jeden ze sloupů podpírajících klenbu a hlasitě vykřikla o pomoc. Mnich se ji marně snažil hrozbami umlčet.

„Pomoc!“ nepřestávala opakovat. „Pomoc! Proboha, pomoc!“

Ozvaly se blížící se kročeje, popohnané jejími výkřiky. Opat užuž viděl přibíhající inkvizitory. Antonia mu dosud vzdorovala a on ji umlčel náhle tím nejstrašnějším a nejnelidštějším způsobem. Dosud třímal v ruce Matyldinu dýku. Bez nejmenšího rozmyšlení ji zdvihl a pohroužil ji dvakrát do Antoniiny hrudi. Dívka vykřikla a klesla k zemi. Mnich se ji pokusil odvléci s sebou, ale ona stále pevně objímala sloup. V tom okamžiku ozářilo stěny světlo blížících se pochodní. Ambrosia donutila hrůza z prozrazení opustit oběť a rychle prchnout zpátky do kobky, kde zanechal Matyldu.

Nepodařilo se mu utéci nepozorovaně. Don Ramirez, který náhodou dorazil na místo první, upozoroval na zemi krvácející dívku a postřehl prchajícího muže, jehož zmatek ho označoval za vraha. Okamžitě se vrhl s několika lučištníky za prchajícím, zatímco ostatní zůstali s Lorenzem, aby chránili zraněnou cizinku. Zdvihl ji a podepřeli jí hlavu. Omdlela prudkou bolestí, ale brzy projevila známky vracejícího se života. Otevřela oči, a když zdvihla hlavu, shrnula se jí dozadu záplava plavých vlasů, která jí až dosud zakrývala obličej.

„Bože všemohoucí, Antonia!“ vykřikl Lorenzo, vytrhl ji z rukou ozbrojenců a sevřel ji do náručí sám.

Třebaže dýka byla vedena nejistou rukou, splnila až příliš dobře vrahův záměr. Rány byly smrtelné a Antonia věděla, že se z nich už nevzpamatuje. Přesto však pro ni těch pár zbývajících okamžiků bylo naplněno nejvyšším blahem. Starostlivost, obřázející se v Lorenzově tváři, jeho laskavost a zoufalství jeho nářku i vážnost, s jakou se dotazoval na její rány, ji přesvědčily nade vši pochybnost, že ji Lorenzo miluje. Nechtěla se dát vynést z podzemí ze strachu, že by pohyb jenom usplíšil její smrt, a nechtěla přijít o ty okamžiky,

kdy přijímala důkazy Lorenzovy lásky a ujišťovala ho o své lásce k němu. Řekla mu, že kdyby byla neposkvrněna, litovala by možná ztráty života, ale pro zbavenou cti a potupenou že bude smrt jenom požehnáním; že by stejně nemohla být jeho ženou, a je-li jí tato naděje odepřena, že se smíří s hrobem bez jediného povzdechu a výčitky. Prosila ho, aby byl statečný, zapřísáhla ho, aby nepropadal neplodnému smutku, a prohlásila, že sama netruchlí pro nic, co na celém světě opouští, nežli pro něho. Zatímco každý líbezný tón jejího hlasu spíše prohluboval Lorenzův žal, místo aby mu ulevoval, pokračovala v rozhovoru s ním až do chvíle zániku. Její hlas slábl, až ji bylo sotva slyšet, oči jí zastřel hustý mrak – srdce začalo bít pomalu a nepravidelně a každý okamžik se zdál ohlašovat, že se její osud naplnil.

Ležela s hlavou opřenu o Lorenzova prsa a její rty mu dosud šeptaly slova útěchy. Vtom ji přerušil klášterní zvon, který v dálce odbíjel čas. Antonii se náhle rozzářily oči nebeským jasnem – jako by znovu nabyla sil a bujarosti. Vztyčila se v milencově náručí.

„Tři hodiny!“ vykřikla. „Maminko, už jdu!“

Sepjala ruce a klesla bez života na zem. Lorenzo se v zoufalství vrhl vedle ní. Rval si vlasy, bušil se do prsou a nechtěl se nechat od mrtvé odtrhnout. Nakonec, když se vyčerpal, dal se z krypty vyvést a byl dopraven do paláce Medinů, sotva živější než nebohá Antonia.

Ambrosiovi se zatím, třebaže mu byli pronásledovatelé v patách, podařilo doběhnout zpátky do hrobky. Když tam don Ramirez dorazil, byly už dveře zamčeny, a dlouho trvalo, než se podařilo objevit uprchlíkovu skrýši. Vytrvalosti však nic neodolá. Jakkoli umně byly dveře utajeny, neunikly bdělosti lučištníků. Vyrázili je a pronikli do hrobky, k neskonale hrůze Ambrosia i jeho společnice. Mnichův zmatek, jeho pokus skrýt se, jeho překotný útěk i krev, která mu potřísnila hábit, nenechaly nikoho na pochybách, že Antonii zavraždil on. Když však v něm poznali neposkvrněného Ambrosia, „vtělenou svatost“ a idol Madridu, strnuli diváci ohromením a sotva

mohli uvěřit, že se jim to všechno jen nezdá. Opat se nepokoušel ospravedlnit, zachovával však zaryté mlčení. Byl zajištěn a spoután. Stejně naložili lučištníci s Matyldou. Když jí strhli kápi, jemnost jejích rysů a záplava zlatých vlasů prozradily její pohlaví, což vyvolalo nový úžas. V hrobce se našla i dýka, kterou tam mnich odhodil, a po důkladné prohlídce celé kobky byli oba provinilci odvedeni do žalářů Inkvizice.

Don Ramirez se postaral, aby se obyvatelstvo nedovědělo o zločinech a povolání zatčených. Obával se opakování výtržností, které následovaly po zajištění převorky od sv. Kláry. Spokojil se s tím, že provinění jejich představeného oznámil kapucínům. Aby se vyhnuli hanbě veřejné obžaloby, a ze strachu před výbuchem lidového rozhořčení, před nímž už jednou zachránili své opatství s takovými potížemi, mnichové ochotně dovolili inkvizitorům, aby bez rozruchu prohledali klášter. Nic nového se nezjistilo. Předměty nalezené v opatově a v Matyldině cele byly zabaveny a odneseny na Inkvizici, aby byly předloženy jako doličné důkazy. Všechno ostatní zůstalo, jak bylo, a v Madridu opět zavládl klid a pořádek.

Klášter sv. Kláry byl dočista zničen spojeným útokem davu a požáru. Nezbylo z něho nic kromě hlavních zdí, jejichž tloušťka a solidnost je před plameny zachránila. Jeptišky se proto musely rozptýlit do jiných řeholí, třebaže předsudek proti nim byl tak silný, že je cizí představené přijímaly jen velmi neochotně. Poněvadž však většina z klarisek byla spřízněna s nejbohatšími, nejurozenějšími a nejmocnějšími rodinami, různé kláštery byly přinuceny ujmout se jich, byť i velice zdráhavě. Ten předsudek však byl krajně nespravedlivý a neospravedlnitelný. Po zevrubném vyšetření se prokázalo, že všechny obyvatelky kláštera byly přesvědčeny o Agnesině smrti, až na ony čtyři jeptišky, na něž upozornila matka Uršula. Všechny čtyři padly za oběť zuřivosti zástupu, stejně jako několik dalších, které byly naprosto nevinné a neměly o celé záležitosti ani potuchy. Dav zaslepený rozhořčením obětoval všechny jeptišky, které mu

padly do rukou; ty, jež se zachránily, za to vděčily jenom rozvaze a umírněnosti vévody z Mediny. Také si to uvědomovaly a cítily k onomu šlechtici náležitou vděčnost.

Virgínia nezůstávala v projevech vděčnosti nijak pozadu; záleželo jí právě tak na tom, aby vévodovi splatila jeho pozornost, jako na tom, aby se dobře zapsala u Lorenzova strýce. To se jí snadno podařilo. Vévoda hleděl s údivem a s obdivem na její krásu, a zatímco její zevnějšek uchvacoval jeho zraky, líbeznost jejích způsobů a její něžná péče o trpící jeptišku jí získaly jeho srdce. Virgínia měla dost bystrosti, aby to postřehla, a ještě svou starost o nemocnou zdvojnásobila. Když se s ní vévoda loučil před vchodem do paláce jejího otce, požádal, aby se směl příležitostně poptat po jejím zdraví. Ráda mu to dovolila a ujistila ho, že markýz de Villa Franca bude hrdý, bude-li smět vévodovi osobně poděkovat za ochranu poskytnutou jeho dceři. Poté se rozloučili – vévoda okouzlený její krásou a jemností, ona pak potěšená setkáním s ním a ještě více s jeho synovcem.

Po vstupu do paláce povolala Virgínia nejdříve rodinného lékaře a postarala se o svou neznámou svěřenkyni. Její matka jí v tom díle milosrdenství přispěchala na pomoc. Markýz, poplašený výtržnostmi a rozechvělý o bezpečí své dcery, svého jedináčka, odkvapil ke klášteru sv. Kláry a dosud Virgínii hledal po městě. Ihned vypravili na všechny strany posly, aby ho zpravili, že najde dceru v bezpečí ve svém paláci a že se má neprodleně vrátit domů. Otcova nepřítomnost Virgínii umožnila, aby se plně věnovala pacientce, a třebaže byla nočním dobrodružstvím sama značně rozrušena, ničím by se byla nedala přesvědčit, aby odešla od lože trpící. Poněvadž cizincino tělo bylo příliš oslabeno hladem a soužením, trvalo nějaký čas, než přišla k sobě. Veliké potíže jí působilo polykání léků, jež jí doktor předepsal, jakmile však tuhle překážku překonala, snadno přemohla chorobu, která pramenila jenom ze slabosti. Péče, jíž se jí dostávalo, výživná strava, které nadlouho odvykla, i radost z vy-

svobození, z návratu do lidské společnosti, a jak se odvážíla doufat, i návrat k lásce – to všechno dohromady přispělo k jejímu rychlému zotavení. Její smutné postavení a její téměř bezpříkladné strádání k ní od prvního okamžiku vzbudilo náklonnost její roztomilé hostitelky. Virgínia se o ni z plna srdce zajímala, jaká však byla její radost, když se neznámá zotavila natolik, aby mohla vyprávět svůj příběh, a Virgínia ve vězněné jeptišce poznala sestru Lorenzovu.

Oběť klášterní krutosti byla opravdu nešťastná Agnes. Virgínia ji z dřívějšího společného pobytu v konventě dobře znala, ale Agnesina vyhublost, její rysy změněné soužením, její domnělá smrt, ve kterou každý věřil, i její přerostlé a zcuchané vlasy, spadající jí v nepořádku přes obličej a na prsa, to všechno Virgínii zpočátku nedovolilo spoluchovanku poznat. Převorka se předtím všemožným přemlouváním snažila, aby Virgínii přiměla ke složení řádového slibu, neboť dědička rodu de Villa Franca by pro řeholi znamenala sotva zanedbatelný přínos. Předstíranou laskavostí a neutuchající pozorností dosáhla představená za čas toho, že její mladá příbuzná začala o přijetí řádového závoje vážně přemýšlet.

Agnes, lépe poučená o nechutnosti a nudě klášterního života, brzy plány představené prohlédla. Bála se o nevinnou Virgínii a pokoušela se ji vyvést z omylu. Líčila jí v pravdivých barvách četné nepříjemnosti řeholního života, ustavičné odříkání, nízkou žárlivost, malicherné pletichy, podlézavost a hrubé lichocení, které představená vyžadovala. Vedla Virgínii k zamyšlení nad skvělými vyhlídkami, jež se před ní otvírají. Upozorňovala ji, že jako miláček svých rodičů, jako dívka obdivovaná celým Madridem, nadaná přírodou a vychováním zušlechtěná k tělesné i duševní dokonalosti, může doufat v ten nejšťastnější osud. Vyložila jí, že bohatství jí poskytne dost prostředků, aby se mohla naplno věnovat skutkům milosrdenství a konání dobra, tedy ctnostem, které jsou jí tak drahé, a postavení ve světě jí umožní najít si lidi hodné její ochrany, což se v ústraní kláštera uskutečnit nedá.

Agnesino přesvědčování přimělo Virgínii k tomu, že se zřekla pomyšlení na řeholní závoj, avšak víc než všechny ostatní důvody dohromady ji k tomu přivedl ještě jeden argument, jehož Agnes neužila. Virgínia totiž jednou zahlédla u klášterní mříže Lorenza, když přišel za sestrou, zalíbil se jí a její rozmluvy s Agnes zpravidla končily dotazem na jejího bratra. Agnes, která Lorenza zbožňovala, si nemohla přát nic lepšího než tuhle příležitost, aby na něj pěla chválu. Mluvila o něm jako u vytržení, a aby svou posluchačku přesvědčila, jak ryzí jsou jeho city, jak kultivovaně myslí a jak elegantně se vyjadřuje, ukazovala jí občas dopisy, jež od něho dostala. Brzy si povšimla, že srdce její mladé přítelkyně z těch listů čerpá dojmy, které jí ona sama sice zdaleka nezamýšlela vštípit, byla však upřímně šťastná, když to zjistila. Nebyla by si mohla pro bratra přát lepší nevěstu: dědička rodu de Villa Franca, ctnostná, vroucí, krásná a vzdělaná Virgínia jí připadala jako stvořená, aby s ní Lorenzo došel štěstí. Oklikou na to téma u bratra vyvídala, i když neuvedla žádné jméno ani bližší okolnosti. Lorenzo ji tehdy ujistil, že jeho srdce i ruka jsou naprosto nezadané, a Agnes usoudila, že v tom případě může bez nebezpečí pokračovat v započaté cestě. Snažila se proto v přítelkyni rozdmýchat rodící se cit. Lorenzo se stal stálým námětem jejich rozhovorů, a dychtivost, s jakou Agnesina posluchačka naslouchala, povzdechy, které jí často unikaly z hrudi, i horlivost, s jakou se k tomu předmětu vracela, kdykoli se od něho rozhovor odchýlil, přesvědčily Agnes, že bratrovy námluvy by Virgínii zdaleka nebyly nevítané. Nakonec se odvážila zmínit se o svém záměru vévodovi. Třebaže vévoda Virgínii osobně neznal, věděl natolik o jejím postavení, že ji pokládal za hodnou synovcovy ruky. Dohodl se tedy s neteří, aby tu myšlenku Lorenzovi naznačila, a Agnes čekala jenom na bratrův návrat do Madridu, aby mu svou přítelkyni navrhla za nevěstu. Neblahé události, k nimž došlo mezitím, jí zabránily onen úmysl provést. Virgínia upřímně plakala pro Agnesinu domnělou smrt, neboť ztratila nejen družku, ale i jedinou

osobu, se kterou mohla mluvit o Lorenzovi. Vášně jí dál tajně hárala v srdci a užuž se chtěla svěřit se svými city matce, když jí náhoda znovu přivedla do cesty předmět oněch citů. Když ho viděla tak zblízka, když poznala jeho dvornost, soucitnost i neohroženost, dodalo to její lásce nového žáru. A když jí teď přítelkyně a zastánkyně byla vrácena, přijala to jako dar z nebes, odváží se doufat, že si ji Lorenzo vezme, a rozhodla se využít u něho sestřina vlivu.

Vévoda, jenž předpokládal, že Agnes možná před smrtí s bratrem o Virgínii mluvila, přičítal všechny synovcovy zmínky o manželství na Virgíiniin účet, a přijímal je proto co nejpříznivěji. Když se však vrátil do svého paláce, zpráva o smrti Antonie a o Lorenzově chování při té příležitosti ho usvědčila z omylu. Trpce toho litoval, ale poněvadž nešťastná Antonia nebyla už jeho záměrem na překážku, věřil, že se jeho plán přece jen uskuteční. Pravda, Lorenzo se ve svém okamžitém stavu prašpatně hodil za ženicha. Naděje zklamané právě ve chvíli, kdy doufal v jejich uskutečnění, a strašlivá náhlá smrt jeho milované ho krutě zdrtily. Vévoda ho našel chorého na loži. Ošetřovatelé projevíli vážné obavy o Lorenzův život, ale strýc jejich strach nesdílel. Byl toho názoru – a nikoli nemoudře – že „moc lidí umřelo a sežrali je červi, ale ne pro lásku.“ Uklidnil se tedy pomyšlením, že jakkoli hluboce je synovec zasažen do srdce, čas a Virgínia tu ránu vyhojí. Pospíchal teď za zdrceným jinochem a snažil se ho utěšit; vyjádřil mu soucit s jeho zármutkem, ale doporučil mu, aby nepropadal zbytečnému zoufalství. Připustil, že je sám otřesen tak strašnou událostí, a nevytýkal Lorenzovi jeho citlivost, ale snažně ho prosil, aby se nemučil marnou lítostí, aby raději přemohl svůj žal a zachoval se při životě, když už ne kvůli sobě, tak alespoň kvůli těm, kdo na něm s láskou lpí. Zároveň s tím, jak se usilovně snažil, aby Lorenzo zapomněl na ztrátu Antonie, předcházela si vévoda vytrvale Virgínii a využíval každé příležitosti, aby synovcovi ještě více naklonil její srdce.

Dalo se očekávat, že Agnes se začne brzy vyptávat na dona Raymonda. Otřásla s ní, když se doslechla o neblahém stavu, do něhož ho

sklátilo hoře, nemohla se však ubránit tajnému plesání, když uvážila, že jeho choroba jenom dotvrzuje upřímnost jeho lásky. Vévoda sám na sebe vzal úkol oznámit nemocnému, jaké ho čeká štěstí. Třebaže neopomněl připravit ho předem na tu náhlou změnu zoufalství v blaženost s všemožnou opatrností, Raymond upadl do tak prudké extáze, že mu to div nebylo osudné. Jakmile však rozrušení překonal, obnovený duševní mír, jistota štěstí a především přítomnost Agnesina (která se péčí Virginie a markýzy sotva sama vzpamatovala, a už pospíchala ošetřovat milence), mu brzy pomohly zotavit se z následků přestálé strašné choroby. Duševní klid prospěl i jeho tělu, takže se uzdravil tak rychle, až to vzbudilo všeobecný podiv.

Ne tak Lorenzo. Antoniina smrt, provázena tak příšernými okolnostmi, mu těžce ležela na mysli. Proměnil se v pouhý stín; nic na světě ho netěšilo. Sotva se dal pohnout, aby pozřel pár soust a udržel se tak při životě; byla obava, aby nedostal souchotě. Agnesina společnost mu byla jedinou útěchou. Ačkoli náhoda jim nikdy předtím nedopřála strávit spolu delší čas, cítil k ní upřímné přátelství a družnou náklonnost. Když si Agnes uvědomila, jak ji bratr potřebuje, zřídka kdy opouštěla jeho komnatu. S neúnavnou pozorností poslouchala jeho nářky a konejšila ho svou něžností i soucitem s jeho neštěstím. Stále ještě bydlila v paláci rodu de Villa Franca, jehož vlastníci s ní jednali se zdůrazněnou náklonností. Vévoda markýzovi naznačil svoje plány s Virgínií. Sňatek by to byl dokonalý: Lorenzo měl zdědit po strýci jeho nesmírné jmění a byl uznáván po celém Madridu pro svou příjemnou osobnost, rozsáhlé vědomosti i kavalírské chování. A dodejme k tomu, že markýza objevila, jak silně je mu její dcera nakloněna.

Vévodova nabídka byla proto uvítána bez váhání. S nesmírnou opatrností byly podniknuty všechny kroky, aby Lorenzo přijal svou dámu s oněmi pocity, které si tak zasloužila vyvolávat. Agnes často navštěvovala bratra v doprovodu markýzy, a sotva mohl vycházet do předpokojů, bylo Virgínii pod matčinou ochranou občas dovo-

leno, aby mu vyjádřila přání brzkého uzdravení. Počínala si při tom s takovou jemností, způsob, jímž se zmiňovala o Antonii, byl tak delikátní a konejšivý, při projevech lítosti nad soupeřčiným smutným osudem jí tak nádherně zářily oči v slzách, že jí Lorenzo nedokázal naslouchat nebo dívat se na ni bez pohnutí. Jeho příbuzní i dáma sama pozorovali, že ho její společnost zřejmě den za dnem čím dál víc těší a že o ní mluví se stále větším obdivem. Moudře si však ponechávali své pozorování pro sebe; neuklouzlo jim ani slůvko, které by v něm mohlo vyvolat podezření o jejich záměrech; chovali se stejně pozorně jako dřív a popřáli mu čas, aby přátelství, které už k Virgínii cítil, uzrálo ve žhavější cit.

Její návštěvy byly mezitím čím dál častější a poslední dobou minul sotva den, aby z něho nějakou část nestrávila u Lorenzova lože. Lorenzo postupně nabýval sil, ale zotavoval se zatím ještě pomalu a nejistě. Jednoho večera se zdál být v lepší náladě než obvykle; kolem něho seděla Agnes se svým milencem, vévoda, Virgínia a její rodiče. Lorenzo tehdy sestru poprvé požádal, aby mu pověděla, jak unikla účinkům jedu, který ji matka Uršula viděla spolknout. Agnes mu ze strachu, aby mu nepřipomněla okolnosti, za nichž zahynula Antonia, až dosud tajila historii svého vlastního utrpení. Když teď však o věci začal sám, měla za to, že vyprávění o jejím strádání ho možná odvede od vzpomínek, jimiž se až dosud ustavičně obíral, a okamžitě mu tedy vyhověla. Ostatní ze společnosti už její příběh slyšeli, ale zájem, který všichni pocítovali o jeho hrdinku, je přiměl, aby ho se zájmem vyslechli ještě jednou. Když se celá společnost přidala k Lorenzově prosbě, Agnes začala vyprávět. Nejprve se zmínila o prozrazení dopisu, k němuž došlo v kapli opatství, o hněvu představené a o půlnoční scéně, jejíž skrytou svědkyní se stala matka Uršula. Třebaže matka Uršula už tento výjev popsala, zopakovala jej teď Agnes podrobněji a z větší šíře. Pak pokračovala v dalším líčení:

Závěr příběhu Agnes z Mediny

Moje domnělá smrt byla provázena nejhoršími mukami. Představená mi ztrpčila okamžiky, které jsem pokládala za poslední, svým ujišťováním, že neuniknu věčné záhubě, a když jsem zavřela oči, slyšela jsem ji zuřivě proklínat mé provinění. Hrůza toho postavení, toho smrtelného lože, na němž mi byla odepřena veškerá naděje, toho spánku, z něhož jsem se měla probudit jako kořist plamenů a pekelníků, ta hrůza byla strašnější, než dovedu vylicít. Když jsem znovu procitla, byla jsem dosud pod vlivem těch příšerných představ. Rozhlédla jsem se kolem sebe se strachem, že uvidím služebníky boží msty. První hodinu jsem měla tak otupené smysly a tak omámený mozek, že jsem se marně snažila vyznat se v podivných obrazech, které kolem mne vířily v divokém zmatku. Když jsem se pokoušela vstát, zmátlo mě, jak se mi točila hlava. Všechno se se mnou houpalo a klesla jsem znovu na zem. Mé zesláblé a oslněné oči nesnesly bližší pohled na paprsek světla, který se chvěl nade mnou. Musela jsem je zase zavřít a zůstat bez hnutí v téže poloze.

Uplynula celá hodina, než jsem se vzpamatovala natolik, abych si mohla prohlédnout svoje okolí. Rozhlédla jsem se, a jaká hrůza mi sevřela srdce! Zjistila jsem, že ležím na jakýchsi proutěných nosítkách. Měla šest držadel, za které mě jeptišky podle všeho odnesly do hrobu. Byla jsem přikryta plátěným prostěradlem, na němž bylo roztroušeno pár zvadlých květů. Na jedné straně ležel malý dřevěný krucifix, na druhé růženec s velkými zrnky. Obklopovaly mě čtyři nízké a úzké stěny. V poklopu nad hlavou byla vsazena zamřížovaná dvířka, jimiž do toho ubohého prostoru vnikala troška vzduchu. Slabé mihotavé světélko padající skrze mříže mi umožnilo rozeznat okolní hrůzy. Dusil mě strašlivý pronikavý puch, a jakmile jsem si všimla, že zamřížovaná dvířka nejsou zajištěna, pomyslila jsem si, že se mi tudy snad podaří utéci. Když jsem se za tím účelem posa-

dila, ruka mi zajela do čehosi rozměklého. Zdvihla jsem to a přiblížila jsem to ke světlu. Všemohoucí Bože! Jaký byl můj hnus a moje ohromení! Přes všechnu hnílobu a červy, kteří se v ní hemžili, jsem postřehla, že držím v ruce rozkládající se lidskou hlavu, na níž jsem rozeznala rysy jeptišky zemřelé před několika měsíci! Odhodila jsem ji a klesla jsem skoro bez života zpátky na máry.

Když jsem opět nabyla sil, tohle vědomí, že jsem obklopena odpornými tlejícími mrtvolami svých klášterních družek, jenom zvýšilo mou touhu uniknout z příšerného vězení. Znovu jsem se natáhla po světle. Dosáhla jsem na zamřížovaná dvířka. Bez obtíží jsem je zdvihla: pravděpodobně byla ponechána nezamčená, aby mi usnadnila únik z hrobky. Využívajíc nerovných stěn, jejichž některé kameny vyčnívaly, jsem dokázala vystoupit šachtou a vylézt z těsného žaláře. Octla jsem se nyní v dosti prostorné kryptě. Podél stěn se táhla řada hrobů vyhloubených pod úrovní podlahy a podobných tomu, odkud jsem právě unikla. Od stropu visela na železném řetěze hřbitovní lampička, zalévající kryptu ponurým přísvitem. Všude vůkol bylo vidět emblémy smrti. Lebky, lopatky, stehenní kosti i jiné pozůstatky smrtelných těl ležely roztroušeny po zavlhlé zemi. Každý hrob byl opatřen velkým krucifixem a v jednom koutě stála dřevěná socha sv. Kláry. Nejdřív jsem si toho všeho nevšímalá; mou pozornost přitáhla dvířka, která byla jediným východem z klenuté krypty. Rozběhla jsem se k nim, halíc se těsně do rubáše. Strčila jsem do nich a ke své nevýslovné hrůze jsem shledala, že jsou zvenčí zamčena.

Okamžitě jsem došla k závěru, že se převorka zmýlila v nápoji, který mě donutila vypít, a že mi namísto jedu dala silný uspávací prostředek. Z toho jsem usoudila, že mě podle všeho všichni považovali za mrtvou, pohřbili mě, a poněvadž jsem teď zbavena možnosti dát najevo, že jsem naživu, jsem odsouzena k smrti hladem. To pomyšlení mě naplnilo hrůzou, nejen ze strachu o sebe, ale i o to nevinné stvořeníčko, které jsem dosud nosila pod srdcem.

Znovu jsem se pokusila otevřít dveře, ale vzdorovaly veškerému úsilí. Napjala jsem hlas do krajnosti a vykřikla jsem o pomoc. Nikdo nebyl na doslech. Žádný přátelský hlas mi neodpověděl. Pod klenbou zavládlo hluboké a truchlivé mlčení a já se vzdala naděje na vysvobození. Dlouho jsem už nejedla a začal mě mučit hlad. Byla to bolestná a nesnesitelná trýzeň, s každou hodinou, která uplynula, narůstala však ještě víc. Občas jsem se vrhala na zem a válela se po ní v divokém zoufalství, občas jsem vyskočila, vracela se ke dveřím, znovu jimi lomcovala a marně volala o pomoc. Často jsem si div neroztříštila spánek o ostrý roh nějakého náhrobku, abych si tak vyrazila mozek a ukončila rázem své soužení. Pomyšlení na děťátko mě však od toho rozhodnutí vždycky odvrátilo. Třásla jsem se před činem, který by ohrozil stejně život mého dítěte jako můj vlastní. Potom jsem dávala průchod své úzkosti hlasitým voláním a zoufalým nářkem, a pak zase, když mi došly síly, seděla jsem mlčky a beznadějně na podstavci sochy sv. Kláry, se založenýma rukama a odevzdána temnému zoufalství. Tak minulo několik strašných hodin. Smrt se ke mně blížila rychlými kroky a já čekala, že každým okamžikem nadejde konec. Náhle upoutala mou pozornost sousední hrobka: stál za ní nějaký košík, jehož jsem si až dosud nepovšimla. Vyskočila jsem a pustila jsem se k němu tak rychle, jak jen dovolilo mé vyčerpání. Jak dychtivě jsem se košíku chopila, když jsem zjistila, že obsahuje bochníček černého chleba a malou lahvičku vody!

Dychtivě jsem se vrhla na to skromné posilnění. Působilo dojmem, že je v kryptě už několik dní. Chléb byl ztvrdlý a voda kalná, ale žádné sousto ani doušek mi ještě nikdy nepřipadaly tak lahodné. Když jsem utišila hlodavý hlad a žízeň, začala jsem o té nové okolnosti uvažovat. Dohadovala jsem se, zda tam někdo košík přinesl s ohledem na mou nouzi. Naděje odpovídala na mé pochybnosti kladně. Ale kdo mohl tušit, že mám takové pomoci zapotřebí? Jestliže se vědělo, že jsem naživu, proč jsem tedy zůstávala

zavřena v té ponuré kryptě? A jestliže jsem byla uvězněna, co pak znamenal obřad mého pohřbu? A jestli jsem byla odsouzena k smrti hladem, komu jsem vděčila za potravu, kterou mi tak soucitně přinesl na dosah? Přítel by byl nezatajil vědomost o mém strašném potrestání, a právě tak se nezdálo pravděpodobné, že nepřítel by se byl namáhal opatřit mi prostředky k živobytí. Celkem jsem se klonila k názoru, že některá z mých příznivkyň v klášteře odhalila úklady představené o můj život, našla způsob, jak zaměnit jed uspávacím prostředkem, a zaopatřila mě jídlem, abych vydržela, dokud se jí nepodaří vysvobodit mě; že mezitím upozorní mé příbuzné, v jakém jsem nebezpečí, a ukáže jim cestu, jak mě dostat ze zajetí. Ale proč tedy byla strava tak ubohá? A jak se moje přítelkyně dostala do podzemní krypty bez vědomí představené? A jestli se sem dostala, proč byly dveře tak pečlivě uzamčeny? Podobné úvahy mě zarážely, ale přesto se mi tahle představa zdála nejnadějnější, a proto jsem se jí držela.

Ze zamyšlení mě vytrhly vzdálené kročeje, blížily se ale pomalu. Štěrbínami kolem dveří pronikly paprsky světla. Nevěděla jsem, jestli mě příchozí jdou vysvobodit, nebo jestli je do krypty vede nějaký jiný důvod, neváhala jsem však upoutat jejich pozornost hlasitým voláním o pomoc. Kroky zaznívaly čím dál blíž. Světlo sílilo. Posléze jsem s nevýslovnou rozkoší uslyšela, jak se v zámku otáčí klíč. Přesvědčena, že vysvobození je na dosah ruky, vrhla jsem se ke dveřím s radostným výkřikem. Dveře se otevřely, ale všechny mé naděje na únik se rozplynuly, když se objevila převorka v průvodu právě oněch čtyř jeptišek, které byly svědkyněmi mé domnělé smrti. Držely v rukou pochodně a zíraly na mne v strašném mlčení.

Ucouvla jsem hrůzou. Představená sestoupila do krypty a za ní její průvodkyně. Probodla mě přísným a nenávisným pohledem, ale neprojevila žádné překvapení, že mě dosud vidí naživu. Usedla na místo, které jsem právě opustila. Jeptišky za sebou zavřely dveře a zůstaly stát za představenou, zatímco záře jejich pochodní, tlu-

mená výpary a vlhkostí krypty, pozlacovala studenými paprsky vůkolní náhrobky. Nějakou chvíli všechny setrvaly v němém a vážném mlčení. Já sama jsem stála několik kroků od převorky. Nakonec mi pokynula, abych přistoupila blíž. Byla jsem tak rozechvěna přísností jejího zjevu, že mi sotva vystačily síly, abych ji poslechla. Vyкроčila jsem k ní, ale nohy mě nedokázaly unést. Klesla jsem na kolena, sepjala jsem ruce a zdvihla jsem je k ní v prosbě o milost, nemohla jsem však vyrazit ani slůvko.

Představená na mne zírala hněvivým pohledem.

„Vidím před sebou kajícího, nebo zločinku?“ řekla konečně. „Spínáš ty ruce z lítosti nad svými zločiny, nebo ze strachu před trestem za ně? Znamenají ty slzy, že uznáváš spravedlivost svého osudu, nebo chceš jenom zmírnit své strádání? Obávám se, že spíš to druhé.“

Odmlčela se, ale nepřestala na mne upřeně zírat.

„Seber se,“ pokračovala; „nechci tvou smrt, chci, aby ses kála. Nápoj, který jsem ti podala, nebyl jed, ale uspávací prostředek. Když jsem tě oklamala, chtěla jsem, abys poznala muka zlého svědomí, kdyby tě smrt zastihla náhle, bez pokání za tvé zločiny. Ta muka jsi zakusila; seznámila jsem tě s ostnem smrti a jsem přesvědčena, že ti ta chvilková úzkost bude k věčnému prospěchu. Nezamýšlím zahubit tvou nesmrtelnou duši, ani tě sklátit do hrobu, dokud jsi obtížena břemenem neodpykaných hříchů. Ne, dcero, ani zdaleka; zachráním tě očišťujícím trestem a dám ti plnou příležitost k pokání a k účinné lítosti. Poslyš tedy můj ortel: nerozvážná horlivost tvých přátel oddálila jeho provedení, ale teď už mu nemůže zabránit. Celý Madrid věří, že nejsi mezi živými; tvoji příbuzní jsou plně přesvědčeni o tvé smrti a tvoje přívrženkyňe mezi jeptiškami se zúčastnily tvého pohřbu. Nikdo nemá ani tušení o tvé existenci; zařídila jsem to tak, že zůstane zastřena neproniknutelným tajemstvím. Vzdej se tedy všeho pomýšlení na svět, od něhož jsi navždy odloučena, a využij těch několika málo hodin, které ti zbývají, aby ses přichystala na onen svět.“

Tenhle úvod mě připravil na něco strašného. Roztřásla jsem se a chtěla jsem promluvit, abych odvrátila její hněv, představená mě však posunkem umlčela a pokračovala sama:

„Třebaže byly zákony naší řehole v posledních letech zanedbávány a dneska se proti nim staví mnoho našich na scestí svedených sester – kéž jim nebesa napraví hlavu! – jsem rozhodnuta obnovit řádové tresty v plné síle. Zákon proti porušení čistoty je přísný, ale o nic víc, než vyžaduje tak nestvůrný zločin. Podříd' se mu, dcero, bez odporu; dojdeš za svou trpělivost a odevzdanost odměny v lepším životě, než je náš pozemský. Poslyš tedy rozsudek sv. Kláry. Pod touhle kryptou jsou vězeňské kobky určené pro takové přestupnice jako ty; jejich vchod je dovedně zamaskován, a kdo se do nich dostane, musí se vzdát veškeré naděje na vysvobození. Tam teď budeš odvedena. Budeš dostávat potravu, ale ne dost, aby to ukojilo tvou chuť; jenom právě tolik, aby se duše nerozloučila s tělem, a jenom stravu nejprostší a nejhrubější. Plač, dcero, plač a skrápěj svůj chléb slzami – Bůh ví, že máš pádný důvod k truchlení! Přikována v jedné z těch tajných kobek, navždycky odloučena od světa a denního světla, s jedinou útěchou náboženství a s jediným dobrodiním pokání, tak musíš proúpět zbytek svých dní. Takový je příkaz sv. Kláry; podříd' se mu bez reptání. Následuj mne!“

Její barbarské rozhodnutí mě zdrtilo tak, že mě opustil chabý zbytek sil. Odpověděla jsem jenom tím, že jsem jí padla k nohám a smáčela je slzami. Představená, nepohnuta mým hořem, majestátně vstala a opakovala svůj rozkaz rozhodným tónem. Moje naprostá vyčerpanost mi však nedovolila poslechnout ji. Mariana a Alix mě zvedly ze země a nesly mě na rukou. Převorka vykročila, opírajíc se o Violantu, a Kamila šla před ní s pochodní. Tak naše truchlivé procesí postupovalo chodbami, v tichu přerývaném toliko mými vzdechy a steny. Zůstaly jsme stát před hlavním pomníkem sv. Kláry. Socha byla odsunuta z podstavce, třebaže nevím jak. Jeptišky pak odklopily železnou mříž, až dosud skrytou pod sochou, a pustily

ji s hlasitým třesknutím na druhou stranu. Ten příšerný zvuk, odrážející se od hořejší krypty a dolejších jeskyní, mě vyburcoval ze zoufalé netečnosti, které jsem propadla. Podívala jsem se před sebe: před mými vyděšenými zraky zela propast, kam spadaly příkré a úzké schody, po nichž mě mé průvodkyně vedly dolů. Vykřikla jsem a ucouvla. Prosila jsem o smilování, rvala jsem vzduch svými výkřiky a vzývala jsem nebe i zemi o pomoc. Nadarmo! Jeptišky mě kvapně zahnalý po schodech dolů a násilím mě zatáhly do jedné z cel, které se táhly podél stěn jeskyně.

Krev mi stýdla v žilách, když jsem se rozhlédla po té truchlivé kobce. Chladné výpary vznášející se ve vzduchu, stěny zelenavé vlhkem, bezútěšná otep slámy, která mi měla sloužit za lože, řetěz, jenž mě navždycky měl připoutat ke zdi žaláře, a všemožná havěť, kterou jsem zahlédla prchat do úkrytů, když na ni dopadlo světlo pochodní, to všechno mi sevřelo srdce hrůzou, jakou má přirozenost téměř nemohla snést. Dohnána k šílenství jsem se náhle jeptiškám vytrhla, vrhla jsem se před převorku na kolena a nejvášnivějšími a nejzoufalejšími slovy jsem ji prosila o smilování.

„Jestli se neslitujete nade mnou,“ sténala jsem, „slitujte se alespoň nad tím nevinným tvorečkem, jehož život závisí na mém! Můj zločin je veliký, ale nenechte za něj trpět mé dítě! Moje dítětko se nijak neprovinilo. Ušetřete mě kvůli tomu nenarozenému tvorečkovi, kterého vaše přísnost odsuzuje k záhubě ještě dřív, než okusil života!“

Převorka prudce ucouvla a vytrhla mi svůj hábit z ruky, jako by můj dotek byl nakažlivý.

„Cože?“ vykřikla podrážděně. „Ty si troufáš prosit za plod své hanby? Mám snad ponechat naživu stvoření počaté v tak nestvůrném hříchu? Zpustlice, už ani slovo o něm! Radši ať ten bědný tvor zahyne; zplozen proti řeholní přísaze, z prostopášnosti a poskvrnění, by nutně ztělesňoval nestvůrnost neřesti. Poslyš mě, hříšnice! Nečekej ode mne žádnou milost, pro sebe ani pro toho spratka! Radši se

modli, aby si tě vzala smrt dřív, než ho porodíš, a jestli už má uvidět světlo světa, ať radši okamžitě zavře oči navždycky! Nikdo ti při porodu nepomůže, přived' si svého potomka na svět sama, sama si ho krm, sama se o něj starej, sama si ho pohřbi! Bůh dej, aby to bylo brzy, abys nenašla útěchu v plodu své nepravosti!"

Tato nelidská řeč, hrozby v ní obsažené, strašná strádání, která mi představená předpovídala, i její přání smrti mému dítětku, jež jsem už milovala, třebaže se dosud nenarodilo, to všechno bylo víc, než můj vyčerpaný organismus dokázal snést. S hlubokým záupěním jsem klesla v bezvědomí k nohám své nelítostné nepřítelkyně. Nevím, jak dlouho jsem tak zůstala ležet, ale předpokládám, že jsem se vzpamatovala až po nějakém čase, poněvadž převorka se svými jeptiškami zatím stačila opustit jeskyni. Když jsem opět přišla k sobě, byla jsem sama v tichu; nezaslechla jsem už ani vzdalující se kroky svých mučitelek. Vůkol vládlo mlčení a všechno bylo strašné! Hodily mě na lože z otepi slámy, těžký řetěz, jehož jsem si prve s děsem všimla, jsem měla upevněný kolem pasu a poutal mě ke stěně. Lampička truchlivě poblikávající v kobce mi umožňovala uvědomit si veškerou její hrůzu. Můj žalář byl oddělen od jeskyně nízkou a nepravdělnou kamennou zdí, v níž zela široká průrva, kterou se do kobky vcházelo, neboť dveře tam nebyly. Nad ložem ze slámy visel olověný kříž. Vedle ležel roztřepaný hadr a růženec a opodál stál džbán vody a proutěný košík s malým bochníčkem chleba a s lahvičkou oleje do lampy.

Sklíčeným okem jsem se rozhlížela po jevišti svého soužení. Když jsem si uvědomila, že jsem odsouzena strávit tu zbytek svých dní, drásala mi srdce trpká úzkost. Kdysi jsem se naučila hledět vstříc osudu o tolik odlišnému! Jeden čas se moje vyhlídky zdály tak skvělé, tak lichotivé! To všechno bylo teď ztraceno. Přátelé, pohodlí, společnost, štěstí – jediný okamžik mě zbavil všeho. Mrtva pro svět a mrtva pro radost, žila jsem už jen pro svou bídu. Jak krásný mi připadal ten svět, z něhož jsem byla navždy vyloučena! Kolik mi-

lovaných věcí v něm bylo, které jsem už nikdy neměla uzříti! Když jsem se zděšeně rozhlížela po svém žaláři, když jsem se choulila před řezavým větrem, který fičel podzemní kobkou, připadala mi ta změna tak náhlá, tak ohromující, že jsem pochybovala o její skutečnosti. To, že neteř vévody z Mediny, předurčená nevěsta markýze de las Cisternas, vychovaná v blahobytu, spřízněná s nejvznešenější rodinou ve Španělsku, oplývající množstvím oddaných přátel – že se za jeden měsíc stala zajatkyní, odloučenou navždycky od světa, obtíženou řetězy a donucenou udržovat se při životě nejnuznější stravou – ta proměna se mi zdála tak prudká a neuvěřitelná, že jsem se považovala za hříčku nějakého strašného vidění. Delší trvání toho stavu mě však až příliš zřetelně přesvědčilo o mém omylu. Každé ráno jsem čekala na něco, co by mi v mukách ulevilo, ale naděje mě každé ráno vždycky znovu zklamala. Konečně jsem se vzdala všech představ o úniku; odevzdala jsem se osudu a vysvobození jsem čekala jenom od smrti.

Duševní trýzeň a ty strašné výjevy, v nichž mi byla připsána role, uspíšily začátek porodních bolestí. O samotě a v bídě, všemi opuštěna, bez odborné pomoci, bez útěchy přátelství, v křečích, které by musely obměkčit i to nejtvrďší srdce, kdyby jich někdo byl svědkem, jsem porodila své ubohé dítě. Přišlo na svět živé, jenomže jsem nevěděla, jak s ním zacházet a jak je udržet naživu. Mohla jsem je omývat jenom slzami, zahřívát je na svých prsou a modlit se o jeho zachování. Brzy jsem byla té smutné snahy zbavena: nedostatek náležité péče, moje nevědomost, jak se o ně starat, lezavý chlad v kobce a nezdravý vzduch, kterým se mu zanítily plíce, ukončily krátký a bolestný život mého líbezného robátka. Vydechlo několik hodin po narození a já prožila jeho smrt v mukách, které se vzpírají jakémukoli popisu.

Ale všechno to hoře bylo nadarmo. Moje nemluvnátko už nežilo a všechny moje vzdechy mu nemohly ani na okamžik vdechnout do útlého tělíčka život. Roztrhla jsem si rubáš a zavinula do něho svého

roztomilého drobečka. Položila jsem si ho na prsa, s jeho hebkou ručičkou kolem krku a s bledou chladnou tvářičkou na své tváři. Tak odpočívalo to neživé tělíčko, zatímco jsem je zasypávala polibky, mluvila na ně a dnem i nocí nad ním bez ustání naříkala. Kamila přicházela do mého vězení pravidelně jednou za čtyřiaadvacet hodin, aby mi přinesla potravu. Přes svou kamennou tvrdost nesnesla ten pohled bez pohnutí. Bála se, že mě tak strašný žal nakonec připraví o rozum, a opravdu jsem nebyla vždycky při smyslech. Ze soucitu na mne naléhala, abych dovolila dát mrtvolku pohřbít, ale já k tomu nechtěla dát souhlas. Prohlašovala jsem, že se s děťátkem nerozloučím, dokud ve mně bude jiskra života; jeho přítomnost mi byla jedinou útěchou a žádné přesvědčování by mě nepřimělo, abych se ho vzdala. Brzy se proměnilo v tlející hmotu a na všechny lidské zraky by bylo působilo odporně a nechutně – na všechny, až na zraky matčiny. Nadarmo mě lidský cit vybízěl, abych zhnuseně couvla před tím symbolem smrtelnosti. Překonala jsem svůj odpor a zvítězila jsem nad ním. Vytrvale jsem si své nemluvnátko tiskla k prsům, naříkala jsem pro ně, hýčkala je a zbožňovala! Hodinu za hodinou jsem trávila na bedném loži a pozorovala jsem mrtvolku, která kdysi byla mým děťátkem. Snažila jsem se vysledovat jeho rysy v zsinalé hnilobě, která je rozkládala. To smutné zaměstnání mi bylo v žaláři jediným potěšením a ani za poklady celého světa bych se ho tenkrát byla nevzdala. I po vysvobození z kobky jsem si děťátko odnesla v náručí. Teprve domluvy dvou laskavých přítelkyň – (zde se chopila rukou markýzinych a Virgíniiných a jednu po druhé si přitiskla ke rtům) – mě nakonec přesvědčily, abych své nebohé děťátko svěřila hrobu. A stejně jsem se s ním nerozloučila bez váhání. Nakonec však převážil rozum; strpěla jsem, aby mi je odňali, a nyní odpočívá v posvěcené půdě.

Jak jsem se už zmínila, Kamila mi pravidelně jednou denně nosila potravu. Snažila se neztrpčovat mi mou trýzeň ještě výčitkami. Pravda, nabádala mě, abych se vzdala veškeré naděje na svobodu

a světské štěstí, povzbuzovala mě však, abych své dočasné trápení nesla trpělivě, a radila mi, abych hledala útěchu v náboženství. Mé postavení na ni zřejmě zapůsobilo víc, než se odvážila přiznat, věřila však, že kdyby mé provinění omlouvala, oslabilo by tím mou horlivost v pokání. Často mi její rty líčily v ohnivých barvách ohavnost mé viny, kdežto její oči prozrazovaly, jak s mým utrpením cítí. Jsem si vlastně jista, že žádná z mých mučitelek (ostatní tři jeptišky mě občas ve vězení navštěvovaly) nebyla vedena násilnickou krutostí jako spíš myšlenkou, že tělesná trýzeň je jedinou cestou k záchraně mé duše. Ba ani tohle přesvědčení u nich možná nehrálo takovou roli a snad by si i myslely, že jsem potrestána příliš přísně, kdyby jejich lepší sklony nebyly potlačeny slepou poslušností vůči představené. Ta mě nenáviděla ze všech sil. Když kapucínský opat odhalil můj plán na útěk, připadala si převorka mou pohanou snížena v jeho očích, a byla proto ve svém záští naprosto nesmiřitelná. Řekla jeptiškám, které mě hlídaly, že se žádné utrpení nemůže vyrovnat ohavnosti mého zločinu a že mě nic nezachrání před věčným zatracením, než potrestá-li mou vinu co nejprísněji. A slovo představené je pro příliš mnoho řeholnic hotovým orákulem. Jeptišky věřily všemu, co jim převorka tvrdila; neváhaly připustit pravdivost jejích výroků, jakkoli odporovaly rozumu i křesťanské lásce. Prováděly její nařízení do písmene a byly plně přesvědčeny, že zacházet se mnou shovívavě nebo projevit nejmenší slitování s mou trýzní by přímo znamenalo připravit mě o příležitost ke spáse.

Zejména Kamila, která se mnou zabývala nejvíc, měla od převorky příkaz, aby se mnou jednala co nejdrsněji. V souhlase s tím nařízením se mě často snažila přesvědčit, jak spravedlivý je můj trest a jak strašný byl můj zločin. Nabádala mě, abych byla šťastná, že si mohu umrtvením těla zachránit duši, a dokonce mi vyhrožovala věčným zatracením. Přesto však, jak jsem se už zmínila, vždycky skončila povzbuzením a útěchou, a třebaže slova vyhrůžek vyslovovaly rty Kamiliny, snadno jsem v nich poznala výrazy před-

stavené. Převorka mě v žaláři navštívila jenom jednou a jednala se mnou s naprosto neoblomnou krutostí. Zahrnula mě výčitkami, špičkovala mě pro mou křehkost, a když jsem ji prosila o slitování, odpověděla mi, abych se o ně modlila k nebesům, poněvadž na zemi si žádné nezasluhuji. Dokonce i na mé neživé robátko se dívala bez pohnutí, a když odcházela, slyšela jsem ji, jak přikazuje Kamile, aby trýzeň mého věznění ještě vystupňovala. Necitelná žena! Ale musím krotit svou nelibost: odpykala si své omyly tou smutnou a nečekanou smrtí. Bud' jí přán mír a kéž jí ty zločiny odpustí nebesa, jako jí já odpouštím své utrpení na zemi!

Tak pokračovalo mé žalostné živoření. Nejenže jsem si na svůj žalář nezvykla, ale vyvolával ve mně čím dál větší hrůzu. Chlad mi připadal stále pronikavější a řezavější, vzduch stále zatuchlejší a morovější. Zeslábla jsem, vychrtlá a sužovala mě horečka. Nebyla jsem schopna vstát z lože a procvičit si údy v tom úzkém okruhu, v němž mi dovoľovala pohyb délka řetězu. Z dřímoty mě ustavičně budil nějaký odporný hmyz, který po mně lezl. Někdy jsem cítila, jak se mi přes prsa plouží ropucha, ohavná a tyjící z jedovatých výparů v kobce; občas mě vyburcovala hbitá studená ještěrka, která mi nechala slizkou stopu na obličeji a zaplétala se do mých přerostlých a spečených vlasů. Často jsem při probuzení shledala, že se mi kolem prstů ovinuli dlouzí červi, hemžící se v hniјícím mase mého dítěte. V podobných chvílích jsem křičela hnusem a hrůzou, a když jsem tu havěť odháněla, třásla jsem se ženskou slabostí.

V takovém jsem byla stavu, když Kamila náhle onemocněla. Upoutala ji na lůžko nebezpečná horečka, pokládána za nakažlivou. Všechny ostatní jeptišky, až na laickou sestru, která ji ošetřovala, se jí opatrně vyhýbaly ze strachu, aby se nenakazily. Blouznila v deliriu a vůbec se o mne nemohla starat. Představená a jeptišky zasvěcené do tajemství mě v poslední době zcela svěřily do Kamiliny péče. Proto o mne už vůbec nedbaly a v přípravách na nastávající slavnost si na mne s největší pravděpodobností ani nevzpomněly. O příčině

Kamilina zanedbání jsem se dověděla od matky Uršuly až po svém vysvobození. V té době jsem o ní nemela nejmenší potuchy. Naopak, čekala jsem na příchod své žalářnice nejdřív netrpělivě a potom zoufale. Uplynul den, pak druhý a nadešel třetí. Kamila pořád nikde, a nikde potrava! Odhadovala jsem plynutí času podle hoření lampičky, k jejímuž dolévání jsem na štěstí měla týdenní zásobu oleje. Dohadovala jsem se, že na mne jeptišky buďto zapomněly, nebo že jim představená prikázala, aby mě nechaly zahynout. Poslední vysvětlení se mi zdálo nejpravděpodobnější, láska k životu je však člověku tak přirozená, že jsem se trásla, aby to nebyla pravda. Třebaže mi život ztrpčovalo všemožné soužení, dosud jsem na něm lpěla a hrozila jsem se jeho ztráty. Každý další okamžik mi však dokazoval, že se musím vzdát všech nadějí na záchranu. Vyzáběla jsem na úplnou kostru, přestávaly mi sloužit oči a údy mi začaly tuhnout. Mohla jsem svou úzkost a hryzení hladu, který mi rval útroby, vyjádřit už jenom častými steny, které se smutně odrážely ozvěnou od klenutého stropu hrobky. Odevzdala jsem se osudu. Čekala jsem už na okamžik zániku, když mě přišel zachránit můj anděl strážný, můj milovaný bratr. Mé oči, zesláblé a zakalené, ho nejdřív odmítly poznat, a když jsem pak přece jen rozeznala jeho rysy, moje náhlá extáze byla prudší, než jsem dokázala snést. Přemohl mě výbuch radosti, že zase jednou vidím přítele, a k tomu přítele tak drahého. Moje přirozenost ten nával citu nevydržela a našla útočiště v bezvědomí.

Víte už, jak jsem zavázána rodině de Villa Franca. Co však nemůžete znát, je míra mé vděčnosti, stejně nekonečné, jako je nekonečná výbornost mých dobrodinců. Lorenzo! Raymonde! Vy drahá jména! Naučte mě nést pevně ten náhlý přechod z bídy k blaženství! Ještě nedávno jsem byla zajatkyň, spoutaná řetězy, hynoucí hladem, zbavená denního světla, vyloučená ze společnosti, bez naděje, zanedbaná, a jak jsem se obávala, i zapomenutá, strádající zimou a nedostatkem – a teď se mi najednou vrátil život i volnost, těším

se všemu pohodlí, blahobytu a hojnosti, v kruhu těch, které mám na světě nejraději, a na prahu sňatku s tím, s kým jsem už dávno sezdána v srdci! Moje štěstí je tak nádherné, tak dokonalé, že můj mozek sotva stačí unést tu tíhu. Jenom jedno mé přání ještě zůstává nesplněno: aby se bratrovi vrátilo někdejší zdraví a aby vzpomínka na Antonii zůstala pohřbena v jejím hrobě. Kdyby se mi splnila tahle touha, netoužím už po ničem. Věřím, že mi přestálé strádání vykoupilo v nebi odpuštění mé okamžité slabosti. Jsem si plně vědoma, že jsem se dopustila poklesku, těžkého a vážného poklesku, ale ať můj manžel na základě toho, že mě jednou přiměl k porušení čistoty, nepochybuje o řádnosti mého příštího chování. Byla jsem křehká a dopustila jsem se omylu, nepodlehla jsem však smyslnému žáru. Raymonde, zradila mě jen láska k tobě. Příliš jsem se spoléhala na svou sílu, závisela jsem však právě tak na tvé cti jako na své vlastní. Zapřísáhla jsem se, že tě už nikdy neuvidím. Nebýt následků onoho nestřeženého okamžiku, byla bych své rozhodnutí dodržela. Osud tomu chtěl jinak a já se z jeho zásahu nemohu než radovat. Stejně však moje chování zaslouží nejprísrnější výtku, a třebaže se snažím ospravedlnit, rdím se studem, když si vzpomenu na svou nerozvážnost. Dovolte tedy, abych o tom nevďěčném námětu přestala, když tě nejdříve, Raymonde, ujistím, že nebudeš mít důvodu litovat našeho svazku a že čím hůř se svým omylem provinila tvá milenka, tím příkladnější bude chování tvé manželky.

Tím Agnes skončila a markýz jí odpověděl stejně upřímně a láskyplně. Lorenzo projevil uspokojení nad vyhlídkou na tak blízké spříznění s mužem, jehož si vždycky nanejvýš vážil. Papežská bula Agnes plně a účinně vyvázala z řeholních závazků, takže ke svatbě došlo okamžitě, jakmile byly vykonány nezbytné přípravy, neboť markýz chtěl, aby se obřad konal s veškerou slávou a skvělostí. Po svatbě, když nevěsta přijala hold celého Madridu, odjela s donem Raymondem na jeho hrad v Andalusii. Lorenzo je doprovázel, stejně

jako markýza de Villa Franca a její roztomilá dcera. Je zbytečno podotýkat, že ke společnosti patřil i Theodor, a nebylo by ani možno popsat jeho radost nad pánovým sňatkem. Markýz ve snaze odčinit alespoň do jisté míry své dřívější zanedbání se před odjezdem zeptal na Elvíru. Když zjistil, že jí i její dceři v mnohém posloužily Leonella a Jacintha, uctil památku své švagrové hezkými dary těmto dvěma ženám. Lorenzo následoval jeho příkladu. Leonelle velice zalichotila pozornost tak význačných šlechticů a Jacintha blahořečila hodině, kdy v jejím domě začalo strašit.

Ani Agnes neopomněla obdarovat své přítelkyně z kláštera. Ctihodná matka Uršula, které vděčila za své vysvobození, byla na její žádost jmenována představenou Milosrdných paní, což byl jeden z nejlepších a nejzámožnějších spolků ve Španělsku. Berta a Kornelia, které se od přítelkyně nechtěly odloučit, byly ustanoveny vedoucími činitelkami této společnosti. Pokud jde o jeptišky, které týráním Agnes pomáhaly převorce, Kamila, upoutaná nemocí na lůžko, uhořela v plamenech, jež zničily klášter sv. Kláry. Mariana, Alix a Violanta, stejně jako dvě další padly za oběť lidovému hněvu. Tři další, které v radě podepřely rozsudek představené, byly přísně pokárány a poslány do vyhnanství do klášterů v nedůležitých a odlehlých provinciích. Tam několik roků chřadly v hanbě za svou někdejší slabost, vystaveny odporu a opovržení svých družek.

Ani věrnost Flory nezůstala bez odměny. Na dotaz po svých přáních prohlásila, že by se ráda znovu podívala do své rodné země. A tak ji vypravili na Kubu, kam bezpečně dorazila s množstvím darů od Raymonda i od Lorenza.

Jakmile Agnes splatila dluhy vděčnosti, mohla se věnovat provedení svého nejmilejšího plánu. Lorenzo a Virgínia, bydlící s ní pod jednou střechou, byli ustavičně spolu. Čím víc se Lorenzo s Virgínií vídal, tím víc se přesvědčoval o jejích přednostech. A ona se mu snažila co nejvíc zalíbit, v čemž nemohla neuspět. Lorenzo si s obdivem uvědomoval její krásu, elegantní způsoby, mnohostranné nadání

i líbeznou povahu. Také mu silně lichotila její náklonnost, kterou mu nedokázala zatajit. Jeho city nicméně nebyly onoho žhavého rázu, jakým se dříve vyznačovala jeho láska k Antonii; nosil obraz té půvabné a nešťastné dívky dosud v srdci, což mařilo všechnu Virgíniinu snahu nahradit mu ji. Když mu však vévoda navrhl sňatek, po jehož uskutečnění tak zhloubi duše toužil, synovec jeho návrh neodmítl. Naléhavé prosby přátel a Virgíniiny přednosti překonaly Lorenzovu nechuť k novým zásnubám. Sám požádal markýze de Villa Franca o ruku jeho dcery a byl přijat s vděčnou radostí. Virgínia se stala jeho manželkou a nikdy mu nezavdala důvod, aby své volby litoval. Jeho úcta k ní každým dnem rostla. Její vytrvalá snaha zalíbit se mu nemohla než přinést ovoce. Jeho cit nabyl silnějších a vřelejších tónů. Antoniin obraz mu postupně vybledl v mysli a Virgínia se stala jedinou paní jeho srdce, které si tolik zasloužila vlastnit, aniž by se o ně dělila s jinou.

Zbytek svých let prožili Raymond s Agnes i Lorenzo s Virgínií tak šťastně, jak jen mohou smrtelníci, zrození k tomu, aby se stávali kořistí žalu a hříčkou zklamání. Strašné hoře, kterým kdysi prošli, je naučilo brát každou další bolest s lehkou myslí. Pocítili druhdy nejostřejší šípy z toulce neštěstí; ty, které pro ně zbývaly, jim ve srovnání připadaly tupé. Jakmile jednou prošli nejprudší bouří Osudu, shlíželi s klidem na jeho hrůzy, a jestliže někdy pocítili náhodné vichry neštěstí, zdály se jim pak něžné jako zefýr vanoucí nad letním mořem.

Kapitola XII

*Byl sveřepý a potměšilý běs,
prohnaný, pyšný, pravý postrach pekla;
tak hrůzná byla jeho zloba vzteklá,
že zlé i dobré jímál před ním děs.*

— THOMSON

Den po Antoniině smrti zůstal celý Madrid ohromen úžasem. Jistý lučištník, který byl svědkem okolností v kryptě, vyličil nediskrétné okolnosti vraždy a prozradil i jméno pachatele. Mezi zbožným obyvatelstvem ta zpráva vyvolala bezpříkladný zmatek. Většina jí nevěřila a šla se sama na opatství přesvědčit. Mnichové ve snaze vyhnout se hanbě, kterou opatův zločin vrhl na celý řád, ujišťovali návštěvníky, že Ambrosiovi brání pouze nemoc přijmout je jako obvykle. Tato snaha však byla bezvýsledná. Když se výmluva opakovala den za dnem, nabylo lučištníkovu líčení postupně sluchu. Opatovi přívrženci se od svého idolu odvrátili, nikdo už nepochyboval o jeho vině, a ti, kdo ho kdysi nejvřeleji chválili, ho nyní nejhlasitěji zatracovali.

Zatímco se v Madridu vedly rozhořčené spory o jeho vině či nevině, Ambrosio propadl mukám zlého svědomí a děsu z trestu, který mu hrozil. Když se ohlédl na své nedávné význačné postavení, kdy žil v míru se světem i sám se sebou, nešlo mu na rozum, že je opravdu viníkem, na jehož zločiny a nastávající osud nemohl pomyslet bez zachvění. Ještě před několika málo týdny byl čistý a ctnostný, kořily se mu nejmoudřejší a nejvznešenější osobnosti v Madridu a lid k němu vzhlížel s úctou, která se blížila modloslužebnictví. A teď byl poskvrněn nejodpornějšími a nejnestvůrnějšími hříchy, terč všeobecné ošklivosti, vězeň svaté Inkvizice, odsouzený pravdě-

podobně k záhubě v nejhorších mukách. Nemohl doufat, že své soudce oklame, důkazy jeho viny byly příliš pádné. Jeho pobyt v kryptě v tak pozdní hodinu, jeho zmatek při dopadení, dýka, o níž v prvním rozrušení přiznal, že ji ukryl, i krev, která mu z Antoniiných ran vytryskla na hábit, to všechno ho dostatečně průkazně označovalo za vraha. Čekal v úzkostech na den výslechu. Nenacházel ve své bídě žádný zdroj útěchy. Náboženství mu nemohlo být posilou. Jestliže četl knihy morálních naučení, které dostal do rukou, viděl v nich jenom hrůznost své viny. Jestliže se pokusil o modlitbu, uvědomil si, že si nezaslouží ochrany nebes, a vlastní zločiny se mu zdály tak nestvůrné, že přesahují i boží milosrdenství. Pro každého jiného hříšníka viděl možnost naděje, pro sebe však žádnou. V hrůze z minulosti, v úzkosti z přítomnosti a v děsu z budoucnosti tak strávil těch pár dní, které mu zbývaly do soudního řízení.

Den soudu nadešel. V devět ráno se otevřely dveře vězení a vstoupil žalářník, který ho vyzval, aby ho následoval. Mnich rozechvěle uposlechl. Byl odveden do prostorné síně s černými závěsy. Za stolem seděli tři vážní, přísně se tvářící muži, rovněž v černých hábitech. Jeden z nich byl velký inkvizitor, jehož důležitost tohoto případu přiměla, aby se ujal výslechu sám. U menšího stolku opodál seděl písař, vybavený všemi psacími potřebami. Pokynuli Ambrosiovi, aby předstoupil a zaujal místo před dolním koncem stolu. Když na okamžik sklopil oči, uviděl na zemi rozmanité železné nástroje. Neznal je, ale strach mu okamžitě napověděl, že jde o nástroje mučící. Zbledl a sotva se udržel, aby neklesl k zemi.

Zavládlo hluboké ticho, porušované leda tehdy, když si inkvizitoři šeptem vyměňovali pár tajemných poznámek. Uplynula tak skoro hodina a Ambrosiův strach s každou vteřinou rostl. Konečně zaskřípěla ve stěžejích malá dvířka naproti těm, jimiž byl přiveden do síně sám. Vešel ozbrojenec a jemu v patách krásná Matylda. Vlasy jí v nepořádku splývaly kolem tváře, líce měla bledé, oči zapadlé a černě podkroužené. Smutně se na Ambrosia podívala a on

jí odpověděl pohledem plným odporu a výčitek. Postavili ji proti němu. Zazněl trojí úder zvonu. To bylo znamení k zahájení soudu a inkvizitoři se ujali svého úřadu.

Při inkvizičních procesech se neuvádí ani obžaloba, ani jméno žalobce. Vězeň dostane jenom otázku, zdali se přiznává. Jestliže odpoví, že nic nespáchal, a nemá se tedy k čemu přiznat, je bezodkladně podroben mučení. To se s přestávkami opakuje, buď tak dlouho, dokud se podezřelý nepřizná, nebo dokud není vyčerpána vytrvalost vyslychajících; bez přímého přiznání viny však Inkvizice nikdy nevynáší nad vězněm konečný rozsudek. Všeobecně se nechává obžalovaný delší čas bez výsledku, ale Ambrosiův soud byl uspíšen, protože se za několik dní chystalo slavnostní *autodafé*⁹, při kterém inkvizitoři hodlali upálit i tohoto význačného provinilce, a výrazně tak osvědčit svou bdělost.

Opat byl obžalován nejen ze znásilnění a z vraždy, kladl se mu za vinu i zločin čarodějnictví, právě tak jako Matyldě, která byla původně zatčena pro spoluvinu na zavraždění Antonie. Při prohlídce její cely se našly různé podezřelé knihy a nástroje, které to obvinění proti ní ospravedlňovaly. Jako důkaz proti mnichovi bylo předloženo kouzelné zrcadlo, jež Matylda náhodou nechala v jeho cele. Podivné znaky, které na něm byly vyryty, upoutaly při prohlídce opatovy místnosti pozornost dona Ramireze, takže odnesl zrcadlo s sebou. Předložil je pak velkému inkvizitorovi, jenž nad ním nějaký čas uvažoval, potom vzal zlatý křížek, který nosil na šňůrce kolem pasu, a položil ho na zrcadlo. Okamžitě se ozvala dunivá rána podobná zahřmění a ocel se rozlítla na tisíc kousků. Tím se potvrdilo podezření, že se mnich zabýval magií. Dokonce se mělo za to, že jeho dřívější vliv na lidi vyplýval z čar a kouzel.

9 Slavnostní vyhlášení inkvizičního rozsudku nad kacířem či odpadlíkem. Pozn. red.

Inkvizitoři započali výslech, rozhodnutí přinutit Ambrosia k přiznání nejen jeho skutečných zločinů, nýbrž i těch, které nespáchal. Třebaže se opat hrozil mučení, ještě víc se hrozil smrti, jež by ho vydala mukám věčným, a proto směle a rozhodně trval na své nevině. Matylda se řídila jeho příkladem, ale mluvila ustrašeně a rozechvěle. Když inkvizitoři neuspěli s domluvami, aby se mnich přiznal, nařídili, aby byl podroben útrpnému právu. Rozkaz byl okamžitě vykonán. Ambrosio podstoupil nejhorší trýzeň, jakou je lidská krutost schopna vymyslet. Ale smrt s pocitem viny je tak strašná, že v sobě našel dost síly k vytrvalému zapírání. Jeho muka tedy byla zdvojnásobena a neskončila dříve, dokud nesmírnou bolestí neomdlel a dokud ho bezvědomí nezachránilo z rukou mučitelů.

Pak měla podstoupit mučení Matylda, pohled na trýzeň fráterovu ji však vyděsil tak, že ji opustila veškerá odvaha. Padla na kolena, vyznala se ze styku s pekelnými mocnostmi a dosvědčila, že mnich zavraždil Antonii; pokud však šlo o čarodějnictví, vzala vinu výhradně na sebe a Ambrosia prohlásila za naprosto nevinného. Její poslední tvrzení však nedošlo víry. Opat přišel k sobě právě včas, aby uslyšel přiznání své spoluvinice, jenomže byl přestálou trýzní tak oslaben, že by už v té chvíli další mučení nevydržel. Poslali ho tedy zpátky do cely, ale předtím mu oznámili, že jakmile se opět sebere, musí být připraven na další výslech. Inkvizitoři doufali, že podruhé bude méně pevný a zatvrzelý. Matyldě ohlásili, že svůj zločin musí odpykat v plamenech nadcházejícího *autodafé*. Všechny její slzy a prosby byly marné, její ortel nezmírnily, a odsouzená byla násilím vyvečena ze soudní síně.

Když se Ambrosio vrátil do žalární kobky, zdálo se mu tělesné utrpení daleko snesitelnější než muka duševní. Mnohem hůř než vymknuté údy, na rukou i na nohou strhané nehty či pod tlakem šroubů zlámané a rozdrcené prsty pociťoval úzkost hrůzou zmítané duše. Uvědomil si, že soudcové jsou rozhodnutí odsoudit ho, ať je vinen či nevinen. Vzpomínka na muka, jimiž zaplatil své zapírání,

a představa, že má být vystaven útrpnému právu znovu, ho málem přiměla k přiznání. Ale pak mu v duchu vyvstaly následky takového přiznání a opět zaváhal. Čekala by ho nevyhnutelná smrt, a to smrt nejstrašnější. Vyslechl rozsudek nad Matyldou a nepochyboval, že podobný osud by stihl i jeho. Zachvěl se při pomýšlení na nastávající *autodafé*, na záhubu v plamenech, na to, že by ze snesitelných muk unikl jenom proto, aby navěky propadl mukám ještě strašnějším. S děsem se v duchu zahleděl do záhrobí, a nemohl si zapřít, jak oprávněně se musí bát pomsty nebes. Rád by se byl z toho bludiště hrůz utekl k chmurnému neznabožství, rád by byl popřel nesmrtelnost duše a přesvědčil sám sebe, že jakmile jednou zavře oči, nikdy je už neotevře, že jeho duše pomine zároveň s tělem. Ale i tahle útěcha mu zůstala odepřena. Příliš mnoho věděl, příliš jasně chápal pravdu, aby mu to dovolilo slepě propadnout bludu takového přesvědčení. Nemohl se ubránit pocitu boží jsoucnosti. Tato pravda, jež mu druhdy bývala útěchou, se mu teď jevila v nejjasnějším světle, ale jenom ho doháněla k šílenství. Rozvracela totiž jeho klamné naděje na možnost úniku před trestem; ošidné přeludy veškerého filosofování se v neodolatelném jasu pravdy rozplývaly jako pouhý sen.

V úzkostech pro lidskou přirozenost téměř nesnesitelných očekával den dalšího výslechu. Vymýšlel si neplodné plány, jak ujít časnému i věčnému trestu. Uniknout tomu prvnímu bylo nemožné a jedinou cestu k úniku před trestem věčným ze zoufalství zanedbával. Zatímco rozum ho nutil k uznání boží jsoucnosti, svědomí ho vedlo k pochybnostem o neskonale boží dobrotě. Nevěřil, že by hříšník jako on mohl dojít smilování. Vždyť nezhřešil omylem; nemohl se vymlouvat na nevědomost. Viděl svůj hřích předem v jasných barvách. Než se svých zločinů dopustil, vážil je pečlivě v každé podrobnosti, a dopustil se jich přece.

„Odpuštění?“ volal v návalech šílenství. „Ach ne, to pro mne už není!“

Takové přesvědčení ho vedlo k tomu, že místo aby se pokorně kál, aby litoval svých vin a využil těch několika málo zbývajících mu hodin k modlitbám za odvrácení božího hněvu, propadal záchvatům zoufalého běsnění; želel trestu za své zločiny, nikoli toho, že je spáchal; a projevoval svou úzkost marnými vzdechy, jalovými nářky, rouháním a zoufalstvím. Když se postupně vytratilo těch několik paprsků denního světla, které pronikaly do jeho cely, a namísto nich zablikala matná lampa, zdvojovala se jeho hrůza a napadaly ho myšlenky ještě černější, pochmurnější a tísnivější. Hrozil se spánku. Sotva zavřel oči unavené pláčem a bděním, zdálo se mu, že se naplňují strašné vidiny, jimiž se obíral ve dne. Ocital se v sirných krajích a v ohnivých jeskyních, obklopen ďábly, kteří byli ustanoveni za jeho katany a hnali ho řetězem muk, z nichž každá byla strašnější než ta předchozí. Při těch ponurých výjevech bloudily kolem přízraky Elvíry a její dcery, vyčítaly mu svou smrt, líčily démonům jeho zločiny a vybízely je k ještě krutějšímu mučení. Takové obrazy se mu vznášely před vnitřními zraky ve spánku a nezmizely, dokud přemírou trýzně neprocitl. Pak vyskakoval ze země, kde ležel s šíleně vytřeštěnýma očima a s krůpějemi chladného potu na čele, a strašnou jistotu vystřídal pouze dohady, které byly sotva snesitelnější. Přecházel pak po cele nejistým krokem, s hrůzou zíral do vůkolní tmy a často sténal:

Jak strašná je noc viníková!

Přiblížil se den jeho druhého výslechu. Byl přinucen spolknout povzbuzující lék účinkující tak, aby vězeň nabyl tělesných sil a vydržel mučení déle. Noc před tím obávaným dnem mu strach ze zítřka nedal usnout. Jeho hrůza se vystupňovala do té míry, že ho div nepřipravila o rozum. Seděl otupěle u stolu, na němž matně hořela lampička. Zoufalství ochromilo jeho schopnosti až k slabomyslnosti, takže tak setrval několik hodin, neschopen slova, pohybu, ba ani myšlenky.

„Hlavu vzhůru, Ambrosio!“ uslyšel náhle dobře známý hlas.

Mnich sebou trhl a pozdvihl těžkomyslné oči. Stála před ním Matylda. Neměla už na sobě mnišskou kutnu. Byla oblečena do ženského šatu, zároveň skvělého i elegantního, na němž se blýskala záplava démantů, a vlasy měla sepyjaty věncem růží. V pravé ruce držela malou knížku, tvář jí zářila živou radostí, současně však působila i nezkrotně a majestátně vladařsky, což mnicha naplnilo podivnou bázní a utlumilo to do jisté míry jeho radostný úžas, že ji zase vidí.

„Tys tady, Matyldo?“ zvolal nakonec. „Jak ses tady vzala? Kde máš řetězy? Co znamená ta tvoje nádhera a ta radost, která ti jiskří v očích? Ustoupili snad naši soudcové? Mám naději na vyvážnutí? Odpověz mi, pro boží smilování, a řekni mi, čeho se mám bát nebo več smím doufat?“

„Ambrosio,“ odpověděla Matylda s výrazem velitelské důstojnosti; „přelstila jsem běsnění Inkvizice, jsem volná a za okamžik budu na hony daleko z tohoto žaláře, ale vykoupila jsem si svobodu za velikou a strašnou cenu! Odvážíš se ji zaplatit i ty, Ambrosio? Odvážíš se beze strachu přeskočit hranici, která dělí lidi od andělů? Mlčíš; hledíš na mne podezíravě a poplašeně. Čtu tvé myšlenky a přiznávám, že jsou oprávněné. Ano, Ambrosio, obětovala jsem za život a svobodu všechno. Nemám už nárok na nebe. Zřekla jsem se služby boží a vstoupila jsem pod korouhve jeho nepřátel. Už se to nedá odčinit, ale i kdyby bylo v mé moci odvolat, ani bych nechtěla. Ach příteli, vydechnout v takových mukách! Zemřít zahrnuta kletbami a zatracováním! Snášet urážky rozběsněné luzy! Vystavit se smrtelné hanbě a potupě! Kdo by na takový osud nepomyslel s hrůzou? Nech mě tedy jásat nad mou výměnou! Proдалa jsem vzdálené a nejisté blaženství za něco přítomného a jistého. Zachovala jsem si život, který bych jinak v mukách ztratila, a získala jsem moc opatřit si každé potěšení, které mi ten život zpříjemní! Pekelní duchové mě poslouchají jako svou vládkyni; s jejich pomocí

budu trávit dny v nejrafinovanějším přepychu a rozkoši. Nemusím se omezovat v žádné choutce smyslů, ukojím všechny své vášně a náruživosti až do přesycení, a pak svým služebníkům poručím, aby mi vynalezli nové požitky, které by povzbudily a oživily mou otupělou chuť! Nemohu se už dočkat vlády nad svým nově získaným panstvím, hořím už touhou po volnosti! Nic by mě ani na okamžik nezadrželo v téhle příšerné kobce, jenom naděje, že tě přesvědčím, abys následoval mého příkladu. Ambrosio, ještě pořád tě miluji; pro naši společnou vinu a nebezpečí jsi mi dnes ještě dražší než předtím a ráda bych tě zachránila před hrozící záhoubou. Seber svou rozhodnost, vzdej se naděje na spásu tak těžko dosažitelnou a možná vůbec klamnou a chop se svého okamžitého a zaručeného prospěchu! Odvrhni předsudky vulgárních duší; zřekni se Boha, který se zřekl tebe, a pozdvihni se na úroveň svrchovaných bytostí!“

Odmlčela se v očekávání mnichovy odpovědi, a ten se zachvěl.

„Matyldo,“ řekl po dlouhé pauze tichým a nejistým hlasem, „čím sis tu volnost vykoupila?“

Odpověděla mu pevně a neohroženě.

„Svou duší, Ambrosio!“

„Nešťastnice! Cos to udělala? Uplyne pár let a jak strašlivá tě čekají muka!“

„Slabochu! Uplyne dnešní noc a jak strašlivá muka čekají tebe! Pamatuješ, cos vytrpěl posledně? Zítřka tě čeká mučení dvojnásob horší. Pamatuješ na hrůzu v plamenech? Pozítří tě odvedou jako oběť na hranici! A co s tebou bude pak? Pořád se ještě odvažuješ doufat v odpuštění? Pořád tě ještě mámí vidina spásy? Vzpomeň si na svoje zločiny! Vzpomeň si na svou chlípnost, na své křivopřísežnictví, nelidskost a pokrytectví! Vzpomeň si na nevinnou krev, která volá k božímu trůnu o pomstu! A potom si doufej ve slitování – potom si sni o nebi, vzdychej si po říši světla, po království míru a radosti! Nesmysl! Otevři oči, Ambrosio, a měj rozum! Tvým údělem je peklo, jsi odsouzen k věčnému zatracení a za hrobem tě nečeká

nic než propast hltavých plamenů. A k tomu peklu pospícháš? Za tím zatracením se ženeš dřív, než je to nutné? Do těch plamenů se vrháš, dokud máš ještě možnost vyhnout se jim? To je bláznovství! Ne, ne, Ambrosio, prchněme ještě na čas před boží pomstou! Dej na mou radu; vykup si jedním okamžikem odvahy rozkoš na dlouhá léta; kochej se přítomností a zapomeň, že za ní číhá budoucnost!“

„Matyldo, tvoje rady jsou nebezpečné; netroufám si a nechci tě poslechnout. Nesmím se vzdát nároku na spásu. Moje zločiny jsou nestvůrné, ale Bůh je milostivý a já nechci zoufat nad jeho odpuštěním.“

„To je tedy tvé rozhodnutí? Pak už nemám, co bych dodala. Spěchám za radostí a svobodou, kdežto tebe nechávám napospas smrti a věčným mukám!“

„Ještě chvíli počkej, Matyldo! Rozkazuješ pekelným démonům, můžeš mi otevřít tyhle žaláří dveře a zbavit mě řetězů, které mě tíží. Zachraň mě, zapřísahám tě, a odved' mě z těch strašných míst!“

„Žádáš jedinou věc, která není v mé moci. Mám zakázáno pomoci příslušníku církve a přívrženci božímu. Vzdej se těch titulů a rozkazuj mi!“

„Nezaprodám svou duši věčnému zatracení!“

„Tak si tedy setrvej ve své zatvřelosti, dokud se neoctneš na hranici; až pak budeš litovat svého omylu a vzdychat po úniku, bude už pozdě. Odcházím, ale kdyby tě ještě před smrtelnou hodinkou osvítila moudrost, poslyš, jak svou nynější chybu napravit. Nechám ti tady tuhle knížku. Přečti pozpátku první čtyři řádky na sedmé stránce. Okamžitě se ti zjeví duch, kterého jsi už jednou viděl. Jestli budeš moudrý, ještě se setkáme; jestli ne, loučíme se navždycky!“

Matylda upustila knížku na zem. V tom okamžiku její postavu zahalil oblak modrého ohně. Pokynula Ambrosiovi rukou a zmizela. Když záře plamenů, která na okamžik zalila kobku, opět náhle pohasla, zdálo se vůkolní šero ještě chmurnější. Osamělá lampička vrhala sotva tolik světla, aby mnich našel cestu k židli. Vrhł se na

sedátko, opřel si na stole hlavu do rukou a pohřížil se do zmatených a nesouvisejících úvah.

Dosud tak seděl, když ho z té strnulosti vyburcovalo otevření žalářních dveří. Byl vyzván, aby se dostavil k velkému inkvizitoru. Vstal a sykaje bolestí vykročil za žalárníkem. Byl opět odveden do stejné síně, postaven před stejné vyšetřovatele a znovu dotázán, zdali se přiznává. Odpověděl jako předtím, že se žádných zločinů nedopustil, a proto se k nim nemůže hlásit. Když se ho však katani chystali podrobit útrpnému právu, když uviděl mučicí nástroje a vzpomněl si na bolest, kterou už zakusil, opustila ho všechna rozhodnost. Bez ohledu na následky, s jediným pomyšlením, aby unikl hrůzám přítomného okamžiku, učinil plné doznání. Vypověděl podrobně o své vině a přiznal se nejen ke zločinům, z nichž byl obžalován, ale i k těm, z nichž nebyl ani podezírán. Na otázky po Matyldině útěku, který vyvolal mnoho zmatku, přiznal, že se zaprodala Satanovi a že za svůj únik vděčí čarodějnictví. Znovu ujistil soudce, že on sám s pekelnými mocnostmi žádnou smlouvu nikdy neuzavřel, ale pohrůžka mučením ho donutila prohlásit se za čaroděje a kacíře a vůbec za všechno, co se inkvizitorům zlíbilo mu připsat. Na základě jeho doznání byl nad ním okamžitě vynesena smrt. Dostal příkaz, aby se připravil na smrt při *autodafé*, které se mělo konat ještě tu noc o půlnoci. Tato hodina byla určena se zřetelem na to, že noční tma zvýší hrůzu z plamenů a poprava tak na diváky víc zapůsobí.

Ambrosio byl ponechán ve své cele o samotě víc mrtvý nežli živý. Příšerný rozsudek ho div nesklátil na místě. Zbývajících pár hodin ho naplňovalo zoufalstvím, a jak se blížila půlnoc, jeho hrůza ustavičně rostla. Chvillemi upadal do ponurého mlčení, chvillemi zase běsnil šílenou zuřivostí, lomil rukama a proklínal hodinu, kdy spatřil světlo světa. V jednom z takových okamžiků mu padl pohled na Matyldin tajemný dárek. Záchvat běsnění ho okamžitě přešel. Zahleděl se vážně na knížku, sebral ji, ale okamžitě ji zděšeně

odhodil. Chvíli rychle přecházel kobkou sem a tam, pak se zarazil a znovu upřel pohled na místo, kam knížka dopadla. Začal uvažovat, že přece jen snad najde záchranu před osudem, kterého se děsil. Shýbl se a zdvihl knížku podruhé. Nějaký čas zůstal nerozhodně a rozechvěle stát; toužil kouzlo vyzkoušet, ale bál se následků. Pomyšlení na ortel ho nakonec nerozhodnosti zbavilo. Otevřel knížku, ale byl tak rozrušen, že chvíli marně hledal stránku, kterou mu Matylda udala. Zastyděl se a sebral všechnu odvahu. Nalistoval sedmou stránku a začal ji nahlas číst, oči mu však těkaly od knihy, jak se rozhlížel po duchovi, jehož si přál uvidět, ale zároveň se toho bál. Vytrval však ve svém záměru a podařilo se mu přerývaným hlasem přečíst první čtyři řádky na stránce.

Byly psány jazykem, jehož smysl mu byl zcela neznámý. Sotva pronesl poslední slovo, začalo kouzlo působit. Ozvalo se dunivé zahřmění, žalář se zachvěl až v základech, v cele se oslnivě zablesklo a vzápětí před ním v sirných výparech stanul Lucifer podruhé. Tentokrát však v jiné podobě než tehdy, když se na Matyldinu výzvu představil jako serafín, aby Ambrosia ošálil. Ted' se objevil ve vši ohavnosti, která je jeho údělem od svržení z nebes. Jeho sežehlé údy dosud nesly stopy blesků Všemohoucího. Celá jeho gigantická postava byla temně osmahlá a na rukou i na nohou měl dlouhé drápy. Oči mu blýskaly zuřivostí, která by zastrašila i to nejstatečnější srdce. Nad obřími rameny mu trčela dvě nesmírná černá křídla a místo vlasů mel živoucí hady, kteří se mu vinuli kolem čela se strašlivým syčením. V jedné ruce držel svitek pergamenu a v druhé železné pero. Kolem něho šlehaly ustavičně blesky a hrom burácel opětovnými výbuchy, které se zdály ohlašovat zánik Přírody.

Ambrosio, zděšen zjevením tak odlišným, než očekával, zůstal na ďábla zírat neschopen slova. Hrom doburácel a v cele zavládlo naprosté mlčení.

„Proč jsi mne zavolał?“ ozval se nakonec ďábel hlasem ochraptělým od sirných výparů.

Sama Příroda jako by se při tom hlase zachvěla. Žalářem zalomcoval poryv zemětřesení doprovázený novým zahřměním, hlasitějším a děsivějším než prve.

Ambrosio dlouho nebyl s to na démonovu otázku odpovědět.

„Jsem odsouzen k smrti!“ vypravil ze sebe konečně a krev mu stýdla v žilách, když se na příšerného návštěvníka podíval. „Zachraň mě! Odnes mě odsud!“

„A zaplatíš mi za mou službu? Troufáš si přidat se na mou stranu? Budeš můj tělem i duší? Jsi připraven vzdát se svého Stvořitele i toho, kdo za tebe zemřel? Stačí říci ano, a Lucifer bude tvůj otrok.“

„S menší cenou se nespokojíš? Nesmíříš se s ničím jiným než s mou věčnou záhubou? Duchu, žádáš příliš mnoho. Ale vysvobod' mě z téhle kobky, služ mi jenom hodinu, a budu tvůj na tisíc let. Ta nabídka ti nestačí?“

„Nestačí. Chci tvou duši – musí být moje – a moje navěky.“

„Nenasytný démone! Neodsoudím se sám k nekonečným mukám; nevzdám se naděje, že jednou dojdou odpuštění.“

„Toho nedojdeš! O jakou chiméru se ta tvá naděje opírá? Krátkozraký smrtelníku! Bídný ubožáku! Což ses neprovinil? Nejsi odporný očím lidí i andělů? Což mohou tak nestvůrné hříchy být prominuty? Doufáš, že se vymkneš z mé moci? Tvůj osud je zpečetěn. Věčný se tě zřekl. V knize předurčení jsi připsán mně a můj taky budeš!“

„Lžeš, ďáble! Milosrdenství Všemohoucího je nekonečné a kajcník se dočká jeho odpuštění. Moje zločiny jsou zruďné, ale nepřestanu doufat ve smilování. Třeba až si je náležitě odpykám –“

„Odpykáš! Je snad očištec určen pro viny, jako je tvoje? Doufáš, že se dají tvé hříchy vykoupit modlitbami pověřčivých dětí a bzučících mnichů? Měj rozum, Ambrosio! Stejně jsi mi propadl. Jsi odsouzen do plamenů, ale pro přítomnost se jim můžeš vyhnout. Podepiš tenhle pergamen; odnesu tě odsud a strávíš zbytek svých let na svobodě a v radovánkách. Využij života, popřej si všech rozkoší,

na jaké jen dostaneš chuť. Ale pamatuj, že od chvíle, kdy se tvá duše rozloučí s tělem, patří mně, a že se o své právo nedám připravit!“

Mnich mlčel, ale jeho výraz nasvědčoval, že pokušitelova slova nevyzněla naplano. Navrhovaná podmínka naplňovala Ambrosia hrůzou. Ale zároveň se považoval tak jako tak za zatraceného a říkal si, že odmítnutí démonovy pomoci by jenom uspíšilo muka, kterým stejně neunikne. Ďábel viděl, že se jeho odhodlání hroutí. Začal znovu naléhat a snažil se opatovy nerozhodnosti využít ve svůj prospěch. Vylíčil mu smrtelná muka v nejhroznějších barvách a zapůsobil na jeho strach a zoufalství tak, že ho pohnul k přijetí pergamentu. Potom vbodl železné pero, které držel v ruce, do žíly v opatově levici. Pero vniklo hluboko a okamžitě se zalilo krví, Ambrosio však nepocítil žádnou bolest. Ďábel mu vtiskl pero do ruky a ubožák se zachvěl. Položil si pergamen před sebe na stůl a chystal se podepsat. Najednou se však zarazil, prudce vstal a odhodil pero na stůl.

„Co to dělám?“ vykřikl. Pak se zoufale obrátil k pekelníkovi: „Nech mě! Zmiz! Žádný pergamen ti nepodepíšu!“

„Blázne!“ zvolal zklamaný démon a probodl ho pohledem tak zuřivým, až se mnichovi zachvěla duše hrůzou. „Takhle si se mnou zahráváš? Běž si tedy! Svíjej se bolestí, vydechni v mukách, a pak si poznej slitování Věčného! Ale dej si pozor, aby sis ze mne zase netropil šprýmy! Nevolej mě už, dokud se nerozhodneš přijmout mou nabídku! Vyzvi mě ještě jednou, abys mě takhle planě odbyl, a roztrhám tě těmihle drápy na tisíc kousků. Ptám se tě ještě jednou: podepíšeš ten pergamen?“

„Nepodepíšu. Nech mě! Pryč!“

Okamžitě hrozivě zaburácel hrom, země se znovu otrásla, žalářem se rozlehl hlasitý jekot a démon s rouháním a proklínáním zmizel.

Mnich se zprvu zaradoval, že odolal svůdcově lsti a zvítězil nad nepřitelem lidstva, ale jak se blížila hodina trestu, ožila mu v srdci znovu dřívější hrůza. Chvilkové utišení jako by ji jenom vyostřílo. Čím víc se

krátil vyměřený čas, čím více se mnich děsil, že má předstoupit před boží trůn; třásl se při pomyslení, jak brzy bude uvržen na věčnost, jak brzy se setká se zraky svého Stvořitele, kterého tak těžce urazil. Zvon ohlásil půlnoc. Pro odsouzence to bylo znamení, že má být odveden na hranici. Když uslyšel první úder, krev mu ztuhla v žilách; každý další úder mu ohlašoval muka a smrt; užuž viděl lučištníky ve dveřích kobky; a sotva zvon dozněl, chopil se v návalu zoufalství magické knihy. Otevřel ji, chvatně našel sedmou stránku, a jako by se bál dopřát si vteřiny zamyšlení, rychle přečetl osudné řádky.

Lucifer se před rozechvělým mnichem objevil za stejných hrůzných příznaků jako prve.

„Zavolal jsi mě,“ řekl ďábel. „Dostal jsi tedy rozum? Přistoupíš na mé podmínky? Znáš je už. Vzdej se nároku na spásu, upiš se mi svou duší, a okamžitě tě odsud odnesu. Dosud je čas. Rozhodni se, nebo bude pozdě. Podepíšeš ten pergamen?“

„Musím. Osud mě k tomu nutí. Přijímám tvé podmínky.“

„Podepiš pergamen!“ odpověděl démon triumfálním tónem.

Smlouva i krvavé pero dosud ležely na stole. Ambrosio k němu přistoupil. Hotovil se k podpisu. Na okamžik se však zamyslel a zaváhal.

„Slyšíš?“ vykřikl pokušitel. „Už přicházejí – rychle! Podepiš pergamen a ihned tě odsud odnesu.“

Skutečně bylo slyšet blížící se lučištníky, kteří přicházeli odvést Ambrosia na hranici. Jejich kroky utvrdily mnicha v rozhodnutí. „Co v té listině stojí?“

„Upisuješ se mi navždycky svou duší bez jakýchkoliv výhrad!“

„A co za to dostanu?“

„Mou ochranu a vysvobození z tohohle žaláře. Podepiš, a v tom okamžiku tě odnesu pryč.“

Ambrosio se chopil pera. Přiložil je k pergamenu. Ale opět ho opustila odvaha, srdce se mu sevřelo hrůzou a znovu odhodil pero na stůl.

„Slabochu a dětino!“ zvolal rozezlený ďábel. „Dost toho bláznovství! Okamžitě podepiš, nebo padneš za oběť mému hněvu!“

V tom okamžiku byla odsunuta vnější petlice. Vězeň uslyšel řinkot řetězů, těžká závora zaduněla o zem a lučištníci se chystali vstoupit. Vybičován hrozícím nebezpečím k šílenství, třesa se před nadcházející smrtí, vyděšen démonovými hrozbami a nevida jiné cesty, jak uniknout před zkázou, ubohý mnich poslechl. Podepsal osudnou smlouvu a rychle ji podal ďáblu, jehož oči při přijetí pergamenu zahořely zlovolným nadšením.

„Tu máš!“ řekl Bohem opuštěný nešťastník. „A teď mě zachraň! Odnes mě odsud!“

„Počkej! Vzdáváš se dobrovolně a naprosto svého Stvořitele i jeho Syna?“

„Ano! Ano!“

„Upisuješ se mi svou duší navěky?“

„Navěky!“

„Bez výhrad a postranních úmyslů? Bez možnosti budoucího odvolání k božímu milosrdenství?“

Poslední řetěz spadl ze žalárních dveří.

V zámku se otočil klíč. Železné dveře už skřípěly v rezavých stěžích.

„Jsem navždycky tvůj, neodvolatelně!“ vykřikl mnich bez sebe hrůzou. „Vzdávám se všech nároků na spásu. Neuznávám žádnou jinou moc než tvoji. Slyšíš, slyšíš? Už jsou tady! Ach, zachraň mě! Odnes mě pryč!“

„Zvítězil jsem! Jsi neodvolatelně můj a já teď splním svůj slib!“

Zatímco mluvil, dveře se otevřely. Démon okamžitě Ambrosia uchopil za jednu paži, roztáhl široké perutě a vyskočil s ním do povětří. Když se vznášeli vzhůru, strop se rozestoupil a opět se zavřel, jakmile byli venku z vězení.

Žalárník zatím nevycházel z úžasu nad zmizením svého vězně. Třebaže on ani lučištníci nev kročili do cely včas, aby byli svědky

mnichova úniku, sirný pach táhnoucí se po celé kobce jim sdostatek jasně napověděl, čím zásah ho vysvobodil. Pospíchali to ohlásit velkému inkvizitorovi. Příběh o tom, jak ďábel odnesl čarodějníka, se brzy roznesl po Madridu a celé město několik dní nehovořilo o ničem jiném. Postupně to však ustoupilo ze středu zájmu. Došlo k jiným příhodám, které upoutaly všeobecnou pozornost, a na Ambrosia se brzy zapomnělo tak dokonale, jako by byl nikdy neexistoval. Zatím mnich, nesený svým pekelným průvodcem, letěl povětřím rychle jako šipka a za okamžik se octl na pokraji nejsráznější propasti v pohoří Sierra Morena.

Třebaže byl zachráněn před Inkvizicí, Ambrosio dosud nepocítil požehnání svobody. Zatracující smlouva ho tížila na duši a výjevy, v nichž byl právě hlavním hercem, ho poznamenaly tak, že měl v srdci samou anarchii a zmatek. A krajina před jeho očima, kterou mu dovolila zahlédnout úplná luna plující mezi mraky, byla sotva s to vnuknout mu onen klid, jehož měl právě tolik zapotřebí. Rozhárané obrazy jeho představitivosti jenom podporovala okolní pustina – ponuré jeskyně a strmé útesy, které se tyčily jeden přes druhý a rozdělovaly míjející mračna; porůznu roztroušené, osamělé trsy stromů, v jejichž hustě spletených větvích ochraptěle a truchlivě lkal noční vítr; pronikavé skřeky skalních orlů, kteří si mezi těmi osamělými vrcholy postavili hnízda; ohlušivý řev bystřin, tak rozvodněných nedávnými přívaly, že se zuřivě vrhaly do strašných propastí, i temné vody tichého a loudavého proudu, které slabě zrcadlily paprsky luny a omývaly úpatí skály, na níž Ambrosio stál. Opat se zděšeně rozhlédl kolem sebe. Pekelný průvodce stál dosud vedle něho se smíšeným výrazem zlovůle, triumfu a opovržení.

„Kam jsi mě to zanesl?“ zeptal se mnich konečně dutým a rozechvělým hlasem. „Proč jsi mě postavil do téhle truchlivé krajiny? Rychle mě odsud odnes! Zanes mě k Matyldě!“

Ďábel neodpověděl, ale nepřestal na něj mlčky zírat. Ambrosio ten upřený pohled nevydržel; odvrátil zraky a démon promluvil:

„Mám ho tedy ve své moci! Ten vzor zbožnosti! Toho tvora bez poskvrnky! Toho smrtelníka, co kladl svoje nedomrlé ctnosti na roveň andělům! Je můj – neodvolatelně, navěky můj! Společníci mých muk! Občané pekel! Jak vděčně přijmete můj dárek!“

Odmlčel se a poté se obrátil k mnichovi. „Zanes mě k Matyldě!“ opakoval Ambrosiova slova. „Brzy s ní budeš, bídáku! Však si zasloužíš místo vedle ní, protože peklo se nepyšní provinilejším lotrem, než jsi ty. Poslouchej, Ambrosio, jak ti odhalím hloubku tvých zločinů! Prolil jsi krev dvou nevinných; Antonia i Elvíra zahynuly tvou rukou. Nuže, ta Antonia, kterou jsi znásilnil, byla tvá sestra! A Elvíra, kterou jsi zavraždil, tě porodila. Chvěj se, zvrhlý pokrytče, nelidský matkovrahu, krvesmilný przniteli! Chvěj se nad velikostí svých zločinů! A to ses kdysi považoval za obrněna před pokušením, za povznesena nad lidskou křehkost, za prosta všech omylů a neřestí! Cožpak je pýcha ctností? Není snad nelidskost hříchem? Věz, marnivče, že jsem si tě už dávno vyhlédl za kořist; sledoval jsem každý tep tvého srdce; viděl jsem, že jsi ctnostný z ješitnosti, a ne ze zásady, a chopil jsem se vhodného okamžiku, abych tě svedl. Pozoroval jsem, jak slepě zbožňuješ obraz Madony. Poručil jsem podřízenému, ale prohnanému duchu, aby na sebe vzal její podobu, a tys Matyldiným lichotkám ochotně podlehl. Její podkuřování hovělo tvé pýše; tvoje chlípnost čekala jen na příležitost, aby propukla; vběhl jsi slepě do pasti a nestyděl ses spáchat hřích, který jsi jiným vytýkal s necitelnou přísností. To já ti nastražil Matyldu do cesty; to já ti zjednal přístup do Antoniiny ložnice; to já ti vtiskl dýku, kterou jsi probodl sestřinu hrud'; to já varoval ve snu Elvíru před tvými záměry s její dcerou, zabránil jsem ti využít Antoniina spánku a donutil jsem tě tak, abys k seznamu svých zločinů přidal ještě násilné krvesmilstvo. Jen poslouchej, Ambrosio! Kdybys mi byl vzdoroval jenom o minutu déle, byl by sis zachránil tělo i duši. Strážce, které jsi slyšel za dveřmi žaláře, ti přicházely oznámit milost. Ale já už triumfoval, mé plány mi zatím už vyšly. Sotva jsem

stačil vnukat ti nové zločiny tak rychle, jak tys je páchal. Jsi můj a sama nebesa tě nemohou zachránit z mé moci. Nedoufej, že naši smlouvu zrušíš svým pokáním! Tady je úpis, který jsi podepsal vlastní krví; vzdal ses všech nároků na slitování a nic už ti nemůže vrátit práva, kterých ses tak pošetile zřekl. Věříš snad, že mi unikly tvé tajné myšlenky? Ne, ne – přečetl jsem si je všechny. Spoléhal ses, že vždycky ještě budeš mít čas na pokání. Prohlédl jsem tvou lest, poznal jsem tvou falešnost a s rozkoší jsem podvedl podvodníka! Jsi neodvolatelně můj; hořím touhou využít svého práva; z těchto hor se nikdy nedostaneš živ.“

Ambrosio při démonově řeči strnul hrůzou a úžasem. Poslední prohlášení ho vyburcovalo.

„Nedostanu se z těchto hor živ?“ vykřikl. „Proradníku! Co tím myslíš? Zapomněls na naši smlouvu?“

Đábel odpověděl zlomyslným zachechtáním.

„Na naši smlouvu? Nesplnil jsem snad svůj závazek? Co jiného jsem ti slíbil, nežli že tě zachráním z vězení? A neudělal jsem to? Nejsi před Inkvizicí v bezpečí – v bezpečí před každým, až na mne? Jaký jsi byl blázen, žeš důvěřoval ďáblu! Proč sis nevymínil život, moc a rozkoš? Všechno bych ti byl poskytl, ale teď je na úvahy pozdě. Padouchu, připrav se na smrt; dlouho žít už nebudeš!“

Jak strašné byly pocity odsouzeného ubožáka při vyslovení toho ortelu! Klesl na kolena a vztáhl ruce k nebi.

Đábel však předvídal jeho záměr a překazil mu ho. „Cože?“ vykřikl a proklál ho zuřivým pohledem. „Ty si ještě troufáš prosit Věčného o milost? Chceš předstírat pokání a znovu sehrát pokryteckou hru? Bídáku! Vzdej se naděje na odpuštění! Svou kořist si zajistím takhle!“

S těmi slovy zatař drápy do mnichova vyholeného temene a vznesl se s ním nad skály. Jeskyně i hory zahučely ozvěnou Ambrosiových výkřiků. Démon se vznášel výš a výš, až ve strašlivé výšce nešťastníka pustil. Mnich se střemhlav zřítíl prázdným povětřím, narazil

na ostrý skalní hrot, kutálel se z propasti do propasti, až konečně rozbitý a zkrvácený dopadl na břeh řeky. Okamžitě se strhla prudká bouře; vichr rval zuřivě skály i stromy; obloha se hned tměla mračny, hned zesinala ohněm blesků; liják dštil proudem; řeka se zvedla; vlny se přelily přes břeh; dosáhly místa, kde ležel Ambrosio, a když opadly, odnesly s sebou tělo zoufalého mnicha.

Pyšná dámo, proč jste ucouvla, když se k vám blížila ta ubohá hříšnice? Nakazila snad vzduch svými poklesky? Poskvrnila svým dechem vaši čistotu? Ach dámo! Vyrovnajte to urážlivě svraštěné čelo, potlačte výčitku, kterou už máte na pohrdavých rtech, nezraňujte duši, jež už beztak krvácí! Vždyť trpěla, a trpí dosud. Tváří se vesele, ale puká jí srdce; šaty se jí třpytí, ale ňadra se jí dmou vzlyky.

Dámo, hledět na chování bližních slitovně není ctnost o nic menší než hledět přísně na svoje chování vlastní.

Matthew Gregory Lewis

Mnich

Edice Anglický gotický román

Překlad František Vrba

Ilustrace na obálce z volných zdrojů, Daniel Hopfer

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 29. 4. 2019

ISBN 978-80-7602-629-2 (epub)

ISBN 978-80-7602-630-8 (pdf)

ISBN 978-80-7602-631-5 (prc)